

ΠΑΝΤΕΙΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΞΑΡΙΠΟΛΟΥ

ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΘΕΝ

ΥΠΟ

Μ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀντιπρόεδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας
Καθηγητοῦ τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

ΑΘΗΝΑΙ

1963

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

ΔΩΣΤΕ ΜΕ.....

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

ΤΑΞΙΝΟΜΗΘΕΝ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΘΕΝ

ΥΠΟ

Μ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

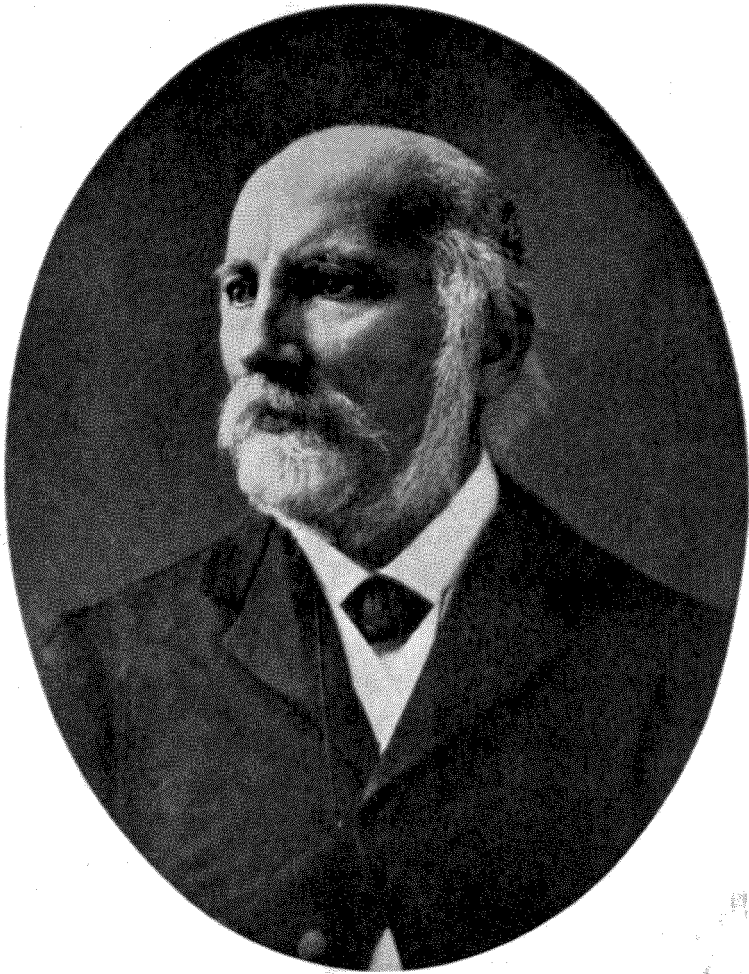
Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας
Καθηγητοῦ τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

*

ΑΘΗΝΑΙ

1963

N. J. ...

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

*Ἀνδρὸς εἰκὼν βίος **

Ἡ ἐρίτιμος δέσποινα Σοφία Ν. Σαριπόλου, θυγάτηρ τοῦ Ν. Ν. Σαριπόλου, ἔσχε πρό τινων ἐτῶν τὴν εὐγενῆ σκέψιν νὰ δωρήσῃ εἰς τὴν Πάντειον Ἀνωτάτην Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς της. Ἡ χειρονομία αὕτη ἦτο συγκινητικὴ καὶ ἡ Σχολὴ ἐξετίμησε δεόντως αὐτήν, ἡ δὲ Σύγκλητος ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην της διὰ τοῦ ἀκολούθου ψηφίσματος :

« Ἡ Σύγκλητος τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, ἀκούσασα τοῦ Πρυτάνεως κ. Μ. Στασινοπούλου, ἀνακινώσαντος ὅτι ἡ εὐγενεστάτη Κυρία Σοφία Ν. Σαριπόλου, θυγάτηρ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Νικολάου Ν. Σαριπόλου ἔγνω νὰ δωρήσῃ πρὸς τὴν Σχολὴν τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἀοιδίου πατρὸς της, ψηφίζει ὁμοφώνως.

» 1. ὅπως ἐκφρασθῶσιν αἱ εὐχαριστίαι τῆς Σχολῆς πρὸς τὴν εὐγενεστάτην Κυρίαν Σοφίαν Ν. Σαριπόλου διὰ τὴν εὐγενῆ δωρεάν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης τοῦ περιωνύμου νομοδιδασκάλου ὅστις διετέλεσε

* Θέτομεν τὴν παρούσαν Εἰσαγωγὴν ὑπὸ τὸ ἐμβλημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶχε θέσει καὶ ὁ Ν. Ι. Σαρίπολος ὡς ἐμβλημα εἰς τὰ αὐτοβιογραφικὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω.

διδάσκαλος πολλῶν ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καὶ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ὁποίου πάντες οἱ ἐδῶ διδάσκοντες διατηροῦν βαθύτατον σεβασμὸν,

» 2. ὅτι θεωρεῖ τὴν ἀπόκτησιν τῆς βιβλιοθήκης ταύτης, ὡς ὑψίστην τιμὴν καὶ ὡς συμβολίζουσιν τὸν ἄρρηκτον πνευματικὸν δεσμὸν τῆς Σχολῆς ταύτης πρὸς τὸν ἀείμνηστον διδάσκαλον, τὸν κατ' ἐξοχὴν διαλάμπαντα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν,

» 3. ὅπως ἡ βιβλιοθήκη αὕτη τοποθετηθῆ ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ, ἣτις θέλει ὀνομασθῆ «*Αἶθουσα Σαριπόλου*»,

» 4. ὅπως ὁ κ. Πρύτανις ἐκφράσῃ δι' ἐπιστολῆς τοῦ τὰς εὐχαριστίας τῆς Σχολῆς πρὸς τὴν Κυρίαν Σοφίαν Ν. Σαριπόλου, ἣν ἀπὸ τοῦ νῦν συγκαταλέγει εἰς τοὺς δωρητὰς τῆς Σχολῆς, καὶ

» 5. ὅπως ἐκφρασθῶσιν εὐχαρισταὶ τῆς Σχολῆς καὶ πρὸς τὸν δικηγόρον κ. Μιχ. Χριστόπουλον, εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ ὁποίου ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος ἡ τιμητικὴ αὕτη διὰ τὴν Σχολὴν ἐκδήλωσις ».

Τὸ ψήφισμα ἀνηγορεύθη εἰς εἰδικὴν αἴθουσαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐτοποθετήθησαν μετὰ τὴν ταξινομήσιν των τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν βιβλιοθήκην ταύτην βιβλία καὶ ἡ ὁποία ὀνομάσθη «*Αἶθουσα Σαριπόλου*».

* * *

Κατὰ τὴν ταξινομήσιν τῶν βιβλίων, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπεκαλύφθη ὅτι μέγα μέρος τῶν δωρηθέντων βιβλίων ἀνήκεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ πατρὸς Ν. Ι. Σαριπόλου, τὴν ὁποίαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ν. Ν. Σαριπόλος διετήρησε παρ' ἐαντῶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνευρέθησαν καὶ φάκελλοι καὶ δεσμίδες ἐγγράφων, ἐπιστολῶν καὶ σημειώσεων, τινὲς τῶν ὁποίων ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον μου. Ἐρευνήσας προσεκτικώτερον, ἀντελήφθη ὅτι καὶ τὰ ἔγγραφα ταῦτα δὲν ἦσαν τοῦ Ν.Ν. Σαριπόλου, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Νικολάου Ι. Σαριπόλου, τοῦ ζωηροτάτου ἐκείνου καθηγητοῦ καὶ πολιτικοῦ, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἐξόχως ἐτίμα ὁ υἱὸς του Ν. Ν. Σαριπόλος, διὸ καὶ διεφύλαξε μετὰ προσοχῆς τὸ ἀρχεῖον τοῦτο. Οὕτω, διὰ τῆς δωρεᾶς τῆς Σοφίας Ν. Σαριπόλου, περιήλθεν ὁμοῦ μετὰ τῶν βιβλίων, εἰς τὴν Πάντειον Ἀνωτάτην Σχολὴν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἐν τμήμα τοῦ προσωπικοῦ ἀρχείου τοῦ Νικολάου Ι. Σαριπόλου,

λέγομεν δὲ τμήμα, διότι μᾶλλον βέβαιον εἶναι ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἕτερα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα δὲν περιείχοντο εἰς τὴν δωρηθείσαν βιβλιοθήκην.

Ἐκ μιᾶς ἀπλῆς ἐπισκοπῆσεως τῶν εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦτο περιλαμβανομένων στοιχείων, πείθεται τις, ὅτι ὁ Ν. Ι. Σαριπόλος διεφύλασσε μὲ καταπληκτικὴν ἐπιμέλειαν πᾶν ἔγγραφον στοιχείον, σημαντικὸν ἢ ἀσήμαντον ἀδιακρίτως. Διεφύλασσε αἴφνης, ὁμοῦ μὲ ἐν ἐπίσημον ἔγγραφον σχετικὸν μὲ τὴν ιδιότητά του ὡς πληρεξουσίου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τοῦ 1862, καὶ τὰς ταπεινὰς ἀποδείξεις τοῦ ῥάπτου του ὅτι ἐξωφλήθησαν τὰ ῥαπτικά ἐξοδα, ἢ ἑκατοντάδας ὄλας τηλεγραφημάτων τοῦ Σαριπόλου, ὡς δικηγόρου πρὸς πελάτας του ἢ, ἀντιστρόφως, τηλεγραφήματα τῶν πελατῶν του πρὸς αὐτόν, ἢ ἀποδείξεις ξενοδοχείων, ὅπου διέμεινε κατὰ καιροῦς, ἢ σημειώματα περὶ τῶν καθημερινῶν ἐξόδων του, κλπ.

Ἐὰν ἀπορριφθῶσιν αὐτὰ τὰ περιττά, τὰ ὑπόλοιπα στοιχεῖα ἀποτελοῦν ἐν σύνολον τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἱστορικοῦ, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἀνθρώπου, ἐκ τῶν ἀρεσκομένων ν' ἀνατολῶσι τὰς λεπτομερείας τῆς ζωῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἐντεῦθεν μοι ἐγεννήθη ἡ σκέψις, ὅτι τινὰ τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων θὰ ἦτο ἄδικον ν' ἀπορριφθῶσιν εἰς ἐν ἐρμάριον καὶ νὰ λησμονηθῶσιν ἐκεῖ, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχον. Τοῦναντίον, ἢ δημοσιεύσει τιν θὰ ἦτο πρᾶξις γενικώτερον ἐπωφελῆς, καὶ δὴ ἀπὸ δύο ἐπόψεων, ἦτοι : α) θὰ ἔρριπτε φῶς εἰς ὠρισμένας πτυχὰς τῆς ζωῆς τοῦ τιμωμένου διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης προσώπου, ἦτοι τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου, καὶ θὰ ἐξῆρε τὴν πολυέθρον προσωπικότητά του, καὶ β) θὰ συντελεῖ εἰς τὴν ἐν ταῖς λεπτομερείαις κατανοήσιν ὠρισμένων πολιτικῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δεδομένου ὅτι τὰ ἔγγραφα ταῦτα σχετίζονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πρὸς τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ διαδραματίσαντα ῥόλον τινὰ ἐν αὐτοῖς.

Τέλος, ἢ ἐκδοσις τοῦ Ἀρχείου τούτου μοι ἐφάνη ὅτι θ' ἀπετέλει καὶ πρᾶξιν εὐγνωμοσύνης τῆς Σχολῆς, πρὸς τὴν μνήμην τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου καὶ μαχητικοῦ διδασκάλου, τοῦ ὁποίου τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸ Ἀρχεῖον ἔσχεν ἢ Σχολὴ τὴν τιμὴν νὰ παραφυλάττῃ.

Κινούμενος ἐκ τῶν λόγων τούτων, ἐζήτησα ἀπὸ τὴν Σύγκλητον νὰ ἀναθέσῃ εἰς ἐμὲ τὴν ταξινόμησιν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἀρχείου, ὡς καὶ τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ. Ἡ Σύγκλητος, δι' ἀποφάσεώς

της ἐνέκρινε τὸ αἴτημά μου τοῦτο, ἔκτοτε δ' ἐπεδόθη μετὰ στοργῆς εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ταξινομήσεως.

Εἰς τὸ ἀρχεῖον περιλαμβάνονται καὶ στοιχεῖα ἀφορῶντα εἰς τὸν Σαρίπολον τὸν νεώτερον, ἦτοι τὸν Ν. Ν. Σαρίπολον, πλὴν ὅμως ταῦτα εἶναι κατὰ πολὺ νεώτερα καὶ καθ' ἑαυτὰ στεροῦνται ἐνδιαφέροντος, διὸ καὶ δὲν περιελήφθησαν εἰς τὴν παροῦσαν συλλογὴν.

* * *

Ἡ ταξινόμησις ἐγένετο κατὰ μέθοδον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ συνδυασμὸν τῶν κανόνων τῆς ἀρχαιολογίας πρὸς τὰ διδάγματα τῆς κοινῆς πείρας. Οὕτω, προτάσσονται τὰ στοιχεῖα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν παιδικὴν καὶ ἐφηβικὴν ἡλικίαν τοῦ Σαριπόλου, ἔπονται δὲ τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν ὡριμότητα αὐτοῦ, ταῦτα δὲ πάλιν κατετάχθησαν κατὰ διαφοροῦς τομεῖς δράσεως, ὡς πολιτικῆς, ἐπιστημονικῆς κλπ. Συμπεριελήφθησαν καὶ στοιχεῖα ἀναγόμενα εἰς τὴν καθαρῶς ἰδιωτικὴν ζωὴν του, καὶ δὴ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ.

Ὡς «στοιχεῖα» ἐλογίσθησαν οὐ μόνον τὰ παρὰ τοῦ Σαριπόλου γεγραμμένα, ἀλλὰ καὶ τὰ παρ' ἄλλων προσώπων, ἐφ' ὅσον βοηθοῦν καὶ ταῦτα, κατ' ἀντανεκλαστικὸν μηχανισμόν, εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος ταύτης. Τέλος, ὡς «στοιχεῖα» ἐθεωρήθησαν ἐνίοτε καὶ ἔντυπα, τὰ ὁποῖα σχετίζονται μὲ τὸν Σαρίπολον, καὶ εἶχον διαφυλαχθῆ ἐπιμελῶς παρὰ τούτου. Διότι ἡ προσεκτικὴ αὐτῆ διαφύλαξις τῶν ἐντύπων παρὰ τοῦ Σαριπόλου μαρτυρεῖ ὅτι ἐνδιέφερον ἰδιαζόντως αὐτόν, ὡς ἔστω καὶ ἐμμέσως σχετιζόμενα πρὸς τὸν δημόσιον αὐτοῦ βίον. Καὶ ταῦτα ἄρα συντελοῦσιν εἰς τὴν διερεῖνήσιν τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ, καὶ ἀποτελοῦσιν «εἰδήσεις» κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον χρησίμους εἰς τὸν μελετητὴν τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ ζέουσα προσωπικότης τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου εὕρισκετο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δράσεως.

Ἐκάστη ὁμὰς στοιχείων ἀπετέλεσεν ἴδιον κεφάλαιον, ἔλαβεν ἴδιον τίτλον καὶ ἠριθμήθη μὲ κεφαλαῖον γράμμα κατ' ἀλφαβητικὴν σειρᾶν, ἕκαστον δ' ἐκ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ὁμάδι στοιχείων, ἠριθμήθη μὲ ἀραβικὸν ἀριθμόν. Τέλος ἕκαστον ἐκ τῶν κατ' ἰδίαν στοιχείων προαναγγέλλεται διὰ μικροῦ ἐπεξηγηματικοῦ σημειώματος, καθορίζοντος ἐν περιλήψει τὸ εἶδος καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.

Ὅτῳ τὸ ἀνά χειρὸς βιβλίον περιλαμβάνει ἑννέα ἐν ὄλῳ Κεφάλαια, λεπτομερῶς καθοριζόμενα εἰς τὸν προτασσόμενον τοῦ κειμένου πίνακα τῶν περιεχομένων.

Ἴνα δὲ προσθέσω ἔτι πλέον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ τόμου τούτου ὡς ἀφιερώματος τιμητικοῦ τῆς μνήμης τοῦ ἀνδρός, προτάσσω τῆς ὕλης ἐν σύντομον βιογραφικὸν σημεῖωμα, ἀπαρτισθὲν ἐκ τῶν εἰδήσεων τῶν περιεχομένων εἰς τὸν τόμον «Τὰ μετὰ θάνατον» τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου, ἐκδοθέντα ἐν ἔτει 1890, τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Μαρίας, ὡς καὶ ἐξ ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν «Αὐτοβιογραφικῶν Ἀπομνημονευμάτων» αὐτοῦ (1890).

Μ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ὁ Ν. Ι. Σαρίπολος ἐγεννήθη ἐν Κύπρῳ τῷ 1817, ἐκ πατρὸς ἐμπόρου, φιλογενοῦς καὶ διακρονομένου διὰ τὰ ἔθνικά του φρονήματα, διὸ καὶ ὑπέστη δίωξιν ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἐκρηξιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐδημεύθη δὲ καὶ ἡ περιουσία του. Ἡ δίωξις αὐτῆ κατέστη ἀποφασιστικὴ διὰ τὴν τύχην τοῦ μικροῦ υἱοῦ του Νικολάου, διότι ἡ οἰκογένειά του ἐφνγαδέθη τῷ 1821 καὶ διασωθεῖσαι ἐκ βεβαίας σφαγῆς, ἐγκατεστάθη ἐν Τεργέστη, ὅπου καὶ ὁ Σαρίπολος ἀπὸ ἡλικίας 6 ἐτῶν ἐμαθήτευσε καὶ ἐξεπαιδεύθη, συνεχίσας εἴτα τὴν παιδείαν του εἰς Παρισίους. Τὴν Τεργέστην ἠγάπησεν, ἔγραψε βραδύτερον δι' αὐτὴν ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, τὸ ὁποῖον καὶ καταχωρεῖται κατωτέρω, ἐν τῷ Κεφαλαίῳ Η' ἀριθ. 4.

Ἐν Παρισίῳ, ὁ Σαρίπολος ἐμελέτησε μετὰ ἄκρου ζήλου τὴν νομικὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ τὴν φιλολογίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶχε ζοηρὰν κλίσιν. Πρὸς στιγμὴν, ἐταλαντεύθη, ἐὰν ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν Νομικὴν ἢ τὴν Ἱατρικὴν, ἢ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὴν ποίησιν, ἀξιοποιῶν τὸ τάλαντον, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐνθουσιωδῶς εἶχον ἐκφρασθῆ οἱ ἀδελφοὶ Σοῦτσοι (βλ. κατωτέρω, Κεφ. Α' ἀριθ. 1). Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων ἐγένετο τῷ 1844, δημοσιεύσας τὴν περὶ τῆς *Hereditatis petitio* διατριβὴν του (βλ. περὶ αὐτῆς, κατωτέρω Κεφάλαιον Γ', ἀριθ. 1).

Ἐπὶ Ὁθωνος διορίσθη τῷ 1846 ὑφηγητὴς, κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος διορίσθη εἰς ἐπὶ τούτῳ νομοθετηθεῖσαν ἔδραν καθηγητῆς τοῦ συνταγματικοῦ καὶ τοῦ ποινικοῦ Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἀλλὰ ἐπαύθη τῷ 1852, ἐπειδὴ ἀντετίθητο εἰς τὸ ἀπόλυτον καθεστῶς τῆς Μοναρχίας. Ἡ σχετικὴ δρᾶσις του ὑπῆρξε ζοηροτάτη, διὸ καὶ διεδραμάτισε σημαίνοντα ὄλον κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, εἰς τὴν

οποίαν ἐπίσης ἐπρωτοστάτησεν. Τὰ τῆς δράσεως τοῦ Σαριπόλου κατὰ τῶν ἐπανάστασιν τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862, ἐξιστοροῦνται λεπτομερῶς εἰς τὰ « Ἀὐτοβιογραφικὰ Ἀπομνημονεύματα » αὐτοῦ, σχετικὰς δὲ σελίδας θὰ εὔρη ὁ ἀναγνώστης κατωτέρω, ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ*.

Ἀναδιορισθεὶς, ἐδίδασκεν ἤδη ὡς τακτικὸς καθηγητὴς, συνάμα δὲ ἐδικηγόρει, διατρέψας μεταξὺ τῶν συναδέλφων του. Αἶ γνῶμαι του ἐπὶ τομικῶν ζητημάτων εἶχον μέγα κῶρος, ἔτι καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Μετείχε τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἀποδήμων Κύπρου καὶ Βηρυτοῦ, μεγάλως δὲ συνετέλεσεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864. Εἰς τὸ ἐπανασταθὲν τότε Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας προετάθη αὐτῷ ἔδρα Συμβούλου, ἣν ὁμως ἀπεποιήθη, ἀπ' ἐνὸς μὲν διότι τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ὑπὸ τὴν μορφὴν του ἐκείνην εἶχε λίαν περιορισμένας ἀρμοδιότητας, ἀπ' ἑτέρου δὲ διότι προετίμησε τὴν δικηγορίαν ὡς περισσότερον προσοδοφόρον, τοῦτο δὲ λόγῳ τῶν οἰκογενειακῶν του ἀναγκῶν. Εἰς τὸ οἰκείον κεφάλαιον τῶν « Ἀὐτοβιογραφικῶν Ἀπομνημονευμάτων » του γράφει σχετικῶς τὰ ἐξῆς :

19 Ἰανουαρίου 1865. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Νικόλαος Κωνσταντῖνος Κανάρης, ἀφοῦ προηγουμένως διὰ τοῦ υἱοῦ του Νικολάου, τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ Κ. Δημ. Στ. Βουδούρη καὶ ἄλλων, ἠρώτησέ με ἂν δέχωμαι νὰ διορισθῶ Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, σήμερον πάλιν προσεκάλεσέ με προτρέψας με νὰ δεχθῶ, ἐγὼ δὲ καὶ αὖθις εἶπον αὐτῷ, παρόντος τοῦ υἱοῦ του Κ. Νικολάου Κανάρη καὶ τοῦ Κ. Ἰω. Μεσσηνέζη, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ, διότι ἂν μὲν πρόκειται νὰ γίνω χρήσιμος τῇ Πατρίδι, νομίζω ὅτι μᾶλλον χρήσιμος γίνομαι αὐτῇ ὡς Καθηγητὴς παρὰ ὡς Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας, εἰ δὲ πρόκειται νὰ ὠφελθῶ ἐγὼ ὠφελοῦμαι ὡς δικηγόρος τριπλάσια κατ' ἔτος τοῦ μισθοῦ τοῦ Συμβούλου τῆς Ἐπικρατείας ποριζόμενος κέρδη, ἔχων δὲ πολυμελῆ, καὶ ἐξ ἀδυνάτων μάλιστα προσώπων, οἰκογένειαν, ἤθελον, ἂν ἐδεχόμην, βλάψει καιρίως τὰ συμφέροντά της. Ὅθεν ἐκφράσας αὐτῷ τὴν εὐγκωμοσύνην μου διὰ τὴν τιμὴν, ἐνέμεινα εἰς τὴν ἄρνησίν μου».

* Βλ. κατωτέρω Κεφάλαιον Ε' ἐν ἀρχῇ.

Διετέλεσεν ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βελγίου. Τὰς τιμὰς ταύτας μνημονεύει ὁ Σαφίπολος εἰς τὰ «Ἀυτοβιογραφικὰ Ἀπομνημονεύματα» αὐτοῦ, ἐκφράζων καὶ πικρίαν τινὰ διότι ἐν τῇ πατρίδι του ἐπέστη δυσμενείας καὶ διώξεις.

Ἀπέθανε τῷ 1887.

Ἡ ζοὴ καὶ ἡ δρᾶσις του περιγράφονται λεπτομερῶς εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα ταῦτα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποσπῶμεν ὀλίγας σελίδας, δημοσιευομένας κατωτέρω. Διὰ τῶν σελίδων τούτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, δίδεται ζωηρὰ ἢ εἰκὼν τῆς διαδρομῆς, ἣν διήρυσεν ὁ Σαφίπολος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἀπὸ τὰς πρώτας καὶ τὰς τελευταίας σελίδας
τῶν «Αὐτοβιογραφικῶν Ἀπομνημονευμάτων»
τοῦ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ,
ἐκδοθέντων μετὰ τὸν θάνατόν του, μερίμνη
τῆς συζύγου του Ἀριάδνης.

Α΄

Ἐγεννήθην ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου ἐκ Πατρὸς μὲν Ἰωάννου Σα-
ριπόλου, μητρὸς δὲ Χρυσήϊδος Ἰωάννου Πελεντρίδου, τὴν 13 Μαρτίου
1817. Ὁ Πατήρ μου ἦν ἐκ τῶν μάλα εὐπόρων ἐμπόρων τῶν ἀπὸ τοῦ
ἐμπορικοῦ συστήματος Βαρατλίδων μεγαλεμπόρων τοῦ ὑπὸ τοῦ Σουλ-
τάνου Σελήμ τοῦ Γ' ἐν ἔτει 1806 συσταθέντος. Ἡ γέννησίς μου
παρ' ὀλίγον ἀπέβαινε θανάτου τῇ μητρὶ μου αἰτία, διότι ἐπὶ ἕξ ὅλας
ῥασις μέχρι μέσου μετώπου ἐξέκειτο ἡ κεφαλή, ὃ δὲ τοκετὸς ἐδυσχέ-
ραινεν, ἐφ' ᾧ καὶ διὰ πολὺν καιρὸν κατὰ τὴν βρεφικὴν μου ἡλικίαν,
οἷός τις στέφανος, ἐρύθημα ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ μετώπου μου· ἀλλ' ἐσώθη
ἡ μήτηρ μου καὶ ἐπτὰ ἄλλα τέκνα μετ' ἐμὲ ἔτεκεν· ἦτοι τὸν Παῦλον
τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1818, τὴν Μαρίαν τὴν 27 Ἰουλίου 1820, τὸν Θρα-
σύβουλον τὴν 26 Νοεμβρίου 1821, τὸν Πελοπίδαν τὴν 25 Νοεμβρίου
1823, τὴν Πολυξένην τὴν 13 Δεκεμβρίου 1824, τὴν Πηνελόπην τὸν
Μάϊον τοῦ 1826 καὶ τελευταῖον τὸν Ἀριστείδην, οὗ καὶ ἀνάδοχος ἐγὼ
αὐτὸς ἐγενόμην τὸν Ἰούνιον τοῦ 1828, ἀλλ' ἅπαντα κατὰ τὴν ὀδοντο-
φυίαν ἀπεβίωσαν ἐν Τεργέστη πλὴν τοῦ Παύλου ἐν Κύπρῳ ἀποβιώ-
σαντος· ὥστε πρωτότοκος ἐγὼ, μονογενὴς κατέστην μετὰ τὸν θάνα-
τον τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν.

Ἐκτραγείσης τῆς ἱερᾶς τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστάσεως κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821, καὶ τοῦ Σουλτάνου δικαίως ὑποβλέποντος πάντας τοὺς προὔχοντας καὶ μεγαλεμπόρους τοὺς ἀπὸ τοῦ συστήματος τῶν Βαρατλίδων, γενικὴν κατ' αὐτῶν προγραφὴν ὁ δεσπότης ἀπήγγειλεν ἔφ' ᾧ καὶ ὁ Πατὴρ μου ἔμελλε τὴν 10 Ἰουλίου 1821 νὰ συλληφθῆ καὶ σφαγῆ εἰ μὴ, ἔτοιμος νὰ μεταβῆ, Κυριακῆς οὔσης, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἰδοποιεῖτο παρὰ τοῦ ἱατροῦ Κωνσταντίνου Βαλσαμάκη, περὶ τῶν ἐν Ἐκκλησίᾳ γενομένων τῶν λοιπῶν Βαρατλίδων συλλήψεων, καὶ διεσώζετο ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ καὶ ἀναδόχου αὐτοῦ Προξένου τῆς Δανίας τότε ἐν Κύπρῳ, Κωνσταντίνου Γάνου Κεφαλλήνος Ἕλληνας. Ἀπασα ὁμῶς ἡ τοῦ Πατρός μου περιουσία ἐδημεύθη, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μιχαὴλ μετὰ τῆς μητρὸς Αἰμιλίας ἐφυλακίσθησαν· μόλις δὲ μεθ' ἱκανῶν μηνῶν φυλάκισιν τὴν ἑαυτῶν ἀνέλαβον ἐλευθερίαν, τῆς δὲ φυλακίσεως ταύτης αἱ συνέπειαι καὶ τὸν θάνατον αὐτοῖς ἐπήνεγκον. Ὁσαύτως δὲ καὶ ὁ πρὸς μητρός μοι Πάππος Ἰωάννης Πελεντρίδης, ὁ πρῶτος καὶ πλουσιώτατος ἀπάντων τῶν τῆς Κύπρου προὔχοντων, Βαρατλῆς ὢν, συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη, ἐσώθη δὲ βαρῦτιμα μὲν λύτρα ἐκτεῖς, ἰδίως δὲ τῇ προστασίᾳ τοῦ τῷ Μεχμέτ Ἀλῆ τῆς Αἰγύπτου ὑπουργοῦντος Βογῶζ Βέη, ἀρχαίου τῷ πάππῳ μου φίλου, πρὸς τὸν τῶν καταλαβόντων τὴν Κύπρον Αἰγυπτίων στρατευμάτων Σαλήχ - βέην θερμῶς συσταθεῖς.

Ὁ πατὴρ μου ἔμπορος ὢν ἔτυχεν ἔχων ἐν τῷ τῆς Λάρνακος λιμένι δύο ὑπὸ φόρτωσιν πλοῖα εἰς τὸ ἕτερον τούτων ὑπὸ σημαίαν Αὐστριακὴν, καὶ διὰ Τεργέστην νευαλωμένος, εἶχεν ἤδη περὶ τὸ τρίτον τοῦ φορτίου εἰσβιβάσει ἐν τούτῳ καὶ διεσώθη εἰς ναύτην μεταμφιεσθεῖς, τὸν πώγωνα καὶ τὸν μύστακα ζυρίσας, καὶ ἀνυπόδητος ἐπ' ὤμων κόφινον φέρων. Ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα περιουσία αὐτοῦ ἐν ἐμπορεύμασιν ὑπὲρ τὰ τετρακισμύρια Ἰσπανικὰ τάλληρα, κατὰ τὸν ἐν τέλει τοῦ 1820 ἔτους γενόμενον ἰσολογισμόν, ἀναβαίνουσα μεθ' ὅλων τῶν ἀκινήτων, ἐδημεύθη.

Καὶ οὕτω μὲν ὁ ἐμὸς ἐσώθη πατὴρ. Οἱ δὲ Τοῦρκοι δεινὴν συνέλαβον βουλὴν ὅπως ἀναγκάσωσιν αὐτὸν ἵνα παραδοθῆ, ἦν δ' αὕτη ὅπως συλλάβωσιν ἐμὲ τετραετὲς βρέφος, τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν μου Μαρίαν. Ἐφ' ᾧ αἴφνης κρούουσι τοῦ οἴκου τὴν θύραν ἡ μήτηρ μετὰ τῆς θηλαζούσης ἦν ἐν τοῖς ἀνωγίαις τοῦ οἴκου, ἐγὼ δ' ἐν τῷ κήπῳ ἐπαιζον. Θεῖός τις μοι ἐμβάλλεται φόβος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ παρὰ τὴν θύραν πατάγου, ἐν ἀγνοίᾳ δὲ πάντων τῶν ἐν οἴκῳ καὶ αὐτῆς τῆς μητρὸς, ὑπὸ μεγάλῃν τινὰ στιβάδα καυσίμων ξύλων ἐκρύβην. Εἰσέρχονται οἱ ἀπηνεῖς διώκται, πάντα τὸν οἶκον διερευνῶσιν ἀπὸ τοῦ ὑπο-

γείου μέχρι τοῦ ὑπερώου, ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν ἀποθηκῶν μέχρι ἀποπάτων, ἐκράπτουσι τοῦ βάμβακος τοὺς σάκκους, ὡς καὶ τοὺς τῆς μετὰξης καὶ ἐρυθροδάνου ἐξετάζουσι τοὺς πίθους καὶ τοὺς κάδους τοῦ οἴνου, μόνον τὸν κρυψῶνα ἐν ᾧ ἡ Θεία Πρόνοια μετ' ὠδήγησε δὲν εὐρίσκουσι, βασανίζουσι τὴν μητέρα μου, ὅπως μαρτυρήσῃ τοῦ μ' ἔχει κεκρυμμένον, ἢ δ' ἀθλία μήτηρ μου ἀγνοοῦσα τοῦ εἶμι παρ' αὐτῶν τῶν ἀγρίων μετ' ἐπιζητεῖ, αἰκίζουσι τοὺς ὑπηρέτας, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ διατελοῦσι δις καὶ τρίς καὶ πολλάκις ἐπαναλαμβάνουσι τὰς ἐρεύνας οἱ θηριώδεις ζητηταί, μάτην ἐζήτουν. Τέλος βαρυνθέντες ἀπέρχονται ἐγκαταλιπόντες τὴν μητέρα θρηνοῦσαν τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ τῆς, ὁ Θεὸς ὅμως ὅστις διέσωσεν αὐτόν, γλυκυτάτην τῇ ἐπιφυλάττει καὶ ταχεῖαν τὴν παραμυθίαν. Μόλις ἠσύχασαν τῶν ἀγρίων διωκτῶν αἰφωναί, τῆς δὲ μητρὸς μόνης οἱ ὀλοφυρμοὶ καὶ πρὸς τὸν Ὑψιστον δεήσεις ἤκούοντο, ἐξῆλθον ἐγὼ τῆς θεοδότου μοι κρύπτῃς, τρέχω πρὸς τὴν ἐνώπιον τῆς εἰκόνας γονυκλινῆ μητέρα μου, ἣτις σφίγγουσά με ἐν ταῖς μητρικαῖς αὐτῆς ἀγκάλαις διστάζει ἂν δύναται εἰσεῖτι νὰ χαρῆ ἀκινδύνως ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκίᾳ τοῦ υἱοῦ τῆς ἀνευρέσει, σκέπτεται πῶς νὰ με διασώσῃ, τί δὲ δὲν ἐφευρίσκει μητρὸς καρδία ; ἐκπέμπει πιστὸν ὑπηρετὴν ἀμέσως πρὸς τὸν ἐκ Ραγούζης ἔμπορον καὶ πάτριον φίλον Ματθαῖον Βόσγιβικ, ὅστις εἶχεν υἱὸν συνήλικά μοι, λαμβάνει παρ' αὐτοῦ Εὐρωπαϊοῦ παιδὸς στολὴν, ἐνδύει με καὶ παραδίδει με τῷ αὐτῷ ὑπηρετῇ, ὅπως με φέρῃ εἰς τοῦ αὐτοῦ Βόσγιβικ τὸν οἶκον. Καθ' ὁδὸν ἐντυγχάνει τῷ ὑπηρετῇ ὁ τῆς Λάρνακος Ὀθωμανὸς τοπάρχης Χ. Ἰβραήμ Ἀγαῖς, στενὸς καὶ εἰλικρινὴς τοῦ Πατρὸς μου φίλος, οὗτος δὲ καίτοι διαγνοὺς με, ἐπειδὴ ὅμως ἔτυχε μόνος, διατάσσει τὸν ὑπηρετὴν νὰ ταχύνη τὸ βῆμα ὅπως με διασώσῃ, διότι ἂν προέφθανον οἱ κατόπιν ἐρχόμενοι ἀκόλουθοί του, προσέθετο, αὐτὸς οὗτος ἤθελεν ἀναγκασθῆναι νὰ με συλλάβῃ. Σπεύδει ὁ ὑπηρετὴς Χριστόφορος καὶ διασώζει με παρὰ τῷ Βόσγιβικ, παρ' ᾧ μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ ἡ μήτηρ μου ὡς Ὀθωμανὴ τροφὸς ἐνδεδυμένη καὶ τὴν μικρὰν ἀδελφήν μου Μαρίαν ἐν ἀγκάλαις φέρουσα, διαμένομεν μέχρι τῆς νυκτὸς, ὅτε ἀνήχθημεν πρὸς τὸ πλοῖον ἐνθα τότε μόνον ἠδυνήθησαν οἱ γονεῖς μου, ν' ἀναπέμψωσιν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Ὑψιστον, διότι ἡ δεξιὰ αὐτοῦ διὰ τοιούτων καὶ τοσούτων θαυμάτων διέσωσεν ἡμᾶς.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τῆς θαυμασίας, ἡ μνήμη μου διέσωσε πάντα ἐναργῆ ἐν ἑαυτῇ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις τῆς καλῆς μου μητρὸς ἤκουσα διηγουμένης τὰ τεράστια τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ ἀναπεμπούσης θερμὰς μετὰ δακρύων εὐχαριστίας πρὸς τὸν Ὑψιστον, αἱ εὐχαρι-

στίαί αὐται ὑπῆρξαν τὰ πρῶτα διδάγματα ὧν ἤκουσα καὶ εἶδον, ὅτι πρέπει ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς ἐν παντὶ καιρῷ ἐπὶ τῷ Κυρίῳ νὰ ἐλπίζει.

Οὕτω λοιπὸν οἱ χθῆς ἐπίζηλοι πλούσιοι ἐγενόμεθα πτωχοὶ καὶ ἀλλῆ-
ται οἱ τὴν προτεραίαν ἐν μεγάροις διαιτώμενοι παλίπλευχοι ἐπὶ νηὸς
τὴν ἐπιούσαν ἐφερόμεθα. Ἀλλὰ τί πρὸς ταῦτα; Ἡ Ἑλλάς ἀνέστη! ἰ
εἰ δὲ τινες, εἰ δὲ πάντες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπάθομεν, μικρὰ ἢ θυσία
ἀναλόγως πρὸς τὰ ἀπὸ ταύτης τοῖς μεθ' ἡμᾶς ἐσόμενα ἀγαθὰ.

Διεσώθημεν εἰς Τεργέστην, ἐκεῖ δ' ἐξαετῆς γενόμενος εἰσῆχθην ἐν
σχολῇ τινι κορασίῳ ὑπὸ τῆς Κας Μαρίας Βλισμᾶ συντηρουμένη, ἣ δὲ
θυγάτηρ αὐτῆς Σοφία (ἣ μετὰ ταῦτα τὸν μεγαλέμπορον Σκαρδῆν ἐν
Τεργέστη νυμφεθεῖσα) ἐστὶν ἣ τὰ πρῶτα διδάξασά με γράμματα, ἀπὸ
τοῦ ἀλφαβήτου ἀρξαμένη.

Β'

24 Ὀκτωβρίου 1886. Πάντοτε μὲν ὑπ' ὄψει ἔσχον τὸν θάνατον,
ἐφ' ᾧ καὶ παρεσκευασμένος πρὸς τοῦτον διαρκῶς διατελῶ, πλησιάζων
συμπληρῶσαι τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος, εἰ καὶ ἱκανῶς ἀκμαίας ἔχω τὰς
ψυχικὰς καὶ σωματικὰς μου δυνάμεις καὶ οὐδεμίαν δὴλῃν περὶ τοῦ
τέλους ἐγγὺς ἢ πόρρω ἀφορμὴν, τὰ κατ' ἐμὲ πάντα ἔχω οὕτω διατε-
θειμένα, ὥστε εἰς οὐδεμίαν σύγχυσιν νὰ περιπαύωμαι, ταῦτα ὁ ἐμὸς δυνή-
σεται θάνατος. Οὐδὲν ἔχω πρὸς ἄλλους χρέος πλὴν τοῦ πρὸς τὴν Ἐθني-
κὴν Τράπεζαν μικροῦ καὶ ἐκκαθαρισμένου. Ἐγκαταλείψω τοῖς τέκνοις
μου μικρὰν μὲν καὶ ἀδιαφιλονείκητον περιουσίαν, ἣν διὰ μακρῶν μὲν
κόπων ἐγὼ, διὰ σώφρονος δὲ καὶ συντόνου οἰκονομίας ἢ προσφιλεστάτη
μοι σύμβιος Ἀριάδνη προσεπορίσθημεν. Τὸ ἐπιβάλλον ἐκ ταύτης ἐκά-
στω τῶν τέκνων μου μέρος, ἱκανόν ἐστι πρὸς ἕνετον βίον, μάλιστα
δ' ἔνεκα τῆς πολλῆς ἐπιμελείας, ἣν ἀμφοτέροι καταβάλομεν περὶ τὴν
τούτων ἀνατροφὴν.

Ἄλλ', ὁ καὶ κυριώτατον, καταλείψω αὐτοῖς ὄνομα ἔντιμον, ἅτε
δυνάμενος ἄνευ περιφλαυτίας δηλῶσαι, ὅτι καθ' ἅπαντα τὸν ἱκανῶς
ἤδη μακρὸν βίον μου εἰς οὐδὲν ἐπαίσχυντον πλημμέλημα περιέπεσον,
τοῦναντίον μάλιστα ἀείποτε προσεπάθησα μηδέποτε παρεκκλίνειν τῆς
ὁδοῦ τῆς ἀρετῆς. Εἶθε καὶ τὰ τέκνα μου πάντοτε τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀκο-
λουθήσωσιν.

Εἶπον καὶ ἀλλαχοῦ ἐν τοῖς αὐτοβιογραφικοῖς τούτοις ἀπομνημονεύμασί μου ὅτι πρὸς τὴν εὐπορίαν ἤγαγέ με ἡ ἐπιμελὴς καὶ εὐσυνείδητος τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος ἐνάσκησις, ὁμολογῶ ὅμως, ὅτι ἡ φύσις οὐχὶ πρὸς τοῦτο ἀλλὰ πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς ἐπιστήμης ἐπλασέ με μᾶλλον ἐπιτήδειον, ἐφ' ᾧ οὐ μόνον διδάσκων ἤσκησα τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀπὸ τοῦ δικηγορικοῦ ἔργου σχολὴν τῇ θεωρίᾳ ἐνδελεχῶς ἀφωσίωσα. Οὕτως ἐμόρφωσα τρεῖς κλάδους τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου, οὐδὲ τὸ παράπαν ζηλότυπος δειχθεῖς, διότι βίᾳ ἀποσπασθεὶς τῆς ἔδρας τὸ 1852 πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς περὶ διεθνοῦς δικαίου πραγματείας μου, πρὸς τὸν διαδεχθέντα με μακαρίτην Διομήδην Κυριακοῦ αἰτήσαντά με τὰς σημειώσεις μου ἄσμενος ἔδωκα, καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ 1852 τούτων ἐποιήσατο χρῆσιν οὐδὲ μικρὸν καινοτομήσας, ἅτε τὰ ἴσα αὐτὰ ἴς λέξις καὶ ἔροις χρησάμενος, ταῦτα δὲ καὶ διὰ τῆς κοινῆς χρήσεως ἐγενικεύθησαν.

26 Ὀκτωβρίου 1886. Προχθὲς ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἔγραφον, ὅτι τοῦ θανάτου ἡ προσδοκία οὐδόλως φοβεῖ με, ἀπόδειξις δέ, ὅτι καὶ τὴν ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν χαράσσω ᾧδε εἰς μνημόσυνον οἷας ἀμοιβῆς οἱ ὑπερτεσσαρακονταετῆς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κόποι μου ἠξιώθησαν ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ πῶς ἐξετιμήθησαν οὗτοι ὑπὸ τῶν ξένων σοφῶν.

ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ

Ο ΕΝ Τῇ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Β' ΕΘΝΙΚῇ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙ ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΤΩΝ Δ' ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ
ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ, ΒΕΛΓΙΚΗΣ, ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΟΥΣ
ΕΤΑΙΡΟΣ

ΤΡΕΙΣ ΜΕΝ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙΣ ΤΕ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΑΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΑΣ

ΔΙΣ Δ' ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΠΟΒΛΗΘΕΙΣ

ΕΓΕΝΝΗΘΗ ΕΝ ΚΥΠΡῳ Τῇ 13 ΜΑΡΤΙΟΥ 1817

ΑΠΕΒΙΩΣΕ Δ' ΕΝ Τῇ

8 Ἰανουαρίου 1887. Σήμερον συνεπληρώθη πεντηκονταετία ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς Παρισίους πρὸς μαθητείαν ἀφίξέως μου. Τότε οὐδὲ τὸ εἰκοστὸν εἶχον ἔτι συμπληρώσει ἔτος, σήμερον δ' ἐβδομηκοντοῦτης σχεδὸν γέρων ἀναλογίζομαι ἡλικίον διεξέφυγον κίνδυνον μακρὰν τοῦ πατρός, μόνος ἐν ξένη γῆ ἄνευ φίλου τινὸς καὶ προστάτου κατορθώσας νὰ σώσω ἑμαυτὸν καὶ νὰ μὴ ἐκτραπῶ τοῦ καθήκοντος. Ὁ Θεὸς μ' ἔσωσε, διότι τοῦτον ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν καὶ πᾶσαν νύκτα ἐπεκαλούμην ἐν τῇ προσευχῇ μου, ὅθεν τούτῳ ἀδιαλείπτως ἀπονέμω τὰς εὐχαριστίας μου, ἅτε παρασκευάσαντί με ὅπως εὐτυχῆς διανύσω τοῦ βίου τὸ στάδιον συνοδὸν σχῶν σύμβιον ἀγαθὴν καὶ ἐνάρετον, μεθ' ἧς ἐξ ἀπόρων ἐγενόμεθα εὐποροὶ κτησάμενοι τέκνα ὑγιᾶ, ἅπερ ἐκθρέψαντες κατὰ τὰς θείας ἐντολάς ἔχομεν δι' ἐπίδος ὅτι καὶ μετὰ θάνατον ἀφήσομεν εὐτυχῇ τιμῶντα τῶν γονέων αὐτῶν τὸ ὄνομα.

27 Μαρτίου 1887. Ἀπὸ τῆς 19 Ἰανουαρίου ὑπὸ ὀξυτάτης προσβληθείς περιπνευμονίας ἐξακολουθῶ οἰκουρῶν ἅτ' εἰς ἐσχάτην καταντήσας ἀδυναμίαν, ἀδηλον δ' ἂν ἀναλάβω πρὸς παράτασιν τοῦ ὧδε βίου. Εἰ δ' ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, παρασκευασμένος εἰμὶ πρὸς τοῦτον.

4. Ἰουλίου 1887. Μετὰ δωδεκαετῆ δικαστικὸν ἀγῶνα, — ἐξ ὧν τὰ ἑπτὰ ἔτη παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ. — ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 134 ἐνεστῶτος ἔτους ἀποφάσεώς του ἀπέρριψε τὴν περὶ συντάξεως ἀγωγὴν μου, εἰ καὶ αὐτὸς οὗτος τάναντία ἐνομολόγησε πέρυσι διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 127 ἀποφάσεώς του. Ἐπέχω νὰ κρίνω τὴν ἐφετεινὴν ἀπόφασίν του, ἧς οἱ παραλογισμοὶ προφανέστατοι. Ἄλλ' ἐμὲ τοῦλάχιστον οὐδόλως λυπεῖ ἡ τελευταία αὕτη ἀπόφασις, ἅτε συμπληροῦσα τὰς ἀδικίας, δι' ὧν ἡ Ἑλλάς ἡμειψε πάντοτε τὰς πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίας μου, ὥστε εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἠσφάλιζεν ἐξ ἄλλης μου ἐργασίας καὶ οἰκονομίας ἐμοί τε καὶ τῇ οἰκογενείᾳ πόρον βίου, δὲν ἠθέλομεν ἔχει οὐδὲ ἄρτον ξηρὸν κατὰ τὰς ἐμὰς τελευταίας ἡμέρας καὶ διὰ τὴν ἐπιζήσουςαν οἰκογενείαν. Μετὰ τὸν θάνατόν μου βραδεῖα μὲν ἀποδοθήσεται μου δὲ πάντως δικαιοσύνη.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ	16
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ἐκ τῶν « <i>Αὐτοβιογραφικῶν Ἀπομνημονευμάτων</i> » τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου	19

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΓΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΝ ΗΛΙΚΙΑΝ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

1. Ἐπιστολή σχετική με τὸ ποιητικόν του ἄλαντον	33
2. Τετράδιον μαθητικόν με περιλήψεις γραμματικῆς	35
3. Φύλλον με πολλὰς ὑπογραφὰς γαλλιστί	36
4. Σημειωματάριον με χωρία γαλλικῶν κειμένων. Τὸ ἐπώνυμον « <i>Σαρίπολους</i> », <i>Saripoglou</i>	37
5. Τετράδιον με ἀπάνθισμα γνωμικῶν ἐκ τῶν ἀρχαίων συγ- γραφέων	38
6. Συμφωνητικόν με καθηγητὴν πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς . .	42
7. Κατάλογος παραγγελλέντων βιβλίων	43
8. Μέγα φύλλον χάρτου περιέχον διάγραμμα τῆς <i>Ρητορικῆς</i> . .	44
9. Τετράδιον σημειώσεων ἀπὸ τὰ <i>Cours d'histoire de Droit</i> . .	44
10. Ἀντίγραφον θέματος εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν	45

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΔΡΑΣΙΝ
ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

	Σελίς
1. Γενικαὶ παρατηρήσεις	46
2. Ἐπιστολὴ ἐκ Βηρυτοῦ πρὸς Βαλσαμάκην	48
3. Λογοδοσία τοῦ Σαριπόλου ὡς πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τοῦ 1862	48
4. Σχέδιον ἀγορεύσεως ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ θεμάτων ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος	54
5. Ἐπιστολὴ προκρίτων ἐξ Ἀδριανουπόλεως	55
6. Διαμαρτυρία πινυομένου Προξένου Ἀδριανουπόλεως	56
7. Ἀντισυνταγματικότης τοῦ νόμου περὶ ἐνγλικιώσεως τοῦ Διαδόχου	58
8. Γνώμαί τινες περὶ Παιδείας	58
9. Περὶ ἐπιναστάσεως ὀργανοθείσης ἐν Ἡπειρῷ	59
10. Ἀκρόασις παρὰ τῷ Βασιλεῖ	60
11. Πρόσκλησις εἰς ἐπίσημον γεῦμα τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν	61
12. Ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἐν Κύπρῳ Ἕλληνας	61
13. Ἐπιστολὴ ὁμογενοῦς ἐκ Κύπρου	62
14. Ἐπιστολὴ πρὸς δημοσιογράφον σχετικὴ πρὸς ἐπεισόδιον ἐν τῇ Συνελεύσει	64
15. Ἡ ἀπάντησις τοῦ δημοσιογράφου	65
16. Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς ἐφημερίδα	66
17. Ἐνέργεια διὰ τὸν διορισμὸν φιλικῶν προσώπων	67
18. Ἐπιστολὴ ὑποψηφίου ἐπισκόπου	68
19. Ἐπιστολὴ Καλλικράτους πρὸς Π. Παπαρηγόπουλον	69
20. Ἐπιστολὴ περὶ (τινος) Μεχμέτ Πασᾶ	70

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΝ ΔΡΑΣΙΝ
ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

	Σελίς
1. Ἀντίτυπον τῆς διδακτορικῆς διατριβῆς του	72
2. Λίβελλος φοιτητοῦ στρεφόμενος μετὰ βιωσιότητος κατὰ τοῦ καθηγητοῦ Σαριπόλου	74
3. Ἐπιστολὴ φοιτητοῦ, ἐκφράζοντος τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς τὸν Σαριπόλου, ἐξ ἀφορμῆς ἀποδοκιμασίας του ὑπὸ τῶν φοιτητῶν	82
4. Ἐπιστολὴ ἐπὶ τοῦ θέματος : ὁ ἀκροατῆς ὁ στενογραφοῦν τὰς παραδόσεις καθηγητοῦ, δύναται νὰ τὰς ἐκδώσῃ ἄνευ ἀδείας του ;	83
5. Βιβλιοκρισία δύο ἔργων τοῦ Ἑομάννου Λούντζη	86
6. Ἐντυπος ἀγγελία τῆς ἐκδόσεως τῆς Ποινικῆς Δικονομίας τοῦ Σαριπόλου	96
7. Τὸ ἔγγραφον τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σαριπόλου ὡς ἀντεπιστέλ- λοντος μέλους τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν	97
8. Εὐχαριστήριος ἀπάντησις τοῦ Σαριπόλου	98

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

1. Ἐρώτημα τοῦ ἀνακριτοῦ Χαλκίδος	99
2. Πίναξ δαπανῶν καὶ δικηγορικῶν ἀμοιβῶν	100

	Σελίς
3. Ἐρώτημα δικηγόρου, παλαιοῦ μαθητοῦ τοῦ Σαριπόλου	101
4. «Ἡ γνώμη τοῦ Σαριπόλου ἀποτελεῖ νόμον» γράφει ὁμογε- νῆς ἐξ Αἰγύπτου	102
5. Ἐπιστολή πρὸς Σαριπόλον ἐπὶ ἀπιθάνου ὑποθέσεως σχετι- κῆς μὲ διεκδίκησιν ἀμυθήτου θησαυροῦ	103
6. Ἐντυπον σχετιζόμενον μὲ διχογνωμίας προκυνάσας κατὰ τὴν ἐρμηνείαν γνωμῶν τοῦ Σαριπόλου	106
7. Ἐπιστολή πρὸς ὑπόδικον πελάτην	107
8. Ἐπιστολή πελάτου τοῦ Σαριπόλου πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Μά- μουκαν	108
9. Γνωμοδότησις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώ- ματος ἐκπτώσεως τοῦ βουλευτοῦ Σκουλούδη	109
10. Ἐπιστολή σχετικὴ πρὸς τακτοποίησιν δικηγορικῆς ἀμοιβῆς	112
11. Σχέδιον λόγου ἐπικηδείου εἰς δικηγόρον	113
12. Ἡ δίκη τοῦ Θεοφίλου Καϊτῆ καὶ ἡ κατ' αὐτὴν ἀγόρευσις τοῦ Σαριπόλου	114

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε'

Ο ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ, ΩΣ ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ «ΦΑΛΑΓΓΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ»

1. Γενικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς Πανεπιστημιακῆς Φάλαγγος καὶ τῶν συνθηκῶν, ἐπὶ τὰς ὁποίας συνεστήθη	143
2. Κατάλογος τῶν ἐθνοφυλάκων φοιτητῶν τοῦ ἐπὶ τοῦ Σαρι- πόλου διοικουμένου οὐλαμοῦ. Ὁ Κ. Φρεαζίτης, διοικητῆς τοῦ 3ου λόχου	156
3. Προσωρινὴ ἀνάθεσις εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν Σαριπόλον καθη- κόντων Λοχαγοῦ	158
4. Διαταγὴ καθορίζουσα καθήκοντά τινα τῆς Ἐθνοφυλακῆς τοῦ Πανεπιστημίου	158

	Σελίς
5. Εἰδική διαταγή	160
6. Ἐκφρασις βασιλικῆς εὐαρεσκείας πρὸς τὴν Ἐθνοφυλακὴν τοῦ Πανεπιστημίου	160
7. Διπλότυπος ἀπόδειξις περὶ καταβολῆς εἰσφορᾶς τοῦ Σαριπόλου ὑπὲρ τῆς Πανεπιστημιακῆς φάλαγγος	161
8. Ἐγγραφον σχετικὸν μὲ τὴν Πολιτοφυλακὴν τοῦ Δήμου ...	161

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Ν ΣΤ'

ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΣ ΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

1. Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Κυπρίους ἐν σχέσει μὲ τὴν διατήρησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης	162
2. Σχέδιον ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας σχετικῶς μὲ τοὺς ἐν Κύπρῳ πολιτικοὺς θεσμούς	165

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Ν Ζ'

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

1. Ἐντυπος προκήρυξις τοῦ Κ. Φρεαρίτου διὰ τὴν συλλογὴν συνδρομῶν πρὸς ἀνάγεσθαι μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης	168
2. Ἐντυπος προκήρυξις τοῦ αὐτοαποκαλουμένου «Ἕλληνοσ τοῦ Ὀλύμπου»	170
3. Προκήρυξις τοῦ Ναυάρχου Κόχραν	174
4. Ἐντυπον ὑπεραπολογούμενον τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη, καταδικασθέντος ὡς αἰρετικοῦ	175
5. Φύλλον τῆς ἐφημερίδος «Ἑλληνικά Χρονικά» τοῦ 1862, ἐν Μεσολογγίῳ	180

	Σελίς
6. Στοιχεῖα σχετικὰ μετ' τὴν δίκην τῆς κυβερνήσεως Βουλγαροῦ .	184
7. Τὸ κατηγορητήριον δι' ἀνατροπὴν τῶν καλῶν καὶ νόθευσιν τῶν ἐκλογῶν	204
8. Πρακτικὰ τῆς πρώτης συνεδριάσεως	213
9. Πρακτικὸν ἐτέρας συνεδριάσεως	219
10. Ἐκθεσίς τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπῆς	227
11. Τὸ κατηγορητήριον	234
12. Ἐνταλμα συλλήψεως τῶν ὑπουργῶν Ἰ. Βαλασσοπούλου καὶ Β. Νικολοπούλου	238
13. Ἐνταλμα προφυλακίσεως τοῦ κατηγορηθέντος διὰ τὰ «Σιμωνιακὰ» ὑπουργοῦ Ἰ. Βαλασσοπούλου	240
14. Ἄδεια εἰσόδου τοῦ Σαοιτόλου εἰς τὰς φυλακάς, ὡς συνηγόρου τῶν κατηγορουμένων ὑπουργῶν	242
15. Δημοσίαι ἐπιστολὴ τοῦ ἐκ Λαμίας Δ. Τσιριμιώκου σχετικὴ μετ' τὴν δίκην	242
16. Ἐκτακτον παρόρημα τῆς «Ἑλλάδος» τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1875 περιέχον συνηγορίαν ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων ὑπουργῶν	245
17. Ὅμοιον, περιέχον τὴν ἀπολογίαν τοῦ ὑπουργοῦ Νικολοπούλου	246
18. Φυλλάδιον περιέχον τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἐπὶ συνεργείᾳ κατηγορηθέντος Πετρ. Οἰκονομοπούλου	247
19. Φυλλάδιον ὑπεραμυνόμενον τοῦ ἐπισκόπου Κεφαλληνίας: Πάλιν περὶ τὰ «Σιμωνιακὰ»	250
20. Πάλιν περὶ τὰ «Σιμωνιακὰ». Ἐντυπον καταφερόμενον κατὰ τοῦ μητροπολίτου Προκοπίου	251
21. Τεῦχος τῆς ἐφημερίδος τῆς Γαλλικῆς Συνελεύσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1789: Ἀγόρευσις τοῦ Mirabeau καὶ ἄλλον . .	252

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η'

Ο Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ ΩΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

	Σελίς
1. Γενικαὶ παρατηρήσεις. Διάλεξις τοῦ Παναγιώτου Φέρμπον, περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Σαριπόλου,	259
2. Ἐφηβικοὶ ἐρωτικοὶ στίχοι	264
3. Δείγματα τῆς νεανικῆς καὶ τῆς ὠρίμου ποιήσεως τοῦ Σαριπόλου	265
4. Δοκίμιον εἰς τὴν ἀρχαίαν, ἀφιερωμένον εἰς τὴν Τεργέστην .	274
5. Γύμνασμα εἰς τὴν ὀμηρικὴν	277
6. Πατριωτικὸν ποίημα ἀγνώστου : «Τὸ ἄσμα τοῦ Κολοκοτρώνη»	278
7. Ἀπόσπασμα ἐλεγείου	279
8. Ἐντυπον μὲ τὸν τίτλον «Διαμαρτύρησις τῶν μαγκῶν τῆς πρωτευούσης»	279
9. Δοκίμιον φιλοσοφικόν, ἀστεϊσμοῦ ἕνεκεν	281
10. Εὐχετήριον ἔντυπον τοῦ ταχυδρομικοῦ διανομέως	282

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Θ'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

1. Ἐπιστολὴ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σαριπόλου	285
2. Ἐπιστολὴ φίλης ἢ συγγενοῦς ἐπὶ τινος οἰκογενειακοῦ δράματος	287
3. Λογαριασμός καθημερινῶν ἐξόδων, ἐν λεπτομερείᾳ	288
4. Ἄτερος λογαριασμός ἐπίσης λεπτομερῆς	291
5. Λεπτομερῆς ἀπογραφὴ τῶν ὑπαρχόντων εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ τῶν βιβλίων	292
6. Ἐπιστολὴ ἀναφερομένη εἰς ἐμπορικὴν συναλλαγὴν	293

	Σελίς
7. Ἐτέρα ἐπιστολή ἀναφερομένη εἰς ἐμπορικὴν συναλλαγὴν . .	294
8. Μισθωτήριον συμβόλαιον ὑπογραφόμενον ὑπὸ τοῦ Γ. Μιστριώτου, γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Σαριπόλου	295
9. Τιμοκατάλογος βιβλίων ἀγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Σαριπόλου .	296
10. Ἐπιστολὴ δύο μαθητῶν, τῶν ὁποίων ὁ Σαριπόλος ἦτο κηδεμὼν	297
11. Ὁμοία, πλήρης αἰτημάτων	298
12. Ἐτέρα, πλήρης αἰτημάτων	298
13. Ἐτέρα ἐπιστολή, πλήρης παραπόνων	299
14. Ἐτέρα, τῆς αὐτῆς φύσεως	301
15. Ἐτέρα, τῆς αὐτῆς φύσεως	302
16. Ἐπιστολὴ I. Παπαροηγοπούλου, σχετικὴ μὲ τὴν ἀγορὰν ἐνὸς ἵππου	303
17. Ἐπιστολὴ τοῦ παραλήπτου τοῦ ἵππου	303
18. Πρόσκλησις εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ νεοῖδουθέντος Τροχιοδρομῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς καὶ περιχώρων	303
19. Ἐπιστολὴ θαυμαστοῦ τοῦ Σαριπόλου ἀπευθυνομένη πρὸς τὴν χήραν αὐτοῦ	304

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑΓΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗΝ ΗΛΙΚΙΑΝ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Α/1.

Ἐπιστολὴ τοῦ ἐφήβου Σαριπόλου, μήπω ἐκλέξαντος τὴν νομικὴν σταδιοδρομίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐκθέτει τὰς ἀμφιταλαντεύσεις του μεταξὺ τῆς ἐκλογῆς τῆς Νομικῆς ἢ Ἰατρικῆς, καὶ τοῦ σταδίου τοῦ ποιητοῦ καὶ λογοτέχνου.

Ἡ ἐπιστολὴ μαρτυρεῖ ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο ὁ Σαριπόλος τὸ λογοτεχνικὸν του ἄλγαντον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔπαυσε νὰ καλλιεργῇ καὶ βραδύτερον, ὅταν εἶχε πλέον διαπρέπει εἰς τὴν Νομικὴν Ἐπιστήμην. Δείγματα τῆς ποιητικῆς παραγωγῆς του καὶ σχετικὰς κρίσεις, βλ. κατωτέρω, εἰς Κεφάλαιον Η'.

Ἀθῆναι τῇ 10 Νοεμβρίου 1839 ἐν.

Σεβαστέ μου θεῖε,

Μίαν ἄλλην μου ἐπιστολὴν Σᾶς ἔγραψα ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἡ ὁποία Σᾶς διευθύνθη δι' ἐμπορικῆς εὐκαιρίας μέσον Σύρας.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἀφίνω καὶ ἐγὼ τὸν ὠραῖον τῆς Ἀττικῆς Οὐρανόν, μεταβαίνων εἰς Εὐρώπην. Ἡ εἰς Ἀθήνας διαμονή μου μ' ἐχρησίμευσε παρὰ πολὺ, ἐσχετίσθην ἀρκετὰ ἐνταῦθα μὲ πολλὰ ἐξέχοντα εἰς τὸν πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν κλάδον ὑποκείμενα, ἐγνώρισα καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν ἡρώων τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἐπιστρέφων ἐκ τῆς Εὐρώπης, δὲν θέλω εἶμαι ξένος καὶ εἰς γῆν ξένην.

Ἡ πρὸς τὴν ποίησιν κλίσις μου ἐπεσφραγίσθη διὰ τῆς ψήφου τῶν δύο Σούτσων, ἧθελα καταστήσει εἰς περιουτολογίαν ἐὰν Σᾶς ἐξέθετα τὰς ὄσας μ' ἔδωσαν βεβαιώσεις περὶ τῶν καλῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας οἱ ἐλεύθεροι τῆς Ἐλευθερίας ἀοιδοὶ συνέλαβον περὶ ἐμοῦ, ὡς πρὸς τὴν εὐδοκίμησιν εἰς τὸ νέον ποιητικὸν μου στάδιον. Δὲν μένει πλέον κάμμία ἀμφιβολία περὶ τῆς κλίσεώς μου ταύτης, καὶ ἤδη δὲν μένει παρὰ ἡ ἐκλογὴ, ποίαν ἐκ τῶν δύο ἐπιστημῶν ν' ἀκολουθήσω, τὴν Νομικὴν ἢ τὴν

Ἰατρικὴν ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, προτιμῶ τὴν Νομικὴν, παρακαλῶ γράψετε με καὶ ἡ Σεβαστή μου Εὐγενία Σας τὴν γυνάμην Σας.

Μεταξὺ τῶν ὁποίων στέλλω πρὸς τὸν Μάρκον βιβλίον στέλλω καὶ δύο Ἀγαθαγγέλους τὸν μὲν ἓνα διὰ τὴν Σεβ. μου Εὐγ. Σας τὸν δὲ ἄλλον διὰ τὸν Κον Κυλβελίδην (τὸν ὁποῖον ἀσπάζομαι) διότι μὲ εἶχε ζητήσει ἓνα (ἂν δὲν σφάλλω).

Τῆς Σεβαστῆς μου θείας ἀσπάζομαι εὐλαβῶς τὴν δεξιάν, τὸ αὐτὸ παρακαλῶ εἶπατε ἢ γράψατε καὶ πρὸς τὴν θείαν μου Κον Χριστάλλαν καὶ θεῖον μου Κον Μάρκον.

Τοὺς φίλους ὅλους καὶ κατ' ἐξοχὴν τοὺς Κυρίους Φραγκοῦδη Νικ. καὶ Ἰω. (ἂν εἰσέτε εὐρίσκεται εἰς Κύπρον) καὶ Κύριον Κυλβελίδην προσκυνῶ. Τὸ αὐτὸ παρακαλῶ εἶπατε καὶ πρὸς τὴν Μητρυν μου.

Ἐλπίζω ὅτι εἰς Μασσαλίαν θέλω εὔρει ἐπιστολάς Σας.

Σᾶς ἀσπάζομαι μ' ὅλον τὸ προσῆκον σέβας τὴν Σεβ. δεξιάν Σας

διὰ βίου Εὐπειθέστατος

ὁ ἀνεψιός Σας

N. I. Σαρίπολος

Υ.Γ. Εἰς τὴν προλαβοῦσάν μου ἐλησμονήσα νὰ Σᾶς εἶπω ὅτι εἰς Σύραν ἔκαμα τὴν κάθαρσιν ἐρχόμενος ἀπὸ Σμύρνην μετὰ τοῦ Ν. Νασάν Βέη υἱοῦ τοῦ Σαγιδ Χ. Μαχεμέτη πρόφην ἡγεμόνος τῆς Κύπρου, ὅστις διευθύνετο δι' Ἀλεξάνδρειαν. Ἀνεχωρήσαμεν τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἀπὸ Σύραν, αὐτὸς μὲν διὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐγὼ δὲ δι' Ἀθήνας. Ὁ εἰρημένος ἔλαβε μεγάλην εὐχαρίστησιν ὅταν ἔμαθε τὴν πτώσιν τοῦ Ν. Κυργιέη καθὼς καὶ ἐκείνην τοῦ Ν. Ζαχαρίου.

Ἀκολουθεῖ ἀμέσως καὶ ἀσυνδέτως πρὸς τὰ προηγουμένα ὁ ἐξῆς λογαριασμός :

2. Μυθολογίας Κοντογιάνη ἀνά δραχμὰς 3	δρχ.	6 (δίστηλον ἓν)
1. Φιλοσοφίαν Βάμβα		6
1. Παλαιὰν Γεωγραφίαν Κούμου μὲ τοὺς πίνακας		5
1. Γραμματικὴν Χρυσοβέργη		3
2. Γεωγραφίας νέας		6
1. Ἐπιτομὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας (τῆς νέας Ἑλλάδος)		10
2. Ἀγαθαγγέλους (ὑπὸ Στεφανίτση)		6
1. Σύνοψιν γενικῆς Ἱστορίας τοῦ Γενναδίου		3.50

1. Βίους τοῦ Φενελῶνος (τῶν Φιλοσόφων)	δρχ. 4
1. Ἐπιστολάς τοῦ ἀοιδίμου Κοραῆ ὑπὸ Ἰ. Ῥῶτα (δεμένου)	6
1. Ὅμοίως Ὅμοίως ἄδετον	5
	<hr/>
	δρχ. 60.50
	ἤτοι δίσηλα 10 καὶ 1/2

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς προστίθενται οἱ ἐξῆς γαλλικοὶ στίχοι :

O honte ! de l'Europe infamie éternelle
 Un peuple de brigands sous un chef infidèle
 de nos plus saints remparts détruit la sûreté
 Et le mensonge impur tranquillement repose
 Où le grand Theodose
 A fait regner longtemps l'auguste verité !

A/2.

Τετραδίον, προφανῶς μαθητικόν, περιέχον σημειώσεις γραμματικῆς συστηματικῶς κατατεταγμένας. Ἀπὸ τὸ παρατιθέμενον κατωτέρω ἀπόσπασμα προκύπτει ὅτι εἶναι σημειώσεις τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ σχολείου στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, καὶ ὅτι ἄρα αἱ σημειώσεις αὗται ἐγράφησαν εἰς ηλικίαν 10 - 11 ἐτῶν, ἐκρατήθησαν δ' ἐν συνεχείᾳ ὡς ἐνθύμιον παιδικόν, πιθανὸν δὲ νὰ ἐχρησιμοποιοῦντο μεταγενεστέρως, ἐλλείψει ἴσως ἐγχειριδίου γραμματικῆς.

Εἶναι τὸ ἀρχαιότερον ἐκ τῶν ἐνθυμίων, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ περὶ τῆς τάξεως μεθ' ἧς ὁ Σαρίπολος συνήθισεν ἤδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς ηλικίας νὰ ἐργάζεται.

Ἡ ὕλη τῆς γραμματικῆς εἶναι συνοπτικὴ καὶ πλήρης, τόσον ὥστε νὰ μὴ ἀποκλείεται καὶ ἡ ἐκδοχὴ ὅτι ἀντεγράφη ἐδῶ ὀλόκληρον ἐγχειρίδιον γραμματικῆς. Τὸ τέλος ἰδίᾳ τοῦ τετραδίου ἐνισχύει τὴν ἀποψιν ταύτην.

« Περὶ τοῦ Ἑτυμολογικοῦ καὶ Ὀρθογραφικοῦ μέρους
τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς

Τὰ ὀνόματα διαίρουται εἰς Οὐσιαστικά καὶ Ἐπίθετα. Οὐσιαστικά μὲν εἶναι, ὅσα τὴν οὐσίαν τῶν ὑποκειμένων, προσώπων ἢ πραγμάτων σημαίνουν, ἢ γενικήν, ὡς ζῶον, φυτόν, ἢ εἰδικήν, ὡς ἄνθρωπος, ἵππος, δρῦς, τὰ ὅποια καὶ προσηγορικά ἀπὸ τοὺς γραμματικούς καλοῦνται, ἢ μερικήν, ὡς κύρια.

Ἐπίθετα δὲ εἶναι ὅσα τὴν ιδιότητα, ποιότητα, ἢ ποσότητα, τῶν ὑποκειμένων σημαίνουν, ἐπὶ τὰ οὐσιαστικά τιθέμενα καὶ τριγενῶς κλινόμενα, ὥστε ἐπίθετον μόνον νὰ σταθῆ εἶναι ἀδύνατον.

Ἐκ τῶν ὀνομάτων δὲ ἄλλα μὲν εἶναι πρωτότυπα, ὅσα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ κείνται καὶ ἀπ' ἀρχῆς εὐρέθησαν.

Ἄλλα δὲ παράγωγα, ὅσα ἢ ἀπὸ ἄλλα μέρη λόγου ὡς ἐκ τοῦ δίκη δίκαιος, ἐκ τοῦ λέγω λόγος συντιθέμενα ἐκτὸς τοῦ συνδέσμου.

Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ μέρη τοῦ λόγου πρὸς ἄλληλα συντίθενται ἐκτὸς τῆς Προθέσεως, ἄρθρου, καὶ Μετοχῆς.

Δ'. Εἰς ὑποκοριστικά ὅσα μικρότητα, ἢ ποταπότητα σημαίνουσι :

Α'. Τὰ εἰς ἰσκος, καὶ ἰσκη, ὡς ἐκ τοῦ ἄνθρωπος, ἀνθρωπίσκος, ἐκ τοῦ παῖς, παιδίσκη.

Β'. Τὰ εἰς ἰς ἐκ τοῦ θεράπεινα θεραπείνις.

Γ'. Τὰ εἰς ἰον ὡς ἐκ τοῦ λόγος, λόγιον.

.....

(τελευταία σελίς) :

Ταῦτα μὲν περὶ ὀρθογραφίας ἱκανά, τὰ δὲ λοιπὰ ὁ μαθητῆς εὐρίσκει διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν προεκτεθέντων 6 τρόπων καὶ τῶν ἀρίστων συγγραφῶν . . .

Ἄν δὲ καὶ πολλὰ ἐγράφομεν, τίποτε δὲν ἠθέλομεν κατορθώσει, διὰ τὸ πολυσύνθετον καὶ πολυπαράγωγον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, διότι πολλάκις εὐρήρει τις ἐξαιρέσεις πλείονας τῶν κανονισθέντων».

A / 3.

Μικρὸν φύλλον χάριτος μετὰ τὴν σημείωσιν : «4 Juin 1844, Paris, Cour de Code civil Mr Ondot Professeur, Saripolos». *Τὸ χαρτίον τοῦτο εἶναι πεπληρωμένον ἀπὸ σημειώσεις, ληφθείσας ἴσως κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ γέμει ὑπογραφῶν «Saripolos» εἰς διάφορα*

σχέδια και μεγέθη. Είναι τυπικόν δείγμα τῶν ἄνευ σημασίας σημειώσεων και διακόσμων, εις τούς οποίους επιδίδεται ὁ ἀργοσχολῶν ἢ μετ' ἀνίας παρακολουθῶν μάθημα ἢ ἄλλην τινά ὀμιλίαν.

A / 4.

Σημειωματάριον με χωρία γαλλικῶν φιλολογικῶν κειμένων, εις τὸ ὁποῖον καταχωρεῖται και ἐπιστολή πρὸς κ. Ξεν. Ρώταν (προφανῶς διὰ τὰ διαφυλαχθῆ ἀντίγραφοι αὐτῆς, κατὰ τὴν γνωστὴν τυπικολογικὴν συνήθειαν τοῦ Σαριπόλου), ἐν σχέσει πρὸς ματαιωθεῖσαν συνάντησιν και ὀριζομένην νέαν τοιαύτην : «... ὁ ἴδιος δὲν δύναμαι τὰ ἔλθω τὰ σᾶς ιδεάσω [ἴδω ;], και θέλω σᾶς προσμείνιν τὴν πλησιάζουσαν Κυρ. ἕως τὰς 10 1/2 ὥ. π.λ. . . Ὑγιαίνειτέ με και νομίζετε με [πιστόν σας φίλον]».

Εἰς τὸ ἴδιον σημειωματάριον, εὐρίσκομεν τὴν ἐξῆς περιεργον σημείωσιν : «Nicolaa (sic) J. Saripoglou, membre de la société des amis des beaux arts, bachelier ès lettres de l'Académie de Paris».

Βεβαιοῦται ἐδῶ ἡ παραλλαγή τοῦ ὀνόματος «Σαρίπογλους», τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ὁ Ν. Ι. Σαρίπολος εις τὰ «Αὐτοβιογραφικά Ἀπομνημονεύματα» αὐτοῦ, σελ. 8, ὀποσημείωσιν, ἐνθα γράφει τὰ ἐξῆς :

«Τοῦ πατρός μου τὸ ὄνομα Γιαννάκης Σαρίπογλους, ὡς και τὸ τοῦ πρὸς μητρός πάππου μου Ἰωάννης Πελεντρίδης μνημονεύονται ἐν σελ. 520 τοῦ Λογίου Ἐρμού τοῦ ἔτους 1820, ὡς ἀνδρῶν φιλοκάλων και τιμώντων τὴν ἀρετὴν και παιδείαν, ἄτε συνδραμόντων γενναίως εις τὴν σύστασιν τῆς ἐν Λεμησσῶ σχολῆς, ἣν διηύθινε τότε ὁ μετὰ ταῦτα και ἐμοῦ γενόμενος διδάσκαλος Δημήτριος Θεμιστοκλῆς. Τὸ ὄνομα Σαρίπογλους ἔφερον και ἐγὼ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ πατρός μου, εἶτα δ' ἀποβαλὼν τὴν βαρβαρόφωνον κατάληξιν ἐξελλήνισα τὸ ὄνομα, λαβὼν ὡς σύμβολον τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου (Ἱστορ. Φυτ. Γ, 9) περιγραφόμενον φυτὸν Σάρι. Ὅθεν, Σαρίπολος : ὁ τὸ Σάρι ἐπιμελούμενος».

Σημειοῦται και ἡ περαιτέρω ἀλλοίωσις τοῦ ὀνόματος, ἐμφαινόμενη και εις ἔγγραφα ἐπίσημα : Σαρίπουλος και Τζαρίπουλος. Βλ. Β9. Ἐπὶ πλέον, εις τὸ Τεργέστης ἐγκώμιον (βλ. κατωτ. Κεφ. Η'), ὑπογράφει Ν. Ι. Σαριπίδης.

Α/5.

Τετραδίων μικροῦ σχήματος, φέρον εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοὺς ἐξῆς τίτλους :

«Διάφοροι σημειώσεις.

1832. Αὐγούστου 5/17 Λεμησός

Λιβόρνον τῆ 23/4 Νοεμβρίου 1836

Παρίσιαι τῆ 10/22 Φεβρουαρίου 1837

Παρίσιαι τῆ 14,26 Ὀκτωβρίου 1838

Παρίσιαι τῆ 20 2 Ἰουλίου 1841»

Περιέχει συλλογὴν χρησίμων γνώσεων, τόσον εἰδικῶν, ὥστε κινεῖ τὸν θαυμασμὸν ἢ εἰς τὰ θέματα τῆς ἀρχαίας ἱστορίας καὶ φιλολογίας ἐπιμονὴ τοῦ Σ.

Περιέχει ἐπίσης ἀπάνθισμα γνωμικῶν καὶ χωρίων ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ποιητάς, μαρτυροῦν πόσον ὁ Σ. ἐνέκλυπεν εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν.

Ἑλληνικὰὶ Πόλεις

Ἑλλάσσονος Ἀσίας

Ἰωνων.

Μίλητος, Πριήνη, Ἐφεσος, Κολοφών, Λέβεδος, Ἰέως, Κλαζομεναί, Φώκαιαι, Ἐρυθραί, Σάμος, Χίος. Β.Ι.Κ. 142. ἔτι ἡ Σμύρνη οὐσα Αἰολίς.

Δωριέων.

Λίνδος, Ἰαλυσός, Κάμειρος, Κῶς, Κνίδος. Β.Ι.Κ. 144. ἔτι δὲ ἡ Ἀλικαρνασός χωρισθεῖσα ἀπ' αὐτῶν.

Αἰολέων

Κύμη, Φρικωνίς, Λήρισσα, νέον τεῖχος, Τῆμνος, Κίλλα, Νότιον, Αἰγυρόσσα, Αἰγαῖαι, Μύρινα, Πρύνεια. Ἐτι ἡ Σμύρνη γινομένη Ἰωνία.

Γένη Αἰγυπτίων ἐπτά.

Ἰερεῖς, Μάχιμοι, Βουκόλοι, Συβῶται, Κάπελοι, Ἐρμηνεῖς, Κυβερνήται. Β.2.Κ. 164.

Οἱ Μάχιμοι καλοῦνται Ἑρμοτύβιες καὶ Καλασίριοι.

Νομοὶ Ἑρμοτυβίων : Βουσιρίτις, Σαίτις, Χεμμίτις, Παπρημίτις, νῆσος ἢ Πρωσοπῆτις, Ναθὼ τὸ ἦμισυ Β.2.Κ. 165.

Νομοὶ Καλασιρίων : Θηβαῖος, Βουβαζήτις, Ἀφθίτης, Τανίτης, Μενδήσιος, Σεβεννύτης, Ἀθριβίτης, Φαβραιθίτις, Θμουίτις, Ὀνουφίτις, Ἀνύσιος, Μυεκφορίτης. Β.2.Κ.166.

Οἱ ἐπτὰ ἄρχοντες οἱ συνωμάσαντες κατὰ τοῦ μάγου Σμέρδου.

Ἰοτάνης, Ἀσπαθίνης, Γωβρύας, Ἰνταφέρνης, Μεγάβαζος, Ὑδάρνης, Δαρεῖος. Β.3.70.

Δαρείου φόρου διανομή.

Α'. Ἴωνες, Μάγνητες, Αἰολεῖς, Κᾶραι, Λύκιοι, Πάμφυλοι κατ' ἔτος, τάλαντα	400
Β'. Μυσοί, Λυδοί, Λασιόνιοι, Καλίοι	500
Γ'. Ἑλλησπόντιοι, Φρυγες, Θράκες, Παφλαγόνες, Μαριανδυνοί, Σύριοι	360
Δ'. Κίλικες	500
Ε'. Ποσειδῆτιος πόλις ἕως Αἰγύπτου πλὴν Ἀραβίων, Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης καὶ Κύπρου	350
Σ'. Αἴγυπτος, Λυβία, Κυρήνη, Βάρης	700
Ζ'. Σαπταγῦδας, Γωνδάριοι, Δαδίκας καὶ Ἀπαρῦτας	170
Η'. Σοῦσα καὶ ἄλλη ἄλλη Κισσία	300
Θ'. Βαβυλῶν καὶ λοιπὴ Ἀσσυρία	1000
Ι'. Ἀγβάτανα καὶ λοιπὴ, μηδία Παρικανίων καὶ Ὀρθοκορυβαντίων	450
ΙΑ'. Παντίμαθοι, Δαρεῖται	200
ΙΒ'. Βακτριανοί, μέχρι Αἰγλῶν	360
ΙΓ'. Πακτία καὶ Ἀρμενία, ἕως τοῦ Εὐξείνου Πόντου	400
ΙΔ'. Σαγάρτιοι, Σάραγγες, Θαμανοῖς, Οὔτιοι, Μύκοι καὶ αἱ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσσει νῆσοι	600
	<hr/>
	6290

..... τὸ γὰρ δίκαιον οὐκ ἔχει λόγον δυοῖν ἐρίζειν ἀλλ' ἐπισπεύδειν τὸ δρᾶν.

Σοφ. ἐν Ἡλέκτραις στίχῳ 466.

Ἐκ τῆς ἐν Αὐλίδι Ἰφιγενείας τοῦ Εὐροπίδου στίχῳ :

- 161 ... θνητῶν δ' ἄλβιος εἰς τέλος οὐδεὶς οὐδ' εὐδαίμων.
 334 ... πονηρὸν γλῶσσ' ἐπὶ φθόνον σοφῆ.
 335 ... νοῦς δέ γ' οὐ βέβαιος ἄδικον κτῆμα, κού σαφές φίλοις.
 347 ... ἄνδρα δ' οὐ χρεῶν τὸν ἀγαθόν, πράσσοντα μεγάλα,
 τοὺς τρόπους μεθιστάνας, ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα
 τοῖς φίλοις, ἥνίκ' ὠφελεῖν μάλιστα δυνατὸς ἐστὶν εὐτυχῶν.

Ἐκ τῆς ἐν Ταύροις Ἰφιγενείας τοῦ αὐτοῦ, στίχῳ :

- 114 ... τοὺς πόνους γὰρ οἱ ἀγαθοὶ τολμῶσι· δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν
 οὐδαμοῦ.
 122 ... μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκέψιν φέρει.
 353 ... οἱ δυστυχεῖς γὰρ τοῖσιν εὐτυχεστέροις, αὐτοὶ κακῶς πρά-
 ξαντες, οὐ φρονοῦσιν εὖ.
 479 ... πάντα γὰρ τὰ τῶν θεῶν εἰς ἀφανὲς ἔρπει, κούδεν οἶδ'
 οὐδεὶς κακόν,
 ἢ γὰρ τύχη παρήγαγ' εἰς τὸ δυσμαθές.
 656 ... ἄζηλα τοῖς φίλοισι θνησκόντων φίλων.

Ἐκ τοῦ Ὀρέστου τοῦ αὐτοῦ, στίχῳ :

- 108 ... εἰς ὄχλον ἔρπειν παρθένοισιν οὐ καλόν.
 208 ... ὦ πότνια λήθη τῶν κακῶν, ὡς εἶ σοφῆ καὶ τοῖσι δυστυχοῦ-
 σιν, εὐκταία θεά.
 334 ... ὁ μέγας ἄλβος οὐ μόνιμος ἐν βροτοῖς.
 448 ... ὄνομα γὰρ, ἔργον δ' οὐκ ἔχουσιν οἱ φίλοι οἱ μὴ 'πι ταῖσι
 συμφοραῖς ὄντες φίλοι.
 535 ... ζηλωτὸς ὅστις ἠτύχησεν εἰς τέκνα, καὶ 'πισήμους ξυμφορὰς
 ἐκτήσατο.
 598 Ἀεὶ γυναῖκες ἐμποδῶν ταῖς ξυμφοραῖς ἔφυσαν ἀνδρῶν πρὸς τὸ
 δυστυχέστερον.
 1154 ... οὐκ ἐστὶν οὐδὲν κροῖσσον ἢ φίλος σαφής.

Ἐκ τῆς Μηδείας τοῦ αὐτοῦ, στίχῳ :

- 14 ... μεγίστη γίγνεται σωτηρία, ὅταν γυνὴ πρὸς ἄνδρα μὴ
 διχοστατῆ.
 107 ... τίποτ' ἐργάζεται μεγαλόσπλαχνος, δυσκατάπαυστος ψυχῆ,
 δηχθεῖσα κακοῖσιν.

409 ... γυναῖκες, εἰς μὲν ἔσθλ' ἀμηχανώταται, κκῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται.

.....
Τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρόν, μανίαισιν ὑποκρέκει

Πίνδ. Ὀλυμ. εἶδος Θ'.

Εἰδέτις ὄλβος ἐν ἀνθρώποισιν, ἄνευ καμάτου οὐ φαίνεται.....

Πίνδ. Πύθια εἶδος Ιβ'.

Καὶ τὸ σιγᾶν, πολλάκις ἐστὶ σοφώτατον ἀνθρώπων νοῆσαι.

Πίνδ. Νέμεα εἶδος ε'.

.....
Στησίμβροτος φησὶν, ὅτι ὁ Περικλῆς, ἐγκωμιάζων τοὺς ἐν Σάμῳ (στρατηγούς) τεθνηκότας ἀθανάτους ἔλεγε γεγονέναι καθάπερ τοὺς θεούς· οὐ γὰρ αὐτοὺς ἐκείνους ὀρώμεν ἀλλὰ ταῖς τιμαῖς ἃς ἔχοισι, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἅπερ ἔχοισιν, ἀθανάτους εἶναι τεχμαιρόμεθα, ταῦτ' οὖν ὑπάρχει καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανούσι.

Πλούταρχος, ἐν Περικλ.

.....
Πλούτος δέ, κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν· ἐξουσίαν μὲν τῇ ραθυμῖα παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν.

Ἰσοκρ. πρὸς Δημόνικον

Κριταὶ τῶν Ἑβραίων

1. Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ	15. Μιχᾶς
2. Ἰούδας	16. Σαούλ
3. Γοθονιήλ	17. Δαβίδ
4. Λῶδ, υἱὸς Γηρᾶ	18. Σολομών
5. Σαμεγάρ	19. Ροβοάμ
6. Δεβόρρα	20. Ἀβιᾶς
7. Γεδεών	21. Ἀσᾶς
8. Ἀβιμέλεχ	22. Ἰωσάφας
9. Ἰαεὶρ ὁ Γαλααδίτης	23. Ἰωράμ
10. Ἰφθαεὶ ὁ Γαλααδίτης	24. Ὀχοζίας
11. Ἔσσεβων	25. Γοθολίας
12. Λαβδῶν	26. Ὀζίας
13. Σαμψών	27. Ἰωάθαμ
14. Ἐμεγαρ	28. Ἀχαζ

29. Ἐξελίχας	35. Ἰερονίχας
30. Μανασσῆς	36. Σεδελίχας
31. Ἀμῶς	37.
32. Ἰωσίχας	38.
33. Ἰωκκεῖμ	39.
34. Ἰωζθιχῆ	40.

A 6.

Συμφωνητικὸν συναφθὲν μεταξὺ τοῦ Σαριπόλου καὶ τοῦ κ. Loissellier, ὅστις θὰ ἐδίδασκε τὴν γαλλικὴν εἰς τὸν Σαριπόλον καὶ θὰ προηγοῦμαζεν αὐτὸν διὰ τὰς ἐξετάσεις του, ἔναντι ἀμοιβῆς εἰς χοῆμα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐργασίαν (facio ut facies) : ὁ Σαριπόλος θὰ ἐδίδασκε τὴν ἐλληνικὴν εἰς τοὺς μαθητὰς τοὺς παρακολουθοῦντας τὰ μαθήματα τοῦ Κ. Loissellier.

Entre le Sr. Saripoglou /Nicolas Jean/ demeurant à Paris Rue St. André No 44.

Et le Sr. H. Loissellier directeur de l'Institut Mnemotechnique, demeurant Rue de l'Harpe No 29.

A été convenu ce qui suit.

Article 1er. Le Sr. Loizellier s'engage à préparer M. Saripoglou sur les matières exigées pour le baccalaureat ès lettres et à le rendre apte à se présenter aux examens. Si M. Saripoglou n'est pas reçu au premier examen, il pourra venir de nouveaux aux cours.

Article 2ème. Le Sr. Saripoglou de son coté s'engage à donner pendant trois mois des repetitions de Grecs pour les élevés de l'établissement de Mr Loizellier tous les jours pendant une heure et en outre de payer à M. Loizellier la somme de cinquante francs, payables ainsi qu'il suit, à savoir vingt cinq francs le vingt Avril et vingt cinq francs le vingt mai prochain.

Fait double et de bonne foi à Paris, le vingt mars mille huit cent trente sept.

N. I. SARIPOGLOUS

H. LOISELLIER

Α / 7.

Κατάλογος βιβλίων παραγγελλέντων εις δύο ήμερομηρίας : 1834, 7βρίου 29, με τόν πλοίαρχον Γεώργιον Ι. Γεωργαλλᾶν, Έλληνα. "Επι με τόν πλοίαρχον Π.Θ. Ραγουζῆν, αὐστρ)όν, τῆ 7)9 Φεβρ)ου 1835».

Ο Κατάλογος μαρτυρεῖ τήν εὐδότητα τῶν μελετῶν καί τῆς μορφώσεως τοῦ Σ.

1. Ἱστορία Πράξεων Κούμου.
 1. Χημικῆς
 1. Ἀγάθωνος.
 1. Ἀβδηρητῶν.
 6. Συνόψεις Ἐπιστημῶν.
 6. Χρονολογίας.
 6. Παλαιᾶς Γεωγραφίας.
 4. Φυσικῆς.
 6. Κατηχήσεις Κου Οἰκονόμου.
τὰ ἐλλείποντα τῆς Λειψίας.
 8. Αἰσώπου.
 5. Λουκιανοῦ.
 3. Σφαίρας: Κρικωτῆν Ἰδρόγειον Οὐράνιον ἕως Ἰουλ. 15.
 1. Χάρτας τῆς Γεωγραφίας δηλ. Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν κ.τ.λ.
ὅλους χάρτας 6, εἰς τὴν Ἰταλικὴν Γλῶσσαν νὰ εἶναι ὅμως με τὰ ἀναγκαῖα περιθώρια χαρ. πανί κ.τ.λ.
 1. Ἱερᾶς Ἱστορίας τῆς παλαιᾶς καί νέας διαθήκης εἰς τόμους 3.
 1. Γεωγραφίαν Ἰταλικὴν νεωτέραν καί καλητέραν ἔκδοσιν.
 - 1, Ὠρυγίας Ἀθ. Σταγειρίτου.
 4. Τύχει Τηλεμάχου Ἰταλιστί.
 1. Ὁμοίας Ἑλληνιστί.
 1. Ὁμοίας Γαλλιστί.
 1. Ἀριστοτέλους τὰ ἅπαντα.
 1. Ἀρχιμήδους τὰ ἅπαντα.
 1. Εὐκλείδου τὰ ἅπαντα.
 4. Compendio de la storia Greca
 4. Compendio de la storia Romana
-) di Goldsmith
2. Σύνταγμα Φιλοσοφίας Κούμου.
 3. Συνοπτικῆς ἱστ. Ἑλλ. Φιλολογίας Σκούφου

A/8.

*Εἰς μέγα φύλλον χάρτου διαστάσεων 40 × 60 περίπου εἶναι γε-
γραμμένον διάγραμμα τῆς ἔλης τῆς Ρητορικῆς γαλλιστί.*

Ὑπεράνω τοῦ διαγράμματος ὑπάρχον ἐν εἶδει τίτλου τὰ ἐξῆς :

La Rhétorique est la science qui apprend à diriger l'éloquence. L'éloquence est le talent même de persuader... L'éloquence est circonscrite à trois classes : Le démonstratif, le délibératif et le judiciaire.

Τινὰ ἐκ τῶν ἀκολουθούντων :

» La Rhétorique est divisée en trois parties :

» 1. Invention : l'esprit, au moyen des combinaisons nouvelles produit une chose qui n'existait pas encore.

» 2. Disposition : mettre à un ordre convenable les moyens de persuader fournis par l'invention.

» 3. Elocution : expression de la pensée par la parole. Les qualités générales sont : la clarté, la pureté, la précision, le naturel, la noblesse, l'harmonie, qui est de trois sortes : harmonie des mots, des périodes, et l'imitative.

» Il y a trois sortes de style : le style simple, (conversations familières, clarté, naturel simplicité), le style tempéré (élégance, finesse, naïveté), et le style sublime (énergie, véhémence, magnificence et sublime proprement dit.

» Il y a de figures de mots, de figures de construction et de figures de pensée».

Παρεθέσαμεν ἐλάχιστον μέρος ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ μεγάλου τούτου διαγράμματος, ὅπου ἀναλύονται ἐν πάσῃ λεπτομερεῖα καὶ μὲ τὴν συνήθη εἰς τὸν Σ. ἀκρίβειαν καὶ τάξιν τὰ στοιχεῖα τῆς Ρητορικῆς μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν.

A/9.

Τετραδίων μικροῦ σχήματος, φέρον ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τὰ ἐξῆς :

COURS DE DOCTORAT 4ème Année
COURS DE L'HISTOIRE DE DROIT
ORGANISATION JUDICIAIRE DE LA FRANCE
AU 18 SIÈCLE

Mr FERRY, Professeur suppléant

Paris, le 14 Novembre 1843

Athènes, le 18 Mars 1846

Τὸ τετράδιον περιλαμβάνει περὶ τὰς τριάκοντα σελίδας κειμένον τόσον ψιλογραμμέμον ὥστε νὰ καθίσταται ἄκρως δυσανάγνωστον. Τὸ κείμενον τοῦτο περιλαμβάνει λεπτομερεστάτας σημειώσεις ἀπὸ τὰς παραδόσεις τοῦ εἰς τὸ ἐξώφυλλον ἀναφερομένου καθηγητοῦ, ταξινομημένας μετ' ὑποδειγματικὴν τάξιν καὶ σχολαστικὴν ἀκριβείαν.

Ἐπάνω εἰς τὴν ἐξωτερικὴν τελευταίαν σελίδα τοῦ τετραδίου εἶναι ἀναγεγραμμένη ἡ ἐξῆς περιεργος σημείωσις :

On est prié de laisser ce cahier à sa place.

Ἴσως πρόκειται περὶ μιᾶς συνήθους παιγνιώδους φοιτητικῆς φράσεως.

A / 10.

Ἀντίγραφον θέματος εἰς ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν.

« Θ έ μ α Ἑ λ λ η ν ι κ ὸ ν »

Τῆ 19/31 τοῦ Ὀκτωβρίου Μηνὸς ἦτοι Πυανεψίωνος 1829 ἀρχίσαμεν ἐπαναλήψεις τῶν Ἑλληνικῶν τῆ 2 Δεκεμβρίου, Ε.Π. καὶ ἐπαναρχίσαμεν ἐπαναλήψεις τῶν Ἑλληνικῶν τῆ 16/28 Μαΐου 1830.

Ἄρκει κριτὰ ἄγαν δίκαιε μέχρις οὗ ἡ τρισαθλία Ἑλλάς κείσεται ἐν τοῖς τῆς δουλείας δεσμοῖς, καὶ ἀλαζόνι ποδὶ πατήσῃ αὐτὸ ἡ βάρβαρος κατὰ τὸν αὐχένα μέχρις οὗ τὸ ἐνδοξον τουτὶ γένος προσκυνήσῃ τὴν ἡμισέληνον. Βαβαί, μνήσθητι ὡς, οὐχ ὅτι κριτῆς ἀλλὰ καὶ πατὴρ καὶ κολάζων οὐ φονεὺς τὰ τέκνα σου καὶ δὴ, ἡ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀμαρτήματα παρώξυναν τὴν σὴν δικαίαν ὀργήν, ὥστε ἀπολέσαι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἀλλ' αὐτὸς ἅπας εὐσπλαχνία ὑπάρχων συγγνώμην αὐτοῖς παράσχου μεμνημένος, ὅτι τὸ γένος ὑπῆρξε τὸ πρῶτον, ὅπερ δέδεκται τὸ σὸν εὐαγγέλιον ἀναπεπταμέναις ἀγκάλαις· ἐπεὶ κατάρριψε τὰ εἶδωλα προσκυνήσαν σὲ ὡσπερ θεῶ ἀληθινῶ· τουτὶ ἐναντιώθη τῷ τυρανικῷ δ' ἐπειρῶντο ἐξωθῆσαι τὴν πόλιν ἐκ τοῦ κόσμου· καὶ τελευτῶν, τουτὶ τοῖς ἰδρῶσι καὶ πόνοις, ἠὔξησε τὴν σὴν ἐκκλησίαν ἐφ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΔΡΑΣΙΝ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Β 1.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.— Ἡ ἀνάμιξις τοῦ Σαριπόλου εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἐγένετο κυρίως διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 καὶ τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ ὡς πληρεξουσίου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τοῦ 1862, ἐκλεγέντος ἐπὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν παροικιῶν Βηροῦτοῦ, Κέπρου κλπ.

Τὰ τῆς ἐκλογῆς του ταύτης ἐξιστορεῖ ὁ Σαριπόλος ἐν σελ. 64-66 τῶν Ἀπομνημονευμάτων του, ὡς ἐξῆς :

Ἐπιστάντος τοῦ καιροῦ τῶν ἐκλογῶν ἦλθον πρὸς με μιᾶ τῶν ἡμερῶν οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Κύριοι Δαμιανὸς Γεωργίου, Σπυρίδων Κ. Μπαλάνος ὅπως μοι προτείνωσιν ἐξ ὀνόματος καὶ ἄλλων συναδέλφων μας τὴν υποψηφιότητα ὡς πληρεξουσίου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ κατενόησιν μὲν καὶ τῆρινωμόνησα πρὸς τοὺς ἀγαθόφρονας τούτους φίλους, τοσοῦτον ὅμως τολμηρὸν ἐθεώρησα τὸ ν' ἀποβλέψω πρὸς τὴν ὑψηλὴν ταύτην τιμὴν, ὥστε εἶπον αὐτοῖς, ὅτι φοβούμενος μὴ προσκρούσω εἰς τὴν φιλοτιμίαν τοσοῦτων Καθηγητῶν καὶ ὑπερφίλυτος φανῶ ἐγὼ ὁ ἐπὶ δεκαετίαν ἀπὸ τοῦ σεμνοῦ αὐτῶν θιάσου ἀπόβλητος, μόλις δ' ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀποδοθῆις αὐτοῖς, πρὸς οὐδὲνα θέλω λαλῆσαι Καθηγητῆν, οὐδενὸς αἰτήσομαι τὴν ψῆφον, ἂν ὅμως κῆθόρηται μ' ἐκλέξωσι, θέλω θεωρήσει τὴν τιμὴν ταύτην τοσοῦτον ὑψηλὴν, ὥστε κἂν ἀπὸ ἄλλων τιμηθῶ συλλόγων, θέλω προτιμῆσαι τὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ ἐγὼ μὲν οὐδενὶ ἐλάλησα, ἀλλ' οἱ καλοὶ Συναδέλφοί μου τοσοῦτον ἐδειξαν ζῆλον, ὥστε ἐπὶ 37 Καθηγητῶν κατὰ τὴν 14 Νοεμβρίου ψηφοφορησάντων, ἔλαβον 19 ψήφους. ἦτοι τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν. Καὶ ἤμην μὲν ἐγὼ οὕτω νομίμως πληρεξούσιος μετὰ τοῦ Κ. Διομήδους Κυριακοῦ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἐπειδὴ ὅμως τὸ ψή-

φισμα δὲν ἐχορήγει τῷ Πανεπιστημίῳ εἰμὴ δικαίωμα πρὸς ἐκλογὴν ἐνὸς καὶ μόνου πληρεξουσίου, ὁ Κ. Νομάρχης ἐδήλωσε τῇ Πρυτανείᾳ, ὅτι θεωρεῖ ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν, καὶ συνεκάλει τοὺς Καθηγητὰς εἰς νέαν ψήφοφορίαν. Τῶν Καθηγητῶν συνελθόντων αὐθις τὴν Ἀγν Δεκεμβρίου, ἀπεφασίσθη καὶ αὐθις ὅπως δύο ἐκλεχθῶσι τοῦ Πανεπιστημίου πληρεξούσιοι· δηλώσαντος δὲ τοῦ Κ. Διομήδους Κυριακοῦ, ὅτι ἐκλεχθεὶς ἤδη ἀπὸ τῆς πατρίδος του Σπετζῶν ἀπεχώρει τῆς ὑποψηφιότητος, ἐπέστη ὁ ἀγὼν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὃν οἱ ἐνάντιοί μοι Καθηγηταὶ (οὓς ἐπιμελῶς ἐστρατολόγησάν τινες τῶν κατὰ τὸ 1852 ἀντιπραξάντων κατ' ἐμοῦ Καθηγητῶν, οἵτινες καὶ τὴν ἔχθραν ἀπέβαλον ἐν ταῖς τῆς 14 Ὀκτωβρίου περιπτύξεσιν, οὐχ ἦττον ἐδυσφόρου, ἀνθρώπινα πάσχοντες, νὰ εἰδῶσιν ἐμὲ ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐξαιρούμενον), ἀντέταξαν· μέγα τῶνόντι ἐπεστήσαντό μοι ἀντίπαλον ἡλικίᾳ γὰρ ἡ δόξα καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ περικλοῦς Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὑπόσον δὲ ταπεινὸν πρὸς τὸ ἐκείνου τὸ ἐμὸν ὄνομα! Ἄλλ' οἱ ἀγαθοὶ ἐκλογεῖς μου οὐδόλως ἀπεθαρρύνθησαν, ἀποφασίσαντες δὲ τῇ διαταγῇ τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀπειθήσωσι, καὶ τῶν πρὸς ἐκλογὴν δύο πληρεξουσίων δικαιωμάτων αὐτῶν νὰ μὴ παραιτηθῶσιν, συνέθεντο. Πρῶτον μὲν καὶ κατὰ τὸ ψήφισμα πληρεξούσιον νὰ ἐκλέξωσιν ἐμὲ, δεύτερον δὲ τὸν ἐν Πετροπόλει φιλογενέστατον Κ. Δημ. Βερναδάκην, περὶ τῆς παραδοχῆς τοῦ ὁποίου ἐμελλεν ἀποφασίσῃ ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Γενομένης λοιπὸν τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων τὴν 3 Δεκεμβρίου, ἀνεδείχθη πρῶτος πληρεξούσιος τοῦ Πανεπιστημίου ἐγώ, δεύτερος δ' ὁ Κ. Βερναδάκης, ἀμφοτέρων δὲ τὴν ἐκλογὴν ἐπεκύρωσεν ἡ Συνέλευσις μετὰ μακρὰν συζήτησιν, τὴν 3 Ἰανουαρίου 1863, καίτοι ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἐπὶ τῷ ψήφισματι αὐτῆς ἐμμένουσα, ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ μόνου ἐπέτρεψε τῷ Νομάρχῃ, νὰ ἐκδώσῃ εἰσιτήριον.

Οἱ δ' ἐκτὸς ὁμογενεῖς, ὡσεὶ ἡμιλλῶντο ὅπως μὲ τιμήσωσιν, ἀπὸ πολλῶν πόλεων ἐπέστελλόν μοι, ὅτι μὲ εἶχον ὑποψήφιον· ἐξελέχθη λοιπὸν καὶ ἐν Ἀνδριανουπόλει, καὶ Φιλιππουπόλει, καὶ Πύργῳ, καὶ Βηρυτῶ, καὶ Κύπρῳ, καὶ Δαμασκῶ καὶ ἐπεκυρώθησαν αἱ ἐκλογαὶ αὗται ἀφ' ὧν παρητήθη ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει ἀκολούθως, προτιμήσας τὴν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἄλλὰ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ γεραρῷ Κωνστ. Κανάρῃ συνεξελέγη, καίτοι ἄλλων προσώπων, καθ' ὧν πολλὰ προσετρίβησαν κατὰ τὴν ἐκλογὴν παρανομίαι, προτιμήθησαν αἱ ἐκλογαὶ καὶ ἐν ἄλλαις τισὶ πόλεσιν εἶχόν μεν ὑποψήφιον, βραδυνασῶν ὅμως τῶν ἐν αὐταῖς ἐκλογῶν καὶ γνωστοῦ ἤδη γενομένου ὅτι ἔμενον

τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου πληρεξούσιος, οἱ κατ' αὐτάς ἐκλογεῖς μου ἐπὶ ἄλλους ἔδωκαν τὰς ψήφους των».

B/2.

Ὁ Π. Βαλσαμάκης, γνωστός δικηγόρος τῆς ἐποχῆς, ἐνεργήσας ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σαριπόλου, ἔλαβε, σὺν ἄλλοις, τὴν κάτωθι ἀπάντησιν, ἣν, φαίνεται ὅτι παρέδωσεν εἰς τὸν Σαριπόλου.

Βηρυτὸς 2 Δεκεμβρίου 1862

Ἐξοχώτατε Κύριε Π. Βαλσαμάκη,

Τὴν ἀπὸ 21 παρελθόντος καὶ τιμίαν σας ἐγκαίρως ἔλαβον καὶ σπεύδω εὐχαρίστως νὰ ἀποκριθῶ.

Καθ' ὅλα σύμφωνος μὲ τὴν ἰδέαν σας περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ συμπατριώτου μας Κυρίου Σαριπόλου θέλω προσπαθῆσαι τὸ κατὰ δύναμιν, ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ θέλω συνεργασθῆ ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐκλογῆς του, εἰς ὅλους τῶν φίλων μου ἤδη ὠμίλησα καὶ μὲ ὑπεσχέθησαν τὴν ψῆφον των, καὶ πολλὰς ἐλπίζω ἐντεῦθεν ψήφους νὰ δώσωμεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Εὐέλπις δὲ ὅτι καὶ αἱ ὑμέτεραι προσπάθειαι θέλουν στεφθεῖ διὰ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ποθομένου μας.

Σᾶς ἀσπάζομαι

Ὁ πρόθυμος φίλος σας
Γεώργιος Χάνου
Ἵπογραφή,

B/3.

Δισέλιδον ἔντυπον εἰς μέγα σχῆμα περιλαμβάνον τὴν λογοδοσίαν τοῦ Σ. ὡς πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει τοῦ 1862.

Ἡ λογοδοσία αὕτη εἶναι τεκμήριον τῆς βαθυτάτης πολιτικῆς εἰσυνειδησίας τοῦ Σαριπόλου.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ ΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΑΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Φίλτατοί μου Συνάδελφοι,

Δύο περίπου παρῆλθον ἔτη ἀφ' ἧς, τιμηθεὶς διὰ τῆς ψήφου ὑμῶν ὅπως ἐκπροσωπήσω τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἐν τῇ Β' ἐν Ἀθήναις

Ἐθνικῆ τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσει ἐξέδωκα τὴν ἀπὸ 8 Δεκεμβρίου 1862 πρὸς ὑμᾶς πολιτικὴν μου ὁμολογίαν, πρόγραμμα ἅμα τε τῶν φρονημάτων μου καὶ ἐλεγκτὴν τῆς πολιτείας μου.

Ἐκ τριῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν ἐκλεχθεὶς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἔθνους προϋτίμησα τὴν ὑμετέραν ἐκλογὴν, ἐν τῇ Συνελεύσει ἀπὸ τῶν ἄλλων παραιτηθεὶς, διὰ τε τὸν μεταξὺ ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ δεσμὸν τῆς συναδελφότητος, διὰ τὸ ἔξοχον τοῦ συλλόγου ὅστις ἐξελέξατό με, καὶ διὰ τὸ ἐκπροσωπεῖν δι' αὐτῆς οὐχὶ ὕλικα συμφέροντα, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἐπιστήμην.

Νῦν ἔρχομαι, κατὰ τὸ προσῆχον, νὰ δώσω ὑμῖν τὰς εὐθύναις τῶν πεπραγμένων μοι, καὶ τοι περιττὸν ἴσως, διότι, εὐτυχέστερος τῶν ἄλλων ἐν τῇ Συνελεύσει συναδελφῶν μου, πάντας μὲν τοὺς ἐκλογεῖς μου παρ' ἐμοὶ διαρκῶς ἔσχον, τινὰς δὲ ἐξ ὑμῶν καὶ συναγωνιστὰς ἐν τῇ πολιτικῇ παλαίστρᾳ, καὶ μάρτυρας εἰ ἐπαξίως τῶν ἐντολῶν τὸν μέγαν ἠγωνίσθη ἀγῶνα. Καὶ ὄντως μέγας ἦν ὁ ἀγὼν ἡ ἐπανάστασις ἐν μιᾷ ἀναιμάκτῳ νυκτὶ εἶχε καταβάλλει τὴν ὑπάρξασαν τῶν πραγμάτων τάξιν, εἰς τὴν ἀναδιοργάνωσιν ὅμως τῆς πολιτείας ὅποια καὶ ὅποσα παρενεβάλλοντο τὰ προσκόμματα! Ἐνθεν μὲν αἱ ἐσωτερικαὶ διχοστασίαι καὶ τ' ἀλληλομαχοῦντα ἐναντίᾳ συμφέροντα, ἐνθεν δὲ αἱ ἐξωτερικαὶ ραδιουργίαι, καὶ αἱ ἀντιζηλίαι τῶν ξένων, καὶ δὴ καὶ αἱ μηχανορραφίαι τῆς συγγενοῦς αὐτῆς τοῦ ἐκπτώτου ἡγεμόνος, ἄς, ἅμα ἐξ εὐνοῦ περιστάσεως ὑπονοήσας, ἐματαιώσα διὰ τῆς προτάσεως ἣν εἰσήγαγον πρῶτος εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τὴν 19 Ἰανουαρίου 1863 περὶ καθαιρέσεως τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας, προτάσεως ἣτις αὐθημερὸν ἐπεψηφίσθη. Ὅτι δ' οὐδόλως ἐπλανήθη περὶ τὰς σκέψεις μου, ἀπόδειξις ὅτι ὀλίγας ὕστερον ἡμέρας προσῆλθον εἰς τὸ φανερὸν αἱ σκότiai πρὸς παλινόρθωσιν τῆς δυναστείας ἐκείνης ἐνέργειαί. Ὡστε καὶ τὸ ἀμεμφές, ἃς μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ τὸ εἴπω, φρόνημα, ὅπερ μὲ παρεκίνησε νὰ δεχθῶ τὴν γενομένην μοι πρότασιν νὰ γίνω δικηγόρος ἐπὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑποθέσεων τοῦ πρώην Βασιλέως Ὄθωνος, ἀπέβη πρὸς ὄφελος τῆς Πατρίδος, διότι ἐν αὐτῇ τῇ συλλήψει τῶν τὰ σχέδια κατεστράφησαν ἡ δὲ μετ' ὀλίγον λαβοῦσα χώραν ὁμόψηφος ἀναγόρευσις τοῦ πεφιλημένου ἡμῶν Βασιλέως Γεωργίου, φρούδας κατέστησε τὰς ἐλπίδας πάσας τῶν λοξῶν προσβλεπόντων ἡμᾶς ξένων, καὶ ἐπὶ αἰσιωτάτοις οἰωνοῖς ἡ Βασιλεία Αὐτοῦ ἐγκαινιάσθη διὰ τῆς προσαρτήσεως τῇ Ἑλληνικῇ αὐτονόμῳ πολιτεία τῶν ἑπτὰ τοῦ Ἰονίου νήσων· εὐελπιζόμεθα δ' οὕτως, ὅτι καλῆ ἀπ' ἀρχῆς βέλτιστον ἔσται τὸ τέλος.

Ἄλλ' οἱ ἀπὸ τῶν ἐσωτερικῶν διαστάσεων κίνδυνοι καὶ μείζονες

τῶ μεγέθει καὶ δραστικώτεροι τῇ ἐπιτάσει ἦσαν. Ἐφλέγοντο τὰ πάθη, αἱ φατρίαι ἐπὶ μᾶλλον ἠρεθίζοντο κατ' ἀλλήλων, καὶ ἕκτακτα μέτρα ἐθεωροῦντο ὑπὸ πολλῶν ὡς μέσα πρὸς ἐπίτευξιν ἀνομολογήτων σκοπῶν. Ἀντέστην φίλτατοι Συνάδελφοι, ἀντέστην μεθ' ὅσης ἦν μοι δυνάμεις, αἱ δ' ἀγορεύσεις μου τῆς 23 Ἀπριλίου, 8 καὶ 16 Μαΐου 1863 μαρτυροῦσιν ἑσαεὶ, ὅτι ἡ δόξα, ὅτι ἡ Ἑλλάς οὐτ' ἐπαίσχυντος προγραφαῖς ἠτιμώθη, οὔτε βιαίοις μέτροις ἐκηλιδώθη, ὁ φ ε ί λ ε τ α ι τ ῶ Π α ν ε π ι σ τ η μ ί ω, διότι ὁ συνάδελφος ἡμῶν καὶ φίλος Κ. Καλλιγᾶς καὶ ἐγὼ μόνοι ἐπολεμήσαμεν ἐν τῇ Συνελεύσει τὰς ἐκνόμους καὶ ἰλεθρίας ταύτας προτάσεις, καὶ οὕτως εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν πλειόνων τὴν ἰσχὺν τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ τὸ κράτος τῆς δικαιοσύνης ἀνεκαλέσαμεν.

Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν προγραφῶν καὶ τῶν ἐκτάκτων μέτρων εὐθαρσῶς ἀντέστην, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τὸ ὅσιον καὶ τὸ δίκαιον αὐθαιρέτων καταδικῶν κατεψήφισα, καὶ πρῶτος τὴν ἀνάκλησιν αὐτῶν κατετόλμησα, καὶ κατὰ τῆς δημοσιώσεως τῆς περιουσίας τοῦ πρώην Βασιλέως Ὄθωνος, ὡς καὶ κατὰ τῆς ἀποσφραγίσεως τῆς ἀλληλογραφίας αὐτοῦ ὕψωσα τὴν φωνήν μου, διότι ἡ μὲν δημοσιώσις ἄκρω ἄδικος, ἐκ δὲ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀλληλογραφίας, οὐδὲν μὲν ἀγαθὸν διὰ τὴν πατρίδα προσεδόκων, ἀπλῶς δὲ σκανδαλώδη κνισμὸν πρὸς ἀποκάλυψιν ἐσωτερικῶν αἰσχρῶν ὑπέβλεπον.

Ἄλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐξῶθεν καταραδιουργουμένης τῆς πατρίδος, εὐτόλμως τὴν τιμὴν αὐτῆς ὑπερῆσπισθην· διότι ὡς ἀδύνατον ἄνθρωπον ἀληθῶς μένειν τὸν μὴ εἰ περ τι ἄλλο ἀλώβητον τὴν ἑαυτοῦ ὑπόληψιν διατηροῦντα, οὕτω καὶ ἔθνος ἐκπίπτει τῆς ἑαυτοῦ αὐτονομίας εἰ δέχγται ἀδιαμαρτυρήτως τὰς κατ' αὐτοῦ ἀπὸ ξένων, ἔστω καὶ ἰσχυροτέρων, ἔστω καὶ εὐεργετῶν, ὕβρεις.

Ἴσως τινὲς ἐμέμφθησάν με διότι κατὰ τῶν θύραθεν ἰσχυρῶν καὶ τοῦ ἔνδον χειμάρρου τῶν παθῶν ἀπετόλμων ν' ἀντισταθῶ χωρὶς ν' ἀναλογισθῶ τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις· ἐγὼ ὅμως τῆς πατρίδος τὸ συμφέρον ἐν πρώτῃ ἔχων τάξει, τὸ καθήκον ἔπραττον, αἰέπιστ' ὑπ' ὄψιν ἔχων, ὅτι τὸ σιωπᾶν τὸν ἰδιώτην φρόνιμον πολλακις, τὸ σιωπᾶν ὁμως τὸν πολιτευόμενον πάντοτε ἄνανδρον.

Καὶ φύσει μὲν ἀμέτοχος τοῦ πάθους τῆς φιλαρχίας, θέσει δ' οὐδὲν οἰκείον ἔχων νὰ ἐκμεταλλευθῶ συμφέρον, ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ διετοῦς πολιτικοῦ μου βίου εἰς οὐδεμίαν τῶν διαιρουσῶν τὴν Συνέλευσιν πατριῶν κατετάχθην, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς λήξεως τῆς Συνελεύσεως εὐόρκως εἰς τὴν ἔδραν τοῦ πληρε-

ζουσιου ἐκάθησα, τὰς τε φατριαστικὰς τῶν μὲν ἢ τῶν δὲ διαθέσεις ἐλέγξας, καὶ τὰς ἐκνόμους διαμαρτυρήσεις κατακρίνας. Οὕτω δὲ δι-
τήρησα ἑμαυτὸν ἐλεύθερον, μόνον τὸ τῇ πατρίδι συμφέρον ἔχων, τοῦ
μόνου κατὰ τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἐπιστήμην καλοῦ ὑπέρμαχος ἐκάστοτε
ἐγειρόμενος.

Τὴν δημοκοπίαν ἀείποτ' ἐμίσησα, τούτου δ' ἕνεκα καὶ τὴν ἐλάττωσιν
τῶν φόρων, ἐν δειναῖς ἀνάγκαις συνεχομένης τῆς πατρίδος, ἀπροκαλύπτως
ἐπολέμησα, καὶ τοι τὸ ὑπάρχον φορολογικὸν σύστημα, τὸ ὑπὸ τῶν βαρ-
βάρων κατακτητῶν αὐτῆς κατακληροδοτηθὲν αὐτῇ, ἀποτροπιαζόμενος.

Τὴν πλησιάζουσαν οἰκτρὰν τοῦ Ἰουνίου λαίλαπα προδιαγνοῦς, ἐνό-
μισα ὅτι ἦν δυνατόν νὰ προληφθῇ ἡ ἔνσκηψις αὐτῆς διὰ τῆς πτώσεως
τοῦ τότε ὑπουργείου· ἐφ' ᾧ καὶ ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἐπαισχύντου
τοῦ Σουλιῆ ὑποθέσεως, εἰσήγαγον τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ ὑπουργείου
ἐκείνου. Δυστυχῶς ὅμως ἡ πλειονοψηφία ἐνίσχυσεν αὐτό, καὶ ἡ θύελλα,
ἥτις ἄλλως ἤθελεν ἴσως διασκεδασθῆ, ὡς διεσκεδάσθη καὶ ἡ τοῦ Φε-
βρουαρίου, ἐξεργάγη, καὶ ἡ πόλις εἶδε τὸ αἷμα τῶν τέκνων τῆς ρεῦσαν·
τότε δ' ὅ,τι ἠδυνήθη πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν διεστώτων ἔπραξα.

Ὡς ὑπεσχέθην διὰ τῆς πολιτικῆς μου ὁμολογίας, ἐνεργὸν ἔλαβον
μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ νέου τῆς πατρίδος ἡμῶν πολιτεύματος,
μέλος τε τῆς πρὸς τοῦτο ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ Ζ' τμήματος, εἰς ὃ ἐκλη-
ρώθη, ἐκλεχθεὶς, καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ψηφισθεὶς Εἰσηγητῆς πρὸς
σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ
σχεδίου τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν ἐν τῇ Συνελεύσει συζήτησιν. Ὅστις
παραβάλλῃ τὴν πολιτικὴν μου ὁμολογίαν πρὸς τὸ νέον τῆς Ἑλλάδος
Σύνταγμα θέλει ἰδεῖ, ὅτι οὐδεμίαν τῶν ἐν ἐκείνῃ ὑποσχέσεών μου ἠθέτησα,
ἠτύχησα δὲ καὶ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ πολιτεύματος νὰ τύχω ἐν τοῖς
πλείστοις σύμφωνον τὴν πλειονοψηφίαν τῶν Συναδέλφων μου, καὶ ἐν
τῇ δημοσίᾳ συζητήσῃ ὡς Εἰσηγητῆς πλειστάκις νὰ λάβω τὸν λόγον,
καὶ ἡ κρατοῦσα ψῆφος νὰ δοθῇ ὑπὲρ τῆς ἀναγραφῆς εὐρυτέρων δικαιω-
μάτων τοῦ πολίτου· ὥστε τοῦ λοιποῦ ὁ Ἕλλην θέλει ἐνασχεῖ πλήρη καὶ
τελείαν τὴν θεόδοτον ἐλευθερίαν, πράξει ἄξιος αὐτῆς ἀναδεικνυόμενος.
Οὕτω δὲ καὶ ὁ πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν σεβασμὸς τελειότερος·
καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι ἀνεγράφη διὰ
πρώτην φοράν· καὶ ὁ τύπος μᾶλλον ἀρραδιούργητος ἔσται· καὶ ὁ θάνατος
ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἐκτὸς τῶν συνθέτων, κατηγορηθῇ· καὶ ἡ εἰς
τὴν δίκην εἰσαγωγὴ τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν λειτουργῶν διὰ τὰς
περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀξιοποίνους αὐτῶν πράξεις ἄνευ προηγουμένης ἀδείας
τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἐπετράπη· καὶ τὸ διδόναι ἀμνηστειὰν ἐπὶ μόνους

τοῖς πολιτικοῖς ἀδικήμασι περιωρίσθη. Εἰ δ' ἔν τισιν, ἤττονος λόγου, ἀπέτυχον, ὑπερεῖχε μὲν ἡ γνώμη, ἡλασσώθη δὲ τὴν τύχην, ὁ δὲ χρόνος καταδείξει ποῦ τὸ δίκαιον ἔκειτο.

Ὅμολογῶ ὅτι ἀρτίαν τὴν Πολιτείαν ἐπὶ δυσὶ μόνον Βουλαῖς θεωρῶ, ἐφ' ᾧ καὶ ἐψήφισα ὑπὲρ τῆς Γερουσίας. Εὐχομαι ὅμως ἔν' ἀποδειχθῶ σφαλῶν, ἡ δ' Ἑλλάς καὶ διὰ μιᾶς μόνης Βουλῆς εὐκόσμως πολιτευθῆ.

Κἄν δύο ἐψήφίζοντο αἱ Βουλαί, ἀναγκαῖον ἔλεγον ἐν τῷ πρὸς ὑμᾶς προγράμματί μου τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἦν ἄρα λογικῶς ἐπόμενον νὰ συνηγορήσω θερμῶς ὑπὲρ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς Γερουσίας, πρὸς ἐπιμελεστέραν ἐπεξεργασίαν τοῦ νόμου.

Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὀκτωβρίου ἔσται γόνιμος οὐ μόνον εὐκλείας, ἀλλὰ καὶ εὐζωίας διὰ τὴν Ἑλλάδα· ἐφ' ᾧ μετὰ ζήλου εἰργάσθη ἐἰς τὴν σύστασιν τῆς κτηματικῆς Τραπεζῆς, ἐκτός τε τῆς Συνελεύσεως ὡς σύμβουλος παρὰ τοῦ Κυρίου Ἐπαμ. Βαλτατζῆ προσληφθεὶς διὰ τὰς προπαρασκευαστικὰς πράξεις, ἐν δὲ τῇ Συνελεύσει τό τε σπουδαῖον καὶ τὸ χρήσιμον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πόρων τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος πλοῦτου ἀποδείξας τε καὶ ὑποστηρίξας.

Πολιτεία ἄνευ δημοσίων λειτουργῶν ἀδύνατον, ἐπιβλαβὴς ὅμως τοῖς ἀρχομένοις ὁ κατ' εὐνοίαν διορισμὸς αὐτῶν ἄνευ προσόντων, ἀσεβὲς δὲ καὶ τὸ θραῦειν τὴν κατάστασιν αὐτῶν αὐθαιρέτως. Εἰς πρόληψιν τοῦ κακοῦ μετ' ἄλλων πέντε Συναδέλφων μου εἰργάσθημεν ἐπιμελῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν εἰς σύνταξιν καταλλήλου νομοσχεδίου, νομοσχεδίου ὅμως, ὅπερ δυστυχῶς δὲν μετεβλήθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως εἰς νόμον, ἀρκεσθείσης αὐτῆς ἐν ἄρθρῳ 102 τοῦ Συντάγματος νὰ διατάξῃ ἵνα ἡ πρώτη βουλευτικὴ περίοδος προνοήσῃ τὰ περὶ αὐτῶν.

Πρὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα ἔτους συνειργάσθη καὶ συνεξεπεραίωσα μετ' ἄλλων ἐντίμων συναδέλφων, τῶν μὲν Καθηγητῶν, τῶν δὲ Πληρεξουσίων, νομοσχεδίων περὶ νέας τοῦ Πανεπιστημίου διοργανώσεως· δυστυχῶς ὅμως οἱ διαδεξάμενοι τὸν συστήσαντα τὴν ἐπιτροπὴν ἡμῶν ὑπουργὸν ὑπουργοὶ δὲν ἔδειξαν ἴσην ἐκείνῳ ἐπιμέλειαν, ὅπως ὑποβάλωσι τὸ ἔργον εἰς τὴν νομοθετικὴν τῆς Συνελεύσεως ψῆφον.

Ἰδίως δὲ τὰ συμφέροντα τοῦ Πανεπιστημίου ὑπερησπίσθη κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅτε ὁ μὲν εἰσαγαγὼν τὸν προϋπολογισμὸν ὑπουργὸς ἀπέκοψε τὰς εἰθισμένας διὰ τὰς πειραματικῶν μαθημάτων παραδόσεις δαπάνας, ἡ δ' ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπὴ τῇ προτάσει μου προσέθετο ποσὸν δεκατεσσάρων χιλιάδων δραχμῶν διὰ τὰς παραδόσεις ἐκείνας, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ

ὑπουργοῦ ἐκείνου ὑπουργός, φιλομουσώτερος ὢν τοῦ προκατόχου του ὑπεστήριξε, καὶ ἡ Συνέλευσις προθύμως καὶ ἑλληνοπρεπῶς ἐπέψηφίσατο.

Ὁ αὐτὸς ὑπουργός, ὅστις τοῦ Πανεπιστημίου τὰ ἔξοδα περιέτεμε, καὶ περὶ τὴν μέσῃν ἐκπαίδευσιν ἐπ' ὀλέθρῳ ἐκαινοτόμησεν, ἐν μέσῳ μάλιστα τοῦ σχολαστικοῦ ἔτους· ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς παιδείας ἐν τῇ Συνελεύσει ἐγώ, οἰκείαν ἐθεώρησα τὴν ὕβριν, ἡ δὲ Συνέλευσις ἐγκρίνασά μου τὴν προθυμίαν συνηχθέσθη ἐπὶ τοῖς γενομένοις, καὶ τὸ κακὸν ταχέως ἐθεραπύθη, ἀνασυσταθεισῶν τῶν ἄρτι καταργηθεισῶν τάξεων τῶν Γυμνασίων ἐκείνων.

Μακρὸν ἔθελε μοι ἀποβῆ ἂν περὶ ὅλων τῶν πεπραγμένων μοι ἐδίδουν ὑμῖν λεπτομερῆ λόγον, τῶν κυριωτάτων ἐμνήσθην, τῶν δὲ λοιπῶν ἐκθεσίς μοι ἔστωσαν αὐτὰ τὰ στενογραφήματα τῆς Συνελεύσεως.

Βαρεῖα κατέχει μου τὴν καρδίαν θλίψις ἐπιστάντος μοι τοῦ λόγου νὰ εἶπω, ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη ἀστόργως, καὶ δὴ ἀγνωμόνως, ἀπεστέρησε τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ διδῆ ἴδιον Βουλευτὴν. Ἀποκλείασα πάντα ἔμμισθον λειτουργὸν τῆς πολιτείας τῆς βουλευτικῆς ἰκανότητος, ἐξέτεινε τὴν ἐξαίρεσιν καὶ ἐπὶ τοὺς Καθηγητάς. Κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην διὰ τελευταίαν φορὰν ἔλαβον τὸν λόγον ἐν τῇ Συνελεύσει, καὶ μετὰ ζήλου πολλοῦ, ὡς τό τε καθῆκον καὶ ἡ συναισθησις τοῦ ἀδικήματος ἐνέπνευσάν με, ὑπερησπίσθην τὸ δικαίωμα ἡμῶν, ἀτυχῶς ὅμως ἡ πλειονοψηφία ἦν προκατελημμένη, καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῆς, φεῦ! ἐνίσχυόν τινες τῶν τροφίμων τοῦ Πανεπιστημίου, οἷτινες, καὶ τοι δωρεὰν παρ' αὐτοῦ λαβόντες τὴν μάθησιν, δωρεὰν ἐμίσησαν τοὺς Καθηγητάς αὐτῶν. Ἄς παρηγορηθῶμεν ὅμως φίλτατοι συνάδελφοι, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι ἂν ἡ ψῆφος τοῦ Συνεδρίου, ἡ κρατήσασα ἐννοῶ ψῆφος, ἐκηρύχθη καθ' ἡμῶν, μεγάλη ὅμως μειονοψηφία, τῶν διαπρεπεστέρων μάλιστα τῆς Συνελεύσεως μελῶν, ἐκηρύχθη εὐσεβῶς ὑπὲρ ἡμῶν. Ἄς παρηγορηθῶμεν δ' ἔτι μᾶλλον ὅτι ἔχομεν ἄλλο βῆμα, ὑπὸ τῆς Πανελληνίου πατρίδος ἰδρυμένον, τὸ βῆμα τῆς διδασκαλίας, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ διαδίδωμεν τὰ φῶτα εἰς ἅπαντα τῆς μεγάλης Ἑλλάδος τὰ τέκνα, εὐελπιστοῦντες, ὅτι εἰς τὴν πρώτην τοῦ Συντάγματος ἀναθεώρησιν, θέλει ἀποδοθῆ δικαιοσύνη εἰς τοὺς μεγάλους διδασκάλους τοῦ, ἃς τὸ εὐχρηθῶμεν, μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας μεγάλου γενησομένου Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Εὐόρκως τὴν παρ' ὑμῶν ἀνατεθεῖσαν μοι ἐντολὴν διεξαγαγῶν καὶ τὰς εὐθύνας δούς ὑμῖν φίλτατοί μοι ἔσαι ἑσσεὶ συνάδελφοι, εὐγνωμόνως ἐπισημαίνεσθαί με τῇ παρ' ὑμῶν προσδοκῶ ψήφῳ.

Ἀθήνησι τῇ 20 Νοεμβρίου 1864.

Ὁ ἐν τῇ Β' Ἐθνικῇ τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσει Πληρεξούσιος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Ν. Ι. Σαρίπολος »

Β/4.

Ἀπόσπασμα σχεδίου ἀγορεύσεως ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ θεμάτων ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος.

« Τέλεον ἐξέλειπεν οὕτως ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν· καὶ ὁμως ἡ διάκρισις αὕτη τῆς ἀπολύτου ἐστὶν ἀνάγκης διὰ τὸ εὖκοσμον πάσης πολιτείας. Ἡ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ὀλιγαρχικὴ πυραμὶς κατάρχει τῶν πάντων ἀπὸ τοῦ Βασιλικοῦ θρόνου μέχρι τοῦ δασοφύλακος, τοῦ κλητῆρος, τοῦ σταθμάρχου.

Τὴν ἀνάγκην Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας εἰς παρασκευὴν τῶν νόμων καὶ εἰς συγκρότησιν ἀνωτάτου διοικητικοῦ δικαστηρίου, διὰ μακρῶν κατέδειξα ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει· καὶ ἦρα μὲν τὴν νίκην, ἐφ' ἡμέρον ὅμως, διότι μετὰ ἐνιαυτὸν ἕνα τὸ Συμβούλιον κατηργήθη, ἐξ οὗ καὶ οἱ ἔκτοτε περὶ τὴν σύνταξιν τῶν νόμων κρατοῦσα ἐπιπολαιότης καὶ ἀκοσμία.

Ἐμακρυγόρησα, ἀλλὰ καὶ οὕτως ὀλίγιστα, τὰ κυριώτατα κατ' ἐμέ, ὑπέδειξα ἐκ τῶν διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος τροποποιητέων· περὶ δὲ τῶν διὰ νόμων ἐπενεχθησομένων βελτιώσεων μελήσει τοῖς νομοθετικοῖς σώμασι καὶ τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας ὅποτεν καλῶς συγκροτηθῶσιν.

Τὸ ἐπεῖγόν ἐστὶν ἡ συγκρότησις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ὅπως ἡ βάσις τοῦ κακοῦ ἀνατραπῆ, διότι εἰς τοὺς πάντων ὀφθαλμούς κατὰ δῆλον ὑπὸ τῆς εἰκοσαετοῦς πείρας ἐγένετο, ὅτι ἐν διαρκεῖ ἐπαναστάσει διατελοῦμεν, ὡς τοῦ μονήρους νομοθετικοῦ σώματος οὐδὲν ἄλλο ὄντος πάρεξ συνεδρίου ΟΛΙΓΑΡΧΙΚΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΔΟΣ.

Ἀπὸ ὁμοίως ὀλιγαρχικῆς τυραννίδος πάσχουσα ἡ Δανία ἠναγκάσθη ἐν ἔτει 1660 νὰ στασιάσῃ κατ' αὐτῆς, κατορθώσασα δὲ τὴν νίκην προτίμησε νὰ παραδοθῆ εἰς ἀπόλυτον μοναρχίαν ἀπαιτήσασα ὥστε πᾶς Βασιλεὺς κατὰ τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον νὰ ὀρκίζεται ἐπισημως ἐνώπιον τοῦ ἔθνους, ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ καὶ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θέλει παραιτηθῆ τῆς ψήφῳ τοῦ ἔθνους δοθείσης αὐτοῦ ἀπολύτου ἐξουσίας. Καὶ ἀληθῶς μέγα δίκαιον εἶχον οἱ Δανοὶ προτιμήσαντες τὴν παραβασιλείαν ἀντὶ τοῦ χειρίστου εἶδους πολιτείας, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὀλιγαρχία.

Φιλῶν τὴν ἐλευθερίαν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀπεύχομαι τὸ νὰ εὐρεθῆ ποτὲ ἡ Ἑλλάς εἰς ὁμοίαν τῇ Δανίᾳ θέσιν· δυστυχῶς ὅμως πᾶσα ἀκολασίας περίοδος, τοιαύτη δ' ἡ παρ' ἡμῖν νῦν, ἄγει ἀναγκαίως πρὸς τὸν δεσποτισμὸν ἑνὸς καὶ μόνου, ὡς δὲ συνέβη καὶ ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τὴν πρώτην καὶ δευτέραν δημοκρατίαν ὑποκυψάσῃ εἰς τὸν δεσποτισμὸν τῶν δύο Ναπολεοντιῶν. Ὡς πολίτης ἐξεπλήρωσα οὕτω τὸ ἐμὸν καθῆκον στερούμενος τῆς δυνάμεως νὰ διορθώσω τὸ κακόν. Ἐλόλησα ἐν ὅλῃ τῇ εὐλικρινείᾳ πίστιν ὁμώσας τῇ πατρίδι καὶ τῷ Βασιλεῖ εὐδόκως ἐξεπλήρωσα τὸ καθῆκον μου, ἀνοίξας τῷ Βασιλεῖ μου καὶ Βασιλεῖ τῶν τέκνων μου, τοῖς συμπολίταις μου καὶ συμπολίταις τῶν τέκνων μου τὴν καρδίαν μου· ἂν μὴ οἱ λόγοι οὗτοι, οὐς ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἱστορία καὶ ἡ πείρα μου ὑπήγρουσαν, εἰσακουσθῶσιν, ὁψέποτε τὸ κακὸν ἐπέλθῃ, πάντως δ' ἐπελεύσεται ἔχω τοῦλάχιστον τὴν συνείδησιν συνευδοκοῦσαν ὅτι οὐδενὸς μέσου εἰς πρόληψιν τοῦ κακοῦ ἡμέλησα.

Ἀθήνησι τῇ 28 Φεβρουαρίου 1883

Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ

B/5.

ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἀποδήμων, λαμβάνει ἐπιστολὴν προκρίτων τῆς Ἀδριανουπόλεως, διαμαρτυρομένων διὰ τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἑλληνος Προξένου καὶ τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ Προξενείου εἰς Ὑποπροξενεῖον.

Ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1864

Πρὸς τοὺς Κυρίους Κυρίους Ι. Σαρίπολον καὶ Ν. Παντολέοντα
Ἀντιπροσώπους ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει, κ.τ.λ. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μεγίστην καὶ ἀπερίγραπτον λύπην ἠσθάνθημεν πάντες οἱ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντες Πολῖται Ἕλληνες, πληροφορηθέντες ὅτι ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις καθ' ὑπαγόρευσιν τῶν νέων Οἰκονομικῶν μέτρων ἀπεφάσισε τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ Β. τούτου Προξενείου εἰς Ὑποπροξενεῖον καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ὄντως ἐπαξίως ἐκπροσωποῦντος ἐνταῦθα τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν χαίροντος Κυρίου Α. Δόσκου.

Πεποιθότες εἰς τὴν ὀρθοφροσύνην τῆς Σεβαστῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ εἰς τὰ Πατριωτικὰ αἰσθήματα τοῦ νέου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργοῦ ἐξοχωτάτου Κυρίου Θεοδώρου Δεληγιάννη ὅτι δεόντως θέλει

σταθμισθῆ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνταῦθα διατηρήσεως προσώπου εἰδικῆν σημασίαν καὶ βαρύτητα κεκτημένου διὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ ἐκπροσώπευσιν τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους καὶ τὴν δραστηρίαν ὑπεράσπισιν τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, συμπερικλείομεν ὧδε ἐπιφορτισμένοι πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα συμπολιτῶν ἡμῶν ὑπὸ ἀναπεπταμένην σφραγίδα ἀναφορὰν μας πρὸς τὴν Σεβ. Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, παρὰ τῆ ὁποία ὡς καὶ ἀ' ἄ ρ χ ῆ ς ὕ μ ᾱ ς ἐ ψ η φ ῖ σ α μ ε ν ἀντιπροσώπους, οὕτω καὶ μέχρι τοῦδε ἐξακολουθοῦντες νὰ Σᾶς θεωρῶμεν ὡς τοιούτους, καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἀκόμη εὐτυχισαντες νὰ ἴδωμεν δείγματα τρανὰ τοῦ πατριωτικοῦ ὕμῶν ζήλου, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν καὶ πάλιν αὐτῶν καὶ παρακαλέσωμεν Ἰμᾶς ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ ὑποβάλλητε τὴν ἐν λόγῳ ἀναφορὰν ἡμῶν καὶ νὰ ἐξετιμῶντο οἱ εἰς τοιαύτην παρακινουῦντες ἡμᾶς λόγοι, οὐ μόνον διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ Προξενείου τούτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀξιοτίμου καὶ τὴν γενικὴν ἐνταῦθα ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν ἀπολαμβάνοντος μέχρι τοῦδε Προξένου Κυρίου Α. Δόσκου.

Διατελοῦντες τῶν διαταγῶν Σας πρόθυμοι,
 ὑποσημειούμεθα μετὰ σεβασμοῦ
 Οἱ Πολῖται Ἑλληγες
 (ὑπογρ. δυσανάγνωστος), Ἰατρὸς
 Ὁ ἱππότης Ἰω. Ναϊδένοβιτς, Ἰατρὸς
 Κωνστ. Ζουπάν, Ἰατρὸς
 Κωνσταντῖνος Α. Μεγακλήης, Ἐμπορος

B / 6.

Ὁ αὐτὸς Πρόξενος διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀτομάκωνσίν του, ἐκθέτει τὰ τῆς ὑπηρεσίας του καὶ κάμνει μίαν σπανίαν χειρονομίαν: προσφέρεται εἰς μείωσιν, ἔτι καὶ εἰς κατάργησιν τῆς μισθοδοσίας του, δεχόμενος νὰ ἐπηρετεῖ μόνον χάριν τῆς τιμῆς τοῦ λειτουργήματος.

B. ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
 ΠΡΟΞΕΝΕΙΟΝ
 ΕΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐν Ἀνδριανουπόλει τὴν 25 Ἀπριλίου 1864

Ἄριθ.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τοῦ Β. Οἴκου
 καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων Ἰπουργεῖον

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1825 καὶ ἡμερομηνίαν 31 Μαρτίου ἐ.ἔ. (σήμερον ληφθέντος) ἐγγράφου τοῦ Σεβαστοῦ Ἰπουργεῖου, ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ἡ μισθοδοσία τοῦ Προϊσταμένου τοῦ ἐνταῦθα Β'. Προξενείου ὠρίσθη εἰς

δραχμὰς 500 κατὰ μῆνα. Ἐκ τούτου λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ ἀναφέρω πρὸς τὸ Σεβαστὸν Ὑπουργεῖον σχετικῶς μὲ ὅσα πρὸς Αὐτὸ ἀνέφερα διὰ τῶν τελευταίων ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 72 καὶ 85 καὶ ἡμερομηνίαν, 28 Μαρτίου καὶ 6 Ἀπριλίου ἐ.ξ. ἀναφορῶν μου, ὅτι οὐδέποτε ἀπέβλεψα εἰς τὸ χρηματικὸν ποσὸν τῆς μισθοδοσίας μου, εἰμὴ μόνον εἰς τὴν μετὰ ζήλου καὶ ἀκριβείας ἐκπλήρωσιν τῶν τῆς ὑπηρεσίας καθηκόντων μου, καταδεικνυομένης τῆς ἀληθείας ταύτης, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῆς προαιρετικῆς ἀμίσθου ὑπηρεσίας μου ἐν τῷ Προξενεῖῳ Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι τοῦ 1847, οὕτω πως τότε ὑπηρετήσας ὅπως πλείονα πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν προσκτήσω ἑμαυτῷ δικαιώματα, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς αὐθορμήτου προσφορᾶς τοῦ 1/4 τῆς μισθοδοσίας μου πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου ἐν ταῖς δειναῖς τοῦ Κράτους ἐπ' ἐσχάτης περιστάσεως, ἐπομένως οὐδὲ ἤδη διστάζω νὰ παραδεχθῶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐνταῦθα Β. Προξενείου μὲ τὴν ὀρισθεῖσαν ἀντιμισθίαν τῶν δρχ. 500 ἄνευ Γραμμᾶτος, Γραφῆως.

Προσθέτω δὲ πρὸς πληροφορίαν τοῦ σεβαστοῦ Ὑπουργείου, ὅτι ἂν αἱ κρίσιμοι οἰκονομικαὶ τοῦ Κράτους περιστάσεις ἀπαιτοῦσι προσαίρως καὶ θυσίαν τινὰ ἀνωτέραν ἀπὸ μέρους τῶν ὑπαλλήλων τῆς Σεβ. Κυβερνήσεως, εἰμὶ ἔτοιμος νὰ προσφέρω πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου ἐτέρας δραχμὰς 100 κατὰ μῆνα, ἀναδεχόμενος οὕτω τὴν διεύθυνσιν τοῦ Β. τούτου Προξενείου μὲ μόνην τετρακοσιῦδραχμον μηνιαίαν μισθοδοσίαν.

Ταῦτα ἐκθέτων λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ προσθέσω πρὸς τὸ Σεβαστὸν Ὑπουργεῖον, ὅτι, κινούμενος ἀπὸ ἀγνὸν Ἐθνισμὸν καὶ ζῆλον πρὸς τὰ Ἐθνικὰ ἡμῶν συμφέροντα, καὶ νὰ μὴ ἴδω ματαιωμένας τὰς μέχρι τοῦδε διὰ πολλῶν προσπαθειῶν καὶ θυσιῶν κατορθωθείσας ἐπιτυχίας τοῦ Β. Προξενείου, ἀπεφάσισα καὶ ἤδη οὕτω παραδεχόμενος νὰ ἐξακολουθήσω τὰς τριακονταετεῖς εἰς τὸ Προξενικὸν στάδιον ὑπηρεσίας μου, καὶ ἐν μέρει ἐξ ἰδίων μου δαπανῶν, ἐνόσω ἤθελεν ἐξακολουθῆ ἡ κρίσιμος αὕτη οἰκονομικὴ τοῦ Κράτους κατάστασις, ὅπως ἡ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπευσις τῆς Σεβαστῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διατηρηθῆ μὲ τὴν αὐτὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ Ἐθνικὴν φιλοτιμίαν μὲ τὴν ὅποιαν μέχρι τοῦδε διετηρήθη.

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποσημειοῦμαι μὲ σέβας βαθύτατον

Εὐπειθέστατος

Α. Δόσκος

Β 7.

Ὁ Ν. Ι. Σαριπόλος, θεωρῶν ὡς ἀντισυνταγματικὴν τὴν ἀναγνώρι-
σιν τοῦ Διαδόχου ὡς ἐγγλίκου τῷ 1886, ἐπέδειξε τὴν συνήθη οἰκονομικήν,
ἀποσχὼν τῆς σχετικῆς τελετῆς.

Τὸ ποῖγμα ἐσχολιάσθη εἰς τὴν « Ἀκροπόλιν » καὶ ὁ Σ. σπεύδει νὰ
ἀπαντήσῃ :

Κύριε Συντάκτα τῆς « Ἀκροπόλεως »,

Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἐδίδοτο πέρας εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ διατι δὲν
παρέστην ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Πατρίδος μου Κύπρου ἐπὶ ταῖς πομπαῖς
τῆς ἐγγλικιώσεως τοῦ Διαδόχου, διότι ἐπιμένω νὰ θεωρῶ τὴν εἰς ἐγγ-
λικὸν ἀναγόμευσίν του ὡς ἀ ν τ ι σ υ ν τ α γ μ α τ ι κ ῆ ν, ἀπειδὴ ὅμως
ἐν τῷ φύλλῳ τῆς σήμερον ἀναγράφετε, οὐκ οἶδα πόθεν μαθῶν, διότι
οὐδεμία παρὰ τῶν συμπατριωτῶν μου ἐγένετό μοι τοιαύτη δῆλωσις,
λέγετε ὅτι ἐλυπήθησαν σφόδρα ἐπὶ τῇ ἀρνήσει μου, μάλιστα δέ, διότι
μόλις τῶν ἑορτῶν παρελθουσῶν, τοῖς ἀπήντησα, ἀναγκάζομαι τὴν ἀνα-
κρίβειαν ταύτην νὰ διορθώσω.

Τὸ πρὸς ἐμὲ τηλεγράφημα ἐδόθη ἐν Κύπρῳ τῇ 11 Δεκεμβρίου
(29 Νοεμβρίου) ὥραν 6 καὶ 40' ἐσπέρας, ἐκομίσθη μοι δὲ τῇ 30 Νοεμ-
βρίου (12 Δεκεμβρίου) ὥρα 8 τῆς πρωῆας φέρον ἀριθ. 33552 τοῦ πρα-
κτορείου τῆς ἀνατολικῆς τηλεγραφικῆς ἐταιρείας. ἐγὼ δ' ἀπήντησα αὐ-
θωρεῖ, ὡς ἡ ἐν χειρὶ μου ὑπ' ἀριθ. 17092 ἀπόδειξις τοῦ τηλεγραφείου
Ἀθηνῶν βεβαιῶσιν.

Διὰ τῶν δύο τούτων ἐπιστήμων ἐγγράφων καταπίπτει ὀλόκληρος ἡ
κατ' ἐμοῦ ἐξυφανθεῖσα συκοφαντία. Ὡς πρὸς δὲ τὰ φρονήματά μου,
εἰς οὐδενὸς τῶν ἔλεγχον ὑποβάλλομαι.

Ἀθήνησι τῇ 23 Δεκεμβρίου 1886

ΝΙΚ. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ

Β 8.

Γινῶμαι τινὲς περὶ παιδείας, ἃς εἶχεν ἐκδηλώσει ὁ Ν. Ι. Σαριπόλος,
ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν σύνταξιν ἐκθέσεως δυσμενοῦς περὶ αὐτῶν, καὶ
δὴ ἐκ μέρους τοῦ Γραμματέως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας.

Ἄμεσος καὶ ζωηρὰ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου, φαίνεται
σχεδιασθεῖσα εἰς τὸ ἐπόμενον σημείωμα, τὸ ὁποῖον ἀφίνει ἀνοικτὴν

καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, διότι, φαίνεται ὅτι ὁ Σ. δὲν εἶχεν ἀποφασίσει ὀριστικῶς τότε θὰ τὴν ἐδημοσίευε.

Φίλος τις ἔδωκέ μοι ψὲς πρὸς ἀνάγνωσιν τὴν ἔκθεσιν τοῦ Γραμματέως τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας ἣν ἀνέγνω μὲν οὗτος, ὡς λέγει τὴν 20 Ἰουνίου ἐν.ἔτ. οὐδεὶς δὲ μέχρι τοῦδε μοὶ ἐλάλησε περὶ αὐτῆς.

Ἀπαντήσεως ἄλλης αὕτη δὲν χρήζει, διότι ἀπαντήσας πρὸς τὸν ἐν τῇ Κλειοῦ τῆς 18/30 Ἰουνίου ἐν.ἔτ. γράψαντα, διὰ τῆς ἐν τῷ φύλλῳ τῆς .. Ἰουλίου ἐν.ἔτ. τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος καταχωρισθείσης ἐπιστολῆς μου, ἱκανῶς δικαιολογῶ τὰς ἐν τῷ ὑπομνήματί μου σκέψεις μου.

Ἄλλὰ μοὶ δίδεται νῦν ἀφορμὴ νὰ πιστεύω ὅτι καὶ ἡ ἀνώνυμος ἐκείνη διατριβὴ εἶναι ἀγώνισμα αὐτοῦ τούτου τοῦ Συντάκτου τῆς ἐκθέσεως. τοῦ Γραμματέως δηλονότι τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, ἀνθρώπου ὅστις ἐκ τυπογράφου ἠγέρθη νὰ λαλῇ περὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ δικαίως εὐρίσκει ἰδιτρόπους τὰς περὶ ἀνατροφῆς καὶ παιδείας θεωρίας μου, ὅσον ἐγὼ δικαίως καὶ ἐκ τούτου λαμβάνω ἀφορμὴν ν' ἀναμνησθῶ τῶν Ἀπελλοῦ πρὸς τὸν σκυτοτόμον ἐπικριτὴν τῶν εἰκόνων του λόγων. Περιορίζομαι λοιπὸν νὰ εἶπω ὅτι ἀπαξιῶ πᾶσαν πρὸς αὐτὸν συζήτησιν περὶ πράγματος οὐ οὐδεμίαν ἔχει γινῶσιν· ἀρκεῖ μοι ἡ τιμὴ ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ συγκαταχρίνομαι τῷ Σ κ. Βυζαντίῳ καὶ Νικ. Δραγούμη· ἀρκεῖ μοι ὅτι ἡ κοινωνία τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ὡς λέγει αὐτοῖς ὁ Γραμματεὺς, ἐνέκρινε τὰς ἰδιτρόπους θεωρίας μου καὶ εἰς μυριάδας ἀντιτύπων διέδωκεν αὐτὰς χωρὶς ἐγὼ πρὸς οὐδεμίαν τῶν ἐφημερίδων τούτων νὰ τὰς ἀποστείλω· ἀρκεῖ μοι ὅτι ὁ Γραμματεὺς οὗτος θυγατέρα δὲν ἔσχε ποτὲ καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἡσχολήθη, οὔτε ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῆς ἀνατροφῆς τοῦ γυναικείου φύλου.

Ὁ δὲ Κύριος Ὑπουργὸς ἄς κοινοποιήσῃ ἂν θέλῃ, οἷαν παρ' ἐμοῦ ἔλαβεν ἀπάντησιν ὅτε ἀστειευόμενος μᾶλλον παρὰ σπουδάζων εἶπέ μοι, ὅτι «Ὁ αὐτὸς Γραμματεὺς προσῆλθεν αὐτῷ ὡς τι γραῖδιον ζητοῦν νὰ ἐνασκήσῃ ὁ Κ. Ὑπουργὸς ἔργον λογοκριτοῦ».

Ἀθήνησι τῇ .. Ἰουλίου 1865

N. I. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ

B/9.

Σημείωμα ἰδιόχειρον, ἀλλ' ἀνυπόγραφον καὶ ἀχρονολόγητον, πραγματευόμενον περὶ ἐπαναστάσεως ὁργανωθείσης ἐν Ἠπείρῳ.

Ἐπανάστασις ὁργανωθείσα καλῶς ὥστε συγχρόνως ν' ἀναφανῇ καθ' ἑαυτὰς Ἠπείρου θέσεις ἐστὶ παρεσκευασμένη. Σπουδαιότεροι κινήματος

ἀρχηγοὶ διαμένουσιν ἤδη ἐν Ἰωαννίνοις συνεννοούμενοι μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς συγκροτουμένης ἐκ σπουδαίων προσώπων διαφόρων Ἡπείρου ἐπαρχιῶν.

Χρήματα ἐστάλησαν παρὰ Ἐπιτροπῆς Κερκύρας ἀρχηγοῖς, διανεμηθῆσάμενα πρὸς προμήθειαν πυρίτιδος. Εἰσέτι δὲν ἐδόθησαν, καίτοι συνεβούλευσα μετὰ συναδέλφου μου Ρωσσίας ἀμέσως διανεμηθῆναι ὅπως ἐπισπευσθῆ ἰκίνημα βοηθουμένων οὕτω Κρητῶν δι' ἀντιπερισπασμοῦ, ἀφοῦ οἱ ἀρχηγοὶ ὑπόσχονται παραλαμβάνοντες χρήματα μετὰ δέκαπέντε ἡμέρας ἀρξασθαι.

Ἐπιτροπὴ ἐνταῦθα δὲν συναινεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος διανεμηθῆναι χρήματα ἀναμένουσα νεωτέρας παρὰ τῆς ἐν Κερκύρᾳ διαταγᾶς. Ἐπέμεινα ἀποκρούων ἀναβολήν, συνιστῶν ταχύτητα καὶ ἔργα μετὰ συναδέλφου μου Ρωσσίας· δὲν εἰσηκούσθημεν.

Συνεννόησιν Μαυροκορδάτῳ ἐσύστησα (μετὰ) τῆς ἐπιτροπῆς (πρὸς) ἀποστολὴν πυρίτιδος εἰς Χειμάραν.

Συνεννοηθήτωσαν Ἀθῆναι μετὰ Κερκύρας.

Αὐξηνθήτωσαν ἀποστολὴν χρημάτων.

Συσταθήτωσαν (εἰς τὰς) ὁμόρους πόλεις καὶ Κέρκυραν ἐφόδια πρὸς χεῖρα τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων.

Ἐτοιμασθήτωσαν ἐθελονταί.

Μετὰ δύο ἡμέρας γίνεται ἐνταῦθα συνεισφορὰ Ἑλλήνων διὰ τοὺς ἀδελφούς μας Κρητὰς.

B, 10.

Προϊότυπον ἀναφορᾶς, δι' ἧς αἰτεῖται ἀκρόασιν παρὰ τῷ Βασιλεῖ καὶ ἡ ἄμεσος ἐπ' αὐτοῦ ἀπάντησις, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναγράφεται τὸ ἐπώνυμον «Τζαρίπολος».

Πρὸς τὸν Κύριον ἐν ὑπηρεσίᾳ Ὑπασπιστὴν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως

Εἰς τὰ Ἀνάκτορα

Κύριε Ὑπασπιστὰ τῆς Α.Μ.

Παρακαλῶ Ὑμᾶς ὅπως ζητήσητε παρὰ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως ἡμῶν ὅπως μοι ἐπιτρέψῃ νὰ λάβω τὴν τιμὴν ἵνα παρουσιασθῶ πρὸς Αὐτόν, λαβόντες δὲ τὴν ἄδειαν μοι ἀναγγεῖλητε ποίαν ἡμέραν καὶ ὥραν προσδιορίσει ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης.

Εἰμί, Κύριε Ὑπασπιστὰ, μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ,

Τῶν διαταγῶν Σας πρόθυμος

8 9βρίου 1865

N. I. Σαρίπολος

Κύριε Τζαρίπολε,

Ἐπὶ τῇ ὀπισθογράφῳ αἰτήσῃ ὑμῶν, ἀναγγέλω ὑμῖν, ὅτι προσερχόμενοι θέλετε παρουσιασθῆ εἰς τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα, τὴν αὔριον 10 τρ. μηνὸς ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10ην π.μ.

Ὁ Ὑπασπιστὴς τῆς Ὑπηρεσίας

Ὑπογρ. δυσανάγνωτος

Τῷ Κυρίῳ Ν. Τζαριπόλῳ (sic)

Καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου κ.τ.λ.

Ἐνταῦθα

B / 11.

Πρωτότυπον προσκλήσεως εἰς ἐπίσημον γεῦμα. Μικρὸν ὄνομα δὲν ἀναφέρεται. Ἡ πρόσκλησις πιθανῶς ἔχει ὡς αἰτίαν ὑπηρεσίαν τοῦ Σαριπόλου ὡς ὑπολοχαγοῦ τῆς Ἐθνοφυλακῆς. Βλ. κατωτ., Κεφ. Ε'

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ προσκαλέσῃ τὸν Κύριον Σαρίπολον Καθηγητὴν Πανεπιστημίου εἰς τὸν κατὰ τὴν 14 τρέχοντος μηνὸς ὥραν 7ην Μ.Μ. δοθησόμενον παρ' αὐτοῦ γεῦμα εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12ῃ Ἰανουαρίου 1863.

Καθηγητὴν Κύριον Σαρίπολον

B / 12.

Ἐπικοινωνία τοῦ Σαριπόλου πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του τοῦ ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ. Δεῖγμα τῆς σταθερᾶς ἐδσνειδησίας, μεθ' ἧς ἡνῶει πάντοτε νὰ ἐκτελῆ τὰ δημόσια λειτουργήματα τὰ ὅποια με ὑψηλὴν περὶ αὐτῶν πάντοτε ἀντίληψιν ἀνελάμβανε.

Ἄριθ. 44

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΕΙΟΝ

ΕΝ ΚΥΠΡῳ

Ἐν Κύπρῳ τῇ 2 Ἀπριλίου 1864

Π ε ρ ί λ η ψ ι ς .

Πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις Ἀξιοτίμους Ἀντιπροσώπους
τῆς Προξενικῆς περιφερείας Βηρυτοῦ καὶ Κύπρου κλ.

Ἀξιοτίμοι Κύριοι!

Τὴν ἀπὸ 1 ἐκπνεύσαντος μηνὸς ἐπιστολὴν ὑμῶν ἀπευθυνομένην πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ ἐκλογεῖς καὶ τὴν ἐν αὐτῇ προσλαλιὰν ὑμῶν καὶ ἀπάντη-

σιν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Φιλολάου ἡμῶν Βασιλέως, ἅμα λαβῶν ἐθεώρησα καθῆκον μου νὰ προσκαλέσω τοὺς ἐνταῦθα Ἑλληνας καὶ Ἰονίους ὅπως ἀναγνώσω αὐτὰς εἰς ἐπίκουρον πάντων.

Μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐπευφημίας ἀπεδέχθη ἡ ἀξιοπρεπὴς καὶ ὄντος ὑπὸ πατριωτικῶν αἰσθημάτων ἐμπνεομένη προσλαλιά ὑμῶν, ἡ δὲ ἐκ στόματος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος διαβεβαίωσις τῆς ὁσονούπω πραγματοποιηθησομένης ἐνώσεως τῆς ἐπτανήσου ἐνέπλησε τοὺς πάντας χαρᾶς, ἐπευχῆθησαν δὲ μετὰ κατανύξεως ὅπως εὐοδοθῶσι τὰ πράγματα τῆς Φιλτάτης Πατρίδος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς Φυλῆς, καὶ ὅπως ἡ ἔνωσις τῶν ἀδελφῶν Ἰονίων συνεπαγάγη μετ' αὐτὴν καὶ τὴν τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν Χωρῶν προσάρτησιν. Αὕτη εἶναι ἡ διάπυρος εὐχὴ τῶν ἀπανταχοῦ καὶ ἐνταῦθα Ἑλλήνων ἐν γένει.

Εἰμὶ ἐντεταλμένος ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων καὶ Ἰονίων νὰ διαβιβάσω πρὸς ὑμᾶς τὴν πλήρη αὐτῶν εὐαρέσκειαν δι' ὅσα εὐηρεστήθητε νὰ τοῖς ἀνακοινώσητε, πρὸς δὲ ὅτι θεωροῦσιν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς ὅτι ἀντιπροσωπεύονται ὑπ' ἀνδρῶν διακεκριμένων ἐπὶ ἀνεξαρτησίᾳ χαρακτῆρος, πολιτικῆ συνέσει καὶ ἐπὶ μόνου τοῦ συμφέροντος τῆς πατρίδος ἐμπνευσμένων. Διὸ καὶ ἔχουσι πᾶσαν τὴν πεποίθησιν καὶ τὴν ἐνδόμυχον χαρὰν ὅτι, ἐκλέξαντες ὑμᾶς ὡς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ἐγρήσαντο εὐλικρινῶς τὸ χορηγηθὲν αὐτοῖς δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς, συμφῶνως μὲ τῆς φιλτάτης πατρίδος τὸ συμφέρον.

Καρποῦμαι δὲ μετὰ σπουδῆς, ἀξιώτιμοι Κύριοι, τῆς παρούσης εὐκαιρίας νὰ ὑποσημειωθῶ μ' ὅλην τὴν προσήκουσαν ὑπόληψιν.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἵπιπροξενείου
Φ. Βάρδας

B/13.

Ἐπιστολὴ ὁμογενοῦς ἐκ Κύπρου, ἀπευθινομένη κοινῶς πρὸς τὸν Ν. Ι. Σαμίπολον καὶ τοὺς Α. Ασκαοῖδην καὶ Α. Μελετόπουλον, ὑπὸ τὴν ιδιότητα αὐτῶν ὡς ἐκπροσώπων τῆς περιοχῆς ταύτης τῶν ἀποδήμων Κύπρου, Βηροῦτοῦ κλπ., ἐν τῇ Συνελεύσει, δι' ἧς ἐκφράζονται παρὰ τοῦ γράφοντος Φ. Βάρδα μικρὰ παράπονα διὰ τὴν γενομένην παῦσιν τοῦ γράφοντος ἐκ τῆς θέσεως τοῦ προξενικοῦ ὑπαλλήλου ἐν Κύπρῳ.

Ἐν Λάρνακι τῇ 2/14 Ἀπριλίου 1864

Ἰδιαιτέρα

Ἀξιότιμοι Κύριοι!

Διδομένης μοι σήμερον τῆς ἀφορμῆς, ὅτε διαβιβάζω πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐπίσημον ἐκδήλωσιν τῆς χαρᾶς μεθ' ἧς ἀπεδέχθησαν τὴν ἐγκύκλιον ὑμῶν οἱ ἐνταῦθα Ἕλληνες καὶ Ἴόνιοι, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ παραστῶ καὶ ἐγὼ ἰδίᾳ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἐκφράσω τὴν ἐγκάρδιον χαρὰν μου ὅτι ἡ προξενικὴ αὕτη περιφέρεια ἔτυχε τοιούτων ἀντιπροσώπων ὅπως ἡ φιλότατη πατρίς ἔχει ἀνάγκην πρὸς τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν αὐτῆς.

Τοιαύτην τρέφων πρὸς ὑμᾶς ὑπόληψιν καὶ πολλὴν πρὸς τὰ εὐγενῆ ὑμῶν αἰσθήματα ἔχων ἀφοσίωσιν δὲν νομίζω ὅτι ἤθελον παρενοχλήσει ὑμᾶς ἂν μετὰ θάρρους ἠρχόμην νὰ ἀφιερῶθῶ εἰς τὴν προστασίαν ὑμῶν. Ἐπὶ 31 ἔτη ὑπηρετήσας τὴν πατρίδα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐξ ὧν τὰ 14 ἐν τῇ Νήσῳ ταύτῃ, εἶχον ὡς ἀμοιβὴν ἐκδουλεύσεως καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς μου εἰς τὴν πατρίδα ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, τὴν παῦσιν μου ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας· τὸ χεῖριστον δὲ ὅτι ἡ συμφορὰ αὕτη μὲ κατέλαβεν ἐν τῇ προβεβηκυῖᾳ μου ἡλικίᾳ, καὶ ἐν καταστάσει ἀνεχειρίας· ὁπότε δύο ἐτοιμόγαμοι θυγατέρες μου ἀναμένουσι τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν. Δὲν ἔχω τὰς ἀπαιτούμενας λέξεις νὰ παραστήσω πρὸς ἡμᾶς τὴν λύπην καὶ τὰ παράπονα γέροντος ἐν τοιαύτῃ ἀκροσφαλῇ θέσει εὐρισκομένου, ἔχω ὅμως τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ συμπαθὴς καρδιά ἡμῶν θέλει συμμερισθῆ τὴν λύπην μου καὶ θέλετε εὐαρεστηθῆ νὰ ὑποστηρίξετε τὴν ἀποκατάστασιν μου παρὰ τοῖς ἰσχύουσι.

Τὰ παράπονά μου εἰσὶ πικρὰ ἐπὶ τοσοῦτον καθόσον εἰμὶ βέβαιος ὅτι οὐδεμία παράβλεψις τῶν καθηκόντων μου ἐπέφερε τὴν παῦσιν μου, ἀλλὰ ξένη ἐπίρροια, ἧς γενόμενος θῦμα αἰτιῶμαι τὴν εὐπιστίαν τῶν εὐδοκούντων εἰς ἄδικον κατ' ἐμοῦ καταφορὰν.

Ἐλπίζω, ἂν εὐαρεστηθῆτε νὰ ἀναδεχθῆτε τὴν ἐπικράτησίν μου, ὅτι ἡ πατρίς δὲν θέλει δειχθῆ πρὸς ἐμὲ τόσοσιν ἄδικος. Διὸ καὶ ἀφιερῶμενος πρὸς ἡμᾶς, διατελῶ μὲ τὸ προσῆκον σέβας.

Πρόθυμος καὶ ὅλως ὑμέτερος

Φ. Βάρδας

Πρὸς τοὺς Ἀξιότιμους Κυρίου Κυρίου

Α.Π. Λασκαρίδην, Α. Μελετόπουλον, καὶ Ν. Σαρίπολον,

Ἀντιπροσώπους τῆς προξενικῆς περιφερείας Βηρυτοῦ, Κύπρου κτλ. κτλ.

Εἰς Ἀθήνας.

B' 14.

Μαχητικὸς ὡς πάντοτε, ὁ Σ. ἀπευθύνεται εἰς δημοσιογράφον, δημοσιεύσαντα ἀνακοίνβειαν ἐν σχέσει πρὸς ἐπεισόδιον ἐν τῇ Συνελεύσει.

Κύριε Γ. Γλήγγι,

Εἰμὶ εἷς ἐκ τῶν θερμοτάτων ὑπερασπιστῶν τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ αὐτὴν τὴν ἀκολασίαν αὐτοῦ ἀνέχομαι καὶ ὅταν ἔτι κατ' ἐμοῦ ἐνασχῆται, διότι πέποιθα ὅτι ἐκ τῆς ἀκολασίας αὐτοῦ θέλει προέλθει ὁ σωφρονισμὸς του, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις ἔθνεσι συνέβη. Ἐστὲ λοιπὸν ἐλεύθερος νὰ γράφητε ὅ,τι ἂν ἐπὶ τὴν ὑμῶν γλῶσσαν ἔλθῃ, ἐν μόνον παρακαλῶ ὑμᾶς, νὰ ἦσθε εἰλικρινέστερος, δηλαδή, ὅταν ἀναφέρητε τοὺς κατ' ἐμοῦ θεορῦτους τινῶν τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει Συναδέλφων μου, νὰ ἐκθέτητε συγχρόνως καὶ τὸ θέμα τῆς ἀγορεύσεώς μου ἐφ' ἣ ἐθορύβησαν ὅπως κρίνωσιν οἱ ἀνακρινῶσαι τοῦ φύλλου Σας τοῦ κεῖται τὸ δίκαιον.

Οὕτω π.χ. καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα θέλω βλέπει μετ' οἴκτου, καὶ ὡς πιστεύω, πᾶσα ἡ Ἑλλάς, ἐν τοῖς στενογραφήμασι τῆς Συνελεύσεως, ὅτι ἐ π ο δ ο κ ρ ο τ ῆ θ η ν ὑπό τινων εὐγενῶς ἐκτεθραμμένων πληρεξουσίων, διότι προὔτεινα κατὰ τὴν χθесινὴν συνεδρίασιν τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Προεδρείου μέχρι τῆς ἀρίξεως τῶν ἐξ Ἐπτανήσου Πληρεξουσίων, ἦτοι τὴν αὐριον ! Κατὰ δὲ τὴν προλαβοῦσαν Συνεδρίασιν, ὅτι ἐθορύβησαν ἄλλοι, οὐδὲ τοῦ Προέδρου ἐξαιρουμένου, διότι ὑπερήσπισα τὰ περὶ κυρώσεως τῶν νόμων δικαιοῦματα τοῦ Βασιλέως, ἀποκρούσας ἐπερώτησιν ἔχουσιν ἀντιζέμενον νὰ δώσῃ λόγον ὁ Ἰπουργός, τίνος ἔνεκα μέχρι τοῦδε ὁ Βασιλεὺς δὲν ἐκύρωσε τὸ περὶ Ἀρχηγείου τῆς Ἐθνοφυλακῆς ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀναγνωρίζω ὑμῖν τὸ δικαίωμα νὰ διέλθῃτε ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ ὅπου εὗρητε παρὰ ταῖς ἀγορεύσεις μου θ ὄ ρ υ β ο ν νὰ τὸν διασαλπίσῃτε ὡς δύνασθε, ἀλλὰ μνημονεύοντες ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ τίς ἢ πρότασις μου ἐφ' ἣ ἐθορύβησεν ἡ Συνέλευσις.

Καίτοι πιστεύω ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ Σᾶς συστήσω νὰ παραδράμητε ὅλας ἐκεῖνας τὰς ἀγορεύσεις μου ἅς ἐνθουσιωδῶς ἢ αὐτὴ Συνέλευσις ἐπεκρότησε καὶ ἐπευφήμισεν, οὐχ ἥττον συστάνω τὴν παραδρομὴν ταύτην πρὸς ὑμᾶς, φόβῳ μὴ γίνητε ὑπὲρ τὸ δέον εἰλικρινῆς, εἰ καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ ἀπ' ὀλίγου μόνον χρόνου μεταβολὴ τῆς πολιτείας Σας ἀσφαλίξῃ καὶ τὸ κοινὸν καὶ ἐμὲ τοῦ κινδύνου τούτου.

14 Ἰουλίου 1864.

N. I. Σαρίπολος

B / 15.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ δημοσιογράφου :

Ἀθῆναι τῆ 16 τ.μ.

Κύριε Καθηγητά,

Δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ λέγη τις τὰ βέλτιστα ἢ νὰ νομίξῃ ὅτι ταῦτα λέγει, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὧτα νὰ λαλήσῃ ἀκούοντων. Ὁ ἐπιμένων νὰ λαλήσῃ πρὸς μὴ βουλομένους ἀκούειν, ἂν δὲν ἦτο βεβαίως ὑπόλογος διὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ ἐνδεχομένου κακοῦ, ὅπερ ἐνόμιζεν ὅτι δύναται νὰ προλάβῃ, εἶνε ὅμως ὑπαίτιος τῆς ἀσχημίας, ἣν ἢ πρὸς τὸ λαλήσαι σκληροτράχηλος ἐπιμονὴ τοῦ προκαλεῖ. Ἐπαινετὴ λοιπὸν ἡ ἔφεσις τοῦ λαλήσαι, κατακριτέα ἡ ἀτελεσφόρητος καὶ μόνον βέβαιον κακὸν προκαλοῦσα ἐπιμονή.

Ἄν καὶ ἦμαι θερμὸς ὑπερασπιστὴς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἡμετέρου τύπου ἐν τῇ κινήσει του, δὲν εἶμαι τοιοῦτος καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀφετηρίαν του ὅπου ἡ ἀμόρφωτος εἰσέτι κοινωνία δὲν δύναται διὰ τῆς ἠθικότητος της νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν ἀκολασίαν τοῦ τύπου, ἐκεῖ πρέπει νὰ ἔλθῃ ἐπίκουρος ὁ νομοθέτης, ὅπως οὐχὶ δεσμεύσῃ τὴν ἐν τῇ κινήσει του ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὅπως λάβῃ ἐχέγγυα ὑπὲρ τῆς ἐν τῇ ἀφετηρίᾳ του ἠθικότητος.

Ὁ παρ' ἡμῖν τύπος ἢ πρέπει νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κοινωνικῆς μας ἀκολασίας, ἢ νὰ κατέλθῃ μέχρις αὐτῆς, ὅπως προτάξῃ κατ' αὐτῆς τὸ στήθος του. Εἰς τὸ πρῶτον παρορμᾷ ἢ κακία τὸ δεύτερον ὑπαγορεύει τὸ καθῆκον. Εὐχομαι νὰ γνωρίζω καὶ νὰ δύναμαι νὰ ἐκτελῶ τὸ καθῆκον τοῦτο, καὶ μάλιστα ὅταν διὰ τῆς ἐξασκήσεώς του, ἔστω καὶ μὲ δόσιν τινὰ δριμύτητος, δυνηθῶ νὰ ὑπομνήσω «τὸ γνῶθι σαυτὸν» εἰς ἀυθεντίας, αἵτινες ἠδύναντο νὰ μὴ ἔχωσι τοὺς θέσαντας ὑπ' ὄψιν τοῦτο, εἰς ἤττον πεφωτισμένους χρόνους.

Ἐπεθύμων νὰ εἶχα καιρὸν ὅπως διερχόμενος τὰ πρακτικὰ ὠφελήσω ἑμαυτὸν, βλέπων κατὰ πόσον ἐπιτυχίαι τινὲς δύνανται, συσκοτίζουσαι τὸν νοῦν πολιῶν κεφαλῶν, νὰ ἐμπεδοῦσι, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀλανθάστου, προκαλοῦσαι τὸν ἐγωϊσμὸν ὅπως ἐξασθενῶν ἐν αὐταῖς τὸ κράτος τῆς κρίσεως, ταῖς δώσῃ τρόπον τινὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Ἡσαῦ : «Ἡ χεὶρ σου, υἱέ μου, ἐναντίων πάντων, καὶ ἡ χεὶρ πάντων ἐναντίον σου».

Οἱ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς σήμερον (Πέμπτη) ὑπαινιγμοὶ ἐγγράφησαν πρὶν ληφθῆ ἢ ὑμετέρα ἐπιστολή.

Γ. Γλήνης

Δὲν σᾶς ὠμίλησα περὶ εἰλικρινείας, διότι ἢ περὶ αὐτῆς ἰδέα μένει εἰς τοῦ κοινοῦ τὴν ἐκτίμησιν.

B / 16.

Σχέδιον ἐπιστολῆς πρὸς ἑφημερίδα, πρὸς ὑπεράσπισιν (ζωηρὰν καὶ ἔντονον ὅπως πάντοτε) ἐνὸς συκοφαντηθέντος δημοσίου ὑπαλλήλου.

Κύριε Συντάκτα τῆς Παλιγγενεσίας,

Δύσφημος καὶ ἀναιδὴς γλῶσσα ἐκινήθη κατὰ τοῦ γηραιοῦ καὶ σεβασμίου διερμηγέως τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλλην. Προξενείου, καὶ διὰ κακοήθους τρόπου πειρᾶται νὰ ἐκφαυλίῃ μὲν τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν ὁμογενῶν, νὰ ἀφαιρέσῃ δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Κυβερνήσεως, ὡς δῆθεν ἀναξίως καὶ προδοτικῶς διέποντος τὰ Ἑλληνικὰ συμφέροντα ἐνώπιον τῶν ἐπιτοπίων Ἀρχῶν.

Ὁ Κύριος Β. Τσουρίδης, γνωστὸς διὰ τὰ φιλοεθνῆ αἰσθήματα καὶ διὰ τὸν ἀκραιφνῆ πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἄοκνον ζῆλον μεθ' οὗ προστατεύει τὰ χρῆζοντα προστασίας ἑλλην. συμφέροντα, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐπαινέθῃ δημοσίᾳ ἵνα τὸν ἐκτιμήσῃ ἢ κοινῇ γνώμῃ, καὶ ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ κυρίου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν. Ὅθεν οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δικηγόροι, ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως, ἔκριναν εὐλογον νὰ ὑποτυπώσωσιν ἐν συνόψει τὸν χαρακτῆρα καὶ ποιότητα τοῦ λιβελλογράφου καὶ δώσωσι τοῖς ἀναγνώσταις τὸ μέτρον τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τῶν κατὰ Τσουρίδην ἀποδιδομένων ἐλλείψεων καὶ κακιῶν. Τὸ ὄνομα τοῦ Τρ. . . ἤρκεσε νὰ κινήσῃ τὸν σαρκαστικὸν γέλωτα τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενῶν, οἱ ὅποιοι ὅμως ἐταλάνησαν συγχρόνως τὴν κοινωνίαν, ἥτις δὲν ἔπαυσεν εἰσέτι νὰ γεννᾷ Μώμους καὶ Θερσίτας, ἐτόιμους νὰ διασύρουν τὰ ὀνόματα ἐντίμων προσώπων, καὶ νὰ καθιστοῦν προβληματικὰς τὰς θυσίας ὅσας ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος ὡς εὐσυνειδητοὶ ὑπάλληλοι προσήνεγκον ἐπὶ 28 ἔτη ὑπηρετοῦντες ἀμμητῶς καὶ ἀφιλοκερδῶς.

Τί ἐστὶ λοιπὸν Τρ. . . , ὅ,τι αἰσχρὸν, ὅ,τι κακότητες, ὅ,τι φαῦλον, εἶναι ἢ χλεύη τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλλην. κοινότητος, εἶναι ἢ περίγελως τῆς Ἀλεξανδρινῆς κοινωνίας; εἶναι ἢ ἐνσαρκωμένη ἀνιδεῖα; εἶναι σύμπλεγμα κακιῶν; εἶναι σωρείτης παραλογισμῶν, εἶναι ὅ,τι ἂν εἴπη τις. Τί δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ ἀνθρώπου λάθρα φυγόντος ἐκ Σμύρνης διὰ τὰς κακίας του, ἐλθόντος δ' εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρεσίτευσεν παρά τοῖς ἀρτοποιοῖς καὶ ἐκοιμᾶτο ἐν ταῖς κλιβάνοις μέχρι γῆρας; τί περὶ ἀνθρώπου ἐμπαίζοντος τὰ θεῖα μυστήρια καὶ τετραγάμου ὄντος ἤδη, διωκομένου δὲ πανταχόθεν ἀπὸ συζύγων; τί περὶ ἀνθρώπου ὑπὸ ἀνάγκισιν διατελοῦντος δι' ἐγκλήματα ἀλλεπάλληλα; περὶ ἀνθρώπου τέλος πάντων, ὅστις οὔτε κἂν ἐρυθριᾷ ὀσάκις κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τῷ ἐπαναλαμβάνοντι τὰ ἀνόσια αὐτοῦ ἔργα;

Ἴδοῦ λοιπὸν ἡ ἠθικὴ ποιότης τοῦ Τρ. . . Ἴδου τὸ μέτρον, καθ' ὃ ἐτι-
 ῆ ἑλληνικὴ κοινωνία καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ὀφείλου νὰ ἐκτι-
 μῆσουν τὰ παρὰ τοῦ Τρ. . . γραφόμενα. Τὸ κύναδος τοῦτο μετέρχεται
 κακῆ μοίρα τὸν δικηγόρον ἐνταῦθα, ἀλλὰ πόποτε δὲν ἐπολιτογραφῆθη εἰς
 τὸν σύλλογον τῶν δικηγόρων. Κώδικας ἔχει τὸ ψεῦδος καὶ
 τὴν ἀπάτην, Δικονομίαν δὲ τὸν δόλον καὶ τὴν
 ραδιουργίαν. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ δυστυχοῦς πελάτου εἰς χεῖρας τοῦ
 Τρ. . . μεταβάλλεται εἰς κωμωδίαν, τῆς ὁποίας ἡ καταγραφή γίνεται
 θλιβερά τραγωδία μεταξὺ τοῦ δικηγόρου καὶ τοῦ θύματος.

Ὁ κύριος Α. Ζυγομαλᾶς εἶναι ἀρκετὰ ὀξυδερκής, ὥστε νὰ ἀνακα-
 λύψῃ πᾶσαν ἐκ μέρους τοῦ κυρίου Τσουρίδη ἀπιστίαν καὶ ἀρκετὰ νοήμων,
 ὅσον καὶ καλοκάγαθος, ὥστε νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν παρὰ τῆ ἐγγχωρίῳ ἐξουσίᾳ
 προστασίαν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ διερμηνέως. Ἐπομένως, ἐν τοιαύτῃ
 περιπτώσει, οὐ μόνον τὸ ἠθικὸν συμφέρον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀτομικὴ ἀξιο-
 πρέπεια ἤθελον ἐπιβάλλει εἰς τὸν Κ. Ζυγομαλᾶν τὸ καθήκον νὰ διαβιβάσῃ
 εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ δέοντα, οὐδ' ἤθελεν ἀφήσει τὸν Τρ. . . ὑπερμα-
 χοῦντα τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ πολλοῦ γε δεῖ. Διότι ὁ μὲν
 διερμηνεύς, συνειδῶς ἑαυτῷ τὸ μέγεθος τῆς Ἐθνικῆς εὐθύνης, ἥτις τὸν
 ἐπιβαρύνει, λίαν δραστηρίως καὶ ἀξιοπρεπῶς διαχειρίζεται τὴν ἐμπι-
 στευθεῖσαν αὐτῷ ὑπηρεσίαν, ὧν δὲ γλυκὸς τοὺς τρόπους καὶ πρᾶος τὸ
 ἦθος δὲν εὐρέθη ποτὲ εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ συγκρουσθῆ
 μετὰ τῆς ἐγγχωρίου Ἀρχῆς ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως τῶν συμφερόντων.

Ὁ δὲ Γεν. Πρόξενος ἐκτιμῶν τὰ προτερήματα ταῦτα καὶ εὐαρε-
 στούμενος ἐκ τῆς διαγωγῆς τοῦ διερμηνέως του εὐχεται ὑπὲρ τῆς δια-
 τηρήσεως τοῦ κυρίου Β. Τσουρίδη.

Ταῦτα εἰρήσθωσαν κατὰ τοῦ συκοφάντου Τρ. . .

B / 17.

Ὁ Σαριπόλος προθυμοποιεῖται νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὸν διορισμὸν φιλι-
 κοῦ προσώπου, ἴσως συγγενοῦς του, εἰς δημοσίαν θέσιν.

Ἀθήνησι τῇ 13 Νοεμβρίου 1862

Φιλτάτη μοι Βαρβαρίτσα,

Τὴν ἀπὸ 4 τρ. προσφιλεστάτην μοι ἐπιστολὴν Σου ἔλαβον, ἔννοεῖς
 πόσον εὐχάριστον μοι εἶναι νὰ κάμω τι εὐάρεστον διὰ Σέ ! Ἄλλ' ὑπάρ-
 χουσιν, ἀδελφῆ μου, τόσαι ἀπαιτήσεις, ὥστε καὶ ὁ δυστυχὴς Ὑπουργὸς

δὲν ἤξεύρει ποῖον νὰ εὐχαριστήσῃ *. Ὑπόσχεσιν παρ' αὐτοῦ ἔχω περὶ τοῦ Τηλεμάχου, καὶ ἔγγραφον σημείωσίν μου ἔχει ἐν τῷ φακέλλῳ τῶν διορισμῶν. Καλὸν ὅμως κρίνω ὅπως καὶ ὁ Κ. Βαλτινός, καὶ εἴ τις ἄλλος τὴν αὐτὴν τῶν κάμων σύστασιν, διότι τοιουτοτρόπως δι' ἐνὸς διορισμοῦ εὐχαριστῶν ὁ Ὑπουργὸς πολλοὺς φίλους τοῦ προθυμότερον τὸν κάμνει.

Μὴ ἀνησυχῆ ὅμως διότι εὐρίσκεται ἐν Λαμίᾳ. Ἡ ἡσυχία τῶν μεθωρίων δὲν κινδυνεύει ποσῶς.

Ἡ Ἀριάδνη [ἢ σύζυγός τοῦ Σ.] καταφιλεῖ Σε ἀδελφικώτατα.

Παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου εἶχα προχθὲς ἐπιστολήν· πάντες ὑγιαίνουνσι.

Κατασπάζομαί σε μετὰ τοῦ φιλτάτου Δαυίδ, πρὸς ὃν διὰ τοῦ προσεχοῦς θέλω στείλει τὸ ἐναρκτήριον μάθημά μου πρὸς μικρὰν αὐτοῦ διασκέδασιν.

Ὁ ὡς ἀδελφός σου

N. Ἰ. Σαρίπολος

* *

Ἀγαπητέ μου Τηλέμαχε

Ἴδου ἡ ἀπάντησις τοῦ Σαριπόλου· ἐλπίζω ὅτι θὰ κατορθώσωμεν τὸ ποθούμενον, ἀλλὰ χρειάζεται ὑπομονήν, γράψε καὶ ἐσὺ πάλιν στοῦ Κυρίου Βαλτινοῦ νὰ ἐνεργήσῃ καὶ οὗτος. Τὸ καπέλλο σου θὰ τὸ ἔχῃς ὅταν ὁ Κύριος θὰ στείλῃ πράγματα. Ἐναγκαλιζομέν σε, μένω

Ἡ Ἀγαπητή σου Μήτηρ

Βαρβάρα Δαυίδ

B / 18.

Ὑποψήφιος ἐπίσκοπος ζητεῖ τὴν προστασίαν τοῦ Σαριπόλου διὰ τὴν ἐκλογὴν του, διὰ τὴν ὁποῖαν φρονεῖ ὅτι «χρειάζεται καὶ δραστήριος ἐνέργεια καὶ λόγοι συνετοὶ καὶ παρακλητικοί». Καὶ πάλιν αἱ ἐποχαὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ἀλλήλας.

Εὐγενεστάτη Κυρία!

Ὁ

Σεβασμιώτατος θεῖος Σας καὶ γέροντάς μου ἔλαβε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ θέσῃ ὑποψήφιον διὰ τὴν ἐπισκοπὴν Καλαβρυτῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ,

* Οἱ καιροὶ ἐπαναλαμβάνουσι, βλέπετε, ἀλλήλους. . .

εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως καὶ δραστήριος ἐνέργεια χρειάζεται καὶ λόγοι συνετοὶ καὶ παρακλητικοί, καὶ οὐδένα ἄλλον ἔχω εἰς Ἀθήνας νὰ κάμῃ τοῦτο, παρακαλῶ νὰ ὁμιλήσητε εἰς τὸν θεῖον Σας καὶ ἐνεργήσητε δι' αὐτοῦ ὅ,τι δεῖ πρὸς ἐπιτυχίαν.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ παράκλησίς Σας θὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ, διότι ὁ θεῖος Σας εἶναι ἰσχυρὸς καὶ κάμνει ὅ,τι δίκαιον καὶ δυνατόν.

Τόν τε Σαριπόλον καὶ φίλτατα τέκνα Σας ἐκ ψυχῆς εὐχομαι

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης
Βαρθολ. Σωτηριάδης

Τὴν 21 Δεκεμβρίου
1861, ἐν Πάτραις

Τῇ Εὐγενεστάτῃ Κ.
Ἀριάδνῃ Ν. Σαριπόλου

Εἰς Ἀθήνας

B / 19.

Ὁ γέρον Καλλικράτης ἐπικαλεῖται διὰ τοῦ Πέτρου Παπαρηγοπούλου τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Σαριπόλου διὰ νὰ μὴ περιληφθῇ εἰς τὸν κλάδον τῶν παύσεων», αἱ ὁποῖαι ἐπέκειντο. Πρόκειται περὶ τοῦ κύματος τῶν παύσεων, αἵτινες ἐπηκολούθησαν τὰς κυβερνητικὰς μεταβολὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν εἰσέτι καθιερωθῆ παρ' ἡμῖν ἡ μοιμότης τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων.

Φίλτατέ μοι Κύριε Πετράκη. Συγχώρησον διὰ ἐνόχλησιν.

Μόλις δύναμαι κλινήρης ὢν πρὸ δέκα ἡμερῶν νὰ κινήσω τὸν κάλαμον ἕνεκα ἐνὸς δριμυτάτου σφάκτι πρὸς τὸ δεξιὸν ἄκρον μέρος μου.

Πρόκειται περὶ τοῦ ὄλου, τοῦτέστι περὶ τῆς ὑπάρξεώς μου. Ἐπτά ἔτη μὲ συντηρῆς εἰς τὴν θέσιν μου, ἐν ὀλίγοις μὲ θρέφεις. ἤδη δὲ παρακαλοῦν τὸ Ἰπουργεῖον νεανίαι τινές. ἀπαιτοῦντες νὰ μάφαιρέσουν τὸ ψωμί τῆς θροφῆς μου. Ὁ ἐπιστήθιος φίλος μου Γεν. Γραμ. Κος Δ. Δρόσος, καίτοι φροντίζων νὰ διασκεδάξῃ, καθόσον δύναται τὰς τοιαύτας ἀπαιτήσεις, ἐχθὲς ἐφρόντισε νὰ μὲ μηνύσῃ τὸ νὰ μεταχειρισθῶ καὶ κανένα ἄλλο ἰσχυρὸν μέσον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ὑπὲρ ἐμοῦ φροντίδος του, καὶ ἰδίως μοῦ ἐπρότεινε τὸν φίλον Κύριον Τριγκέταν, ὡς ἔχονρα με-

ρίστην ἐπιβρόην εἰς τὰ ποιούμενα τῶν ἀφεντὰδων μας Κ. Κ. Βούλγαρη καὶ Μαγνηθάκη (Τοῦτο μεταξύ μας).

Ποῖον ἄλλον ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῶ πρὸς τὸν καλὸν φίλον Κου Τριγκέταν διὰ νὰ ἀναλάβῃ ἐπιμόνως τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ ἰσχυρὰν μεσολάβησιν, νομίζω ὅτι ἐπέτυχα τὸ μέσον τῆς ἐμμέσου πρὸς τὸν φίλον συνδρομῆς του, ἐὰν κατὰ καλὴν μου τύχην δύνασαι νὰ ἀπαιτήσης, καὶ δὲν θὰ βαρυνθῆς, ὡς εἶμαι βέβαιος νὰ τὸν φορτωθῆς καὶ διὰ τῆς βοηθείας σου κινήσης τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ διάθεσιν τῆς συνδρομῆς του διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν ὑπαρξίν μου, μὴ ἀφίνων ἕνα μπαμπαλικίτην σας νὰ συμπεριληφθῆ εἰς τὸν κλύδωνα τῶν παύσεων, καὶ νὰ ὑστερηθῆ τὴν μόνην ὑπαρξίν του. Ἐὰν ἤμην ὑγιῆς καὶ ἡδυνάμην νὰ ἐξέλθω, ἤθελον προσπέσει καὶ διὰ τοῦ Κου Κουμουνδούρου, ἐκεῖνον τὸν καλὸν ἀνθρ., ὅστις δι' ὑμῶν κρατοῦμαι ἐπτὰ ἤδη ἔτη εἰς τοὺς πόδας μου, καὶ εὐλογῶ καθ' ἐκάστην τὸ ἄνομά σας.

Ἄ,τι γίνει Πετράκη μου, φρόντισε σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ ιδεάσης διὰ νὰ μὴ πάσχω ἠθικῶς καὶ κατὰ τοῦτο. ἄλλως, ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ζητῶν καὶ ἐκ δευτέρου συχώρησιν διὰ τὴν ἐνόχλησιν τῷ κατ' ἐμέ,
ὁ σὸς

Γ. Καλλικράτης

* *

Ἄθ. τῆ 6 Δεκεμβρ. 1862

Ἄδελφὲ Σαρίπολε

Ἄ Ο Τριγγέτας δὲν εἶναι εἰς τὰς Ἄθηνas. Γνωρίζει τὸν γέροντα Καλλικράτην, ἀκουσε τί γράφει καὶ πρᾶξε ὑπὲρ αὐτοῦ, ὅ,τι δύνασαι. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι δὲν ἐπικαλεῖται δι' ἐμοῦ ματαίως τὴν παρέμβασίν σου.

Ἄς ἀδελφὸς

Παπαρρηγόπουλος

B / 20.

Ἐπιστολὴ πρὸς ἄγνωστον παραλήπτην, ὅστις καὶ ἀπαντᾷ παρὰ πόδας τῆς ἐπιστολῆς, ἐπιστρέφων ἅμα αὐτῇν, ὑπογράφων δὲ κατὰ τρόπον

τελείως δυσανάγνωστον. Διὰ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Μεχμέτ Πασσᾶν, δὲν ἔχομεν ἑτέραν εἰδησιν.

Ἀθήνησι τῇ 10 Σεπτεμ. 1866

Ἀξιότιμε Φίλε

Σᾶς στέλλω τὸν Ἐθνοφύλακα ἐν ᾧ θέλετε ἰδεῖ μίαν παράδοξον εἰδησιν περὶ τοῦ φίλου μας Μεχμέτ Πασσᾶ. Πιστεύω ὅτι εἶναι μᾶλλον une mystification πολὺ ἀδέξιος, διότι, πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ θυγατέρα του, ἀναφέρεται καὶ υἱὸς τοῦ Ὄσμᾶν βέης, ἐνῶ ὡς γνωστὸν ἡμῖν υἱὸν δὲν ἔχει.

Δὲν πιστεύω δὲ ἡ θυγάτηρ του νὰ εὐρέθῃ, ἐκ Βηρυτοῦ ἐνταῦθα.

Παρακαλῶ, λύσατέ μοι τὰς ἀπορίας ταύτας, ἄς ἦλθον ψὲς ἐγὼ πρὸς Ὑμᾶς περὶ τὴν 5 1/2 ὥραν, (ἀλλ' εἴχετε ἐξέλθει εἰς περίπατον) ἵνα λύσω, καὶ

Δέξασθε τὰς φιλικωτάτας προσρήσεις μου,

Ὁ διαπαντὸς πρόθυμος φίλος Σας

N. I. Σαρίπολος

* *

Φίλτατέ μοι

Σήμερον περὶ τὴν 3ην ὥραν θέλω μεταβῆ πρὸς ὑμᾶς διὰ νὰ συνομιλήσωμεν περὶ τοῦ ἀνωτέρω αἰτουμένου.

Ὅλωσ Ὑμέτερος

Ὑπογρ. δυσ/τος

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΝ ΔΡΑΣΙΝ
ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Γ / 1.

*Ἀντίτυπον χρυσόδετον καὶ ἐπιμελῶς διατηρούμενον, τῆς διδακτο-
ρικῆς διατριβῆς τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου, ἡ ὁποία ἔχει θέμα τὴν Hede-
ritatis pretitio κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν καὶ τὸ γαλλικὸν δίκαιον. Τὸ
βιβλίον, ἐκ 47 σελίδων, εἶναι ἐκδομένον ἐν Παρισίοις τῷ 1844, τὸ
δὲ ἐξώφυλλον του φέρει τὰ ἐξῆς :*

FACULTÉ DE DROIT DE PARIS

THÈSE
pour le grade
de
Docteur en droit

L'acte public sur les matières ci - après sera soutenu
le jeudi 29 Août à 4 heures

par

NICOLAS - JEAN SARIPOLOS

né à Larnaca di Citium (île de Cypre),

Avocat

Bachelier ès - Lettres et ès - Sciences de l'Académie de Paris

PARIS

Imprimerie de LACOUR ET MAISTRASSE

Rue Saint - Yacinthe - Saint Michel, 33

1844

*Εἰς τὴν δευτέραν, τὴν ἐσωτερικὴν σελίδα τοῦ βιβλίου ἀναγράφονται
τὰ ὀνόματα τῶν καθηγητῶν, ἐνώπιον τῶν ὁποίων θὰ ἐγίνετο ἡ δημοσία
ὑποστήριξις τῆς διατριβῆς :*

Président :

M. Blondeau, Professeur

Suffrageants :

M.M. Bugnet
Rossi } Professeurs
Bonnier }
Roustau, suppléant.

Εἰς τὴν 3ην σελίδα περιλαμβάνεται ἡ ἀφιέρωσις τοῦ βιβλίου εἰς τὸν Ἰωάννην Κωλέττην, τὸν πολλαπλῶς βοηθήσαντα τὸν Σαρίπολον εἰς τὰς σπουδὰς του :

IOANNI COLETTI

Strengo patriae propugnatori

Domi militiaeque

Qui mihi

Amiſſis meis parentibus

Pro patre est

Hanc operam

Tanto quidem imparem nomini

sed grati animi testem

pie et Reverenter

D.D.D.

N. I. SAPIPOLOS

Κάτω ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἔντυπον ἀφιέρωσιν, τὴν μαρτυροῦσαν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην, ὁ Σαρίπολος ἔχει προσθέσει, ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἔκδοσιν, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς ἓν ποίημα, ἀφιερωμένον εἰς τὸν πατέρα του :

«Σήμεραν 17/29 Αὐγούστου 1844 συμπληροῦται τὸ ἕκτον ἔτος ἀφ' ἧς ἀπέθανεν

ὁ Πατήρ μου.

Ἦ ἐπέτειος ἡμέρα πικρᾶς μνήμης καὶ ἐλπίδων!

Σ'τὴν ἐνθύμησίν μου μένεις καὶ μεγάλη κι' αἰωνία.

Κατὰ σὲ τῆς δυστυχίας με κατέσκαψεν ὁ κλύδων

Κατὰ σὲ τοῦ μέλλοντός μου ἐσφραγίσθη ἡ μαντεία

Στέφανον ἐκ δάφνης τώρα, στέφανον δ' ἐκ κυπαρίσσω
 ἔθεσας στήν κεφαλὴν μου, πλὴν πικρὰ ὡς εἶναι, ἦσον.

N. I. Σαρίπολος

Τὸ ποίημα αὐτὸ ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Σαρίπολον ἡ παράδοξος συγκυρία, νὰ εἶναι ἡ 29 Αὐγούστου, ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του, συνάμα καὶ ἡμέρα καθ' ἣν ἐδοκιμάσθη ὡς διδάκτωρ καὶ ἐστεφανώθη μὲ «στέφανον ἐκ δάφνης». Δὲν ἠδυνήθη λοιπὸν ὁ Σαρίπολος, ἄκρως εὐαίσθητος καὶ εὐσυγκίνητος ὡς ποιητὴς *, νὰ ἀντιπαρέλθῃ τὴν σύμπτωσιν ταύτην, ἥτις τὸν συνεκίνησε βαθέως, διότι ἡ ποιητικὴ του φαντασία ὠραματίσθη τὴν σκιὰν τοῦ πατρὸς του ἐπευλογοῦσαν ἀοράτως τὴν πρώτην του σπουδαίαν νίκην εἰς τὸν σκληρὸν στίβον τῆς ἐπιστήμης.

Γ / 2.

Τὸ ἀκολουθοῦν κείμενον εἶναι ἓν ἐνδιαφέρον δεῖγμα τῶν ἠθῶν, ἅτινα ἐπεκράτουν μεταξὺ τῶν μὴ εὐδοκιμοῦντων φοιτητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Εἶναι λίβελλος, εἰς τὴν κλασσικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, περικλειών μὲν ἀσεβεῖς προσβολάς, γεγραμμένας ὁμως μὲ τάσιν λογίου ὕφους καὶ μὲ παράθεσιν ἐπιχειρημάτων.

Ὁ λίβελλος οὗτος εἶναι ἔντυπος, ἐπὶ μεγάλου σχήματος *in folio*, προφανῶς δὲ θὰ ἐκκυκλοφόρησεν εὐρέως.

Ἐν τῷ κειμένῳ τούτῳ θίγονται θέματα τρέχοντα καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν τῇ ἀκαδημαϊκῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἀναφερόμενα ἰδίᾳ εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι ὁ Σαρίπολος ἔδιδε λύσεις θεωρουμένας ὡς ἀδυστηράς. Οὕτω π.χ. ἤξιον τὴν ὑπὸ τοῦ ἐξεταζομένου φοιτητοῦ προσαγωγὴν ἀποδείξεως ὅτι εἶχε παρακολουθήσει τὰς παραδόσεις του. Ἀλλὰ δὲν ἤρκειτο εἰς τοῦτο. Ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι τινὲς τῶν φοιτητῶν παρέμενον εἰς ἐπαρχίας, ἢ καὶ ἐστελλον ἀντιπροσώπους διὰ νὰ λαμβάνουν τὴν ἀπόδειξιν τῆς παρακολουθήσεως, ἐθέσπισεν ὅτι τὴν ἀπόδειξιν ταύτην θὰ ἐχορήγῃ ὁ ἴδιος ἀντοπροσώπως καὶ μόνον ἐπὶ τῇ ἀντοπροσώπῳ ἐπίσης ἐμφανίσει τοῦ δικαιούχου καὶ μόνον εἰς ἡμέραν παρὰ τοῦ καθηγητοῦ ὀρισθησομένην καὶ δῆ, ὡς φαίνεται, αἰφνιδιαστικῶς.

* Περὶ τοῦ N. I. Σαρίπολου ὡς ποιητοῦ βλ. ἀνωτέρω, σελ. 33 καὶ κατωτέρω Κεφ. Η'.

Γενικῶς, τὸ κείμενον τοῦτο εἶναι ἐνδιαφέρον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς νοοτροπίας τῶν φοιτητῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ, ἔν τινι μέτρῳ, καὶ τῆς τῶν καθηγητῶν.

Ὁ συντάκτης τοῦ λιβέλλου ζωηρὸς καὶ πολυπράγμων ἴσως τύπος φοιτητοῦ, ὀνόματι Π. Πατσιάδης, ἀνευρίσκεται καὶ εἰς ἕτερον ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ καταχωρούμενα στοιχεῖα. Βλ. κατωτέρω, Κεφάλαιον Ζ', ἀριθ. 6, ἐνθα ἐμφανίζεται ὡς μάρτυς εἰς περίφημον πολιτικὴν δίκην.

«Τῷ Κ. Νικολάῳ Σαριπόλῳ, Καθηγητῇ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Κοσμητορὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς.

Ἡ τρίτη Φεβρουαρίου 1867 ἀριθμεῖ τὴν τελευταίαν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ Φοιτηταὶ Σᾶς ἐποδοκρότησαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Λυπηρὸν τὸ τόλμημα καὶ ἴσως κατὰ τι θρασύ, πλὴν ἀποτέλεσμα δικαίας σκέψεως ὡς ἐκ τῆς παραγωρίσεως τῶν καθηκόντων Σας. "Ἐλθωμεν νὰ δικαιολογήσωμεν τὰς αἰτίας ἕνεκα τῶν ὁποίων οἱ φοιτηταὶ ἠσέβησαν ἀπρὸς τὸν Καθηγητὴν των».

Εἶσατε Κοσμητῶρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς καὶ ὡς τοιοῦτος ὀφείλετε ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα, ὅπως, τὰ μὲν περιττὰ ἀποτέμνοντες τὰ δὲ ἐλλείποντα πληροῦντες, δυνηθῆτε νὰ καταστήσητε τὴν Σχολὴν ἥς προῖστασθε σύμφωνον πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν συνέστη· ἀληθῶς Σᾶς εἶδον καὶ Σᾶς ἤκουσα, ὅτε ἐπ' ὀλίγον εἴμεθα φίλοι, νὰ συγκινήσθε μέχρι δακρύων καὶ ἀγωνιάτε τίνι τρόπῳ δύνασθε νὰ φανῆτε χρήσιμος ταύτῃ· ἐσκέφθητε ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ ἐπὶ τέλους ἐφέρατε τὰ ἐξῆς μέσα ἀποτελέσματα σπουδαίας μελέτης καὶ πρακτικοῦ νοός διὰ τῶν ὁποίων ἠδυνήθητε νὰ ἐπαναπαύσητε τὴν συνείδησίν Σας καὶ δρέψητε τὸν καρπὸν τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν φοιτητῶν καὶ τὸν θαυμασμὸν παντὸς τοῦ κοινοῦ.

Εὗρατε ἐν πρώτοις ἐλλείψεις οὐσιώδεις καὶ σπουδαίας εἰς τὰς ἀποδείξεις ἀκροάσεων· εἶπατε ὅτι πρέπει νὰ δίδητε ταύτας εἰς τοὺς φοιτηταὺς ἅμα λήξῃ τὸ ἔτος, πιστεύοντες ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου θ' ἀεξαναγκασήτε τούτους νὰ ἀκροῶνται τῶν μαθημάτων τακτικῶς.

Δεύτερον, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ὅσοι τῶν φοιτητῶν ἐξῆλθον ἐπὶ τῆς κοσμητείας ἄλλων Συναδέλφων Σας ἔλαβον τὸ δίπλωμα κατὰ χάριν, ἠθελήσατε νὰ περιστείλητε τὴν ἀμάθειαν καὶ εἰσηγάγετε τρόπον δι' οὗ οὐδεὶς θ' ἀτολήσῃ, μὴ μελετήσας ἄριστα τὴν Ἐπιστήμην, Κοσμητεύοντος Σοῦ, νὰ προσέλθῃ εἰς ἐξετάσεις, ἧ ἂν τις εὐρεθῇ γενναιότερον ἔχων τὸ πνεῦμα, θ' ἀπροσέλθῃ τρέμων, διότι θ' ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὑμᾶς οὔτινες «συντρίβεσθε μὲν, δὲν κάμπτεσθε ὁμῶς»¹.

1. Προφανῶς, ὁ Σαριπόλος εἶχε ποτε εἶπει περὶ ἑαυτοῦ τὴν φράσιν τούτων.

Τὸ νομοθέτημα τοῦτο εἶναι τὸ νὰ παρευρίσκεσθε ἐντὸς τοῦ δωματίου τῶν ἐξεταζομένων μήπως ὑποκλέψωσι βοήθημά τι ἐκ τῶν σημειώσεων αὐτῶν ἢ βιβλίων.

Τρίτον decretum σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ δεύτερον, εἶναι ὁ περιορισμὸς τῶν ἐξεταζομένων τοῦ νὰ λύσωσι τρία ἢ ἐξ ἑκάστος θέματα ἐντὸς μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας, μὴ ἐπιτρεπομένης παρατάξεως οὐδ' ἐπὶ σ τ ι γ μ ῆ ν.

Τέταρτον, ὅτι οἱ φοιτηταὶ πρέπει νὰ δίδωσι τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις των ἐντὸς ὠρισμένου καὶ ἐλαχίστου χρόνου διότι ἄλλως, ἂν μία ἡμέρα παρέλθῃ, δὲν δύνανται νὰ γίνωσιν δεκτοί, ἀλλὰ παραπέμπονται εἰς διάστημα 8 ἢ 10 μηνῶν ὅτε τότε ἔρχεται ἡ σειρά των.

Παραλείποντες τὴν ἐτέραν νομοθεσίαν Σας, διότι ὁ νοῦς ἡμῶν σμικρὸς κατὰ φύσιν ἀδυνατεῖ νὰ τὴν μελετήσῃ καὶ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νομοθέτου, περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐνὸς ἐκάστου θεσμοῦ τῆς εἰρημένης Νομοθεσίας.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ὑμῶν ζήτημα, Σᾶς ἀπαντῶμεν ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν πρέπει νὰ θέτῃ νόμους ἀπλῶς, ἀλλ' ἔργον αὐτοῦ εἶναι πῶς οἱ θεθέντες νόμοι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραβιασθῶσιν. "Ἰδωμεν ἂν τοῦτο συμβαίη εἰς τὴν νομοθεσίαν ὑμῶν· ἐκηρύξατε ἀπὸ τῆς ἔδρας καὶ ἰδία ὅτι εἰς οὐδένα θὰ δώσητε ἀποδείξεις ἅμα δὲν προσέλθῃ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὑμεῖς δίδετε τοιαύτας· ναί, τῇ ἀληθείᾳ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀναγκάζονται οἱ φοιτηταὶ νὰ εὐρίσκωνται ἐν Ἀθήναις καὶ οὕτω φοιτῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον· ἀλλὰ γνωρίζετε, Σεβαστέ μοι καθηγητά, ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεῖα ἐπιτρέπεται σήμερον· γνωρίζετε ὅτι ἄνευ ἐγγυήσεως δύναται τις νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ ἕτερον· οὕτω καθιερωθείσης τῆς ἀντιπροσωπεῖας, δύναται εὐκολώτατα νὰ προσέλθῃ Ἀντάμης τις τοῦ Ψυρρῆ ἢ τῆς Πλάκας καὶ λάβῃ διὰ τὸν ἐντολέα του τὴν τοσοῦτω σπουδαίαν ἐκείνην ἀπόδειξιν· τολμῶμεν νὰ Σᾶς ἀντικρούσωμεν διὰ τοῦ Ἀντάμη μας, διότι εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι δὲν ἔχετε ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως διακρίνητε τὸν ἐντολέα καὶ ἐντολοδόχον· βλέπομεν λοιπὸν ὅτι τὸ πρῶτον θεσμοθέτημα ὑμῶν πίπτει, ὁ δὲ νόμος μένει νεκρὸς παραπονούμενος κατὰ τοῦ Νομοθέτου.

"Ἐλθωμεν ἐπὶ τὸ δεύτερον· τὸ νὰ παρευρίσκεσθε τούτέστιν ἐντὸς τοῦ δωματίου κατὰ τὰς ἐγγράφους ἐξετάσεις· διὰ τοῦ τρόπου τούτου θέλετε νὰ περιστείλητε τὴν ἀμάθειαν· ἥτις τὸ πρὶν ὑπερεπεπλέοναζε· ὅποια κατὰ τῶν συναδέλφων ὕβρις! ἀλλ' εἰπέ ἡμῖν Σ. καθηγητά, ἐπέισθητε ὅτι οἱ φοιτηταὶ, προσερχόμενοι εἰς ἐξετάσεις, ἠδυνήθησαν νὰ μάθωσι

τήν ἐπιστήμην ; ἢ τίς μὴ ἀποκτήσας πεῖραν καὶ μελέτην σπουδαίαν καὶ ἐμβριθῆ ἐκαυχῆθη ὅτι εἶναι ἐπιστήμων ;

Ἔλθωμεν ἐφ' ὑμᾶς· δὲν ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἡμέραν τινὰ Σᾶς ἠρώτησα (καὶ τοῦτο ὅπως τὸ λάβω ὡς ἐπιχείρημα) ζήτημά τι καθ' ἐκάστην ἐπισυμβαῖνον καὶ τοῦ κοινοῦ Δικαίου, ἂν δηλονότι ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Κληρικούς νὰ δανείζωσιν ἐπὶ τόκῳ καὶ μοὶ ἀποκρίθητε ὅτι μελετᾶτε τὸ Ἀρχαῖον Δίκαιον καὶ δὲν ἔχετε τούτου γνῶσιν ; Τί πρὸς ταῦτα ἀπαντᾶτε ; ἀλλ' ὑποθέσωμεν τοῦτο καθ' Ἑμᾶς· νομίζετε ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Σας Σᾶς ὑπρέτησαν πιστῶς ὅτε ἐφηρμόζετε τὴν Νομοθεσίαν Σας κατὰ τὰς ἐγγράφους ἐξετάσεις τῶν προεξετασθέντων ; ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἀπαντήσω ἀποφατικῶς· σιωπῶ, μὴ θέλων νὰ φέρω παραδείγματα· ἢ κοινῇ τῶν φοιτητῶν συνείδησις ἦτις καὶ μόνῃ ἐμνήθη τοῦ μυστηρίου τούτου ἄς ἀποκριθῆ· ἐνταῦθα ἂν καὶ φαίνησθε κατὰ τὴν ἰδίαν ὑμῶν ὁμολογίαν λίαν αὐστηρός, μὲ εἶπατε ὅταν σᾶς ἐπεσκέφθην μετὰ τὰς ταραχάς, ὅτι ὡς Κοσμήτωρ θὰ ἀκολουθήσητε ἀπαρεγκλίτως καὶ εὐόρκως τὸν ὄργανισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου, μὴ ἐπιτρέποντα οὐδὲν ἐκτὸς «τῶν ἀπλῶς κειμένων νόμων», δι' ὃ καὶ Σεῖς συνεπεῖς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Νόμου, ἐπιτρέπετε τοὺς Κώδικας μόνον¹· ἐδῶ ὅμως ἀπὸ πολλῆν Σας πρὸς τοὺς νόμους εὐλάβειαν, ὑβρίζετε αὐτούς καὶ φανερά παρανομεῖτε, διότι λησιμονεῖτε ὡς σᾶς παρετήρησα ὅτι οἱ Κώδικες δὲν ἐμπεριέχουσι τοὺς ἀστικούς τῶν Ρωμαίων καὶ Βυζαντινῶν νόμους. Ἐπομένως οἱ ἐξεταζόμενοι δὲν ἔχουσιν οὔτε καὶ αὐτούς τοὺς ἀπλῶς κειμένους νόμους.

Τὸ τρίτον decretum προβάλλει ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἐξετάσιν ἡμῶν. Ὁ περιορισμὸς τοῦτέστι τοῦ χρόνου τοῦ νὰ λύσωσιν οἱ φοιτηταὶ τὰ ὑποβληθέντα ἐκάστῳ τρία ἢ ἕξ ζητήματα ἐν τῷ μιᾷ καὶ ἡμισείᾳ ὥρας. Ἐνταῦθα ἄς ἀποκριθῆ ὁ ἀναγνώστης, διότι ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν νὰ ἀντιτάξωμεν ἀμυντικὸν ὄπλον κατὰ τῆς αὐστηρότητος ταύτης τοῦ Καθηγητοῦ μας· πάντες τῷ παρέστησαν τὸ ἀδύνατον τῆς ἀπαιτήσεώς του ὡς ἐκ τοῦ ἀνεπαρκοῦς χρόνου, ἀλλ' ὁ σοφὸς μας Καθηγητὴς ἢ θὰ φτιάσῃ τὸ Πανεπιστήμιον ἢ ἄλλως δὲν γίνεται.

Τὸ τέταρτον τὸ πάντων παραλογώτατον Θεσμοθέτημα ἡμῶν, εἶναι ὅτι οἱ φοιτηταὶ πρέπει νὰ δίσωσι τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις των ἐν τῷ ὁρισμένῳ καὶ ἐλαχίστῳ χρόνῳ.

Ὁ Κύριος Σαρίπολος ἀπεφάσισε τῇ ἀληθείᾳ νὰ φτιάσῃ τὸ Πανεπιστήμιον «πρέπει νὰ ἔχωμεν νόμους τοὺς ὁποίους νὰ τηρῶμεν μετὰ τῆς μεγαλυτέρας εὐλαβείας

1. Δηλαδή τὴν χρῆσιν μόνον τῶν Κωδίκων κατὰ τὰς ἐξετάσεις.

πρὸς εὐήμερίαν τῆς Πατρίδος». Ὅποιοι λόγοι! τίς θέλει θαυμάσει τὸν πατριωτισμὸν τοῦ ἀνδρὸς τούτου; βεβαίως ἕκαστος θὰ ἀνακράξῃ ὅτι ἔχει ὁ Καθηγητὴς μας οὗτος ἕκτακτον ἀποστολὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα, μόνος δὲ ὁ ἀσυνείδητος Ὁθων φθονήσας αὐτὸν ἀπέλυσε πρὸ τῆς μεταπολιτεύσεως· ἀλλ' ἄς ἐπιτρέψῃ ἡμῖν τῆς σοφίας σας τὸ βάθος νὰ Σᾶς ἐρωτήσωμεν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ σεβασθῶσι τὴν Νομοθεσίαν Σας ταύτην τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως; ἐὰν ὁ χάρων ἀσεβῆς δὲν ἔχει μάθει τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς Νομοθεσίας Σας καὶ ἀφαιρέσει τὸν πατέρα τοῦ δυστυχοῦς φοιτητοῦ; ἐὰν κακόβουλός τις ἀσθένεια καταλάβῃ τινὰ καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέπη τὸν σεβασμὸν πρὸς τοὺς Νόμους σας; ἢ ἐὰν τις δὲν ἐξοικονόμησεν εἰσέτι τὰ ἔξοδα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο; ἀδιάφορον ὁ νόμος πρέπει νὰ τηρηθῇ· πρὸς οὐδὲν ὀφελοῦσι τὰ δάκρυα τοῦ φοιτητοῦ τούτου, ἐρχομένου μετὰ τρεῖς ἢ πέντε ἡμέρας· θέλει ἀκούσει παρὰ τοῦ σοφοῦ μας καθηγητοῦ « ὕπαγε αὐθάδη, πρέπει νὰ ὑπέιχῃς εἰς τοὺς Νόμους ». Ἐχω τὴν τόλμην, Κύριοι, νὰ ὁμολογήσω ὅτι αὐτὴ εἶναι συνήθης τοῦ Σαριπόλου γλῶσσα.

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἐκκαμινευθεῖσαν Νομοθεσίαν ἐπιβάλλει ὁ κύριος Σαρίπολος, ὡς Κοσμητῶρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς, ἵνα δυναθῇ νὰ φτιάσῃ τὸ Πανεπιστήμιον, λησμονῶν ὅτι ὁ συνάδελφος αὐτοῦ κυρ. Φρεαρίτης πρὸ δύο ἐτῶν ἔφτιασεν αὐτό. Οἱ φοιτηταί, ἅμα μαθόντες τὸ ἰδιότροπον τοῦτο τοῦ κυρ. Σαριπόλου, τὸν ἀπεδοκίμασαν κατὰ τὰς παραδόσεις σκοπὸν βεβαίως προθέμενοι οὐχὶ τὴν ὕβριν, ἀλλ' ἀπεναντίας νὰ τὸν διδάξωσι νὰ φέρῃ εἰς τὸ ἐξῆς πρακτικώτερον τὸν νοῦν.

Ὁ κύρ. Σαρίπολος εἰς τὰς ἀποδοκιμασίας ταύτας: « Φύγε ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον, δὲν σὲ θέλομεν διακαθηγητὴν » ἐφώναζεν ὅτι κομμάτια θὰ γίνῃ ἀλλὰ δὲν φεύγει. Ἴδου φιλοτιμία. Ἴδου γενναιότης πνεύματος καὶ ἐλευθερία! ἀναγκασθεῖς ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθῃ τοῦ Πανεπιστημίου, κατήγγειλεν ἐνώπιον τοῦ Πρυτάνεως ἐμέ, τὸν Θεοφανόπουλον¹, καὶ λοιποὺς ἄλλους φοιτητὰς ὡς στασιαστάς· ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ αὐτὸν δύο λέξεις εὐσχήμους τῶ εἶπον ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κυρ. Πρυτάνεως καὶ ἀμέσως κατὰ προτροπὴν τούτου ἐξῆλθον ἵνα μὴ φανῶ ἡ αἰτία τῆς παραχῆς, ἀφήσας τὸν κύρ. Σαρίπολον εἰς τὸν διαλεκτικὸν τοῦ ἀγῶνα· οἱ λοιποὶ δὲ οὗτοι οὐδόλως φαίνονται ἀρχηγοὶ τῶν ἀταξιῶν, διότι, ἐξετάσεων γενο-

1. Ἴσως πρόκειται περὶ τοῦ μεταγενεστέρου (1879) γενομένου καθηγητοῦ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου [;]

μένων, άπεδείχθη ότι ούδεις είναι κατά τον Σαρίπολον άρχηγός, άλλ' ότι τὸ πρᾶγμα είναι γενικόν· έπομένως ούδεμίαν δύναται ὁ κύρ. Πρύτανις νά επιβάλῃ τιμωρίαν εἰς τοὺς καταγγελέντας· οἱ λόγοι οὔτοι έρρέθησαν εκ τοῦ στόματος τῶν Κ.Κ. Δοκοῦ, Γραμματέως τοῦ Πανεπιστημίου παρισταμένου κατά τὰς γενομένας άνακρίσεις και 'Ιατρίδου ὑπογραμματέως· τέλος πάντων, και αὐτὸς ὁ κύρ. Πρύτανις άπεφάνθη εἰς τὸν κύρ. Σαρίπολον ότι δέν φαίνονται ἔνοχοι οἱ καταγγελέντες άλλ' ότι είναι γενική τις τῶν φοιτητῶν άποδοκιμασία εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ κύρ. Σαρίπολος φρενήρης γενόμενος έσυγγίσθη μετά τοῦ κύρ. Πρυτάνεως, έμάλωσε μέ τοὺς Κ.Κ. Δοκὸν και 'Ιατρίδην, διότι ένόμισεν ότι οἱ ρηθέντες κύρ. έχαρίσθησαν.

Καταγγέλλει λοιπὸν τὰς εξετάσεις ὡς νόθας και συγκαλεῖ τὴν Σχολὴν εἰς διάσκεψιν και τιμωρίαν τῶν ένόχων· άλλ' ὁ άτυχής μας οὔτος καθηγητής και εκεί εύρισκει τὸ εμπόδιον, διότι άπασα ἡ Σχολή, έξαιρουμένου τούτου δι' άποφάσεώς της παρεδέχθη τὰ πρότερον εἰθισμένα, άπορρίψασα τὴν σοφὴν νομοθεσίαν του· άφου και ένταῦθα ὁ κύρ. Σαρίπολος εύρε κώλυμα· άπεφάσισεν ὡς κοσμήτωρ νά μὴ δεχθῆ οὔδένα εἰς εξετάσεις άν δέν ίκανοποιηθῆ· διὸ άπηγόρευσεν εἰς τὸν Λογιστὴν τοῦ Πανεπιστημίου νά δέχεται προκαταβολὰς τῶν μελλόντων έξετασθῆναι. Έκήρυτε πανταχοῦ ἔθεν εύρισκετο και έν έργηγόρσει και έν ὑπνω ότι δέν είναι οὔτε Κοσμήτωρ οὔτε καθηγητής άν δέν λάβῃ ίκανοποίησιν· άρνεῖτο λοιπὸν νά δεχθῆ τοὺς φοιτητὰς εἰς εξετάσεις άν δέν τιμωρηθῶσιν οἱ ἔνοχοι· άλλ' ίκανοποιήσεις εἰς ανθρώπους στερουμένους τῆς λεπτῆς άνατροφῆς και άβρόφρονος συμπεριφορᾶς δέν ἤρμοζε βεβαίως εἰς τὸν κύρ. Σαρίπολον· ἡ μόνη ίκανοποίησις δι' αὐτὸν ἦτον ἡ παρὰίτησις· άλλὰ παραιτεῖται οὔτος «φέρων εἰς τὴν καρδίαν τὴν έλευθερίαν φυγαδευθεῖσαν εκ τῆς Εὐρώπης, Έλλάδος και Πανεπιστημίου;» πολλοῦ γε και δεῖ. 'Ο κύρ. Σαρίπολος λυσσώδης ζητεῖ τιμωρίαν και συνελθούσης τῆς Συγκλήτου ίκανοποιεῖται... 'Ιδού... γελᾶ... είναι χαρίεις... έξεδιχῆθη ἐπὶ τέλους... ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ίκανοποιεῖ τοῦτον οὐχι δι' άποβολῆς, άλλ' ἐπὶ τὸ άβροφρονέστερον και πολιτικώτερον δι' άπομακρύνσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τὸ ένεστὼς 'Ακαδημαϊκὸν ἔτος έμοῦ και μόνοῦ! ἡ Σ. Σύγκλητος άδιαφοροῦσα και μὴ έξετάζουσα εάν φέρω δίκαιόν τι, άποτέμνει τὴν κεφαλὴν έμοῦ πρὸς μόνην τοῦ Σαρίπολου τὴν ίκανοποίησιν.

Ἄλλ' ἐρωτῶμεν αὐτήν, ποῦ ἐστηρίχθη καὶ ἐξέδoto τὴν καταδικαστικὴν ταύτην κατ' ἐμοῦ ἀπόφασίν της, ποῦ εἰσιν αἱ γενόμεναι ἐξετάσεις καὶ ἀνακρίσεις : ἐξήτασε τὴν προηγουμένην ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διαγωγῆν μου καὶ εὔρεν αὐτὴν προβληματικὴν ἢ ἔπραξε τοῦτο διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τὸν Κύρ. Σαρίπολον ἀδιαφοροῦσα μετ' ἀπαθείας διὰ τὰ δίκαια ἐμοῦ καὶ τὴν προσγινομένην μοι βλάβην :

Καίριον τῇ ἀληθείᾳ αἰσθάνομαι τὴν λύπην διὰ τὴν ἄδικον ταύτην τῆς Συγκλήτου ἀπόφασιν· καταδικάζει μόνον ἐμὲ ὅστις ἀπλῶς φιλικὴν ἀπηύθυνα τῷ κ. Σαριπόλῳ παρατήρησιν ἐνώπιον τοῦ κ. πρυτάνεως καὶ ἀφήσει τοὺς λοιποὺς ἀθώους· ὀλόκληρον τὸ πανεπιστήμιον, οἱ ἴδιοι καταγγεληθέντες ὁμολογοῦσι τὴν μεροληψίαν ταύτην καὶ ἀποφαίνονται περὶ τῆς ἀθωότητος ἐμοῦ καὶ τῆς τιμωρίας αὐτῶν ἂν ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῆ τοιαύτη· ἀλλὰ τούτους δὲν καταγγέλλει ἐν τῇ συνδιασκέψει τῆς Συγκλήτου ὁ κ. Σαρίπολος· τ ο ὕ ς φ ο β ε ῖ τ α ι, δι' ὃ καὶ τὰς ἀποδείξεις ὧν ἐστεροῦντο τοῖς δίδει· εἰς ἐμὲ μόνον ἀρνεῖται αὐτὴν· ἐμὲ μόνον ἐζήτει νὰ τιμωρήσῃ πρὸς ἱκανοποίησιν του διότι δὲν τοῦ ἐ γ έ μ ι ζ α τ ὸ μ ά τ ι.

Μὴ δέ τις ὑπολάβῃ με ὅτι ζητῶ τὴν τιμωρίαν τῶν συναδέλφων μου τούτων φοιτητῶν, διότι φέρω τὸν κ. πρύτανιν καὶ γραμματέα τοῦ Πανεπιστημίου κ. Δοκὸν μάρτυρας τῶν λόγων μου, τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνα κατὰ τὴν γενομένην ἐξέτασιν· εἶπον νὰ τιμωρηθῶ μόνος ἐγὼ πρὸς μόνην τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ καθηγητοῦ, οὐδεὶς δ' ἕτερος, καὶ τοῦτο ὅπως ἐπέλθῃ ἢ ἡσυχία ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ οὐχὶ δὲ διότι ἐθεώρησα ἐμαυτὸν ἢ τοὺς ἄλλους ἐνόχους ἐπειδὴ ἐκ τῶν γενομένων ἀνακρίσεων οὐδεμία ἐπισύρεται καθ' ἡμῶν ἐνοχὴ· τὸ πρᾶγμα ἦτο κοινόν· πῶς λοιπὸν ἔρχεται σήμερον ὁ Σ. Σύγκλητος καὶ καταδικάζει ἐμὲ ; ποῦ ἐστηρίχθη καὶ ποῖοι οἱ δικαιολογοῦντες τὴν ἀπόφασίν της λόγοι ;

Μοὶ εἶπεν ὁ κ. Πρύτανις ὅτι ὁ κ. Σαρίπολος ἐπέμενε νὰ τιμωρηθῶ διότι τὸν ἐξύβρισα κατ' οἶκον· ποίας ὅμως ὕβρεις ἀπηύθυνα τῷ κ. Σαριπόλῳ, εἰς τὴν ἐρώτησιν « π ὠ ς τ ο λ μ ᾶ ς α ὕ θ ᾶ δ η ν ᾶ ἔ λ θ η ς εἰ ς τ ῆ ν οἰ κ ῖ ᾰ ν μ ο υ », τῷ εἶπον ὅτι ἦλθον νὰ μοὶ δώσητε τὴν ἀπόδειξιν ἐπειδὴ εἰς ὅλους ἐδώκατε αὐτὴν· ἔρχομαι δὲ ἀπλῶς ὡς φοιτητῆς ἀφήσας τὸν Πατσιάδην ἔξω, διότι οὗτος δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ· ἐρωτῶ τὴν Σ. Σύγκλητον εἶναι ὕβρις αὕτη ; ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸν ἐξύβρισα (πρᾶγμα προσβάλλον καιρῶς τὴν φιλοτιμίαν μου) ποῦ εἰσιν αἱ ἀποδείξεις ; Ὁ Σαρίπολος ; ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς καὶ κατήγορος ἔρχεται μάρτυς ; αὐτὸς ὁ κατήγορος ἔρχεται δικαστῆς ; ἢ ποινικῆ τοῦ Σαριπόλου Δικονομία ἀποφαίνεται τοιαῦτα ἀξιῶματα ; καὶ ἐὰν τοῦτο εἶναι ἀληθές

ποῖον τὸ δικαίωμα τῆς Συγκλήτου; ἂν ἐγὼ τὸν ὕβρισα κατ' οἶκον, ὑπάρχουσι ποινικὰ δικαστήρια τιμωροῦντα τοὺς ἐνόχους... ποῦ στηρίζεται ὅμως ἡ δικαιοδοσία αὐτῆ τῆς Συγκλήτου; Τὸ ἄρθρον 31 τοῦ ὄργαν. τοῦ Πανεπιστημίου φέρει «εἰς τοὺς παρεκτραπέντας μαθητὰς ἐντὸς τοῦ καταστήματος δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ ὁ πρύτανης κτλ...», ὡς παρατηρεῖ ἡ Σ. Σύγκλητος τὸ ἐντὸς σημαίνει μέσα στὸ Πανεπιστήμιο, οὐ χί δὲ κατ' οἶκον(!) διότι ἡδύνατο ὁ νομοθέτης νὰ θέσῃ καὶ τὴν ἀντίθετον λέξιν ἐκτός, σημαίνουσιν τὸ στίτι τοῦ Σαριπόλου.

Τοιαύτην λοιπὸν ἀπόφασιν ἐξέδοτο ἡ Σ. Σύγκλητος: μοὶ ἀπέταμε τὴν κεφαλὴν ἄνευ αἰτιολογίας, ἄνευ λόγου, ἄνευ ἀρμοδιότητος. Δέχομαι τὴν ἀπόφασιν τῆς γενναίως ἵνα ἀποδείξω τῷ κατηγορῶ μοι ὅτι δὲν με πτοοῦν αἱ ἐνέργειά του... Ναί, θέλω δεχθῆ ταύτην ἀγογγύστως καὶ δὲν θέλω κάμει οὔτε ἐκκλησίαν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὅπως διατηρῆται ἡ μεροληψία τῆς καὶ ἀυθαίρετος ἀπόφασίς τῆς. Ἐὰν ὁ κ. Σαρίπολος ἠθέλησε νὰ με τιμωρήσῃ, διὰ νὰ τὸν θαυμάζω, τῷ ἀποκρίνομαι ὅτι οὐδέποτε τὸν ἐθαύμασα οὔτε θέλω εἰς τὸ ἐξῆς τὸ πράξει. Ἡ Συνέλευσις τοῦ 62, οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ, τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὁ λόκληρος ἡ κοινωνία μαρτυροῦσι τὴν στρεβλότητα τοῦ πνεύματός του. ἐγὼ ποτὲ δὲν θέλω καταδειχθεῖ νὰ κλίνω γόνυ κολακευτικὸν ἀπέναντι τοῦ κ. Σαριπόλου, οὐδὲ θέλω ἀποδέχεσθαι περιδεῆς τὰς ἰδιοτροπίας του ὅσω σπουδαίας καὶ ἂν ὑποστῶ τὰς ζημίας. Ἐλθὲ λοιπὸν φίλε ξιφήρης κατὰ τὰς ἐξετάσεις μου (ἐὰν τὸ ἐπιτρέψῃ ἡ συμπάθειά σας καὶ ἐξετασθῶ ποτὲ) θὰ σοὶ προτείνω τὸ στήθος καὶ θὰ σοὶ δεῖξω ὅτι οὐδόλως σὲ φοβοῦμαι. Θὰ ἔλθῃ ὅμως καιρὸς, κ. καθηγητά, νὰ ἐκτιμήσῃς τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους σοὶ ἀπηύθυνα μετ' εὐλικρινείας καὶ θὰ πεισθῆτε ποῖοι εἶναι οἱ ἀληθεῖς φίλοι σου· θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καὶ θὰ χύσης δάκρυ μαῦρον, δάκρυ πικρὸν βλέπων μακρόθεν τὸ Πανεπιστήμιον· μὴ φαντασθῆς δὲ ποτὲ ὅτι ἐγὼ προσμένω ἀπὸ σὲ διόρθωσιν τῆς ἀγωγῆς μου, διότι ὁ ἔλεγχος τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ πανεπιστημίου μαρτυροῦσι ταύτην.

Ἐρρόσθε

Ἀθῆναι τὴν 26 Φεβρουαρίου 1867

Ὁ φίλος σας

Π. Γ. ΠΑΤΣΙΑΔΗΣ

τελείοφοιτος τῆς Νομικῆς

Τύποι: Ν. Ρουσοπούλου

Γ/3.

Ἀντίροπον τοῦ προηγηθέντος λιβέλλου, ἔχομεν τὴν ἀκολουθοῦσαν ἐπιστολὴν φοιτητοῦ, διαδηλοῦντος τὰ αἰσθήματα βαθυτάτης ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν καθηγητὴν του.

Ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη ἐξ ἀφορμῆς τῆς αὐτῆς ἀταξίας (ἀποδοκιμασίας τοῦ Σαριπόλου ὑπὸ τῶν φοιτητῶν καὶ ἐξαναγκασμός του εἰς ἀποχώρησιν ἐκ τῆς αἰθούσης), ἣτις ἀποτελεῖ τὸ θέμα καὶ τοῦ ἀμέσως προηγουμένως καταχωρηθέντος λιβέλλου.

Ἀθήνησι, τὴν 26 Ὀκτωβρίου 1872.

Ἀξιόγαστέ μοι Καθηγητά!

Μέλος καὶ γὰρ τυγχάνων τῶν τῆς Νομικῆς Σχολῆς φοιτητῶν, ἀνεμνον Ὑμᾶς χθές, κατὰ τὸ εἰωθός, ὅπως ἀκροασθῶ τῆς παραδόσεως τοῦ Ἀλληλεθνοῦς Δικαίου, ὅτε ἀπροσδόκητος καὶ βάνουσος παρά τινων ἄλλως τε συναδέλφων μου, συμπεριφορὰ, κατετάραξεν Ὑμᾶς ἐκόντα ἄκοντα ἐγκαταλεῖψαι τὴν ἔδραν καὶ ἀπελθεῖν τῆς ἐθούσης (sic).

Αἰσθανόμενος δὲ τὴν λύπην ταύτην εἰσδύσασαν ἐν ταῖς βαθυτάταις πτυχαῖς τῆς καρδίας μου ἐπὶ τῇ ἀγρίᾳ τῶν ὀλίγων ἐκείνων Φοιτητῶν διαγωγῇ, τῶν καθ' ἀπάσαις ταῖς ἀκροάσεσιν πρώτων τὰ τῆς Σχολῆς ἐδώλια καταλαμβανόντων, ἀγρίας φωνάς, σφυριγμούς ποιμενικούς καὶ ποδοχειροκροτήσεις κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐπιμελῶν συναδέλφων των καὶ τυχόντων ξένων ἀκροατῶν, τῶν ταραττόντων τὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν τοῦ Πανεπιστημίου ὁμίλου, καὶ καταβιβαζόντων τὴν ἱερότητα τοῦ τεμένουστος τούτου τῶν Μουσῶν εἰς τὰ ἔσχατα τῶν κατηλείων, σπεύδω νὰ γράψω πρὸς Ὑμᾶς τὰς γραμμὰς ταύτας ὅπως προστρίψω τὸν μῶμον, ὄνπερ ἕτεροί τινες ἴσως ἐπέβριπτον καθ' ὅλων ἡμῶν, ἀποδοκιμάζων μετ' ἀγανακτήσεως τὰς κτηνωδίας καὶ τὴν ἀθλίαν ἀνατροπὴν τῶν ἀχαλινώτων τούτων ὄντων τῶν ἀναξίως φερόντων τὸ τοῦ Ἑλληνος ὄνομα, ὡς οὐχ Ἑλληνικῶς πραττόντων, κακίζοντες ἄνθρωπον παρ' οὗ δαψιλῶς λαμβάνουσιν ἀκήρατον φῶς ἐπιστήμης, ἐλευθερίας, ἠθικῆς καὶ πολιτισμοῦ, οἱ ἀπολίτευτοι!

Τὰς συμπαθεῖς ταύτας καὶ φιλίους προσρήσεις μου, δέχθητε φίλε Καθηγητά παρ' ἐνός τῶν ὁμιλητῶν σας, ὅστις μακρὰν Ὑμῶν ἀκούων σου ὅτε ἑτερόζυγος ἐτύγχανεν, ἠξίωθη νὰ τύχη πρὸς διείας τῆς σῆς εὐμενοῦς δεξιώσεως καὶ ἀγάπης, ὡς παρά τινος φίλου σου καὶ συμμαθητοῦ σου συστηθεῖς.

Παρακαλῶ δ' Ὑμᾶς, τὸν λόγον τοῦτον τῆς πρὸς σε ἀγάπης ἀνεχθεῖ-

σαν καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἀποστέλλω Ὑμῖν. Πολλὰ δ' ἔχων γράφειν οὐκ ἠβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλ' ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς Ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι ἵνα ἡ ἐμὴ χαρὰ, ἱκανοποίησις καὶ ἐξιλέωσις τῆς συνειδήσεως ᾗ πεπληρωμένη.

Πᾶσα ὄθεν πικρία καὶ θυμοὶ καὶ ὀργὴ ἀρθήτω ἀφ' ἡμῶν, περιφρονοῦντες οὕτω τοὺς ἐχθροὺς Ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν καὶ ἀκολουθοῦντες τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς διδασκαλίας σου πρὸς ὠφελος (sic) τῶν πολλῶν.

Τελευτῶν δὲ τὸν λόγον, χαιρετίζω Ὑμᾶς χαιρετισμὸν σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης

Ἐρρωσθε
Εἰς τῶν Ὀμιλητῶν

Τῷ Ἀξιοτίμῳ Κυρίῳ
Κ. Νικολάῳ Ι. Σαριπόλῳ
Καθηγητῇ τῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ
κλπ., κτλ.

Γ/4.

Ἐπιστολή, ἐν τῇ ὁποίᾳ τίθεται ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Σαριπόλου τὸ θέμα : ὁ ἀκροατῆς ὁ στενογραφῶν τὰς παραδόσεις καθηγητοῦ, δύναται νὰ τὰς ἐκδώσῃ ἄνευ ἀδείας του ;

Ὁ γράφων ἀναπτύσσει τὴν ἄποψιν ὅτι ὁ καθηγητῆς, διδάσκων δημοσίᾳ, « ἀ π ε κ ὀ ὑ ε τ α ι τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας του, ἥτις καθίσταται κτῆμα κοινόν ». Τὸ θέμα τοῦτο ἐμφανίζεται καὶ νῦν κατὰ καιροῦς, τῶν καθηγητῶν καταπολεμούντων κατ' ἀρχὴν τὴν θεωρίαν ταύτην.

Φαίνεται ὅτι ὁ γράφων ἀφ' ἐνὸς ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ταύτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔλαβεν ἀφορμὴν ἀπὸ ἀντιθεσιν τοῦ Σαριπόλου πρὸς τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐστενογραφημένων παραδόσεών του.

Σεβαστέ μοι Κύριε

Βεβαίως παράδοξον θέλει σᾶς φανῆ, πῶς ἄνθρωπος εἰς ὃν ἔχετε δώσει τὴν ἄδειαν πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ ὑποβάλλῃ Ὑμῖν προφορικῶς τὰς ἀπορίας του καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς νὰ λαμβάνῃ τὴν ἀπάντησιν, πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὴν ἀπορίαν τὴν ἥδη ἔχει νὰ τὴν ἀποβάλλῃ ἐγγράφως.

Βεβαίως τοιοῦτον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν ἡ ἀπορία μου δὲν ἤθελε βλα-
φθῆ κατά τι ὡς ἐκ τῆς προφορικῆς ὑποβολῆς τῆς.

Ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐκ τῆς πρὸς Ὑμῖν εὐλαβείας μου, πάσας, ἅς
μέχρι τοῦδε ὑπέβαλον Ὑμῖν, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐκθέσω αὐτάς ὅπως ἔδει
καὶ φέρω παρατήρησίν μου τινα ἐν δέοντι, φοβούμενος δὲ μὴ καὶ αὐτῇ
τὴν τύχην τῶν πρὸ αὐτῆς [λάβη] τολμῶ νὰ Σᾶς ἀπασχολήσω ἐπὶ
μικρὸν καὶ νὰ τὴν ὑποβάλω ἐγγράφως, ἐπαναπαυόμενος εἰς τὸ ὅτι,
ἐκτιθεὶς αὐτὴν, δὲν θέλει μὲ δειλιάσει ἡ παρουσία Σας, οὐδὲ μὲ φιμώσει
ἡ ἐλαχίστη παρατήρησίς Σας, ἂν καὶ ἡ ἄνωθεν τῆς τραπέζης μου
ἀνηρητημένη εἰκὼν Σας μοὶ λέγει ὅτι ἀνοηταίνω.

Εἶναι δὲ αὕτη.

Δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀδίκημα ἡ ὑπὸ τρίτου στενογράφου δημο-
σίευσις μαθήματος, ὅπερ καθηγητῆς τις ἀπὸ τῆς ἑδρας διδάσκει ;

Κατὰ τινα παράδοσιν τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἀναπτύσσοντες τὸ περὶ
τυποκλοπίας ἀδίκημα, καὶ λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ δημοσιευθέντος
ὑπὸ τινος φοιτητοῦ φυσικοῦ δικαίου τοῦ Κου Φιλίππου Ἰωάννου, ἀνε-
φέρατε ὡς ὑπαγομένην καὶ τὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν εἰς τὴν κατηγορίαν
τοῦ εἰρημένου ἀδικήματος. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τούτων ἀμέσως μοὶ ἐγεν-
νήθη δισταγμὸς τις καὶ τοῦτον ὑπέβαλον Ὑμῖν, ἀλλὰ ὡς συμβαίνει
μοι ἀπέναντι σεβαστῶν μοι προσώπων τὸ στόμα μου ἐφιμώθη, αἱ ἰδέαι
μου ἐσυγχίστησαν καὶ ἀνεχώρησα εὐρισκόμενος πάλιν εἰς τὴν καὶ πρὸ
τῆς ὑποβολῆς θέσιν.

Ἐπανελθὼν οἴκαδε καὶ ἐξετάσας τὸν Ποινικὸν Νόμον εὔρον τὸ ἄρθρον
432 λέγον :

«Ὅστις πολλαπλασιάζων διὰ τύπου ἢ κατ' ἄλλον τρόπον βάλλει
εἰς κυκλοφορίαν βιβλία ἢ ἄλλα τυπωμένα ἐγγραφα, μουσικὰς συνθέσεις,
χαλκογραφίας κλπ. ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συγγραφέως... χωρὶς
τινα ἐπεξεργασίαν ἢ ἀνάπλασιν ἐντὸς δέκα πέντε ἐτῶν ἀπὸ τοῦ χρόνου
τῆς ἐκδόσεως ἢ ὅστις ἐντὸς τῆς εἰρημένης προθεσμίας διαδίδει τὰς
παρ' ἄλλων παρανόμως οὕτω γενομένας μετατυπώσεις ἢ ἀπομιμήσεις
τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἢ τοῦ νοῦς καταδικάζεται.

Παραβαλὼν δὲ αὐτὸ μὲ τὴν ἐρώτησίν μου εὔρον, κατ' οὐδὲν νὰ συμ-
πίπτῃ καὶ διατί».

Διότι σκοπὸς τοῦ νομοθέτου ἐνταῦθα εἶναι τὸ νὰ προστατεύσῃ τὴν
ἰδιοκτησίαν τοῦ συγγραφέως. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ δὲν δύναται νὰ
θεωρηθῆ ὡς τοιαύτη τὸ παραδιδόμενον μάθημα, διότι τοῦτο τότε
ἤθελεν εἶσθαι ἰδιοκτησία του ὅταν ὁ καθηγη-
τῆς δι' ἐξ ὁδῶν καὶ κόπων του τὸ ἐτύπωνε, δηλ.

καθίστα αὐτὸ ἐν σώματον καὶ πᾶσα μετατύπωσις ὅπερ ἔστι ἢ εἰς πολλαπλοῦν ἐκ πρωτοτύπου ἀντιγραφῆ, ἤθελεν εἶσθαι πρᾶξις κολάσιμος. Ὁ καθηγητὴς ὅμως παραδίδων αὐτὸ ἐν δημοσίῳ τόπῳ ἀπεκδύεται τῆς ἰδιοκτησίας καὶ καθιστᾷ αὐτὸ κτῆμα κοινὸν τῶν ἀκροατῶν του καὶ πᾶς ὅστις δύναται νὰ κρατήσῃ αὐτὸ διὰ σημειώσεων του τὸ οἰκαιοποιεῖται. Ἐνταῦθα ὑπάρχει πρωτότυπον ἴνα ὑπάρξῃ μετατύπωσις ; Οὐχὶ βεβαίως.

Αὕτη δὲ ἡ λέξις παράδοσις δὲν σημαίνει ἄλλο τι εἰμὴ ὅτι ὁ καθηγητὴς ἐπὶ ἀντιμισθία τὰς γνώσεις του παραδίδει τοῖς ἀκροαταῖς του, οὗτοι δὲ διὰ τῆς παραλαβῆς (τῆς ἀντιλήψεως) ἀποκτῶσιν τὸ παραδοθὲν ὡς ἰδιοκτησίαν των. Οὐδὲ δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ σπουδαίως ὅτι αἱ ἐπὶ τοῦ μαθήματος σημειώσεις τοῦ φοιτητοῦ δὲν εἶναι ἰδιοκτησία του, ἀλλ' εἶναι τοῦ καθηγητοῦ.

Ἐὰν λοιπὸν αἱ σημειώσεις τοῦ φοιτητοῦ εἶναι ἰδιοκτησία του, ταύτας δύναται νὰ πολλαπλασάσῃ, διότι τὴν ἰδιοκτησίαν του εἶναι ἐλεύθερος πᾶς τις νὰ διαθέσῃ ὡς βούλεται, ἐπομένως καὶ νὰ πολλαπλασιάσῃ. Λοιπὸν πῶς δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς τυποκλόπος ὁ στενογράφων ; τί ἄλλο πράττει ἐνταῦθα ὁ στενογράφος εἰμὴ νὰ κρατῆ σημειώσεις διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ κρατήσῃ τὰς ιδέας τοῦ καθηγητοῦ, ἄς ἀπὸ τῆς ἔδρας παραδίδει ; τί διαφέρει ὁ στενογράφος τοῦ φοιτητοῦ (ὅπερ δύναται νὰ συμπέσῃ) ὡς πρὸς τὸν καθηγητήν ; τίποτε περισσότερον εἰμὴ ὅτι ἐκεῖνος κατέβαλε κόπους περισσοτέρους ἐκμαθῶν τὴν τέχνην τῆς στενογραφίας καὶ δύναται νὰ κρατῆ ὅλας τὰς λέξεις τοῦ καθηγητοῦ ἐνῶ ὁ φοιτητὴς κρατεῖ τὴν ἔννοιαν. Μὴ διὰ τοῦτο εἶναι μεμπτέος ;

Ἐκτὸς τούτων, τί ἄλλο πράττουσιν οἱ ἐν Εὐρώπῃ δημοσιογράφοι εἰμὴ νὰ κρατῶσι διὰ στενογραφικῶν σημειώσεων τὰς ἀγορεύσεις τῶν διασημοτέρων ρητόρων καὶ νὰ δημοσιεύσωσιν αὐτάς διὰ τῶν ἐφημερίδων των ; Ἡκούσθη δέποτε ρήτωρ τις νὰ καταγγείλῃ δημοσιογράφον τινὰ διότι ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς ἐφημερίδος του (τὴν ὅποιαν πωλεῖ) τὴν ἀγόρευσίν του ; οὐδέποτε νομίζω.

Ἐὰν οὕτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τί διαφέρει ὁ ρήτωρ τοῦ καθηγητοῦ ; μὴ ἕκαστος τὰς ἑαυτοῦ γνώσεις δὲν ἀπαγγέλλει ; ἢ μήπως διαφέρει ὁ τόπος ; οὐχὶ βεβαίως ; διότι καὶ τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς καὶ ἡ ἔδρα τοῦ καθηγητοῦ ἀμφότεροι δημόσιαι εἶναι.

Τίνος ἕνεκα λοιπὸν ἡ πρᾶξις θεωρεῖται κολάσιμος ;

Πεποιθὼς εἰς τὸ συγγενὲς αἶσθημά Σας στὸ νὰ μεταδίδητε τὰς γνώμας Σας πρὸς δὲ καὶ εἰς τὸ εὐμενὲς πρὸς με βλέμμα Σας, ὑποβάλλω

τὴν ἐν λόγῳ ἀπορίαν μου, ἀναμένων τὴν λύσιν αὐτῆς μετ' εὐγνωμοσύνης.

“Ὀλως Ὑμέτερος
Θεοφ. Α. Κοκκάλας

Ἀθῆναι 28 Ὀκτωβρίου 1865

Ζήτημα

Τῷ

Κυρίῳ Κῶ Νικολάῳ Ι. Σαριπόλῳ
καθηγητῇ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου
ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ

κλπ. κλπ. Ο ἴ κ α δ ε

Γ/5.

Χειρόγραφος βιβλιοκρισία δύο ἔργων τοῦ Ermano Lunzi, μαρτυροῦν τὴν ἐμβρίθειαν, τὸ σύστημα καὶ τὴν εὐσυνειδησίαν, ἣτις διέκρινε τὸν Σαρίπολον.

Βιβλιογραφία

Ἐρμάννου Λούντζη, α) Περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ Ἐνετῶν, 1853.

β) Storia delle isole Ijonie sotto il regimento dei repubblicani francesi 1860, ἦτοι Ἱστορία τῶν Ἰονίων Νήσων ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῶν Γάλλων Δημοκρατῶν.

Ἔθνος τὴν ἑαυτοῦ ἀγνοοῦν ἱστορίαν ὡς ἀναρμάτωτον φέρεται πλοῖον, ἃ τε μηδὲν γινώσκον πόθεν ἦλθε καὶ ποῦ ὑπάγει. Ἡ δὲ γνώσις τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος δέον ἵνα ἦ δημῶδης καὶ οὐχὶ ἐπιλέκτοις τισὶ προσιτῇ, διότι τοιάδε τις οὔσα, ὁμοιάζει μᾶλλον μυστικῇ τινι καὶ ἀποκρύφῳ σοφίᾳ ἐν σκοτεινοῖς διαιτωμένα τὸ δὲ σκότος ἀείποτε τὰ παιδία, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ἀπαιδευτὰ ἔθνη τρομάζει.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλως χρησιμωτάτη ἡ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας γνώσις ἐμποιεῖται δι' αὐτῆς εὐγενές τι τῷ ἔθνει φρόνημα, διότι ἐπὶ μὲν τοῖς γενναίοις τῶν προγόνων ἔργοις μεγαλοφρονεῖ ὁ ἀπόγονος, τὰ δ' ἐφ' ἃ ἐκεῖνοι ἤμαρτον ἐκμαθῶν, διδάσκεται φεύγειν αὐτά. Ὅθεν, ὀρθόν τι λογικὸν περιφέρεται ὅτι ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἤκιστα μὲν οἱ βασιλεῖς καὶ δυνάσται διδάσκονται, τὰ μάλιστα δὲ οἱ λαοὶ ὠφελοῦνται. Τίς δ' ὁ

τούτου λόγος ; ὅτι τῶν μὲν ἰσχυρῶν ἡ καρδία ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων κατακλύζεται παθῶν, ὁ δὲ νοῦς αὐτῶν διὰ ταῦτα σκοτοδιναῖ διότι αὐτοὶ οὗτοι οἱ ὑποκριταὶ εἰσι δι' ὧν τὸ μέγα τῆς ἱστορίας διαδραματίζεται δράμα, οἱ δὲ λαοὶ οἱ θεαταὶ εἰσιν οἱ ἀπὸ τοῦ δράματος ἠθοποιούμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ φρονημάτων ἐμπορούμενοι.

Ὑπὸ τοιούτων συνεχόμενος ἰδεῶν ὁ νοῦς ἡμῶν ἐκάστοτε προσέρχεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν παντὸς πονήματος τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν πραγματευομένου. Καὶ τὴν μὲν τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων ἐκ βρεφῶν διδασκόμενοι, καὶ ὁποῖοτε ἂν τῆς Εὐρώπης μεταβῶμεν ἀκούοντες θρυλλουμένην, χαίρομεν μὲν καὶ ἐναβρυνόμεθα, ἀλλὰ καὶ πῶς ὑπὸ συστολῆς ἐκαταλαμβανόμεθα κατὰ τοσοῦτον ἐκείνων ἀπολιπόμενοι, ὡς ὁ κληρονόμος πλουσίου τινὸς ὀνόματος αἰδήμων γίνεται εἴ τις ὑπὸ πενιχρὰ αὐτοῦ ὄντος ῥάκη αὐτῷ ὑπομνήσκει τῶν ἀφ' ὧν ἔλκει τὸ γένος τὴν δόξαν οὐχ οὕτω δὲ συμβαίνει ἡμῖν ὡςάκις τὰ ἱστορήματα τῶν δυσηλεῶν τῆς πτώσεως τοῦ ἔθνους ἡμῶν χρόνων διερχόμεθα ἡ καρδία ἡμῶν συγκινεῖται τότε πολλάκις μέχρι δακρύων, καὶ τίς δύναται μένειν ἀναλγῆς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ δι σ χ ι λ ι ε τ ο ῦ ς τούτου μαρτυρολογίου τοῦ "Ἕλληνας ! ἀλλ' ὑψηλοφρόνως πῶς τὸ μέτωπον ὀρθοῦμεν, καὶ κατὰ νοῦν ἡμῖν ἐπέρχεται τὸ Σπαρτιατικὸν ἐκεῖνο, ἄ μ ε ς δ ἔ γ ' ἐ σ μ ἔ ν π ο λ λ ῶ κ ἄ ῤ ῥ ο ν ε ς, καὶ κατὰ τὰς τύχας καὶ κατὰ τὸ φρόνημα. Μακάριοι δ' ἀληθῶς ἐσμὲν οἱ "Ἕλληνας, διότι καθ' ὅλον τὸν μακρὸν τοῦτον τῆς δουλείας ἡμῶν αἰῶνα ἐταπεινώθημεν, παντοειδῶς ἐκολαφίσθημεν, εἰς ὕβριν τοῖς κρατοῦσιν ἐδόθημεν, ἔρμαιοι δὲ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τυχοδιώκτου εἰς τοῦ ἄλλου τὰς χεῖρας ἐνεπίπτομεν, οὐδαμοῦ ὅμως ἐκπεφαιλισμένοι ἐφάνημεν τῆς δουλείας ἐδέχθημεν τὰς ἀλύτους καὶ τὸν ζυγὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου ἐβαστάξαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ βάρος τῶν ἀλύσεων ἀείποτε ἠσθανόμεθα, καὶ μέλημα ἡμῶν ἀτίδιον ἦν πῶς τὸν ζυγὸν νὰ τινάξωμεν, ἐν ἄλλοις λόγοις ἔθνος εἴτέρ τι καὶ ἄλλο εὐγενὲς ἀείποι ὑπήρξαμεν κἂν τε εὐτυχοῦντες κἂν τε δυσπραγοῦντες.

Ὅποιας λοιπὸν χάριτας ὀφείλομεν τοῖς ἱεροφάνταις ἐκείνοις οἵτινες ἐν τῷ σκοτεινῷ τῆς δουλείας ἡμῶν ἄνθρωπῳ γενναίως εἰσερχόμενοι ὅπως ἀπὸ τοῦ ἀφῶτου τούτου σπηλαίου ἀναγάγωσι πρὸς τὸ φῶς ἀπολωλυῖάν τινα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας σελίδα, καὶ δεῖξωσιν ἡμῖν εἰς παρήγορον θέαμα τὴν μαραμμένην μὲν οὐχὶ δὲ καὶ εἰδεχθῆ ὄψιν τῆς δουλείας γενετείρας ἡμῶν ; Πόσον δ' εὐχάριστον τὸ ὄραν ὅτι κἂν ἀστόργως οἱ τότε κρατοῦντες πάσης τιμῆς ἀπεστέρησαν ἡμᾶς, ἡμεῖς ὅμως δικαιοῦμεθα διεκδικεῖν μέρος τι δόξης τῆς ἐκείνων ἦν περ ἐκεῖνοι φιλαργύρως πᾶσαν ἰδιοποιήθησαν ; Καυχᾶται ἡ Ἐνετία ἐπὶ τοῖς τροπαίοις

αὐτῆς, ἀλλὰ ταῦτα πολλὰ καὶ δι' Ἑλληνικῶν ἤγειρε χειρῶν; Καυχᾶται ἢ δύσως διότι κατεναυμάχησε παρὰ τὴν Ναύπακτον τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου, ἀλλὰ πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Αὐστριακοῦ Δὸν Ἰωάννου συνέπραξαν Ὁ κ τ α κ ι σ χ ῖ λ ι ο ι "Ἕλληνες πεσόντες ἐνδόξως εἰς τὴν μάχην παρὰ χιλίοις διακοσίοις μόνον Ἐνετοῖς (α).

Κατετρόμαξε τὴν Εὐρώπην ἡ τῶν Ὀσμανλίδων ἐπιδρομή, ἀλλὰ τὸ ἄνθος τῶν Σουλτανικῶν στρατῶν ἦσαν οἱ Γενίτσαροι, οἱ δὲ νεοσύλληκτοι οὗτοι ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἑλληνικῆς ἐλαμβάνοντο ποιμνης! Ὁ ἐν Κρήτῃ Χάνδαξ μετὰ εἰκοσιοκτὼ μόλις ἔτη ἐξεπολιορκήθη ὑπὸ τοῦ Κυπριοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀμυνόμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἦσαν Ἕλληνες, Ἕλληνας δὲ καὶ ὁ ἀρνησίθρησκος καὶ αὐτὸς ὁ πορθητῆς ὑπῆρξεν.

Ἐν ταῖς τὰ μάλιστα ἀξίαις τῆς ἀγάπης ἡμῶν καταλέγεται ὁ Κύριος Ἑρμάννος Λούντζης. Ὁ ἀγαθὸς οὗτος τῆς μεγάλης Ἑλλάδος πολίτης διὰ τῶν δύο συγγραμμάτων αὐτοῦ, περὶ ὧν ἐνταῦθα ποιούμεν λόγον, οὐκ ὀλίγας οἰνεῖ παλιμψίστους σελίδας τῆς πατρῴας ἡμῶν ἱστορίας προφαίνει ἡμῖν. Τούτων τὸ μὲν πρῶτον ὅπερ καὶ ἑλληνιστὶ συνέγραψε τρεῖς ὅλους αἰῶνας τὰς κατὰ τὰς Ἰονίους νήσους κυριαρχίας τῶν Ἐνετῶν ἀνελίσσει ἀφοῦ ἐν τῷ προλόγῳ τὰ κατὰ τὸν σταυροφορικὸν μεσαιωνισμὸν περιληπτικῶς ἐξέθετο, τὰς τύχας τῶν Ἰονίων νήσων ἀκολουθήσας ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τοῦ ὅλου Βυζαντινοῦ συνδέσμου ἀπεσπάσθησαν· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου εἰκοσάμηνον μόνον χρόνον τῆς ἐξουσίας τῶν Γάλλων ἱστορεῖ. Ἄλλ' ὁ συγγραφεὺς οὐδόλως ἔδωκεν ἡμῖν τὸν λόγον δι' ὃν τὸ δεύτερον τοῦτο ἔργον Ἰταλιστὶ ἐφιλοπόνησε καὶ γινώσκομεν μὲν ὅτι οἰκεία τῷ συγγραφεῖ ἢ τῆς Αὐσωνίας φωνή, πλὴν διατί νὰ μὴ προτιμηθῇ ἢ πάτριος; Ἀνάγκη ἄρα ὅπως ὑπομνήσωμεν αὐτῷ, ὅτι τὸ μὴ εἰς τὴν πάτριον αὐτοῦ γλῶσσαν τὴν ἰδίαν ἱστορίαν ἔχον ἔθνος καθυστερεῖ πολὺ κατὰ τὸν πολιτισμὸν; Ἡ διέφυγεν αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ λατίνου ῥηθὲν «nam si quis minorum gloriae fructum putat ex Graecis literi percipat quom ex Latinis vehementer errat, proptem quod Graeca leguntur, in omnibus fere gentibus (ἤτοι ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρ' Ἑλλήνων ἀπάντων), Latina suis finitus exignis sane continentur (β). Εὐχόμενοι λοιπὸν ὅπως καὶ τὸ πλείστου λόγου ἄξιον πόνημα τοῦτο τύχη ἢ παρ' αὐτοῦ τοῦ συγ-

(α) A la bataille de Lepante, il y eut douze cents de Venitiens de tués, huit cent mille Grecs : Villemain, Sur l' État de grecs, p. 143.

(β) Cicero, Pro Archia § 10.

γραφέως ἢ παρ' ἄλλου φιλοπόνου τῆς εἰς τὴν ἔθνικὴν ἡμῶν γλώσσαν μεταφράσεως μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐφ' ἐκάστου κρίσιν ἡμῶν.

Ὁ Ἑλληνισμός, ἀφοῦ ἐπὶ ἐξ ὅλους αἰῶνας ἐχρησίμευσεν ὡς θυρεὸς τῆς Δύσεως κατὰ τὸν ὑπὸ φανατισμοῦ ἀκράτου ἀκαταμαχίτων γενομένων ὄπλων τῶν διαδόχων τοῦ καμηλοκόμου τῆς Μεδίνης, ἐπέπρωτο νὰ ἴδῃ στρεφόμενα κατ' αὐτοῦ τὰ ὄπλα τῶν Χριστιανῶν τῆς Δύσεως ὑπὲρ ὧν προῦκινδύνευσεν. Ἡ κατὰ τῶν τῆς Παλαιστίνης κρατούντων ἀπίστων ἐτοιμασθεῖσα Β' σταυροφορία, ἀρπαγῶν ἀτάκτως στρατιάς ἐκπίπτει κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἐκάστη δ' ἐλώριόν τι οἶον ἡδυνήθη ἀφῆρπασεν αὐτοῦ ἀφοῦ ἡ ἀρπαγὴ μάλιστα ἐνομιμοποιεῖτο διὰ κηρύγματος τῆς Ἑνετίας δι' οὗ ἄπλετος ἄδεια ἐδίδοτο παντὶ Ἑνετῶ τε πολίτῃ καὶ συμμάχῳ ἵνα ἰδίᾳ ὀπλίση ὀπλίτας τε καὶ πλοῖα καὶ πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος ὑποτάξῃ οἷαν δυνήθῃ ἐκ τῶν τῶ Βυζαντίῳ ὑποκειμένων νήσων, στερεᾶς ἢ πόλεων. Ἡ ληστεία διὰ τοῦ νόμου τούτου θεμιτῇ ἐκηρύχθη ἐπιχείρησις ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἀπὸ τῆς πρωτευούσης τοῦ Κωνσταντινίου τὸν παρανόμως κρατοῦντα τῶν σκήπτρων Αὐτοκράτορα ἐφυγάδευεν ὁ τυφλὸς τῆς Ἑνετίας στρατάρχης Δάνδολος.

Ὁ πεπωρωμένος παπικὸς φανατισμὸς ἐξώπλιζεν οὕτω τοὺς ἀμαθεῖς Ἑσπερίους λαοὺς κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν, πράγματι δὲ κατὰ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἑῶ, μηδὲν ἀναλογιζόμενος ὅτι ἀνεπαίσθητον μὲν ἐπέφερε βλάβην κατὰ τῶν βαρβαρικῶν σπιφῶν, ἄτινα τὰ ὀπισθεν αὐτῶν ἀσφαλῆ ἔχοντα, ἀφθόνως ἀνδράσι τε καὶ πάσῃ ἄλλῃ χρειᾷ ἀνεβῆνουν, καιρίαν δὲ τὴν πληγὴν κατέφερον κατὰ τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰταλιωτῶν χριστιανῶν. Διενεμήθησαν τὰ σκῦλα ταῦτα οἱ τυχοδιῶκται τῆς παπικῆς στρατιᾶς, ἀλλ' ἐκαστος μὲν ἰδίᾳ ὧν ἀσθενῆς διὰ τὸ μικρὸν τῶν δυνάμεων ἐπαρκουσῶν ἀπλῶς εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλους ἔριδας, ἔνωσις δ' ἀπάντων ἀδύνατος ἀπέβαινε διὰ τὰ ἐμφύλια μίση, ἀντίον δ' αὐτοῖς πελώριος ὑψοῦτο ὁ τῶν Τούρκων κολοσσός, ὅστις καταβαλὼν μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ Βυζαντινὸν Κράτος, λάβρος ἐφ' ἐκάστου τῶν τιμαριωτῶν Φράγκων ἡγεμονίσκων ἐπέπεσε, καὶ ὡς σάπωνος πομφόλυγας ἀπέναντι τῆς πνοῆς αὐτοῦ ἐδραπέτευσε πάντας, ὡς ἐλάχιστα τῆς διαβάσεως αὐτῶν μνημεῖα καταλιπόντας ὀλίγους πύργους τῆς ἐπὶ τῶν περιοίκων τυραννίας αὐτῶν μνημόσυνα, καὶ ὀλίγους ἀκόμψους τάφους τῆς ἀδόξου αὐτῶν ἐμφανίσεως ἐνθυμήματα. Μόνοι τῆς Ἑνετίας αἱ κατακτῆσεις ἐπὶ πλείονα παρέμειναν αὐτῇ χρόνον, οὐχὶ τόσον ἔνεκα τῶν κραταιῶν στόλων αὐτῆς, οὔτινες παραπλέοντες πάντα ἐπιβουλεύομενον ἀνεχαίτιζον, ὅσον διὰ τῆς πρὸς τοὺς κατακτηθέντας ἐπικικοῦς πολιτείας δι' ἧς προσωκείου τοὺς ὑπηκόους, οὔτινες ἄλλως τε

βλέποντες οἷα ἔπασχον κακὰ οἱ γείτονες ὁμοεθνεῖς, οἱ εἰς κλῆρον τῆ Τουρκικῆ μοχθηρίᾳ λαχόντες, ἑαυτοὺς ἐμακάριζον ὡς φιλανθρωποτέρω καὶ χριστιανῶ δεσπότη ὑπέικοντες. Ἄλλὰ καὶ τὸ τῆς κρατοῦσης Ἐνετίας πολίτευμα προσεβοήθει· ἀριστοκρατικὴ αὕτη ἦν πολιτεία, τὸ δὲ τοιοῦτον εἶδος φύσει πᾶσαν μὲν ἀτομικὴν τυραννόφρονα ὑπερνηγορίαν καταστέλλει, πᾶσαν δὲ ἰδιωτικὴν εὐεξίαν βοηθεῖ· κατ' αὐτὸ οἱ κρείττους ἦτοι οἱ ἀριστοί, οὗτοι δ' ὀλίγοι καὶ ἐκ γενεᾶς, μόνου τὰ τῆς πολιτείας διαχειρίζονται τοῖς δ' ἤττοσιν, ἦτοι τοῖς ὑπῆκόοις μόνον πρὸς τὰ ἴδια καὶ τὰ τοῦ οἴκου μελετᾶν ἐπιτρέπεται, καὶ μηδὲν περὶ τὰ πολιτικὰ ἀσχολεῖσθαι, πράγματι δ' οὕτως ἀλήθεια γίγνεται τὸ Ἀριστοτέλειον ἐκεῖνο λόγιον, οὐ σχολῆ, δούλοισι, τὸ δὲ πολιτεῦσθαι σχολῆς τὰ μάλιστα δεῖται.

Τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα κατὰ τοῦτο ἔχει μὲν κακῶς, διότι κτῆμα τοὺς πολλοὺς τοῖς ὀλίγοις ἀφήσιν, ἀλλ' ὡς ἀρετὴν ἔχει τὸ σῶφρον, καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ μέτρον κυβερνᾶν ἔστι δ' ἡ ἀριστοκρατία, ὡς εἰπεῖν, αἰωνία τυραννὶς σῶφρων καὶ ὑπὲρ τοῦ ὕλικῶς εὖ ἔχειν τῶν ὑπῆκόων μεριμνῶσα· ὡς δὲ μεριμνᾷ τοῦ μὴ γίνεσθαι τῶ ὄγλω στάσεις, οὕτω περὶ πλείστου ποιεῖται τὸ πάντα τυραννεῖωντα προλαμβάνειν. Ἡ Ἐνετία καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν ὑπερέβανε· Ρώμην κατὰ τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα οἱ Ἐνετοὶ ἤκιστα τοὺς ὑπῆκόους κατέθλιβον, μάλιστα δὲ φρονίμως ἐκυβέρνων αὐτούς, ἀριστοκρατικὰς μὲν ἀλλ' ὅπως δὴποτε δημοφιλεῖς διὰ τὸ ἰθαγενὲς δημοτικὰς διοικήσεις παρ' ἐκάστοις συσταίνοντες ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν Ἐνετοῦ τινος ἰθυνητῆρος οὐχὶ ἀνευθύνου, ἀλλὰ τούναντίον μάλιστα ὑπευθύνου, διότι καὶ κατὰ τούτου ἐπετρέπετο τὸ ἀντιλέγειν, καὶ πρὸς τὴν κρατοῦσαν τοῦ Κράτους ὑπερτάτην τῆς Ἐνετίας σύγκλητον κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ἄλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἐγγωρίους Ἀρχὰς ἀντιπολιτεῦσθαι ἐπετρέπετο διὰ πρὸς τοῦτο ἐπιτετραμμένων ἄλλων ἀρχῶν ὀνομαζομένων, διότι ὡς κάλλιστα συνήδει ἡ Ἐθνικὴ φρόνησις, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις τὸ πολίτευμα, μωρὸν δὲ καὶ ἄφρον ἐδόκει αὐτῇ τὸ καταστέλλειν πᾶσαν ἀντιπολίτευσιν, ἥτις ἐν τῇ φύσει οὐσα τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγκη ἐν πάσῃ πολιτεῖᾳ νὰ ὑπάρχη καὶ ὅπου μὲν ἐκ τοῦ φανερῶς ἐνεργεῖ, πλείστων τῇ πολιτεῖᾳ καλῶν παραίτιος γίνεται, ἔνθα δ' ὑπὸ τῆς μαστιζούσης τυραννίας καταστέλλεται, κρύβδων βουλεύεται, καὶ ὡς ὑποκρύπτου πῦρ ὑφέρπει ὑπὸ τοὺς πόδας καθ' οὗ ἐν ὄρα τρομερὸν ἐκρήγνυται.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλως εὐπροσδεκτοτέρα ἡ Ἐνετικὴ ἐγένετο Ἀρχή· καὶ τοι οἱ Ἐνετοὶ ἐλατινοφρόνου, οὐχὶ διὰ τοῦτο καὶ φανατικοὶ ἦσαν· ὅθεν πολὺν μὲν λόγον ἡ ἱστορία ποιεῖται τῶν πρὸς τοὺς Πάπας διενέ-

ξων τῆς Ἑνετικῆς Συγκλήτου, πολλὴν δὲ τιμὴν περιποιεῖ τῇ Ἑνετίᾳ τὸ ἀνεξιθρησκον, καθ' οὓς χρόνους ἅπανα ἡ Εὐρώπη ἐμαστιγοῦτο ὑπὸ τοῦ Πάπα. Οὕτω βλέπομεν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Κυρίου Ἑρμάννου Λούντζη ὅτι οὐ μόνον πλήρης ἄδεια ἐδίδοτο τοῖς ὀρθοδόξοις ἵνα τὰ τῆς λατρείας αὐτῶν τελῶσι δημοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς δημοτελεῖς ἑορτὰς οἱ τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου προϊστάμενοι ἐν ἴσῃ ἦσαν μοῖρα τοῖς κρατοῦσι Λατίνοις ἐπισκόποις, παρ' οἷς παρέδρευον, καὶ ἴσα αὐτοὺς ἐκείνοις ἐτίμα ὁ Ἑνετὸς Γενικὸς Προβλεπτῆς, ὁ καὶ ὑπέρτατος τῶν Νήσων Ἄρχων ὅστις καὶ τὰ παρὰ τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων νομιζόμενα ἅγια εὐσεβῶς ἠσπάζετο, καὶ ἐν παντὶ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐπεδεικνύετο ὅτι τὴν θρησκείαν τῶν κατοίκων ἐτίμα, ἐν οὐδενὶ παραπικραίνων αὐτούς, ὡς μάλιστα εἰδῶς ὅτι τὸ εἰς τὴν θρησκείαν ὑβρίζεσθαι παντὶ ἀνθρώπων δυσφορώτατον.

Πλεῖστα δὲ τὰ μαρτυροῦντα περὶ τῆς πρὸς τοὺς ὑπηκόους παρεχομένης ἐλευθερίας ἡμεῖς δὲ ἐνὸς μνηνησκόμοι καταδήλον τὸν λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιήσομεν, ἔστι δὲ τὸ ἐξῆς, ὅπερ ἐν σελ. 72-73 ἀναγινώσκομεν «Ἄδεται μάλιστα ἐκ παραδόσεως ὅτι, ἐναντιουμένου ποτὲ τοῦ Προβλεπτοῦ εἰς τὴν συγκάλεισιν τοῦ Συμβουλίου, σκοπεύοντος νὰ ἐκλέξῃ Πρέσβυν καὶ ἀποστείλῃ ὅπως καταμηνύσῃ Αὐτὸν τὸν Προβλεπτὴν πρὸς τὰς Ἑνετικὰς Ἀρχάς, οἱ Ζακύνθιοι ἀνεφέρθησαν πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Σύγκλητον, ἥτις οὐ μόνον διέταξε τὸν Προβλεπτὴν νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν συνάθροισιν τοῦ Συμβουλίου, ἀλλὰ καὶ νὰ προεδρεύσῃ τῆς Συνελεύσεως τοιοῦτον ἐχούσης σκοπό». Ἀξιοσημείωτος τῷ ὄντι συγκατάβασις, ἐνῶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ὑπάρχουσι Κράτη συνταγματικὰ ὅπου οὐδ' ἦττω ταύτης ἄδεια ἐπιτρέπεται τοῖς πολίταις.

Ἐτερον παράδειγμα τῆς ἀφιεμένης εἰς τοὺς πολίτας ἐλευθερίας περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν δημοτικῶν αὐτῶν Ἀρχῶν μνημονεύεται ἐν αὐτῇ τῇ 73 σελίδι τὸ ἐξῆς: «Ὁ Ἀρχιστράτηγος Φραγκῖσκος Μοροζίνης (οὗτός ἐστιν ὁ περιδοξὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ὁ ἐν πλείσταις μάχαις τοὺς Τούρκους ταπεινώσας, τὰς Ἀθήνας δέ, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Πελοπόννησον, καὶ πολλὰς τῶν νήσων ἀπελευθέρωσας τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ) ἠθέλησε κατὰ τὸ 1660 νὰ ἐπιβάλῃ τὴν εἰς τὸ Συμβούλιον Ζακύνθου παραδοχὴν ἀτόμου τὰ μέγιστα τὴν Ἑνετίαν ὑπηρετήσαντος, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου». Εἶθε καὶ σήμερον ἐδίδοτο τοσαύτη παρῆρησία, οἷα παρείχεται τότε τοῖς δὴ λεγομένοις διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν φαύλην τῆς Ἑνετικῆς Ἀριστοκρατίας ὑπακοήν!

Ἄλλὰ καὶ Ἐθνοφυλακῆ κατὰ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως σημασίαν ὑπῆρχεν ἐπὶ Ἑνετῶν ὀργανισμένη ἐν ἐκάστη νήσῳ ἐκ τῶν ἐν

ταῖς πόλεσι καὶ ἐξοχαῖς, ἤτοι χωρίοις οἰκούντων, ἦν δὲ αὕτη κατὰ λόγους διατεταγμένη καὶ ὑπὸ ἐγχωρίων ἀξιοματικῶν κυβερνωμένη· διετέλουν δ' ἔθνοφύλακες πάντες οἱ Ἴόνιοι ἀπὸ τοῦ 20 μέχρι τοῦ 65 τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτους. Ἐνῶ δὲ ἡ Ἑνετία ὠπλιζε τοὺς ὑποτεταγμένους αὐτῇ Ἴονίους, τὴν σήμερον τοῖς δὴ ἐλευθέροις καὶ αὐτονόμοις λεγομένοις Ἐπτανησίοις οὐδόλως ὑπὸ τῆς κρατούσης προστάτιδος ἐπιτρέπεται τὸ ἔχειν παρ' αὐτοῖς οἰονδήποτε ὄπλον, ἀσύντακτος δὲ κατὰ τοῦτο ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι μένει ὁ Δῆμος.

Φροντὶς δὲ καὶ ἐπιμέλεια οὐχ ἡ τυχοῦσα ἐλαμβάνετο ὑπὲρ τῶν ἀπόρων, τῶν γερόντων, καὶ τῶν ἀπροστατεῦτων παίδων (σελ. 177), οὐδὲ παρίστατο ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν Ἑνετίαν Ἑλληνικαῖς νήσοις τὸ εἰδεχθῆς ἐκεῖνο θέαμα τῶν κατὰ τὰς δημοσίας ἡμῶν ὁδοῦς περιηγόντων τῆς ἀθλίας καὶ δυστυχούσης ἀνθρωπότητος τὴν εἰκόνα ἐν βράκεσι καὶ κραιπάλῃ, καὶ κακοηθείᾳ ἐνεκλυμένων ἀναπήρων ἀνδρῶν, ἀσεμνουσῶν γυναικῶν καὶ διεφθαρμένων παιδίων.

Τῆς δὲ δικαιοσύνης, τοῦ ἄρτου τοῦτου πάσης καλῶς ὀργανωμένης πολιτείας, πληρεστάτης ἀπῆλκον οἱ Ἴόνιοι, διότι ἠδύναντο ἐκκαλέσαι πᾶσαν δίκην πρὸς τὰ τῆς Ἑνετίας δικαστήρια (σελ. 148), ἅπερ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, Εὐρωπαϊκῆς ἀπελάμβανον φήμης, ὡς δ' ὁ πάλαι Ἀθήνησιν Ἄρειος Πάγος καὶ θεοὺς ἐδίκασεν, οὕτω καὶ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐνώπιον Ἑνετῶν δικαστῶν συνέβη τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς καὶ ἐστεμμέναι νὰ ὑποβάλλωσι κεφαλαί.

Ἴδου δὲ πῶς ἐξυμνεῖται τὸ διατὶ οἱ κατὰ τοὺς ἀκλεεῖς χρόνους τῆς γενικῆς τοῦ ἔθνους δουλείας, ἐξέλαμψάν τινες ἄνδρες καὶ διεκρίθησαν ἐπὶ ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ οὗτοι ἦσαν κυρίως ἐκ τῶν γεννηθέντων ὑπὸ τὴν Ἑνετικὴν κυριαρχίαν.

Πλὴν καὶ ἡ ἐπὶ δεκατέσσαρας αἰῶνας ἀκμάσασα περικλεῆς τοῦ Ἁγίου Μάρκου πολιτεία ὑπὸ γήρατος καὶ δόξης κεκμηκυῖα ἐπέπρωτο δυσκλεῆς νὰ λάβῃ πέρας, διότι εἰς τοὺς ξένους ἀφῆκε τὸ νὰ μεριμνήσωσι περὶ τοῖς ἑαυτῶν τύχης, ἐπίβουλος δ' αἰείποτε ὁ ξένος, καὶ Ναπολέων ὁ Μέγας ἦ.

Ἄλλὰ καὶ ἂν διὰ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ κατὰ φυσικὸν λόγον τὰ συμφέροντα τῆς Γαλλίας ὑπηρετοῦντος μᾶλλον ἢ ὅτι ἐμερίμνα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑνετίας, δὲν ἐπῆρχετο τὸ τέρμα τῆς Ἑνετικῆς Πολιτείας, ἤθελε τοῦτο ἐπέλθει ἐξ ἀνάγκης ἕνεκα τῶν νέων ἰδεῶν, αἵτινες ὡς ἀπὸ φλογώδους κρατῆρος ἐφ' ἀπάσης τῆς ὑψηλίου ἐξεχύθησαν διὰ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπανάστασις αὕτη ἀρχῶν ἀπὸ πολλοῦ ἐργυμονομένων ἐν τοῖς σπλάγχθοις τῶν λαῶν.

Καὶ προϋφήτευσαν αὐτὴν οἱ μεγάλοι τῆς ἐποχῆς ἄνδρες· ἰδοὺ τὰ ἐν τῷ J. J. Rousseau: «Nous approchons de l'état de crise et du siècle des revolutions... du rang du roi qu'un lâche, un méchant, un ton, peut remplir comme un autre, il monte dans l'Etat d'homme, que si peut d'hommes savent remplir»*, ἐφανεροῦτο τὸ δρέπανον τῆς καταστροφῆς, περιάγουσα ἐφ' ὅ,τι δὲν ὁμοί-αζεν αὐτῇ, οὐδὲν δὲ ὅμοιον εὗρισκεν ἄρα καὶ τὰ πάντα ἀνέτρεπεν.

Ἡ κατάστασις τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας εἰκονίζεται ζωηρότατα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἡμῶν γῆ-ρας ἔσχατον, ἐκνευρισμός, παντελής ἔλλειψις πατριωτισμοῦ, ἀπορία χρημάτων, καὶ ὡς εἰπεῖν, οὐδὲν ἄλλο ἀπέμενον αὐτῇ εἰ μὴ τὴν πνοή, ὅση ἤρκει ἵνα μὴ ἐν τοῖς τεθνεῶσι λογισθῇ. Τοιαύτη κατάστασις, ἥς ζῶν ἀντίτυπον παρίστησι κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν ὁμορόν τι ἔθνος, περίφημον καὶ αὐτό, οὐχὶ δ' ἄπερ καλὰ ἔφερον εἰς ἔρανον τῷ παγκο-σμίῳ πολιτισμῷ, ἀλλὰ διὰ τὰ κακὰ ἄπερ ὅπου ἂν οἱ πόδες αὐτοῦ ἐπάτησαν παρηκολούθησαν αὐτῷ, τοιαύτη κατάστασις, λέγομεν ἦν ἀδύνατον νὰ παραταθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν καὶ οἱ ζωτικότε-ρας ἔχοντες τὰς δυνάμεις ἐκινδύνουν νὰ μείνωσιν ἀπόπληκτοι.

Τοιοῦτον λοιπὸν κράτος ἡδύνατο νὰ μὴ σβεσθῇ ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις, καὶ τοι πολεμία ἐκηρύττετο τῆς χρι-στιανικῆς θρησκείας, καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ αὐτῆς μαινομένη ἐκήρυττε καὶ τὸν Θεὸν αὐτὸν ἐκπτωτον ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, οὐχ ἦττον διὰ τῶν ἔργων ἅτινα ἦσαν συνέπεια τῶν ἀναλλοιώτων ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀναποδράστου τοῦ πολιτισμοῦ ἀνάγκης ἀπεγένετο ὁ θερμότερος τοῦ χριστιανισμοῦ σύμμαχος, τοῦ χριστιανισμοῦ ὅστις ὡς φοῖνιξ ἀπὸ τῆς κατ' αὐτοῦ ἐκκαφθείσης πυρᾶς ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ ἀθεϊσμοῦ ἀνέδου νέος καὶ ἀκμαῖος, ἐν τῇ πυρᾷ καταλιπὼν ὅ,τι ταπεινὸν καὶ γαιῶδες καὶ δυσειδὲς περιέβαλεν αὐτὸν ἢ τοῦ μεσαίωτος βαρβαρότητος.

Ἡ συνθήκη τοῦ Campoformio, δι' ἧς ἡ Ἑνετία παρεχωρήθη ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου εἰς τὴν Αὐστρίαν, παρ' ὀλίγον νὰ γίνῃ αἰτία τῆς κα-ταρρίψεως τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ὅστις ἂν μὴ ἀγρυπνος καὶ προβλεπτι-κὸς ἴστατο, παρ' ὀλίγον ἡμαῦρωνε τὴν δόξαν του, ἢ δ' ἱστορία ἤθελε μνημονεῦει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὡς ἄλλου Ἀνταλκίδου. Ἡ Ἑνετικὴ προσωρινὴ Κυβέρνησις ἅμα μαθοῦσα τὴν συνθήκην ἀπέστειλε κρύφα τοῦ Βοναπάρτου πρέσβεις πρὸς τὸ Διευθυντήριον (Directoire), ὅπερ

* Émile, liv. III, t. II, p. 63-64, éd. 1819, Paris.

ἦν ἡ τότε ὑπερτάτη ἐν Γαλλίᾳ Ἀρχή, ὅπως καταγγείλῃ τὸν Βοναπάρτην, ἀλλ' οὗτος μαθὼν τὰ κατὰ τὴν πρεσβείαν στέλλει τὸν ὑπ' αὐτὸν Στρατηγὸν Duroc, οὗτος δὲ καταφθάνει τοὺς πρέσβεις ἐν Πεδεμοντιῷ : εἶχε δ' ἐντολὴν ὕψως, δέσας αὐτοὺς χεῖρας τε, πόδας τε ἀπαγάγῃ ἐνώπιον τοῦ Βοναπάρτου (σελ. 73-74), τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπραξεν. Δι' ἄλλου λοιπὸν ἀδικήματος τὴν καταγγελίαν τοῦ ἤδη τετελεσμένου ἀδικήματος ἐματαιώσεν, ἀλλὰ μενεῖ καὶ εἰς τὸ μέλλον μνημόσυνον ἀνεξίτηλον τῆς πλάνης ὅσων λαῶν ἀπὸ τῶν ξένων προσδοκῶσι τὸ καλόν, ἢ αἰσχρὰ αὕτη κατηγλία τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας ἔθνοους, ὅπερ τοὺς Γάλλους δημοκοποῦντας ἐδέχθη παρ' αὐτῶ ὡς σωτῆρας.

Δι' ἀπάτης ἐκράτησε τῆς Ἑνετίας ὁ Βοναπάρτης καὶ νόμισμα ἐποίησατο τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς ὅπως ἀγοράσῃ τὴν μετὰ τῆς Αὐστρίας εἰρήνην, δι' ἀπάτης ὡσαύτως κατέλαβε καὶ τὰς Ἰονίους νήσους πρὸς ἃς ἀπέστειλε τὸν στρατηγὸν Gentili ὅπως λάβῃ τὴν στρατιωτικὴν ἐπ' αὐτῶν κατοχὴν, τὸν δὲ φιλόλογον Arnault, ὅπως διὰ πομπῶδων προγραμμάτων, πρὸς ἃ καὶ ἡ πάτριος τῶν Ἑλλήνων δόξα καὶ Ὀμηρικὰ ποιήματα παρεῖχον ἄφθονον ὕλην, φενακίσῃ τοὺς Ἑλληνας καὶ χειροῆθεις καταστήσῃ αὐτούς.

Τοῦθ' ὅπερ καὶ συνέβη.

Τὸ ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς κυριαρχίας ἱστορήμα τοῦ Κυρίου Λούντζη διδακτικώτατον ἅμα καὶ συγκινητικώτατόν ἐστιν. Αἱ τύχαι τῆς Γαλλίας ἅμ' ἀπέβησαν αὐτῇ δυσμενεῖς καὶ ἀμέσως τὰς ἐορτάς ἃς ἐπανηγύρισαν οἱ λαοὶ κατὰ διαταγὴν τῶν φιλεόρτων κυρίων των διεδέχθη ὑπόκωφος δυσμένεια. Οἱ Γάλλοι ὠκοδόμησαν ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἀλλ' ἡ Θεῖα Πρόνοια δὲν εἶχεν ἐξαποστελεῖ αὐτούς ὅπως οἰκοδομήσωσι μᾶλλον δὲ ὅπως καταστρέψωσι προώρισεν αὐτούς καὶ ἀληθῶς κατέστρεψαν, καὶ τὴν ρίζαν αὐτῆν τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ ἐξέχλωσαν, πανταχοῦ δ' ἐνέσπειραν τὸν σπόρον τοῦ νέου πολιτισμοῦ. Ἀπὸ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀπ' αὐτῆς εἰς τὴν Συρίαν, καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ εἰς Ὀλλανδίαν καὶ Ἰσπανίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ὑπερβόρειον Ρωσσίαν ὁ ἐξεγερθεὶς ἀπὸ τῶν Παρισίων Τυφωεὺς ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη περιέφερε τὸ ἄροτρον του, ἀκαμάτως ἐσπείρει καὶ ὁ σπόρος ἐνέμεινεν, ὁ δὲ σπείρας τὸν σπόρον κεμηκῶς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ καμάτου κατεβλήθη καὶ ὑπνωσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἀγίας Ἑλένης νήσῳ.

Ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τῶν πυρετωδῶν ἐκείνων χρόνων, κατὰ τοσοῦτον ἀσφαλέστερον ἀντιλαμβανόμεθα τῶν εὐεργετημάτων, ἅπερ ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν ὑφήλιον. Ἀλλὰ πόσον κατεδιώχθη ! καὶ διωκομένη ὅμως ἠνάγκαζε τοὺς διώκοντας νὰ ἐπι-

καλῶνται κατ' αὐτῆς αὐτὰς ἐκείνας τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ ὁσίου ὡς πρὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῆς προέγραψον. Αἰλοῦσιν οἱ Βασιλεῖς τότε πρὸς τοὺς λαοὺς, καὶ λαλοῦντες ὅπως θερμάνωσιν αὐτῶν τὰ στήθη κατὰ τῶν Γάλλων ἐπικαλοῦνται τὰ μαγικά τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας ὀνόματα. Συμμαχίαι ἀνόσιοι χριστιανῶν πρὸς Τούρκους συσταίνονται, Πατριάρχης ἐν ὀνόματι τοῦ Τούρκου ἐπικαλεῖται τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, ἡ Ρωσσία προκηρύττει σταυροφορίαν καὶ λέγει ὅτι ἡ ὑπεράσπισις τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ κινδυνεύουσης ὑπὸ τῶν ἀθέων Γάλλων ἦν αἰτία τῆς συμμαχίας αὐτῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν, αἱ σημαῖαι σταυροῦ παρίπτανται παρὰ τὴν ἡμισέληνον, καὶ λησμονεῖ ὅτι ὁ Μωάμεθ μεθ' οὗ συνεξεστράτευσεν ἦν καὶ εἶναι ὁ ἀσπονδότερος τοῦ Χριστοῦ πολέμιος. Ἀληθῆς πολιτικὴ Βαβυλωνία, διότι τὸ ναυάγιον τῆς ἀρχαίας καταστάσεως συμβαῖνον ἐσύγχριζε φίλους καὶ ἐχθρούς, ἕκαστος πρὸς τὸ ἐντυχὸν ἐβρίπτετο καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐστηρίζετο, ἐν τῇ ταραχῇ τοῦ νοῦς μὴ ἔχων καιρὸν πρὸς τὸ σκεφθῆναι ἂν φίλου ἔδραττε δεξιᾶν ἢ πρὸς ἐγχειρίδιον τὴν χεῖρα ἤπλωνεν, ἀφ' οὗ ἐμελλε καθημυγαμένην τὴν χεῖρα αὐτοῦ ν' ἀποσύρη.

Ἡ φιλοσοφικὴ ἱστορία τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως εἰσέτι δὲν συνεγράφη, διότι ἡ ὕλη οὐκ ἐσωρεύθη. Ὁ ταύτην μέλλων συγγράψαι, ἀνάγκη ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς τινος περιλάβῃ, ἅπαντα τὸν ὀρίζοντα ἐφ' οὗ ἐδραμάτισε τὰ καθ' ἑαυτὰ τὸ μέγα τοῦτο γεγονός τὸ ἀποκαλούμενον Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ὃ δ' ὀρίζων οὗτός ἐστι μέγας ὅσον καὶ ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα, διότι καὶ αἱ ἐν Ἀμερικῇ ἀπελευθερώσεις τῶν λαῶν, καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἡ ἀνάκυψις ἀπὸ τοῦ δουλικοῦ ζυγοῦ διὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ Σινικοῦ Κράτους ἡ διάνοιξις, καὶ τῶν Ἰνδιῶν οἱ κλαυθμοί, καὶ τῆς Συρίας αἱ σφαγαί, καὶ ἡ τῶν ἐν Ρωσσίᾳ δούλων ἀπελευθερώσεις, καὶ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας οἱ ὑπόκωφοι βρυχηθμοί, καὶ τῆς Ἰταλίας ἡ παράδοξος ἐνοποίησης, καὶ τοῦ Παπισμοῦ ὁ κλονισμὸς, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πάνθ' ὅσα διεπράχθησαν καὶ διαπραχθήσονται καθ' ὅλον τὸν καθ' ἡμᾶς ΙΘ' αἰῶνα οὐδὲν ἄλλο ἦν ἢ ἔσεται εἰμὴ ἡ πραγματοποίησης τῶν ἐν τρισὶ λέξεσιν ἐπὶ τῶν σημαῖων τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἀναγραφειῶν νέων ἀρχῶν τῆς ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ καὶ αὐτονομίας ἐκάστου λαοῦ καὶ ἐκάστης Ἐθνότητος, τῆς πρὸς ἀλλήλους ΙΣΟΤΗΤΟΣ ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἐνὸς ἐκάστου εὐθύνης, καὶ διὰ τοῦτο ὑποχρεωτικῆς συμπράξεως ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ ὅλου τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τῆς ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ, ἥτις ἔστιν ἡ πρώτη καὶ κυρία τῆς κοινωνικότητος τοῦ ἀνθρώπου ἀρετὴ, διότι ἀνακηρύττει τὴν ἀνθρωπό-

τητα ἅπασαν ὡς ἀποτελοῦσαν καὶ συναπαρτιζούσαν τὸν ἐπὶ τῆς γῆς οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ κοινοῦ ἡμῶν Πατρός.

Ἰπὸ τοιαύτην ἔποψιν μελετώμενον τὸ δεῦτερον σύγγραμμα τοῦ Κυρίου Λούντζη, παρέχει οὐ μόνον ἱστορικὴν τέρψιν διὰ τὰ μετὰ χάριτος οὐ τῆς τυχοῦσης ἐν αὐτῷ ἀφηγήματα, ἀλλὰ καὶ τὴν σπουδαιότατην δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ὠφέλειαν, διότι δι' αὐτοῦ οἰοεὶ παριστάμεθα κατὰ τὴν πρώτην στιγμήν καθ' ἣν ἐμβρουγενῆς ἐν μέσῳ ἡμῶν παρέστη ὁ νεώτερος πολιτισμὸς, ὅστις ἀπὸ τῶν Ἰονίων νήσων μετηνέχθη ἐν σπέρματι εἰς τὴν ἀντικρῦ Ἑλλάδα, ἐνθα ἐμελλε μετ' ὀλίγα ἔτη νὰ ἐγεροθῆ ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Ἁγίας Λαύρας τὸ λάβαρον τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, ἧς τὸ ἔργον οὐκ ἔστι τέλειον εἰμὴ ἀφοῦ πραγματοποιήσῃ τὸ πρῶτον κήρυγμα τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνικῆς Συνελεύσεως : « Ἑλληγνές εἰσι πάντες οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν πατριὸν ἔχοντες ».

Ἀπονέμοντες λοιπὸν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ ἐπὶ τοῖς ἀπομνημονεύμασι τούτοις, τῷ ἀκαμάτῳ ἡμῶν καὶ καλῷ φίλῳ Κυρίῳ Ἐρμάνῳ Λούντζη, προτρέπομεν αὐτὸν ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον, γράψας δὲ τὰς τύχας τῆς αὐτονομηθείσης Ἰονίου πολιτείας καταλήξῃ αὐτὰς εἰς τὴν ἡμέραν ἣτις ἴσως κεῖται ἐγγύτερον ἡμῶν ἢ ὅσον ἡμεῖς προσδοκῶμεν, καθ' ἣν ἡ Ἐπτανήσος κοινὰς ἔξει τὰς τύχας πρὸς τὰς τῆς Ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Ἀθήνησι τῇ 20 Φεβρουαρίου 1861

N. I. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ

Γ/6.

Ἀγγελία χειρόγραφος, δι' ἧς προαγγέλλεται ἡ παρὰ τοῦ Σαριπόλου ἔκδοσις τοῦ συστήματος τῆς Ποινικῆς Δικονομίας. Καὶ ἐδῶ βλέπει τις τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν σοβαρότητα, μεθ' ἧς προήρχετο εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου του.

Ἀγγελία

Τὸ σπεῦδε βραδέως ἐστὶ παράγγελμα ἠθικὸν ὅσον καὶ πολιτικόν, ἐὰν δὲ σήμερον ἐγὼ αὐτός, παρεκκλίνω τοῦ ἀξιώματος τούτου, εὐελπιστῶ ὅτι θέλω δικαιοθῆ, διότι αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἔθνους ἡμῶν,

τοῦ ἐν συγγραφαῖς ἐπιστημονικαῖς ἐλασσομένου, ἀπαιτοῦσιν ἵνα ἕκαστος τῶν λογίων Ἑλλήνων τὴν ἑαυτοῦ θυσιάζῃ φιλαυτίαν πρὸς θεραπείαν τῶν συμφερόντων τῆ πατρίδι, μάλιστα δὲ ὅποταν τὰ συμφέροντα ταῦτα ἀφορῶσι τὴν ἐλευθερίαν, τὴν τιμὴν, τὴν περιουσίαν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς συμβαίνει διὰ τῆς ποινικῆς νομοθεσίας, καθ' ἣν παντελῆς ἔλλειψις ἐπιστημονικῶν βιβλίων ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν.

Προαγγέλλω λοιπὸν τὴν εἰς τέσσαρας τόμους ἔκδοσιν τοῦ συστήματος τῆς Ἑλληνικῆς ποινικῆς νομοθεσίας, ἐν ᾧ θέλω περιλάβει τὴν φιλοσοφίαν τοῦ δικαίου μετὰ τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐρμηνείας τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἅπερ τετραετία ἤδη ἀπὸ ἔδρας ἐρμηνεύω κληθεὶς τὸ δεύτερον εἰς τὴν ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν.

Ἡ τιμὴ τοῦ ὅλου συγγράμματος ὀρίζεται εἰς δραχμὰς εἴκοσιν.

Ἀθήνησι, τῆ 16 Ἰανουαρίου 1866

Ὁ ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας
Ν. Ι. Σαρῖπολος

Γ 7.

Φυλάσσεται τὸ ἔγγραφο, δι' οὗ ἀναγγέλλεται, ὅτι ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν ἐξέλεξε τὸν Σαρῖπολον ἀντεπιστέλλον μέλος αὐτῆς.

Εἰς τὰ αὐτοβιογραφικὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, γράφει μὲ πικρίαν ὅτι ἡ οὕτω προσγενομένη εἰς αὐτὸν τιμὴ ἀπεξημῴωσεν αὐτὸν διὰ τὴν ἐν τῇ Χώρα του παραγνώρισιν.

INSTITUT DE FRANCE

(ἔμβλημα, κεφαλὴ Ἀθηνᾶς)

ACADÉMIE DES SCIENCES MORALES ET POLITIQUES

Le secrétaire perpétuel de l'Académie, à Monsieur Saripolos
Monsieur,

J'ai l'honneur de vous informer que dans la séance du 23 Décembre 1876, l'Académie des Sciences Morales et Politiques vous a

élu correspondant dans la section de législation, droit public et jurisprudence, en remplacement de M. Robert de Mohl, décédé.

Agréez, Monsieur, avec mes félicitations personnelles l'assurance de ma considération la plus distinguée.

M i g n e t

Γ/8.

Εὐχαριστήριοις ἀπάντησις τοῦ Σαριπόλου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀποκαλεῖ τὴν Γαλλίαν «θετὴν πατρίδα» του.

Athènes, le 25/6 Janvier 1877

A Monsieur le Secrétaire perpétuel de l'Académie des Sciences Morales et Politiques de l'Institut de France.

Monsieur,

Je suis profondément touché de la marque de haute bienveillance que l'Académie vient de me donner en m'accordant son vote pour la place de correspondant restée vacante par le décès de l'illustre Mr Robert de Mohl.

Ancien élève de la faculté de droit de Paris, je me suis efforcé, autant qu'il était en mon pouvoir, à doter ma patrie renaissante des lumières de ma patrie adoptive, la France.

La France a tenu compte de mes efforts qu'elle vient de couronner pas un honneur bien audessus de mon mérite. Je lui en suis éminemment reconnaissant et Vous prie Mr le Secrétaire perpétuel de soumettre à l'Académie l'expression de ma gratitude la plus parfaite et l'assurer que je me ferai toujours un devoir de me rendre digne de la haute distinction qu'elle vient de m'accorder.

Agréez, Monsieur le Secrétaire perpétuel l'assurance de ma plus haute estime et considération.

N. J. Saripolos

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗΝ
ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Δ/1.

Χαρακτηριστικόν τηλεγράφημα μαρτυροῦν περὶ τοῦ ἐπισημοτάτου κύρους τοῦ Σαριπόλου, ὡς δικηγόρου. Ὁ ἀνακριτὴς Χαλκίδος ζητεῖ τὴν γνωμάτευσιν τοῦ Σαριπόλου ἐπὶ προκείμενου νομικοῦ ζητήματος τῆς Ποινικῆς Δικονομίας. Δὲν ὑπάρχει ὁμως ἀκριβῆς σημείωσις χρονολογίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΩΝ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ

Ἐλήφθη ἐκ τοῦ Τηλεγρ. Χαλκίδος τῆ 18/6 18, ὥρα 9 Λ./12 Μ.

Κύριον Νικόλαον Σαρίπολον, Καθηγητὴν Πανεπιστημίου

Ἀθήνας

Παρακαλῶ θερμῶς ὑμᾶς εὐαρεστούμενος λῦσαι ἐξῆς ἀπορίαν ταχύτερον τηλεγραφικῶς προκειμένης προφυλακίσεως κατηγορουμένου. Ποῖον ἄρθρον ποιν. νόμου ἐφαρμόζεται κατὰ ἱατροῦ ὠρισμένου δι' ἱατροδικαστικὰς πράξεις ὅταν βεβαιώσῃ ψευδῶς ἐν γνώσει περὶ ἀποτελεσμάτων τραύματος· θεωρεῖται ὡς μάρτυς ψευδορκήσας ἢ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος βεβαιώσας ψεύδη;

Ἀνακριτὴς Χαλκίδος
Δ. Τζουκάλας

Δ / 2.

Πίναξ δαπανῶν καὶ ἀμοιβῶν τοῦ Σαριπόλου ὡς δικηγόρου:

Ἀξιότιμε φίλε Κύριε Νικ. Κωστή,

Ἐ ν τ α ὕ θ α

Περαιωθεισῶν τῶν ἐκκρεμῶν δικῶν ὡς εἴχετε, λαμβάνω τὴν τιμὴν
νὰ Σᾶς ἀπευθύνω τὸν λογ/σμὸν τῶν ὑπὲρ ὑμῶν δαπανηθέντων.

1860	Φεβρουαρ.	2	Διὰ πρόστιμον τῆς ἐφέσεως κου Νέγγρη	δρχ.	10
	»	»	1 Χαρτόσημον προτάσεως τῆς αὐτῆς	»	1
	»	»	2 χαρτ. τῆς προτάσεως καὶ ἀντίγρ.	»	3
	»	»	Δι' ἐπίδοσιν τῆς Ἐφέσεως τῶ αὐτῶ	»	1
	»	»	Δι' ἀντίγραφον τῆς Πρωτοδ. ἀποφ.	»	2
»	Ἀπριλίου	10	Διὰ 4 κλήσεις μαρτύρων εἰς τὴν δίκην Πρασακάκη, ἐπιδ. αὐτῶν καὶ ἀντίγρ.	»	10
	»	14	Διὰ χαρτ. τῆς ἐκθέσ. τοῦ Εἰρηνοδ.	»	2
	»	20	Αἵτησιν Προτιμήσεως Πρασακάκη	»	2
	»	»	Πράξις τοῦ Προέδρου ἀντίγρ. καὶ ἐπίδοσις	»	9
	»	»	Ἀπογρ. καὶ ἀντίγρ. τῶν ἀποφ. Πρασακάκη	»	8
»	Ἰουλίου	16	Δι' ἄδειαν οἰκοδομῆς τοῦ Κ. Τζώρτζη ἐν ὄλῳ	»	6,25
»	7βρίου	21	Χαρτόσ. Προτάσ. καὶ Προκαταβ. διὰ Πρασακ.	»	25
»	Δεκεμ.	10	Αἵτησις προτιμ. κου Νέγγρη τὸ Β. κτλ.	»	9
	»	»	Ἐφεσις, ἀντίγρ. καὶ ἐπιδ. αὐτῆς τὸ Β.	»	3
1861	Ἰανουαρ.	20	Χαρτόσ. Προτάσ. καὶ προκαταβολ.	»	25
					108,25
Τὸ ὅλον δρχ.					108,25

Διατελῶ μετὰ τῆς προσηκούσης ὑπολήψεως,

Πρόθυμος φίλος Σας

N. I. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ

3 Φεβρουαρ. 1861

Δ / 3.

Ἐπιστολὴ δικηγόρου, ζητοῦντος, μὲ τὸ θάρρος τῆς παλαιᾶς μαθητείας παρὰ τῷ Σαριπόλῳ, τὴν γνωμοδότησιν αὐτοῦ ἐπὶ προκύψαντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ νομικοῦ ζητήματος, καὶ δὴ τῆς ἐκτάσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὴν εἰς δικηγόρον.

Σεβαστέ μοι Διδάσκαλε !

Εἷς ἐκ τῶν ἐν Αἰγίῳ ὡς δικηγόρων παρεπιδημούντων Ὑμετέρων πρὸ ἑπταετίας ὁμιλητῶν ἀποτολμᾷ ἵνα τοὺς ἐπιστημονικοὺς Ὑμῶν κύκλους ταράξῃ ἐπὶ στιγμὴν, ἐξαιτούμενος εὐσεβάστως τὴν πνευματικὴν ἀρωγὴν τῶν Ὑμετέρων γνώσεων.

Τῇ 13ῃ λήγοντος μηνὸς ἐτιμωρήθη ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα Εἰρηνοδίκου ὡς Εἰσηγητοῦ διὰ πειθαρχικῆς ποινῆς μηνιαίας παύσεως ὁ συνάδελφός μου Κ. Διον. Ποταμιάνος. Ἐνῶ δὲ καὶ ὁ τιμωρηθεὶς ὡς οἱ λοιποὶ συνάδελφοί μου τυφλοῖς ὄμμασι παρεδέχθησαν ὅτι ὁ Εἰρηνοδίκης δικαιούται νὰ παύσῃ τοὺς δικηγόρους καὶ ὡς εἰρηνευτὴς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὡς φρονούσιν, ὡς Εἰσηγητῆς ἐνῶ ὁ Νόμος ῥητῶς πλείονα δικαιώματα ἀπονέμει τῷ Εἰρηνοδίκῃ ὡς δικαστῇ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τῶν ἀπονεμομένων αὐτῷ ὡς Εἰσηγητῇ, μόνος ἐγὼ παρεδέχθην ὅτι οὐδέποτε ὁ Εἰρηνοδίκης, οὔτε ὡς Δικαστῆς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, πολλῶν δὲ μᾶλλον ὡς Εἰσηγητῆς δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ κατὰ τῶν δικηγόρων τὴν πειθαρχικὴν ποινὴν τῆς προσωρινῆς παύσεως, ὡς ῥητῶς καὶ δογματικῶς ἀποφαίνεται ὁ νομοθέτης ἐν ἄρθρῳ Ὁργ. Δικ. 298ῳ ἔδαφ. 4ῳ «Καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, μόνον τὰ πολυμελῆ Δικαστήρια καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεία δύναται νὰ ἐπιβάλλουν πειθαρχικὰς ποινὰς». Ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ἐμπεριέχεται καὶ ἡ τοῦ 149 ἄρθρ. τοῦ Ὁργ. τῶν Δικ. διαταγῆ, ἐκ τῆς ὀρθῆς ἐρμηνείας τῆς ὁποίας ἐξάγονται τρία τινά: 1ον, ὅτι δικαστήριον ἐνοεῖται αὐτόθι τὸ Πρωτοδικεῖον («κατὰ πρότασιν τοῦ Εἰσαγγελέως, ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως...»), ὑπονοῶν δικαστήριον ἐν ᾧ παρακάθεται Εἰσαγγελεύς: 2ον, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ ἔδαφίῳ αὐτοῦ ὑπονοεῖται ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ 298ου ἄρθρ. καὶ 3ον, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ πολυμελὲς δικαστήριον ὀφείλει νὰ ζητήσῃ προηγουμένως παρὰ τοῦ Δικηγόρου ἀπολογία ἔστω καὶ παραχρῆμα, ὅπερ ὅμως οὐδ' ὡς Εἰσηγητῆς ἔπραξεν ὁ Εἰρηνοδίκης, καταδικάσας αὐτὸν ἀναπολόγητον, καίτοι ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ δικηγόρος ἠπέιλησε καὶ προσέβαλε τὸ δικαστήριον.

Τὴν γνώμην μου ταύτην μελετήσαντες παρεδέχθησαν τρεῖς ἐνταῦθα

ἐκ τῶν δικηγόρων, τῶν ὑπολοίπων τριῶν ἀποκρουσάντων αὐτὴν καὶ ἐμμεινάντων εἰς τὴν ἐν ἀρχῇ ἐκδοθεῖσαν γνώμην.

“Ὅθεν, καὶ λόγῳ τῆς σμικροτάτης συγγενείας, διότι ὁ ἀνάδοχος τῶν Ὑμετέρων τέκνων εἶναι καὶ ἐμὸς ἀνάδοχος, καὶ λόγῳ τῆς ἐπὶ τετραετίαν ὄλην παρ’ Ὑμῖν μαθητείας παρακαλῶ Ὑμᾶς θερμῶς ἵνα, εἰ δυνατόν, ἀποστείλητέ μοι ἐγγράφως τὴν Ὑμετέραν γνώμην ἐπὶ τοῦ ἐξῆς ζητήματος. «Δύναται ὁ Εἰρηνοδίκης εἶτε ὡς Δικαστῆς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, εἶτε ὡς Εἰσηγητῆς νὰ ἐπιβάλλῃ κατὰ τοῦ δικηγόρου πειθαρχικὴν ποινὴν ἀνωτέραν τῆς ἐπιπλήξεως, καὶ πότε ;»

Εὐελπιστῶν ὅτι θέλω τύχει ὅσον τάχος τῆς παρακλήσεώς μου, παρακαλῶ Ὑμᾶς ὅπως δεχθῆτε τὴν ἀκραιφνῆ διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου, δι’ ὧν θέλω διατελεῖ καὶ πέραν αὐτοῦ τοῦ παγετώδους καὶ ἀναύδου τάφου.

Ὅλως εὐπειθέστατος Ὑμῶν
Πολύβιος Γεωργιάδης
Δικηγόρος Αἰγίου

Ἐν Αἰγίῳ, τῇ 29ῃ Σεπτεμβρ. 1879

Δ / 4.

Ἀγόρευσις τοῦ Σαριπόλου ἐν ποινικῇ δίκῃ, ἐξετιμῆθη τόσον ὥστε κατεχωρήθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Ὁμόνοια» τῆς Ἀλεξανδρείας. «Ἡ γνώμη τοῦ Σαριπόλου, ἀποτελεῖ νόμον».

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 12 Ἰουνίου 1883

Σεβαστῆ μοι Κυρία Σαριπόλου,

Σᾶς στέλλω τρία ἀντίτυπα τῆς Ἐφημερίδος «Ὁμόνοια», ἐντὸς τῆς ὁποίας κατεχώρησα τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Κυρίου Σαριπόλου εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ποινικὴν δίκην μου. Ἡ ἀγόρευσις αὕτη ἔκαμεν ἀρκετὴν ἐνταῦθα αἴσθησιν, διήγειρεν ἐκ νέου τῶν πλείστων τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ Προξενικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἐξ αὐτῆς ἱκανοποιήθη πλείοτερον παρὰ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ὀκνηρῶν Ἀρειοπαγιδῶν. Μία γνώμη τοῦ Κυρίου Σαριπόλου, ἐκφερομένη δημοσίως ἀπὸ τ ε λ ε ῖ νό μ ο ν καὶ θεωρεῖται ὡς μὴ ἐπιδεχομένη συζήτησιν. Εἶμαι λίαν ὑπόχρεως διὰ τὸν κόπον, ὃν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔλαβεν.

Σᾶς παρακαλῶ, ἂν θὰ ἔχω τὴν τύχην νὰ λάβω γράμμα σας, νὰ μοι

γράψητε ὅ,τι νέα ἔχετε περὶ τῆς υγείας καὶ τοῦ ταξιδίου τοῦ Κυρίου Σαριπόλου καὶ τῶν ἀγαπητῶν μοι συνοδοιπόρων του.

Ἡ Στυλιανή μοι καὶ ἐγὼ σᾶς προσφέρομεν τὰ σεβάσματά μας καὶ τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς μας πρὸς πάντα τὰ ἀγαπητὰ μας τέκνα σας, μήτε τοῦ Κου Λίβα ἐξαιρουμένου.

Διατελῶ πρόθυμος,

Τῶν διαταγῶν σας
Ν. ΤΡΟΥΛΛΟΣ

Δ / 5.

Παράδοξος ἐπιστολὴ ἐπὶ ἀπιθάνου ὑποθέσεως, περιεχομένη ἀξίωσιν ἀμνητήτου ποσοῦ δωρηθέντος τάχα εἰς τὸν γράφοντα ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ Σαριπόλος ἐφύλαξε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, προφανῶς ὡς δεῖγμα ἐκ τῆς οὐχὶ σπανίας περιπτώσεως φαντασιοπλήκτων διαδίκων δημιουργούντων δίκας ἐπὶ τῇ βάσει ἀπιθάνων ἀλλ' ἐμμόνων ἰδεῶν, ἐξηγμένων μέχρι ψυχώσεως.

Κωνσταντινούπολις, τῆ 8/20 Ἀπριλίου 1864

Εὐγενέστατε Κύριε Σαριπόλου,

Πρὸ πολλοῦ ἐμελέτων νὰ Σᾶς γράψω καὶ ἀναθέσω πρὸς ὑμᾶς ὑπόθεσιν τινα σπουδαίαν, ἣν κατωτέρω θέλω Σᾶς κάμει νὰ ἐννοήσητε, πλὴν ἀνέβαλλον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, στοχαζόμενος νὰ ἔλθω ὁ ἴδιος πρὸς ἀντάμωσίν Σας· νὰ ἐγκαταλείψω αὐτὰς καὶ νὰ κινῶμαι ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐκτὸς μιᾶς κατεπειγούσης ἀνάγκης, ἐνέκρινα νὰ ἐκθέσω καὶ ἀναθέσω πρὸς ὑμᾶς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνωτέρων ὑπόθεσιν, διορίζων ταυτοχρόνως ὑμᾶς ἐντολέα καὶ δικηγόρον μου.

Ἔπεται ἡ ὑπόθεσις.

Ἐπάρχει ἐγγραφόν τι προικοδοτήσεως γενόμενον διὰ μέσου ὄρκων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ ὧν θέλω σᾶς ἐκθέσει καὶ πέμψει ἀκολούθως ἅμα ἀναδεχθῆτε τὴν ἐντολὴν μου, μεταξύ τῶν Αὐτῶν Μεγαλειότητων Γεωργίου τοῦ Τετάρτου Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας καὶ Παύλου τοῦ Αὐτοκράτορος Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ἐλθόντων κατὰ τὸ 1804 ἔτος εἰς Κύπρον συνοδευ-

όμενοι (sic) καὶ παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰωάννου Καποδιστρίου, καὶ μεταξὺ προσέτι τοῦ τότε Ἀρχιερατεύοντος Χρυσάνθου Ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου, τὸν ὁποῖον ἂν δὲν ἐγνωρίσατε τοῦλάχιστον ἠκούσατε περὶ αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν ἔτος, ἐν ᾧ εἰσέτι διέτριβον εἰς Κύπρον αἱ Αὐτῶν Μεγαλειότητες Γεώργιος καὶ Παῦλος, ἐγεννήθην ἐγὼ καὶ ἐβασίλευσα παρὰ τοῦ Αυτοκράτορος Παύλου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, ὅστις ἦτο καὶ ἀδελφὸς τοῦ πρὸς πατρός πάππου μου καὶ θεῖος ἐμός. Τούτου γενομένου συνετάχθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον προικοδοτήσεως. Αἱ Αὐτῶν Μεγαλειότητες ἀφοῦ ἐξετέλεσαν ταῦτα πάντα καὶ ἐπιθέσαντες σιωπὴν εἰς τοὺς γονεῖς μου καὶ τοῦτο διὰ ὄρκου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη καὶ ἀντίγραφον τοῦ τῆς προικοδοτήσεως ἐγγράφου, ἀνεχώρησαν ἐκ Κύπρου.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ἐπειδὴ ἀπέβλεπεν ἐμὲ αὐτόν, οἱ γονεῖς μου ἐνεχείρησαν εἰς ἐμὲ εἰς μικροτάτην ὄντα ἡλικίαν καὶ τὸ ὁποῖον ἀπωλέσθη διατρίβοντος ἐμοῦ εἰς Κέρκυραν καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὸ καὶ ἐν γράμμα πατριαρχικόν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐν ᾧ διατάττετο ὁ ἐμός Θεῖος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσάνθος νὰ συναινέσῃ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Αυτοκράτορος Παύλου καὶ ἄλλα διάφορα, τὰ ὅποια ἤδη δὲν ἐνθυμοῦμαι· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τῆς προικοδοτήσεως ἐγγράφῳ καὶ πρὶν ἔτι ἀπολεσθῆναι, δὲν ἐνόησα τὰ περιεχόμενα ὡς παρέχοντα πολλὴν δυσκολίαν καὶ δεινότητα περὶ τὴν ἐξήγησιν, καὶ τοῦ ὁποίου τεμάχια τινὰ μείναντα εἰς τὴν μνήμην μου καὶ ἐνθυμηθεὶς αὐτὰ διεσαφηνίσα ἤδη, καὶ ἀνέπτυξα ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον καὶ τὰ ὅποια θέλω Σᾶς ἐκθέσει καὶ πέμψει ἅμα ἢ Εὐγενεῖα Σας μὲ ὑποσχεθῆτε ὅτι θέλετε ἀναδεχθῆναι τὴν ὑπόθεσιν καὶ θέσει αὐτὴν εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος Δικαστήρια, περὶ ἧς μέλλει νὰ γίνῃ ἡ δίκη.

Διότι ἡ Ἑλλάς ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεώς της, ἐπειδὴ αὐτὸ περὶ προικοδοτήσεως ἔγγραφον, διαλαμβάνει τι περὶ Ἑλλήνων λαβοῦσα τοῦτο ὡς θέμα ἐκίνησε τὰ ὄπλα της κάμνουσα χρῆσιν πᾶν ὅ,τι ἐν τῇ προικοδοτήσῃ ἐμπεριείχετο, καὶ πρὸς τούτοις συνεχέντρωσεν εἰς τὸ Κράτος της καὶ προνόμια καὶ τόσα ἄλλα εἰς ξένα Κράτη ἐπράχθησαν, ἀποβλέποντα ἐμὲ αὐτόν μέχρι τῆς παύσεως τοῦ Πρίγκηπος Βαβαροῦ.

Τὰ περισσώτερα τῶν προεκτεθέντων καὶ μάλιστα τὰ περὶ Ἑλλάδος πρὸ ὀλίγων τινῶν μηνῶν ἀνεκάλυψα. Ἡ χρηματικὴ ἀπαίτησις ἐπὶ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ βασισθῶμεν καὶ ζητήσωμεν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος, θέλει εἶσθαι ἀπὸ διακοσίας χιλιάδας τάλληρα δίστηλα μέχρι ἐνὸς ἑκατομμυρίου καὶ τετρακοσίας χιλιάδας, διότι τὸ περὶ προικοδοτήσεως ἔγγραφον

τοιαύτην ποσότητα διαλαμβάνει, τὴν ὑπόψιν ἢ Ἑλλάς, καθ' ὃ θέλω σᾶς κάμει ἀκολούθως νὰ ἐννοήσῃτε, ὑπεσχέθη νὰ διαθέσῃ καὶ πληρώσῃ, Ἡ βᾶσις τῆς ὑποθέσεως, καίτοι ἐν πολλῇ συντομίᾳ ἤδη ἐξετέθη, θέλω Σᾶς τὴν ἀναπτύξει ἅμα μὲ ὑποσχέθῃτε, ὅτι τὴν ἀναδέξεσθε. Δύνασθε δὲ ἐὰν εὐαρεσθῆσθε νὰ συμπεριλάβητε καὶ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν Γεώργιον, ὅπως Σᾶς ἀνακουφίξῃ εἰς ἀντιγραφὰς ἐγγράφων, ὅσα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐνδέχεται νὰ γένωσι καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο τὸν κρίνετε ἰκανὸν εἰς τοῦτο.

Ἐὰν δὲ ἡ Εὐγενεῖα Σας δὲν θέλετε νὰ ἀναδεχθῆτε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, τὸ ὑπόψιν θέλει μὲ δυσαρεστήσει τὰ μέγιστα, τοῦλάχιστον εὐαρεστηθῆτε νὰ ὀδηγήσῃτε τὸν ἀδελφὸν Γεώργιον πρὸς τὸν ὑπόψιν καὶ ἤδη γράφω, ἵνα ἀναδεχθῇ αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν Σας ἀκολουθῶν νὰ εἰσάξῃ αὐτὴν εἰς τὰ δικαστήρια τῆς Ἑλλάδος. Πρὶν δὲ γένωσιν ὅλα ταῦτα καὶ ἡ ὑπόθεσις εἰσαχθῇ εἰς τὰ δικαστήρια, δὲν μὲ φαίνεται ἀνάρμοστον ἵνα ἀναφέρῃτε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἀρμόδιον Ἰπουργόν, ὅστις δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι οὕσης τῆς ὑποθέσεως σαφοῦς νὰ δώσῃ καταφατικὴν ἀπάντησιν, ἀλλ' ἐὰν ἐξ ἐναντίας ἀποφατικὴν, ἡ Εὐγενεῖα Σας ἀκολουθῶν τὸν τακτικὸν δρόμον εἰσάγετε αὐτὴν εἰς τὰ δικαστήρια. Ταῦτα καὶ περιμένω ἀνυπομόνως τὴν ἀπάντησίν Σας.

Ἐκ τούτων πάντων θέλετε ἐννοήσῃ, ὅτι καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ Πρίγκιπος Δανουῦ ὡς Κυριάρχου τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι βᾶσιμος.

Εἰς τὰς διαταγὰς Σας πρόθυμος
Ὁ συμπατριώτης Νικόλαος Μ. Βίκης

Υ.Σ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θέλω σᾶς ἀναπτύξει ποῦ πρέπει νὰ βασι-
σθῶμεν, ἂν καὶ ἡ Εὐγενεῖα Σας δὲν ἔχετε ἀνάγκην συμβουλῆς, πλὴν
ἀνάγκης νὰ τῆς φανερώσω εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἀνάπτυξίν μου ποῖαν
βάσιν πρέπει ἡ αἵτησίς μου νὰ λάβῃ.

Ὁ αὐτὸς

Πρὸς τὸν Εὐγενέστατον Κύριον
Κύριον Νικόλαον Σαρίπογλου Δικηγόρου
καὶ Καθηγητὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ

Εἰς Ἀθήνας

Δ / 6.

Ἐντυπον φύλλον χάριτος εἰς μέγα σχῆμα ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνασκευάζονται γινῶμαι σχετικαί με ἀιτιάσεις ἀποδοθείσας εἰς Εἰσαγγελέα δι' ἀπόλυσιν καταδίκου, ὑπὲρ οὗ ἐζητήθη πλήρης χάρις. Ἡ ἔρις στρέφεται περὶ τὴν ὁμοίτητα τῆς ἐρμηφείας τῶν γνωμῶν τοῦ Σαριπόλου.

Ἀπάντησις εἰς τὸν τελειόφοιτον τῆς Νομικῆς
κ. Χρῆστον Ράγκον

Μετὰ τὴν ἐν τῷ «Ἐθνοφύλακι» δημοσίευσιν τῆς διατριβῆς μου, δι' ἧς μετ' ἀπαθείας ἀνήρρεσα ἀποδιδομένας τῷ Εἰσαγγελεῖ Λουκάκῳ αἰτιάσεις, προέκυψαν εἰς φῶς οἱ λάθρα συκοφαντοῦντες αὐτὸν Π. Ἀναγνωστόπουλος δικηγόρος, καὶ ὁ τελειόφοιτος τῆς Νομικῆς κ. Χ. Ράγκος, καὶ ὁ μὲν διὰ τῆς ἐφημερίδος «αἱ Μοῦσαι», ὁ δὲ διὰ τῆς ἐφημερίδος «ἡ Αὐγή», ἐζητηροῦντες, ὡς γνωστόν, ἀτομικὰ ταπεινὰ πάθη, ἀπρεπῶς ἐπετέθησαν καὶ κατ' ἐμοῦ, πλανώμενοι, ὅτι ἡ διατριβή μου, ἦν τινα ἡ ἀνακλήρυξις τῆς ἀληθείας προεκάλεσεν, ἡδύνατο νὰ σώσῃ τὸ θυμὰ των, ἐὰν εἰς παγίδα ἐνέπιπτεν.

Ἄλλ' ὡς εἶπετο, ὁ Π. Ἀναγνωστόπουλος οὐ μόνον ἀπέφυγε νὰ ἀνασκευάσῃ, τὰ ἐν τῇ διατριβῇ μου εὐκρινῶς ἀναπτυσσόμενα ζητήματα, καὶ νὰ καταδείξῃ πράξεις, μαρτυρούσας παράβασιν καθήκοντος τοῦ Εἰσαγγελέως, ἀλλὰ καίτοι ἀναφωνεῖ, ὡς νέος τῆς ἐποχῆς Κικέρων, ὦ ἦθη! ὦ καιροί!, καίτοι τὴν σκιὰν αὐτοῦ προβάλλει ὡς ἀκτίνα Ναρκισσίτου, ἐξετράπη εἰς προσωπικὰς ὕβρεις. Ἡδυνάμην δι' ἐκθέσεως πραγμάτων νὰ ταπεινώσω τὴν ὄφρυν του, ἀλλ' ἀφοῦ ἐν τῇ ἀπάντησει του κατοπτρίζεται, ἀπαλλάσσομαι παντὸς ἀγῶνος, καθ' ὃν ὄφειλον νὰ καταδείξω καὶ τὰς ἀφορμάς, αἵτινες προεκάλεσαν τὰς ἐπιθέσεις· αἰσθάνομαι ὅμως τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸν κ. Ῥάγκον, ὃν τινα οὐδόλως γνωρίζω, χωρὶς νὰ ἔλθω νὰ ἐξετάσω τὸ παράπαν τὰ ἐλατήρια, ἐξ ὧν αὐτός ὠθεῖται, διότι οὗτος χαρακοῦται εἰς γνωμοδότησιν τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ Σαριπόλου καὶ διότι ἐκ νεανικῆς ἐκδρομῆς ἐξωλίσθησεν εἰς ἀτόπους τινὰς ἐκφράσεις.

Ἀκολουθεῖ ἐκθεσις τῶν γνωμῶν τοῦ Σαριπόλου εἰς μακροσκελεστάτην ἀνάπτυξιν. Καὶ ἡ ἐκθεσις τελειώνει ὡς ἐξῆς :

Περαιίνων, διαβεβαιῶ τὸν Κ. Ῥάγκον, ὅτι, ἐὰν ὁ Κ. Σαρίπολος διαφωνῶν κατενέγκῃ κατ' ἐμοῦ καίριον τραῦμα, δὲν θέλω δυσανασχετήσῃ, διότι ὁ πέλεκυς τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ σοφίας κατατέμνει πολλῶν κάρβονας, ὡς τὴν ἐγκύκλιον ἔργον νομομαθῶν, τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀνωτά-

του Δικαστηρίου, καὶ τὸν ἄριστον συγγραφέα τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου· παρατηρῶ δὲ τῷ Κ. Ῥάγκω ἐπὶ τέλους ὅτι, ἀφ' οὗ δὲν καταγγεταί ἐκ Πελοποννήσου, οὔτε ἐπεσκέφθη τὴν Τρίπολιν, πρὶν ἢ ἐκτοξεύσῃ κατὰ τοῦ θύματός του ὄφειλε νὰ παρασκευάσῃ τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη του καὶ μετὰ ἀκριβῆ ἔρευναν τῶν ἐπιθετικῶν τούτων ὀργάνων ἠδύνατο νὰ ἐξελέγξῃ τοὺς εἰδότας ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ κηρύττοντας τὴν ἀλήθειαν.

Ἐν Τριπόλει, τῇ 29 Ἰβρίου 1872
Χρῆστος Γ. Διγενόπουλος

Δ/7.

Ἐπιστολὴ πρὸς ὑπόδικον πελάτην.

Κύριε Δημ. Ν. Φραγκούδη,

Ἄν ὁ ἐπιστάτης δυστροπῶν δὲν θέλει νὰ Σᾶς ἀφήσῃ νὰ ἔλθητε αὐριον εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον τὴν πρώτην μετὰ μεσημβρίαν πρὸς ἀποφυγὴν τρεχαμάτων (sic) παρὰ τῷ Προέδρῳ καὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως καλὸν εἶναι νὰ προσκαλέσητε ἓνα συμβολαιογράφον εἰς τὴν φυλακὴν ἵνα συντάξῃ πληρεξούσιον καὶ μοὶ τὸ στείλητε σήμερον.

Χρειαζονται Χαρτόσημα ἀντιγραφικὰ κλπ. ὥστε στείλατέ μοι οἷον ἐγγυκρίνητε ποσόν.

Σᾶς ἀσπάζομαι Ὁ ὑμέτερος

27 Μαρτίου 1862

Ν. Ι. Σαρίπολος

Τὸ πληρεξούσιον στοιχίζει Δρ. 4 καὶ 1 διότι ἔλθῃ ὁ συμβολαιογράφος πρὸς ὑμᾶς, δρ. 5. Δὲν ἐννοῶ ὅμως τὴν δυστροπίαν τοῦ ἐπιστάτου νὰ μὴ θέλῃ, νὰ Σᾶς ἀφήσῃ, νὰ ἔλθητε εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεώς σας.

Ἐρωτήσατέ τον καὶ αὐθις ὅπως βεβαιωθῆτε.

Σημειωτικὴ ἀπάντησις τοῦ ὑποδίκου, ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐπιστολῆς :

Ὁ ἐπιστάτης μου μοῦ εἶπεν ὅτι ἄνευ διαταγῆς τοῦ Νομάρχου δὲν δύναται μοῦ συγχωρήσῃ νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὸ δικαστήριον, διὰ τοῦτο Σᾶς παρακαλῶ ἵνα εὐαρεστηθῆτε νὰ ἐνεργήσητε τὰ εἰκότα, πρὸς ἀποφυγὴν ματαίων ἐξόδων εἰς συμβολαιογράφον καὶ ἀνεγγεῖλατέ μοι τὴν ἀπάντησίν σας.

Μηνῶ ἤδη εἰς τὴν Θεῖαν μου νὰ σᾶς πέμψῃ δι' ἐμέ δρ. 50 καὶ πάλιν, μετὰ τὴν δίκην, ἢ πρὸ αὐτῆς, ὅπως θέλετε, εἶμαι πρόθυμος καὶ δι' ἄλλα.

περιμένω τὴν σωτηρίαν μου ἐξ Ὑμῶν

Κυρίῳ Δημ. Ν. Φραγκοῦδῃ
I.A.N.

Ὁ ὑμέτερος
Δ. Ν. Φραγκοῦδης

Ξ'

Δ, 8.

Ἐπιστολὴ πελάτου τοῦ δικηγόρου Σαριπόλου πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Μάμουκαν, πιθανῶς τὸν γνωστὸν ἐκδότην τῶν συλλογῶν «Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος», σχετιζόμενον, ὡς φαίνεται, μετὰ τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου.

Ἐν Λονδίῳ τὴν 9 Ἰανουαρίου 1879

Ἀγαπητὲ ἐξάδελφε Κύριε Ἀνδρέα Μάμουκα,

Πρὸ δύο ἡμερῶν ἔγραψα εἰς Σᾶς καὶ εἰς τὸν Μανώλην, ἡ παροῦσα μου δ' ἀφορᾷ νὰ Σᾶς ἐγκλείσω γράμμα τοῦ Μανώλη, ὃ ἔλαβον χθὲς τὸ ἐσπέρας, καὶ νὰ Σᾶς εἶπω, ὅτι ὅτε πρὸ δύο ἐτῶν ἤμην εἰς Ἀθήνας διὰ τὰς ἀποφασίαις δικαστικῆ ἀναγνωρίζουσα τὸν Μανώλην κάτοχον πίστεως καὶ δίδουσα τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως δὲν εἶχεν ἐκδοθῆ.

Ἡ μόνη ἀπόφασις, ἣτις ἐδήλωνε τὸν Μανώλην (καθὼς μοι ἐξηγήθη τότε ὁ κος Κιάτης) κάτοχον καλῆς πίστεως τοῦ ἐργοστασίου, ἦτο ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀγωγῆς, καθ' ὅσον ἀπέβλεπε τὸν Μανώλην, ἦν τὸ Δημόσιον ἐκίνησε κατὰ τοῦ Μανώλη ὡς μὴ καλῆς πίστεως κατόχου, καὶ κατὰ τοῦ Μιλιτοπούλου ὡς σφετερισθέντος γῆν ξένην, ὁ Μιλιτόπουλος καὶ τὸ Δημόσιον ἕκασταν ἀμφοτέροι ἐκκλησιν ἢ ἀνακοπήν, καὶ ὁ κος Σαριπόλος ἐπερίμενε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἢ ζητήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως.—Ἐξ ἐπιστολῆς δὲ τοῦ κου Σαριπόλου καὶ ὑμετέρας κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1878, ἀνεμένετο νὰ γίνῃ τότε ἡ δίκη.—Ὅποια δίκη; ἀγνωῶ.—Παρ' ἐμοί, καὶ ἐν τοῖς ἐγγράφοις τῆς Ἑλληνικῆς, ἃ μ' ἔστειλεν ὁ Μανώλης, δὲν εὔρον τι νὰ μὲ φωτίσῃ ἐπὶ τῶν ἄνω.

Ἀντίγραφον τῆς παρούσης πέμπω πρὸς τὸν Μανώλην, καὶ τὸν κου Σαριπόλον μὴ προφθάνων νὰ τοῖς γράψω χωριστά.

Σᾶς κατασπάζομαι,

Ὁ Ἐξάδελφός Σας
Α. Εὐμορφόπουλος

Δ/9.

Γνωμοδότησις ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐκ τοῦ βουλευτικῆς ἀξιώματος ἐκπτώσεως τοῦ βουλευτοῦ Σύρου Σκουλούδη, ἀναδεχθέντος θέσῳ Πρεσβευτοῦ. Ἡ γνωμοδότησις αὕτη εἶναι χρήσιμος πάντοτε καὶ σήμερον, ἀξιόλογον δὲ εἶναι τὸ σαφές, συμπαγές καὶ εὐθύτομον ὄφους, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι συντεταγμένη.

Εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ κοινοῦ φύλλου χάρτου, φαίνεται δ' ὅτι ἦτο ἀνεπίσημος, ἂν κοινή τις ἐκ τῆς εἰσαγωγικῆς φράσεως «ἐρωτηθεῖς παρὰ βουλευτῶν».

Ἐρωτηθεῖς παρὰ Βουλευτῶν, ἂν νομίμως δὲν διατάχθῃ ἐκλογῇ Βουλευτικῇ ἐν Σύρῳ μετὰ τὸν διορισμὸν καὶ παραδοχὴν τοῦ Κ. Σκουλούδη ὡς πρεσβευτοῦ, διατυπῶ τὸ ζήτημα ὡς ἑξῆς :

«Βουλευτῆς ἐν ἐνεργείᾳ, διοριζόμενος εἰς θέσιν ὑπαγομένην τῇ ἐκτελεστικῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἀποδεχθεὶς αὐτήν, εἰ καὶ ἄνευ μισθοῦ, ὑπάγεται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ 72 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ;

Ἡ τὸ σχέδιον τοῦ πολιτεύματος συντάξασα ἐπιτροπεία τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ἥς ἀπετέλουν μέρος καὶ παρ' ἧς ἐξελέχθη ἐισηγητῆς πρὸς τὴν δημοσίαν συζήτησιν κύριον εἶχε σκοπὸν, ὃν παραδεξαμένη ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις κατέστησε θεσμὸν τοῦ Κράτους, ὅπως τὴν νομοθετικὴν Ἐξουσίαν τέλεον χωρίσῃ τῆς ἐκτελεστικῆς, μόνην ἐξαιρέσειν ποιησαμένη ὑπὲρ τῶν Ὑπουργῶν, οὓς καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βουλευτικῆς περιόδου ἀναλαμβάνοντας τὴν Κυβέρνησιν ἀπὸλλυε νέας ἐκλογῆς. Τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης προφανῆς ὁ λόγος, εὐνόητος δὲ καὶ ἐκεῖνος οὗ ἔνεκεν ἀπεκλείσθη πᾶς τῇ ἐκτελεστικῇ προσκείμενος ὑπάλληλος τοῦ νὰ ἐξακολουθῇ διαχειριζόμενος τὴν βουλευτικὴν ἐντολήν, ἥτις, ὅπως καλῶς καὶ εὐόρκως διεξάγεται, δεόν ἵνα ὁ Βουλευτῆς, ὁ φύσει τῶν ὑπουργικῶν πράξεων ἐλεγκτῆς, ἐν οὐδεμιᾷ πρὸς τούτους θετικῇ θέσει διατελῇ.

Ἐφ' ᾧ καὶ αὐτοὺς τοὺς στρατιωτικούς, ὧν τὸν βαθμὸν ὡς ἀναφαίρετον ἐγγυᾶται αὐτὸ τὸ Σύνταγμα (ἀριθ. 100), ἐκλεχθέντας Βουλευτὰς τίθησιν εἰς διαθεσιμότητα (ἀρ. 71), ἥτις κατάστασις διαρκεῖ καθ' ἅπασαν τὴν βουλευτικὴν περίοδον, ἔτι δὲ καὶ μετ' αὐτὴν μέχρι τῆς ἀνακλήσεώς των. Ἄρα τοιαῦτα περὶ τῶν στρατιωτικῶν διατάξεων τὸ Σύνταγμα, ἀδιακρίτως τοῦ ἂν εἰς ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν καλούμενοι ἢ κατ' ἐκλογὴν προβιβαζόμενοι ἤθελον λαμβάνη μισθὸν ὑπηρεσίας ἢ παρητοῦντο τούτου, κατὰ μείζονα λόγον ἀποκλείει πάντα Βουλευτὴν τοῦ νὰ δεχθῇ

δημοσίαν θέσιν. Ὁ δ' ἀποκλεισμός διετάχθη ὑπὸ τοῦ Συντάγματος οὐχὶ ἕνεκα τοῦ μισθοῦ τῆς θέσεως, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ὑποτελείας εἰς τὴν κατ' ἀνάγκην, κελεύοντος τοῦ νόμου, θέλει διατελεῖ ὁ διορισθείς, ὑποτέλειαν, ἥτις εἰκάζεται ὡς ἀφαιρούσα ἀπὸ τοῦ Βουλευτοῦ τὴν εἰς τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν παρὰ τοῦ λαοῦ διδομένην ἐντολὴν ἀπαιτουμένην ἠθικὴν ἀνεξαρτησίαν.

Εἰ δέ τις ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Συντάγματι λέξεως ἐμμίσθου πορισθῆ ἰσχυρισμόν, ὅτι δὲν ἀποκλείεται τὸ ἄμισθον, πάντως ἰουδαϊκῶς ἐρμηνεύσει τὸ Σύνταγμα σοφιστευόμενος, διότι τούτου τὸ πνεῦμα ἐμφανές ὡς ἀποκλεῖον τῆς Βουλῆς πᾶσαν λειτουργίαν φέρουσαν κατὰ νόμον τὸ ἐμμίσθον ἐν ἑαυτῇ, ὅτι δὲ νόμῳ τὸ ἐμμίσθον τῆς πρεσβευτικῆς λειτουργίας, εἰς ἀπόδειξιν ἔστω ὁ περὶ συστάσεως πρεσβειῶν ΣΞΑ' νόμος τῆς 25 Ὀκτωβρίου 1853 φέρων ῥητῶς, ἐμμισθοὶ ὁ πρεσβευτῆς καὶ ὁ τῆς πρεσβείας γραμματεὺς. Ἄλλως δὲν ἤθελε δοθῆ τῇ Κυβερνήσει μέσον εὐχερὲς πρὸς καταστρατήγησιν τοῦ Συντάγματος, ὅπως τὰς ἀνωτέρας θέσεις μὴδ' αὐτῶν τῶν δικαστικῶν ἐξαιρουμένων, προικοδοτήσῃ Βουλευταῖς ἀρκουμένους τῷ Βουλευτικῷ ἐπιδόματι, παραιτούμενους δὲ προσωρινῶς τοῦ μισθοῦ τῆς θέσεως, ἣν ἤθελον οὕτως ἐξασφαλίσαι ἑαυτοῖς, ὥστε διὰ τοῦ Συντάγματος καθιερούντος τὴν δικαστικὴν ἰσοβιότητα, εἴτε διὰ νόμου τυχὸν ψηφισθησομένου περὶ προσόντων δῆθεν τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐκτελετικῆς ἐξουσίας, πράγματι δὲ πρὸς ἐξασφάλισιν ἑαυτῶν καὶ τῶν φίλων τῆς κατὰ τὴν καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων, ψήφισιν τοῦ νόμου κρατούσης τὴν ἐξουσίαν μερίδος.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία καθ' οἷονδῆποτε αὐτῆς βαθμὸν ἐνέχει τὸ ὑπεύθυνον, ἐξ ἐτέρου δὲ φύσει ἀνεύθυνος ἢ μονοθετικὴ, πῶς λοιπὸν συνδυασθῆσονται δύο ἐξουσίαι τοσοῦτον διάφοροι ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λειτουργῶ; τοῦτο ὑπ' ὄψει ἔχουσα ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις παντελῶς ἐχώρισε τὰς δύο ταύτας λειτουργίας μόνους τοὺς ὑπουργοὺς ἐξαιρέσασα, τοῦτο μὲν, διότι δέον οὔτοι ν' ἀπολαύσωσι τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς, ὡς ἀπὸ χρόνου μακροῦ ἐν αὐτῇ δοκιμασθέντες καὶ δείγματα αὐτῇ τῆς ἑαυτῶν ἰκανότητος παρασχόντες, τοῦτο δέ, διότι εἰ καὶ ὑπεύθυνοι, ἐπὶ μόναις ταῖς ἰδίαις εὐθύνονται πράξειςιν, ὑπ' οὐδενὸς ὅμως ἀνωτέρου ἐπιτάττονται, διὰ τὴν ἱεραρχίαν δ' ὀφείλοντες ὑπακοῦσαι καὶ ἐκτελέσαι τοῦ αὐτῶν προϊσταμένου τὸ πρόσταγμα, ὡς συμβαίνει παντὶ τῷ ὑπ' αὐτοὺς τεταγμένῳ, καὶ δὴ καὶ τοῖς πρεσβευταῖς.

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὰ Συντάγματα τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, μὴδὲ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐξαιρουμένου, παρ' οἷς ἔξεστι τοῖς Βουλευταῖς ἡ ἀναδοχὴ καὶ

ἄλλης δημοσίας λειτουργίας, ὁ διορισμὸς Βουλευτοῦ εἰς ἔμμισθον ὑπηρεσίαν συνεπάγεται ἀμέσως τὴν ἀπὸ τοῦ Βουλευτικοῦ ἀξιώματος ἔκπτωσιν ἐν περιπτώσει ἀποδοχῆς τοῦ διορισμοῦ καὶ ἀνάγκην νέας ἐκλογῆς ὅπως ἐπανακτῆσθαι τὴν ιδιότητα τοῦ Βουλευτοῦ. Τοιαύτην διάταξιν περιεῖχεν ἐν ἄρθρ. 64 αὐτοῦ καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος Σύνταγμα τοῦ 1843. Δικαίως δέ, ἅτε ἀνάγκης οὔσης ὅπως καὶ ὁ ἐκλογεὺς ἐρωτηθῆ ἂν στέργῃ ὡς Βουλευτὴν καὶ ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν θέντα ἑαυτὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄρχοντος, οὗ ἐλεγκτὴν τῆς ἀρχῆς εἶχε καταστήσει τὸν ἑαυτοῦ ἀντιπρόσωπον.

Ἡ δὲ τοῦ Συντάγματος παράβασις προσεπιμαρτυρεῖται ἐκ τῆς παραβάσεως τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου τοῦ ἐν ἄρθρ. 68 αὐτοῦ ἐπιτάττοντος ὅπως ἐντὸς διμήνου, ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ εἰς τὴν πρεσβευτικὴν λειτουργίαν καὶ τὴν παραδοχὴν τοῦ διορισμοῦ τούτου, ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία προκηρύξῃ τὴν σύγκλησιν τῶν ἐκλογέων τῆς ἐπαρχίας ἣν ἐξεπροσωπεῖ ὁ διορισθεὶς ὑπάλληλος πρὸς ἐκλογὴν ἄλλου Βουλευτοῦ, ἅτε τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ἐπαρχίας ταύτης μὴ οὔσης πλήρους κατὰ τὰς κελεύσεις τοῦ νόμου ἐν τῇ παρουσίᾳ Συνόδου τῆς Βουλῆς. Εἰς πρόληψιν τοῦ τοιοῦτου ἐνδεχομένου ἀτόπου κρατε παρ' Ἑλλήτους ἐν ταῖς διαρκούσεσι τῆς Βουλευτικῆς περιόδου συμβαινούσαις μερικαῖς ἐκλογαῖς τὸ συγκαλεῖσθαι τὸν ἐκλογικὸν σύλλογον πρὸς ἀναπλήρωσιν βουλευτικῆς ἑδρας, ὅπωςδὴποτε κενωθείσης οὐχὶ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Καγκελαρίου, ὡς ἐπὶ ταῖς γενικαῖς ἐκλογαῖς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, καὶ τοῦτο γίνεσθαι ἐντὸς πολλῶν βραχυτέρων τοῦ διμήνου χρονικοῦ διαστήματος.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ὁ Κύριος Σκουλούδης ἔχῃ τὰ προσόντα πρὸς τὸ ὑπέροχον τοῦ Πρεσβευτοῦ λειτουργήμα, ἀποφαίνομαι, ὅτι τὸ Σύνταγμα παρεβιάσθη διὰ τῆς μὴ ἀμέσου ἐκπτώσεως τοῦ διορισθέντος ἀπὸ τῆς Βουλευτικῆς ἐντολῆς, ὁ δὲ ἐκλογικὸς νόμος διὰ τῆς μὴ συγκλήσεως τῶν ἐκλογέων ἐντὸς διμήνου χρόνου πρὸς ἐκλογὴν ἐτέρου Βουλευτοῦ τῆς ἐπαρχίας, ἤτις τὸν Κ. Σκουλούδην ἐξελέξατο ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτῆς.

Ἀθήνησι τῇ 18 Νοεμβρίου 1883.

Ν. Ι. Σαρίπολος

Δ 10.

Ἐπιστολὴ σχετικὴ μετὰ τακτοποίησιν δικηγορικῆς ἀμοιβῆς:

Ἀθήνησι τῆ 24 Ἀπριλίου 1862

Φίλτατε Μίλησι,

Ἦλθεσ ἐνταῦθα καὶ οἱ φίλοι σου δὲν σὲ εἶδομεν, σὲ εἶδον δὲ μόνοι οἱ... * ὑπομονή. Τοῦλάχιστον ἐξέφυγες τοῦ λύκου τὸν φάρυγγα.

Ἐγγλείω σοι πληρεξούσιον ἵνα κινήσῃ ἀγωγὴν ἐνώπιον τοῦ Ἀγγλου δικαστοῦ Κ. Edmund Hornby, ὅπως σοὶ παραδώσῃ ἐκχώρηθέντα μοί τινα ὁμόλογα τοῦ Κ. Ἀντωνίου Βονδιτσιάνου, ἅπερ μετὰ τὴν ἐκχώρησιν καὶ παράδοσιν τῷ πληρεξουσίῳ μου ἐν Κύπρῳ Κ. Παύλῳ Βαλσαμάκῃ αὐθαιρέτως ἀπήτησε καὶ ἀφήρесе ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἐν Κύπρῳ διευθύνων τὸ Ἀγγλικὸν Προξενεῖον Κ. Lang. Τὰ ὁμόλογα ταῦτα παρεδόθησαν τῷ πληρεξουσίῳ μου ἀπέναντι τῶν ὀφειλομένων μοι ἐξακισχιλίων Δραχμῶν, ἧτοι τῆς συμπεφωνημένης ἀμοιβῆς μου ἐφ' ᾧ μετέβην εἰς Ρόδον καὶ Κύπρον ὅπως ὑπερασπισθῶ τὸν Κ. Βονδιτσιάνον.

Μετὰ τοῦ Κ. Βονδιτσιάνου ὅστις θέλει σοὶ παραδόσῃ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα συνεννοήθητι περὶ τε τῶν ἐξόδων καὶ τῆς ἀμοιβῆς σου. Τὴν ἀμοιβὴν σου ὄρισον ὅσῃν θέλεις ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας, ἐν ἀποτυχίᾳ ὅμως, ὅπερ δὲν πιστεύω καὶ διότι τὸ δίκαιον εἶναι ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ διότι γνωρίζω τὴν τε ἱκανότητά σου καὶ πρὸς ἐμὲ φιλίαν σου, πρέπει νὰ εἶναι χάριν ἐμοῦ ὡς οἶόν τε μετρία. Ὁ Κ. Βονδιτσιάνος θέλει σοὶ καταβάλλει τὰ ἀναγκασιῶντα χρήματα.

Ἡ τοῦ Νικηφόρου Ζάππα καὶ Λεωνίδα Κούση συζητηθήσεται πάντως τὴν προσεχῆ Τρίτην πρὸς τὸ Ἐφετεῖον.

Ἡ τοῦ Βοβολίνῃ πρὸς τὸν Ἄρειον Πάγον εἰσέτι δὲν ἔφθασεν εἰς τὸ ἔκθεμα.

Σ' ἀσπάζομαι ἀπὸ καρδίας, φίλτατέ μοι Μίλησι.

Ὁλος Σὸς φίλος

Ν. Ι. Σαρίπολος

Κυρίῳ

Κυρίῳ Γεωργίῳ Μίλησι,

Δικηγόρῳ κλπ. κλπ.,

Εἰς Κωνσταντινούπολιν

* Ἀναγράφονται καὶ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ μόνον τὰ ἀποσιωπητικά.

Δ 11.

Πρόχειρον σημεῖωμα μὲ συντομογραφίας, προσριζόμενον διὰ τὴν σύνταξιν ἐπικηδεῖον λόγου, ἐντολῇ τοῦ δικηγορικοῦ συλλόγου, πρὸς ὑποβιώσαντα συνάδελφον.

Ὁ Δικηγ. σὺλλ. δι' ἐμοῦ Σᾶς ἀποδ. τὸν τελ. ἀσπ.

Πρὸ ἐξ μηνῶν ἦν πλήρης ζωῆς.

Βραχεῖαν ἱστορίαν ἔχει.

ἐργάτης ἀκάματος τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ καθήκοντος.

Ζῶν παράδ. τοῦ τί δύν. νὰ γείνη ὁ ἐπιμ.

Φοιτῆται τοῦ Ἐθν. Παν.

Οὐδέποτε ἔπεσχ. τὴν Εὐρ. καὶ ὁμως ἐγκρατῆς ἐγέν. τῆς τ' ἐπιστ.

τοῦ ὅσων ὀλίγας τῶν Συν. του.

Ἐγκρ. ἐν. τῆς Γαλλ. τῆς Ἀγγλ.

Ὅτ' ἐπαύθη ἐῖς τῶν πρώτ. ἡρξ. νὰ μοι ἀποφ. δίκας

Ἦν καὶ ὅλως ἄγνωστος ἄλλ' εὐγν. μαθητῆς.

Πρωτοδίκης, Ἐφέτης, Ἀρεοπαγίτης, Γεν. Γραμματεὺς

Ἐπιτ. Προξ.

Δὲν ἐθήρευσε τὰς τιμάς, οἱ σωφρ. Κυβερν. ἀνεζήτουν αὐτόν.

Ἐκαλλιέργει τὴν φιλολ. ἐζήτησε παρ' ἐμοῦ τὴν Σακεσπέρων.

Δὲν ἔπεσχ. ποτὲ τὴν Εὐρ. δὲν ἤλθε φόρτον ἀμαθ. καὶ διαφθ. φέρων ὡς πολλοὶ καὶ ὄγκον οἰήσεως.

Ἡδύνατο νὰ καταλάβῃ ἐντ. θέσιν ἐν τῇ χορ. τῶν Καθ. ἐὰν μὴ οἱ τύποι ἐκράτουν. Δὲν ἔφερε δίπλωμα νομικῆς.

Τὸν πολυμαθῆ, τὸν ἀγαθόν, τὸν ἐν λόγοις χαρίεντα συνάδ. Παπαχρ. δῶμεν ὦ Συν. τὸν τελ. ἀσπ. πρὶν ἢ τὸ χῶμα καλύψῃ αὐτόν.

Ἐξ ὀνόματος τοῦ δικ. Συλλ. ἀποτείνω Σοι τὸν ὑστατον χαριετισμόν.

Ἐξ ὀνόματος τῆς χορείας τῶν Λαθ. ὀλίγα ἄνθη ἐπιρ. εἰς τὴν σορὸν ἐνὸς τῶν ἀρίστων τροφίμων τοῦ ἔλλ. Παν. ὅστις δὲν προσῆλθεν εἰς ἐξετάσεις, νομίζων ἑαυτὸν ἀνέτοιμον πρὸς τηλικαύτην δοκιμασίαν.

Ὅτε ὁ Παπ. ἔπερ. τὰς σπουδὰς του δὲν ἐνομ. παίγιον ἢ ἐξετάσις.

Δ / 12.

Σημειώσεις σχετικαὶ μὲ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Σαριπόλου ὡς δικηγόρου τοῦ Θεοφίλου Καίρη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ κατηγορηθέντων. Τὰ τῆς δίκης ταύτης ἔχουν ὡς ἑξῆς, ὡς παραλαμβάνομεν ταῦτα ἐκ τῶν «Ν. Ι. Σαριπόλου, Τὰ μετὰ θάνατον, σελ. 347 καὶ ἐπ.».

Η ΚΑΤΑ ΤΗΝ 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1853

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ Ι Κ Η

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΑΪΡΟΥ

Καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐπὶ Καίρισμῶ ὑπὸ τοῦ Πλημμελειοδικείου Σύρου καταδικασθέντων Θεοφίλου Λουλούδη ἢ Μονοκονδύλου¹.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς λαβὼν τὸν λόγον ἀπετάθη πρὸς τοὺς δικηγόρους εἰπὼν, ἂν σκοπεύωσι νὰ φέρωσι τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς δίκης μέρος. Οὗτος προτείνει νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν.

Ὁ δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος ἀπήντησε πρὸς ταῦτα: «Περιττὸν θεωρεῖ ἡ ὑπεράσπισις ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ Κ. Εἰσαγγελέως, διότι δικηγόροι ἀρχαῖοι, δικηγόροι νομομαθεῖς γινώσκουσιν ὡς ἄριστα ἐνώπιον ὁποίου δικαστηρίου παρίστανται· δὲν ἀγνοοῦσι δὲ ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος εἶναι δικαστήριον τοῦ νόμου, οὐχὶ δὲ δικαστήριον τῆς οὐσίας καὶ τοῦ πραγματικοῦ τῆς δίκης μέρος.

Ὁ Πρόεδρος ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν δικηγόρον κ. Ν. Ι. Σαρίπολον, μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως τοῦ κυρίου Εἰσαγγελέως.

Ὁ δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Ὁ Καίρης ἀπέθανε, καὶ ἀπέθανεν ἄθῳος. Ὡς πρὸς αὐτὸν κατηγορήθη ἡ δίκη δυνάμει τοῦ νόμου. Ἄλλ' ὁποῖον μέγα μάθημα ἔδωκε πρὸς τὴν ἐπίγειον δικαιοσύνην αὐτὸς ὁ Θεός, καλέσας ἐνώπιον τοῦ ἀναμαρτήτου δικαστηρίου του τὸν Θεόφιλον Καίρη! Ὁ Ὑψίστος, οἶονεὶ ἐκκαλέσας ἐνώπιον ἑαυτοῦ τὴν δίκην

1. «Ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῇ τοῦ δικηγορικοῦ σταδίου μου ἐδόθη μοι ἀφορμή, ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Καίρου καὶ Σπυρίδωνος Γλαυκωπίδου προσκληθέντι, νὰ ὑπερασπισθῶ αὐτούς ἐν τῇ ἐπὶ θρησκευτικῷ διωγμῷ κατ' αὐτῶν εἰσαχθείσῃ δίκῃ· Βεβαίως ὁ Χριστιανὸς ἐγὼ οὐδόλως ἐκοινωνῶν τοῖς θρησκευτικοῖς ἐκείνων φρονήμασιν, ἀλλ' ὡς διδάσκαλος τῆς ἐλευθερίας καὶ κῆρυξ αὐτῆς ἀπὸ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἑδρας, προθύμως ἀνεδέχθην τὸν ἀγῶνα, ὅπως κατασταθῇ ἀλήθεια ἢ ἐν τῷ Συντάγματι ἐγγεγραμμένη ἀρχή, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἐκάστον ἡ συνείδησις ἐστὶν ἀπαράβιαστος» (Αὐτοβιογρ. Ἀπομνημονευμ. σελ. 47-48).

ὡς πρὸς τὸν κατηγορηθέντα ἐπὶ αἵρεσιαρχία Θεόφιλον Κατῆρην, ἀπέδειξε προφανῶς, ὅτι αἱ τοιαῦται δίκαι ὑπεκφεύγουσι τὴν ἀρμοδιότητα παντὸς ἐπιγείου, παντὸς ἐξ ἀνθρώπων συγκεκροτημένου δικαστηρίου. Πᾶσα κατὰ τοῦ Ὑψίστου προσβολὴ ὑπὸ μόνου τοῦ Ὑψίστου ἀρμοδίως ἐκδικάζεται· τοῦτο δέ, διότι μόνος ὁ Ὑψίστος εἶναι ἡ αὐταλήθεια, ἡ αὐτοδικαιοσύνη. Μόνος ὁ Ὑψίστος ὁ ἐτάζων νοῦν καὶ καρδίαν, μόνος αὐτός ὁ τὴν ἀλήθειαν ἀκριβῶς γινώσκων, μόνος αὐτός, λέγω εἶναι καὶ δικαστὴς ἐπὶ τῶν ἀποκλειστικῶς ἐνδιαφερόντων Αὐτὸν ζητημάτων. Ἔστι Θεός, καὶ τούτου ἕνεκα καὶ ἐνδιαφερόμενος καὶ δικαστὴς συνάμα εἶναι· ἄλλως δ' ἀδικώτατον ἤθελεν εἶσθαι ἂν ἐδίκαζεν ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποθέσεως· ἀλλὰ τότε δὲν ἤθελεν εἶσθαι Θεός, ὁ ἔστι δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀμερόληπτος, δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀλήθεια.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ Θεοφίλου Κατῆρου, τρεῖς ἄλλοι οἰμώζουσιν ἐν τῇ οἰκτρᾷ φυλακῇ ἐν ἧ κατεκλείσθησαν. Τρεῖς ἄλλοι πνέουσι τὸν δυσώδη ἐκεῖνον ἀέρα, ὅστις προέπεμψεν εἰς τὸν τάφον τὸν Θεόφιλον Κατῆρην. Ὑπὲρ τῶν τριῶν τούτων παριστάμεθα συνήγοροι ἐνώπιον ὑμῶν, κύριοι Ἀρειοπαγῖται, ὅπως ἀποδείξωμεν πόσον κακῶς ἐφηρμόσθησαν ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου Σύρου οἱ νόμοι ἡμῶν, πόσον οἰκτρῶς τὸ ἐλευθερώτατον ἡμῶν Σύνταγμα παρεβιάσθη.

Ἐνώπιον ἱερέων μιᾶς οἰασδήποτε θρησκείας ἡ θέσις μου ἤθελεν εἶσθαι δυσγερῆς, ἐνώπιον ὅμων πολιτῶν ἐλευθέρων, ἐνώπιον δικαστῶν πεφωτισμένων, τούναντιον ἡ θέσις μου εἶναι καὶ εὐχάριστος καὶ εὐκόλος· διότι δὲν πρόκειται περὶ συζητήσεως ἀληθείας δογμάτων, ἀλλὰ περὶ τῆς κυριωτάτης τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τοῦ ἐλευθέρου τῆς συνειδήσεως, περὶ τοῦ ἐλευθέρου τῆς θρησκείας.

Τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν εἰς μέγας ἀνὴρ καὶ μέγας νομοθέτης, ὀρμώμενος νὰ καθιερώσῃ καὶ διὰ τῆς θετικῆς αὐτῆς νομοθεσίας, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν μεγάλην καὶ σωτηριώδη ἐγνωμάτευσεν ἀρχὴν εἰπών, ὅτι ὁ νόμος ἀνάγκη νὰ ᾖ καὶ θεός. Τὴν ἀρχὴν μὲν ταύτην οἱ μὲν κακοβούλως παρηρμήνευσαν, οἱ δὲ ἐξ ἀμαθείας κατέκριναν. Ἄλλ' ὀρθῶς ἐννοουμένη, εἶναι θέμεθλον στεβρὸν πάσης εὐνομουμένης πολιτείας ἀνθρώπων. Δὲν σημαίνει αὕτη ἄλλο, εἰμὴ, ὅτι ὁ πολιτικὸς νόμος ἀνάγκη νὰ ᾖ καὶ ἀμερόληπτος, ἀδέκαστος, καὶ ἀπὸ πάσης θρησκευτικῆς ἐπιβρόχης ἢ ἱεροκρατικοῦ δόγματος ἀνεξάρτητος. Σημαίνει, ὅτι ὁ νόμος πρέπει ἴσα εἰς πάντας τοὺς πολίτας νὰ παρέχῃ δικαιώματα, ἐπίσης δὲ καὶ πάντων νὰ προστατεύῃ, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκάστου θρησκείας, ἥτοι τῆς ἑκάστου ἐσχημάτισεν περὶ τοῦ ὑψίστου ὄντος ἰδέαν· διότι θρησκεία οὐδὲν ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, ἡ σχέσις

ἦν ὁ ἀσθενὴς ἄνθρωπος ἐσχημάτισε μεταξύ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ δημιουργοῦ του, καθ' ἣν ἐν ἑαυτῷ περὶ Θεοῦ ἐμόρφωσεν ἰδέαν.

Ἄν δὲ τοιαύτην οὐσιώδη ιδιότητα πρέπει νὰ ἔχη ὁ νόμος, τοιοῦτον χαρακτῆρα πρέπει νὰ περιβληθῶσι καὶ ἐρμηνεύσωσι καὶ ἐφαρμόσωσιν αὐτόν. Τοῦτο ζητοῦμεν, τούτου θέλομεν τύχει ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου τούτου δικαστηρίου. Ἀποδυθῆτε, Κύριοι Ἀρειοπαγῖται, διὰ στιγμὴν τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα χριστιανῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων, ἀποδυθῆτε αὐτό, διότι ἄλλως οἱ πελάται μου εἰσὶν ἤδη καταδικασμένοι ὑφ' ὑμῶν. Ὡς χριστιανοί, διότι καὶ ἡμεῖς ἐσμεν χριστιανοὶ οἱ ὑπὲρ αὐτῶν συνηγοροῦντες, λυπούμεθα βεβαίως διότι ἀπεσιόρησαν τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀλλ' ὡς ἄνθρωποι δὲν δικαιούμεθα νὰ κρίνωμεν, πολλῶν δὲ μᾶλλον νὰ κατακρίνωμεν καὶ νὰ καταδικάσωμεν αὐτούς, διότι, ὡς ἀρχόμενος τοῦ λόγου μου εἶπον, μόνῳ τῷ Θεῷ δέδοται τὸ διακρίνειν καὶ ἐκδικάζειν τὰς τοιαύτας δίκας, οὐδένα δ' ἑαυτοῦ ἔθετο τοποτηρητὴν ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς τὸ ἐκδικεῖσθαι τὰς κατ' Αὐτοῦ ὕβρεις.

ἜΩ ! βεβαίως ἂν ὑπῆρχε παρ' ἡμῖν ὁμοίον τι τῷ ὄρκῳ ὃν ὠρκίζοντο τὸ πάλαι τῆς Γαλλίας οἱ Βασιλεῖς χριόμενοι «Le Roi promet aussi . . . d'exterminer de bonne foi selon son pouvoir tous hérétiques notés et condamnés par l'Eglise», ἠθέλομεν οἰκτεῖρει τὴν πολιτείαν ἡμῶν διὰ τὴν βαρβαρότητα τοῦ νόμου, ἀλλ' ἀναμιμνησκόμενοι τὸ *dura lex sed lex*, ἠθέλομεν κλίνει τὸν ἀυχένα καὶ ἀντιπαρέλθει μεχρις οὗ παρέλθωσι καὶ τῆς βαρβάρου αὐτοῦ ἰσχύος αἱ ἡμέραι. Εὐτυχῶς ὅμως, ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἡμῶν τοιοῦτον στίγμα οὐδαμοῦ ὑπάρχει, ὡς θέλομεν ἀποδείξει, τὸ δὲ πλημμελειοδικεῖον τοὺς ἐλευθερωτάτους ἡμῶν θεσμοὺς παριδόν, κατὰ τῶν κατηγορηθέντων Προκρούστου δίκην τοὺς νόμους ἡμῶν προσήγγισε πρὸς τὸν ἄθλιον ἐκεῖνον νόμον τὸν ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ κώδικι φερόμενον *ubique Manichaei inveniantur capite damnandi sunt* (Code de Laer. et Manich C. 11.12), ἀλλὰ τότε ὠφείλε τούλαχιστον τὸν νόμον τοῦτον νὰ ἐπικαλεσθῆ ὡς ἰσχύοντα καὶ τὴν ποινὴν καταγινώσκοντα, οὐχὶ δὲ ποτε τὸ Σύνταγμα καὶ τῆς Ἑλλάδος τοὺς νόμους.

Ἄλλ' ἐπαναλέγω, εὐτυχῶς τοιαύτην ἀθλίαν δὲν ἔχομεν νομοθεσίαν, εὐτυχῶς οἱ νόμοι ἡμῶν καὶ τὸ Σύνταγμα τὰς μόνας ἀληθεῖς, τὰς μόνας ὀρθὰς ἀρχὰς καθιέρωσαν. Τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου αἱ νύκτες οὐδὲν ἄλλο ἤθελον εἶσθαι σήμερον εἰμὴ τρομεροὶ ἀναχρονισμοί. Τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τὰ ὄργια, ἐξ ὧν ἡ οἰκτρὰ καὶ ἐρινυώδης ἐκεῖνη πολιτικὴ ῥῆσις ἐγεννήθη *pense comme moi on je te tue* παρῆλθον . . . Κύριοι Ἀρειοπαγῖται, φρικτῶ ἀναλογιζόμενος, ὅτι, ὅτε εἶπον ταῦτα τινὰ ἐνώ-

πιον τῶν πλημμελειοδικῶν, προσεθέμην «ἂν καταδικάσητε αὐτοὺς εἰς φυλάκισιν, ἴσως θέλετε νομίσει ὅτι τοὺς καταδικάζετε, ἐγὼ ὁμῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι τὸ ταλαίπωρον τοῦτο καὶ ἡμίξηρον τοῦ Θεοφίλου Καίρου σωματίον, θέλετε καταδικάσει εἰς Θάνατον». Ἡ δὲ πρόβρῃσις μου αὕτη δυστυχῶς ἐπραγματοποιήθη . . .

Εἶθε ὁμῶς ἡ ἀπόφασίς σας σταματήσῃ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, εἶθε δεῖξῃ πρὸς τὰ κατώτερα δικαστήρια, ὅτι ἡ πολιτικὴ κοινωνία θρησκευτικὰ θύματα δὲν δύναται νὰ κάμῃ οὐδ' ἀνέχεται νὰ κάμνωσιν ἄλλοι, διότι τοιαῦτα ἐν ὀνόματι αὐτῆς ἀνεχομένη νὰ γίνωνται, ἀποβάλλει ἡ ἀντιπρὸσωπος αὐτῆς ἀρχή, τὸ ἀρχικόν, τὸ ἐξουσιαστικόν καὶ ὡς ἴση πρὸς τοὺς ἴσους αὐτῇ γινομένους διὰ τῶν δογματικῶν καὶ θρησκευτικῶν συζητήσεων πολίτας συγκαταβαίνει ὡς ἄριστα ἀπέδειξε τοῦτο ὁ μέγιστος τῶν συγχρόνων φιλοσόφων, ὁ Κάντιος εἰπών, ὅτι τὸ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν δικαίωμα οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἀπλῶς ἀστυνομικὸν εἶναι. Τὴν θεωρίαν δὲ ταύτην διὰ μακρῶν ἐξεθέμην ἐν σελ. 677 τῆς περὶ συνταγματικοῦ δικαίου πραγματείας μου ¹.

Ναί, κύριοι, τὸ λέγω ἀπροκαλύπτως, διότι καὶ ἡ συνειδήσις με πείθει, καὶ ἡ ἱστορία προσεπιμαρτυρεῖ τῇ συνειδήσει μου : ὑπάρχει φιλοσοφικόν τι ἀξίωμα, ἴσον καὶ ἀσφαλὲς ὡς τὰ μαθηματικὰ ἀξιώματα, ὅτι τὸ ψεῦδος, καὶ ἂν αἱ ἐπίγειοι πᾶσαι δυνάμεις συμμαχήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, θέλει ἐπέλθει ὁμῶς ἡ ἡμέρα καθ' ἣν θέλει διαλυθῆ. Τοῦναντίον δὲ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἂν πάντες οἱ δυνάσται κατ' αὐτῆς συνασπίσωσι, καὶ ἂν ὅλος τῆς γῆς ὁ σίδηρος μεταβληθῆ εἰς δεσμὰ διὰ νὰ τὴν καθεῖρξῃ, ἡ ἀλήθεια λέγω, θέλει μίαν ἡμέραν θριαμβεύσει, διότι ὁ Θεὸς φιλεῖ αὐτήν, ὡς ἀποστρέφει τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τοῦ ψεύδους καὶ τῶν ἐργατῶν αὐτοῦ.

Ἄν λοιπὸν τοῦ Καίρου καὶ Γλαυκωπίδου τὰ δόγματά εἰσι σφαλερὰ, ὡς καὶ ἐγὼ μεθ' ἀπάσης τῆς ὀρθοδοξίας τὰ νομίζω σφαλερὰ. ἄφετε αὐτὰ ἐλεύθερα, διότι ταχύτερον θέλει καταδειχθῆ ἢ πλάνη των, ἂν δέ, τὸ ὅποιον δὲν πιστεύω, εἰσὶν ἀληθῆ, τίς θέλει δυνηθῆ νὰ καταβάλῃ αὐτά ;

Ἄλλ' εἶτε σφαλερὰ εἶτε ἀληθῆ εἰσιν, ἀξιοὶ τιμῆς εἰς τὰ ὅμματα παντὸς εὐσυνειδήτου, πεφωτισμένου καὶ ἐλευθέρου πολίτου εἰσὶν οἱ ταῦτα δημοσίᾳ καὶ ἐναντίον τοῦ συμφέροντός των ὁμολογήσαντες καὶ ἕνεκα τούτων ὁ μὲν τὸν βίον κατέστρεψεν ἐν εἰρῆτῃ, ὁ δὲ περιμένει ἐν φυλακῇ νὰ μάθῃ ἂν ἡ συνειδήσις ἦναι ἐλευθέρη ἐν Ἑλλάδι. Ναί

1. Τόμ. γ' σελ. 304 τῆς β' ἐκδόσεως.

Γλαυκωπίδη, ἡ συνείδησις εἶναι ἐλευθέρα ἐν Ἑλλάδι, διότι τὸ ἐλεύθερον αὐτῆς σύνταγμα τοιαύτην ἀνεγνώρισεν αὐτήν.

Ὅτι δὲ τὴν ἀπεδέχθη ἐλευθέραν, καὶ τοιαύτην σαφῶς ἐν τοῖς ἄρθροις αὐτοῦ διετράνωσε, τοῦτο εἰς τὰ ὄμματα παντὸς ἀμερολήπτως ἀναγιγνώσκοντος αὐτὸ φανεροῦται· μόνον τὸ πλημμελειοδικεῖον Σύρου δὲν ἠθέλησε νὰ ἐρμηνεύσῃ αὐτὸ ὑγιῶς, ἡ δὲ παρερμηνεία του αὕτη φέρει ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παρασταθῶμεν σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν, ὅπως τύχωμεν τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεώς του.

Ὁ Πρόεδρος. Περιορίσθητε Κ. δικηγόρε, εἰς τὸ θέμα τῆς ἀναίρεσεως καὶ ἀφήσατε τὰς θεωρίας ὡς ἐκτὸς τοῦ προκειμένου.

Ὁ δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Συγχωρήσατέ μοι, Κ. Πρόεδρε, ἂν ἀντιτείνων πρὸς ὑμᾶς εἶπω, ὅτι εἰμὶ ἐντὸς τοῦ ζητήματος, διότι τὸ ζήτημα δὲν δύναται νὰ διασαφηνισθῇ, καὶ ἐπομένως νὰ λυθῇ εἰμὴ διὰ τῆς θεωρίας. Νομίζω, δὲ ὅτι καὶ ὁ τόπος εἶναι καταλληλότατος, διότι ἂν αἱ νομικαὶ καὶ πολιτικαὶ θεωρίαι δὲν εὐρίσκωσι χώραν ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου τούτου δικαστηρίου, ποῦ ἄλλοῦ δύνανται ἀρμοδιώτερον νὰ ἀναπτυχθῶσι ;

Τὸ πρῶτον τοῦ Συντάγματος ἄρθρον διατείνομαι ὅτι καιρίως προσεβλήθη, διότι τοῦτο κηρύττει καὶ πάσης θρησκείας τὸ ἐλεύθερον καὶ πάσης συνειδήσεως τὴν ἀκώλυτον διαδήλωσιν· τὸ δὲ δέκα (10) τοῦ Συντάγματος ἄρθρον προσεπικυροῖ καὶ τελειοποιεῖ τοῦ πρώτου ἄρθρου τὰς σωτηριώδεις διατάξεις. Τὸ πρῶτον τοῦ Συντάγματος ἄρθρον φέρει, ὅτι κῆ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἀνεκτὴ καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἀπαγορευομένων τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας».

«Ἐπικρατοῦσα θρησκεία κλπ.» ἀλλά, κύριοι, ποία ἡ ὀρθὴ τῆς λέξεως ταύτης σημασία ; λογικῶς καὶ πολιτικῶς ἡ λέξις αὕτη ἐν τῷ πολιτεύματι ἡμῶν δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ εἰμὴ ὅτι καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἡμῶν γλώσσει ἐν γένει, δηλαδὴ ὅτι οἱ πλείονες τῶν Ἑλλήνων ἐσμὲν ὀρθόδοξοι. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐκληφθῇ ὡς σημαίνουσα κράτος καὶ ὑπεροχὴν πολιτικὴν τῆς ὀρθοδόξου ὑπὲρ τὰς ἄλλας θρησκείας, διότι τότε αὐτὸ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἦθελεν φέρει ἐν ἑαυτῷ περιεργοτάτην πρὸς ἑαυτὸ ἀντίφασιν. Ὁ ἐπικρατῶν μόνος ἄρχει, ἅτε μόνος κρατῶν, οὐδένα δὲ ἄλλο συνάρχοντα παρ' αὐτῷ συνυπάρχοντα οὔτε ἀναγνωρίζει, οὔτε ἀνέχεται. Οὕτως ὀρθῶς λέγομεν, ὅτι αἱ καθεστηκυῖαι τοῦ κράτους ἡμῶν ἀρχαί, αἱ νομοθετικαί, αἱ δικαστικαί, αἱ ἐκτελεστικαί

ἐπικρατοῦσι, διότι παρ' αὐταῖς οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ καθιδρυθῆ καὶ νὰ ἐνεργῆ τὰ ἐκείνων ἀντιποιομένη ἔργα. Ἄν δὲ τοιαύτη τις ἐμφανισθῆ, εἴτε ἔσωθεν ἐσχηματίσθῃ, εἴτε ἔξωθεν πρὸς ἡμᾶς εἰσέβαλεν, οὐ μόνον ἴσης τιμῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἴσης προστασίας ὑπὸ τῶν νόμων δὲν θέλει τύχει, ἀλλὰ τὸναντίον παντὶ μὲν σθένει οἱ πολῖται ὀφείλομεν νὰ ἀποκρούσωμεν αὐτήν, πάντες δὲ οἱ νόμοι κατὰ τὸν τοιαῦτα ἀποτολμώντων ἐξανίστανται. Πλὴν δ' ἐρωτῶ, συμβαίνει τι τοιοῦτον ὡς πρὸς τὰς θρησκείας; βεβαίως οὐχί. Naί, πᾶσα θρησκεία ἐπικρατεῖ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐν ἑαυτῇ τουτέστι παρὰ τοῖς ὀπαδοῖς αὐτῆς παρὰ τῇ διοικούσῃ αὐτῇ ἀρχῇ, τῇ συνόδῳ τῆς· ἀλλὰ τοῦτο τὸ κράτος δογματικῶς μὲν καὶ κανονικῶς ἐντὸς ἑαυτῆς περιστέλλεται, πολιτικῶς δὲ οὐδόλως ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας διαδηλοῦται· ἄλλως δὲ ἂν διεδηλοῦτο, ὀφείλου τότε καὶ οἱ ἑτεροδοξοῦντες ἴσην τοῖς πιστοῖς νὰ ἀποδώσωσιν αὐτῷ τιμὴν, ὅπως τινῶν πάντες οἱ ἐν τῷ κράτει πρὸς τὰς καθεστηκυίας ἀρχὰς ὀφείλουσι σέβας· οὗτος ἐν Γαλλίᾳ ἐπεκράτει ἄλλοτε ἡ δυτικὴ ἐκκλησία, διότι τοὺς ἑτεροδοξοῦντας καὶ μάλιστα τοὺς διαμαρτυρομένους κατεδίωκε, καταναγκάζουσα αὐτοὺς διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1724, καὶ τὰ τέκνα των ἐν τῇ δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ βαπτίζωσι, καὶ τῆς κοινωνίας νὰ μεταλαμβάνωσι κ.τ.λ., κατὰ δὲ τὸν ἀπειθούντων βαρβάρους καὶ σκληρὰς κατεγίνωσκε ποινάς· διότι, μνημονεύω αὐτῶν τῶν λέξεων τοῦ νόμου, κατὰ μὲν τῶν ἀνδρῶν κατεγίνωσκε ποινήν ἰσοβίων δεσμῶν (*galères perpetuelles*), κατὰ δὲ τῶν γυναικῶν κοῦράν καὶ φυλάκισιν ἰσόβιον (*les femmes seront rasées et renfermées pour toujours*), κατὰ δὲ τῶν τέκνων το κατὰ τοὺς δυτικοὺς βάπτισμα (*les enfants des protestants seront baptisés par l'Eglise Romaine*), κατὰ δὲ τῶν ἀσθενῶν μετάληψιν κατὰ τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης (*les malades seront communiés*). Οὗτος ἔτι καὶ νῦν ἐπικρατεῖ ἐν πλείστοις τῆς Ἰταλίας μέρεσιν ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία· ὅθεν καὶ ἐκεῖ, τὸ γνωρίζετε, οἱ ὀρθόδοξοι οὐδὲ ταφῆς ἀξιοῦνται. Οὗτος ἐπικρατεῖ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, ὅθεν οἱ ἑτεροδοξοῦντες ἀποβάλλονται τοῦ κράτους· οὗτος ἐν Βαυαρίᾳ, τῇ Γερμανικῇ ταύτῃ Ῥώμῃ, ὅθεν οἱ διαμαρτυρόμενοι καθηγῆται ἀποβάλλονται τῶν πανεπιστημίων.

Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι; ἐν Ἑλλάδι πᾶσα θρησκευτικὴ κοινωνία εἶναι ἐλευθέρη. Λαμπρὸν δὲ σχόλιον τοῦ ἰσχύοντος παρ' ἡμῖν Συντάγματος εἶναι τὸ προγενέστερον εὐκλεές καὶ τοσαύτην τιμὴν περιποιοῦν εἰς τὸ ἔτι ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἔθνος ἡμῶν Σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἄρθρῳ λέγει· ἀκαθεῖς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπαγγέλλεται τὴν θρησκείαν του ἐλευθέρως, καὶ διὰ τὴν λατρείαν

αὐτῆς ἔχει ἴσῃν ὑπεράσπισιν). Ἦκούσατε κύριοι ; «καθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπαγγέλλεται τὴν θρησκείαν του ἐλευθέρως». Οὐδὲ φοβοῦμαι μὴ τις εἴπῃ ὅτι τὸ νέον πολίτευμα ἡμῶν εἶναι περιοριστικώτερον τῆς ἐλευθερίας ταύτης τῆς τοσοῦτον ἱεράς· ἂν δέ τις τολμήσῃ νὰ τὸ εἴπῃ, ἄς ἀποκηρύξωμεν αὐτὸν ὡς μὴ Ἕλληνα, καὶ ὡς ὑβρίζοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν τὸ ἀνεξίθρησκον μὲν καὶ ὀρθοφρονοῦν ἐν τοῖς σπαργάνοις, καταδιωκτικὸν δ' ἀναφερόμενον ἐν ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ. Τί λοιπὸν ἔπραξε τὸ Πλημμελειοδικεῖον τῆς Σύρου ; μὴ δυνάμενον νὰ ἴδῃ τοσοῦτον ἐλευθερίας καθαρᾶς φῶς χωρὶς νὰ θαμβωθῇ, παρεμόρφωσε τοῦ Συντάγματος τὴν ἔννοιαν. Naί, ἡ συνειδήσις εἶναι ἐλευθέρα, εἶπεν, ἐπομένως καὶ ἡ θρησκεία, ἀλλ' ἐφόσον αὕτη δὲν διαδηλοῦται ἐξωτερικῶς διὰ λόγου ἢ διὰ πράξεως. Περίεργος τῇ ἀληθείᾳ ἐλευθερία αὕτη, ἂν ἀληθῶς τοιαύτη εἶναι οἶαν τὸ δικαστήριον τῆς Σύρου ὥρισεν ἡμῖν αὐτήν. Ἐφόσον ἡ συνειδήσις δὲν εἶναι εἰμὴ συνειδήσις, εἶναι ἐλευθέρα, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ δικάσῃ αὐτήν, ἅμα ὅμως διαδηλωθῇ, ἀμαρτάνει ; Ὡ ! τῳόντι ἀνταξίαν τοσοῦτον ἀγώνων, τοσοῦτων θυσιῶν ἐλευθερίαν ἐκτησάμεθα ! ἀλλά, κύριοι ἐρωτῶ ὑμᾶς, ἐρωτῶ πάντα ἐχέφρονα, τίς δύναται, καὶ ἐν πλήρει παμβασιλείᾳ καὶ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτὸ ἐνὸς Νέρωνος, ἐνὸς Καλιγούλα, ἐνὸς Βεκίου, ἢ ἐνὸς Δομιτιανοῦ, νὰ ἐμβατεύσῃ εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ἐν ἑαυτῇ ἀποκεκλεισμένης ταύτης συνειδήσεως ἢ νὰ τὴν ἐξελεῖξῃ, ἢ νὰ τὴν τιμωρήσῃ ; Ποία τυράννου χεὶρ, ποίων δημίων μάστιγες δύναται νὰ ἐκτυλίξωσι τῆς αὐτοδίκου (sui juris) συνειδήσεως τὰς σελίδας, ἢ νὰ τύψωσι καὶ μαστιγώσωσιν αὐτήν ; Νερωνείου λοιπὸν πολιτείας ὅσῃν ἐλευθερίαν ἀσφαλίξει ἡμῖν τὸ σύνταγμα ; τί δὲ γίνεται τότε τὸ δέκα τοῦ Συντάγματος ἄρθρον ; ἢ καὶ τοῦτο ἰσχύει ὑπὸ τὴν ἀντίστοιχον ἐρμηνείαν, ἡ ἰδέα εἶναι ἐλευθέρα, ἀπαγορεύεται δὲ μόνον ἢ διὰ τοῦ προφορικῶς λόγου διαδήλωσις αὐτῆς ; ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ γράψῃ τις ; ὄχι κύριοι, ἡ τοιαύτη τῆς συνειδήσεως δέσμευσις εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς καταστροφὴν ὅλων τῶν ἐλευθεριῶν, διότι τις ἀσφαλίζει με, ὅτι ὁ προθέμενος νὰ δεσμεύσῃ τὴν συνειδήσίν μου δὲν θέλει ἀκολούθως ζητήσῃ τὴν δέσμευσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς ἰδέας μου, ἀκολούθως δὲ ὅτι δὲν θέλει προβῆ καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματός μου, τῆς ιδιοκτησίας μου, τῆς τιμῆς μου, καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀγαθῶν ἃ ὡς ἀνθρώπῳ λογικῶ ἐδωρήσατό μοι ὁ πλάστης μου ; Μεταξὺ τῶν ἐλευθεριῶν ὅλων ὑπάρχει σφιγκτόν τι καὶ συμπαγὲς ἀλληλένδετον, ὅμα δὲ τις ἐξ αὐτῶν κρουσθῇ, καὶ αἱ ἄλλαι πάσχουσιν ἅμα τις αὐτῶν περιορισθῇ, σύμψασαι συγκαταστρέφονται.

Ἄλλ' ἡ θεοσεβεία, εἶπον οἱ κατώτεροι δικασταί, δὲν εἶναι ἐκ τῶν

γνωστῶν θρησκειῶν, ἄρα οὐδὲ ἀπολαΐει τῆς προστασίας τῶν νόμων. Πλὴν τὸ πλημμελειοδικεῖον δὲν εὐηρεστήθη νὰ μᾶς δώσῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γνωστῆς θρησκείας· διότι βεβαίως κατ' οὐδὲν ἱκανοποιεῖ ἡμᾶς ὁ ὀρισμὸς ὃν δίδωσιν, ὅτι γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἡ δι' ἐξωτερικῆς λατρείας καὶ ὑπὸ ἐξωτερικοὺς τύπους δημοσίᾳ καὶ ἐλευθέρως ἐξασκουμένη. Ἄλλ' ὑμεῖς νομίζομεν, ὅτι ἤξιζε τοῦλάχιστον τὸν κόπον νὰ μᾶς εἴπῃ, πῶς, ἤτοι διὰ ποίου μέσου, θέλει γίνεῖ γνωστὴ ἡ θρησκεία, ποίαν δὲ προσφορωτέραν περίστασιν ἤθελεν εὑρεῖ τὸ δικαστήριον ἵνα μᾶς δώσῃ ἐν μάθημα τοῦ Συνταγματικοῦ δικαίου; ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνο παρέλειψε τοῦτο, ἄς ἀναζητήσωμεν ἡμεῖς τὸ πνεῦμα τοῦ θεμελιώδους ἡμῶν νόμου.

Ἡ λέξις γνωστὴ θρησκεία ἐτέθη κυρίως ἐν τῷ Συντάγματι ἡμῶν πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 222 τοῦ ποινικοῦ νόμου λέξεως ἀνεγνωρισμένη· διότι πρὸς μὲν τὴν ὑπαρξίν ἀνεγνωρισμένης θρησκείας ἀπαιτεῖται ρητὴ τῆς κυβερνώσης ἀρχῆς ἀναγνώρισις· ἐνῷ ἵνα θρησκεία τις γένηται γνωστὴ, οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτεῖται, εἰμὴ ὅπως τὸ δόγμα καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτῆς γένωνται φανερά καὶ μὴ μένωσι κρύφια. Ἄλλως δ' ἂν τὴν ἐναντίαν ἀποδεχθῶμεν ἔννοιαν, ἐρωτῶ ὑμᾶς, Κύριοι Ἀρειοπαγῖται. Ποία θρησκεία τῶν ἐλευθέρως ἐν Ἑλλάδι ἐξασκουμένων φέρει δίπλωμα ἀναγνώρισεως παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἡμῶν; οὐδεμία. Ποία καὶ ποῦ ὑπάρχει τῶν γνωστῶν θρησκειῶν; οὐδαμοῦ. Πρὸς τοῦτο συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς ἀναφέρω ἐν περιεργῶν καὶ κωμικῶν συνάμα ἱστορικῶν γεγονόσ, ὅπερ ἔλαβε χώραν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐν τῇ Γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ. Ἰωσήφ Β', ὁ αὐτοκράτωρ, ἀνεξίθρησκος ὢν, καὶ ὑπὲρ τὸν αἰῶνα αὐτοῦ φιλελεύθερος, ἤσχαλλε διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλας τῶν θρησκειῶν πόλεμον, ὅθεν, ὅπως ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἐξάρη πάσης ἐριδος ἀφορμὴν, ἐξέδοτο διάταγμα, δι' οὗ ἐπέταττε πάσας τὰς ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ θρησκείας νὰ ἀπογραφῶσι ἐντὸς ὀρισμένου τινὸς χρόνου παρὰ τοῖς διαφόροις διοικητηρίοις, ὑποσχόμενος ὅτι πρὸς ἀπάσας τὰς ἐγγραφείσας θέλει χορηγήσῃ τὴν ἐλευθεράν ἐξάσκησιν. Ὡς διέταξε καὶ ἐγένετο, ἀπεστάλησαν δὲ πρὸς ἀνακτοβούλιον οἱ κατάλογοι, καὶ τοῦτο συνέταξε ἕνα κοινὸν περιέχοντα πάσας τὰς ἐγγραφείσας διακοσίας καὶ τριακοσίας, δὲν ἐνθυμούμαι καλῶς, θρησκείας, ὃν ὑπογράψας ὁ αὐτοκράτωρ μετεποίησεν εἰς διάταγμα, δι' οὗ πᾶσαι μὲν αἱ ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ φερόμεναι θρησκείαι γνωσταὶ καὶ ἀνεγνωρισμέναι ἐκηρύττοντο, πασῶν δὲ τῶν λοιπῶν, τῶν μὴ δηλονότι ἐγεγραμμένων ἢ ἐλευθέρᾳ διομολόγησις ἀπηγορεύετο. Τί δὲ μετ' ὀλίγον συνέβη; μία τις βροχημῶν αἵρεσις μὴ προ-

φθάσασα νὰ ἐγγραφῆ, κατέστη ἐκπρόθεσμος, ἐμμένουσα δὲ ν' ἀπαιτῆ ἴσας ταῖς λοιπαῖς δικαιώματα ἐστασίαζεν· ὁ δ' αὐτοκράτωρ, χάριν τοῦ διατάγματός του, ἐπολέμει αὐτοὺς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ πιέσῃ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν συνειδήσιν, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπολέμει καὶ πρὸς ἄλλους αὐτοῦ ὑπηκόους, τοὺς βραβάντας Βέλγας, οἵτινες τὸναντίον ἀπήτουν ὅπως ἐν τῷ Βελγίῳ ἐπικρατήσῃ ἀποκλειστικῶς ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία. Οὕτω λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ ἐν μὲν τῷ Βελγίῳ ἐπολέμει ὑπὲρ τῆς ἐλευθεροθρησκίας, ἐν δὲ τῇ Βοημίᾳ κατὰ τοῦ ἐλευθέρου τῆς συνειδήσεως ἐμάχετο, εἶχεν ὅμως νόμιμον τινὰ λόγον, τὸ περὶ θρησκειῶν διάταγμα αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι; τίμι δικαίωματι, τίμι λόγῳ νομίμῳ κατεδικάσθησαν οὗτοι; Ἄλλ' ἔξω ἤκουσά τινων, οὐχὶ ἐκ τῶν κοινῶν λεγόντων, ὅτι γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἡ ἄλλοθί που τῆς οἰκουμένης πρεσβευομένη. ὦ! καὶ τοῦτο εἶναι τῶντι νόστιμον! καὶ τίς βεβαιοῖ ἡμᾶς, ὅτι ἡ Καίρειος λεγομένη θρησκεία οὐδαμοῦ ἄλλοῦ πρεσβεύεται; αὐτὸς ὁ Καίρης τί ὠμολόγησεν; αὐτὰ τὰ βιβλία του τί φέρουσι; ὅτι ἡ θεοσέβεια εἶναι ἡ θρησκεία ἡ ὑπὸ τῆς ἑρθῆς φιλοσοφίας εἰς τὸν νοῦν παντὸς ἀνθρώπου ἀποκαλυπτομένη. Τίνα δὲ καὶ ὁ Γλαυκωπίδης ἀνακρινόμενος ἀπήντησεν ἐπὶ τῆς γενομένης αὐτῷ ἐρωτήσεως, πότε, ποῦ καὶ ὑπὸ τίνων καθιδρύθη ἡ θρησκεία αὕτη, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ὀπαδοὶ τῆς;—Δὲν δύναμαι νὰ προσδιορίσω οὔτε τὸν τόπον, οὔτε τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ θρησκεία μου καθιδρύθη; ἀλλ' οὔτε ὑπὸ τίνων καθιδρύθη; διότι ἠμπορεῖ νὰ καθιδρύθη ἀπὸ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον. Καὶ περὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτῆς δὲν ἔχω νὰ εἶπω θετικὸν καὶ προσδιωρισμένον, καθότι τοιοῦτοι δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν εἰς πᾶσαν τὴν ὑφήλιον.—Ἡκούσατε Κύριοι; εἰς πᾶσαν τὴν ὑφήλιον. Ἄλλ' ἔστω, εἶναι νέα θρησκεία καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδόλως γνωστὴ, ἄρα οὐδὲ ἀνεκτὴ ἐν Ἑλλάδι; ἔσεται δὲ ἀνεκτὴ, ὅταν γένηται γνωστὴ διὰ τῆς ἐλευθέρας αὐτῆς ἐξασκήσεως ἀλλοθί ποῦ. Πρὸς ταῦτα οὐδὲν ἤττον εὐχερῆς ἡ ἀπάντησις; γνωστὸν ὅτι ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικανικῇ ὁμοσπονδίᾳ ὑπάρχει συνταγματικὸς θεσμός, καθ' ὃν καθιεροῦται Α' τὸ ἀπολύτως ἐλεύθερον τῆς θρησκευτικῆς τοῦ ἀτόμου συνειδήσεως· καὶ Β' ἐντελής πολιτικὴ ἀδιαφορία περὶ τὰ θρησκευτικὰ ὥστε ἐν Ἀμερικῇ κράτος καὶ ἐκκλησία εἰσὶν ὅλως ἀλλήλων ἀνεξάρτητα. Ὁ Καίρης λοιπὸν ἠδύνατο, λαμβάνων εἰσοδὸν ἐπὶ τοῦ ἀτμπολοίου εἰς Σαούθεμπτον ἢ εἰς Λιβερπούλιν νὰ ἀποβιβασθῇ εἰς Νεοβάρακον ἢ εἰς Βοστώνην, νὰ συστήσῃ τὴν ἐκκλησίαν του, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐπανακάμψῃ ἐν Ἑλλάδι ἐλευθερίαν συνειδήσεως κτησάμενος, καὶ δυνάμενος ἐλευθέρως νὰ τελῇ τὰ τῆς θρησκείας του, οὔσης ἤδη γνωστῆς ἄτε ἐκκλησίας αὐτῆς ὑπαρχούσης ἤδη ἐν Ἀμερικῇ. Γελοῖον τῶντι

συμπέρασμα! τὸ σήμερον ἀθέμιτον νὰ γένηται αὐριον θεμιτόν, διότι δόλιχον διαπόντιον διέδραμεν!

Ὅχι Κύριοι, μυριάκις ὄχι, ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑποθέσωμεν τοιούτους παραλογισμοὺς εἰς τὸν θεμελιώδη ἡμῶν νόμον. Ἡ λέξις γνωστή, πολιτικῶς οὐδὲν ἄλλο σημαίνει, εἰμὴ ὅ,τι καὶ γραμματικῶς, τουτέστι μὴ κρύφιον. Ἡ δὲ πολιτεία οὐδὲν ἄλλο δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ, παρὰ τῶν ἑτεροδοξούντων, εἰμὴ νὰ γνωρίσῃ, ὅποια τὰ δόγματα, ὅποια ἡ ἠθικὴ τῆς θρησκείας αὐτῶν, καὶ οὐδὲν πλέον, ἄλλως δὲ ἤθελεν εἶσθαι τὸ πάντων παραλογώτατον, ὡς ἤδη εἶπον ὑμῖν, νὰ ἀναγνωρίζηται μὲν τὸ ἐλεύθερον τῆς συνειδήσεως ὡς δικαίωμα ἀτομικόν, ν' ἀπογορευῆται δὲ τὸ ἐλεύθερον τῶν θρησκευμάτων ὡς δικαίωμα πλειόνων ὁμοφρονούντων ἀτόμων.

Προστίθημι δέ, ὅτι ἡ πολιτεία δὲν δύναται νὰ ἀναμειχθῇ εἰμὴ ὅταν ἡ ἀλλόδοξος αὐτῇ ὁμηγυρις προτίθηται νὰ τελέσῃ τὰ τῆς ἰδίας λατρείας, ὥστε κάλλιστα τὸ πολίτευμα ἡμῶν διέκρινε μεταξὺ θρησκείας καὶ λατρείας καὶ περὶ ἐκάστης ἐλάλησεν· διότι, καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν θρησκείαν κηρύττει αὐτὴν ἐλευθέραν· καθ' ὅσον δὲ πρόκειται περὶ τῆς λατρείας, ἐγγυᾶται τὴν ἴσῃν τῶν νόμων προστασίαν. Ὅθεν, ἀφ' ἐνὸς δὲν εἶναι ἡ λατρεία ἣτις εἶναι ἐλευθέρα, ἀλλ' ἡ θρησκεία, καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲν εἶναι ἡ θρησκεία ἣτις ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προστατεύεται, διότι δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς προστασίας αὐτοῦ, ἀλλὰ ἡ λατρεία. Ταῦτα δὲ κύριοι, οὐδόλως εἰσὶν ἐπιχειρήματα ἃ σήμερον φέρω ἐνώπιον ὑμῶν χάριν τῆς ὑπερασπίσεως, ἀλλὰ εἰσὶν ἀλήθειαι, ἃς ἐπανειλημμένως ἐξαιτίαν ὄλην ἀπὸ τῆς ἔδρας τοῦ Πανεπιστημίου διετράνωσα, καὶ ἐν τῇ περὶ συνταγματικῶν δικαίων πραγματεία μου διεπλάτυνα, ἰδίως δ' ἐν σελ. 676-685 καὶ 791-794¹.

Ἄλλ' ἀκούω τοῦ Κυρίου εἰσαγγελέως λέγοντος ὅτι δὲν εἶναι ἀνεκτὴ. Δὲν εἶναι ἀνεκτὴ Κ. Εἰσαγγελεῦ, τί ἐννοεῖτε! ἀγνοεῖτε ἄραγε πόσων καὶ πόσων ἐπικρίσεων ἔτυχεν ἡ λέξις *tolérance* ἐν τοῖς πρώτοις Γαλλικοῖς συντάγμασι φερομένη, καὶ ὅτι ὁ Μιραμπὸ εἶπε «*La liberté la plus illimitée de religion est à mes yeux un droit si sacré, que le mot tolérance, qui voudrait l'exprimer, me paraît en quelque sorte tyrannique lui-même, puisque l'existence de l'autorité qui a le pouvoir de tolérer attente à la liberté de penser par cela même qu'elle tolère et qu'ainsi elle pourrait ne pas tolérer* (Discours à l'Assemblée constit., séance 22 Août 1789). Ἄλλὰ ποῖαν τῆς τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς μαρτυρίας ἔχομεν ἀνάγκην, ἀφοῦ τὸ Α' ἄρθρον τοῦ

1. Τόμ. γ' σελ. 301-322 καὶ τόμ. δ' σελ. 177-184 τῆς β' ἐκδόσεως.

Συντάγματος τῆς Τροιζῆνος λέγει· «καθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπαγγέλλεται τὴν θρησκείαν του ἐλευθέρως» ἐρωτῶ λοιπόν, ὀπισθοδρόμησεν ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὸ 1823 μέχρι τοῦ 1824 ἢ 1853 ; ὑμεῖς λύσατε τὸ ζήτημα τοῦτο, διότι τὸ ἐπ' ἐμοὶ τὸ ἔλυσα ἤδη ἀρνητικῶς. Θέλω δὲ ἄλλο παρατηρήσει ὑμῖν, κύριοι ἀρειοπαγῆται, ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, ἡ ἀναίρεσις ἀπορριφθῆ, θέλετε φέροι τὴν κυβέρνησιν εἰς ἓν περιεργότατον ἀδιέξοδον τὸ ἐξῆς· ὑποθέστω, ὅτι οἱ πελάται μου ὑφίστανται τὴν 13 ἐτῶν φυλάκισιν, καὶ τὴν πενταετῆ δυσάρεστον λῖαν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν ; τί θέλει μετὰ ταῦτα συμβῆ οἱ διὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν ἑτεροδοξίαν, οἱ διὰ τὴν σύστασιν ναοῦ, μὴ γνωστῆς καὶ μὴ ἀνεκτῆς θρησκείας εἰς τοσαύτην βαρεῖαν ποιὴν καταδικασθέντες, θέλουσιν ἄρα γε ἐξέλθει τῆς φυλακῆς Χριστιανοί ; Οὐχί· ὁ διωγμὸς θέλει καταστήσει αὐτοὺς, ἢ τοῦλάχιστον τὸν ἓνα, τὸν Γλαυκωπίδην, τὸν δημοσίᾳ ὁμολογήσαντα τὴν θεοσέβειαν, στεφρότερον εἰς τὰς θρησκευτικὰς του δοξασίας, ἢ ὑπὲρ ὧν ἐμαρτύρησεν ἐν φυλακῇ ἑξαιτίαν ὄλην. Ἀλλὰ ὁ Γλαυκωπίδης εἶναι πολίτης Ἑλληνας, δυνάμει δὲ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ ἐπιτρέποντος τὴν ἀπὸ τοῦ κράτους ἀπέλασιν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, καὶ τὴν ἀστυνομικὴν ὑπέστη ἐπιτήρησιν κατὰ τὸ ἄρθρον 37 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὁ Γλαυκωπίδης λοιπόν, ἐξερχόμενος τῆς φυλακῆς ἔσεται, ὡς καὶ ἤδη εἶναι, θεοσεβῆς, θέλει ἐμμένει δὲ ἐν τῇ Ἑλλάδι γνωστὸς θεοσεβῆς, ἡ δὲ πολιτεία ἡμῶν ἀνεχομένη αὐτόν, καὶ δὲν δύναται νὰ μὴ τὸν ἀνεχθῆ, διότι εἶναι πολίτης Ἑλληνας, θέλει ἀνεχέσθαι καὶ τὴν θρησκείαν του· ἄρα ἡ θρησκεία τοῦ Γλαυκωπίδου θέλει ἐπισήμως καὶ ἐν γνώσει πάντων κατασταθῆ ἀνεκτῆ. Λέγω δὲ ἐπισήμως, διότι θέλουσιν ὑπάρχει οὐχὶ μία, ἀλλὰ δύο ἀποφάσεις, ἡ τοῦ Πλημμειοδίου Σύρου καὶ ἡ ὑμετέρα, δι' ὧν ἐπισήμως θέλει γνωρισθῆ ἡ θρησκεία του, ἥτις μετὰ ἐξαετῆ τιμωρίαν ἐξ ἀνάγκης θέλει μείνει ἀνεκτῆ ἐν τῷ Κράτει ἡμῶν. Βλέπετε λοιπόν, κύριοι Ἀρειοπαγῆται, εἰς πόσα ἄτοπα θέλομεν καταστήσει ἀπὸ κακῆς ἀρχῆς ἀναχωρήσαντες ; Βλέπετε πόσον τὸ πρῶτον βῆμα εἶναι ὀλισθηρόν, καὶ πόσον, ἀφοῦ ἅπασι παρερμηγνέσωμεν τὸ Σύνταγμα, δὲν δυνάμεθα πλέον εἰμὴ νὰ παραβιάσωμεν ἐντελῶς καὶ αὐτὸ καὶ τοὺς νόμους ;

La Charte est comme une île escarpée et sans bords,
on n'y peut plus rentrer dès qu'on en est dehors.

Ἡμεῖς ὅμως ἐλπίζομεν εἰς τὰ φῶτά σας, καὶ πεποιθᾶμεν, ὅτι καὶ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τῆς πολιτείας μας θέλεται σώσει μηδὲν ἄπεβλέποντες εἰς ὅσα ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος ταραξίας τῆς πολιτείας μας ἤθελεν εἰπῆ· οἱ τὰ τοιαῦτα κινήσαντες καὶ κινουῦντες, ποιοῦνται πορισμὸν τὴν εὐσεβείαν· ἵνα δὲ βεβαιωθῆτε τοῦτο, δὲν ἔχετε εἰμὴ νὰ ρίψητε ἐν βλέμμα

εἰς τὰς καταθέσεις κοινῶν μαρτύρων, ἐξ ὧν θέλετε πεισθῆ, ὅτι πάθος ὑποκρισίας, πάθος χρηματισμοῦ ἐκίνησεν αὐτούς εἰς καταμαρτυρίαν, τὸ δὲ πάθος τοῦτο τοσοῦτον ἐτύφλωσεν αὐτούς, ὥστε καὶ ἐπὶ δικαστηρίου, καὶ ἐν τῇ « Ἐφημερίδι τοῦ Αἰῶνος » ὑπ' ἀριθ. 1185, εἶπον καὶ ἔγραψα, ὅτι καὶ τὸν μικρὸν Βάαλ προσιτίμων νὰ προσκυνῶσιν ὡς θεόν, ἂν οὗτος ἦνωνεν αὐτούς μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων!!!! Ὁ ἐστίν, ἂν διὰ τοῦ Βάαλ καὶ τῆς θρησκείας του, διότι καὶ ἐκείνης ἤθελον ἐπὶ χρήμασι ἀναδειχθῆ προστάται, ἡδύνατο ἐν τῆς Βαλαντιοῖς τῶν ἄλλων νὰ χρηματίζωνται. Ἄνθρωποι ἄνευ ἠθικῆς, ἄνθρωποι ἄνευ θρησκείας, καὶ πολλῶν, ὡς κοινῶς φημίζονται, θρησκειῶν ἀρνησὶθρησκοι, ἃς ἔχωσι τὸ αἶσχος τοῦ ψευδοῦς φανατισμοῦ των καὶ τὴν κατάραν τῶν νόμων μας !

Ὁ Εἰσαγγελεὺς : Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέψωμεν τὰς τοιαύτας ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ παρεκβάσεις.

Ὁ Πρόεδρος : Ταῦτα εἰσὶ ῥητορικὰ σχήματα. Ἐπανέλθετε, κ. Δικηγόρε, εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἀναιρέσεως.

Ὁ δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος : Ἐπεθύμουν νὰ μὴ διακόπτωμαι ὑπὸ τοῦ κυρίου Εἰσαγγελέως. Ὅ,τι εἶπον συντελεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναιρέσεως. Τὸ Σύνταγμά μας Κύριοι δικασταί, πρέπει νὰ εἶναι καὶ νὰ μένη μία ἀλήθεια, δὲν πρέπει δέ, τοῦλάχιστον τὸ ἐφ' ὑμῖν, νὰ ἐπιτρέψητε νὰ ἐκληφθῆ ποτε ὡς δέλεαρ.

Ὁ Γλαυκωπίδης εὐρέθη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς ἣν καὶ ἡμεῖς οἱ συνήγοροί του εὐρέθημεν εἰς ἣν καὶ πολλοὶ ἐξ ὑμῶν, Κύριοι Ἄρεοπαγῖται, δυστυχῶς εὐρέθητε. (Μικρὰ τις κίνησις καὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μεγάλη δὲ προσοχὴ διότι δὲν δύνανται εἰσέτι νὰ ἐννοήσωσι ποία τοῦ δικηγόρου Ν. Ι. Σαρίπολου ἡ ἰδέα ἦν διὰ τῆς λέξεως δυστυχῶς θέλει νὰ δηλώσῃ). Ἐταράχθητε καὶ δικαίως, ἀλλὰ κύριοι, καὶ σακρῦζετε βεβαίως, καὶ μεθ' ἡμῶν ἅπανα ἢ Ἑλλάς, διὰ τὴν θέσιν εἰς ἣν δυστυχῶς ἐπαναλέγω, πολλοί, οἱ πλείονες μάλιστα τῶν Ἑλλήνων εὐρισκόμεθα, καὶ μεθ' ἡμῶν ὁ Γλαυκωπίδης. Ὁ Γλαυκωπίδης ἐγεννήθη καὶ ἐξετρέφη εἰς Κωνσταντινούπολιν, νηπιόθεν δὲ ἐδιδάχθη, ὅτι εἶναι Ἕλλην, καὶ ὅτι τῆς δουλείας τῶν Ὀθωμανῶν ὄφειλε νὰ ἀπαλλαχθῆ. Τί λοιπὸν ἐπραξεν; ὅ,τι καὶ ἡμεῖς πάντες, τῶν ὁποίων ἡ γεννέτειρα χώρα εἰσέτι δουλεύει τῆς βαρβάρους, παρήτησε δηλονότι τὴν πατρίδα, ἦλθε παρ' ἡμῖν, ἐνεγράφη συμπολίτης ἡμῶν, ἀποκατέστη πανέστιος ἐν Ἑλλάδι, ἵνα ἀναπνέῃ μεθ' ἡμῶν τῆς Ἐλευθερίας τῶν ζωογόνων ἀέρα. Ἡσπάσθη τὸ Σύνταγμά μας διότι τὸ Σύνταγμα ἡμῶν ὑπέσχετο αὐτῷ πᾶν ἀγαθόν, πρὸ παντὸς δ' ἄλλου τῆς συνειδήσεως τὸ ἐλεύθερον. Ὡ, μὴ γενήτω ποτὲ νὰ μετανοήσῃ ὁ συμπολίτης μας οὗτος διὰ τὴν πρᾶξιν του ταύτην, μὴ γένητω

ποτέ νὰ καταδικασθῆ διὰ τὸ θρήσκευμά του ὁ τὴν αὐτοῦ νομίσας θρησκευτικὴν συνείδησιν ἐσφαλμένην ὑπὸ τοῦ Συντάγματος, καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ θεῖς.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, κατὰ τὸ 1844 ἤλθε καὶ ὁ Καίρης ἐξ Ἀγγλίας καὶ ὁμοῦ, ἐκεῖνος ὅστις κατὰ τὸ 1839 δὲν κατεδιώχθη ποινικῶς, καίτοι ἔσχυον τότε τὰ ἄρθρα τοῦ ποινικοῦ νόμου ἃ προσβάλλομεν σήμερον, κατεδικάσθη ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Συντάγματος καὶ μάλιστα ἐνῶ εἷς καὶ μόνον μάρτυς κατ' αὐτοῦ προσήχθη, ὁ Λεόντιος Καμπάνης, ὅστις ἐξητάσθη καὶ τοι προτεινάντων ἡμῶν τὴν παραγραφὴν τῶν ἐκ τῆς μαρτυρίας τούτου διερευνημένων, διότι ἡ πενταετία, ἣν ἀσφαλίζει τὸ ἄρθρ. 120 τοῦ ποινικοῦ νόμου, εἶχε συμπληρωθῆ κατὰ τὸ 1844. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἤθελον εἶσθαι παραγεγραμμένα τὰ ὑπὸ αὐτοῦ κατατεθέντα, πάλιν ἐξαίρεσιμος ἦτο ὁ μάρτυς οὗτος, διὰ τὸ ἀδάμαστον πάθος τὸ ὁποῖον προφανῶς ἐν τῇ καταταθείσει του ἔδειξεν ὅτι ἔτρεφεν πλεονάζον πάντοτε καὶ ἀκμαῖον κατὰ τοῦ διδασκάλου του Θεοφίλου Καίρου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀντὶ διδάκτρων τσαύτην ἀχαριστίαν ἀπέδουσε. Πλὴν ὁ Θεόφιλος Καίρης, ὡς ἀρχόμενος τοῦ λόγου μου εἶπον, ἀπέθανεν ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀναιρέσεως, ὥστε ἀπέθανεν ἀθῶος, ὥστε πρὸς αὐτὸν κατηγορήθη ἡ δίκη. "Ὅθεν, ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 180 ἀπόφασις τοῦ πλημμελειοδικείου Σύρου ἐξεδόθη μόνον ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο τῆς παραγραφῆς, ἡμεῖς παρητήθημεν τῆς κατ' αὐτῆς ἀναιρέσεως, μὴ ἐπιτρεπομένης πλέον ὑπὸ τοῦ νόμου οὐδεμιᾶς συζητήσεως ἅτε ἐντελῶς καταργηθείσης τῆς δίκης ὡς πρὸς τὸν ἀποβιώσαντα Θεόφιλον Καίρη, καὶ μηδὲ μιᾶς ὑπαρχούσης κατ' αὐτοῦ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Ἀλλὰ οἱ δυστυχεῖς Δεσποτόπουλος καὶ Μονοκόνδυλος διατὶ κατεδικάσθησαν ὡς ἐταῖροι νέας καὶ μὴ ἀνεγνωρισμένης θρησκείας, ἐνῶ καὶ ἐν τῇ ἀνακρίσει, καὶ ἐνώπιον τῶν πλημμελειοδικῶν ὡμολόγησαν ἑαυτοὺς Χριστιανούς; πῶς τὸ δικαστήριον τῆς Σύρου δίκην δικαστηρίου ἱεῶς ἐξετάσεως. . .

Ὁ Πρόεδρος. Κύριε Δικηγόρε, προσβάλλετε τὸ δικαστήριον ἀποκαλοῦντες αὐτὸ τὸ στυγερὸν ὄνομα δικαστηρίου ἱεῶς ἐξετάσεως. Γνωρίζετε τί ἐστὶ, τί εἶναι ἱερά ἐξέτασις;

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Ναί, κύριε Πρόεδρε, γνωρίζω πολὺ καλὰ ὁποῖου εἴδους ἦσαν τὰ τρομερὰ ἐκεῖνα τῆς ἱεῶς ἐξετάσεως δικαστήρια, ὅθεν ἐν γνῶσι λαλῶ. . .

Ὁ Πρόεδρος. Δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ λαλήτε οὕτω περὶ Ἑλληνικοῦ δικαστηρίου.

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Εἶθε τὰ πράγματα ἀπεδείκνυόν με

σφάλλοντα, θέλω ὅμως ἀποδείξει διὰ τῆς δικηγορίας ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον Σύρου ἔθετο πρὸς τοὺς κατηγορουμένους τοιαῦτα ζητήματα ἱεροεξεταστικά.

Ὁ Πρόεδρος. Σᾶς ἐπαναλέγω νὰ μὴν κάμνητε χρῆσιν τῆς ἐπωνυμίας ταύτης.

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Ἐγὼ μὲν θέλω εἰπῆ τὰ πράγματα, ὑμεῖς δὲ κύριε Πρόεδρε δότε ἐν ἐπιεικέστερον ὄνομα καὶ εἰμὶ πρόθυμος νὰ τὸ ἀποδεχθῶ.

Πρόεδρος. Δύνασθε νὰ εἴπητε ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον Σύρου παρεξετράπη τῆς ἀρμοδιότητός του ἢ ὅτι ἔπραξεν ὑπέρβασιν καθηκόντων.

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Ἀποδέχομαι κύριε Πρόεδρε, τὸ ὄνομα, καὶ λέγω, ὅτι τρομερὰν τῶντι ὑπέρβασιν καθηκόντων ἔπραξε τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔθετε πρὸς τοὺς κατηγορουμένους τούτους τοιαῦτα ζητήματα, ὅποια ἐν τῇ ἐγγράφῳ δικηγορίᾳ τῇ εἰς χεῖρας σας ὑπάρχουσιν, οἷα : ὑπάγεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν ; ὑπάγω. Συχνάζεις ; Ναί, παρὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, ψάλλω μάλιστα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἰστασαι μὲ σέβας κατὰ τὴν ἱεράν μας μυσταγωγίαν ; Ὡς εὐσεβῆς χριστιανός. Κοινωνεῖς τῶν ἀχράντων μυστηρίων ; μάλιστα. Πόσον καιρὸν ἔχεις νὰ προσέλθης τῇ θείᾳ μεταλήψει ; Τρία ἔτη συμπληρωθήσονται τὸ προσεχὲς Πάσχα. Καὶ διατὶ ἀπέχεις τοσοῦτον χρόνον ; Διότι ὁ πνευματικός μου ἔθετό μοι κανόνα νὰ ἀπέχω ἐπὶ πενταετίαν. Ἐν μόνον πρᾶγμα παρέλειψεν ὁ ἀνακρίνων οὕτω τὸν κατηγορούμενον, τὸ νὰ ἐρωτήσῃ δηλονότι αὐτὸν καὶ διὰ ποίαν ἀμαρτίαν ὁ πνευματικός αὐτοῦ πατὴρ τοιοῦτον τῷ ἐπέβαλε κανόνα.

Ὡ, κύριε πρόεδρε, ὑπὲρ τὸ δέον ἐπιεικῶς ἀνομάσατε τὴν τοιαύτην ἀνάκρισιν ἁπλῶς ὑπέρβασιν καθηκόντων ! πολὺ ἐπιεικέστεροι ἦσαν οἱ διῶκται τῶν χριστιανῶν Δέκιοι καὶ Διοκλητιανοί, διότι ἐκεῖνοι ἔλεγον μὲν πρὸς τοὺς μάρτυρας : θύσον τοῖς εἰδώλοις καὶ σωθήσῃ, δὲν ἐβασάνιζον δὲ τὴν συνειδήσιν αὐτῶν διὰ τοιούτων ἐρωτήσεων. Ἀλλὰ ἀφοῦ αἱ μὲν αἱ πράξεις ἀνεκρίθησαν, ἀλλὰ καὶ ἡ συνειδήσις τῶν κατηγορουμένων ἀνεκρίθη, καὶ ἐν τοῖς ἐνδοτάτοις αὐτοῖς μυχοῖς ἡ δᾶς τῆς δικαιοσύνης τοῦ πλημμελειοδικείου εἰσέδυσε, καὶ πάσας τὰς πτυχὰς αὐτῆς κατὰπτευσσε, ἠκούσατε δὲ παρ' ἐμοῦ καὶ ἐν τῇ ἐγγράφῳ δικηγορίᾳ θέλετε ἰδεῖ ὅποιας εὗρεν ἀπαντήσεις ὁ δαδούχος ἀνακριτής, ὅποῖον ὅμως ἐξήχθη συμπέρασμα ; ὅτι εἰσὶ συνιδρυταὶ νέας θρησκείας, καὶ κατὰ συνέπειαν τούτου ἐφηρμόσθησαν κατ' αὐτῶν ὅλα τὰ ἄρθρα τοῦ ποινικοῦ τὰ περὶ ἀθεμίτων ἐνώσεων καὶ ἐταιριῶν. Ἡμεῖς ὅμως διατεινόμεθα, ὅτι

ταῦτα πάντα παρηρμηγνέθησαν, καὶ ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον χωρὶς νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν πράξιν διέταξε περὶ τῆς ποινῆς ὅθεν ἀνααιρετέα ἐν πᾶσιν ἢ ἀπόφασις αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸν κακὸν τῆς πράξεως χαρακτηρισμὸν καὶ διὰ τὸ ἀνααιτιολόγητον τῆς ἀποφάσεως, ἐτι δὲ καὶ διότι ἐναντίον τοῦ Συντάγματος τοῦ φιλοῦντος τὴν δημοσιότητα, διότι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐλευθερία ἀγαπῶσι νὰ ἐνεργῶσιν ἐν τῷ φανερῷ ὡς οὐδὲν κακὸν κατεργαζόμεναι, διεξήχθη πᾶσα ἡ συζήτησις αὕτη ὑπὸ ψευδῆ μυστικότητος, ἅτε προνομιοῦχου εἰσόδου ἐπιτραπέισης τοῖς φίλοις πᾶσι τῶν ἐπιτετραμμένων νὰ ἐφαρμόσωσι τὴν διατάττουσαν τὸ κλεισιμον τῶν θυρῶν ἀπόφασις. Ὅμοιοιοῦμεν ὅμως μετὰ τὸ πέρας τῆς δίκης, ὅτι εἶχον δίκαιον οἱ διατάσσοντες νὰ διατάξωσιν ἵνα γένηται ἡ συνεδρίασις μυστική, διότι ἂν δημοσίᾳ ἐγένετο, πολλοὶ φίλοι τῆς ἀληθείας, πολλοὶ ἀμερόληπτοι ἤθελον παρευρεθῆ, καὶ οὕτως ἤθελε γίνεαι καταφανεστέρα ἢ ὑπὸ τῶν πλημμελειοδικῶν Σύρου παραβίασις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων τῆς πολιτείας ἡμῶν ἢ ἀσύγγνωστος παρερμηνεία.

Ἄλλ' ὅπως τὰ εἰρημμένα ἀριδῆλως ἀποδειχθῶσιν, ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν ποῖος ἐνὸς ἐκάστου ἄρθρου ὁ ὕρος πρὸς ὑπόστασιν τοῦ ἀδικήματος, πῶς δ' ἐκαστος ἐξελήφθη ὑπὸ τῶν καταδικασάντων δικαστῶν. Τὸ ἄρθρον 198 τοῦ ποινικοῦ νόμου τιμωρεῖ ἀδιακρίτως πάντας οἰασδῆποτε θρησκείας τοὺς ὀπαδοὺς οὔτινες δι' ἀθεμίτων μέσων προσπαθοῦσι νὰ διαδώσωσι καὶ νὰ καταστήσωσιν ἐπικρατεῖς τὰς θρησκευτικὰς των δόξας, κηρύττουσιν ἐπὶ δημοσίῳ τόπων, ἐρεθίζουσι τοὺς ὀπαδοὺς των εἰς ἐχθροπάθειαν κατὰ τῶν ἑτεροδοξούντων, ἢ τοὺς ἐμποδίζουσι τοῦ νὰ συγκοινωνῶσι μετ' ἄλλων, ἢ διαστέλλουσιν ἑαυτοὺς καὶ τῆς αἰρέσεώς των τὰ μέλη δι' ἐξωτερικῶν γνωρισμάτων. . . κλπ. Ἐνταῦθα ὅμως ποῦ ἐκκλησία, ποῦ οἱ ὀπαδοὶ τῆς τοιαύτης αἰρέσεως; Δύο ἄνθρωποι, ὁ Θεόφιλος Καίρης καὶ ὁ Γλαυκωπίδης, ὡμολόγησαν ὅτι διὰ τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης κατήνησαν ὅτι οὐδένα ἀρχηγὸν τῆς θρησκείας των ἀναγνωρίζουσιν ἐπὶ γῆς, ὅθεν οὐδὲ ἀρχηγοὶ αὐτοὶ δύνανται νὰ γίνωσιν. Ὁ Καίρης μάλιστα δι' ἐμφαντικωτάτης ποιητικῆς μεταφορᾶς τὴν ιδέαν ταύτην διεσαφήνισεν εἰπών, ἂν τις προσελήφθη μοι λέγων, διδάξόν με ὁποῖα θρησκεία σου, ὃ ἐστὶ, δός μοι ἀπὸ τοῦ ὃ σὺ ἦντλησας ὕδατος ἵνα καγὼ τὴν δίψαν μου κορέσω, οὐ δίδωμί σοι, θέλω εἰπεῖ αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ πηγὴ ἐξ ἧς ἠρύσθη, ἂν διψῆς ὕδρευῆθι σὺ αὐτὸς καὶ πίε.

Ἐν ποίῳ δὲ δημοσίῳ τόπῳ ἐκήρυξαν; οἱ δὲ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἀκούσαντες καὶ μάρτυρες πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατ' αὐτῶν κατηγορίας προσαχθέντες; οὐδεὶς.

Τίς ὁ ἀκούσας αὐτῶν εἰς ἐχθροπάθειαν ἐρεθίζόντων ; Ἐν ἡδυνάμην νὰ φέρω ἐνταῦθα μάρτυρας τῆς πολιτείας αὐτῶν, ἤθελον φέροι ὑπὲρ μὲν τοῦ Καίρου τοὺς συμβουλευτάς αὐτοῦ κατὰ τὰς εὐκλεεῖς ἐκείνας τοῦ ἀγῶνος ἡμέρας, καθ' ἃς ἕκαστος, ἀμιλλώμενος νὰ πρωτεύῃ ἐν ἀνδραγαθήμασι, πολλάκις δὲ ἔφερον ἐν ἀνοχῇ νὰ τιμᾶται ἐπὶ ἴσοις καὶ ὁ συναθλητῆς αὐτῶ. Ναί, Κύριοι, ἠθέλετε ἀκούσει παρά πάντων, ὅτι πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ βουλευτικοῦ ἴσταντο ἔνοπλα δύο Ἑλλήνων στρατόπεδα, ἔτοιμα νὰ χύσωσιν ἐν ἐμφυλίῳ πολέμῳ αἷμα ἀδελφῶν, καὶ ὅτι ὁ Καίρης προεδρεύων οὐ μόνον τὰ διεστῶτα συνεφιλίωσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ δύο στρατόπεδα εἰς ἐν συνῆψε, καὶ κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ ἠνωμένα πρὸς λαμπράς νέας νίκας ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ τηλικούτος ἀνὴρ οὗτος ἤκουσε πρὸ τοῦ θανάτου του, ὅτι Ἑλληνικὸν δικαστήριον κατεδίκασεν αὐτὸν ὡς εἰς ἐχθροπάθειαν Ἑλληνας κατ' Ἑλλήνων προτρέψαντα ! Ὁ δὲ Γλαυκωπίδης ; νυχθημερὸν μεθ' ἡμῶν συγχρωτιζόμενος, φιλίας δείγματα ἄπειρα, καὶ πολιτείαν ἀνδρὸς ἐναρέτου ἔδειξεν, οὐδένα ἐχθρεύεται, καὶ οὐδεὶς ἐχθρεύεται αὐτόν, εἰμὴ οἱ υἱοὶ τῆς ἀδικίας, οἱ μὴδὲ προσωπικῶς ποτε αὐτόν γνωρίσαντες. Ποῖα δὲ τῆς αἰρέσεώς των τὰ γνωρίσματα ; Τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ἀποφάσεώς του, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψῃ αὐτά, ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν νὰ διακρίνωμεν ποῖοι οἱ ὀπαδοὶ τῆς θρησκείας ταύτης οἱ ἀφ' ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐξωτερικοῖς σημείοις διαστελλόμενοι. Καὶ ὅμως τὸ πλημμελειοδικεῖον ὤφειλε νὰ ἐκθέσῃ ταῦτα πάντα, καὶ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἦν περὶ αὐτῶν ἐσχημάτισε πεποίθησιν.

Μεταβαίνω ἤδη εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῶν ἄλλων ἄρθρων καὶ ἰδίως τῶν 212, 214, 216, 217, 220 καὶ 222 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου ὑφ' ὃ τὰ ἄρθρα ταῦτα εὐρίσκονται ἰκανῶς ἐμφαίνει καὶ τοῦ νομοθέτου τὸν σκοπὸν. Ἀθέμιτος ἔνωσις, ἀθέμιτος ἐταιρία δὲν δύναται ποτε νὰ ἦναι ἄλλο τι, εἰμὴ ἔνωσις καὶ ἐταιρία πολιτικὴ προτιθεμένη τῶν καθεστώτων τὴν ἀνατροπὴν. Ἐν δὲ που ἡ λέξις θρησκεία ἐν αὐτοῖς ἀναφέρεται, τοῦτο γίνεται, διότι ἡδύνατο ἄλλως ὑπὸ τὸ πρόσχημα θρησκευτικῆς ἐκκλησίας νὰ ὀργανωθῇ ἐταιρία πολιτικὴ μυστικῶς καὶ τῇ πολιτείᾳ πολεμίους σκοποὺς σκοποῦσα. Τὴν σύστασιν τοιούτων πολιτικῶν ἐταιριῶν σκοπεύει νὰ καταστείλῃ ὁ νόμος καὶ δικαίως, διότι καὶ δικαίωμα καὶ ἀρμοδιότητά ἔχει· ἀλλ' ἀπλῶς θρησκευτικῶν δοξασιῶν ὅλως ξένων παντὶ σκοπῷ πολιτικῷ, οὔτε τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέπει τὴν βάσανον, διότι, ὡς ἀπέδειξα, ἡ συνείδησις εἶναι αὐτόδικος ὡς πρὸς τὸ θρησκευτικόν, καὶ τὸ κράτος δὲν δύναται ν' ἀπαγορεύσῃ τοῦ ἐνὸς ὡς καὶ τῶν πολλῶν τὸ ἑτερόφρον περὶ τοῦ ὑψίστου ὄντος. Ὅτι δὲ οὐδὲν

σφάλω τὸν νόμον ὑπολαμβάνων οὕτως εἰς μαρτύριον ἔστω μοι καὶ αὐτὸς ὁ τῆς τοῦ ποινικοῦ ἡμῶν νόμου ἐκδόσεως χρόνος. Ὁ ποινικὸς ἡμῶν νόμος συνεγράφη καὶ ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ ἔτος 1833. Τίς δ' ἐξ ἡμῶν ἀγνοεῖ, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐν μέσῳ τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης ἀνεφάνη τῶν Σαινσιμωνιστῶν ἡ αἵρεσις, ἣτις ὑπὸ θρησκευτικὸν τὸ πρῶτον χαρακτῆρα ἐμφανισθεῖσα, τὴν πολιτείαν διὰ τῶν δογμάτων αὐτῆς τῶν πολιτικῶν ἀνεκύκα, διότι καὶ τὸν γάμον κατέλυε, καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν κατήργει, κοινότητα γυναικῶν καὶ κτήσεως οἰκτρῶς πρεσβεύουσα ; Τοιαῦται λοιπὸν ἑταιρίαι δικαίως τῆς ἀποστροφῆς τοῦ νομοθέτου ἐτύγχανον, ἅτε διαλύουσαι καὶ οἶκον, καὶ πολιτείαν, καὶ κοινωνίαν. Πλὴν ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ νόμοι οὗτοι ; κατήγγειλεν ἡ Εἰσαγγελία, ἀνεκάλυψε τὸ δικαστήριον ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ χαρακτῆρά τινα τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον τῶν καθεστώτων καταλυτικόν ; Ἡμεῖς μὲν λέγομεν οὐχί, ἀν δ' ἡ Εἰσαγγελία λέγῃ ναί, ἐπιδειξάτω ἡμῖν ἐν ταῖς σκέψεσι τῶν πλημμελειοδικῶν, ἢ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἔστω δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ προανακρίσει, τὰ τούτων ἔχνη. Ἄλλως δὲ κατεδίκασεν αὐτοὺς ἔνεκεν ἀνυποστάτου καὶ ἀναποδείκτου τοιοῦτου ἐγκλήματος, καὶ κατὰ συνέπειαν κατεδίκασεν ἀθώους, ὅθεν ἀναιρετέα ἡ ἀπόφασις. Ἄν δὲ ἐπελαμβανόμεν τοῦ ν' ἀποδείξω τὰς ἀντιφάσεις τῆς ἀποφάσεως, ἐπιλήψει με ὁ χρόνος ἀγορεύοντα. Κατεδικάσθησαν, ὅτι συνήρχοντο οἱ συνεταῖροι καὶ ὅμως ἐν οὐδεμιᾷ σκέψει, ἐξ οὐδεμιᾶς μαρτυρίας ἢ σύνοδος αὕτη ἐβεβαιώθη. Κατεδικάσθησαν, ὅτι ἀπέκλειον τοὺς μὴ μεμνημένους, καὶ ὅμως οὐδὲν γεγονὸς τοῦτο ἐβεβαιώσε. Κατεδικάσθησαν, ὅτι καθιέρωσαν ῥητοὺς τύπους καὶ θεσμούς, καὶ ὅμως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὑπεσημάνθη. Κατεδικάσθησαν, ὅτι ἐκήρυττον δημοσίως, συνάμα δὲ καὶ ὅτι κρύφα ἐδίδασκον, τοὺς ἀμυήτους ἀποκλείοντες. Ὅτι λάθρα ἐνήργουν καὶ τὰ μυστήρια καὶ τὰ δόγματα τῆς θρησκείας τῶν ὑπέκρυπτον, συνάμα δὲ καὶ ὅτι ἐδημοσίευσαν διὰ τοῦ τύπου (!) βιβλία δογματικά, προσευχὰς κλπ. Θέλω τῶντι θαυμάσει, Κύριοι Ἀρειοπαγῖται, καὶ ἐξυμνήσει ὡς νοῦν ὑπερέζοχον τὸν δυνάμενον λογικῶς νὰ συμβιβάσῃ τὸ φανερὸν μετὰ τοῦ κρυφίου, τὴν δημοσιότητα μετὰ τῆς μυστικότητος, ὡς συνεβίβασε ταῦτα ἢ ὄντως θαυμασιά κρίσις τῶν πλημμελειοδικῶν τῆς Σύρου.

Εἶθε ἐπετρέπετό μοι ἐνώπιον ὑμῶν νὰ ἐκθέσω πραγματικά τινα περιστατικά...

Ὁ Εἰσαγγελεύς. Ὑπεσχέθητε ὅτι δὲν θέλετε κάμει παρεκβάσεις ἐπὶ τοῦ πραγματικοῦ.

Ὁ Πρόεδρος. Τὸ σχῆμα τοῦτο καλεῖται ἀποσιώπησις, εἶναι δὲ

ρήτορικὸν σχῆμα ἐμφαίνον πλείονα ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ λόγος τῶν πραγμάτων ἤθελε φανερώσει.

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος. Δίς ἔλαβον σήμερον παρ' ὑμῶν, Κ. Πρόεδρε, τοῦ ῥήτορος τὸ Δίπλωμα δύναμαι ὁμως νὰ διαβεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι οὐδόλως τὰς ῥητορικὰς θηρεύω δάφνας, μάλιστα δὲ ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ, καθ' ἣν λαλῶ μὲ βαρυαλοῦσαν καρδίαν, διότι ὁ εἷς τῶν πελατῶν μου καὶ φίλων μου, οὔτινες τὴν υπεράσπισίν των καὶ ἐνώπιον τῶν ἐν Σύρῳ πλημμελειοδικῶν καὶ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνεθεντό μοι, ὁ γηραιὸς καὶ σοφὸς καὶ ἐνάρετος Θεόφιλος Καίρης, πρὸ ὀκτώ μόλις ἡμερῶν κατέβη οἰκτρῶς εἰς τὸν τάφον.

Ἄλλά, Κύριοι δικασταί, καὶ αὐτὴν τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν ἢ ἀπόφασις αὕτη προσβάλλει διότι, δυοῖν θάτερον: ἢ πιστεύομεν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τότε οὐδὲ πύλαι ἄδου κατισχύουσιν αὐτῆς, ὡς οὐδὲ τεσσάρων τυράννων Ὀθωμανῶν βάσανοι ὡς οὐδὲ τριῶν αἰῶνων ἀνθρωπομόρφων τεράτων τῆς Ρώμης διωγμοὶ δὲν κατέβαλον τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ—ἢ δὲν πιστεύομεν τὴν καινὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διαθήκην, καὶ τότε τί μάτην ἔξω ἡμῶν τοὺς ὑβριστὰς τῆς θρησκείας μας ἐπιζητοῦμεν ἡμεῖς αὐτοὶ αὐτὴν προπηλακίζοντες; Τοῦ χριστιανισμοῦ τὰ δόγματα τίς ἄλλος ὑπὲρ τὸν Βολταῖρον ἐπολέμησε; τὴν μονοθεῖαν τοῦ θεῖσμοῦ, τίς ἄλλος εὐγλωττότερον τοῦ Ρουσσῶ ὑπεστήριξεν; Ἀμφότεροι ὁμως οἱ δύο οὗτοι μεγάλοι ἀντίπαλοι, πλησίον ἀλλήλων ἐν τῷ Πανθέῳ τῶν Παρισίων ἔχουσι τοὺς τάφους των καὶ ὑπεράνω αὐτῶν ἱεραὶ καὶ σήμερον τελοῦνται τοῦ χριστιανισμοῦ μυσταγωγίαι, ἅτε εἰς τὴν λατρείαν τῆς ἀκαταβλήτου θρησκείας τοῦ Χριστοῦ ἀποδοθέντος τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ Πανθέου οἰκοδομήματος καὶ ὁμως οὐδεὶς ἐφαντάσθη ποτὲ βεβηλούμενον τῆς παρθένου ἁγίας Γενεβέφης τὸ τέμενος ὑπὸ τῆς κόνεως τῶν μεγάλων τούτων τῆς Γαλλίας φιλοσόφων. Παρ' ἡμῖν δὲ οὐδὲ ταφῆς ἀξιοπρεποῦς ἤξιωσαν αἱ τῆς Σύρου ἀρχαὶ τὸν πολὺν τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστὴν Καίρην, ἀλλὰ τὸ ἱερὸν παντὸς λογικοῦ ὄντος σκῆνωμα, τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἐξύβρισαν, ἄφωτον αὐτὸν καὶ ἀφύλακτον ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ἀφήσασαι, καὶ ἀκῆδευτον εἰς τινὰ τοῦ λοιμοκαθαρηρίου γωνίαν ὡς μεμολυσμένον πτώμα παραρρίψασαι, χωρὶς κἂν νὰ συγχωρήσωσιν εἰς τὸν ἀδελφὸν καὶ νὰ κηδεύσῃ τὸν ἀδελφόν!!... Κατὰ πολὺ φιλανθρωπότεροι ἦσαν βεβαίως οἱ διώκται τοῦ χριστιανισμοῦ, διότι τῶν μαρτυρησάντων τὰ σώματα ἄφινον μετὰ τὸ μαρτύριον ἐν τοῖς ἀμφιθεάτροις καὶ τοῖς σταδίοις ἔκθετα, οἱ δ' ἀδελφοὶ αὐτῶν νύκτωρ εὐσεβῶς ἀναλαμβάνοντες αὐτὰ ἐκῆδευον ἐν σιγῇ. Καὶ ὁμως λεγόμεθα χριστιανοί, καὶ ὁμως ζῶμεν κατὰ τὸν αἰῶνα τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἐλευθεροθρησκείας!

Δικαιώσατε, Κύριοι Ἀρειοπαγῖται, δικαιώσατε τὰς ἐλπίδας τῶν ὀρθροφρονούντων· μὴ γένοιτο ποτέ νὰ ῥηθῆ εἰς τὸ μέλλον ὅτι ἐγενόμεθα κληρονόμοι τοῦ Βυζαντινοῦ φανατισμοῦ! Ἐφόσον διετηρεῖτο ἡ σεσαθρωμένη καὶ ἐκπεφαιλισμένη ἐκείνη αὐτοκρατορία, ἥτις ἀπὸ τῆς διεφθαρμένης Ῥώμης μέχρι ἐπὶ τῶν ὄχθων Βοσπόρου, καθ' ἑκάστην νέαι ἀνεφύοντο αἱρέσεις ἐν τῷ Χριστιανισμῷ· ἀφοῦ δὲ ἐκείνη ἔπεσεν ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῶν Ὀθωμανῶν, τέσσαρες ὅλοι παρήλθον αἰῶνες καὶ οὐδεὶς αἰρεσιώτης ἐλύμανε τὴν ὀρθοτομοῦσαν ποιμνὴν τῆς ὀρθοδοξίας. Ἀπόδειξις ἔστω καὶ τοῦτο ἐναργεστάτη, ὅτι ὁ θρησκευτικὸς διωγμὸς γενεᾶ τὰς αἱρέσεις πολὺ πλέον τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς βαρβάρου ἀδιαφορίας τῶν κρατούντων. Μὴ γένοιτο ποτέ νὰ ῥηθῆ εἰς τὸ μέλλον, ὅτι ἡ ἀνανήψασα τοῦ ζυγοῦ Ἑλλάς καὶ πρώτη μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ὄλων ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῶν ἡμερῶν τῆς ἀπελευθερώσεώς της, ἐν τῷ 9 ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος τοῦ Ἄστρους ἐγγράψασα ἀκτινοβόλοις γράμμασι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ σώματος, ὑπερμεσοῦντος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ἐδέσμευσε τὴν συνείδησιν, ἐδίκασε τὴν συνείδησιν ἐναντίον τοῦ Συντάγματος αὐτῆς, ἐναντίον τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς ἐν τῷ λογικῷ καὶ πεφωτισμένῳ ἀνθρώπῳ ἐνδιαθέτου ταύτης τοῦ Ἰψίστου δικαιοσύνης. Ἄλλ' ὁ μὲν Κατήρης ἐδικαιώθη κληθεὶς ἐνώπιον ἄλλου βήματος φοβερωτάτου μὲν ἀλλὰ ἀπροσωποληπτοτάτου, ὁ δ' ἐνάρετος αὐτοῦ βίος θέλει κοσμεῖ τὰς σελίδας τῆς πλουσίας εἰς μεγάλους ἀνδρας καὶ μεγάλα ἔργα ἱστορίας τῆς εὐκλειοῦς Πατρίδος ἡμῶν. Τὸν δὲ Γλαυκωπίδην θέλετε ἀποδόσει εἰς τοὺς γηραιοὺς γονεῖς του, ὧν εἶναι τὸ στήριγμα, εἰς ἡμᾶς τοὺς φίλους του, οἵτινες, καίτοι θρησκευτικῶς ἑτεροφρονοῦντα, τιμῶμεν αὐτὸν διὰ τὰς ἀρετάς του. διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ εὐεργετικὴν ψυχὴν του, διὰ τὸ ἀμειπτον ἦθος του, διὰ τὴν σεμνὴν πολιτείαν του.

Τὸν δὲ Δεσποτόπουλον ἀπόδοτε εἰς τὴν ἀπαρηγόρητον σύζυγον του. Τὰ κατώτερα δικαστήρια θέλουσι διδάξει τοὺς καταμαρτυρήσαντας αὐτοῦ Κυθνίους ὀφειλέτας του ὅτι δὲν ἐξοφλοῦσι τὰ χρεῖα τῶν διὰ ψευδομαρτυριῶν.

Τὸ δὲ Μονοκόνδυλον ἀφήσατε ἐλεύθερον νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς συζύγου του καὶ τῶν τέκνων του, ὅπως ἴδωσιν οἱ ἐκ πλαγίου συγγενεῖς του, οἵτινες ἐπεθύμησαν τὴν μικρὰν περιουσίαν του ἐναντίον τῆς δεκάτης ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀγενῶς ἐζήτησαν νὰ ἐκδικηθῶσι τὸν ὑπακούσαντα φιλοστόργως εἰς τὴν παραγγελίαν τῆς φιλοστόργου μητρὸς του, καὶ ταύτης ἕνεκα καταλιπόντα τοῦ ἱεροδιακόνου τὸ περίβλημα, ἵνα διασώσῃ τὸν κληρὸν τῶν γονέων του εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἀπόκληρον κινδυνεύσασαν νὰ μείνῃ τούτου μόνου ἄρρενος ἀπολειφθέντος

ἐν αὐτῇ. Πρὸ πάντων δὲ διδάξατε τοὺς συνταράττοντας τὴν πολιτείαν ἡμῶν μὲ θρησκευτικὰ σκάνδαλα, ὅτι καὶ τὸ ἀπόρθητον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ συνοίδατε καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἔριδας, ὡς ἀληθεῖς λυμεῶνας μεγαλόφρονος καὶ ἐλευθέρας πολιτείας γνωρίζετε νὰ καταστέλλητε δι' ἧς ὁ νόμος ἀνέθετο ὑμῖν ἱεράς ἐντολῆς τοῦ νὰ εἰσθε οἱ τούτου ὑπέρτατοι διερμηνεῖς.

Δεῖξατε, ναί, δεῖξατε, Κύριοι Ἀρειοπαγῖται, ὅτι τὸ Σύνταγμα, ἀπόρροια τοσοῦτων ἀγῶνων καὶ θυσιῶν τοῦ ἔθνους, δὲν εἶναι τῆς παρ' Ἰνδοῖς ἀμάξης τῆς Ἰουγαράθης ἢ εἰκῶν, ἧτις κατασυντρίβει ὑπὸ τοὺς τροχούς αὐτῆς τοὺς πιστοὺς λάτρεις τοῦ ἐπ' αὐτῆς φερομένου εἰδώλου. Καὶ ὅμως ὡς μὴ ὤφειλεν! ἡ ἀπόφασις τοῦ πλημμελειοδικείου τῆς Σύρου, ἐπικαλουμένη τὸ Σύνταγμα, κατεσυνέτριψεν ὑπὸ τοὺς σιδηροῦς μοχλοὺς καὶ τὰ σιδηρᾶ κλεῖθρα τὸ ἀσθενὲς καὶ ἡμίξηρον σωματίον τοῦ πρεσβύτου Καίρου, ὅστις ἐν τοῖς πρώτοις διηγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος, καὶ ὅστις εἰς τὴν προστασίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Συντάγματος καθιερωθεισῶν ἀσφαλῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ θρησκευματος ἐλπίζων, ἤλθεν ἐκ τῆς μεμακρυσμένης ἐξορίας του, ὅπως τὴν τελευταίαν πνοήν του ἀποδώσῃ ἐν τοῖς κόλποις τῆς πεφιλημένης πατρίδος του, ὑπὲρ ἧς τοσαῦτα ἐμόχθησε.

Σώσατε τοῦλάχιστον τοὺς τρεῖς ἄλλους δεσμίους, τοὺς προστάτας τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως νόμους τῆς πολιτείας ἡμῶν ὀρθῶς ἐφαρμόζοντες, καὶ ἀναιροῦντες, ὡς κατὰ πάντα πλημμελῶς ἔχουσαν, τὴν ἀπόφασιν τῶν ἐν Σύρῳ πλημμελειοδικῶν.

Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ δικηγόρου κυρίου Ν. Ι. Σαριπόλου, λαβὼν τὸν λόγον ὁ ἕτερος τῶν τῆς ὑπερασπίσεως δικηγόρων κύριος Μάρκος Ρενιέρης ἠγόρευσεν οὕτως: Ἐπιτρέψατέ με κύριοι δικασταί, νὰ ἀκολουθήσω κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς παρούσης δίκης ἄλλο σύστημα παρ' ἐκεῖνο τοῦ προλαλήσαντος συναδέλφου μου κυρίου Ν. Σαριπόλου καὶ ὅμως εἰς τὸ αὐτὸ ὡς ἐκεῖνο θέλω καταντήσῃ συμπέρασμα ἀμφοτέροι ἐπιζητοῦμεν τὴν ἀλήθειαν, ἀμφοτέροι ὑπερασπιζόμεθα τὸν νόμον, ἀμφοτέροι τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος διεκδικοῦμεν, τὰ ὑπὸ ἄλλων νικηθέντα θρησκευτικὰ σκάνδαλα πολεμοῦντες. Προκειμένου νὰ δικάσῃτε ὑμεῖς, χριστιανοὶ δικασταί, ἀνθρώπους πολεμίους τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁ συναδελφός μου σᾶς ἐπαρεκάλεσε, νὰ λησμονήσετε πρὸς στιγμὴν ὅτι εἰσθε χριστιανοί, ὅτι πρεσβεύετε τὰ δόγματα ἅτινα ὁ Καίρης κατὰ τὴν κατηγορίαν, προσέβαλε. Ἐγὼ δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου, εὐχόμεθα καθ' ἣν ὥραν θὰ δώσῃτε τὴν ψῆφον σας, νὰ ἐνθυμηθεῖτε ὅτι εἰσθε χριστιανοὶ ὅσω δὲ πλέον τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ θέλει συνδράμει τὴν συνεί-

δησίν σας, τόσον πλέον θὰ εἴσθε εὐδιάθετοι νὰ ἀναιρέσετε τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ ἀπολύσητε τοὺς κατηγορουμένους. Ὁ Χριστιανισμός, ἡ μόνη ἀληθὴς θρησκεία, ἡ θρησκεία τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀγάπης, δὲν ἐγινε διὰ τῆς βίας καὶ τῆς λόγχης ἢ καθολικὴ θρησκεία, ἀλλὰ διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τοῦ μαρτυρίου, διὰ τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς πραότητος ἐπεκράτησεν. Δὲν ἔχει λοιπὸν ἀνάγκην βίας καὶ ποινῶν, πλημμελειοδικῶν καὶ δεσμοφυλάκων ἵνα διατηρεῖται ἀκράδαντος μέχρι τέλους τῶν αἰῶνων. Ἄν δὲ οἱ τῆς Σύρου πλημμελειοδίκαι, καταδικάζοντες τὸν γέροντα Κατῆρην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐνόμισαν ὅτι προσφέρουν ἐκδούλευσιν εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, οἱ ἀληθεῖς χριστιανοί, οἱ ἐνδομύχως πιστεύοντες εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ ἐξεφώνησεν «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι», ἀπαρνοῦνται τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην, ἀποστρέφονται ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐκείνους, οἵτινες, προλαμβάνοντες τὴν δικαστικὴν ψῆφον, ἐτόλμησαν νὰ ζητήσωσιν διὰ τῶν ἐφημερίδων τὴν καταδίκην τοῦ Κατῆρου. Ἐζήτησαν τὸ σκάνδαλον, ἀλλὰ «οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται ἐν τῇ κοινωσίᾳ» εἶπεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς.

Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως, τὴν παραλείπομεν χάριν συντομίας, ὡς ταυτιζομένην πρὸς τὴν τοῦ κυρίου Σαριπόλου, ὁ δικηγόρος κ. Μ. Ρενιέρης προσέθηκε τὰ ἐξῆς.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τῆς ἀναιρέσεως, οὗς ἀνέπτυξε μὲ τόσῃ δεινότητι ὁ προλαλήσας συναδέλφος μου, ζητῶ τὴν ἄδειαν νὰ προσθέσω καὶ ἕτερον, ἐπίσης ἰσχυρὸν καὶ ἀκαταμάχτην τὴν ἐν τῇ προβαλλομένη ἀποφάσει γενομένην κακὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 222 τοῦ ποινικοῦ νόμου, τοῦ ὁποίου ἰδοὺ αὐταὶ αἱ λέξεις: Κατὰ τοὺς περὶ ἀθεμίτων ἐταιριῶν δρους ἄρθρ. 212 ἕως 221 τιμωροῦνται οἱ καθιδρυταί, διαδότηαι καὶ συνεταῖροι νέων καὶ μὴ ἀνεγνωρισμένων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως θρησκευτικῶν αἱρέσεων. (Πρὸς κατάληξιν ὅμως τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι ὁ νόμος τῆς Ἑλλάδος ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἄθεος ὡς εἶπεν ὁ συναδέλφος μου ἀλλὰ εἶναι χριστιανὸς καὶ μάλιστα ὀρθόδοξος. Ὁ νόμος τῶν νόμων τῶν Ἑλλήνων, τὸ Σύνταγμα, ἐγένετο ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας καὶ ἀδιαρέτου τριάδος, ἐκήρυξεν δὲ ὅτι ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι θρησκεία εἶναι ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος· ὁ ὀρθόδοξος λοιπὸν νομοθέτης μας ἐκλαμβάνει τὰς λέξεις ἅς μεταχειρίζεται ὡς τὰς ἐκλαμβάνει πᾶς ὀρθόδοξος χριστιανός.

Ὁ νομοθέτης λοιπὸν ἀπαγορεύων διὰ τοῦ μνησθέντος ἄρθρου πᾶσαν νέαν αἴρεσιν, τί ἐννοεῖ νὰ ἀπαγορεύσῃ; πᾶσαν νέαν αἴρεσιν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἢ ἐν γένει πᾶν νέον

σχῆμα παντὸς κλάδου τοῦ χριστιανισμοῦ πᾶσαν νέαν ὑποδιαίρεσιν τῶν πολλῶν αἱρέσεων τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ;

Οὕτω τεθὲν τὸ ζήτημα, λύεται ἀφ' ἑαυτοῦ. Ὁ ὀρθόδοξος νομοθέτης ἐννοεῖ μόνον τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, νὰ υπερασπισθῆ, αὐτὴν καὶ μόνον νὰ διατηρήσῃ ἀμίαντον, ἀκεραίαν δὲν ἐφρόντισε δὲ ποσῶς, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ φροντίσῃ, περὶ υπερασπίσεως τοῦ Παπισμοῦ ἢ τοῦ προτεστανισμοῦ, καὶ νὰ κλείσῃ τὴν θύραν εἰς νέας αἱρέσεις αἵτινες τυχὸν ἠδύνατο νὰ γεννηθῶσι μεταξύ τῶν ἐκ κόλπων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀποχωρισθέντων ἤδη χριστιανῶν.

Καὶ τῶνόντι, ὑποθέσατε, Κύριοι, τὸν ἐνταῦθα ἐφημέριον τῆς τῶν Λατίνων ἐκκλησίας Δὸν Κωνσταντῖνον καταμηνύοντα πρὸς τὴν Εἰσαγγελίαν τοὺς ἐνταῦθα προσφυγόντας καὶ ἐκδίκησιν πνέοντας κατὰ τοῦ Πάπα Ἰταλοῦς, ὅτι κατὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς τῶν δὲν μνημονεύουν τὸν Ἀρχιερέα τῆς Ρώμης καὶ ὅτι εἰσήγαγον αἵρεσιν νέαν μεταξύ τῶν ὑπαδῶν τῆς Λατινικῆς ἐκκλησίας, ἣ ὑποθέσατε τὸν Κύριον Χιλλ κατηγοροῦντα τὸν Κύριον Κίγκ, ὅτι ἐρμηνεύει ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, καὶ ζητοῦντα ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, νὰ ἐφαρμοσθῆ κατ' αὐτοῦ τὸ ἄρθρον 222. Δύναται ὁ Εἰσαγγελεὺς νὰ ἐπιληφθῆ τῆς τοιαύτης κατηγορίας, καὶ νὰ καταδιώξῃ τοὺς τοιοῦτους ὡς ταραττοντας τοιουτοτρόπως τὴν ἐνότητα ἑτεροδόξων ἐκκλησιῶν ; Ὁχι βεβαίως, διότι ὁ νομοθέτης καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος εἰσὶν ὀρθόδοξοι, καὶ δὲν ἔχουν ἐπομένως φροντίδα καὶ καθῆκον εἰμὴ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, οὐδόλωσ δὲ μέλλει αὐτοῖς ἂν ἡ πλάνη εἶναι μία καὶ συμπαγῆς, ἣ διαμεμελισμένη καὶ κατατετμημένη. Τοῦναντίον μάλιστα φρονῶ ὅτι συμφέρει νὰ διαιρῆται τὸ κακόν, διότι οὕτω καὶ ἀσθενέστερον γίνεται. Ὁ δὲ Καῖρισμός, ἂν πιστεύσωμεν τὴν κατηγορίαν, εἶναι αἵρεσις κατὰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ; ὄχι, διότι δὲν εἶναι κἄν αἵρεσις κάμιας τῶν γνωστῶν χριστιανικῶν θρησκειῶν. «*Haeresis, λέγει ὁ Carmignani est pertinax christiani hominis error Ecclesiae universalis iudicio damnatus, tideique catholicae ex parte contrarius*».

Ὁ αἰρεσιώτης λοιπὸν πρέπει νὰ εἶναι χριστιανός, πρέπει νὰ δέχεταιί τινα ἐκ τῶν δογμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Καῖρης κλπ. δὲν εἶναι αἰρεσιῶται, δὲν ὑπάγονται ἐπομένως εἰς τὴν διάταξιν τοῦ 222 ἄρθρου, καίτοι ἀπηνήθησαν ὀλωσδιόλου τὸν Χριστιανισμόν. Δὲν λέγω δὲ ταῦτα διὰ νὰ ἐπισύρω ἔτι μᾶλλον κατ' αὐτῶν τὸ μῖσος τῶν ἀκροατῶν καὶ τὴν ἀποστροφήν ὑμῶν ἐκ τοῦ ἐναντίου φρονῶ, ὅτι ὄσω μεγαλείτερον εἶναι τὸ σφάλμα των, τόσω περισσότερα πρέπει νὰ εἶναι ἡ πρὸς αὐτοὺς

ἀγάπη καὶ εὐσπλαχνία σας. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τοὺς μᾶλλον ἀμαρτωλοὺς καὶ περισσώτερον ἐλέησεν, ὁ ἀγαθὸς ποιμὴν διὰ τὸ ἐν ἀπολωλὸς πρόβατον ἀφίνει τὰ ὅποια ἔχει ἐν τῇ ποιμνῇ καὶ μηδέποτε κόπου φείδεται πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἀπολωλότος. Οὗτοι δὲ δὲν εἶναι βεβαίως πλέον ἔνοχοι παρ' ὅτι ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τοῦ πρώτου τῶν Ρωμαίων Αὐτοκράτορος, καὶ ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἔστειλε τότε τοὺς κεραυνούς του νὰ τοὺς ἀποτεφρώσῃ, ἀλλ' ἔστειλε τὸν Υἱὸν του νὰ χύσῃ τὸ αἷμα του ὑπὲρ αὐτῶν. Ἄς συμβουλευσῇ λοιπὸν τοὺς Καίριστὰς ὡς φιλόστοργος μῆτηρ των ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησία μας, ἀφ' ἧς ἀποπλανηθέντες ἀπεσικίτησαν τῶν δογμάτων της. Ἄν ὅμως καὶ κατὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐξανιστάμενοι, δὲν ἐπανέλθωμεν οἱ ἀπολεσθέντες εἰς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν εὐεργέτιδα ἐκκλησίαν, καὶ τότε πάλιν τὸ τιμωρεῖν αὐτοὺς διὰ ποινῶν οὐδόλως χριστιανικὸν εἶναι, διότι ὁ Ἀπόστολος λέγει ἡμῖν αἰρετικὸν δὲ ἄνθρωπον μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ, δὲν εἶπε δέ, βιάζε, καὶ δέσμευε, καὶ καίε, καὶ ἀπαγχόνιζε.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ἀπεδείχθη νομίζω σαφῶς ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρου 222 καὶ ἡ ἐσφαλμένη αὐτοῦ ἐφαρμογή, ἀπεδείχθησαν προσέτι αἱ ἄλλαι ἐλλείψεις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως. Περισσότερον ὅμως ἢ τὰς σκέψεις τῆς ἀποφάσεως φοβοῦμαι μίαν ἄλλην αἰτίαν, ἣτις εἶναι μὲν καταχωρισμένη ἐν αὐτῇ θέλει παρουσιασθῆ ὅμως εἰς τὴν συνείδησίν σας. Συμφέρι ἄρά γε, θὰ εἰπῆτε, ν' ἀναιρεθῇ ἡ ἀπόφασις, ν' ἀθωωθῇ ὁ Καίρισμός ὁ ταραξίας τὴν Ἐθνικὴν συνείδησιν ὡς ζητῶν νὰ εἰσαγάγῃ τὰς νέας θρησκευτικὰς του δοξασίας ; Δὲν εἶναι ἄρά γε τοῦτο σπέρμα μεγάλων ἀκαταλογίστων κακῶν, τὸ ὅποιον ἡμεῖς χρεωστοῦμεν νὰ πνίξωμεν ;

Συμφωνῶ καὶ ἐγώ, Κύριοι ὅτι ὁ Καίρισμός πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ ὡς πρὸ ὀλίγου σῆς ἔλεγε καὶ ὁ συναδελφός μου κ. Σαρίπολος, διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῶν ἀκαταμαχῆτων τῆς λογικῆς καὶ τῆς φιλανθρωπίας ὄπλων, τῶν μόνων ὄπλων τοῦ χριστιανισμοῦ, οὐχὶ ὅμως ποτὲ διὰ φυλακισμῶν, καὶ ποινῶν, καὶ ὑβρεῶν ἐν ἄλλοις λόγοις εὐκταῖον εἶναι νὰ καταπολεμηθῇ διὰ τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως. Συγχωρῆσατε τὴν ἐλευθέραν συζήτησιν, προκαλέσατε τὸν Καίρισμόν νὰ φέρῃ ἄνευ κινδύνου εἰς τὴν δημοσιότητα τὰ νέα αὐτοῦ δόγματα, καὶ ὁ Καίρισμός ἐνίκηθη. Ὁ Χριστιανισμός ὅστις ἐξῆλθε νικηφόρος ἀπὸ τόσοις διωγμοῦς καὶ τόσοις πολέμοις, ὅστις δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τῶν σαρκασμῶν τοῦ Βολταίρου, ὁ Χριστιανισμός, λέγω, δὲν φοβεῖται τὸν Καίρην. Τὸ φῶς διώκει τὰ φαντάσματα, ἡ νύξ τὰ γεννᾷ, ἡ ἀλήθεια νικᾷ ἐν τῷ φωτί, ἐν δὲ τῇ σκοτίᾳ μεγαθύνεται τὸ ψεῦδος. Διὰ τῆς ποινῆς τῶν καταδιώ-

ξῶν ὁ Καίρης κατέστη τῶντι ἐπικίνδυνος, ἐμεγαλύνθη εἰς τὰ ὄμματα τῶν ὀπαδῶν του, ἐπροβιβάσθη μάρτυς. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἴσως τοῦτο ἐπεδίωκεν, ἐγὼ ὅμως πρὸς τιμὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ ζητῶ νὰ ἀφαιρέσητε ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Καίρου τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου καὶ νὰ ἀποφανθῆτε, ὅτι οὗτος δὲν ἔπασσε θῦμα ὅτι οἱ ὀπαδοὶ του δὲν σήπονται ἐν ταῖς φυλακαῖς, διότι τοιαύτη εἶναι ἡ νόμιμος θέλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τοῦ ἀνεξιθρήσκου καὶ ἐλευθερόφρονος, ἀλλὰ διότι ἐν κατώτερον δικαστήριον ὑπέπεσεν εἰς λάθος δικαστικὸν καὶ νομικὸν πλὴν τὸ λάθος τοῦτο ἐπανορθώσατε ὑμεῖς, τὸ ἀνώτατον τοῦ Κράτους δικαστήριον, ἀθωώσαντες αὐτούς.

Μετὰ τοὺς δικηγόρους Κυρίους Ν. Ι. Σαρίπολον καὶ Μ. Ρενιέρην, ἠγόρευσεν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς, ὅστις εὐρῶν ὀρθὰς ὕλας τῶν ἀναιρεβληθεισῶν ἀποφάσεων τὰς διατάξεις, ἐζητήσατο τὴν ἀπόρριψιν τῆς αἰτηθείσης ἀναιρέσεως.

Τὸν κ. Εἰσαγγελέα ἀντέκρουσαν λίαν συντόμως πλὴν εὐστόχως οἱ δικηγόροι Κύριοι Σπ. Τριανταφύλλης καὶ Μιχ. Μποτλής. Μετ' αὐτούς δὲ τελευταῖος ἀναλαβὼν τὸν λόγον ὁ κύριος τῆς ὑπερασπίσεως δικηγόρος Ν. Ι. Σαρίπολος ἠγόρευσεν αὖθις ὡς ἐξῆς :

Ἄτυχῆς φαίνεται μοι ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν καθ' ἡμῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ. Διότι κατηγόρησε τῶν Ἀθηναίων διὰ τοῦ Σωκράτους τὸν θάνατον. Ἀλλὰ, Κύριε Εἰσαγγελεῦ, τοῦ Σωκράτους ὁ θάνατος ἐγένετο κατὰ νόμους, ἀγνοεῖται δ' ἴσως ὅτι νόμος ῥητὸς παρ' Ἀθηναίους ἀπηγόρευε τὸ εἰσάγειν νέας ἐν τῇ πολιτεῖα θρησκείας τὸν δὲ τοιαῦτα ἀποπειρώμενον θανάτῳ ἐζημίου. Ἄν λοιπὸν ὡς νομικοὶ ἀπλῶς περὶ τοῦ θανάτου τοῦ σοφωτάτου (προστίθῃμι δὲ τοῖς λόγοις τῆς Πυθίας καὶ ἐναρετωτάτου) ἀνδρῶν ἀπάντων, σκεφθῶμεν ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι κατὰ νόμον ἢ καταδίκην. Ἄν ὅμως φιλοσοφοῦντες κατακρίνωμεν αὐτήν, δίκαια λέγομεν καὶ προσεπιβεβαιοῦμεν τὸ βάσιμον τῆς προκειμένης αἰτήσεως ἀναιρέσεως, διότι πᾶς θρησκευτικὸς διωγμὸς εἶναι ἐναντίως τῷ ὀρθῷ λόγῳ εἶναι αὐτόχρημα παραβίασις τῆς συνειδήσεως τοῦ αὐτοδίκου τούτου, οὐ παύσομαι τοῦτο λέγων, κτήματος παντὸς ἀνθρώπου. Ἀκολούθως προέβη ὁ Κύριος Εἰσαγγελεὺς εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ περὶ ἐλευθερίας τῆς θρησκείας ζητήματος, καὶ ἀπείρων Γάλλων συγγραφέων χωρὶα ἀνέγνω ἡμῖν, γαλλιστὶ μάλιστα, διαπραγματευομένας περὶ τελέσεως μὴ ἀνεγνωρισμένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως λατρείας. Ἄλλ' ἂν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς μετὰ οἰκοὶ ὑπ' αὐτοῦ προσχεδιασμένα, ἔδιδε καὶ τινα προσσχῆν τοῖς λόγοις ἡμῶν, ἤθελεν ἀκούσει ὅτι τὸ ἐλεύθερον τῆς θρησκείας διεστείλαμεν τοῦ ἀκωλύτου τῆς

λατρείας, ὥστε οὐδεμίαν δοκιμάζομεν δρσκολίαν νὰ συνομολογήσωμεν αὐτῷ ὅτι πάντα μὲν ὅσα ἀνέγνω ἡμῖν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς καλῶς ἔχουσι. δυστυχῶς ὁμῶς οὐδὲν κατὰ τὰς ἐλπίδας τῆς Εἰσαγγελίας ἀποδεικνύουσιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος Εἰσαγγελεὺς τὰς θεωρίας ὡς φαίνεται δὲν ἀγαπᾷ, θέλω δι' ἀφελεστάτων λόγων καὶ ἀπλουστάτοις χρώμενος ἐγὼ παραδείγμασι τῷ ἀποδείξει ὅτι ἄλλο τὸ γνωστὴ, ἄλλο δὲ τὸ ἀνεγνωρισμένη. Κατηγορεῖτο ἄρ' αὖ γε ὁ Καίρης καὶ οἱ λοιποὶ ὅτι ἐσύστησαν νάον, ἐν ᾧ νὰ τελῶσι τὴν τῆς θρησκείας των, ἐξωτερικὴν λατρείαν ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, ἣ κατεδικάσθησαν ἐπὶ δόγματι νέας θρησκείας ; Ἄν μὲν τὸ πρῶτον, ἐπεδείξατο ἡμῖν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς τὸ περὶ τούτου χωρίον τοῦ κατηγορητηρίου ἐγγράφου, ἣ τοῦλάχιστον τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἂν δὲ τὸ δεύτερον ὠμολογήσατε ὅτι ἡμεῖς μὲν τάναντία τρανῶς ἀπεδείξαμεν, ἣ δ' Εἰσαγγελία περὶ ἄλλου ἐκτὸς τῆς δίκης ζητήματος ἐλάλησε, καὶ ἄκοντας τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους Γάλλους συγγραφεῖς εἰς ψευδομαρτυρίαν κατέσυρε.

Περὶ δὲ τοῦ γνωστὴ καὶ ἀνεγνωρισμένη, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς εἶπεν ὅτι εἰσὶ ταυτόσημα, ὀλίγα θέλω εἰπεῖ. Ὑποθετίστω ὅτι ἡγεμῶν τις γνωστὸς τοῦ ἰδίου κράτους ἐξέρχεται καὶ εἰς ξένον ὁδοιπορεῖ ὑπὸ τὸν λεγόμενον μὴ ἀνεγνωρισμένον incognito, τις ἀγνοεῖ ὅτι ὁ ὁδοιπόρος εἶναι ἡγεμῶν ; οὐδεὶς, ἄρα γνωστὸν εἶναι ὅτι εἶναι ἡγεμῶν, τίς ἀποδίδει αὐτῷ εἰθισμένας ἀνεγνωρισμένῳ ἡγεμόνι τιμὰς ; ἄρα δὲν θεωρεῖται ἀνεγνωρισμένος. Ἐρωτῶ λοιπὸν ὑμᾶς κ. Εἰσαγγελεῦ, πείθεσθε ἤδη ὅτι διαφέρει τὸ γνωστὸν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ ἀνεγνωρισμένου αὐτοῦ ; Δὲν δύνασθαι νὰ μοι τὸ ἀρνηθῆτε Ἄλλὰ καὶ τὸ ἀκόλουθον ἴσως θέλει πείσει ἡμᾶς ἐντελέστερον : ἐν ἔθνος ἐπαναστατεῖ, καὶ τὰς πρῶν τοῦ Κυρίου του πολιτικὰς ἀρχὰς ἀποβάλλει, καὶ ἄλλας κατ'ἰδίαν ἀρέσκειαν καὶ ἐκλογὴν καθιδρύει· ἐρωτῶ ὑμᾶς εἶναι, γνωστὸν ὅτι τὸ ἐπαναστὰν ἀπέσεισε τὸν ζυγὸν καὶ αὐτοκυβερνᾶται ; Ναί, εἶναι δ' ἐπίσης βέβαιον ὅτι μέχρις οὗ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη ἀναγνωρίσωσι τὸ αὐθύπαρκτον καὶ αὐταρχικὸν καὶ αὐτοκυβέρνητον τοῦ ἔθνους τούτου, δὲν εἶναι ἀνεγνωρισμένον οὐδὲ λέγεται τοιοῦτον ; Ναί... Κατέρρευσε ἄρα σύμπασα ἡ οἰκοδομὴ ἦν καθ' ἡμῶν, κ. Εἰσαγγελεῦ, πολυμόχθως ἀνηγείρατε. Κλείσατε λοιπὸν τὴν τοσαύτην τῶν βιβλίων στιβάδα ἦν καθ' ἡμῶν ἠνεώξατε, διότι ταῦτα μαρτυροῦσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ οὐχὶ καθ' ἡμῶν. Πλὴν ὁ κ. Εἰσαγγελεὺς ἀναγνοὺς ἡμῖν τὰ πολλὰ, ἀλλὰ ὅλα ἐκτὸς τοῦ ζητήματος, χωρία τῶν Γάλλων συγγραφέων, εἶπε, ρητορικῶς, ὑποθέτω, κατὰ τὸν κ. Πρόεδρον, σχήματι, ὅτι γνωστὸν εἶναι πόσον οἱ Γάλλοι εἰσὶν ζηλότυποι τοῦ πολιτεύματος αὐτῶν. Ἐνὸς μόνου, ὑποθέτω, ἐπε-

λάβητω, ἵνα εἴπῃ ἡμῖν ὁ κ. Εἰσαγγελεύς : ποίου πολιτεύματος αὐτῶν εἰσὶ ζηλωταί, διότι τὸ ἐπ' ἐμοὶ καλῶς γινώσκω, ὅτι ἐν διαστήματι ἐξήκοντα μόνον ἐτῶν, ἐννέα ἢ Γαλλία μετέβαλε πολιτεύματα, ὡς δὲ ἡ Σαμαριτικὴ τοῦ Εὐαγγελίου, οὐδ' αὐτὸ τὸ ὅποιον σήμερον εἶχε εἶναι ἰδικόν της. Εἶπα δὲ λοιπὸν ἡμῖν, κ. Εἰσαγγελεῦ, τίνας τῶν ΕΝΝΕΑ τούτων πολιτευμάτων αὐτῆς ἐδείχθη ποτὲ ἐνθερμος ζηλωτῆς καὶ πιστὴ σύζυγος :

Ἄλλὰ καὶ προσεῖδον κ. Εἰσαγγελεῦ τὰ ἐπιχειρήματα ἃ ἠθέλετε φέρετε καθ' ἡμῶν, καὶ ὅτι ἠθέλετε προστρέξει εἰς τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς τοὺς σχολιάσαντας τὸ ἄρθρον 291 τοῦ ποινικοῦ νόμου τῆς Γαλλίας ὅθεν καὶ ἐγὼ ὠπλίσθην μετὰ τὴν ἀγόρευσιν αὐτοῦ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὅστις κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς βουλῆς τῆς 10 Ἀπριλίου 1834 ἠρμήνευσεν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου τούτου, συζητουμένου τότε τοῦ περὶ συντηρήσεως νόμου, ἵνα μηδεμίᾳ μένῃ ἀμφιβολία, ὅτι ἄθικτον ὅλως ἔμενε τῆς θρησκείας καὶ συνειδήσεως τὸ ἐλεύθερον, καὶ ὅτι μόναι τὰς ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῆς θρησκείας ἀνατρεπτικὰς τῆς πολιτείας πολιτικὰς ἀθροίσεις περιέστειλε. Καὶ ὅμως, ἐπειδὴ περὶ τοῦ ἄρθρου 291 τοῦ ποινικοῦ νόμου τῆς Γαλλίας ὁ λόγος, δέον ἴσως ἀπὸ σκοποῦ νὰ παρατηρήσωμεν τοῦτο, ὅτι κατὰ πολὺ τοῦ ἡμετέρου ἐλευθερώτερος τῆς Γαλλίας ὁ νόμος. Διότι οὗτος μὲν τὰς ὑπὲρ τὰ εἴκοσι ἄτομα συνενώσεις καὶ ἐταιρίας ὑποβάλλει εἰς τὴν προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἔγκρισιν, ἐξαιρεῖ δὲ μάλιστα τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τοὺς ἐνοικούντας ἐν τῷ οἴκῳ ἔνθα συνάγεται ἡ ἐταιρεία, ὃ δὲ ἡμέτερος ἐν ἄρθρ. 212 ἀορίστως ἐκφράζεται, ἐὰν πολλοὶ ἐνωθῶσιν, λέγω τὸ δὲ ἐλαστικώτατον τοῦτο πολλοὶ ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 2 ἢ 3, κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς Εἰσαγγελεῦσι καταντᾶ εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ φυσικωτάτου δικαίωματος τοῦ συνέρχεται καὶ πρὸς ὁμιλεῖν τοῖς φίλοις, διότι ὡς ἡ Δαμοκλέους σπάθη ἐπέικεται τὸ ἄρθρον 212 μετὰ τοῦ παρακολουθοῦντος αὐτῷ ὠμίλου τῶν συνεταίρων αὐτῷ ἐπομένων ἄρθρων. "Ὅχι, Κύριοι, τοιαύτη δὲν εἶναι τοῦ Συντάγματος ἡμῶν ἰδέα, τοιαύτη δὲν δύναται νὰ εἶναι τοῦ ποινικοῦ ἡμῶν νόμου ἢ ἐννοια, ὡς σαφῶς ἀπέδειξα τοῦτο ἐν τῇ περὶ συνταγματικῶν δικαίων πραγματεία μου ἐν σελ. 845 καὶ ἐφ' ἐξῆς. "Ἄν δ' εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ πλημμελειοδικείου τῆς Σύρου ἐπανέρχωμαι, θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι τὸ δικαστήριον τοῦτο ἔτι περιεργότερον ἐφήρμοσεν τὸ ποινικὸν νόμον τοῦτον, καταδικάσαν ὡς συνεταίρους καὶ λάθρα συνερχομένους τέσσαρας μόνον, καὶ τούτους, ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ἐν διαφόροις τόποις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν κατοικοῦντας οἶον τῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀνδρου Θεόφιλον Καίτην μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις Σπιρίδωνος Γλαυκωπίδου, τὸν ἐν Κύθνῳ Γρηγόριον Δεσποτόπουλον μετὰ τοῦ

ἐν Κορίνθῳ, ἂν καλῶς μέμνημαι Θεοφίλου Λουλούδη. Τὰ τοῦ μεσαιῶνος δικαστήρια ἦσαν τουλάχιστον συνεπέστερα διότι καταδικάζοντα τοὺς γόητας καὶ μάγους ὑπέθετον, διότι καὶ ἐπίστευον, ὅτι, τὰ δαιμόνια ὑπηρετοῦν αὐτοῖς, καὶ ἐναερίως ἐν ἀκαρεῖ διεπόρθμευον εἰς κοινὸν μέρος τοὺς τὰ σάββατα τῶν δαιμόνων ὀργιάζοντας.

Ὁ Πρόεδρος : Ποίαν τὰ τοιαῦτα ἔχουσιν σχέσιν πρὸς τὴν αἵτησιν ἀναιρέσεως ;

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος : Ποίαν σχέσιν ἔχουσιν, κύριε Πρόεδρε ; Ἄλλὰ τὴν πασῶν μεγίστην, διότι, ὑπαρχούσης ἀναμφισβητήτου τῆς ὡς ἐκ τῶν τόπων ἀποστάσεως, ἐσφαλμένη κατὰ πάντα ἐναργῶς ἀποδεικνύεται καὶ τῶν πλημμελειοδικῶν τῆς Σύρου ἢ ἀπόφασις ἐπειδὴ, νομίζω τουλάχιστον, ἔνωσις, καὶ μάλιστα ἀθέμιτος, ὡς θέλει ὁ ποινικὸς νόμος, καὶ ὡς τὸ πλημμελειοδικεῖον τῆς Σύρου εὔρεν αὐτὴν, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὅτου δὲν ὑπάρχει σύνοδος πλειόνων ἀτόμων ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἄλλὰ τοιαύτη σύνοδος εἶναι ἀνέφικτος, ἄρα οὐδὲ ὑπῆρξεν, ἄρα πλημμελὴς ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς βάσεως, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ πρώτου στοιχείου αὐτῆς ἢ τῶν πλημμελειοδικῶν Σύρου ἀπόφασις, ἄρα κατὰ πάντα ἀναιρετέα ἢ ἀπόφασις αὕτη.

Καὶ ἠκούσατε μὲν, Κύριοι Ἀρειοπαγῆται, ὅσα ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου τῆς θρησκείας καὶ συνειδήσεως ὑπ' ἐμοῦ ἐρρέθησαν, ἠκούσατε δὲ καὶ τὰ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως, τὰ καθ' ἡμῶν ἐπιχειρήματα, ἃ ἠρύσθη ἐκ τῶν περὶ τελέσεως δημοσίας λατρείας, περὶ συνενώσεως πολιτικῆς καὶ εταιρίας ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ πολλῶν Γάλλων συγγραφέων ἐκτεθέντων. Ἄλλὰ, κ. Εἰσαγγελεῦ, ἂν ὁ χρόνος μοι τὸ ἐπέτρεπε, ἤθελον, δὲν ἀμφιβάλλω, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὑφ' ὑμῶν εἰς ὑποστήριξιν τῶν ὑμετέρων λόγων προσενεχθεῖσιν, εὔρεῖν τὰς συμφώνους πρὸς τὴν ἐμὴν ἀγόρευσιν ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς θρησκείας γνώμας. Ἐγὼ ὅμως συντομίας χάριν ἕνα μόνον ἀντιτάξω ὑμῖν, πλὴν τοῦτον πολιτικώτατον, εὐκρινέστατον, εὐγλωτότατον, παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς νὰ ἀναιρέσητε τοὺς τούτου λόγους καὶ ἀποδείξητε ὅτι δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν προκειμένην δίκην. Ἴδου κ. Εἰσαγγελεῦ, ὁ συγγραφεὺς, ὃν ὁ συνάδελφός μου κ. Μ. Ρενιέρης ἔφερε καὶ οὐδόλως ἐχρήσατο αὐτῷ, ἀλλὰ ἀνοίξας αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῷ μεταξύ τῆς ἀγορεύσεως ὑμῶν, ἰδοὺ τινα εὔρον. Ὁ συγγραφεὺς ὃν ἔχω ἀνὰ χεῖρας εἶναι ὁ κ. Duvergier de Hauranne γνωστὸς ὑμῖν βέβαια. Ἀκούσατε λοιπὸν τίνα λέγει ἐν κεφ. ΚΣ' σελ. 211 τοῦ Β' τόμου τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ *De l'ordre légal en France* : «*Notre propriété la plus sacrée est notre conscience; personne n' a le droit de la scruter*», δὲν εἶπον καὶ ἐγὼ συμφώνως

τοῖς λόγοις τούτοις; «On ne peut s'imposer à un homme de croire ou de paraître croire ce qu'il ne croit pas». Ἐγὼ δὲ προστίθηναι, ὅτι τοῦτο ἤθελεν εἶναι οὐ μόνον τὸ μέγιστον τῶν δημοσίων ἀδικημάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰσχρότατον, διότι ἡ ἀρχὴ ἤθελεν ὑποχρεοῦ τοὺς πολίτας εἰς τὸ νὰ ὑποκρῦπτωσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὁ ἔστιν, ἤθελεν ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ γίνωνται κακοθέστατοι, ἤθελεν ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐκκλίνει τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς, μεταποιῶσα εἰς κακοθέστατα ἀνδράποδα τοὺς οὖς τέτακται νὰ ἡθικεύῃ καὶ νὰ τελειοποιῇ, πάσης κοινωνικῆς ἀρετῆς γινομένη διδάσκαλος. Ἀλλὰ ἐξακολουθῶ : «on ne peut lui prescrire de se soumettre à des pratiques dans lesquelles il n'a pas de foi; de pareilles violences sont une profanation de la religion».

Προσέξατε κ. Εἰσαγγελεῦ : «et le CRIME est l'œuvre de celui qui le commet n' en doctons pas, la vengeance divine s'appesantira sur sa tête!». Ἠκούσατε κ. Εἰσαγγελεῦ ; la vengeance divine s'appesantira sur sa tête! Il est naturel de chercher à éclairer ses semblables à dissiper leurs erreurs ; mais il est abominable, il est contre nature de les torturer de les faire périr, de les brûler parce que leur croyance diffère de la nôtre». Πῶς ; προσβλέπετέ με ἀσκαρδαμυκτί, κ. Εἰσαγγελεῦ, ἀλλὰ ταῦτα πάντα εἰσὶ γεγραμμένα ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ, ἐγὼ δ' ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδὲ ἰῶτα ἐν προστίθηναι τοῖς γεγραμμένοις.

Ὁ Πρόεδρος : Ὁφείλετε νὰ ἀποτεινέσθε πρὸς τὸ δικαστήριον κ. Δικηγόρε, οὐχὶ δὲ πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα.

Ὁ Δικηγόρος κ. Ν. Ι. Σαρίπολος : Καὶ πρὸς τὸ δικαστήριον, κ. Πρόεδρε, ἀποτεινόμεαι ὅπως τὸ φωτίσω, πρὸς τὸν κ. Εἰσαγγελέα ὅπως τὸν ἀντικρούσω, ἀλλὰ τελειώνω : «l'échafaud, ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα προστίθηναι ou la prison qui donne la mort, pour dernier argument, et la main du bourreau pour dernière preuve, quelle honte pour la religion, quelle effroyable IMPIÉTÉ». Κλείω, κύριοι Ἀρειοπαγῖται, τὴν βίβλον, καὶ καταπαύω ἐνταῦθα τὸν λόγον, διότι ἀδύνατόν μοι εἶναι νὰ προσθέσω τι εἰς τὰ τοσοῦτον ὀρθῶς, τοσοῦτον εὐγλώττως ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εἰρημένα. Ἴδου ὁ νόμος, ἰδου ἡ θεωρία, ἰδου τὸ δίκαιον, εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται νὰ δικαιοῦσθε τὴν Ἑλλάδα, ὅτι δὲν ἀπεκήρυξε τὸ παρελθόν της, ὅτι δὲν βιάζει ἐλευθερωτάτους νόμους της, ὅτι δὲν παρητήθη τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ μεγάλου προορισμοῦ της, ὅτι τέλος οὐδαμῶς ἀναξία ἐγένετο τοῦ αἰῶνος της εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ὁποίου λαμπρὰς πληροῦ σελίδας. Ἀναιρέσατε λοιπὸν τὴν ἀπόφασιν τῶν πλημμελειοδικῶν τῆς Σύρου, ἐρμηνεύσατε ὑγιῶς τοὺς ἐλευθέρους ἡμῶν νόμους, ἐφαρμόσατε

δὲ αὐτοὺς ὀρθῶς, καὶ κηρύξατε τοὺς ἀναιρεσεῖοντας ἀθώους τῆς κατηγορίας. Τοῦτο δὲ ἔσεται καλὸν καὶ ὄσιον καὶ δίκαιον».

* *

Ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 19 ποινικῆς ἀποφάσεώς του, δημοσιευθείσης κατὰ τὴν 16 Ἰανουαρίου 1853 ἀνῆρσε τὴν ἀπόφασιν 181 τῶν ἐν Σύρῳ πλημμελειοδικῶν, ὡς κακῶς ἐφαρμόσασαν τὰ ἄρθρα 212, 214, 222 καὶ κατὰ συνέπειαν αὐτῶν τὰ ἄρθρα 216 καὶ 220 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Ὅθεν πρὸς πλείονα σαφήνειαν, καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὰ σχετικὰ πρὸς τοῦτο χωρία αὐτῆς :

«Τὸ Δικαστήριον τοῦ Ἄρειου Πάγου κ.λ.π. κλπ.

Σκεφθὲν κατὰ τὸν Νόμον

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀποδιδομένη εἰς τοὺς ἀναιρεσεῖοντας πρᾶξις, ὅπως παραδέχεται αὐτὴν τὸ πλημμελειοδικεῖον ἐν τῇ πρώτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 181 δὲν περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῶν ἄρθρ. 212, 214 καὶ 222 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, τὰ ὁποῖα ὡς πρὸς τοῦτο ἐφηρμόσθησαν διότι πρὸ πάντων δὲν ἀναφέρει τὸ δικαστήριον οὐδὲ παραδέχεται ὡς ἐκ τῆς ἀνακρίσεως προκύψαντας τοὺς τύπους καὶ θεσμούς ὑφ' οὓς ἡ τῶν ἀναιρεσεῖόντων ἔνωσις κατηρτίσθη ἐνῶ τὸ περιστατικὸν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 212 καὶ 222 τοῦ ποινικοῦ νόμου κολαζομένης πράξεως ἐπομένως κακῶς ἐφήρμωσε τὸ εἰρημένον δικαστήριον τὰ ἄρθρα ταῦτα, χαρακτηρίσαν ἐσφαλμένως ἐν τῇ ὀγδόῃ αἰτιολογίᾳ τῆς ἀποφάσεώς του τὴν πρᾶξιν ὡς εἰς αὐτὰ ὑπαγομένην, ἐνῶ παραδεχθὲν ὅτι ἡ πρᾶξις τῶν ἀναιρεσεῖόντων δὲν περιέχει πάντας τοὺς ὅρους τῶν μνησθέντων ἄρθρων ὥφειλε νὰ ἀθωῶσι αὐτούς, ὅθεν κατὰ τοῦτο εἶναι ἀναιρετέα ἡ ἀπόφασις.

Διὰ ταῦτα

Ἄναιρεῖ τὴν ὑπ' ἀριθ. 181 ἀπόφασιν τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, καθ' ὅσον ἐκήρυξεν ἐνόχους τοὺς ἀναιρεσεῖοντας διὰ παράβασιν τῶν ἄρθρων 212, 214 καὶ 222 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, καὶ κηρύττει αὐτοὺς παρὰ τοῦτο ἀθώους.

Διατάσσει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ καταβληθέντος παραβόλου πρὸς ἔτι νὰ γραφῇ ἡ παροῦσα ἀπόφασις εἰς τὸ περιθώριον τοῦ πρωτοτύπου τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως, καθ' ὅσον ἀναιρεῖ καὶ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τοῦ τύπου δαπάνῃ τοῦ δημοσίου, εἰς βᾶρος τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλει καὶ τὰ νόμιμα τέλη τῆς σημάσεως καὶ τὰ ἐξοδα τῆς δίκης.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀθήναις τὴν 26 Ἰανουαρίου 1853 κ.τ.λπ.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ο Ν. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ ΩΣ ΥΠΟΛΟΧΑΓΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ "ΦΑΛΑΓΓΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ,"

Ε/1.

Γενικαὶ παρατηρήσεις. — Τ' ἀκολουθοῦντα ἔγγραφα, μετὰ ἰδιαιτέρας προσοχῆς φυλασσόμενα, ἀναφέρονται εἰς μίαν χαρακτηριστικὴν περίοδον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ μαχητικοῦ καθηγητοῦ, ἧτοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ὡς ὑπολοχαγοῦ εἰς τὴν ἐπαναστατικὴν φάλαγγα, ἧτις ἐσχηματίσθη ἐντὸς τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862. Εἰς τὴν ἐπανάστασιν ταύτην ὁ Σαρίπολος συνέβαλεν οὐσιωδῶς, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ σχετικῶς, ὅτι, ὅπως τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1843, ἡ ἐπανάστασις ἐτέθη ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν κηδεμονίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας¹, οὕτω, ἀντιστοίχως, τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1862, ἡ ἐπανάστασις, ἡ ἐπιδιώκουσα τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὄθωνος καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Βασιλευομένης Δημοκρατίας, ἐτέθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ τὴν σκέπην ἄλλου θεσμοῦ ὅπως πνευματικοῦ αὐτὴν τὴν φορὰν, ἧτοι τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διετηροῦντο καὶ ἐθερμαίνοντο αἱ φιλελεύθεραι καὶ δημοκρατικαὶ ἰδέαι καὶ εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν νεολαίαν ὑπελόγιζον καὶ οἱ ὑπέρμαχοι τῶν μεταρρυθμίσεων. Διὰ τοῦτο συμβολικῆ δέον νὰ θεωρηθῇ ἡ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ταύτην στέγην καταφυγῆ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862.

Ὁ ρόλος τοῦ Πανεπιστημίου δὲν περιορίσθη εἰς μόνην τὴν «στέγασιν» τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862. Ἡ συμβολὴ του ἦτο πολὺ οὐσιαστικωτέρα. Καθὼς γράφει εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης, «δυνάμει τοῦ περὶ ἔθνοφυλακῆς νόμου, οἱ πολῖται ἐζήτησαν καὶ ἔλαβον τὰ ὅπλα, πρὸ πάντων οἱ φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, οἵτινες, ὑπλισθέντες ἐπρόλαβαν τὴν λεηλασίαν τῆς πύλειος ἀπὸ τοὺς ἀτα-

1. Περὶ τούτου βλ. Στασινοπούλου, Ὁ ρόλος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν νύκτα τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843, εἰς Σύμμεκτα Α. Σβόλου, καὶ εἰς ἀνάπτυον.

κτουώντας στρατιώτας και από τους εκφυλακισθέντας κακούργους. "Όχι μόνον άνεχαίτισαν την λεηλασίαν, άλλ' έφερον και κάποιαν τάξιν»¹.

Είς τὰ αὐτὰ άπομνημονεύματά του περιγράφεται με άρκετάς λεπτομερείας ή έπαναστατική δρασίς των φοιτητών και μαθητών : «Είς τὸ 1854 πολλοί νέοι, αφήσαντες τὰ μαθήματά των τοῦ Πανεπιστημίου και γυμνασίου ἐξήλθον εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς ἐλευθέρωσιν των ἀδελφῶν Ἑλλήνων δούλων (;), ὅπου ἔγινε και ἡ διακοπή των μαθημάτων»².

Τούτο μαρτυρεῖ ὅτι ὑπῆρχεν ἤδη πολὺ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862 ἡ ἐπαναστατική τάσις των φοιτητών και των μαθητών. Οὗτο δὲ δικαιολογεῖται και τὸ δίστιχον τοῦ Ἄλ. Σούτσου :

Νεολαία των σχολείων και τοῦ Πανεπιστημίου,
την ὁποίαν πρὸ τῆς τρίτης ὕμνησα τοῦ Σεπτεμβρίου³.

Ἐπὸ την ἰδίαν πηγὴν, δηλαδή τὰ Ἐπομνημονεύματα τοῦ Γενναίου Κολοκοτρώνη⁴, πληροφοροῦμεθα ἐν πρόσθετον στοιχείον, τὸ ὁποῖον συνετέλεσε πιθανώτατα εἰς την ἐνίσχυσιν τῆς ἐπαναστατικῆς ὁρμῆς των φοιτητών. Πράγματι, ἀναφέρεται αὐτόθι ὅτι «κατὰ περίστασιν, ἐκάη τὸ κατάστημα τῆς Βουλῆς και τῆς Γερουσίας και βιασθεῖσα ἡ κυβερνήσις μετέφερον εἰς την πλευρὰν τοῦ βορειοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου ὅπου συνεδρίαζον τὰ βουλευτικά σώματα. Ὅντες εἰς τὸ αὐτὸ κατάστημα οἱ μαθηταί, πρὶν και ἐν μέσῳ των μαθημάτων των, ἐπήγγαιναν εἰς τὰς βουλευτικὰς συζητήσεις και ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶχον προσοχὴν εἰς μόνας τὰς σπουδάς των, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὰς πολιτικὰς συζητήσεις και εἰς την ἀνάγνωσιν πολιτικῶν ἐφημερίδων». "Ὡστε ὑπῆρχεν, ὡς πρόσθετον στοιχείον ἐπιδράσεως, και ἡ ὕλική γειτνίασις τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τὰ πολιτικὰ σώματα. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ μαχητικότης και τὸ μένος των φοιτητῶν ἦτο ἄρκετὰ ἰσχυρόν, διότι εὕρισκαμεν εἰς τὰ αὐτὰ ἀπομνημονεύματα, περιγραφὴν συμπλοκῆς, κατὰ την διάρκειαν τῆς ὁποίας οἱ φοιτηταί ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας με διαθέσεις ἀγρίας, ἀπειλοῦντες και αὐτὴν την ζωὴν του⁵.

1. Βλ. Γενναίου Κολοκοτρώνη, Ἐπομνημονεύματα, ἐκδόσις Ἐμ.μ. Πρωτοψάλτη, 1961, σελ. 128.

2. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 195.

3. Ἄλ. Σούτσου, Ἄπαντα, ἐκδ. Φέξη, 1916, σελ. 187. Οἱ ἀνωτέρω δύο στίχοι εἶναι οἱ τελευταῖοι ἀπὸ ἐν ποιήμα τοῦ Σούτσου ἐπιγραφόμενον «Κάτοπρον τοῦ 1845».

4. Σελ. 105.

5. Αὐτόθι σελ. 105, ἐνθα περιγράφεται συμπλοκή γενομένη μεταξὺ των φοι-

Εἶναι βεβαιωμένον ὅτι τὴν χαραυγὴν τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 συν-
 ἤλθον εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Δημ. Βούλγαρης, ὁ ἀρχη-
 γὸς τοῦ κινήματος μετὰ ὀλίγων μεμυημένων καὶ ἐκεῖ ἐκλήθη ὁ καθηγητὴς
 Ν. Ι. Σαριπόλος (ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε παυθῆ ἰδίως
 τῶν ἀντιοθωνικῶν ἐκδηλώσεων του), ἵνα συσκεφθῶσι πάντες περὶ τοῦ
 προσφορωτέρου τρόπου χειρισμοῦ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία
 εἶχε προκύψει μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος, τὴν
 γενομένην κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα. Ἡ κατάργησις αὕτη εἶχε γίνεαι διὰ
 προκηρύξεως, ἡ ὁποία φέρει τὸν τίτλον «Ψήφισμα τοῦ Ἐθνους», συνε-
 τάχθη δὲ ὡς θεωρεῖται βεβαιωμένον, ἐν τῷ στρατῶνι τοῦ Πυροβολικοῦ,
 ὑπὸ τοῦ Ε. Δεληγιώργη καὶ ὑπεγράφη μὲν ὑπὸ 25 προσώπων (ἐν οἷς
 πρῶτος ὁ Δ. Βούλγαρης ἀλλὰ καὶ πρόσωπά τινα ὅπως ἄσημα), ἐδημο-
 σιεύθη δὲ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τῆς 15 Ὀκτωβρίου
 1862, χωρὶς ὅμως νὰ μνημονεύεται καμμία ὑπογραφή¹.

Καὶ ἡ μὲν προκήρυξις ἐκείνη εἶχεν ἐκδοθῆ. Ἡ ὀργάνωσις ὅμως
 τῆς ἐπαναστατικῆς ἀρχῆς, δὲν εἶχε ποσῶς ἀκόμη συντελεσθῆ ἀλλ' ἐγέ-
 νετο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐκεῖ προετάθη νὰ συγκληθῆ ἡ Γερουσία
 καὶ νὰ κηρύξῃ ἐκπτωτον τὸν Ὁθωνα, ἀλλ' ἡ ἰδέα ἀπερρίφθη, κατὰ συμ-
 βουλήν τοῦ Σαριπόλου (τὸν ὁποῖον μάλιστα οἱ φοιτηταὶ κατὰ τὴν ἰδίαν
 στιγμὴν εἶχον ἀναγορεύσει ἐκ νέου διὰ βοῆς καθηγητῆν) εἰπόντος ὅτι,
 ἐὰν μὲν οἱ Γερουσιασταὶ ἀρνηθοῦν, θὰ ἐδημιουργεῖτο κατάστασις ἀμή-
 χανος, ἐὰν δὲ στέρξωσι, θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ καταλύσωσιν αὐτοὶ οὗτοι
 τὴν ἀρχὴν τοῦ διορίσαντος αὐτοὺς Βασιλέως². Μετὰ ταῦτα, ἡ ἐπανά-
 στασις διέτρεξε κατὰ τὴν συγκέντρωσιν ἐκείνην πραγματικῶν κίνδυν-
 νον νὰ ναυαγήσῃ, διότι ὁ μὲν Ὁθων ἐπανήρχετο ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμονος

τητῶν καὶ πολιτῶν, ἐξ ἀφορμῆς ἀσημάντου, ἂν μὴ καὶ γελοίας : «Ἐργολάβος τις
 κατεσκεύασεν ἐγχώρια καπέλλα ψάθινα, τὰ ὁποῖα ἐπώλει εἰς μετρίαν τιμὴν καὶ
 τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν συνεννοηθέντες ἠγόρασαν ἀπὸ τὰς βιβλιοθηκῶν ψάθας πρὸς
 ἐμφύχωσιν τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐζημιούντο οἱ ἔμποροι.
 Καὶ οἱ ὑπῆρται τῶν ἐμπόρων, πρὸς ἐμπαιγμὸν τῶν ἐγχωρίων ψαθῶν ἔβαλον εἰς
 τὸ κεφάλι τοὺς ψάθας πολυειδεῖς (πιθανῶς ἀλλοκότους;) καὶ ἡμέραν τινά, ὄντες
 εἰς τὴν μουσικὴν, ἐγινε σύγκρουσις μεταξὺ πλῆθους μαθητῶν καὶ ὑπηρετῶν. Θε-
 λήσας δὲ ὁ Διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας Δημητριάδης νὰ διαλύσῃ τὴν συμπλοκὴν,
 ὤρμησαν οἱ μαθηταὶ κατ' αὐτοῦ καὶ ἀναχωρῶν ὁ ἀστυνόμενος ἐξηκολούθησε κατό-
 πιν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, ἀπειλῶντας καὶ ὑβρίζοντάς των».

1. Κατὰ τὸν Κ. Γράφαν, Ἑλληνικὴ Πολιτικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια τεύχος
 Β' μέρος 1ον, 1948, σελ. 10, τὰ ὀνόματατα παρελείφθησαν διότι μεταξὺ τῶν ὑπο-
 γραφάντων ἔπληρον ἄσημα πρόσωπα, ὡς πανμένοι ἀστυνομικοὶ, γραμματεῖς Δη-
 μαρχίας, ναυτικοὶ πρᾶκτορες, ἀνθυπολοχαγοὶ κλπ.

2. Ν. Ι. Σαριπόλου, Αὐτοβιογραφικὰ ἀπομνημονεῖματα, 1889, σελ. 59.

καὶ θὰ κατέφθανε μετ' οὐ πολὺ, ἡ δὲ προσωρινὴ κυβέρνησις ἢ συσταθεῖσα ἐκ τῶν Κ. Κανάρη, Δ. Βούλγαρη καὶ Μ. Ρούφου πρὸς διάλυσιν, διότι ὁ μὲν Ροῦφος ἀπουσίαζεν εἰς Πάτρας, ὁ Κ. Κανάρης ἐπιμόνως ἤρνεϊτο νὰ δεχθῆ τὴν ἀρχὴν καὶ μάλιστα μὲ τὴν γνωστὴν ἐπιμονὴν του ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ ἀπομένων Δ. Βούλγαρης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἡγεσίαν. Τότε, ἐν τῷ καταστάματι τοῦ Πανεπιστημίου, κατόπιν ἐπιμόνου πιέσεως ἐκ μέρους τοῦ Σαριπόλου, καθὼς τοῦλάχιστον ὁ ἴδιος βεβαιοῖ¹, ἐδέχθη ἐπὶ τέλος ὁ Βούλγαρης καὶ οὕτω ἐσώθη ἡ ἐπανάστασις ἐκ τῆς ἀδήλου περιπλοκῆς καὶ ἐξελιξέως, ἦν θὰ εἶχεν, ἐὰν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ δὲν ἐνισχύετο καὶ δὲν καθωδηγεῖτο εἰς μίαν διοργάνωσιν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐνέδωκεν ὁ Βούλγαρης εἰς τὴν πίσιν καὶ ἐδέχθη τὴν ἀρχὴν, ἀνέθεσεν εἰς τὸν καθηγητὴν Σαρίπολον νὰ συντάξῃ τὰ «θεσπίσματα» τοῦ διορισμοῦ τῶν Ὑπουργῶν καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ νέου ὄρκου, μετ' ὃ κληθεὶς προσῆλθεν ὁ Μητροπολίτης καὶ ὠρκίσε τὴν Κυβέρνησιν, ἐνώπιον μεγάλου πλήθους λαοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Σαριπόλου ἡ προκήρυξις τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως καὶ «ἄλλα διάφορα ψήφισματα καὶ θεσπίσματα, ἅπερ ἐνεκρίθησαν, ὡς γράφει ὁ Σαρίπολος, καὶ ὑπεγράφησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν». Ταῦτα δὲ πάντα ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τῶν φοιτητῶν, οὔτινες συνεκρότησαν ἀμέσως τὴν ἐνοπλον «πανεπιστημιακὴν φάλαγγα». Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι εἰς αὐτὴν κατετάγησαν ὡς ὑπολοχαγὸς ὁ καθηγητὴς Ν. Ι. Σαρίπολος καὶ ἄλλοι πολλοὶ καθηγηταί, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις :

Ἐπὶ τούτοις, παρατίθεμεν τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ γεγονός τοῦτο σελίδας 58 κ.ἐπ. τῶν Ἀπομνημονευμάτων του :

«Ἴσως καὶ γὰρ μικρὸν τι συνετέλεσα διὰ λόγων καὶ συγγραφῶν καὶ ἔργων εἰς τὴν κατάρρευσιν τοῦ ὀθνείου ἐκείνου συστήματος τῆς ἐπὶ Ὅθωνος πολιτείας τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς οὐδὲν ἰδιοτελεὲς ὅμως ἀπεσκόπησα, ἡ δὲ περιβλεπτος θέσις Καθηγητοῦ καὶ Πληρεξουσίου τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Συνελεύσει εἰς ἣν ἐξήρτην, ὁμολογῶ ὅτι οὐδὲ κατὰ μικρὸν ὑπ' ἐμοῦ ἢ δι' ἐμοῦ κατεσκευάσθη, πῶς δὲ συνέβησάν μοι ἀπὸ Θεοῦ τσαῦτα καλὰ τοῦτο διηγῆσομαι.

»Ἐγὶ γνωσκον ὀλίγον πρότερον τῆς 10 Ὀκτωβρίου τὰ γινόμενα, τὴν δὲ νύκτα ἐκείνην μετὰ τῶν ἄλλων ἐπὶ ποδὸς διῆλθον, ὄρθρου δὲ βαθέος ὅτε ὁ Κ. Δημ. Γ. Βούλγαρης ὁ τοῦ κινήματος ἀρχηγὸς μετ'

1. Ν. Ι. Σαριπόλου, ἐνθ' ἄνωτ.

ἄλλων ὀλίγων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συνῆλθον κληθεῖς καὶ γὰρ, ἐγένετο τότε λόγος ἂν ἔδει συγκαλέσασθαι τὴν Γερουσίαν ὅπως κηρύξῃ τὸν Ὁθωνα ἔκπτωτον τοῦ Θρόνου παρετήρησα ἐγὼ, ὅτι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι τὸ ἔσχατον τῶν πολιτικῶν σφαλμάτων, ἄλλως δὲ ἦν καὶ ὄλιως περιττόν, διότι τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς νυκτὸς ἐκείνης καταλύσαντος τὴν βασιλείαν τοῦ Ὁθωνος συγκατελύθη τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 καὶ πάντα τὰ κατ' αὐτὸ ἀνώτατα τῆς πολιτείας σώματα. Ἄλλως τε καὶ ἄτοπον αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ Γερουσιασταὶ οἱ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὁθωνος κατὰ τὸ Σύνταγμα διορισθέντες νὰ καταλύσωσιν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, προσθεμένη δέ, ὅτι οὐ μόνον ἀξιωματικὸν δὲν ἦτο ἀλλὰ καὶ ἀξιοπέμπτον τὸ κατὰ τὸ 1814 ὑπὸ τῆς ἐν Γαλλίᾳ Γερουσίας πραχθέν, ἥτις τὸν εὐεργέτην αὐτῆς Ναπολέοντα ἀπεκήρυξε, προηγούμενον. Εἰ δὲ συνέβαινεν ἡ Γερουσία συγκαληθεῖσα ν' ἀποκηρύξῃ τὴν ἐπανάστασιν ἀντὶ τοῦ ἀποκηρύξαι τὸν Ὁθωνα, ἡλικὴ ἢ ἀμηχανία τῶν ἡγετῶν τῆς ἐπαναστάσεως, ἡλικὸς δὲ ὁ τούτων κίνδυνος ὡς συνόντων κατὰ τοῦ καθεστῶτος; Ἡσπάσθησαν τὴν γνώμην μου. Ἐπειδὴ δ' ὁ λαὸς αὐτὸς ἐσύστησε τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν ἐκ τῶν Κ.Κ. Δημ. Βούλγαρη, Κων. Κανάρη καὶ Μ. Ρούφου (οὗτος ἐπουσίαζεν εἰς Πάτρας), ὁ δὲ Κ. Κανάρης ἐπιμόνως ἤρνεϊτο νὰ δεχθῇ τὴν ἀρχὴν, ὁ Κ. Βούλγαρης εὐρέθη ἐν ἀμηχανίᾳ μάλιστα δ' ἀφοῦ ὁ Κ. Κανάρης ἀνεχώρησε. Παρεκαλεῖτο ὁ Κ. Βούλγαρης ὑπὸ πάντων, ἀλλ' ἐδίσταζε, τότε ἐγὼ εἶπον αὐτῷ, ὅτι ἐν τοιαύταις στιγμαῖς πᾶς ἐνδοιασμὸς ἐστὶ καθαρὰ προδοσία διότι ὁ Ὁθων ἤρχετο ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμονος καὶ ἂν μὴ εὐρῆ Κυβέρνησιν ἐν Ἀθήναις, τὸ πᾶν ἀπόλλυται καὶ ἡ ἐπανάστασις ἀποτυγχάνει. Γενναιοφρόνως τότε ὁ Κ. Βούλγαρης ἐνέδωκε καὶ παρήγγειλέ μοι ὅπως γράψω τὰ θεσπίσματα τοῦ διορισμοῦ τῶν Ὑπουργῶν, τούτων δὲ γενομένων, μετεπέμψατο τὸν Μητροπολίτην ἐν τῷ μεταξὺ συντάξα τὸ ψήφισμα τοῦ ὄρκου καὶ τῆς ὀρκοδοσίας τὰ πρωτόκολλα. Ἦλθεν ὁ Μητροπολίτης, ἠνεώχθησαν αἱ θύραι. Πλήθος λαοῦ εἰσέρρευσε, ἐγένετο ἡ ἱεροτελεστία, ἀνέγων μεγαλοφώνως τὰ πρωτόκολλα, ἅπερ ὑπεγράφησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐπινεύσαντος δὲ τοῦ Κ. Βούλγαρη ἀνέβην ἐγὼ ἐπὶ τὸ Προεδρεῖον τῆς πρώτης Γερουσίας, καὶ διὰ συντόμου λογιδρίου ἐξεθέμην τὰ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὕμνησα αὐτήν. Ἐευφύμησεν ἅπας ὁ περιστῶς λαός, πλήθος δὲ φοιτητῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ εὐρεθέντων ἀνευφήμησάν με Καθηγητὴν. Συνεισῆλθον ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως, τότε δὲ προσεκλήθη ἵνα δεχθῶ διορισμὸν Νομάρχου, ἄλλος τῶν Ὑπουργῶν προὔτεινέ με Γενικὸν Γραμματέα, ἄλλος δὲ Εἰσαγγελέα παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγι, ἐγὼ ὁμως ἐπιθυμῶν νὰ μείνω δικηγόρος, πάντα διορισμὸν ἀπε-

ποιήθην. Τότε ὁ Κ. Βούλγαρης ἐπανελάβεν ὅτι εἰμὶ Καθηγητής. Naί, τοῦτο δέχομαι εὐγνωμόνως, εἶπον ἐγώ. Ἀνέλαβε τότε ἃ ἐξεπλήρουν καθήκοντα ὁ Κ. Νικ. Κατσόπουλος, ἐδόθη μοι δ' ἡ ἐκλογὴ ἵνα συντάξω τὴν πρὸς τὸν λαὸν προκήρυξιν τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως. Καὶ ταύτην μὲν συντάξα, ἔγραψα δὲ καὶ διάφορ' ἄλλα ψηφίσματα καὶ θεσπίσματα ἅπερ ἐνεκρίθησαν, καὶ ὑπεγράφησαν καὶ ἐδημοσιεύθησαν».

Ἡ σύστασις τῆς φάλαγγος ἐγένετο διότι εὐθὺς μετὰ τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1862, οἱ ἐργάται τῆς ἐπαναστάσεως διηρέθησαν εἰς φατρίαις, ἔσωσε δὲ τὴν κατάστασιν ἡ ἀνάθεσις τῆς τηρήσεως τῆς τάξεως εἰς τοὺς φοιτητάς, ὀργανωθέντας ὑπὸ τοῦ Βούλγαρη διὰ τοῦ Δεληγιώργη εἰς Ἐθνοφυλακίην, λόγῳ δυσπιστίας πρὸς τὴν χωροφυλακίην καὶ τὰ στρατιωτικὰ σώματα, ἐπηρεαζόμενα, φαίνεται, ὑπὸ τῶν διοικητῶν των. Ἡ Πανεπιστημιακὴ φάλαγξ, κατώρθωσε, διοικουμένη ὑπὸ τῶν καθηγητῶν, νὰ ἐμπεδώσῃ τὴν τάξιν, παρέμεινε δὲ ἐν λειτουργίᾳ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον.

Ἡ Φάλαγξ τοῦ Πανεπιστημίου, ἦτο ἀνεξάρτητος στρατιωτικὴ μονάς, λειτουργοῦσα ὡς Τάγμα, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Ἐθνοφυλακῆς, διὸ καὶ εἰς τὴν ἐπομένην παράγραφον Ε/2 ὡς ἀκριβῆς τίτλος αὐτῆς ἀναγράφεται «Τάγμα Ἐθνοφυλακῆς Πανεπιστημίου».

Συνεστήθη ἐξ ἐθελοντῶν φοιτητῶν, δυνάμει τοῦ Ψηφίσματος τῆς 12 Ὀκτωβρίου 1862, δι' οὗ ὠρίσθη ὅτι «ἡ ἐθνοφυλακὴ τῶν δήμων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καταρτίζεται ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τοῦ περὶ ἐθνοφυλακῆς νόμου, ἐξ ἐθελοντῶν. Τὴν ἐθελοντικὴν σύστασιν τῆς Ἐθνοφυλακῆς ἐπιβεβαιώνει καὶ τὸ ψήφισμα τῆς 10 Νοεμβρίου 1862, δι' οὗ, μεταξύ ἄλλων ἀναγγελλομένων μέτρων ἐν ὄψει τῶν ἐκλογῶν (αἵτινες εἶχον ὀρισθῆ διὰ τὴν 24 Νοεμβρίου 1862) δηλοῦται ὅτι ἡ κυβέρνησις διέταξε τὴν κατάλυσιν πάσης ἐμμίσθου Ἐθνοφυλακῆς ὅπως μὴ χρησιμεύσῃ εἰς καταπίεσιν τινος τῶν κομμάτων καὶ ἀντικατέστησε τὴν ἄμισθον δι' ἐθελοντῶν (sic), μόνην ἐγγνωμένην τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ἀμεροληψίαν περὶ τὴν φύλαξιν τῆς τάξεως». Ἡ συγκρότησις τῆς Πανεπιστημιακῆς Φάλαγγος προεβλέφθη ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς 8 Δεκεμβρίου 1862, δι' οὗ καθιεροῦτο ὁ ἱματισμὸς καὶ ὁ ὄπλισμὸς τῶν ἐθνοφυλάκων, καθιεροῦτο δὲ εἰδικὸν διακριτικὸν διὰ τοὺς ὀπλίτας καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τῆς Πανεπιστημιακῆς Φάλαγγος¹.

1. «Ἰμάτιον ἐκ πούρης χρώματος μελανογλάκου βαθέος. Ἐπίρραφα περιλαχμίου μ' ἐπιχειριδίαν χρώματος ἐρυθροδάνου (garance) Ἀναζυρίς [ἢ λέξις ση-

Τέλος εἶναι ἄξιον προσοχῆς, ὅτι τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ὑπαξιωματικούς ἐξέλεγον δημοκρατικώτατα αὐτοὶ οἱ ὀπλίται, τοὺς δὲ ὀπλίτας ἐδίκαζον οἱ ἀξιωματικοί, καὶ κατὰ τελευταῖον βαθμὸν ὁ Πρύτανις¹.

Ἐν ἔτει 1873, ἐν μέσῳ τῆς καταφορᾶς κατὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ Δεληγιώργη, οἱ φοιτηταὶ ἐζήτησαν ἐν διαδηλώσει τὴν ἀνασύστασιν τῆς φάλαγγος, ἣτις ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὴ. Ἄλλ' ἡ Φάλαγξ ἀνασυνεστήθη τῷ 1875, ὅτε καὶ ἐθεσπίσθη ὁ Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς αὐτῆς, ἔδρασε δὲ καὶ μεταγενεστέρως ἐν Κρήτῃ, τῷ 1897².

Ὁ Κανονισμὸς ἐθεσπίσθη ἐκ τῶν ὑστέρων δυνάμει τοῦ ἀνωτέρου ψηφίσματος καὶ τῆς ὑπουργικῆς διαταγῆς τῆς 18 Μαΐου 1875, ὑπὸ τῆς «Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου» τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1875, ἐκυρώθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τὴν 9 Δεκεμβρίου 1875.

Τὸ κείμενον τοῦ Κανονισμοῦ τούτου, μὴ δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ κυκλοφορήσαντος εἰς τευχίδιον, παραθέτομεν ὀλόκληρον κατωτέρω :

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΦΑΛΑΓΓΟΣ

Ἀναδιοργανωθείσης δυνάμει τοῦ ἐν ἰσχύϊ ψηφίσματος τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς 8 Δεκεμβρίου 1862 καὶ τῆς ὑπουργικῆς διαταγῆς τῆς 18 Μαΐου 1875, ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1875, θεωρηθεὶς δὲ καὶ κυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τὴν 9 Δεκεμβρίου 1875, καὶ δημοσιευόμενος πρὸς γνῶσιν τῶν Κ.Κ. Φοιτητῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Δεκεμβρίου 1875

Ὁ Πρύτανις

EMMAN. KOKKINOS

ναίνει τὴν σκελεάν] τσοχίνη, χρώματος (gris). Μανδύας χρώματος μελανοφαίου (gris de ter). Πῶλος ἔχων σχῆμα κώνου τετραμήνου, κλίνοντος πρὸς τὰ ἔμπρὸς ἐκ τσόχης ἐρυθροδάνου. Λαιμοδέτης μέλας. Ὑπόδησις ἐκ μέλανος δέρματος, Ἐθνοφυλακὴ τοῦ Πανεπιστημίου : τὰ αὐτά, πλὴν τῆς ἀναξυρίδος ἣτις εἶναι χρώματος ἐρυθροδάνου. Ἐπωμίδια μὲ σχῆμα ὕσειδῆς (sic) ἐκ μαλλίνου κιτρίνου κροσσοῦ, τῶν δὲ ἀξιωματικῶν ἐκ χρυσοῦ κροσσοῦ».

1. Βλ. § 11 τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου κανονισμοῦ.

2. Βλ. Γ. Ἀντωνοπούλου, Ἡ φάλαγξ τῶν φοιτητῶν ἐν Κρήτῃ, Ἀθήναι 1898. Εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο ὁ συγγραφεὺς δὲν μνημονεῖ ἐνόματα φοιτητῶν, ἵνα μὴ πλῆξῃ τὴν μετριοφροσύνην των καὶ διότι «ὁ ἀγὼν εἶναι τοῦ Πανεπιστημίου καὶ οὐχὶ τῶν φοιτητῶν». Ὄνόματα φαλαγγιτῶν διασώζονται εἰς τὸ κατωτ. στοιχείον Ε/2.

§ 1.

Οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου συμπληροῦσι τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν διὰ τῆς εἰς τὰ ὄπλα ἀσκήσεως, συγκροτοῦντες τὴν πανεπιστημιακὴν φάλαγγα.

§ 2.

Ἡ εἰς τὰ ὄπλα ἐξάσκησις τῶν φοιτητῶν, ὡς ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν ἐκπαίδευσως, εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ πάντα ἀκαδημαϊκὸν πολίτην. Ὅθεν οὐδεὶς γίγνεται δεκτὸς εἰς ἐξετάσεις εἴτε γραπτὰς εἴτε προφορικὰς, μὴ φέρων μετὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν αὐτοῦ ἀποδείξεων καὶ εἰδικὴν ἀπόδειξιν τοῦ οἰκείου λοχαγοῦ, περὶ τῆς τακτικῆς φοιτήσεως αὐτοῦ εἰς τὰ στρατιωτικὰ τῆς φάλαγγος γυμνάσια, καὶ τῆς ἀμέμπτου ἐν αὐτοῖς στρατιωτικῆς διαγωγῆς.

§ 3.

Ἡ περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἄσκησις τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν περιορίζεται εἰς τὰς ἀσκήσεις τοῦ πεζικοῦ, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς ἀσκήσεις τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ ἵππικοῦ.

§ 4.

Πρὸς ἐντελεστέραν τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων κατανόησιν, οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὀφείλουσι ν' ἀκροῶνται καὶ τῶν εἰδικῶν ἐκεῖνων στρατιωτικῶν μαθημάτων, ὧν ἡ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλία ἤθελε θεωρηθῆ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, γνωμοδοτούσης καὶ τῆς Συγκλήτου, ἀναγκαῖα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν.

§ 5.

Πρὸς ἄσκησιν ἀπλῶς τῆς φάλαγγος εἰς τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια διορίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, τῇ αἰτήσει τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως, προγυμνασταὶ ἀξιοματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ ἐκ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ.

§ 6.

Αἱ ἡμέραι καὶ αἱ ὥραι τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων τῆς φάλαγγος ὀρίζονται ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως.

§ 7.

Ἡ φάλαγξ τοῦ Πανεπιστημίου διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν καὶ ἐποπτείαν τῆς Πρυτανείας, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴν

πειθαρχίαν καὶ τὴν τάξιν τοῦ σώματος τούτου· ἡ δὲ ἀνωτέρα ἐπιτήρῃσις τῆς στρατιωτικῆς αὐτοῦ προόδου καὶ ἐπιδόσεως ἀνήκει τῷ Ὑπουργῷ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, συμπράττοντι ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Ὑπουργῶν τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ἐσωτερικῶν.

§ 8.

Μέλη τῆς φάλαγγος εἰσὶν, ὡς ἐν § 2 εἴρηται, πάντες οἱ ἀμέσως ἐκ τῶν γυμνασίων ἐγγραφόμενοι εἰς τὰ μητρώα τοῦ Πανεπιστημίου τακτικοὶ φοιτηταί, οἱ εἰς τὰς τρεῖς τοῦ Πανεπιστημίου ἀνήκοντες σχολάς, ἐκτὸς τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν αὐταῖς τυχὸν κληρικῶν· ἐκ δὲ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς οἱ μὴ ὄντες κληρικοὶ φοιτηταί τῆς Θεολογίας. Οἱ τετραετίαν ὅλην ἤδη τακτικῶς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν μαθημάτων τῆς οἰκείας σχολῆς ἀκροσάμενοι φοιτηταί, δὲν ἀποκλείονται μὲν, ἀπαλλάσσονται δὲ τῆς ὑποχρέωσεως τοῦ εἶναι μέλη τῆς φάλαγγος· οἱ δὲ μὴ προσελθόντες εἰς ἐξετάσεις προφορικὰς μετὰ ἐπταετίαν ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τὰ μητρώα τοῦ Πανεπιστημίου ἀποκλείονται τῆς στρατιωτικῆς ἐν τῇ φάλαγγι ὑπηρεσίας, μὴ προκρινομένου ὅμως ἐντεῦθεν τοῦ δικαιώματος αὐτῶν, ἐπὶ μελλούσαις προφορικαῖς ἐξετάσεσι. Οἱ ἀπαλλασσόμενοι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας φοιτηταί, ὡς διανύσαντες ἤδη τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τετραετίαν αὐτῶν, ἅπαξ ἐγγραφόμενοι ἐκουσίως εἰς τοὺς λόχους τῆς φάλαγγος, δὲν δύνανται κατ' ἀρέσκειαν νὰ ἐγκαταλείπωσι κατόπιν τὰς τάξεις αὐτῶν.

§ 9.

Τῆς στρατιωτικῆς ταύτης ὑποχρέωσεως ἀπαλλάσσονται μόνον ὅσοι φοιτηταί, ἔνεκεν λόγου ἐπισηφαλοῦς ὑγείας, ἢ ἄλλων τινῶν φυσικῶν ἐλαττωμάτων, ἀποδεικνύονται ἀνίκανοι στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, κατὰ τὰς περὶ στρατολογίας γενικὰς διατάξεις. Τὴν ἀνικανότητα ὅμως ταύτην βεβαιοῖ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν συγκειμένη καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς.

§ 10.

Ἡ φάλαγξ διαιεῖται εἰς λόχους συγκειμένους ἐκ διακοσίων ἀνδρῶν τοῦλάχιστον, καὶ καταρτιζομένους ἐξ ἀπασῶν ἀναμιξ τῶν σχολῶν, δι' ἐγγραφῆς τῶν βουλομένων ἵνα συγκροτήσωσιν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν λόχον, ἐν καταλόγοις, ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Πρυτανείας ἐκτεθειμένοις.

§ 11.

Μετὰ τὴν κατάρτισιν τῶν λόχων, ὁ Πρύτανις προσκαλεῖ αὐτοὺς διαδοχικῶς πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀνωτέρων βαθμοφόρων, ἧτοι τῶν ἀξιω-

ματικῶν αὐτῶν, οὓς ἐκλέγουσι διὰ ψηφοδελτίων οἱ τὸν αὐτὸν λόχον συγκροτοῦντες ἄνδρες, ὑπὸ τὴν ἡμεσον ἐποπτείαν καὶ ἐπιτήρησιν ἐνὸς ἐπὶ τούτῳ ὠρισμένου συγκλητικοῦ ἐκ τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν ὑφηγητῶν τῶν διδασκάντων καὶ ἔτι διδασκόντων.

§ 12.

Τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φάλαγγος ἡ ὑπηρεσία διαρκεῖ τετραετίαν, μεθ' ἣν λαμβάνουσι χώραν νέαι τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φάλαγγος ἐκλογαί, καθ' ἃς δύνανται οἱ παλαιοὶ καὶ ἀῤθις νὰ ἐκλεγῶσιν.

§ 13.

Οἱ δὲ κατώτεροι βαθμοφόροι, ἥτοι ὑπαξιωματικοὶ τῶν λόχων ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν προγυμναστῶν, ἐκ τῶν φοιτητῶν τῶν εἰσελθόντων ἤδη εἰς τὸ τρίτον ἔτος τῆς φοιτήσεως αὐτῶν, κατὰ τὴν περὶ τὰ στρατιωτικὰ δεξιότητα καὶ ἰκανότητα αὐτῶν. Ἐγκρινομένη δὲ καὶ ἐπικυρουμένη ἡ ἐκλογή αὐτῶν αὕτη ὑπὸ τῆς Πρυτανείας, ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς οἰκείους λοχαγούς πρὸς κοινοποίησιν εἰς τοὺς λόχους.

§ 14.

Πᾶσα νέα ἐκλογή ἢ οἰαδήποτε τροποποιήσις εἰς τὸν ἅπαξ καταρτισθέντα λόχον δι' ἓνα ἐκ τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων λόγων ἐν §§ 8, 9, δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν, εἰμὴ μετὰ προηγουμένην γνῶσιν καὶ ἄδειαν τοῦ Πρυτάνεως.

§ 15.

Τὴν ἐν τῇ φάλαγγι τάξιν τῶν λόχων ὀρίζει ἡ Πρυτανεία. Ὁ λοχαγὸς τοῦ πρώτου λόχου ὡς προπορευόμενος ἔχει τὸ γενικὸν τῆς φάλαγγος πρόσταγμα. Κατ' ἔτος δὲ ἐκ περιτροπῆς μεταβαίνει τοῦτο εἰς τοὺς λοιποὺς τῆς φάλαγγος λοχαγούς· κωλυομένων δὲ τούτων, τὸ πρόσταγμα τότε ἔχει ἀναπληρωματικῶς ὁ ἀνώτερος προγυμναστὴς τῆς φάλαγγος ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ.

§ 16.

Ὁ Πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, κατὰ πᾶσαν πρώτην Δεκεμβρίου ἀποστέλλει ἀκριβῆ πίνακα τῆς δυνάμεως τῆς Πανεπιστημιακῆς φάλαγγος πρὸς τοὺς Ὑπουργοὺς τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

§ 17.

Τὰ ὅπλα καὶ ἡ πολεμικὴ ἀποσκευὴ τῆς φάλαγγος εἰσὶ τὰ ἐν τῷ στρατῷ παραδεδεγμένα· χορηγοῦνται δὲ ἀμφοτέρω ὑπὸ τοῦ Δημοσίου.

§ 18.

Πᾶς στρατιώτης καὶ ὑπαξιωματικὸς τῆς φάλαγγος φέρει ἓνα ἀριθμὸν ἐγκεικλιμένον καὶ ἐπὶ τοῦ ὅπλου, δι' οὗ ζητεῖ καὶ λαμβάνει ἐν ὄρα γυμνασίου τὸ ὅπλον αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὀπλοθήκης, ἐν ἧ τὰ ὅπλα φυλάσσονται παρ' ἀξιωματικῶν ἢ ὑπαξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διοριζομένων.

§ 19.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν γυμνασίων, οἱ φοιτηταὶ κατ' οὐλαμοὺς εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ὀπλοθήκην, καταθέτουσιν ἐνώπιον τῶν ὀπλοφυλάκων, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἀριθμοῦ των, τὰ ὅπλα αὐτῶν εἰς τὴν ὀπλοθήκην καὶ παραχρῆμα ἀπέργονται, ὅπως εἰσέλθωσι πρὸς τοῦτο οἱ ἀμέσως ἐπόμενοι οὐλαμοὶ μέχρι τοῦ τελευταίου.

§ 20.

Αἱ φθοραὶ, αἱ ἐκ κακῆς τῶν ὅπλων χρήσεως ἐκπιγάζουσαι, ἐπιβαρύνουσι τοὺς ὑπαιτίους.

§ 21.

Ἡ στολὴ τῶν στρατιωτῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν τῆς φάλαγγος κατασκευάζεται ἰδίᾳ αὐτῶν δαπάνῃ· σύγκειται δ' ἐξ ἀναξυρίδος ἐριούχου χρώματος φαιοῦ, ἐξ ὑπενδύτου χρώματος κυανοῦ βαθέος, μετ' ἐπιρραμμάτων ἐρυθρῶν καὶ μιᾶς σειρᾶς κομβίων ἐπιχρύσων, ἐφ' ὧν ὡς σύμβολον («ἡ γλαυξ») καὶ ἡ ἐπιγραφὴ «Φάλαγξ Πανεπιστημίου», καὶ ἐκ πύλου ἐριούχου χρώματος ἐρυθροῦ μετ' ἐπιρραμμάτων χρώματος κυανοῦ βαθέος.

§ 22.

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ τῆς φάλαγγος φέρουσιν ἔτι, ἐν εἶδει ἐπωμίδος, ἐπὶ τοῦ ὤμου τὸν ἀριθμὸν τοῦ λόχου εἰς ὃν ἀνήκουσι, κατεσκευασμένον ἐξ ἐριούχου ἐρυθροῦ.

§ 23.

Εἰς οὐδένα φαλαγγίτην στρατιώτην ἢ ὑπαξιωματικὸν ἐπιτρέπεται ἵνα φέρῃ, ἐκτὸς τῶν ὀρισμένων ὠρῶν τῶν στρατιωτικῶν γυμνασίων καὶ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, τὴν στολὴν αὐτοῦ, ἥτοι τὸν πύλον

καὶ τὸν ἐπενδύτην μόνην δὲ τὴν ἀναζυρίδα ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἵνα φέρῃ πανταχοῦ, ἐὰν θέλῃ. Ὁ μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ γυμνασίου ἢ ἄλλης τινὸς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας περιφερόμενος στρατιώτης καὶ ὑπαξιωματικὸς τῆς φάλαγγος ἐν ταῖς ὁδοῖς μετὰ τῆς στολῆς του, τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς Πρυτανείας· κατὰ πρῶτον δι' ἐπιπλήξεως, ἐν ὑποτροπῇ δὲ διὰ προστίμου, ὀριζομένου ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς Πρυτανείας, καὶ καταβαλλομένου τῷ λογιστικῷ γραφείῳ τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπὲρ τοῦ ταμείου τοῦ ἐξουπλισμοῦ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας.

Ὁ λογιστὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις εἰδοποιεῖται ἀμέσως παρὰ τοῦ γραμματέως περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς Πρυτανείας, εἰσπράττει αὐτὸ παρὰ τοῦ καταδικασθέντος ἐπὶ ἀποδείξει, ἢ ἐμμέσως, ἢ κατὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ αὐτοῦ εἰσιτηρίου, ὅπερ δὲν ἀνανεοῦται μέχρι τῆς ἀποτίσεως.

§ 24.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φάλαγγος φέρουσι τὴν αὐτὴν ἐν γένει στολὴν μετὰ τῶν στρατιωτῶν, διακρινομένην ὅμως διὰ ταινίας ἐρυθρᾶς ὃ ὑφεκατομέτρων ἐρῶραμένης ἐπὶ τῆς ἀναζυρίδος, ταινίας ἔτι ἐρυθρᾶς μεταξωτῆς χρυσοσωτῆς, ἀνηρητημένης παραπλευρῶς ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου, καὶ δι' ἐπωμίδων, ὡς ἐν τῷ τακτικῷ πεζικῷ στρατῷ, φερουσῶν τὰ σημεῖα τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν, ἅπερ καὶ ἐπὶ τῶν χειρίδων καὶ ἐπὶ τοῦ πύλου σημειοῦνται διὰ στενῶν χρυσῶν ὀριζοντίων ταινιῶν. Οἱ δὲ ὑπαξιωματικοὶ τῆς φάλαγγος φέρουσι τὰ σημεῖα τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρός, ὡς οἱ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ τακτικοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ προσέτι τῆς φάλαγγος ἐν ὥρᾳ ὑπηρεσίας φέρουσιν ὡς διακριτικὸν σημεῖον ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ προστερνίδιον, ἐφ' οὗ εἶναι ἐκτετυπωμένον τὸ σύμβολον τοῦ Πανεπιστημίου.

§ 25.

Ἡ φάλαγγς τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς σῶμα στρατιωτικόν, διατελεῖ ὑπὸ αὐστηρὰν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, ὅταν διατελῇ ἐν τοῖς ὅπλοις. Οἱ κατώτεροι ἄρα πειθαρχοῦσι στρατιωτικῶς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους των, καὶ πᾶσα ἀπειθεία πρὸς αὐτοὺς τιμωρεῖται παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ τοῦ λόγου διὰ προσωρινῆς ἀπομακρύνσεως ἐκ τῆς τάξεως, ἐπιφυλασσομένης κατόπιν κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ περαιτέρω ποινῆς, ὡς ἐν § 27 ὀρίζεται. Ὁ ἀπομακρυνόμενος δὲ οὕτω προσωρινῶς ἐκ τῆς τάξεως παραδίδει ἀμέσως τὸ ὄπλον του πρὸς τὸν ἐπιλοχίαν τοῦ λόγου.

§ 26.

Ἐν περιπτώσει δὲ τινος πειθαρχικοῦ παραπτώματος, γινομένου ἐν ὥρᾳ γυμνασίου πρὸς τοὺς προγυμναστὰς παρὰ τινος φάλαγγίτου στρατιώτου ἢ ὑπαξιωματικοῦ, ἐκτὸς τῆς προσωρινῆς ἀπὸ τῆς τάξεως ἀπομακρύνσεως, οἱ προγυμνασταὶ ἀναφέρονται καὶ πρὸς τὴν Πρυτανείαν, ἥτις ἐπιβάλλει μετὰ τῆς Συγκλήτου τῷ πταίσαντι τὴν ἀνάλογον τιμωρίαν.

§ 27.

Ἐν περιπτώσει παραβιάσεως διατάξεώς τινος τοῦ παρόντος τῆς φάλαγγος ὄργανισμοῦ παρὰ τινος στρατιώτου καὶ ὑπαξιωματικοῦ, ἐκτὸς τῶν ἐν § 25 καὶ 26 ἀναφερομένων, ἢ πράξεώς τινος αὐτοῦ ἐπιπέμπτου, φερούσης μῶμον εἰς τὸ σῶμα τῆς φάλαγγος, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ λόγου, εἰς ἃν ἰδίως ὁ τοιοῦτος ἀνήκει, δικάζουσιν αὐτόν, καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις παραινῶσι πρῶτον αὐτόν διὰ τοῦ λοχαγοῦ κατ' ἰδίαν, δεύτερον ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ πρόστιμον, τρίτον ἐπιπλήττουσιν αὐτόν δημοσίᾳ ἐνώπιον τοῦ λόγου, τέταρτον ἀποβάλλουσιν αὐτόν ὅλως ἐκ τῆς φάλαγγος, καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτῷ δημοσίᾳ ἐνώπιον τῆς παρατεταγμένης φάλαγγος τὴν στολὴν του καὶ τὰ παράσημα τοῦ βαθμοῦ του. Ἡ τελευταία ὅμως αὕτη ἀπόφασις δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ πρὶν ἢ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου πάντων τῶν ἀξιωματικῶν τῆς φάλαγγος, προεδρευομένων ὑπὸ τοῦ Πρυτάνεως, ἐπιδοκιμασθῇ ἔτι ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τέλος ἐγκριθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

§ 28.

Ἄν δὲ ἀξιωματικὸς τις περιπέσῃ ὡς τοιοῦτος εἰς πράξιν τινὰ ἀξίωποινον, δυνάμει τοῦ παρόντος τῆς φάλαγγος κανονισμοῦ, ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος δικάζεται ὑπὸ τῆς Συγκλήτου.

§ 29.

Πάντες οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἅμα ἐγγραφόμενοι ὡς τοιοῦτοι εἰς τὰ μητρώα τοῦ Πανεπιστημίου, λαμβάνουσι παρὰ τῆς Πρυτανείας μετὰ τοῦ εἰσιτηρίου αὐτῶν καὶ ἐν ἀντίτυπον τοῦ παρόντος τῆς φάλαγγος ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, πρὸς γνῶσιν καὶ ὁδηγίαν των.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Δεκεμβρίου 1875

Ε/2.

Ἐνδιαφέρων κατάλογος τῶν ἐθνοφυλάκων τῶν ἐπιηρετοῦντων εἰς τὸν Οὐλαμὸν τὸν τελούντα ἐπὶ τὴν Διοίκησιν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Σαρίπολου.

Ἐπὶ μεγάλου σχήματος φύλλου χάρτου καὶ με καλλιγραφικὰ στοιχεῖα, γραφέντα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἰδιοχείρως ἀπὸ τὸν Σαρίπολον.

Τάγμα Ἐθνοφυλακῆς Πανεπιστημίου

Γ' Λόχος

Β' Οὐλαμὸς

Ἵπολοχαγὸς Διοικητῆς αὐτοῦ ὁ Κ. Ν. Σαρίπολος

Ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Οὐλαμοῦ ὁ Κ. Βασ. Λάκων

Ὁ λοχαγὸς Α'. Λοχίας τοῦ Οὐλαμοῦ ὁ Κ. Γ. Παπαθανασόπουλος

Κ. Φρεαρίτης Β'. Λοχίας τοῦ Οὐλαμοῦ ὁ Κ. Κ. Λαμπαδάριος

Γ'. Διμοιρία

Ε'. Ἐνοματία (sic)			ΣΤ'. Ἐνοματία		
Ἀριθμὸς	Βαθμὸς	Ὄνόματα	Ἀριθμὸς	Βαθμὸς	Ὄνόματα
1	Δεκανεὺς	Πασχάλης Η.	1	Δεκανεὺς	Μητρόπουλος Γ'
2	Ἐθνοφύλαξ	Ἀθανασιάδης Α.	2	Ἐθνοφύλαξ	Λευκίας Π.
3	»	Γιαννακόπουλος Δ.	3	»	Λαμπρόπουλος Θ.
4	»	Γεωργιάδης Ι.	4	»	Λαμπαδάριος Ν.
5	»	Δημητρίου Σ.	5	»	Μιχαλόπουλος Μ.
6	»	Δογκορόζης Κ.	6	»	Μαγκάκης Ε.
7	»	Δημητριάδης Ν.	7	»	Μπουρτζέλος Ι.
8	»	Δάνδολος Εὐ.	8	»	Μιχαλινούδης Ι.
9	»	Δάνδολος Ι.	9	»	Μεντζέπουλος Μ.
10	»	Ζωγράφος Α.	10	»	Παπανικολάου Δ.
11	»	Καζάκης Γ.	11	»	Ἀποστολίδης Α.
12	»	Καίρης Δ.	12	»	Παντολέον Δ.
13	»	Κριεζῆς Π.	13	»	Λαζόπουλος Ι.
14	»	Λιμπρίτης Ι.	14	»	Γεωργιάδης Α.

Δ'. Διμοιρία

Ζ'. Ἐνοματία (sic)			Η'. Ἐνοματία		
Ἀριθμὸς	Βαθμὸς	Ὀνόματτα	Ἀριθμὸς	Βαθμὸς	Ὀνόματτα
1	Δεκανεὺς	Σολομονίδης Ε.	1	Δεκανεὺς	Σολομονίδης Ξ.
2	Ἐθνοφύλαξ	Ἀντωνιάδης Σ.	2	Ἐθνοφύλαξ	Ρόπας Θ.
3	»	Ζωγράφος Μ.	3	»	Συναδινὸς Α.
4	»	Νοταρᾶς Γ.	4	»	Σκέντζος Δ.
5	»	Ἰεσοκάρδης Σ.	5	»	Ταταράκης Φ.
6	»	Ἰθωναῖος Μ.	6	»	Τζιλιάνης Γ.
7	»	Παρκουράκης Σ.	7	»	Φιλίππου Ξ.
8	»	Πλαστήρας Ι.	8	»	Χριστοδούλου Α.
9	»	Παπαχαντζῆ Π.	9	»	Σφήκας Π.
10	»	Πανταζῆς Μ.	10	»	Βαρθέρης Σ.
11	»	Παμπούκης Γ.	11	»	Ρίζου Ε.
12	»	Ρουσσόπουλος Β.	12	»	Γιαννικόπουλος Β.
13	»	Ρικάκης Μ.	13	»	Ἰωαννίδης Γ.
14	»	Ρέντζος Δ.	14	»	

*Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι ἐκ τῆς ἀνωτέρω καταστάσεως καταφαίνεται ἡ ἀθρόα συμμετοχὴ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν στελέχωσιν καὶ Διοίκησιν τῆς στρατιωτικῆς ταύτης μονάδος.

Ὅττω, ὡς διοικητὴς τοῦ 3ου Λόχου ὑπογράφει ὁ Κ. Φρεαρίτης, ὡς διοικητὴς τοῦ Β' Οὐλάμου ὁ Ν. Ι. Σαρίπολος, ὡς ἀνθυπολοχαγὸς δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Οὐλάμῳ ὁ Β. Λάκων.

Ὁ Κωνσταντῖνος Φρεαρίτης (1819-1902) διετέλει ἀπὸ τοῦ 1847 τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, διδάσκων ἱστορίαν καὶ εἰσηγήσεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, εἶτα δὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον, διακρινόμενος διὰ τὴν εὐδουμάθειαν αὐτοῦ. Φαίνεται ὅτι καὶ οὔτος, ὡς καὶ ὁ Σαρίπολος, εἶχεν ἀπομακρυνθῆ τῆς θέσεώς τοῦ καθηγητοῦ, διὰ λόγους πολιτικούς, ἐγένετο ὅμως Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ τὸ ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἔτος 1863, συντέλεσε δὲ μεγάλως διὰ τῆς ἐπιρροῆς του εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ κτιρίου τοῦ Πανεπιστημίου. Διετέλεσεν ἐπίσης καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἔφορος τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης, Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱ. Συνόδῳ κλπ.

Ὁ Βασίλειος Λάκων (1830-1900) διετέλει ἀπὸ τοῦ 1862 ὑφηγητὴς τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, διορίσθη δὲ ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς Καθαρᾶς καὶ Ἐφαρμοσμένης Μαθηματικῆς τῷ 1863, τακτικὸς δὲ τῷ 1868. Διετέλεσε καὶ Πρύτανης (1880-81) καὶ καθηγητὴς τοῦ διαδόχου τότε Κωνσταντίνου καὶ τῶν λοιπῶν βασιλο-

παίδων. Συνέγραψε βιβλία μαθηματικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ διατριβὰς φιλολογικὰς σχετιζομένας μὲ διορθώσεις εἰς τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Υἱὸς τοῦ Β. Λάκωνος ἦτο ὁ Κλέανδρος Λάκων (γεν. 1878), ὁ ὁποῖος ἠκολούθησε τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἀπεχώρησεν ὅμως τοῦ στρατεύματος τῷ 1922, ἐπίδοθεὶς ἔκτοτε εἰς τὴν λογοτεχνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν διεκρίθη ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Κ. Καρθαῖος. Ἐδημοσίευσεν ποιήματα καὶ μεταφράσεις, ἰδίᾳ ἔργων τοῦ Σαίξπηρ καὶ ἦτο ἐκ τῶν στενῶν συνεργατῶν τοῦ περιοδικοῦ «Νουμᾶς».

Ε/3.

Προσωρινὴ ἀνάθεσις εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν Σαρίπολον καθηκόντων λοχαγοῦ.

Κύριε ὑπολοχαγέ,

Ἄρριον φρουρεῖ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἡ Α' διμοιρία τοῦ γ' λόχου, καὶ ἔστω πρὸς γνῶσιν σας. Ἐγὼ ἕνεκα ὑποθέσεώς μου ἀπέρχομαι εἰς Πόρον, καὶ ἀνατίθημι εἰς ὑμᾶς τὴν διοίκησιν τοῦ λόχου.

Ὁ λοχαγὸς

ὑπογρ. δυσ/τος

Ἀθήναις τὴν 23

Μαρτίου 1863

Πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν

Κύριον Ν. Σαρίπολον

Ἀθῆναι

Ε/4.

Διαταγὴ καθορίζουσα καθήκοντά τινα τῆς Ἐθνοφυλακῆς τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἄριθ. 1

Ἡ

Διοικήσεις τῆς Φάλαγγος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Πρὸς

Τὸν Κύριον Διοικητὴν τοῦ 3ου αὐτῆς Λόγου

Ἐνταῦθα

Θέλοντες νὰ λαμβάνωμεν γινῶσιν διὰ τὰ ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Στρατωνος συμβαίνοντα, νὰ γνωρίζωμεν δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν φρουρῶν τοῦ Στρατωνος ὡς καὶ τῶν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν φρουρούντων καθ' ἑκάστην ἔθνοφυλάκων τῆς ὕφ' ἡμᾶς φάλαγγος, διατάττομεν τὰ ἑξῆς :

1ον. Οἱ Κ.Κ. Ἀρχιφύλακες, οἱ περιπολάρχαι Ἀξιωματικοί, οἱ ὑπαξιωματικοί, θέλουσιν ὑποβάλλει καθ' ἑκάστην 8ην ὥραν Π.Μ. εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως ἀναφορὰν τῶν συμβάντων τῆς παρελθούσης νυκτός, ὡς καὶ κατάλογον ὀνομαστικῶν τῶν φρουρησάντων ἀνδρῶν, ἢ ἀναφορὰ δ' αὕτη θέλει συντάττεσθαι κατὰ τὸ ἐγκλειστον ὑπὸ στοιχ. Α' πρότυπον.

2ον. Οἱ ὡς ἀρχιφύλακες εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν διοριζόμενοι καθ' ἑκάστην Κύρ. Ἀξιωματικοί θέλουσιν ὑποβάλλει ἐπίσης τὴν αὐτὴν ὥραν ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν τὴν προτεραίαν εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν φρουρησάντων ἀνδρῶν, κατὰ τὸ ὑπὸ Στοιχείον Β. πρότυπον, πᾶν δὲ ἄλλο νέον συμβάν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν θέλουσιν ἀναφέρει πρὸς τὸν Κ. Φρούραρχον τῆς ἔθνοσυνελεύσεως Ταγματάρχην Χαρ. Ζυμπρακάκη.

Τὴν ἀκριβεῆ τήρησιν τῶν διὰ τῆς παρούσης διαταττομένων ἀναθέτομεν εἰς τὴν φροντίδα καὶ τὸν ζῆλον τοῦ Κ. Διοικητοῦ τῶν λόγων.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 23 Μαρτίου 1863

Ἰπογρ. Δ/τος

Παρακαλεῖται ὁ Κύριος

ὑπολογαγὸς Σαρίπολος νὰ

λάβῃ γινῶσιν τῆς παρούσης

καὶ νὰ μὲ ἀντικαταστήσῃ, μὴ ἐπαρκοῦντα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω, ἕνεκα κατεπειγουσῶν ἀσχολιῶν.

Ὁ λογαγὸς

Ἰπογρ. δ/τος

(πιθανῶς : πάλιν Κ. Φρασιότης ἢ Α. Γ. Πραϊδης)

Ε/5.

Ἐπισημασθεῖς ἐντολὴ τοῦ Πρωτάνεως (ὡς Διοικητοῦ τῆς Ἐθνοφυλακῆς τοῦ Πανεπιστημίου ;) πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν Σαρίπολον.

Πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν κύριον Ν. Σαρίπολον

Ἐπειδὴ ὁ λοχαγὸς κύριος Φρεαρίτης κωλύεται, προσκαλεῖσθε νὰ ὀδηγήσητε τὸν Γον λόχον εἰς τὴν δοξολογίαν, ἥτις κατὰ τὴν 4ην ὥραν μ.μ. τῆς σήμερον γίνεται ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Μαρτίου 1863

Κατ' ἐντολὴν τοῦ Πρωτάνεως

Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου

Ἰσογρ. Δυσ/τος

Ε/6.

Ἐγγράφα τῶν Ἰπουργῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν, μαρτυροῦντα τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τῆς λειτουργίας τῆς Φάλαγγος τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἄριθ. 29465

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗ

Πρὸς ἀπάσας τὰς Διοικητικὰς καὶ Στρατιωτικὰς Ἀρχάς.

Ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς διέταξε τὸ Ἰπουργεῖον νὰ ἐκφράσῃ, εἰς τὴν φάλαγγα τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν Ἐθνοφυλακὴν Ἀθηνῶν, καὶ εἰς ὅλα τὰ σώματα τοῦ Στρατοῦ ὅσα μετέσχον εἰς τὴν σημερινὴν ἐπιθεώρησιν, τὴν εὐαρέσκειαν Αὐτῆς διὰ τὴν ἐν γένει κατάστασιν εἰς ἣν εὔρεν αὐτά.

Συγχρόνως ἡ Α.Μ. παρήγγειλε τὸ Ἰπουργεῖον νὰ γνωστοποιήσῃ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀξιωματικούς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους, ὅτι ἔχει τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν τάξιν καθ' ὅλα τὰ σώματα, καὶ ὅτι ἀναμένει εἰλικρινῆ, ἐνδελεχῆ καὶ συνετὴν σύμπραξιν παρὰ τῶν Κ.Κ. ἀξιωματικῶν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1863.

Οἱ Ἰπουργοὶ

τῶν Ἐσωτερικῶν
ΑΘ. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ

τῶν Στρατιωτικῶν
ΙΩ. ΚΛΙΜΑΚΑΣ

(Τ. Σφραγῖδος)

Γ. Σοῦτσος

Ε/7.

Διπλότυπος ἀπόδειξις καταβολῆς εἰσφορᾶς τοῦ Σαριπόλου ὑπὲρ τῆς Ἐθνοφυλακῆς.

Ἄριθ.

Ὁ κύριος Σαρίπολος προσέφερε δέκα ἀριθ. (10) δραχμὰς ὑπὲρ τοῦ ἱματισμοῦ τῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἀπόρων ἐθνοφυλάκων.

Ἀθῆνῃσι, τὴν 11 Μαρτίου 1863

Ἡ ἐπιτροπὴ
(ὑπογρ.)

Ε/8.

Ἐγγραφον σχετικὸν μὲ ἀπόλυσιν ἀξιωματικῶν τῆς Πολιτοφυλακῆς τοῦ Δήμου, μὴ χρησίμων εἰς τὴν ἐπηρεσίαν.

Ἄριθ. 9072

Ἐν Ἀθῆναις τὴν 3 9βρίου 1862

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ
ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΟΣ
Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤ. ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν

Ἐνταῦθα

Τοὺς διορισθέντας Ἀξιωματικοὺς διὰ τὰ χρησιμεύσουν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τμημάτων τῆς Πολιτοφυλακῆς τοῦ Δήμου καὶ μὴ χρησιμεύσαντας Ὀλοτελῶς εἰς Ἐπηρεσίαν τοιαύτην, νομίζομεν καλὸν νὰ τοὺς κοινοποιήσητε ἐπίσημως τὴν ἀπόλυσίν των, διὰ τὰ μὴ ἔχωσιν ἀξιώσεις.

(Τ.Σ.) Ἐπογρ. Δυσ/τος

Περὶ
Ἀπολύσεως Ἀξιωματικῶν

Ὁ Γραμματεὺς
Ἐπογρ. δ/τος
τῇ 18/30 Ἀπριλίου 1838

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΣ ΑΥΤΟΥ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

ΣΤ' / 1.

Μακροσκελής, θερμοτάτη και πλατυνάουσα κάπως ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ὁ Σαρίπολος, πολλὸ νέος εἰσέτι, ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς Κυπρίους συμπατριώτας του, ἐν σχέσει μὲ τὴν σύστασιν Ἑταιρείας πρὸς διατήρησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν Κύπρῳ.

Κύριοι,

Παρακαλῶ συγχωρήσατέ μου νὰ σᾶς ἐκθέσω ἐν συνόλῳ μερικὰς σκέψεις μου. Ἡ ἑταιρεία τὴν ὁποίαν ἐσυστήσαμεν σκοπὸν ἔχει τὴν ἐκπαίδευσίν μας, τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νοητικῶν μας δυνάμεων, τὴν γύμνασιν εἰς τὴν ἀθάνατον καὶ γλυκυτάτην γλῶσσαν μας, καὶ τελευταῖον τὴν σύνδεσιν καὶ ἐνδυνάμωσιν μιᾶς εἰλικρινοῦς καὶ ἀδελφικῆς φιλίας, τὰ μέλη λοιπὸν πρέπει νὰ θεωρῶνται μεταξὺ των ὡς συνάδελφοι καὶ ὡς μέλη συσταίνοντα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ναί, κύριοι, τὸ ὄνομα Ἑλληγες πρέπει νὰ ἦναι ὁ ὠραιότερος τίτλος καὶ καύχημά μας, λέγων τοῦτο ὅτι δὲν πρέπει νὰ δεῖξωμεν ἀδιαφορίαν εἰς ἔργον τόσον θεῖον, πρὸς σκοπὸν τὸν ὁποῖον συνελάβομεν μὲ τόσην προθυμίαν. Ὁ ζῆλος μας δὲν πρέπει νὰ ψυχρανθῆ, αἱ καρδίαι μας δὲν πρέπει νὰ δειλιάσωσι, καὶ ἡμεῖς δὲν πρέπει νὰ ἀποκάμωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τοῦ σταδίου. Ἄν τινες συνάδελφοί μας ἐθεώρησαν τὴν σύστασιν τῆς ἑταιρείας μας ὡς πάρεργον, ἅς τοὺς βεβαιώσωμεν ὅτι ὅλοι δὲν τὴν ἐννοοῦμεν τοιαύτην. Δύνανται νὰ μᾶς ἀντιπροβάλωσιν εἴμεθα μαθηταὶ ἔχομεν σπουδὰς ἀναγκαιοτέρας, ναὶ Κύριοι ἀποκρίνομαι, ὅλοι εἴμεθα σπουδασταί· ὅλοι συνήλθομεν εἰς τὴν καθέδραν ταύτην τῶν Φώτων διὰ νὰ θερίσωμεν ἀπὸ τοὺς καρπούς τῶν ὁποίων ἔδωσαν τὰ πρῶτα σπέρματα οἱ ἀθάνατοι καὶ ἀείμνηστοι πρόγονοί μας, ὅλοι ἀποβλέπομεν πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὴν φιλότατην πατρίδα μας τὰ τροφεῖα. Δὲν πρέπει κύριοι νὰ λέγωμεν ἐγὼ δὲν εἶμαι Ἑλληγ ἐπειδὴ τὴν μερικὴν μου πατρίδα τὴν ἐξουσιάζει ἄλλοδαπὸν ἔθνος, ὅχι, ὅλοι εἶναι Ἑλληγες εἰς τὰς πατρίδας τῶν ὁποίων ὁμιλεῖται ἡ γνησία θυγάτηρ τῆς

παλαιᾶς τῶν ἀειθαλῶν Ἑλλήνων γλῶσσα, ὅλοι εἴμεθα Ἑλληνες ἂν καὶ τῶν ὄσων μᾶς ἐξουσιάζουσιν ἔθνῶν αἱ γλῶσσαι εἶναι διάφοροι, καὶ ἀπόδειξις, ὅτι ὅλοι διεφυλάξαμεν τὴν παρακαταθήκην τὴν ὁποίαν μᾶς ἀφήκην οἱ πρόγονοί μας, τὴν γλῶσσαν μας. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖος συγγραφεὺς εἶπε, ποῖος δύναται νὰ διακρίνῃ τὴν σήμερον τοὺς ἀπογόνους τῶν Φράγκων ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τῶν Γάλλων, ποῖος τοὺς λαοὺς τῶν Σαξῶνων ἀπὸ ἐκείνους τῶν Νορμανδῶν, Βρετόνων, ποῖος τοὺς ἐκείνους τῶν Τευτόνων ἀπὸ τοὺς τῶν Σουέδων ἢ Οὐνῶν ἢ Σκανδιναῶν; ὄχι βέβαια κανεὶς, ἀλλὰ ποῖος δὲν δύναται νὰ ἀναγνωρίσῃ τοὺς νέους Ἑλληνας ὡς υἱοὺς καὶ γνησίους ἀπογόνους τῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν καὶ γενικῶς τῶν μεγαλοφυῶν Ἑλλήνων, πρέπει νὰ εἶναι τῶ ὄντι ἀναιδῆς Ζώφιλος ἢ Ἀρισταρχος διὰ νὰ ἀμφισβητήσῃ τόσον ἐνδοξὸν ἀρχὴν, ποῖος δὲν γνωρίζει ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐφύλαξε τὸν ἐθνικὸν του χαρακτῆρα, μετέδωκεν ἀπὸ τὰ φῶτα του καὶ ἐφύλαξεν ὡς ἰδιοκτησίαν τὴν ἀνωτάτην καὶ ὑψηλὴν τῆς ἐλευθερίας ἰδέαν, ποίου νέου Ἑλληνοῦ ἢ καρδία δὲν πάλλει εἰς τὸ γλυκὸν τῆς πατρίδος ὄνομα καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὰς Μούσας ἐπιστρεφούσας εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος; τότε ναί, οἱ δαφνώνες τοῦ Παρνασσοῦ καὶ Ἐλικῶνος θέλουν ὑψῶναι ὑπερηφάνως τὰς αἰωνίους κορυφὰς των καὶ διὰ νὰ στεφανώσωσι τοὺς νέους υἱὸν ζῆλον καὶ εὐγνώμονα προθυμίαν ἀνήγειρον τὸν πρὸ καιροῦ κρημνισμένον καὶ κατεδαφισμένον βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν.

Ἰδοὺ ἀδελφοί μου (συγχωρήσατέ μου νὰ Σᾶς δώσω τὸ ὄνομα τοῦτο). Ἰδοὺ ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς μας, Ἰδοὺ ποία πρέπει νὰ ᾖναι ἡ μόνη καὶ καθημερινὴ φροντίς τοῦ γνησίου Ἑλληνοῦ, καὶ ἰδοὺ τελευταῖον, ποῦ ἀποβλέπει ἡ σύστασις τῆς ἐταιρείας μας. Συνηθροίσθημεν ὄχι διὰ νὰ κρίνωμεν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὸ ὕφος, ὄχι διὰ νὰ γίνωμεν καὶ νὰ κατασταθῶμεν αὐστηροὶ δικασταὶ τῶν συναδέλφων μας. Μακρὰν ἀπὸ καθένα μας ὁ σκοτεινὸς καὶ τερατώδης τῆς ὑπερηφανείας ζῆλος. Ἄς συμβοηθῶμεθα καὶ ἄς ἀναπληρῶμεν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὰς ἀδυναμίας καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἄς δεῖξωμεν ὅτι συνηνώθημεν φλεγόμενοι καὶ ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὸν ἱερὸν ἔρωτα τῆς παιδείας, ἄς δεῖξωμεν ὅτι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων Ἑλλήνων ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος δὲ μένει σιγῶσα. καὶ ἄς ὑψωθῶμεν ἀδελφοί διὰ τῆς προθυμίας μας εἰς τὸ ὠραῖον ὄνομα Ἑλληνες.

Ἡ ἐταιρεία μας καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπίσημος, θεῖος καὶ ἱερός, ἡ γύμνασις τῆς γλώσσης μας πρέπει νὰ ᾖναι ἡ μόνη ἀσχολία μας, δὲν ἐνοῶ ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ἀμελήσωμεν τὰς σπουδὰς μας, ἀλλ' ἄς συλλογισθῶμεν Φίλοι ὅτι δὲν θὰ ζήσωμεν εἰς ξένην γῆν, ὅτι δὲν θὰ δουλεύωμεν

ἄλλην πατρίδα, ὅτι δὲν θ' ἀναπνέωμεν πάντοτε ἄλλον ἀέρα παρὰ τὸν γλυκὺν τοῦ Αἰγαίου Ζέφυρον, ὅθεν χρεωστοῦμεν νὰ καλλιερῶμεν τὴν γλῶσσαν μας, καὶ τελευταῖον, ποῖος δὲν ἀφιερῶνει ὥρας τὴν ἐβδομάδα εἰς αὐτήν; τὰ μέλη δὲν πρέπει νὰ θεωρῶσιν ὡς βάρος μίαν μικρὰν διατριβὴν, τὴν ὁποίαν καθεὶς μέλλει νὰ κάμῃ, ἐπειδὴ ὅταν τὴν θεωρήσῃ, ὡς τοιαύτην, οἱ ἄνθρωποι ἀποστρέφονται ἐκ φύσεως τὰ βάρη, καὶ κανεὶς δὲν ἐκτελεῖ μ' εὐχαρίστησίν του ὅ,τι ν' ἀποφύγῃ, εὐλόγως δὲν δύναται καὶ ὅταν τὴν γύμνασιν ταύτην θεωρῇ τις ὡς βάρος, τότε ὅλος ὁ καρπός, ὅλη ἢ ἐκ ταύτης δυναμένη νὰ προκύψῃ ὠφέλεια ἐματαιώθη, καί, τῶν ὅσοι συνέλαβον καὶ ἐνενόησαν κατὰ βάθος τὸ νόημα καὶ σκοπὸν τῆς ἐταιρείας μας, ὁ ζῆλος, καταντᾶ ψυχρὸς καὶ ἡ προθυμία ἀπονεκροῦται.

Ἄς σκεφθῶμεν ἀδελφοί, ποῖαι εἶναι αἱ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ μας δυνάμεναι νὰ προκύψωσι πραγματικαὶ ὠφέλεια, πρῶτον τὴν νέαν γλῶσσαν μας. Ἡ γύμνασις, τὴν ὁποίαν ἡ περίστασις μᾶς ἀναγκάζει κατὰ τινα τρόπον νὰ ἀμελῶμεν, εὐρισκόμενοι μεταξὺ ἀλλογενῶν, δεύτερον ἢ ἀνάπτυξις τῶν γνώσεών μας καὶ τοῦ κριτηρίου μας διὰ τῶν ὀρθῶν παρατηρήσεων τὰς ὁποίας ὁ καθεὶς θέλει κάμει, καὶ τρίτον καὶ κυριώτερον ἢ σύνδεσις καὶ στερέωσις μιᾶς φιλίας ἀδιασπάστου, μιᾶς φιλίας τόσοσιν πλέον στενῆς καὶ ἀδιαλλάκτου ὅσον ἱερώτερος καὶ ἐπαινετώτερος εἶναι ὅστις μᾶς συνδέει δεσμός.

Κύριοι! Ὅταν ἡμεῖς ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς θέλουσι κάμει τὸ αὐτό, συλλογίσθητε ποῖα θέλουσι εἶσθαι τὰ ἐκ τούτου μέλλοντα νὰ ἐκπηγάσωσι κέρδη, συλλογίσθητε ὅτι καθεὶς μας θέλει συνεργήσῃ διὰ τῶν γνώσεών του διὰ τῶν προτροπῶν του εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν τοιούτων ἀξιεπαίνων ἐταιρειῶν. Γνωρίζω ὅτι κατ' ἀρχὰς κάθε ἐπιχείρησις εἶναι δύσκολος, ἀλλὰ συλλογίσθητε τί λέγει ὁ ἀγχίνους τῶν Σαμοσατέων ἀνὴρ, ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός. Ναι φίλοι, τὸ ἥμισυ, ἐπειδὴ ἀφοῦ ἄπαξ ἠνώθημεν ἀφοῦ ἄπαξ ἠδυνήθημεν νὰ συνεννοηθῶμεν, δὲν μᾶς μένει ἄλλο τι εἰμὴ ὀλίγος κόπος καὶ ἐπιμέλεια διὰ νὰ εὐδοῶσωμεν τὴν ἐπιχείρησίν μας, ἥτις ὡς μία μηχανὴ θέλει κινεῖται μόνη τῆς ἀφοῦ ἡμεῖς τῆς κοινωνήσωμεν τὴν πρώτην δύναμιν.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τελειῶνω τὰς μικράς μου ταύτας παρατηρήσεις ἐξορκίζοντας εἰς τὸ ὄνομα τῆς γλυκυτάτης πατρίδος ἣτις μὲ διεσπαρμέναις κόμας ἰκετευούσας χεῖρας καὶ δακρύοντας ὀφθαλμούς προσκαλεῖ ἡμᾶς τὰ τέκνα τῆς εἰς βοήθειάν τῆς, ἀδελφοί, ἄς σεβασθῶμεν τὴν ἀρχαίαν δόξαν τῆς, ἄς θαυμάζωμεν τὸ ἀμετάβλητον τοῦ ἤθους τῆς, δοξάζωμεν τὸν ἀφελῆ χαρακτήρα καὶ ἄκραν σταθερότητά τῆς διὰ τῶν ὑποίων ἀπετίναξε τὸ ζυγὸν τῶν βαρβάρων... Ναι, γλυκυτάτη καὶ παμφιλτάτη

πατρίς μας, οἱ υἱοὶ Σου σπουδάζομεν νὰ σκεπάσωμεν, μὲ τὰ ἄνθη τὸ κατατραυματισμένον ἀπὸ τὴν μακρυνὴν δουλείαν σῶμα σου, καὶ νὰ σὲ κατασκευάσωμεν διὰ τῶν φώτων ἐπιστρεφόντων δι' ἡμῶν εἰς τὸ παλαιὸν καὶ ἡρωϊκὸν ἔδαφός σου μίαν αἴγλην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θέλουσιν ἐξέρχεσθαι κεραυνοὶ διὰ νὰ κατακαύσωσι τοῖς τολμήσασιν νὰ σὲ συκοφαντήσωσι... Ναὶ Ἑλλάς μου, τότε καθήμενη ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ θρόνου σου, δέγρου σέβας καὶ ἀγάπην τῶν υἱῶν σου, καθὼς καὶ τοὺς φόρους τῶν βαρβάρων τοὺς ὁποίους τὸ σκῆπτρον τῶν φώτων θέλει ὁδηγεῖ πρὸς θαυμασμὸν καὶ λατρείαν σου.

Γένοιτο! Γένοιτο!

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τελειῶνω τὰς μικρὰς ταύτας παρατηρήσεις καὶ προτροπὰς ἐξορρίζοντας εἰς τ' ὄνομα τῆς γλυκυτάτης πατρίδος μας τῆς ὁποίας τὸ ἀρχαῖον καὶ ἡρωϊκὸν ἔδαφος ἐνδύεται νέαν μορφήν, αἰὼν ἀναγεννήσεως ἀνατέλλει διὰ τὴν ἀγαπητὴν μου Ἑλλάδα. Αἱ ἱεραὶ καὶ ἀθάνατοι σκιαὶ τῶν μεγάλων τέκνων τῆς φαιδρύνονται βλέπουσαι τοὺς ἀπογόνους των βαδίζοντας πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος ἐκείνης, τῆς ὁποίας ὑπερμαχόμενοι ἀπέκτησαν ὄνομα αἰωνίως ἐνδοξόν, μὴ καταδέχεσθε λοιπὸν εἰς τὸ ἐζῆς τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ξένων ἔθνῶν δεῖξαντες οἱ Ἕλληγες ζῆλον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅτι δὲν θέλουσι φανεῖν κατώτεροι τῆς σήμερον ὁπότε πρόκειται λόγος περὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς πατρίδος των.

ΣΤ / 2.

Τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου, διατυπώμενα εἰς τὴν Γαλλικὴν, ἐν ἀναφορᾷ συνταγείῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρ' αὐτοῦ τοῦ Σαριτόλου καὶ ἀπευθυνομένη πρὸς τὴν Βασιλίссαν τῆς Ἀγγλίας.

Τὸ περιεχόμενον τῆς ἀναφορᾶς εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον, — καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῶν πολιτικῶν θεσμῶν ἐν Κύπρῳ. Δι' αὐτῆς ζητεῖται ἐκτοτε, ἀπὸ τόσον παρωχημένου χρόνου, ἡ παραχώρησις αὐτονομίας, ἢ ἴδουσις τοπικοῦ κοινοβουλίου, ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ Κιπριακοῦ λαοῦ, κλπ.

Pétition du peuple Chypriote à S.M. la Reine
d'Angleterre

Nous soussignés, habitants de l'île de Chypre nous nous adres-

sons à la Haute Justice de Sa Majesté la Reine d'Angleterre pour demander une amélioration dans l'administration de nos pays.

Lorsque nous avons vu apparaître devant nos rivages dévastés par des siècles de servitude la flotte de Sa Majesté Britannique venant prendre possession de nos île, nos cœur a bondi de joie. Nous avons pensé que le temps des épreuves était terminé, que la loi allait régner là où régnait l'arbitraire, que la justice allait remplacer le droit du plus fort et qu'une administration conforme aux intérêts du pays allait enfin cicatrizer les plaies que l'incompétence de l'administration précédente avait ouvertes.

Aucune de nos espérances ne s'est réalisée jusqu'à ce jour. C'est toujours le caprice personnel qui nous gouverne. Aucune amélioration conforme aux idées et aux intérêts du pays n'a été introduite dans l'administration. Le pays souffre comme par le passé, ses plaies sont toujours ouvertes.

Nous venons demander justice.

Le Gouvernement de Sa Majesté nous a envoyé pour être à la tête de nos administration des personnes honnêtes et remplies de bonne volonté; mais insuffisantes. La preuve s'en trouve dans les conséquences de leurs efforts. Le pays souffre. Point d'organisation municipale, point d'aide à l'agriculture ni au reboisement de l'île, point de travaux publics de première utilité, point d'organisation judiciaire conforme à l'esprit de la population. Partout l'incertitude, partout le chaos.

Nous n'avons point de plaintes à formuler contre les personnes qui nous gouvernent. Nous avons contre le système qui a prévalu jusqu'à ce jour.

Quels que soient les fonctionnaires que le Gouvernement de Sa Majesté Britannique nous enverra, ils ne pourront jamais nous gouverner à nos satisfaction s'ils ne nous consultent.

Qui peut mieux que nous connaître nos besoins, prévoir les dangers qui nous menacent, trouver le remède à nos maux, posséder nos expérience des choses qui concernent nos pays?

Nous demandons à être consultés sur la façon dont notre argent doit être dépensé, sur l'usage qu'on doit en faire, sur la façon dont il doit être administré. Nous demandons justice.

Le seul remède à nos maux, c'est notre intervention dans l'administration de notre pays.

Il y a actuellement dans l'île un Conseil Législatif dérisoire composé des fonctionnaires envoyés dans l'île par le Gouvernement Britannique et par deux ou trois indigènes choisis par ces mêmes fonctionnaires.

Nous demandons que le Conseil Legislatif soit composé des députés élus par le peuple Chypriote,

Que chaque dix mille habitants aient le droit d'élire un délégué à ce Conseil,

Que pas un centime des deniers du pays ne puisse être dépensé sans l'approbation du Conseil, à l'exception bien entendu des charges actuelles de l'île vis-a-vis du Gouvernement Britannique pour la redevance à la Porte,

Que ce Conseil ait le droit de noter les lois du pays.

Nous demandons justice et nous nous adressons à la Haute Sagesse de Sa Majesté la Reine d'Angletrre.

Les Chypriotes

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Εἰς τὸ Κεφάλαιον τοῦτο συνηθροίσθησαν ἐκεῖνα ἐκ τῶν φυλασσομένων στοιχείων, ἅτινα ἔχουν σχέσιν μὲ σημαντικά γεγονότα τῆς ἐποχῆς, ἀσχέτως τοῦ βαθμοῦ τῆς προσωπικῆς ἀναμίξεως τοῦ Σαριπόλου εἰς ταῦτα.

Z/1.

**Εντυπος προκίρουξι διὰ τὴν συλλογὴν συνδρομῶν διὰ τὴν ἀνεγερσιν μεγάρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς Κ. Φρεαζίτου, Διευθυντοῦ συνάμα τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, εἰς τὸν κάλαμον τοῦ ὁποίου προφανῶς ὀφείλεται ἡ ἀρκοῦντως καλλιτετῆς διατέτωσις τοῦ κειμένου.*

Πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνας καὶ τοὺς φιλομούσους ὁμογενεῖς.

Ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, καὶ περ διηρημένη εἰς πολλὰς αὐτοτελεῖς καὶ ἀνεξαρτήτους ἀποικίας, δι' ὧν ἐξηπλώθη καὶ διεχύθη πανταχοῦ τὸ ἐξευγενιστικὸν τῶν Ἑλλήνων γένος, ἀείποτε ὅμως ἐν τῇ πολιτικῇ ταύτῃ καὶ ἐξωτερικῇ ποικιλίᾳ καὶ διαίρεσει αὐτῆς, ὑπῆρξε μία καὶ μόνη Ἑλλάς ἐν τῷ πνεύματι καὶ τῇ ἰδέᾳ, τῇ ἐμψυχούσῃ καὶ διακρινούσῃ αὐτὴν πανταχοῦ, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπωτάτας ἀκτῖνας τοῦ κεντρικοῦ αὐτῆς σώματος.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἀνεκαθεν ἦν ὁ ἀνεξάντλητος ἐκεῖνος ἐμφυτος πόθος αὐτῆς πρὸς τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν, καὶ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἐκείνην τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τῆς καρδίας μόρφωσιν καὶ διάπλασιν, ἣτις ποτὲ κατέστησε (αὐτῶν Ἑλλήνων ὄνομα μῆκετι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν τεκμήριον εἶναι). Ἡ εὐγενὴς δὲ αὕτη τάσις τοῦ γένους, μία καὶ ἡ αὐτὴ πανταχοῦ, ἀναλλοίωτος ὑπὸ χρόνου, ἀνεπρέαστος ὑπὸ τόπου, ἀριδῆλως ἐμφαίνει μίαν καὶ τὴν αὐτὴν παντός τοῦ Ἑλληνικοῦ ρίζαν ἐθνικὴν, διὰ τῶν αὐτῶν ζωτικῶν καὶ ἀχμαίων χυμῶν ἀδιαλείπτως τρέφουσαν πάντα τὰ μέλη τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἐθνικοῦ κορμοῦ, πανταχοῦ τῆς γῆς ἀφαπλώσαντος τοὺς κλάδους καὶ τοὺς κλώνας αὐτοῦ. Οὗτος εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ κεντρικὴ τῆς πατρίδος φωνή, ἠλεκτρίζει πάντοτε

καὶ ἰσοσθενῶς συγκινεῖ τὰς καρδίας πάντων τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης διεσπαρμένων τέκνων αὐτῆς. Οὗτος εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν καὶ πάντοτε ἡ πατρὶς τὰ τέκνα ταῦτα αὐτῆς προσφωνεῖ, ὁσάκις αὕτη σκοπεῖ ἵνα τι πανελλήνιον ἔργον ἐγείρῃ, ἀφορῶν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν παντός τοῦ Ἑλληνικοῦ. Πρὸς ταῦτα ἀπετάθη, ὅτε κατὰ τὸ 1838 ἐν τῇ κεντρικῇ αὐτῇ τῶν Ἀθηνῶν παναρχαία ἐστία τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, προϋτίθετο ἵνα βίβη τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ πανελληνίου ναοῦ τῶν Μουσῶν· πρὸς ταῦτα ἐλάλησεν ὅτε κατὰ τὰς θυελλώδεις ἐκεῖνας τοῦ ἔθνους ἡμέρας ἐπεχείρησε τὴν ἐντελῆ ἀποπεράτωσιν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν αὐτοῦ, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν εἰς τὸ τηλαυγές τοῦ ἀθανάτου ἔθνους μέλλον διστάσασα· πρὸς ταῦτα καὶ νῦν ἀποτείνεται, προτιθεμένη ἵν' ἀνεγείρῃ μετ' οὐ πολὺ ἐν αὐτῇ αὐτῇ τῇ κλεινῇ ἐστία τοῦ πανελληνίου πνεύματος, μεγαλοπρεπές τι μέγαρον, κατοικητήριον τῆς διανοίας ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν ἐθνικὴν τοῦ γένους Βιβλιοθήκην, ἐν ἣ πάντες εὐρήσουσι προσερχόμενοι τοὺς πραεῖς ἐκεῖνους καὶ ἀνεκτικoὺς διδασκάλους καὶ πλάστας τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν, φωτίζοντας καὶ διαπλάσσοντας αὐτοὺς δωρεάν, ἄνευ τιμωρίας καὶ ἄνευ ὀργῆς, ἀγρῦπνους πάντοτε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτούς, καὶ οὐδέποτε ἀπόντας πρὸς τοὺς ζητοῦντας αὐτούς.

Εἰς τὸν μέγαν τοῦτον ναὸν τῆς διανοίας ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, ᾧ περ ἡ πρὸς τὰ εὐγενῆ καὶ τὰ μεγάλα ὀργῶσα καρδιά τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α' ἠ'δόκησε διὰ Βασιλικῶν αὐτῆς Διατάγματος ἵνα ἐπιδαψεύσῃ τὴν ἰδίαν Αὐτῆς προστασίαν, ὡς εἰς τι μέγα πνευματικὸν τῆς Ἀνατολῆς ἀπάσης συγκείμενον, θέλουσι συναντᾶσθαι πανταχόθεν συρρέοντες πάντες ἀδιακρίτως οἱ φίλοι τῶν γραμμάτων καὶ οἱ ἐρασταὶ τῶν ἐπιστημῶν, ἵνα φωτίζωνται καὶ αὐτοδιδάσκωνται ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὅλης πατρίδος καὶ ἀπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὰ πάντα ποτὲ ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς κατεσκεύασε καὶ ἀνήγειρε, ναοὺς, θέατρα, βουλευτήρια, γυμνάσια, στοάς, καὶ ἄλλα πολλὰ θαυμασμοῦ ἄξια δημόσια κτίρια, βιβλιοθήκας δὲ μόνον περιφανεῖς δὲν ἀνήγειρεν, ἐν αἷς οἱ πάντες νὰ δύνωνται δωρεάν νὰ καρπῶνται τῆς διανοίας τοὺς ἀθανάτους καρπούς. Τοῖς Πτολεμαίοις δὲ πρῶτον καὶ τῆς Ἀττάλοις ἀπονέμει ἡ ἱστορία τὴν δόξαν, δι' ἧς ἑαυτοὺς ἀθανάτους παρέδωκαν, καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα νέαν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν Περγάμῳ περιέβαλον λαμπηδόνα. Νῦν δὲ πρῶτον μετὰ εἴκοσι πλήρεις αἰῶνας, ἐξαγαγόντας ἐκ τοῦ χωνευτηρίου τῶν κοινῶν ἀγῶνων καὶ ἄθλων τοῦ ἔθνους ἐτι λαμπροτέραν τῆς ἐθνικῆς ἐνόητος τὴν συναίσθησιν καὶ

πεποίθησιν, προσκαλεῖ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ τέκνα αὐτῆς ἢ πατρίς, ἵνα κοινῇ μετὰσχωσι τῆς ἀθανάτου τιμῆς τῆς ἀνεγέρσεως τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις Βιβλιοθήκης τοῦ ἔθνους.

Στῆλαι Ἑλληνικαὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ ἰστάμεναι, ἐφ' ὧν ἔσονται ἐγκεχαραγμένα, ἔθθεν μὲν τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων εὐεργετῶν, ἔθθεν δὲ τὰ τῶν πόλεων, τῶν δήμων, τῶν συλλόγων, τῶν σωματείων, τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων τῶν συνεγκόντων εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου ἔσονται τοῖς πᾶσιν ἀθάνατοι μάρτυρες τῆς ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ φιλοπατρίᾳ εὐγενοῦς ἀμίλλης παντός τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Τὰ ἀποστελλόμενα τῇ ἐφορεῖα τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ποσά, θέλουσιν εὐθὺς κατατίθεσθαι εἰς τὴν ἔθνικὴν τῆς Ἑλλάδος Τράπεζαν, πάντα δὲ τῶν συνδρομητῶν τὰ ὀνόματα θέλουσιν ἀμέσως δημοσιεῦσθαι διὰ τῶν ἐφημερίδων, ὅσαι εὐαρεστηθῶσι νὰ προσφέρωσι πρὸς τοῦτο τὰς στήλας αὐτῶν. Γενικὸς ὀνομαστικὸς ἔλεγχος πάντων τῶν συνδρομητῶν κατὰ πόλεις συντεταγμένος, θέλει δημοσιευθῆ ἐν δέοντι χρόνῳ, καὶ βίβλος ἰδίᾳ πάσας περιστατωμένως ἐκτιθεῖσα καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας, τὰς ἀφορώσας τὴν ἀνέγερσιν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν τοῦ κτιρίου τῆς ἔθνικῆς βιβλιοθήκης θέλει διανεμηθῆ πρὸς γνῶσιν ἀπάντων καὶ δημοσίᾳ ἐνὸς ἐκάστου ἐξέλεγχξιν, παντὶ τῷ συνδρομητῇ, ἀδικαίρως τοῦ προσεγεχθέντος ποσοῦ καὶ τῆς ἀποστάσεως τῆς διαμονῆς του.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 9 Μαρτίου 1866.

Ὁ Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ
τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου
[Γ.Σ.] Κ. ΦΡΕΑΡΙΤΗΣ

Z / 2.

Παράδοξον ἔντυπον, συντεταγμένον ὑπὸ τινος Ζήση Σωτηρίου, αὐτοαποκαλουμένου «Ἕλληνας τοῦ Ὀλύμπου». Εἶναι ἐκκλησις διὰ τὴν ἀναπτέρωσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος καὶ διαμαρτυρία διὰ τὴν ἀδικίαν ἐκ μέρους τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ἐπὶ τοῦ φύλλον χάρτου εἶναι ἐπικεκολλημένον φύλλον δάφνης καὶ χάρτινος θυρεὸς μὲ τὸ γράμμα Ε.

Διατί ἄρα γε τὸ διεφύλαξεν ὁ Σαρκοπλος ; Ἴσως καὶ ὡς δεῖγμα γραφῆς παραδόξου τινὸς τύπου τῆς ἐποχῆς, αὐτοθεωρουμένου ὡς ἔθνικοῦ ἡγέτου. Παρατίθενται μόνον ἀποσπάσματα.

ΖΗΤΩ Η 25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1821 ΚΑΙ 1869

ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΘΝΟΣ

ΖΗΤΩΣΑΝ ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

Καὶ ὁ Διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Θρόνου

Ἕλληνας!

Ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ καὶ βοηθεῖ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν, οὐδεὶς καθ' ἡμῶν, καὶ ἄλλαι μὲν βουλαι ἀνθρώπων, ἄλλας δὲ ὁ Θεὸς κελεύει ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος. "Ὅθεν. Ἕλληνες, ν' ἀφήσωμεν ἅπαντες κατὰ μέρος τὰς διαίρέσεις μας καὶ τὰ πάθη μας καὶ νὰ ἐναγκαλισθῶμεν τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν ὡς τὸ 1821, καὶ νὰ καταγινώμεθα ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Πατρίδος, καὶ τότε θέλει εἶσθαι καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν.

Πρὸς τὸν Καπετάνον Ζήσην Σωτηρίου,
Ἑλληνα τοῦ Ὀλύμπου

Εἰς Ἀθήνας

Καπετάνε! ἐμάθομεν ὅτι εἰς ἐν Παρισίους συμβούλιον τῆς διασκέψεως τοῦ 1869, συνῆλθον μόνον οἱ πληρεξούσιοι τῆς διασκέψεως τοῦ 1856. Ἐρωτῶμεν τοὺς Κυρίους Διπλωμάτας, τί κοινὸν μεταξὺ τῆς συνδιασκέψεως τοῦ 1856 καὶ τοῦ 1869; ἤδη συνῆλθον ὅπως δικαίωσι τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας διαφορὰν, καὶ περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης. Ἄρα κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον, ἡ συνδιασκέψις τοῦ 1869 ὄφειλε τοὺς πληρεξουσίουσ τῆς τε Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος νὰ θέσῃ εἰς ἰσοτιμίαν, ἀλλὰ φεῦ! καπετάνε, ὁ Ἄρειος Πάγος τῶν Χριστιανικῶν μεγάλων Δυνάμεων τὸν μὲν πληρεξούσιον τῆς Τουρκίας ἂν καὶ ἐνδιαφερόμενον, τὸν ἐγκαθίδρυσε μετὰ αὐτοῦ, ὡς δικαστὴν, εἰς δὲ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἑλληνος τοῦ Ὀλύμπου εἶπε: «Σὺ δὲν ἔχεις ψῆφον καὶ πρέπει νὰ μείνης ἐκτὸς τῆς αὐτῆς ταύτης, μόνον ὁ Τούρκος ἔχει ψῆφον, τοῦ ὁποίου τὴν ψῆφον χρειαζόμεθα, λόγω πλειοψηφίας, καὶ θὰ σὲ καταδικάσωμεν χωρὶς ν' ἀπολογηθῆς; διότι ἐστὶ τὸ θέλει ὁ Ἄγας, νὰ καταδικασθῇ ὁ Ἕλλην τοῦ Ὀλύμπου καὶ οὐδὲν νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τὰ δικαιώματα τοῦ παπποῦ τοῦ Ὀλύμπου»¹.

Καπετάνε, ἐρωτῶμεν τοὺς Κυρίους πληρεξουσίουσ νὰ μᾶς εἴπωσι:

1. Διὰ τῶν λέξεων «Παπποῦ τοῦ Ὀλύμπου» ἐννοεῖ τὴν μὴ ἐλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τῶν λέξεων «Ἕλλην τοῦ Ὀλύμπου» τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, [Ἡ ὑποσημείωσις ἐν τῷ πρωτοτύπῳ].

α) εἰς τί ἔσφαλεν ἡ παρενόμησεν ὁ Παπποῦς τοῦ Ὀλύμπου; οὗτος οὔτε εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον ἔσφαλεν, οὔτε εἰς τὴν συνθήκην τοῦ 1856. Ἀπεναντίας ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις καὶ εἰς τὸ διεθνὲς δίκαιον ἔσφαλε καὶ τὴν συνθήκην τοῦ 1856 κατεπάτησε καὶ κατεφρόνησε τὰς ὑπογραφὰς τῶν τότε πληρεξουσίων, οἵτινες διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἐγγυήθησαν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ χὰτ-χουμαγιούν (ἰσονομίαν), ὅτε οὐδὲως μέχρι σήμερον ἐφήρμοσεν. Οὐχὶ δὲ μόνον δὲν ἐφήρμοσε τὸ Χὰτ-χουμαγιούν, ἀλλὰ μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ 1856 περισσύτερον κατατυραννεῖ τοὺς ὑπηκόους τῆς χριστιανούς, τὴν μαρτυρίαν των εἰς τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια δὲν δέχεται καὶ ἐπέβαλεν εἰς αὐτοὺς δεκάκις μεγαλυτέρους φόρους, φορολογεῖ τὰς ὄρνιθας, τὰ ὄα κτλ. κτλ.

Διὰ ταῦτα μὴν ὑποφέροντες πλέον τὰς τυραννίας καὶ τοὺς ὑπερόγκους φόρους τοῦ βαρβάρου Τούρκου καὶ δυνάμει τῆς προκηρύξεως τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ' ὑπὲρ τῶν ἐθνικοτήτων, ἀπεφάσισαν τὸ 1866 καὶ ἐπανεστάτησαν ἡ Κρήτη καὶ ἡ Ἡπειροθεσσαλία κατὰ τῆς τυραννίας τοῦ βαρβάρου τούρκου, καὶ ὠρκίσθησαν τὸν ἱερὸν ὄρκον: «Θάνατος ἢ Ἐλευθερία». Καὶ οἱ μὲν Ἡπειροθεσσαλοὶ ἠγωνίσθησαν καὶ ἐθυσιάσθησαν ἐπὶ ἑκτὼ μῆνας, ἡ δὲ διπλωματία, μέσον τοῦ Ὑπουργείου Κομμουνδούρου ἔσβυσε τὴν Ἡπειροθεσσαλικὴν ἐπανάστασιν, ὑποσχόμενη τὴν παραχώρησιν τῆς Κρήτης εἰς τὴν Ἑλλάδα.

.....

Καπετάνε, ἂν αὐτὰς τὰς παρατηρήσεις καὶ τοιοῦτον ὑπόμνημα ἔλαμνον οἱ διέποντες τὰ πράγματα τῆς πατρίδος μας, πρὶν ὑπογράψουν τὸ πρωτόκολλον, βεβαίως δὲν ἤθελον ἐξευτελίσει τὴν ἔνδοξον τιμὴν τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ κανεὶς ἀνεξαιρέτως ἀπὸ τοὺς διέποντας τὰ τῆς πατρίδος σκέπτεται δυστυχῶς διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ πάντες ἀνεξαιρέτως ἅμα ἔλθουν εἰς τὴν ἐξουσίαν κυτᾶζουν τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντά των καὶ πῶς νὰ ἐκδικηθῇ ὁ εἰς τὸν ἕλλον, πάντα δὲ θυσιάζουν πρὸς διατήρησιν τοῦ χαρτοφυλακίου καὶ οὐδὲως τοῖς μέλλει ἂν ἡ πατρίς, ἡ δόξα αὐτῆς καὶ τὸ ἔθνος προσβάλλεται ἢ ἀτιμάζεται. Οὐδὲ συλλογίζονται τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνας ὑπηκόους, τοὺς ὁποίους οἱ Τούρκοι καταφρονοῦν, καταπιέζουν καὶ ξεσχίζουν τὰ διαβατήριά των. Διότι δὲν ἐσκέπτοντο πατριωτικῶς καὶ διπλωματικῶς, ἐχάσαμεν τὴν Κρήτην καὶ τὴν Ἡπειροθεσσαλίαν...

Ὁ Παπποῦς τοῦ Ὀλύμπου

.....

Μάθε Καπετάνε, ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ εἰς τὸν Ὀλυμπον καὶ ὅλοι οἱ ἐν Τουρκίᾳ Ἕλληνες θὰ ζητήσωμεν δυνάμει τοῦ διεθνoῦς δικαίου καὶ τῆς

συνθήκης τοῦ 1856 τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Χάτ-γουμεαγιούν (ἰσοτιμίαν) καὶ εἵμεθα ὑπερβέβαιοι ὅτι οἱ πληρεξούσιοι τῶν χριστιανικῶν μεγάλων Δυνάμεων θὰ μᾶς συνδράμουν καὶ θὰ ὑποχρεώσουν τὸν Σουλτάνον νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ, διότι καὶ αὐτοὶ ἐγγυήθησαν διὰ τῶν ὑπογραφῶν των εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, ἐὰν ὅμως δὲν τὸν ὑποχρεώσουν εἰς τοῦτο μάθε, Καπετάνε, ὅτι διὰ τῶν ὄπλων μας θὰ ζητήσωμεν τὴν ἐφαρμογὴν του. Ἐπὶ τούτῳ ἀναμένομεν καὶ τὴν γνώμην σου ὡς γενικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς νὰ μᾶς γράψῃς.

Ταῦτα καὶ ὑγίαινε καὶ τῶν φρονίμων ὀλίγα. Ὁ ἐνοῶν νοήτω καὶ ὁ ἔχων ὦτα ἀκούετω.

Ἄλυμπος τὴν 20 Μαρτίου 1869

Ὁ Παπποῦς τοῦ Ἄλύμπου

Πρὸς τοὺς ἀναχωροῦντας διὰ Τουρκίαν
Ἑλληνας ὑπηκόους

Ἀδελφοὶ Ἑλληνας. Ὁ Ἕλλην τοῦ Ἄλύμπου λυπεῖται διὰ τὴν ἀναχώρησίν σας, ἀλλ' ἄς ὄψονται οἱ αἴτιοι, διότι ἤδη οἱ βάρβαροι Τούρκοι θὰ σᾶς γλεναῖζουν καὶ θὰ σᾶς καταφρονοῦν. Ἄλλ' ἀδελφοί, σεῖς πρέπει νὰ ἦσθε πιστοὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐθνικότητά σας καὶ νὰ ἔχητε ὑπομονὴν καὶ γενναιοψυχίαν, διότι ὁ Ἕλλην δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀπελπίζεται, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἔχη τὸ θάρρος, τὴν γενναιότητα καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν ὑψίστον Θεόν, ὅστις εἶναι πάντοτε ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν. οὐδεὶς καθ' ἡμῶν.

Ἐκ τοῦ σπηλαίου τῆς Ἀρετούσης ἐν Πειραιεῖ

Ὁ Συμπατριώτης σας Ἕλλην τοῦ Ἄλύμπου

ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Ἐν Ἀθήναις τὴν 24 Μαρτίου 1869

Ὁ Ἕλλην τοῦ Ἄλύμπου

ΖΗΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Ἐκ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ ἐθνικοῦ Μουσείου, εἰς ὃ ὁ Ἕλλην τοῦ Ἄλύμπου ἐπιστατεῖ δωρεάν. [Καὶ ἡ προσθήκη αὕτη εἶναι ἀκατανόητος].

Ζ / 3.

Τεμάχιον φύλλου ἐφημερίδος ἀγνώστου τίτλου, περιέχον τὴν προκήρυξιν τοῦ Ναυάρχου Κόχραν ἐκ τοῦ πλοίου «Ἑλλάς». Δὲν ὑπάρχει πλήρης χρονολογία, ἀλλὰ πιθανῶς πρόκειται περὶ τῆς ἱστορικῆς προκηρῦξεως, ἣν ὁ Κόχραν εἶχεν ἀπευθύνει πρὸς τὸ ἔθνος.

Ε Λ Λ Η Ν Ε Σ

Ὁ ἐπικινδυνωδέστερος ἐχθρὸς σας, ἡ διχόνοια, ἤδη ἐνίκηθη. Τώρα τὸ ἔργον σας εἶναι εὐκολον. Οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος πανταχοῦ τρέχουν εἰς τὰ ὄπλα. Ἡ τύχη τῆς ἀκροπόλεως δὲν εἶναι πλέον ἀμφίβολος. Ἐπειδὴ οἱ πολιορκουῦντες περικυκλοῦνται· ἐπειδὴ ἡ μετακόμισις τῶν τροφῶν ἐμποδίζεται· τὰ στενά καταλαμβάνονται, καὶ ἡ ἀναχώρησις γίνεται ἀδύνατος, ἐβεβαιώθη ἤδη ἡ ἐλευθέρωσις τῆς κλασσικῆς γῆς τῶν Ἀθηναίων, διωρισμένης ἀπὸ τὴν θεῖαν Πρόνοιαν νὰ γενῆ πάλιν καθέδρα τῆς ἐλευθερίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν.

Μὴ παύσητε ὅμως, Ἕλληνες, ἀφ' οὗ κατορθώσητε τοῦτο. Μὴ βάλητε τὰ σπαθία σας εἰς τὰς θήκας, ἐν ὅσῳ ὁ θηριώδης Τοῦρκος κρατεῖ καὶ μίαν πιθαμὴν τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον μίαν φορὰν ἦτο τῶν πατέρων σας.

Ἄς συναμιλλῶνται οἱ θαλασσινοὶ νέοι διὰ δόξαν μὲ τοὺς ἥρωας τῆς ξηρᾶς. Ἄς σπεύσουν, νὰ ἐμβοῦν εἰς τὰ ἐθνικὰ πλοῖα, καί, ἐάν δὲν δοθοῦν ἡ ἀνεξαρτησία καὶ ὅλα τὰ δίκαιά σας, νὰ ἀποκλείσουν τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ νὰ φέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ ἐχθροῦ. Τότε ὁ ἀπάνθρωπος σουλτάνος, ὁ ἄδικος σφαγεὺς τῶν ὑπηκόων του, ὁ αἰμοβόρος καταδυναστής τῶν Ἑλλήνων, θέλει ἀφανισθῆ ἀπὸ τοὺς οἰκείους του. Τότε ἡ μουσουλμανικὴ δύναμις θέλει καταστραφῆ ἀφ' ἑαυτῆς. Τότε ἡ ἱερὰ σημαία τοῦ σταυροῦ θέλει κυματίζει πάλιν ἐπάνω εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας. Τότε ὁ Ἑλληνικὸς λαός, θέλει ἀποκτήσει τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν εὐνομίαν, κλειναὶ πόλεις θέλουν ἀνανεωθῆ καὶ ἡ λαμπρότης τῶν ἐρχομένων χρόνων θέλει ἐξισωθῆ μὲ τὴν τῶν παρελθόντων.

Ἄλλὰ μὴ νομίσητε, Ἕλληνες, ὅτι ἡ πατρίς σας ἠμπορεῖ νὰ εἶναι ἀσφαλής, ἐάν ἕκαστος ὑμῶν δὲν δράμῃ προθύμως εἰς ὑπεράσπισίν της.

Ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ πλοίου Ἑλλάς.

τὴν 12 Ἀπριλίου Ε.Ν.

Κόχραν

πρῶτος στόλαρχος καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς
ὄλων τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος

Ζ/4.

Ἐντυπον φύλλον τῆς 9 Φεβρουαρίου 1881, ὑπεραμυνόμενον τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη, καταδικασθέντος ὡς αἰρετικοῦ.

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΤΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Τὸ περὶ Ψυχῆς φρόνημα
Ἀποστόλου Μακράκη.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Φεβρουαρίου 1881.

Ἀνέγνωτε, συμπολίται, ἐν τῷ χθεσινῷ παραρτήματι ἡμῶν τὰς πλαστογραφίας τοῦ Ν. Δαμαλᾶ καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ θεολόγων, τὰς ὁποίας ἐπλαστογράφησαν διὰ νὰ κατορθώσωσι τὴν καταδίκην τοῦ μηδὲν ἠδικοῦτος Ἀποστόλου Μακράκη. Ἀνάγνωτε ἤδη καὶ τί οὗτος ἔγραψε καὶ ἐδίδαξε περὶ ψυχῆς καὶ κρίνατε, ἐὰν διδάσκη τι ἕτερον ἢ ὅσα διδάσκουσιν αὐταὶ αἱ Ἁγίαι Γραφαί. Καὶ αὐτοὶ οἱ κατήγοροι εἶναι πεπεισμένοι ὅτι ὁ Α. Μακράκης διδάσκει καὶ γράφει συμφώνως πρὸς τὰς Γραφάς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπλαστογράφησαν τὰ γραφέντα ὑπ' αὐτοῦ, διότι μόνον διὰ τῆς πλαστογραφίας ἠδύνατο νὰ στηρίξωσι τὰς μεσαιωνικὰς κατηγορίας αὐτῶν καὶ νὰ καταδιώξωσι καὶ φυλακίσωσι τὰς ιδέας! Ἀλλὰ ἀνάγνωτε παρακαλοῦμεν καὶ κρίνατε.

* *

Τί ἡμεῖς ἐγράψαμεν καὶ ἐδιδάξαμεν περὶ ψυχῆς καὶ περὶ τῆς τρισυνθέτου συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν ἔτει 1871 ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἐγεννήθη τὸ περὶ ψυχῆς ζήτημα καὶ περὶ τῆς τρισυνθέτου συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐγεννήθη δὲ ἐκ τῆς ἐρμηνείας τῆς κατὰ τοῦ Ἀδάμ καταδικαστικῆς τοῦ Θεοῦ ἀποφάσεως λεγούσης τάδε. «Ἐν τῷ ἰδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης, ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ». Ἐπὶ τοῦ ἐγερθέντος τούτου ζητήματος ἀπέναντι τῶν ἀντιφρονούντων καὶ διαβαλλόντων καὶ συκοφαντούντων ἡμᾶς ὑπεστηρίξαμεν τὰς ἐξῆς θέσεις.

1) Ὅτι ἡ ψυχὴ ἐπὶ τῆς ὀντοποιητικῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας ἔλαβε τὸ εἶναι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος καὶ ἦν μόνος ἀπλή καὶ ἀδιαίρετος, ἀλλὰ ἀδρανὴς καὶ μὴ ἔχουσα οὔτε αἴσθησιν, οὔτε συνείδησιν τῆς ἑαυτῆς ὑπάρξεως. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἡ ψυχὴ ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ μηδενός, ἀλλὰ πρῶτον ἔλαβε μόνον τὸ εἶναι.

2) "Ὅτι ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἐλθοῦσα ψυχὴ, ἐπὶ τῆς κοσμοποιητικῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας τῇ ἕκτη ἡμέρᾳ τῆς κοσμοποιίας, ἐγένετο ὑπόστασις τοῦ Ἀδάμ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου συνθεθεῖσα μετὰ τοῦ ὀργανικοῦ καὶ πολυσυνθέτου αὐτοῦ σώματος. Ἄφοῦ δὲ ὁ Θεὸς ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδάμ τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς ἢ τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς, ἡ ψυχὴ ἐγένετο ζῶσα, ἤτοι ἔλαβεν αἴσθησιν καὶ συνείδησιν τῆς ἑαυτῆς πρότερον ἀγνοουμένης ὑπάρξεως, καὶ διὰ μὲν τοῦ ὀργανικοῦ σώματος καὶ τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ ἐκοινωνεῖ μετὰ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ ὕλικου κόσμου, διὰ δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐδίδασκε καὶ ἐπαίδευε τὸν Ἀδάμ, ἵνα μορφώσῃ αὐτὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν.

3) "Ὅτι ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς ὕλης ἐγένετο ἄυλος καὶ ἀθάνατος· καὶ ἀφοῦ ἐγένετο ἄυλος καὶ ἀθάνατος, δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἀσυνειδησίαν καὶ ἀδράνειαν τῆς ὕλης, καθὼς καὶ τὸ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γενόμενον ὄν δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὸ μὴ ὄν. Οὐ μόνον δὲ ἄυλον καὶ ἀθάνατον λέγομεν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα λογικὸν καὶ ἐλεύθερον ἐλευθέρως κινούμενον ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ, μεθ' οὗ ἐξ ἀρχῆς συνῆπται, ὡσπερ καὶ μετὰ τοῦ ὕλικου καὶ ὀργανικοῦ σώματος. Διὸ καὶ Παῦλος λέγει : «Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται» (Α' Κορ. ιδ' 32).

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων περὶ τῆς ψυχῆς θέσεων συνάγομεν ὅτι καὶ τρία εἰσὶ τοῦ ἀνθρώπου τὰ συστατικά, σῶμα, ψυχὴ καὶ πνεῦμα, καθὼς μαρτυρεῖ καὶ τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ κλεινὸς καὶ μέγας Παῦλος, γράφων ἐν τῇ Α' πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολῇ : «Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιαῖσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖη.» (Ε' 23).

Τὰς θέσεις ταύτας περὶ ψυχῆς καὶ περὶ τῆς τρισυνθέτου συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπεστηρίξαμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀπεδείξαμεν ἀληθεῖς διὰ μυρίων τῆς Γραφῆς μαρτυριῶν καὶ διὰ λογικῶν ἀποδείξεων, καθ' ὧν οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας καὶ ἡμῶν ἀντέταξαν τὴν ἐγκληματικὴν καὶ ἀξιοποινὸν πλαστογραφίαν καὶ τὰς ἀμαρτύρους καὶ ἀναποδείκτους διαβολὰς καὶ συκοφαντίας.

Καὶ πρῶτον πλαστογραφοῦσι τὰς θέσεις ἡμῶν ἀφαιροῦντες τὰς λέξεις, ἄυλος, ἀθάνατος, καὶ ἀντικαθιστῶντες αὐτάς διὰ τῶν ἐναντίων λέξεων, ὕλική, θνητή, καὶ ἔπειτα διαβάλλουσιν ἡμᾶς καὶ συκοφαντοῦσιν, ὅτι διδάσκομεν ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὕλική, θνητή, καθὼς καὶ ἡ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ διὰ τῆς ἀνοσίτου καὶ βδελυρᾶς συκοφαντίας ἀφορίζουσιν ἐκκλησιαστικῶς ὡς αἰρετικὸν ἄνευ δίκης καὶ ἀπο-

λογίας, καὶ καταδιώκουσι διὰ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων ὡς ἀνατροπέα τῆς θρησκείας μὲν ἀμέσως, ἐμμέσως δὲ καὶ τῆς πολιτείας. Ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς λέγομεν ὅτι αἴυλος καὶ ἀθάνατος γενομένη ἡ ψυχὴ διὰ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Ὑψίστου δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἀσυνειδησίαν καὶ τὴν ἀδράνειαν τῆς ὕλης, διότι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ εἶναι προοδευτικόν καὶ οὐχὶ ὀπισθοδρομικόν, οἱ ἀσυνείδητοι καὶ ἀθεόφοβοι ἡμῶν ἐχθροὶ δὲν ἀποκάμνουσι συκοφαντοῦντες καὶ γράφοντες καὶ διαδίδοντες ὅτι διδάσκουμεν ὅτι ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει εἰς τὸ χῶμα καὶ γίνεται καὶ αὐτὴ χῶμα. Κοιμώμενε λαέ, ζύπνα καὶ ἴδε ποῖον σέβας ἔχουσι πρὸς τὴν ἀθήθειαν καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτοὶ οἱ τιτλοφορούμενοι καὶ μισθοδοτούμενοι ὡς καθηγηταὶ τῆς Θεολογίας, ὡς διδάσκαλοι τοῦ θείου νόμου καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς ἠθικῆς.

Ἐν ἔτει 1871, κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἔγραψεν ὁ Διομήδης Κυριακός, συντάκτης τότε τῆς Ὁρθοδόξου Ἐπιθεωρήσεως, καθ' ἡμῶν ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ζητήματος τάδε.

Ἐκαστος βλέπει ὅτι ὁ Μακράκης φανερώς διδάσκει ἐνταῦθα, ὅτι «ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς, ὅτι ἄρα δὲν εἶναι αἴυλος, καὶ θά ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν ὅπως τὸ σῶμα, ὅτι δηλ. δὲν εἶναι ἀθάνατος, ἀμφοτέρα ἀντικρυς ἀντιμαχόμενα πρὸς τὴν πίστιν τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου».

Πρὸς τὴν διαβολὴν ταύτην ἡμεῖς ἀπελογήθημεν διὰ τοῦ Ἀριθ. τοῦ «Λόγου» 145 Φεβρουαρίου 6 1871, ἐν τῷ κυρίῳ ἄρθρῳ, ἐξ οὗ παραθέτομεν μόνον τὰ ἐξῆς.

«Τὰ δύο ταῦτα ἄρα ἐξερχόμενα ἐκ τῆς ἀλόγου κεφαλῆς τοῦ Διομήδους ἐπιστρέφουσι φυσικῶς, ὅθεν καὶ ἐξῆλθον. Ἡμεῖς δὲ μόνον τὸν ἡμέτερον λόγον κρατοῦμεν, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπελογήθημεν τὰ δέοντα εἰς τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν, καὶ ὁ δυνάμενος ἄς ἔλθῃ νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀπολογία. Ἡμεῖς συμφάσκομεν μετὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν, ἡγουν εἰς τὸν Ἄδην, κατὰ τὴν καταδικαστικὴν τοῦ Θεοῦ ἀπόφασιν. Ἄλλ' ἐκ τῆς καταφάσεως ταύτης συνάγονται τὰ δύο ἄρα, τὰ ὁποῖα συνάγει ὁ ἀσυλλόγιστος Διομήδης, ὁ τῷ ὄντι θνητόψυχος καὶ ἄθεος ἐξελεγχθεὶς, ὁ μηδεμίαν ἔχων πίστιν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ εἰς τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς πολλάκις αὐτὸν ἐξηλέγξαμεν καὶ κατεστήσαμεν ἀναπολόγητον ; Τίνα σχέσιν ἔχει ἡ αἰλία καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ποίησιν τῆς ψυχῆς ; Εἶναι δόγμα κοινὸν ὄλων τῶν πατέρων καὶ ὄλης τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀπόρροια τῆς θείας οὐσίας, ἀλλὰ δημιουργημα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος.

Ἐὰν λοιπὸν βεβαιώσω ὅτι ἡ ψυχὴ ἐλήφθη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἔπεται ἄρα γε ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μὴ ὄν, καὶ οὐχὶ ὄν ; Καὶ ὁμοῦς ὁ μωρὸς Διομήδης τοιοῦτον συμπέρασμα ἐξάγει ἐκ τῆς προτάσεως, ἡ ψυχὴ ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς. Ψυχὴ ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς· ἄρα εἶναι γῆ ὕλικὴ καὶ οὐχὶ ἄυλος οὐσία. Ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν. Ἄρα εἶναι θνητὴ καὶ οὐχὶ ἀθάνατος. Ὅ τὰ ἀσυλλόγιστα ταῦτα συλλέγων Διομήδης ἀγνοεῖ τί ἐστὶν ὕλη καὶ τί ἄυλον, τί θνητὸν καὶ τί ἀθανασία. Καὶ μὴ ἔχων ἰδέαν οὔτε τοῦ ὕλικου, οὔτε τοῦ ἀύλου, οὔτε τῆς θνητότητος οὔτε τῆς ἀθανασίας, κινεῖ πάλιν ζήτημα πρὸς ἔλεγχον τῆς μωρίας καὶ ἀμαθείας του. Ἄλλ' ἡμεῖς οὐ λογιζόμεθα κατὰ τὴν ἀλογίαν τοῦ Διομήδους, διότι ἡ ψυχὴ ὄντοποιήθη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, δὲν συνάγομεν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μὴ ὄν, διότι τὸ εἶναι ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν αἰτίαν καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ μηδὲν δυναμένου οὐδενός. Διότι ἡ ψυχὴ ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς, ἦγουν ἐξ ὕλης πολυμεροῦς, ἀσυνειδήτου καὶ ἀναισθήτου καὶ ἀδρανοῦς, δὲν ἔπεται ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι πολυμερῆς, ἀναισθητός καὶ ἀσυνειδήτος καὶ ἀδρανῆς, ἀλλὰ οὐσία ἀπλή καὶ αὐτοσυνειδήτος καὶ προαιρετικὴ, διότι τὰ προσόντα ταῦτα μεταδίδει ὁ Θεὸς εἰς ὑπόστασιν, ἣν ὑπέστησεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος καὶ μηδὲν ἀφ' ἑαυτῆς ἔχουσαν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ λαμβάνουσαν. Ἄλλο λοιπὸν τὸ ζήτημα, πόθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν ἡ ψυχὴ καὶ ἄλλο τὸ ζήτημα, τίνα προσόντα ἢ τίνα ιδιώματα ἔλαβεν ἢ δύναται ἔτι νὰ προσλάβῃ ἡ ψυχὴ. Ὁ σκοτιστὴς Διομήδης, μὴ διακρίνων τὰ διακεκριμένα, ἐνῶ πρόκειται περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ψυχῆς, ἂν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ ἢ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἔχη τὸ εἶναι, μεταφέρει τὸν λόγον εἰς τὰ προσόντα καὶ κατηγορεῖ ἡμᾶς ὅτι ἀρνούμεθα τὴν αὐλίαν καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ἡμεῖς περὶ προσόντων ψυχῆς οὐδὲν λέγομεν. Ἡ ἀδιακρισία τοῦ Διομήδους προκαλεῖ τὴν ἡμετέραν διάκρισιν, ὡς ἡ ἀνοησία αὐτοῦ καὶ ἀλογία τὴν ἡμετέραν νόησιν καὶ λογικὴν ἐπιστήμην. Αἱ δὲ συνειδήσεις τῶν πιστῶν, τὰς ὁποίας ἐτάραζεν ἡ διαβολὴ καὶ ἡ συκοφαντία, στηρίζονται ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐλήφθη ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν, ἦγουν εἰς τὸν Ἄδην, διὰ τὴν παραβίασιν τοῦ νόμου, καὶ πάλιν ἀναστήσεται συναφθεῖσα μετὰ τοῦ σώματος. Ἐνῶ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ τοῦ «Λόγου» (ἀριθ. 141) διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ ὠρολογίου διασαφοῦμεν τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἐνῶ ἐν τῷ 109 ἀριθ. Μαΐου 1870 ρητῶς λέγομεν· Πέπεισμαι ὅτι ἔχω ψυχὴν ἀείζων καὶ ἀθάνατον, διότι θεωρῶ τὴν προοδευτικὴν καὶ ἀνεπίστροφον τοῦ Θεοῦ ἐνέργειαν, ἐνῶ διασαλπίζομεν τὴν θέωσιν τῆς ψυχῆς ὡς τὸν ὑψηλὸν αὐτῆς προορισμόν, ὁ συκοφάντης

Διομήδης, ἀναιδεῖη ἐπιειμένος, ὁ κυνώπης, τολμᾷ νὰ δημοσιεύῃ διὰ τοῦ ὄργάνου του ὅτι ἀρνούμεθα τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, καὶ νὰ ἐξεμῆ τοσαύτας ὑβρεις κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὅτι δῆθεν ὑποστηρίζει τὰς ἀνατρεπτικὰς ἰδέας τῆς πίστεως, αὐτὸς ὁ μηδεμίαν ἔχων πίστιν καὶ πεποίθησιν.

Διὰ τοιαύτης ζωηρᾶς καὶ κατηγορηματικῆς γλώσσης ἀπεκρούσαμεν πρὸ δέκα ἐτῶν τὰς ἀλόγους καὶ ἀμαρτύρους τοῦ Διομήδους διαβολὰς καὶ συκοφαντίας, καὶ ἐβεβαιώσαμεν τὰς τρεῖς ἀνωτέρω θέσεις, τὰς ὁποίας καὶ τότε καὶ νῦν ὑπεστηρίζαμεν καὶ ὑποστηρίζομεν, καὶ ἕως ἄν ἔχωμεν ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ φωνήν, θὰ ὑποστηρίζομεν καὶ διὰ γραφικῶν μαρτυριῶν καὶ διὰ λογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀποδείξεων. Τοσοῦτον δὲ ὁ τότε μητροπολίτης Θεόφιλος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς εὐχαριστήθησαν ἐκ τῆς ἀποκρίσεως ταύτης καὶ τῶν ἄλλων λογικῶν τῆς ἀληθείας ἀποδείξεων, ὥστε μὲ ἐκάλεσεν ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος Θεόφιλος καὶ μοὶ ἐπρότεινε νὰ μὲ χειροτονήσῃ πρεσβύτερον καὶ ἔπειτα ἀρχιερέα, ἵνα ὑπηρετήσω ἀποτελεσματικώτερον τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας πολεμουμένης πανταχόθεν. Ἄλλ' ἡμεῖς κατὰ λόγον λογίζομενοι ἐπέισαμεν αὐτόν, ὅτι ὡς νῦν ἔχομεν, χαίροντες τοῦ ἐλευθέρου πολίτου τὰ δικαίωματα, καὶ ἐλευθέρως γράφοντες καὶ διδάσκοντες, ὑπηρετοῦμεν μᾶλλον τῆς Ἐκκλησίας τὰ συμφέροντα ἢ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ κλήρου.

Ἄφροῦ δὲ ὁ «Λόγος» ἐσίγησε καὶ ἐγὼ κατέπεσον ἐπὶ κλίνης ὀδύνης, ὁ καθηγητῆς Νεστορίδης ἀδεία τῆς τότε Συνόδου, ἐχθρικῶς πρὸς ἐμὲ διακειμένης ἔνεκα προσωπικῶν λόγων, ἐδημοσίευσεν βιβλίον περὶ ψυχῆς, δι' οὗ κατεπολέμει σοφιστικῶς τὸ ἡμέτερον περὶ ψυχῆς καὶ τῆς τρισυνθέτου συστάσεως φρόνημα, ἐπαναλαμβάνων τὰς αὐτὰς συκοφαντίας, ὅτι λέγομεν τὴν ψυχὴν θνητὴν καὶ ὕλικήν, καὶ ὅτι ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν καὶ γίνεται αὖθις χῶμα. Περὶ δὲ τὰ μέσα Ἰανουαρίου 1873, καὶ τοιβαρῶς νοσῶν κατὰ τὸν πόδα νόσημα ἀνίατον, συνέταξα τὴν Ἀπολογίαν ἐκ σελίδων 311, καὶ βεβαιώσας καὶ ἀποδείξας τὰς αὐτὰς ἀληθείας καὶ τὰς αὐτὰς θέσεις κατέστησα τὸν Νεστορίδην ἀναιδὸν καὶ ἀναπολόγητον. Μετὰ ἔτη τρία, τὴν 8 Δεκεμβρίου 1876, ἀνεκίνησε τὸ ζήτημα ὁ ἐπίσκοπος Καρυστίας καὶ κατακραυνοθεὶς διὰ τοῦ «Λόγου» ὑπὸ μυρίων μαρτυριῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἐγκατέλιπε τὸν ἀγῶνα τῆς συκοφαντίας εἰς τοὺς ἑαυτοῦ κρείττονας. Τέλος, ἡ Σύνοδος τοῦ ἔτους 1878-1879, τυφλὸν γενομένη ὄργανον τῶν ἀμαθῶν καὶ αἰρετικῶν τῆς θεολογίας καθηγητῶν, τῆς ἐξουσίας καταχρωμένη καὶ καθ' ὑπέρβασιν τῶν ἑαυτῆς καθηκόντων ἐνεργοῦσα, υἱοθέτησε πάσας τὰς καθ' ἡμῶν πολλάκις καὶ

κατ' ἐπανάληψιν ἀναιρεθείσας διαβολὰς καὶ συκοφαντίας, καὶ ἐκῆρ-
 ξεν ἐμὲ μὲν ὡς αἰρετικὸν καὶ ἀνατροπέα τῆς ἐκκλησίας
 καὶ τῆς πολιτείας, τὴν δὲ διδασκαλίαν τῆς Ἀγίας Γραφῆς περὶ τῆς
 τρισυνθέτου συστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὡς κακόδοξον αἵρεσιν. Τὴν δὲ
 κακόδοξον αἵρεσιν τῶν ἐκ Γερμανίας θεολόγων, τὴν ἀμάρτυρον ὄλωσ
 καὶ ἄγνωστον τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι δηλαδὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ
 Χριστοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ ἡ ψυχὴ, ἢ αἱ ἀνώτεροι τῆς ψυχῆς δυνάμεις, ἐκῆ-
 ρυξεν ὡς πίστεως δόγμα. Μετὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην πράξιν, πρῶτον
 ὁ Ζήκος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Διομήδης δὲν ἔπαυσε γράφων καὶ ἐπανα-
 λαμβάνων τὰς πρὸ δέκα ἐτῶν ἀνασκευασθείσας διαβολὰς καὶ συκοφαν-
 τίας αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ «Λόγου» καὶ τοῦ «Κηρύγματος» ἐλάμβανε τὸν
 προσήκοντα ἔλεγχον καὶ τῆς διαβολῆς τὴν διάψευσιν. Ἐσχάτως δὲ καὶ
 ὁ Δαμαλᾶς διὰ τοῦ «Ἐθνικοῦ Πνεύματος», μὴ δυνάμενος νὰ ἀνασκευάσῃ
 τὰς θέσεις, ἃς ἡμεῖς ἐξ ἀρχῆς ὑποστηρίζομεν καὶ λογικῶς ἀποδεικνύο-
 μεν ἀληθεῖς, ἐπλαστογράφησεν αὐτὰς ἀφαιρέσας τὰς λέξεις ἄυλος, ἀθά-
 νατος, ἐλευθέρα, λογικὴ, ἃς ἡμεῖς κατηγοροῦμεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς, καὶ
 ἀντ' αὐτῶν προσέθετο «θνητῆς καὶ ὕλικῆς ψυχῆς τῶν ζώων καὶ τοῦ
 σώματος» καὶ ἐποίησε θέσιν εἰς αὐτὸν μόνον ἀνῆγκουσαν, ἐξ ἧς ὁ μωρὸς
 συνάγει ὅτι ἡμεῖς ἀνατρέπομεν τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ τοὺς ὅρους τῶν
 Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ αὐτὰς τῆς κοινοτάτης ἠθικῆς τὰς βάσεις.
 Ἄλλὰ τοιοῦτοι ψεῦσται καὶ συκοφάνται καὶ κεκαυτηρισμένοι τὴν
 ἰδίαν συνείδησιν, τοιοῦτοι παράλογοι καὶ μανιώδεις ἄνθρωποι ἐπὶ ψεῦδει
 καὶ ἀλογίᾳ πεποιοῦντες, εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεῦωσιν εἰς τὸν Θεὸν τῆς
 ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ μετέχωσι σμικρὸν τι ἐπιστήμης
 θεολογικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνθρωπίνης; Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι μεθύουσιν ἐκ τοῦ
 οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ δράκοντος, καὶ οὐαὶ τῇ Ἑλλάδι ἐὰν ἀνέχεται τοιού-
 τους τῆς θεολογίας καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς ψευδοδιδασχάλους.

Ἡ συνέχεια ἐλλείπει

(ἀκολουθεῖ)

Z / 5.

Φύλλον τῆς Ἐφημερίδος «Ἑλληνικὰ Χρονικά» τῆς 24 Ὀκτωβρίου
 1862, περιέχον εἰδήσεις περὶ τῶν γενομένων μεταβολῶν εἰς τὰς
 ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἐν αἷς καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ
 Σαριπόλου εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν ἔδραν του, ἐξ ἧς εἶχε παυθῆ ἐπὶ
 Ὅθωνος, λόγῳ τῶν φιλελευθέρων φρονημάτων του.

ΕΤΟΣ Ζ'. Τῆς συστάσεως τῆς Ἐφημερίδος

Ἐν Μεσολογγίῳ τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1862

ΑΡΙΘ. 110

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μηδενὸς μῆτε τύραννον μῆτε δοῦλον
 ἑαυτὸν καθιστάναι δεῖ.
 (Μάρκος Αὐρήλιος)

Δικαιοσύνην μάθετε οἱ
 ἔνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.
 (Ἡσαίας)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
 ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Ἀφίχθη εἰς τὴν πόλιν μας κατὰ τὴν 21 ἰσταμένου μηνὸς ἑκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως ὁ κ. Μπενιζέλος Ροῦφος μέλος αὐτῆς μετὰ τοῦ Κ. Ἐπαμ. Δεληγεώργη, Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ Γραμματεῖς αὐτῶν Κ. Στάμος, Δ. Μακρῆς, Α. Παπαφράγκος, ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ πεζικοῦ Κ. Χ. Κατζικοστάθης καὶ ὁ ἀνθυπὸνταρχος Κ. Χ. Γρίβας. Ἡ ὑποδοχὴ ὑπὸ τε τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ ἐγένετο μεθ' ὅλης τῆς ἐπισημότητος ὡς ἀνήκει εἰς Κυβέρνησιν καὶ μάλιστα τὴν ἐκπορευομένην ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔθνος· ὁ δὲ Κ. Μπενιζέλος καὶ ὁ Κ. Δεληγεώργης διεξήγαγον ἐνταῦθα τὴν μεγάλην αὐτῶν ἐντολήν μετὰ πλείστης συνέσεως καὶ φιλοπατρίας καὶ προσήνεγκον διὰ τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν διαγωγῆς τὰς ἐπισημοτέρας ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα εὐρισκομένην εἰς τόσον κρίσιμον περίστασιν. Τὸ ἔθνος θέλει ἀνταμείψει τοὺς περιφανεῖς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας τοιοῦτων ἐξόχων ἀνδρῶν καὶ ἡ ἱστορία θέλει διασαλπίζει τὰς λαοφελεῖς αὐτῶν ἀρετάς. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἴσως ἀναχωρήσωσιν δι' Ἀθήνας τὴν ἐρχομένην Παρασκευήν.

.....

Οἱ ἀρεοπαῖται παρεχώρησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ τρίτον τῆς μισθοδοσίας των καὶ ἐν ἀνάγκῃ ὅλον τὸν μισθὸν των. Οἱ δὲ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τὸ τέταρτον, οἱ δὲ Ναυτικοὶ μιμούμενοι καὶ οὗτοι τούτους ἀφῆκαν καὶ αὐτοὶ τὸ τέταρτον, ὡς καὶ πολλοὶ ἕτεροι ἐκ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐχάρισαν καὶ αὐτοὶ τὸ τέταρτον τῆς μισθοδοσίας των. Οἱ δὲ ἔμποροι τῶν Ἀθηῶν ἐπρότειναν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι εἶναι ἔτοιμοι νὰ προσ-

φέρωσιν εἰς αὐτὴν εἴτε ὡς δάνειον εἴτε ὡς δωρεάν ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν.

—Ὁ Ταμίας Μεσολογγίου Κ. Ἀριστείδης Μαγκανάρας ἐκφράζει παραχώρησιν 50 δραχ. κατὰ μῆνα ἐκ τῆς μισθοδοσίας του εἰς τὴν Σ. Κυβέρνησιν.

—Ὁ ἐμπορικὸς σύλλογος Σύρου ἐπίσης προσφέρει εἰς τὴν Κυβέρνησιν δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐπλήρωσε μάλιστα πάντα τὰ καθυστερούμενα, προεπλήρωσαν δὲ φόρους διὰ τὸ μέλλον καὶ ὁ Δῆμος χορηγεῖ δραχμὰς 100 μηνιαίαν σύνταξιν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀειμνήστου Λεωτσάκου.

—Οἱ ἀνδρεῖοι ὑπαξιωματικοὶ τοῦ 8ου πεζ. Τάγματος προσεφέρθησαν νὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς ἀπλοῖ στρατιῶται.

—Ἡ τοιαύτη αὐταπάρνησις καὶ φιλοπατρία ὄλων σχεδὸν τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἀποδεικνύει τὴν ἀσύγκριτον ὑπεροχὴν τοῦ "Ἑλληνος εἰς τὴν κραταίωσιν τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ἐπαναστάσεως καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἀνώτερον παντὸς ἐπαίνου ὑφ' ὄλων τῶν λαῶν τῆς οἰκουμένης.

* *

Παραδίδομεν εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ ἐξῆς σπουδαῖον ἔγγραφον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, περιποιοῦν μεγίστην τιμὴν εἰς τὸν Κ. Δεληγεώργην.

Κύριε Πρύταμι !

Ἡ κατάλυσις τῆς Βασιλείας τοῦ Ὁθωνος συνεπιφέρει τὴν ἐξάλειψιν τῆς προσωνομίας τοῦ Πανεπιστημίου μας.

Ἡ μεγάλη αὕτη τιμὴ, ἧς ἠξιώθη ὁ πεσὼν βασιλεὺς δὲν ἐξῆψε τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην του, διότι ἡ τριακονταετὴς βασιλεία του ἀπέδειξεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ καρδίᾳ του σπέρμα Ἑλληνισμοῦ. Διώκων τὸν σκοπὸν ν' ἀντικαταστήσῃ εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἔθνους τὴν ἐδικὴν του θέλησιν, ἠθέτησε τὴν ὑπόσχεσιν νὰ δώσῃ συνταγματικὰς ἐλευθερίας εἰς τὸν τόπον, ὀρκισθεὶς δὲ μετέπειτα νὰ σεβασθῇ τὰς συνολογηθείσας, ἐνόθευσε τὴν δημοτικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν, ἀθετῶν τοὺς ὄρκους του, καὶ πρὸς τοῦτο κατεπάτησεν ὅλους τοὺς Νόμους, ἀνῴψωσεν εἰς δικαίωμα τοῦ στέμματος τὴν ἀτιμωρησίαν τῶν κακούργων, ἐπέβαλε τοῖς διοικοῦσι τὴν καταπίεσιν τῆς συνειδήσεως τῶν διοικουμένων ὡς ἐκπλήρωσιν καθήκοντος καὶ αὐτὸς πρῶτος γινόμενος τὸ παράδειγμα τῆς ἀσεβείας, ὤθησεν εἰς παντὸς εἶδους ἐγγλήματα, ἐκμεταλλεόμενος τὸν ὄργανισμὸν τῶν κομμάτων, καὶ τὴν δυσαναλογίαν ἀναμέσον Κράτους μικροῦ καὶ μοναρχίας πολυδυνάμου.

Οὕτω βασιλεύσας ἐπήνεγκε πανταχοῦ τὴν παραλυσίαν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὸ κοινοβούλιον, εἰς τὸν Στρατόν, εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἰς τὴν διοίκησιν, εἰς τὴν οἰκονομίαν, εἰς τὴν παιδείαν, εἰς πᾶν στρῶμα τῆς κοινωνίας καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἦθη αὐτῆς.

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἶχε καταδικασθῆ παρὰ πάντων ὡς σωρὸς κοκκάλων ! τόσον φθοροποιὰ ὑπῆρξεν ἡ καταλυθεῖσα βασιλεία ! Μόνον δὲ ὁ καθαιρεθεὶς Μονάρχης, ἐμπαίζων τὴν δυστυχίαν τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν Πατρίδος, ἐπηγγέλλετο αὐτῇ τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὅπως ἀποτελειώσῃ τὸ θῦμα του, ὑφαρπάζων τὴν ἀσθενῶς τεθωρακισμένην εὐσυνειδησίαν τινῶν, ἐπρόδιδε πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῆς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὡς ἀντιπαραγγέλλον τὸν Θρόνον τοῦ Προφήτου.

Ὅθεν τὸ ὄνομα Βασιλέως κακοποιήσαντος τὴν Ἑλλάδα δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐκφράζῃ, Ἑλληνισμὸν καὶ φιλοπατρίαν. Αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ καθεδρεύουσιν εἰς τὸ Ἔθνος, διότι αὐταὶ κατηργάσαντο τὴν μεγάλην καὶ ἀξιοθαύμαστον ταύτην ἐπανάστασιν αὐτοῦ. Τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον τῶν Ἑλλήνων καλεῖται τοῦ λοιποῦ («Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον»).

Ἀποστέλλων ὑμῖν τὸ ἐκδοθὲν πρὸς τοῦτο θέσπισμα, λυποῦμαι ὅτι δὲν θέλω παρευρεθῆ εἰς τὴν γενησομένην τελετὴν τῶν ἐγκαινίων, ἀλλὰ καὶ μακρόθεν θέλω εἶσθαι πιστεύω, παρὼν εἰς τὴν μνήμην τῆς σεβαστῆς ὀμηγύρεως ὡς τὸ τέκνον εἰς τὴν μνήμην τῆς Μητρός.

Ἡ Πατρίς εὐγνωμονεῖ πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος τῶν γραμμάτων. Τὸ Πανεπιστήμιον δὲν διέδωκε μόνον τὰ γράμματα εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ καὶ ἀνέθρεψε πολιτικῶς τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν καὶ ἐνέσταξεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς τὸ αἶσθημα τῆς ἀντιστάσεως πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς εὐνομίας. Εἰκοσιπενταετηρίδα δὲ τὸ Πανεπιστήμιον τὴν ἀνατροφὴν τοῦ Ἔθνους ἐπιμελούμενον, παρήγαγε τὴν Ἐπανάστασιν ! Ἐπανάστασιν καθολικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων, ἀξίαν δὲ τοῦ μεγαλοουργοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀναίμακτον, ἠθικὴν, μετριοπαθῆ, φίλην τῆς τάξεως καὶ τῆς εὐνομίας, ὑπερήφανον καὶ τολμηρὰν ἐνώπιον μυρίων κινδύνων, ἀγνὴν καὶ εὐσυνειδήτην. Ἡ ἐπανάστασις δὲν ὑπεκινήθη ἀπὸ βασιλικὴν οἰκογένειαν ἀντιπαραγγέλουσαν τὸν θρόνον τοῦ Ὄθωνος, οὔτε ὑπὸ φιλοδόξου τινὸς ἀρπαγὸς ἀτενίσαντος πρὸς τὴν βασιλικὴν πορφύραν, δὲν ἐπῆλθεν ὡς συνέπεια μακρᾶς διαμάχης ἀριστοκρατίας καὶ βασιλείας ἢ ἐπενεργείας ἐπὶ τὸ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων ξένης τινὸς ἐπικρατείας, δὲν εἶναι ἡχώ καθολικῆς τινος ἐπαναστάσεως ἐν Εὐρώπῃ, ἀσυνείδητος καὶ βεβιασμένη. Ἐν τῷ μέσῳ ἄκρας ἡσυχίας καὶ εἰρήνης ἡ Ἑλλάς ἀνέτρεψε θρόνον ὑπ' οὐδενὸς Πρίγκιπος ζηλευόμενον, ὑπ' οὐδεμιᾶς φιλοδοξίας ἐπιβουλεύ-

μενον, ἰστάμενον ἔρημον καὶ μόνον ἐν μέσῳ τῆς ἐντελεστεράς κοινωνικῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀκριβεστεράς εὐλαβείας τῶν ἡγεμονικῶν προνομίων. Μία μόνη φωνὴ διήγειρε τὸ ἔθνος, ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος, ἡ δ' ἀνατροπὴ ἐπῆλθεν ἐν ἀκαρεί, διότι πρὸ πολλοῦ ὁ θρόνος τοῦ Ὁθωνος ἦτον ἔρημος τῆς ἀγάπης τῶν Ἑλλήνων.

Πρὶν τελειώσω Κ. Πρύταμι, γρεωστῶ νὰ σᾶς ἀναγγείλω δύο παύσεις Καθηγητῶν, τὰς ὁποίας προσκάλεσα. Ἡ ἐπανάστασις σέβεται τὸ ἄσυλον τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μία τῶν πρωτίστων αὐτῆς φροντίδων ἔσεται ἡ ὀχύρωσις αὐτοῦ. Ἄλλ' ἡ πολιτεία τῶν παυθέντων Καθηγητῶν ἐταυτίζετο τῇ τοῦ πεσόντος συστήματος, ἂν δὲ τῆς ἀναστάσεως σκοπὸς εἶναι ἡ ἀνατροπὴ τῶν κακῶν καὶ ἡ ἀσφάλισις τοῦ μέλλοντος, οἱ καθηγηταὶ οὗτοι ἦσαν διπλοῦν πρόσκομμα τῆς ἐπαναστάσεως, ἦν τελοῦμεν. Εἶθε ποτὲ πλεόν καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου νὰ μὴ συμβουλευσῆ καὶ νὰ μὴ τελέσῃ τὴν κατάλυσιν τῶν νόμων καὶ τὸν ἀνδραποδισμόν τῶν Ἑλλήνων.

Προήγαγον εἰς τακτικούς Καθηγητὰς δύο τῶν ἐκτάκτων διὰ τὸ πολυχρόνιον τῆς εὐδοκίμου αὐτῶν διδασκαλίας καὶ τὴν ἄδικον πρὸς αὐτοὺς δυσμένειαν τῆς πεσοῦσης Κυβερνήσεως, ὁ δὲ Κ. Σαρῖπ ο λ ο ς παυθεὶς πρὸ χρόνων ἐξ αἰτίας τῶν φιλελευθέρων αὐτοῦ φρονημάτων, ἔπρεπε ν' ἀποκατασταθῆ, ὅταν ἡ δικαιοσύνη ἐπανάκαμψεν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἔθνους.

Ἐνόσω τὸ Ἔθνος μὲ τιμᾶ τῇ ἐμπιστοσύνῃ του, θέλω ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, πειθόμενος τῇ κοινῇ γνώμῃ καὶ τῇ συμβουλῇ τῶν τελούντων τὰ τῆς παιδείας, παρακαλῶ δ' ὑμᾶς καὶ τὸν Σεβαστὸν Σύλλογον τῶν Κ. Καθηγητῶν νὰ μ' ἀξιώσωσι τῆς συνδρομῆς των.

Ε. Δ. ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ

Ἵπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως

Z/6.

Εἰς τὴν περιβόητον δίκην ἐναντίον ὑπουργῶν τῆς κυβερνήσεως Βούλγαρη κατηγορηθέντων διὰ διαφόρους παραβάσεις τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων, ὁ Σαρίπολος μετέσχεν ὡς συνήγορος. Σταχνολογοῦνται κατωτέρω χαρακτηριστικὰ τινα ἀποσπάσματα ἀπὸ διάφορα ἔντυπα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν δίκην ταύτην, καὶ διεφυλάχθησαν ὑπὸ τοῦ Σαρίπολου. Εἰς τὰ καταχωριζόμενα ἀποσπάσματα περιελή-

φθῆσαν καὶ αἱ μαρτυρικαὶ καταθέσεις σημαϊνόντων προσώπων, ὡς ὁ Π. Καλλιγᾶς καὶ Π. Παπαροηγόπουλος.

Τὸ Κατηγορητήριον :

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ
ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ
ΒΟΥΛΙΑΣ

Πρὸς τὴν Βουλῆν

Συνεπεία τοῦ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου ε.ε. ψηφίσματος τῆς Βουλῆς, ὑπερ ἀνεκοινώθη εἰς τὴν εἰδικὴν ταύτην ἐπιτροπὴν (τὴν ἐκλεχθεῖσαν δι' ἐπὶ τούτῳ ἐκλογῆς ὑπὸ τοῦ Σώματος) διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 412 ε.ε. ἐγγράφου τοῦ κυρίου Προέδρου τῆς Βουλῆς, καὶ δι' οὗ ψηφίσματος ἀνετέθησαν εἰς αὐτὴν ἀνακριτικὰ καθήκοντα, ὅπως ἀνακρίνη ἀπάσας τὰς ἐν τῇ προτάσει κατηγορίας τῆς 29 8βρίου ε.ε. τῶν βουλευτῶν Γερ. Ζωχιοῦ, Δ. Βουλπώτου, Ἄρ. Βαλέττα καὶ Τιμολέοντος Φιλήμονος ἀναφερομένας καὶ ρητῶς κατονομαζομένας ἐγκληματικὰς πράξεις, τὰς διαπραχθείσας ὑφ' ὄλων τῶν ὑπουργῶν τοῦ πρώην ὑπουργείου Βουλγαρῆ, τοῦ συγκειμένου ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν Δημ. Βούλγαρη, ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ πρωθυπουργοῦ, Βασιλείου Νικολοπούλου, ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, Ἰωάννου Δεληγιάννη, ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, Ἰω. Βαλασσοπούλου, ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, Δημητρίου Γρίβα, ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, καὶ Δημητρίου Τριγέτα, ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν.

Ἐπιληφθεῖσα ἀμέσως τακτικῶν ἀνακρίσεων καὶ καθ' ὅλας τὰς νομίμους διατυπώσεις, προσέβη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐξήκοντα (60) μαρτύρων καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ Κράτους δι' εἰδικῶν παραγγελιῶν αὐτῆς πρὸς κατὰ τόπους εἰσαγγελεῖς καὶ ἀνακριτὰς, ἀνεζήτησε παρὰ τῶν διαφόρων ὑπουργείων πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἐγγράφα, τὰ συνδεόμενα μετὰ τῶν πράξεων, δι' ἃς ἡ προκειμένη κατηγορία, ἐκάλεσεν ἀμέσως πάντας τοὺς ἐνταῦθα διαμένοντας κατηγορουμένους πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀπολογίαν εἰς τὴν κατ' αὐτῶν εἰδικῶς πρὸς ἕλαστον ἀπαγγελθεῖσαν κατηγορίαν, διὰ δὲ τοὺς δύο ἀπόντας ἐξ Ἀθηνῶν πρῶην ὑπουργοὺς Δ. Γρίβαν καὶ Ἰωάννην Δεληγιάννην ἔδωκε τὰς

δεούσας παραγγελίας πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀπολογίαν ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐξηκολούθησε μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ταχύτητος καὶ δραστηριότητος τὰς ἀνακρίσεις ταύτας.

.....

11) Ὁ Π. Καλλιγᾶς, δικηγόρος, βεβαιοῖ ὅτι, ἀφοῦ ἀνεφύη ἡ δυσχέρεια τῆς ἀπαρτίας τῆς Βουλῆς, καὶ ὑποθέτει μετὰ τὰς 30 9βρίου 1874, προσεκλήθησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν οἱ Κύριοι Π. Παπαρρηγόπουλος, Α. Διαμαντόπουλος, Ἰω. Τυπάλδος, Ν. Σαρίπολος, ὡς ἐνθυμεῖται, καὶ ὁ Ν. Δαμασκηνός, καθὼς καὶ ὁ μάρτυς, διὰ νὰ γνωμοδοτήσωσι περὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἀρθροῦ 56 τοῦ Συντάγματος. Ἡ συνεδρίασις ἐγένεεν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κυρίων Δ. Βούλγαρη, Δ. Γρίβα, Ἰω. Βαλασσοπούλου καὶ Β. Νικολοπούλου, δὲν ἐνθυμεῖται δὲ ἂν ἦτο καὶ ἄλλος ὑπουργὸς παρών. Ἐτέθησαν δὲ εἰς αὐτοὺς περίπου τρία ζητήματα : ἂν καὶ διὰ τὴν ἀπαρτίαν τῆς Βουλῆς ἀπαιτεῖται τὸ ἡμισυ πλεόν ἐνὸς τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν : ἂν μόνον τῶν λαβόντων εἰσιτήρια ἢ τῶν παρόντων. Οἱ πλειῆστοι ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ μάρτυς, ἐξεφράσθησαν ὅτι ἀπαιτεῖται τὸ ἡμισυ πλεόν ἐνὸς τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν· ἐπειδὴ δὲ ἡγέρθη δισταγμός τις, καὶ οἱ κ.κ. Βαλασσόπουλος καὶ Νικολόπουλος ὑπεστήριξαν τὴν ἐναντίαν γνώμην προσεκλήθησαν νὰ ἐπανέλθωσι τὴν ἐπαύριον, διὰ ν' ἀποφανθῶσι πλεόν μεμελετημένοι· τὴν ἐπαύριον συνῆλθον εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπὶ παρουσίᾳ μόνον τοῦ Ἰωάν. Βαλασσοπούλου, ὅστις πολὺ ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἀλλ' ἀφῆκεν εἰς αὐτοὺς νὰ διασκεφθῶσι μόνον, οὗτοι δὲ ὁμοφώνως ἀπεφάνθησαν, ὡς καὶ πρότερον, περὶ τῆς ἀπαρτίας ἐκ τοῦ ἡμίσεος πλεόν ἐνὸς τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐζητήθη παρ' αὐτῶν ἐγγραφὸς ἢ γνωμοδότησις, ἀνέθηκαν εἰς τὸν Ν. Σαρίπολον τὴν ἐπαύριον ν' ἀνακοινώσῃ τὴν γνωμοδότησιν ταύτην πρὸς τὸν κ. Βούλγαρη, νὰ ἐρωτήσῃ δὲ αὐτὸν ἐὰν ἀπαιτῆ ἐγγραφὸν ἔχθεσιν· ἔμαθον δὲ κατόπιν ὅτι τοιαύτη δὲν ἐζητήθη· ὅτι ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Κ. Βαλασσοπούλου εἰς τὸ νὰ πείσῃ αὐτοὺς (τοὺς νομικοὺς) νὰ δεχθῶσι τὴν ἐναντίαν ἐκδοχὴν, κατὰ τὸν μάρτυρα, «δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἀπαρτίας πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ὑπουργείου καὶ ἐπιψήφισιν τῶν προτάσεων αὐτοῦ»· τοῦτο δὲ κατέθεσεν ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

12) Ὁ Π. Παπαρρηγόπουλος, δικηγόρος, βεβαιοῖ ὅτι ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς τότε Κυβερνήσεως ἐκάλεσε πλείονας ἐκ τῶν ἐνταῦθα νομικῶν, ἐν οἷς καὶ τὸν μάρτυρα, διὰ ν' ἀκούσῃ τὴν γνώμην των περὶ τινων ζητημάτων· ἐνθυμεῖται δὲ ὅτι μεταξύ τῶν νομο-

μαθῶν ἦσαν οἱ Κύριοι Καλλιγᾶς, ὁ Διαμαντόπουλος, ὁ Ἰω. Τυπάλδος, ὁ Σαρίπολος, τῶ φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο καὶ ὁ Ν. Δαμασκηνὸς καὶ Στ. Κασσιμάτης· ὅτε ἐπῆγεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, εἶδεν ἐκεῖ συνηγμένους τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον καὶ τοὺς ἀνωτέρω εἰρημένους, εἶρε δὲ συνάμα συζητούμενον ἤδη τὸ ζήτημα : ἂν Βουλευτῆς, οὗ ἡ ἐκλογή ἐξηλέγχθη καὶ ἐπεκυρώθῃ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ, δύναται προσερχόμενος εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, ὅπως ὀρκισθῆ, νὰ δώσῃ τὸν ὄρκιον του, καὶ τοι μὴ οὔσης τῆς Βουλῆς ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ. Περὶ τούτου ὁ μάρτυς ὑπέβαλέ τινας παρατηρήσεις, ἐξ ὧν ἠδύνατο νὰ συναχθῆ τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχουσι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ διατύπωσις αὕτη τῆς ὀρκοδοσίας δύναται νὰ ἐκτελεσθῆ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, καίτοι μὴ προσελθόντων ἀκόμη ὅλων τῶν μελῶν αὐτῆς, ὧν ἡ παρουσία εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς νομίμου ἀπαρτίας· ἀλλὰ τότε ὁ συνάδελφος αὐτοῦ κ. Καλλιγᾶς τῶ παρετήρησεν ὅτι ὑπέβαλε τὰς παρατηρήσεις ταύτας, μὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὸ ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς γενομένων, τὸ ἄρθρον δηλαδή, καθ' ὃ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ καταλόγου οὐδὲν δύναται νὰ γείνη ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, πρὶν ἢ ἀναγνωσθῶσι τὰ πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως καὶ ἐπικυρωθῶσι ὑπὸ τῆς Βουλῆς· ἐντεῦθεν ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ συνάγεται ὅτι οὔτε ὀρκοδοσία, οὔτε ἄλλο τι δύναται νὰ λάβῃ, χώραν «ἐνώπιον τῆς Βουλῆς» πρὶν ἢ αὕτη ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ ἐπικυρώσῃ τὰ πρακτικὰ καὶ ἐνίοτε συζητήσῃ, καὶ ἀποφασίσῃ, περὶ τῶν κατὰ τῆς συντάξεως τῶν πρακτικῶν γενομένων ἀντιρρήσεων· ὁμολογῆσας δὲ τότε ὁ μάρτυς ὅτι τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις του ὑπέβαλε χωρὶς ν' ἀναγνώσῃ τὸ εἰρημένον ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ἀνέγνω αὐτὸ καὶ ἐξέφρασε γνώμην σύμφωνον πρὸς τὴν τοῦ συναδέλφου του Καλλιγᾶ, ὅτι δηλ. κατὰ τὸ σαφὲς ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ, ὀρκοδοσία δὲν δύναται νὰ γείνη πρὸ τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐπικυρώσεως τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Εἰς τοῦτο συνεφώνησαν οἱ πλείστοι ἐκ τῶν προσελθόντων νομομαθῶν· ὅτι ἔπειτα ἐτέθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀπαρτίας, ἥτοι ἐὰν διὰ λόγους κωλύσεως οἰουσδήποτε τῶν βουλευτῶν ἦναι συγχωρημένον νὰ θεωρηθῆ ἡ Βουλὴ ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ, καὶ τοι μὴ παρόντων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τοῦ ἡμίσεος πλέον ἐνός τῶν Βουλευτῶν, οὓς κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς Βουλευτῶν Νόμον δικαιοῦνται αἰ ἐπαρχίαι νὰ πέμπωσιν εἰς τὴν Βουλὴν, ὅτι ἅμα ἐτέθη τὸ ζήτημα τοῦτο, ὁ Κ. Καλλιγᾶς παρετήρησεν ὅτι ἡ ἀποφατικὴ αὐτοῦ λύσις εἶναι τοσοῦτον πρόδηλος, ὥστε πείθεται ὅτι οὔτε κἀν νὰ τεθῆ τοιοῦτον ζήτημα πρέπει· ἐπὶ τοῦτο συνεφώνησαν, ὡς νομίζει πάντες· τοῖς

ἐγένετο δὲ ἡ πρότασις νὰ συνέλθωσιν ἐκ νέου μόνοι ἄνευ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ νὰ σκεφθῶσι περὶ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων· συνῆλθον τῷ ὄντι ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπου εὔρον καὶ ἐν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τὸν ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως· σκεφθέντες δὲ ἐκ νέου, δὲν εὔρον λόγους δυναμένους νὰ μεταβάλωσι τὴν ἄπαξ καταρτισθεῖσαν περὶ τῶν ζητημάτων τούτων πεποιθήσιν αὐτῶν· ἐγένετο μάλιστα πρότασις νὰ συνταχθῇ περὶ τούτου ἔκθεσις, ἀλλὰ ἐθεωρήθη τοῦτο περιττόν, ἀνέθηκαν δὲ εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ συνταγματικοῦ Δικαίου νὰ διαβιβάσῃ πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὴν γνώμην αὐτῶν· ὅτι τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν ἐζητήθη ἡ γνώμη αὐτῶν, βεβαίως δὲν ἀντελήφθη, διότι ἐν τῷ Συμβουλίῳ οὐδεὶς ἐκ τῶν ὑπουργῶν τοῖς ἀνεκοίνωσέ τι περὶ τούτου, ἀλλ' αὐτὸς ὑποθέτει ἐκ τῶν τότε συμβαινόντων ὅτι ἡ θέσις τῶν ζητημάτων τούτων καὶ ἡ περὶ αὐτῶν συζήτησις δὲν προεκλήθη ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ πλουτίσῃ ἡ ἐπιστήμη τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου καινοπρεπῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ νομολογία τοῦ δικαίου τούτου.

.....

25) Ὁ Παναγιώτης Πατσιάδης * βεβαίῳ ὅτι ὁ Δημήτριος Γρίβας, μεθ' οὗ ἐγνωρίσθη λίαν στενωῶς ὁ μάρτυς, εἰς τινα ὁμιλίαν ἐμπιστευτικὴν τῷ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Βασιλεία θὰ ἀποκτήσῃ μεγάλην δύναμιν, ἡ δὲ Βουλὴ δὲν θὰ δύναται νὰ κάμῃ τίποτε, συνεπῶς οἱ ὑπάλληλοι δὲν θὰ παύωνται κατὰ τὰς ὁρέξεις τῶν βουλευτῶν· ὅτι ἐκ τούτου ἐλευθέρως τεκμαίρεται ὁ μάρτυς, ὅτι ὁ Γρίβας προέθετο μεμελετημένως τὴν ἀνατροπὴν τοῦ καθεστώτος καὶ τὴν ἐκμηδένισιν τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῆς Βουλῆς· ὅτι εἰς τοὺς λόγους τούτους ἀπέδωκε σημασίαν ὁ μάρτυς, διότι ὡς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ κ. Γρίβα, ὡς ὑπουργοῦ, καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀδιαλλείπτων καὶ συνεχῶν ἐπισκέψεων τοῦ γραμματέως τοῦ Βασιλέως Καλλίνσκη, ἐπὶ ὥρας δις καὶ τρίς καθ' ἡμέραν διαλεγομένου καὶ συσχεπτομένου μετ' αὐτοῦ, εὐκόλως ἠδύνατο νὰ ἐννοηθῇ μελετημένη τις προσβολὴ κατὰ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως τῆς Βουλῆς· ὅτι τὸ γεγονός τοῦτο εἶπεν ἔντρομος εἰς τοὺς Θρασυβ. Ζαίμην, Θ. Δηλιγιάννην καὶ Ν. Μαυροκορδάτον καὶ τοῖς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν νὰ ὦσιν ἄγρυπνοι, διότι τὰ τῆς πολιτείας βαδίζουσιν ἐκρῦθμως, ἐπικειμένου κινδύνου μελετηθέντος·

.....

* *Συνητήσαμεν ἤδη τὸ ὄνομα ἀνωτέρω, σελ. 81· εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιοαισθητοῦ λιβέλλου κατὰ τοῦ Σαριπόλου ;*

17) Ὁ Γεράσιμος Ζωχιός, βουλευτής, βεβαιοῖ ὅτι συνήθως προσήρχετο εἰς τὴν Βουλὴν ἐκ τῶν πρώτων, ἐπειδὴ δὲ τὴν 30 9βρίου 1874 κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν τῆς συνεδριάσεως ἦσαν ὀλίγιστοι παρόντες βουλευταί, ὡς ἐπιστεύετο ἕνεκα τῆς ἑορτῆς, ἐπίστευσεν ὁ μάρτυς ὅτι δὲν θὰ κατωρθοῦτο συνεδρίασις καὶ ἀνεχώρησε· μεταξύ δὲ τρίτης καὶ τετάρτης ὥρας τυχαίως διαβαίνων ἐκ τῆς ἀλλῆς τοῦ Βουλευτηρίου ἔμαθεν ὅτι μέγας ἐπικρατεῖ ἐν αὐτῷ θόρυβος· εἰσελθὼν δὲ ἀπήνησεν ἐξερχόμενον τὸν Κ. Μαυρομιχάλην· εὔρε δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀντιπολιτευομένους βουλευτάς, τὸν Ρούκην ἐλέγχοντα ἀποτόμως τὴν Βουλὴν, τὸν πρόεδρον αὐτῆς ἐξαιρέτως τὴν Κυβέρνησιν, ὑπὲρ πάντας δὲ τὸν τότε ὑπουργὸν τῆς Ἐκπαιδεύσεως· ἐκτὸς τοῦ Ρούκη, ἀντιπολιτευόμενοι βουλευταί ἦσαν καὶ οἱ Παγκράτης, καὶ Μίλησης, οἵτινες μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησαν· ἐπλησίασεν (ὁ μάρτυς) τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν πῶς ὑποφέρουν τὸν Ρούκην ὑβρίζοντα καὶ δὲν ἀναγινώσκουν τὸν κατάλογον πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαρτίας ἢ μὴ, ἀνεγινώσκοντο δὲ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Μπότσης τὰ φορολογικὰ νομοσχέδια, ὁ δὲ ὑπουργὸς Νικολόπουλος τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν εἶναι τι σπουδαῖον, διότι ἀναγινώσκονται εἰς πρώτην ἀνάγνωσιν τὰ φορολογικὰ νομοσχέδια· μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, ἐντραπείς ὁ βουλευτής Μπότσης κατέβη ἀπὸ τοῦ προεδρείου καὶ ἀνέβαλε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, οὗ ἤρξατο ἡ συζήτησις· ἀκούσας ὁ μάρτυς ὅτι προβαίνουν εἰς τὸν προϋπολογισμόν, ἀνέβη εἰς τὸ βῆμα καὶ ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τοῦ κονδυλίου τῶν πρεσβειῶν ἤλεγχε τοὺς ὑπουργοὺς ὡς πρὸς τὰ συμβαίνοντα, διότι ὁ Ρούκης δὲν ἔπαυε προπηλακίζων τοὺς βουλευτάς· τότε ὁ Ρούκης τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν «πῶς σύ, κύριε Ζωχιέ, συναινεῖς νὰ συμπράξῃς μετὰ Βουλῆς μὴ ἐν ἀπαρτίᾳ!» καταβάς δὲ ὁ μάρτυς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐκάθησεν εἰς ἐν τῶν θρανίων· ἐπειδὴ δὲ ἐντρεπόμενος ἐκρύβη ὁ βουλευτής Πονηρόπουλος εἰς ἐν τῶν δωματίων, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἔξω ὁ μάρτυς, διὰ νὰ μεταλάβῃ τῆς αἰσχύνης· εἰς δὲ ἐκ τῶν βουλευτῶν τῶν συμπολιτευομένων, ἂν δὲν ἀπατᾶται, ὁ Μπουφίδης, τῷ εἶπεν «ἀπορῶ πῶς δὲν θέλουν ν' ἀναγνώσουν τὸν κατάλογον»· ὁ δὲ μάρτυς τῷ ἀπεκρίθη «καὶ δὲν τὸ ἐννοεῖς; δὲν ἀναγινώσκουν τὸν κατάλογον, διότι δὲν εἴμεθα ἐννεμήγοντα ἔξ»· μετ' ὀλίγον ἦλθεν ὁ βουλευτής Σωτηρόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐνέστη περὶ μὴ ἀπαρτίας τῆς Βουλῆς, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔλαβεν ἀπόκρισιν· ἀναχωρησάντων δὲ τοῦ κυρίου Ρούκη καὶ Σωτηροπούλου, ἀντιπολιτευόμενος ἔμεινεν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ μόνον ὁ μάρτυς· βεβαίως δέ, ὡς λέγει, δὲν ἦσαν παρόντες ἐννεμήγοντα ἔξ· ἐψηφίσθη δὲ ὁλόκλη-

ρος ὁ προϋπολογισμὸς ἐν σιγῇ καὶ κατηφείᾳ μεγάλη· μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς συζητήσεως, διαλυθείσης τῆς συνεδριάσεως, ἀνεχώρησε καὶ ὁ μάρτυς· ἂν δὲν ἀπατᾷ ἡ μνήμη τὸν μάρτυρα, ὁ τότε ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Βαλασσόπουλος ὑπέβαλε πρότασιν περὶ συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἀποχωρήσεως Ἐπισκόπων, ἀλλ' ἡ Βουλὴ δὲν συγκατετέθη, ὁ δὲ μάρτυς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ («τὸ Πηδάλιον») πρὸς ἀντίκρουσιν. Ἐπιδειχθέντος ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὸν μάρτυρα τοῦ καταλόγου τῆς 30 Ἰβρίου 1874, ἐν ᾧ φαίνεται σημειωμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς παρόντος, οὗτος εἶπεν ὅτι κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ καταλόγου δὲν ἦτο παρὼν καὶ κακῶς ἦτο σημειωμένος ἐν αὐτῷ ὡς παρὼν, διότι αὐτὸς προσῆλθεν εἰς τὴν συζήτησιν κατόπιν, ἀναγιγνωσκόμενων τῶν φορολογικῶν νομοσχεδίων· προσέθηκε δὲ ὁ μάρτυς ὅτι καθ' ὅλην τὴν συνεδριάσιν τῆς 30 Ἰβρίου 1874, ἀφ' ἧς ὁ μάρτυς προσῆλθε, δὲν ἦτο ἀπαρτία.

.....

Ἄπολογία τῶν κατηγορουμένων

Ἀθήναι, 20 Νοεμβρίου 1875

Ἐξέτασις Δημ. Βούλγαρη.

Ἐρ. : Πῶς ὀνομάζεσθε κτλ. ;

Ἀπ. : Δημήτριος Βούλγαρης, ἐγεννήθην εἰς Ὑδραν καὶ κατοικῶ εἰς Ἀθήνας, ἐτῶν 73, βουλευτῆς καὶ χριστιανὸς ὀρθόδοξος.

Ἐρ. : Κατηγορεῖσθε, 1) ὅτι τὴν 30 Νοεμβρίου 1874, τὴν 19, 20, 21, 22, 23, 24 27 καὶ 28 Μαρτίου 1875, ὡς ὑπουργὸς τοῦ Κράτους μετὰ τῶν λοιπῶν συνυπουργῶν, συνελθόντες εἰς τὸ βουλευτήριον μετ' ἄλλων βουλευτῶν, ὧν τὸ ὅλον, συμπεριλαμβανομένων καὶ ὑμῶν τῶν ὑπουργῶν, οὐδέποτε ὑπερέβη τοὺς 92, κατὰ τὰς πλείστας δὲ τῶν ἀνωτέρω ἡμερῶν οὐδὲ τοὺς 80, ἀντεποιήθητε Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν, μὴ ἐπιτρεπομένην εἰς ὑμᾶς, ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀπατήσετε τὸ Κράτος καὶ τὸν Βασιλέα καὶ ἐπιτύχητε ἀθέμιτον ὄφελος.

2) Ὅτι ἐξεδώκατε ἐν ὀνόματι τῆς Βουλῆς, καὶ ὡς νὰ ἦσαν ὑπ' αὐτῆς ταύτης ἐκδεδομένα, τὰς ἐπομένας νομοθετικὰς πράξεις, ἧτοι τὰ ὑπὸ στοιχεῖα ΦΖ', ΦΗ', ΦΘ', ΦΙ', ΦΙΑ', ΦΙΒ', ΦΙΓ', ΦΙΔ', ΦΙΕ', ΦΙΖ', ΦΙΗ', ΦΙΘ', ΦΚ', ΦΚΑ', ΦΚΒ', ΦΚΓ', ΦΚΔ', ΦΚΕ', ΦΚΣΤ', ΦΚΖ', ΦΚΗ', ΦΚΘ', ΦΛ', ΦΛΑ', ΦΛΒ', ΦΛΓ', ΦΛΔ', ΦΛΣΤ', ΦΛΖ' καὶ ΦΛΗ', ὡς Νόμους δημοσιευθέντα νομοσχεδία.

3) Ὅτι ἐπροκαλέσατε ὡς συνταγματικοὶ καὶ ὑπεύθυνοι ὑπουργοὶ τὴν κύρωσιν τῶν πλαστῶν τούτων νόμων, ἐκυρώσατε δὲ καὶ ἐδημοσιεύσατε αὐτούς ὡς γνήσιους νόμους τοῦ Κράτους, καὶ ὡς νὰ ἦσαν ἐνδεδομένοι παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, βεβαιώσαντες οὕτως ἐπὶ τῇ ἐπισημότητι τῆς ἀρχῆς ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως μὴ ἀληθῆ πράγματα ὡς ἀληθῆ, καὶ

4) Ὅτι ἐξετελέσατε τοὺς πλαστοὺς τούτους νόμους ὡς νόμους τοῦ Κράτους, εἰσπράξαντες φόρους, δαπανήσαντες δημόσια ἔσοδα, διαθέσαντες δημοσίαν περιουσίαν, ἀκυρώσαντες καὶ μεταρρυθμίσαντες προγενεστέρους νόμους καὶ συμβόλαια τοῦ Κράτους, ἀπονείμαντες βαθμοὺς στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν καὶ δημιουργήσαντες πρὸς ὄφελος ἄλλων καὶ ζημίαν τῆς Ἐπικρατείας δικαιώματα καὶ ἀξιώσεις.

Τί ἀπολογεῖσθε ;

Ἄπ. : Ἦκουσα τὴν κατηγορίαν. Ἐπὶ τῇ χαλκευθείσῃ ταύτῃ κατηγορίᾳ, φρονῶ, ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προτείνω ἐπὶ τοῦ παρόντος δικαιολογήσεις. Ἄρμοδίως δὲ καταλλήλως θέλω πράξει τοῦτο, ἐὰν ἡ χρεῖα τὸ καλέσῃ, ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου.

Συνετάχθη ἡ παροῦσα καὶ ἀναγνωσθεῖσα ὑπογράφεται.

Ὁ ἐξετασθεὶς

Δ. Γ. Βούλγαρης

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Μ. Κ. Κανάρης, Μέλετ. Ρουσσόπουλος, Χ. Α. Χρηστόπουλος, Γ. Φλωριᾶς, Λ. Ι. Κατσίνας, Π. Κ. Μανέτας, Κ. Ἀναγνωστόπουλος, Γρ. Μαυρομαρᾶς, Β. Πήλληλας.

* *

.....

Ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων τούτων, ἐν οἷς καὶ οἱ δικηγόροι καὶ καθηγηταὶ Παῦλος Καλλιγᾶς καὶ Πέτρος Παπαρρηγόπουλος κ.ἄ. . . , προκύπτει ὅτι, ἐν τῇ συναθροίσει τῶν βουλευτῶν, ἥτις ἐγένετο ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τὴν 19 Μαρτίου 1875, δὲν ἦσαν παρόντες ἐν ἀρχῇ εἰμὴ μόνον 92, ὅτι ὁ τότε προσωρινὸς Πρόεδρος τῆς Βουλῆς Γ. Ρεβελιώτης, κατασκευάσας ἰδίαν συνταγματικὴν νομολογίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς νομίμου ἀπαρτίας, ἐκήρυξε τὴν συνάθροισιν ταύτην ἐν νομίμῳ τῆς Βουλῆς ἀπαρτία, καὶ ὅτι μόνον εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐπῆλθον δριμύτατα κατ' αὐτοῦ ἔνδεκα βουλευταί, Ἀθ. Ροντήρης, ὁ Ἄλεξ. Κατσαίτης, ὁ

Ἄναστ. Τρύφωνας, ὁ Βολταίρας, ὁ Βανδῶρος, ὁ Κάγκας, ὁ Μαρτσουῆκος, ὁ Τσερτίδης, ὁ Λογιωτατίδης, ὁ Ἄνεξάρτητος καὶ ὁ Ν. Ἀποστόλης, διαμαρτυρόμενοι κατὰ τῆς τοιαύτης παρανομίας καὶ ἀποκαλοῦντες αὐτὴν προδοσίαν τῆς πατρίδος· τοῦ δὲ προσωρινοῦ προέδρου θεωροῦντος κατὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ὅτι καὶ μόνον 85 βουλευταὶ δύνανται ἂν ἀποτελέσωσι νόμιμον ἀπαρτίαν καὶ καλοῦντος παρισταμένους βουλευτὰς ἀνωμότους, ὅπως ὀρκισθῶσι τὸν τοῦ βουλευτοῦ ὄρκον, οἱ ἄνω ἔνδεκα (11) βουλευταὶ ἐξήνεγκαν γοεράς τὰς διαμαρτυρήσεις των, οἱ δὲ 9 ἐξ αὐτῶν ἀπεχώρησαν πάραυτα καὶ ἀπῆλθον τοῦ βουλευτηρίου πρὸ πάσης ὀρκοδοσίας. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτῶν ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος προέβη εἰς τὴν ὀρκοδοσίαν τῶν ἀνωμότων βουλευτῶν, οἱ δὲ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης παραμείναντες δύο βουλευταὶ Ἄνεξάρτητος καὶ Λογιωτατίδης διεμαρτυρήθησαν καὶ ἀπεχώρησαν καὶ οὗτοι εἰπόντες «φεύγομεν καὶ ἡμεῖς, διὰ τὸ μὴ εἶσθε ἐν ἀπαρτίᾳ οὔτε κατὰ τὴν ὑμετέραν θεωρίαν». Ἀποχωρησάντων τῶν ἔνδεκα (11) τούτων βουλευτῶν, δὲν ὑπελείφθησαν ἐν τῇ συναθροίσει ἐκείνῃ τῆς Βουλῆς εἰμὴ μόνον 81 βουλευταὶ, ἐν τούτοις ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος ὄρκισε τοὺς ἀνωμότους βουλευτὰς, ὡσανεὶ εἶχε νόμιμον Βουλὴν παροῦσαν, καὶ κατόπιν προέβη εἰς ἐξελέγξεις ἐκλογῶν καὶ ἄλλας παρανόμους πράξεις. Τί ὅμως ἐπενόησε, παρούσης καὶ ἐπινευούσης εἰς ὅλα τὰ ἀξιοθρήνητα γεγονότα τῆς Κυβερνήσεως ὀλοκλήρου; ἐθεώρησεν ὅτι νομιμοποιεῖ τὴν ὀρκοδοσίαν τῶν ἀνωμότων βουλευτῶν, ἐὰν δι' ἀλλοιώσεως καὶ πλαστογραφήσεως τῶν πρακτικῶν τῶν τε ἐστενογραφημένων καὶ τῶν ἐπισήμων, προτάξῃ τὴν ὀρκοδοσίαν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς ἀποχώρησιν τῶν 9 βουλευτῶν· διὰ τοῦτο εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἔντυπα τῶν τε ἐστενογραφημένων καὶ τῶν ἐπισήμων πρακτικῶν ἡ ὀρκοδοσία φαίνεται ὡς προηγηθεῖσα τῆς τῶν διαμαρτυρηθέντων βουλευτῶν ἀποχωρήσεως. Κατειργάσθη δὲ τὴν ἀλλοίωσιν καὶ πλαστογραφίαν ταύτην ὡς ἐξῆς· παρέλαβεν, ὡς λέγει ὁ μάρτυς Γραμματικὸπoulos, τὰ ἐπὶ τοῦ κυανοῦ χάρτου γεγραμμένα πρωτότυπα χειρόγραφα τῶν μεταφρασάντων τὰ στενογραφήματα ἰδιοχείρως δύο στενογράφων, τοῦ Γ. Βλάχου καὶ τοῦ Ν. Ἰω. Οἰκονόμου, οἵτινες μόνον ἔλαβον μέρος ὡς στενογράφοι καὶ ἔγραψαν τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἐπὶ δὲ τοῦ περιεχομένου τῶν πρωτοτύπων μεταφράσεων τοῦ στενογράφου Γεωργίου Βλάχου ἐπέφερον ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς ἐπὶ τοῦ μέρους αὐτῶν τοῦ ἀφορῶντος τὴν ἀποχώρησιν καὶ τὴν ὀρκοδοσίαν, οὕτω δὲ ἠλλοιωμένας τὰς μεταφράσεις ταύτας ἔδωκε πρὸς ἀντιγραφὴν εἰς τὸν Γραμματικὸπouλον· ἀλλὰ τούτου παρατηρήσαντος ὅτι ἀδυνατεῖ ὡς ἐκ τῶν πολλῶν ἀλλοιώ-

σεων ν' ἀντιγράψῃ αὐτά, ὁ Γ. Ρεβελιώτης ὑπηγόρευσεν αὐτῷ καὶ ἔγραψεν ἐπὶ λευκοῦ χάρτου περιεχόμενον πρακτικῶν ἀλλοίων τοῦ ἀληθοῦς, ἤτοι προτάσσον τὴν ὀρκοδοσίαν τῆς ἀποχωρήσεως· μετὰ δὲ τὴν ἀντιγραφὴν, τὰ μὲν ἐπὶ κυανοῦ χάρτου σχετικὰ πρωτότυπα φύλλα παρέλαβεν ὁ Ρεβελιώτης οὗτος, ἀντικατέστησε δὲ ταῦτα διὰ τῶν ἐπὶ λευκοῦ χάρτου ὑπὸ τοῦ Γραμματικοποῦλου ἀντιγραφέντων, ὥστε ἤδη αἱ πρωτότυποι χειρόγραφοι μεταφράσεις τῶν στενογράφων, ἄς ἰδιοχείρως ἔκαμαν ἀμφότεροι ἐπὶ κυανοῦ χάρτου δι' ὅλα τὰ γεγονότα τῆς συναθροίσεως ἐκείνης τῆς 19 Μαρτίου 1875, δὲν ὑπάρχουσι πλήρεις, ἀλλ' ὑποβολιμαῖαι ἐν μέρει καὶ ἐν πολλοῖς φύλλοις ἐκ λευκοῦ χάρτου, προσηρημένοις ἐν τῇ συνεχείᾳ τῆς ἀφηγήσεως τῶν γεγονότων, ἐφ' ἧς κυρίως ὑπάρχει ἡ ἀλλοίωσις τοῦ περιεχομένου ὡς πρὸς τὴν προτεραιότητα τοῦ γεγονότος τῆς ἀποχωρήσεως τῶν διαμαρτυρηθέντων καὶ ἀποχωρησάντων βουλευτῶν καὶ τῆς ὀρίσεως τῶν ἀνωμότων· ἡ ἀλλοίωσις δὲ αὕτη καὶ πλαστογράφῃσι τῶν πρακτικῶν ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐν τοῖς πρωτοτύποις χειρογράφοις τῶν ἐπίσημων πρακτικῶν τῆς συναθροίσεως ἐκείνης φαίνονται προσθεθειμένοι ἐν τῷ περιθωρίῳ αἱ λέξεις «οὔτω δὲ ἀποχωρησάντων τῶν ἐνισταμένων, ἀκολουθῶν κτλ.».

Διὰ ταῦτα

Ἡ ἐπὶ τῆς κατηγορίας τῶν ὑπουργῶν τοῦ πρώην ὑπουργείου Βούλγαρη Εἰδικὴ Ἀνακριτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς προτείνει καθ' ὁμοφροσύνην πρὸς αὐτὴν τὴν παραδοχὴν τῆς ἐπομένης ἀποφάσεως :

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Κατηγορεῖ ἐπὶ ἀντιποιήσει Ἀρχῆς μὴ ἐπιτετραμμένης,

1) Τὸν Δημ. Βούλγαρην, γεννηθέντα ἐν Ὑδρα, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 73, Βουλευτὴν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Πρωθυπουργόν·

2) Τὸν Βασ. Νικολόπουλον, γεννηθέντα ἐν Καρυταίνῃ τῆς Γορτυνίας, κάτοικον Ἀθηνῶν, ἐτῶν 54, κτηματῖαν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς τῶν Οἰκονομικῶν·

3) Τὸν Ἰωάννην Βαλασσόπουλον, γεννηθέντα καὶ κατοικοῦντα ἐν Σπάρτῃ, διαμένοντα δὲ ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 55, ἰατρὸν καὶ χριστιανόν, καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως·

4) Τὸν Δημήτριον Γρίβαν, γεννηθέντα εἰς Ναύπλιον, κατοικοῦντα ἐν Πειραιεῖ, ἐτῶν 46, ἀντισυνταγματάρχην καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν·

5) Τὸν Δημήτριον Τριγγέταν, γεννηθέντα εἰς Ζήνιδα καὶ κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 59, ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τοῦ Μηχανικοῦ, χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν·

6) Τὸν Ἰωάννην Δεληγιάννην, γεννηθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, διαμένοντα δὲ ἤδη ἐν Παρισίοις, ἐτῶν 58, κτηματίαν, χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν.

“Ὅτι πάντες οὗτοι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι συναπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπομένων ἀξιοποίνων πράξεων καὶ ἔνεκα ταύτης συνομολογήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν ἐν Ἀθήναις μετ’ ἄλλων συμπραττόντων Βουλευτῶν τὴν 30 Νοεμβρίου 1875, τὴν 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27 καὶ 28 Μαρτίου 1875 ὡς ὑπουργοὶ τοῦ Κράτους καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς ὑπουργῶν, συνελθόντες ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Βουλευτηρίῳ μετὰ τῶν ἄνω ρηθέντων Βουλευτῶν, τῶν ὁποίων τὸ ὄλον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπουργῶν τούτων, οὐδέποτε ὑπερέβη τοὺς 92, κατὰ τὰς πλείστας δὲ τῶν εἰρημένων ἡμερῶν οὐδὲ τοὺς 83, ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 56 τοῦ Συντάγματος, τοῦ ἄρθρου 229 τοῦ Ποιν. Νόμου, τοῦ ἄρθρου 479, ἐδαφ. 1, συνδυαζομένου μετὰ τοῦ ἄρθρου 476 ἐδαφ. 1 τοῦ Ποιν. Νόμου, καὶ τούτων ἀπάντων συνδυαζομένων μὲ τὸ ἄρθρον 81 τοῦ Συντάγματος, ἀντεποιήθησαν Νομοθετικὴν Ἐξουσίαν μὴ ἐπιτετραμμένην εἰς αὐτοὺς ἐπὶ σκοπῷ νὰ βλάψωσι μὲν καὶ ἀπατήσωσι τὸ Κράτος, ἀπατήσωσι δὲ τὸν Βασιλέα καὶ ἐπιτύχωσι ἀθέμιτον ὄφελος, ἤτοι ἐψήφισαν (κατεσκευάσαν) μετὰ τῶν συμπραττόντων αὐτοῖς Βουλευτῶν ἐν ὀνόματι τῆς Βουλῆς τὰς ἐπομένας Νομοθετικὰς πράξεις, ἤτοι τὰ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα φζ, φη, φθ, φι, φια, φιβ, φιγ, φιδ, φιε, φιζ, φιβ, φκ, φκα, φκβ, φκγ, φκδ, φκε, φκς, φκζ, φκη, φκθ, φλ, φλα, φλβ, φλγ, φλδ, φλε, φλς, φλζ, φλη, ὡς Νόμους δημοσιευθέντα Νομοσχέδια· προκαλέσαντες δὲ ὡς συνταγματικοὶ καὶ ὑπεύθυνοι ὑπουργοὶ τὴν κύρωσιν, κυρώσαντες καὶ δημοσιεύσαντες τοὺς πλαστοὺς τούτους νόμους ὡς γνησίους νόμους τοῦ Κράτους καὶ ὡς νὰ ἦσαν ἐκδεδομένοι παρ’ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, ἐξέδωκαν ἤτοι ἐδημοσίευσαν αὐτοὺς ὡς Νόμους τοῦ Κράτους καὶ ἐξετέλεσαν αὐτοὺς ὡς τοιοῦτους, εἰσπράξαντες φόρους, δαπανήσαντες τὰ δημόσια ἔσοδα, διαθέσαντες δημοσίαν περιουσίαν, ἀκυρώσαντες καὶ μεταρρυθμίσαντες προγενεστέρους Νόμους καὶ συμβόλαια τοῦ Κράτους, ἀπονεί-

μαντες βαθμούς στρατιωτικούς καὶ ναυτικούς, καὶ δημιουργήσαντες πρὸς ὄφελος ἄλλων καὶ ζημίαν τῆς Ἐπικρατείας δικαίωματα καὶ ὑποχρεώσεις. Ἐνήργησαν δὲ τὴν ἀνωτέρω ψήφισιν, ἤτοι τὴν κατασκευὴν τῶν ἀνωτέρω Νομοθετικῶν πράξεων, ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ κατὰ τὰς ὡς εἴρηται ἡμέρας μετ' ἄλλων συμπραττόντων Βουλευτῶν ὡς ἀρχηγοὶ καὶ ὁδηγοὶ αὐτῶν, πρῶτοι δόντες ἀφορμὴν εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ταύτην ἔνωσιν καὶ αὐτοπροσώπως διευθύνοντες τὰ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τελούμενα, καὶ παρασχόντες εἰς τοὺς λοιποὺς βουλευτὰς τοιαύτην συνδρομὴν πρὸ τῆς ἐκτελέσεως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο οἱ λοιποὶ οὗτοι βουλευταὶ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὰ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ κατὰ τὰς ἄνω ἡμέρας παρ' αὐτῶν μετὰ τῶν ὑπουργῶν καὶ ὡς βουλευτῶν τελεσθέντα, αὐτοὶ δὲ ὡς Ὑπουργοὶ συνταγματικοὶ καὶ ὡς βουλευτῶν προκαλέσαντες μετὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἀνωτέρω πράξεων τὴν κύρωσιν καὶ κυρώσαντες αὐτάς, μετὰ δὲ τὴν κύρωσιν αὐτῶν ὡς Ὑπουργοὶ συνταγματικοὶ καὶ ὑπεύθυνοι δημοσιεύσαντες αὐτάς ὡς Νόμους τοῦ Κράτους ἐν Ἀθήναις καὶ ἀπὸ τῆς 19 Φεβρουαρίου μέχρι τῆς 25 Ἀπριλίου 1875 διὰ τῶν φύλλων 10-26 τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐν ὀνόματι τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας καὶ ὡς νὰ ἦσαν παρ' αὐτῆς ταύτης ἐκδεδομένοι· προσέτι δὲ καὶ ἐκτέλεσαντες αὐτάς, κατὰ παράβασιν, ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω παρατεθεισῶν διατάξεων τοῦ Νόμου, καὶ τῶν ἄρθρων 56, 57, 59, 60, 61, 21, 22, 23, 30, 35 καὶ 36 τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ Ἀστικοῦ Νόμου.

.....

Παρατίθενται σελίδες τινὲς τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Σαριπόλου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ζωηρότατα ἀφηγεῖται τὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀναλήψεως τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ κατηγορουμένου Βούλγαρη :

19 Σεπτεμβρίου 1876. Ἡ αὔριον ὠρίσθη ὅπως συνελθόν τὸ εἰδικὸν δικαστήριον δικάσῃ τὴν κατὰ τοῦ Ὑπουργείου Βούλγαρη κατηγορίαν τῆς Βουλῆς. Ἀπὸ τῆς ἐγέρσεως τῆς κατηγορίας ὁ Κ. Βούλγαρης ἐξελέξατό με ὡς συνήγορον, ἐγὼ δὲ προθύμως τὴν ἐντολὴν ἀνεδέχθην χρηστὰς ἔχων ἐλπίδας ὑπὲρ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως αὐτῆς, διότι ἐκ τῶν δύο κατηγοριῶν, τὴν μὲν, διὰ τὴν ἐναντίον τοῦ Συντάγματος εἰς ἀπαρτίαν ἀνακήρυξιν τῆς Βουλῆς ἐν τῇ ἐκτάκτῳ συνόδῳ τοῦ 1875 δι' ἐνενήκοντα καὶ δύο παρόντων Βουλευτῶν ἀντὶ τοῦ ἐπὶ ἐνενήκοντα καὶ ἑξ ἑλαχίστου ὄρου, ἔχω ὡς ὅλως ἀβάσιμον, διότι ἡ παράβασις αὕτη ἐστὶν ἔργον τῆς Βουλῆς, αὕτη δὲ ὡς νομοθετικὴ ἐξουσία εἰς οὐδεμίαν ὑπάγεται εὐθύνην,

τὸ δὲ Ὑπουργεῖον, ὡς τὴν ἐκτελεστικὴν τοῦ Βασιλέως ἐξουσίαν ὑπευθύνως διαχειριζόμενον, οὐδὲ τὸ παράπαν εὐθύνεται διὰ τὰς, ἔστω καὶ παρὰ τὰ κείμενα, πράξεις τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, ὡς οὐδὲ διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κύρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθέντων πλημμελῶς νόμων, ὡς καὶ τοῦ Βασιλέως κυροῦντος τοὺς νόμους ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ νομοθέτου καὶ οὐχὶ τοῦ ὑπερτάτου τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἄρχοντος, ἐφ' ἧς τοῖς ἔργοις μόνοις εὐθύνεται τὸ Ὑπουργεῖον. Ὡσαύτως δὲ ὡς παράλογον ἔχω καὶ τὴν ἑτέραν κατηγορίαν ἐπὶ ἀντιποίησει νομοθετικῆς ἐξουσίας, πλαστογραφία τῶν δημοσιευθέντων ὡς νόμων κτλ. τὴν συνεχομένην τῇ ἀνωτέρω κατηγορίᾳ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Βουλῆς κατηγορητηρίῳ. Τὴν δὲ ἐν τῷ ἑτέρῳ κατηγορητηρίῳ περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου γενομένων ἐπεμβάσεων κατὰ τὰς Βουλευτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1874 κατηγορίαν θεωρῶ ὡς ἀπαράδεκτον διὰ τὸ ὅλως ἀόριστον αὐτῆς, ὡς καὶ διὰ τὸ κατὰ θεωρίαν ὅλως πλημμελὲς αὐτῆς. Καὶ ἀόριστον μὲν διότι οὔτε κατ' εἶδος προσδιορίζεται ἐκάστη τῶν δῆθεν ἐπεμβάσεων τούτων, οὔτε κατὰ τόπον καὶ χρόνον. Διὰ πολλῆς ἔχω ἐλπίδος ὅτι πλήρης ἀπαλλαγὴ ἐπίκειται, ἐὰν δεόντως ἀντικρουσθῶσιν ὑπὸ τῆς ὑπερασπίσεως αἱ κατὰ τοῦ ὑπουργείου μέμψεις. Ἡ ἀρίστη, ὅμως τῶν ὑπὲρ λόγων ἐστὶν ἡ τῶν κατηγορουμένων πρὸς τοὺς νόμους εὐπέθεια, ὁ τούτων πρὸς τὸ δικαστήριον σεβασμός, ἦτοι ἡ αὐτοπρῶσωπος αὐτῶν ἐμφάνισις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ.

Εἰ καὶ ἐγίνωσκον ἀπὸ τῆς 19 Ἀπριλίου ὅτε κατὰ πρῶτον συνῆλθε τὸ δικαστήριον, ὅτι ὁ πελάτης μου Κ. Βούλγαρης ἐδυσχαίραινεν ὅπως ἐμφανισθῆ, ἤλπίζον ὅμως ὅτι ἤθελον αὐτοῦ τὴν γνώμην μετατρέψει κατ' ἐπανάληψιν παριστάς αὐτῷ τοὺς λόγους τοὺς ὑπερμαχοῦντας, ἵνα μὴ δυσπειθῆς φανῆ πρὸς τὴν καλοῦσαν αὐτὸν δικαιοσύνην τῆς πατρίδος. Καὶ ὁ μὲν Κ. Βούλγαρης ἓνα καὶ μόνον ἀντέταξέ μοι πάντοτε λόγον πρὸς τὴν μὴ ἐμφάνειαν αὐτοῦ, τὸ ὅτι εἶχεν αὕτη τὸ ταπεινωτικὸν δι' αὐτὸν νὰ παράσχη ἑαυτὸν εἰς θέαν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ τεταπεινωμένον εἰς θέσιν ὑποδίκου, μάλιστα δὲ πάντων τοῖς εὐτελέσιν ἀνδραρίοις οἷς, κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην, ἀνετέθησαν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τὰ εἰσαγγελικὰ ἔργα. Προσετίθου δέ, ὅτι καὶ αὐτοῦ ἀπόντος ἡ τῶν συγκροτούντων τὸ εἰδικὸν δικαστήριον προσώπων εὐθύτης ἐγγυᾶται ἱκανῶς, ὅτι κατὰ τὸ δέον ἐκτιμήσουσι τὸ μοχθηρὸν καὶ ἀνυπόστατον τῆς δίκης καὶ ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὸ ὀφειλόμενον δίκαιον. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ὅτι αὐτοπροσώπως παρέστη πρὸς τὴν ἀνακρίνασαν ἐπιτροπείαν τῆς Βουλῆς, ἐδικαιολογήθη ὅτι ἵνα μὴ βίᾳ προσαγάγηται αὐτὸν ὑπῆγεν.

Ἐγὼ δὲ περὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἀντέλεγον, προσεπάθουν δὲ πάντοτε

ὕπως διὰ παραδειγμάτων ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ἐπισημοτάτων ἀνδρῶν ἀποδείξω αὐτῶ, ὅτι ὁ ἀληθῶς μέγας ἔτι μείζων ἐν τῇ ταπεινώσει, εἰς τὰ ὅμματα τῶν κοινῶν ἀνθρώπων ἀναδεικνύεται. Ἴδού, ἀπειράκις ἐπανελάβον αὐτῶ, ὁ ἐν Μαραθῶνι νικήσας, τὰς δὲ Ἀθήνας δοξάσας καὶ τὴν Ἑλλάδα σώσας Μιλτιάδης, ἐταπεινώθη ἄρα γε διότι παρέστη ἐπὶ τῇ δίκῃ καὶ ἐν δεσμοῖς τὸν ἐνδοξον αὐτοῦ βίον κατέστρεψεν; Ὁ πολὺς Περικλῆς δὲν εἰσήχθη εἰς δίκην; Ὁ μέγας Σωκράτης δὲν ἀπελογήθη κατηγοροῦντος τοῦ Μελήτου καὶ τούτῳ συνηγορούντων τοῦ Ἀνύτου καὶ τοῦ Λύκωνος; Ἀλλὰ καὶ ὁ Φωκίων καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας; Ἴνα δὲ καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς κατέλθωμεν χρόνους, ὁ τῆς Πελοποννήσου στρατάρχης ὁ γηραιὸς Κολοκοτρώνης, ὁ Πλαπούτας καὶ ἄλλοι μὴ δὲν παρέστησαν ἐνώπιον δικαστῶν πολλῶ ὑποδεστέρων τῶν νῦν πρὸς οὓς καλεῖσθε ὑμεῖς; Ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς ὡς ὁ Κάρολος ὁ Α' τῆς Ἀγγλίας, Λουδοβίκος ὁ ΙΣΤ' τῆς Γαλλίας, ἔτι δὲ καὶ βασιλίδες ὡς ἡ Μαρία Ἀντωνιέττῃ ἡ τοῦ τελευταίου σύζυγος, ἡ Βολυνὶς Ἄννα καὶ ἄλλαι τοῦ ὠμοῦ Ἐρρίκου τοῦ Η' τῆς Ἀγγλίας σύζυγος, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡ ἐκ Βρουνσουίκου Καρολίνη δὲν παρέστησαν πρὸς τὸ δικαστικὸν βῆμα;

—Ναί, ἀπήντα ὁ Κ. Βούλγαρης, ἄλλοι χρόνοι ὅμως ἦσαν ἐκεῖνοι καὶ ἄλλα τὰ ἔθνη, παρ' οἷς τὰ τοιαῦτα συνέβησαν· ὑμεῖς δὲν γνωρίζετε τὸν νῦν Ἕλληνα ὅσον ἐγώ· ὁ Ἕλλην ἐστὶ φύσει φθονερός, ἐπιχαίρει δὲ ὄρων τὸν ἄλλοτε ἰσχυρὸν καὶ μέγαν τεταπεινωμένον.

—Ἔστω, ἐπέλεγον ἐγώ, ἐπὶ τῇ διαφορᾷ ὅτι ἐγώ τὸ αἶσθημα τοῦτο δὲν ἀποδίδω εἰς τὸν φθόνον ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι ὑπὲρ πάντα ἄλλον λαὸν ὁ Ἕλλην τρέφει τὸ τῆς ἰσότητος φρόνημα ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τοῦτο τέρπει αὐτὸν ἡ θεὰ τοῦ ἰσχυροῦ ταπεινουμένου, ἐξ ἑτέρου ὅμως ἐστὶν εὐσυμπαθής, ὥστε ἅμα τῇ τοιαύτῃ θεᾷ τὸ κακὸν ἐγερθὲν αἶσθημα ὑποχωρεῖ, ἀμέσως δὲ μετανοεῖ καὶ λυπεῖται τὸν πάσχοντα. Λέγετε, Κ. Βούλγαρη, ὅτι εἶναι ἀδικος ἡ καθ' ὑμῶν κατηγορία, εἰς τοῦτο δὲ ἔχετε με σύμφωνον, ἀλλὰ μήπως δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ χαίρη; Καὶ πῶς λοιπόν, ἤθέλετε νὰ ἐγῆται βάσεως αὕτη; Λέγετε, ὅτι θεωρεῖτε ἑαυτὸν ταπεινούμενον, ἔστω, ἀλλ' ὡς χριστιανὸς καὶ λίαν εὐσεβὴς μάλιστα, δὲν ἔχετε τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ, ὅστις πολλῶ μείζους ὑμῶν ταπεινώσεις ὑπέστη; Μὴ δὲν εἶναι οὗτος ὁ εἰπὼν τοῖς τε μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ παντὶ χριστιανῶ «μιμηταὶ μου γίγεσθε»; Πῶς δὲν ἐννοεῖται, ὅτι καὶ ἂν ἀθωωθῆτε ἐρήμην, οὐ μικρὰ ὅμως μέμφις θέλει μείνει καθ' ὑμῶν, ὅτι ὑβρίσατε τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος, ὅτι ὑπελήφθητε σεβασμοῦ πρὸς ἄνδρας γεραροῦς οἳ εἰσὶν οἱ τὸ εἰδικὸν δικαστήριον συγκροτοῦντες; Εὐχομαι ὥστε καὶ ἐρμηδικῶν ν' ἀθωωθῆτε,

πιστεύσατέ με ὅμως, ὅτι καὶ ἀθωούμενος οὕτω μείζονα ἐφ' ὑμᾶς θέλητε ἐλκύσει τὴν κατάκρισιν τῶν τε συγχρόνων καὶ τῆς Ἱστορίας.

— Ἡ ἱστορία, ἐπανάλαβεν ὁ Κ. Βούλγαρης, ἡ ἱστορία θέλει κρίνει ἀμερολήπτως καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν παθῶν ὡς οἱ σύγχρονοι.

— Σύμφημι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀρνησις ὑμῶν πρὸς τὸ ἐμφανισθῆναι, ἐστὶν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀζήλωτος, ἡ ἱστορία θέλει κατακρίνει ὑμᾶς, διότι ἡ ἱστορία καθαρίζουσα τὰ γεγονότα ἀπὸ τῶν παθῶν, τὰ μὲν καλῶς γενόμενα ἐπαινεῖ τὰ δὲ κακῶς ψέγει. Ὅπόσους δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ μεγάλους εὐρίσκετε ἄνδρας, ὧν ἀπάσας τὰς πράξεις ἐν τοῖς δέλτοις αὐτῆς ἀνέγραψεν ἐν ἐπαίνοις ; Ὅχι, οὗτοι οὐκ εἰσι πολλοί, τῶν πλείστων ὁ μέγας βίος φέρει καὶ τινὰς κηλῖδας, φρόνιμον δὲ τὸ κατ' ἄνθρωπον ἐλαττοῦν τὰς κηλῖδας ταύτας· ἐν τῇ συνέσει ὑμῶν κεῖται ὅπως τὴν κηλῖδα ταύτην προλάβητε.

Αὐτοῦ τοῦ Κ. Βούλγαρη ἐπιμένοντος τῇ ἰδέᾳ τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς ταπεινώσεως οὐκ ἀπέκαμον, ἐπανῆλθον δι' εἰς ἔφοδον εἰπὼν τοιαῦτα.

— Ἔστω, ἄς ἀποδεχθῶ ὅτι θέλετε ταπεινωθῆ, ἀπέναντι ὅμως ἐτέρου μείζονος ἀγαθοῦ δὲν ὀφείλει ἄρά γε ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐτὴν τὴν παρ' ἀξίαν ταπεινώσιν εὐμενῶς νὰ ὑποστῆ ; Ἐρωτῶ ὑμᾶς, Κ. Βούλγαρη, ὑποθέσατε ὅτι ἐπαπειλεῖται ἡ ζωὴ μου, ἡ περιουσία μου, ἢ εἴ τι ἄλλο τῶν ἀγαθῶν μοι, ὁ δὲ ἀπειλῶν ὑπόσχεται, ὅτι θέλει παύσει τῆς ἀπειλῆς εἴ ποτε ὑμεῖς συγκατατεθῆτε ἵνα παρ' αὐτοῦ δεχθῆτε ἓνα κολαφισμὸν δημοσίᾳ, ἐρωτῶ ὑμᾶς δὲν ἠθέλητε εὐμενῶς δεχθῆ τὴν ἀνοίκειον ὕβριν χάριν τῆς ἐμῆς σωτηρίας ;

— Βεβαίωτατα, εἶπεν ὁ Κ. Βούλγαρης, εἴποτ' ἦν ἀδύνατον ἄλλως νὰ σώσω ὑμᾶς.

— Εὐγε, εἶπον ἐγώ, εὐχαριστῶ ὑμῖν διδόντι μοι τὸ μέγα τοῦτο δεῖγμα τῆς πρὸ ἐμὲ ἀγάπης ὑμῶν. Ἀλλὰ νῦν ἐρωτῶ ὑμᾶς, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν κολαφισμὸν, ὃν χάριν ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου ἐν τοῖς πολίταις καὶ τοῖς φίλοις ὑμῶν ἠθέλετε δεχθῆ, διατί ἀρνεῖσθε νὰ τὸν δεχθῆτε χάριν τῆς πατρίδος, χάριν τοῦ βασιλέως ἡμῶν ; Πῶς διαβλέπετε, ὅτι οἱ εἰσαγαγόντες ὑμᾶς καὶ τοὺς συναδέλφους ὑμῶν εἰς δίκην θέλουσι κατ' ἀντανάκλασιν δι' ὑμῶν νὰ ραπίσωσι τὴν Βασιλείαν ; Μὴ δὲν εἶπον καὶ ἐκ παντὸς τρόπου δὲν διεκλήρυξαν ὅτε ὑμεῖς κατείχετε τὴν ἐξουσίαν ὅ,τι πᾶν ὅ,τι, ἐφ' οἷς κατηγορεῖσθε, ἐπράξατε τῇ εἰσηγήσει ἢ ἐπιδοκιμάζοντος τοῦ Βασιλέως ; Ἀδυνατοῦντες λοιπὸν οἱ ἐχθροὶ τῆς Βασιλείας καὶ ὑμῶν νὰ ἐγείρωσι κατηγορίαν κατὰ τοῦ Βασιλέως, ἤγειραν ταύτην καθ' ὑμῶν. Μὴ ἐμφανιζόμενος λοιπὸν πρὸς ὑπεράσπισιν ὧν ἡ Βασιλεία καὶ ὑμεῖς ἐπράξατε ἐγκαταλιμπάνετε τὸν ἡγεμόνα. Ὡς οἱ τούτου Ἰ-

πουργοὶ εἴσθε ἢ ἀσπίς τοῦ θρόνου ριψάσπιδες γενόμενοι, μὴ δὲν δικαιοῦτε τὸν Βασιλέα νὰ Σᾶς εἶπῃ ποτὲ ὅτι κατὰ τὸ δέον καὶ τὸ καθήκον ὑμῶν ἐπολιτεύθητε ; Ἡ δὲ πατρὶς λαβοῦσά ποτ' εἰς τὸ μέλλον ἀνάγκην ὑμῶν, μὴ δὲν ἐμβάλλετε διὰ τῆς δυσπειθείας ὑμῶν εἰς τὴν ἀνάγκην ἵνα δυσπιστήση πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὴ ἐν τῷ παρόντι δὲν ἐπράξατε καλῶς ;

Ὁ δὲ Κ. Βούλγαρης :

—Πολλάκις ἐπανελάβετε, Κ. Σαρίπολε, ὅτι ἀπειθῶ μὴ ἐμφανιζόμενος· διατὶ λέγετε τοῦτο ; Λησμονεῖτε ὅτι ὁ νόμος παρέχει μοι τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἐμφανισθῶ, φέρει δὲ ὅτι καίπερ μὴ ἐμφανιζόμενος θέλω δικασθῆ ὡς παρῶν ; Πῶς λοιπὸν λέγετε, ὅτι ἀδικῶ καὶ ἀπειθῶ ; Ἀδικεῖ ἄρα γε ὁ χρώμενος δικαίωματι παρεχομένῳ αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νόμου ;

—Οὐχὶ ὁ νόμος ἐπανελάβον ἐγώ, ἀλλ' ὁ κανονισμὸς ἐν προσωρινῶς δυνάμει τοῦ 80 ἄρθρ. τοῦ Συντάγματος συνέταξε τὸ εἰδικὸν δικαστήριον φέρει ἢν λέγετε διάταξιν, συγχωρήσατέ μοι ὅμως ἵνα παρατηρήσω ὑμῖν ὅτι κατὰ τῶν νομικῶν τὴν γλῶσσαν ἢ διάταξις αὕτη εἶναι οὐχὶ δικαίωμα παρεχόμενον ἀλλὰ δικαίωμα ἀφαιρούμενον, διότι ὅπου ἐν τοῖς νόμοις φέρεται ὅτι ὁ ἐρημοδικῶν δικάζεται ὡς παρῶν, ἢ φράσις αὕτη ἐμφαίνει ὅτι στερεῖται τοῦ δικαίωματος τοῦ ἀνακόψαι τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν. Καὶ ἡ μὲν ἀνακοπὴ ἐρήμην ἀποφάσεως τοῦ κοινοῦ ἐστὶ δικαίου, ἢ δ' ἀπαγόρευσις τοῦ χρήσασθαι τῷ ἐνδίκῳ τῆς ἀνακοπῆς μέσῳ, τοῦ ἐξαιρετικοῦ δικαίου. Ἐπαναλέγω λοιπὸν, ὅτι οὐχὶ δίδωσιν οὕτως ἀλλ' ἀποστερεῖ ἢ διάταξις δικαίωματος ὑπὸ τοῦ κοινοῦ δικαίου παρεχομένου τῷ κατὰ πρῶτον ἐρημοδικοῦντι. Ἔστι βέβαιον, ὅτι παντοῦ καὶ πάντοτε ὁ νόμος, τὸ δικαστήριον, ἢ κοινὴ γνώμη, ὡς ἀπειθῆ ἔχουσι τὸν ἐρήμην δικαζόμενον, οὐδ' ὡς ἀποχρῶντα δικαιολογητικὸν λόγον τῆς μὴ ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῇ κυρίᾳ τῆς δίκης ὃ' ἂν προτείνῃ ὁ μὴ ἐμφανισθείς.

—Ἄλλ' ἡ κατηγορία ἐστὶν ἀδαιρέτος, ἐπήνεγκεν ὁ Κ. Βούλγαρης, ὑμεῖς δὲ Κ. Σαρίπολε, ἐστὲ συνήγορος οὐ μόνον ἐμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ Κ. Τριγγέτα ὅστις ἐν τῷ αὐτῷ μετ' ἐμοῦ πληρεξουσίῳ ἐγγράφῳ διώρισεν Ἵμᾶς, ἐπομένως θέλετε ταυτοχρόνως ὑπερασπισθῆ καὶ ἐμέ, καίπερ τοῦ κανονισμοῦ μὴ ἐπιτρέποντος συνήγορον τῷ μὴ ἐμφανιζομένῳ.

—Ἀληθῆ ταῦτα, ὑπέβαλον ἐγώ, λανθάνει ὅμως ὑμᾶς, ὅτι ὅσον ἀξιότιμος καὶ ἂν ἦ ὁ Κ. Τριγγέτας δὲν ἔχει ὅμως οἷαν ὑμεῖς σημασίαν. Ἄλλως δὲ ὑμεῖς ὡς πρόεδρος τοῦ ὑποδίκου ὑπουργείου ἐστὶ ἡ κεφαλὴ, ἐὰν λοιπὸν ὑμεῖς παρίστασθε κἂν οὐδεὶς ἕτερος τῶν συνυπουργῶν ὑμῖν ἐνεφανίζετο ὡς μικρᾶς σπουδαιότητος καὶ παρ' ἐμοῦ, καὶ ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ ὑπὸ πάντων, φρονίμων ἀνθρώπων,

ἤθελεν ἐκληφθῆ ἢ τῶν ἄλλων ἀπουσία. Ὑμῶν ὅμως μὴ ἐμφανιζομένου, τοῦ Κ. Γρίβα ἀπολειπομένου, τοῦ Κ. Νικολοπούλου βεβαίως μιμησομένου ὑμᾶς, ποῦ καταντᾷ ἡ σπουδαία αὕτη δίκη ἐφ' ἧς ἡ τ' ἔστω καὶ ἔξω Ἑλλάς, καὶ ὡς εἰπεῖν σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐστραμμένα ἔχουσι τὰ βλέμματα ; Εἰς τὸν Κ. Τριγγέταν καὶ τὸν Κ. Βαλασσόπουλον ; Ἄλλὰ κατ' ἐμέ, πολιτικὸν κρίνεται ἵνα μὴδὲ τὸ παράπαν ἐμφανισθῆ ὁ Κ. Βαλασσόπουλος ὡς βαρεῖαν ἐπ' ὤμων φέρων ἔτι τὴν καταδίκην διὰ τὰ ἐπισκοπικά. Μένει λοιπὸν μόνος ὁ δυστυχῆς Κ. Τριγγέτας, λέγω δ' αὐτὸν δυστυχῆ, διότι αὐτὸς ὁ προθύμως προσερχόμενος θέλει ὑποστῆ, τὸ φοβοῦμαι πολὺ, τὰς συνεπείας τῆς τῶν ἄλλων δυσπειθείας. Ἄλλὰ προχωρῶ περαιτέρω : δὲν ἀγνοεῖτε, ὅτι δυσμενέστατα πρὸς ἀλλήλους ἔχουσιν οἱ ἐπὶ τοῖς ἐπισκοπικοῖς καταδικασθέντες Κ. Κ. Νικολόπουλος καὶ Βαλασσόπουλος, ὅτι οὗτος θεωρεῖ τὸν πρῶτον ὡς τὸν κύριον αἴτιον τῆς καταδίκης εἰς ἣν ὑπέκυψε. Τίς λοιπὸν ἐγγυᾶται, ὅτι ὁ Κ. Βαλασσόπουλος ἔχων ἑαυτὸν ὡς πολιτικῶς κατεστραμμένον, δὲν θέλει προσπαθῆσαι παντὶ τρόπῳ ἵνα εἰς τὴν ἑαυτοῦ καταστροφὴν συγκατασύρῃ τὸν Κ. Νικολόπουλον, ἀλλὰ καὶ τούτου εἰς τὸν ὄλεθρον ἀχθέντος, μῆπως ἀσφαλέστερος μένετε ὑμεῖς ; "Ἐτι δὲ πρὸς, (ἐπειδὴ ὀφείλω πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἐμὴν νὰ εἶπω διάνοιαν), τὸ ἐλεεινὸν τοῦ Πετροῦ προηγούμενον, τοῦ ὄργανον γενομένου τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐπὶ τῆς ἐπισκοπικοῖς ὑποδίκων, καὶ οὐ μόνον παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἀπαλλαγέντος ἀλλὰ καὶ γυμνασιαρχίας αὐθις ἀξιοθέντος, τί ἐγγυᾶται λέγω ; ὅτι καὶ πρὸς τὸν Κ. Βαλασσόπουλον δὲν θέλουσιν οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν μετέλθει τὴν αὐτὴν ἀξιοκατάκριτον πολιτικὴν, ἰδοῦ, λέγοντες αὐτῷ ἰδοῦ εὐκαιρία ὅπως σώσης σαυτὸν, ἡμεῖς ἔχομεν ἐν χερσὶ τὴν ἐξουσίαν, ἡμῖν δὲ δέδοται καὶ ἡ πλειονοψηφία ἐν τῇ Βουλῇ· ἐὰν λοιπὸν σύ, Κ. Βαλασσόπουλε, ἐγερθῆς κατὰ τῶν συνυπουργῶν σου κατῆγορος καὶ βοηθήσης ἡμῖν πρὸς τὸν τούτων ὄλεθρον, ἅμα τῇ καταδίκῃ των προκαλοῦμεν Ψῆφισμα τῆς βουλῆς ὅπως κατὰ τὸ 82 τοῦ Συντάγματος ἄρθρον δοθῆ σοι ἡ χάρις. Τί λέγετε, Κ. Βούλγαρη ; Δυστυχῶς ἢ τῶν ἡμῖν πολιτικῶν ἠθικῆ τοσοῦτον ἔστι καταπεπτωκυῖα, ὥστε φοβοῦμαι, ὅτι οὐδὲν φαίνεται αὐτοῖς αἰσχρὸν εἶ ποτε τὸ τοιοῦτον χρήσιμον τοῖς σκοποῖς αὐτῶν ἀποβαίνει.

Ἐνταῦθα ὁ Κ. Βούλγαρης ἔμεινε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς κατηφῆς καὶ σύννου, ἐγὼ ἀφῆκα αὐτὸν ἐξαγαγὼν σιγάρον καὶ ἄψας αὐτὸ ὅτ' ἐκάθισα πάλιν ὄχι, εἶπεν ἐκεῖνος, τοῦτο δὲν θέλει ποτὲ πράξει ὁ κ. Βαλασσόπουλος.

—Εἶθε εἶπον, καὶ ἐξηκολούθησα καπνίζων καὶ σιωπῶν αὐθις.

—Ἰδοῦ τί διενεώθη, ἀνέλαβεν ὁ Κ. Βούλγαρης, νὰ λάβω πιστο-

ποιητικὸν παρὰ δύο Ἱατρῶν ὅτι ἀσθενῶν δὲν δύναμαι νὰ ἐμφανισθῶ, σὺν τῷ πιστοποιητικῷ δὲ νὰ γράψω τῷ Προέδρῳ τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου, ὅτι ἐὰν μὴ ἡσθένουν ἤθελον ἐμφανισθῆ.

— Συγχωρήσατέ μοι, εἶπον ἐγώ, νὰ Σᾶς παρατηρήσω μεθ' ὅλου τοῦ ὀφειλομένου πρὸς ὑμᾶς σεβασμοῦ, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔχω ἐγὼ ὡς ἀληθῶς ταπεινωτικὸν δι' ὑμᾶς. Συγχωρήσατέ μοι, ἐπανελάβον αὐθις, ὅπως μεθ' ἀπάσης τῆς εἰλικρινείας εἶπω ὑμῖν, ὅτι μέμφομαι ὑμῶν ἀπίθειαν πρὸς τὸν νόμον καὶ ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὸ δικαστήριον, ἐπιθυμῶ καὶ εὐχομαι ἵνα μὴ προσθέσητε τούτοις τὸ Ψεῦδος. Ἡ λέξις ἣτις μ' ἐξέφυγεν εἶναι πολὺ τραχεῖα, ἀλλ' ἄγχουσι τὰ πράγματα, πάσχω καὶ πάσχω ἠθικῶς δεινά, μὴ δυνάμενος νὰ πείσω ὑμᾶς, παρακαλῶ ὅμως προτιμήσητε νὰ δειχθῆτε ὑπερόπτης μὴ ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ δικαστήριον, παρὰ ταπεινῶς νὰ καταφύγητε εἰς πρόφασιν ἀναξίαν ὑμῶν ὡς καὶ παντὸς τιμίου ἀνθρώπου.

— Ἐχετε δίκαιον, ἀνευ δισταγμοῦ ἐπέφερον ὁ Κ. Βούλγαρης, ὅχι δὲν θέλω γράψαι πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἀπουσίας μου.

— Ναί, μὴ γράψητε, ἀλλ' ἐπὶ τινὰς μόνον στιγμὰς ἐμφανίσθητε ἱκανοποιῶν οὕτω τὸν νόμον, δεικνύων τὸν πρὸς τὸ δικαστήριον σεβασμὸν καὶ ἐξίλασκόμενος τὴν κοινὴν γνώμην ἀληθεύσητε λέγων τῷ δικαστηρίῳ ὅτι πειθόμενος τῷ νόμῳ προσήλθετε, ἀλλ' ἡ ἡλικία ὑμῶν οὐκ ἐπιτρέπει τὴν ἐπὶ μακρὸν διαμονήν. Ὁ κόπος ἔσται τι ἀνώτερον τῶν ὑμετέρων δυνάμεων. Ἐὰν οὕτω πράξητε, δέχομαι νὰ γίνω καὶ τοῦ Κ. Τριγγέτα συνήγορος, βέβαιος ὢν, ὅτι, ἐξευμενισθέντων τῶν τε δικαστῶν καὶ τῆς κοινῆς γνώμης, θέλω ἀρυσθῆ μέγα σθένος ἐν τοῖς λόγοις, διότι ἐξ ὅλης τῆς ἐμπαθοῦς ἀδολεσχίας, εἰς ἣν περιμένω ν' ἀκούσω ἐκτρεπομένους τοὺς κατηγοροὺς οὐδὲν ἄλλο φοβοῦμαι, διότι οὐδὲν τῶν ἄλλων ἔσται ἰσχυρόν, ἀλλ' ἡ μόνον τὴν πρὸς τοὺς νόμους ἀπίθειάν Σας, καὶ τὴν ἐκ μέρους ὑμῶν ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὸ δικαστήριον. Ἄρατε ἐκ τοῦ μέσου τὰ δύο ταῦτα ἐπιχειρήματα, ὅπερ ὡς ἀληθεῖς κεραυνοὶ θέλουσιν ἐπιπέσει κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς καὶ εἰς ἀντάλλαγμα ὑπόσχομαι ὑμῖν πλήρη τὸν θρίαμβον.

— Δὲν δύναμαι, δὲν δύναμαι! ἐπεφώνησεν ὁ Κ. Βούλγαρης. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ αἰσθάνομαι ἥττους τὰς ἐμὰς δυνάμεις, ὑπέλαβον ἐγώ. Μοὶ ἀπενείματε τὴν μεγίστην τῶν τιμῶν διαπιστευθεὶς μοι τὴν ὑμετέραν ὑπεράσπισιν ἀλλ' αἰσθάνομαι ἐν ἑμαυτῷ, ὅτι ἐστὶ μοι ἀδύνατον ν' ἀναδεχθῶ τῆς τιμῆς ταύτης ἄξιος ἐὰν μὴ εἰσακούσητε τῶν συμβουλῶν μου, προστίθημι μάλιστα τῶν δεήσεών μου. Ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη μετέρχομαι τὸν δικηγόρον, οὐδέποτε' ἀνεδέχθην ὑπόθεσιν, ἣν πρῶτος ἐγὼ νὰ

μὴ ἐβασάνισα ὡς δικαίαν καὶ καθ' ἣν ὁ ἐντολεύς μου δὲν ἐδέχθη νὰ πράξῃ κατὰ τὴν πεποιθήσιν καὶ τὰς ὁδηγίας μου.

Ὁ δὲ Κ. Βούλγαρης·

—'Ἄλλ' ὁ ἐπιεικὴς ἰατρός καὶ ἀπειθοῦντα τὸν νοσοῦντα, οὐδέποτ' ἐγκαταλιμπάνει, ἀλλ' ἐτέρῳ φαρμάκῳ πειράται ἰᾶσαι τὸν κάμνοντα.

—'Εγὼ δέ· ἀλλ' ὑμῶν μὴ ἐμφανιζομένων κοπίς τῶν ἐμῶν λόγων ἔσονται οἱ χλευασμοὶ των, ὡς εἶπατε, ἀνδραρίων ἃ ἐξελέξατο ἡ Βουλὴ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας. Ἀκούσατε παρ' ἐμοῦ τίνα θέλουσιν εἰπεῖ οὔτοι. «Τί ἐτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων ; Ἴδού ὁ σατραπικὸς χαρακτήρ τοῦ Κ. Βούλγαρη ἐμφαίνεται πλήρης. Ἀπειθεῖ τῷ νόμῳ, ὑβρίζει τὴν Βουλὴν καὶ τὸ δικαστήριον, δὲν ἐμφανίζεται. Εἰ δὲ τοιοῦτος ἐστὶ νῦν ὅτε ταπεινὸς καὶ ὑπὸ δίκην εὐρίσκεται, εἰκάσατε ὅποσον θρασὺς ἦν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ. Ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία ὅτι ἰσχυρὸς ὅτε ἦν ἀπεπειράθη τῶν νόμων καὶ τοῦ συντάγματος τὴν κατάλυσιν ὅπως αὐθαρέτως δεσπόζη τῆς Ἑλλάδος;» Τοιαῦτα περίπου φηθέζονται οἱ κατήγοροι, ἐγὼ γὰρ τὸ βάρος τῶν λόγων φέρων ἀνάγκη νὰ κύψω τὴν κεφαλὴν, τοῦτο μὲν, διότι ἐκτὸς τῶν προσωπικῶν σκωμμάτων ὑπάρχει τι τὸ ἀληθὲς ἐν τοῖς λόγοις, ἢ ἀπίθεια δηλονότι πρὸς τὸν νόμον καὶ ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τὸ δικαστήριον, τοῦτο δέ, διότι ἐὰν ἐπιχειρήσω ν' ἀπολογηθῶ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀκούσω παρὰ τοῦ Προέδρου ὅτι οὐκ εἰμι συνήγορος ὑμῶν ἀπουσιάζοντος. Ἐπαναλέγω ὅτι ὑμῶν ἐρημοδικούντων ἐλαττωθήσονται αἱ ἐμαὶ δυνάμεις καὶ ἔσομαι κατὰ πολὺ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀγῶνος ὑποδεέστερος, εὐθύνας λοιπὸν κρίνω ὅτι δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ δεχθῶ, μὴ ἔχων τὸ ἐλεύθερον εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ὑπερασπίσεως. Καθικετεύω οὖν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος, τῆς ὑμετέρας ὑπολήψεως, τοῦ ζηλωτοῦ ὑμῶν παρελθόντος, ὃ σὺν τῷ ὀνόματι θέλετε ἀφίσει κληρονομίαν τοῖς τέκνοις ὑμῶν, ἐνδόσατε εἰς τὰς φιλικὰς παρατηρήσεις καὶ ἐμᾶς προτροπὰς, ἃς μετὰ τηλικαύτης φιλικῆς παρησίας καὶ τοσαύτης εὐλικρινείας καὶ συγκινήσεως ὑποβάλλω ὑμῖν.

—Κἀγὼ, ἐπανέλαβεν ὁ κ. Βούλγαρης, παρακαλῶ ὑμᾶς ἵνα μὴ ἐπιμένητε τῇ γνώμῃ. Παράστητε συνήγορος οἰοδηῆποτε τῶν ἐμφανισθησομένων, ἐκ τούτου δὲ διὰ τὸ ἀδιαίρετον τῆς δίκης, θέλετε δυνηθῆ νὰ ὑπερασπισθῆτε ἐμέ τε καὶ ὄντινα ἄλλον τῶν συναδέλφων μου ἐρημοδικοῦντα.

—'Ἀδύνατον μοι εἶναι Κ. Βούλγαρη, δι' οὓς εἶπον ὑμῖν λόγους.

—Σκεφθῆτε... ἀπήντησεν οὗτος καὶ πάλιν ὀμιλοῦμεν.

Τὰ ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ ἐκτεθέντα πολλάκις ἐπανελήφθησαν, μά-

την ὁμως, διότι ὁ Κ. Βούλγαρης ἀμετάπειστος ἔμεινε. Χθές ὁμως ἐλθόντες εἰς ἔντευξίν μου οἱ Κ.Κ. Ἴω. Τυπάλδος καὶ Ἀριστοτέλης Κακουλίδης, συνήγοροι τοῦ Κ. Νικολοπούλου παρώτρυνόν με ὁμως λάβω καὶ γὼ μέρος εἰς δίκην λέγοντές μοι ἄλλα τε πολλὰ καὶ δὴ ὅτι γνωστοῦ νῦν τοῖς πᾶσι γενομένου, ὅτι εἰμὶ ὁ συνήγορος διὰ τῆς ἀποχωρήσεώς μου χορηγήσω τῇ κατηγορίᾳ κράτιστον ὄπλον κατὰ τοῦ Κ. Βούλγαρη, διότι οἱ κατήγοροι πονήρως ἐπαινεσουσί με ὡς ἀποστάνα, διότι δυσπειθῆ εὔρον τὸν κ. Βούλγαρη. Ὁμολογῶ ὅτι τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο ἐφάνη μοι ὑπὲρ τὰ λοιπὰ πάντα ἃ ἐπηγάγοντο πειστικόν, ἅτε θίγον τὴν ἐμὴν φιλοτιμίαν ἵνα μὴ δὴ ἐκ προστάτου μετατρέψωσί με κατήγορον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κ. Βούλγαρη, ἡττησάμην παρὰ τῶν συναδέλφων ὀλίγον χρόνον ὅπως σκεφθῶ καὶ ἐχωρίσθω. Μετὰ μεσημβρίαν μετέβην πρὸς τὸν Κ. Βούλγαρη προσλαβὼν καὶ τὸν Κ. Λουριώτην ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ὡς ἐμὲ εὐρισκόμενον, καθὼ συνήγορον τοῦ ἐπίσης ἀπολειπομένου τῆς δίκης Κ. Δημ. Γρίβα. Εὐρόντες τὸν Κ. Βούλγαρη ἠρξάμην λέγων, ὅτι διὰ τὰς γενομένας μοι παραστάσεις παρὰ τῶν συναδέλφων Τυπάλδου καὶ Κακουλίδου καὶ ὅπως μὴ γενῶ αἴτιος ἐπιχειρημάτων τοῖς κατηγόροις ἀποφασίζω ἵνα ἐμφανισθῶ ὡς τοῦ Κ. Τριγγέτα συνήγορος, δικαίων ταυτοχρόνως τὸν Κ. Βούλγαρη ὅτι δὲν παρέστη ἐπὶ τοῦ παρόντος διότι ὡς σύμβουλος αὐτοῦ ἔχω περιττὴν τὴν ἐμφάνειάν του κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν πραγματικῶν ζητημάτων τοῦ κατὰ τύπους ἀκύρου τῆς κατηγορίας καὶ κατὰ νόμον πλημμελοῦς εἴ ποτε ὁμως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τὸ εἰδικὸν δικαστήριον ἀπορρίψαν τὰς ἐνστάσεις διατάξῃ τὴν εἰς τὴν οὐσίαν πρόσδον τῆς δίκης ὁ Κ. Βούλγαρης ἐπιφυλάττεται ἵνα παρουσιασθῇ πρὸς ἀπολογία. Προσεθέμην ὅτι οὕτω πράττων ἀναλαμβάνω αὐτὸς τὴν εὐθύνην τῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος μὴ ἐμφανείας αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲ πιστεύω ὅτι τὸ δικαστήριον θέλει παραδεχθῆ τὸ ὀρθὸν τῶν ἐνστάσεων, καταστήσω περιττὴν τὴν ἐμφάνειάν του, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει καὶ ἀπορρίψει αὐτὰς ἀφήμι ἀνοιχτὴν τὴν θύραν τῆς προσελεύσεως κατὰ τὰς στιγμὰς τοῦ κινδύνου, ἥτοι τῆς περὶ τὴν οὐσίαν συζητήσεως.

Ἄλλ' ἡλίκη ἢ ἐμὴ ἐκπληξίς ὅτε ἀντὶ τῆς προσδοκωμένης ὑπ' ἐμοῦ ἐκφράσεως μεγάλης εὐχαριστίας ἤκουσα τοῦ Κ. Βούλγαρη μετὰ πολλῆς τῆς ψυχρότητος εἰπόντος μοι «Ἵμεῖς μὲν Κ. Σαρίπολε, πράξατε ὅπως σᾶς εὐχαριστεῖ, ἐγὼ δὲ ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει θέλω συγκατατεθῆ ὅπως ἐμφανισθῶ εἰς τὸ δικαστήριον». Καίπερ καιρίως τρωθεὶς τὴν καρδίαν, διότι ἀντὶ νὰ ἐκτιμηθῇ ὑπὸ τοῦ Κ. Βούλγαρη δεόντως ἢ ἦν ἐποιοῦμένη θυσία τῶν πεποιθήσεών μου, τὴν θυσίαν ταύτην ἀπεδέχετο μετὰ τοσαύτης ψυχρότητος, κατέστειλα τὴν ἐν ἐμοὶ θλίψιν καὶ ἐπέλη-

φθην ν' ἀναπτύξω ὅπως δι' αὐτὸν συμφέρον εἶχε τὸ νέον τοῦτο σύστημα ὃ προὔτεινον αὐτῷ. Ἀνεπτυξά λοιπὸν αὖθις αὐτὸ διὰ μακρῶν καὶ ἠτένιζον εἰς πρόσωπον ὅπως ἀνακαλύψω ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας αὐτοῦ ὅποιαν ἐντύπωσιν ἐπέφερον εἰς τὴν καρδίαν του οἱ λόγοι μου, οὗτος ὅμως ἀτεγκτος μείνας, ὅτ' ἐγὼ ἐπέρανα τὸν λόγον ἐπεῖπέ μοι στερεοτύπως αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς λόγους «Ἵμεῖς μὲν, Κ. Σαρίπολε, πράττετε ὅπως σᾶς εὐχαριστεῖ, ἐγὼ δὲ ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει θέλω συγκατατεθῆ ὅπως ἐμφανισθῶ εἰς τὸ ἀκροατήριον».

Δὲν ἔχετε, εἶπον ἐγὼ, Κ. Βούλγαρη, νὰ προσθέτησέ τι εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς οὓς δις ἀμετατρέπτως ἐξηνέγατε ;

— "Ὁχι, ξηρὰ μοι ἀπήντησεν ὁ Κ. Βούλγαρης.

— Λυποῦμαι λοιπὸν, εἶπον ἐγὼ, ὅτι ἡ τελευταία αὕτη προσφορά μου ἀπέβη ἀνωφελής, ἡ δὲ πρὸς ὑμᾶς φιλία καὶ τὸ σέβας δὲν ἐξετιμήθησαν ὅσον ἠλπίζον.

— Ἡ φιλία ἡμῶν μένει καὶ εἰς τὸ μέλλον ἡ αὕτη εἶπεν ὁ Κ. Βούλγαρης, εἰ καὶ τὰ φρονήματα ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εὐρίσκονται εἰς τηλικαύτην πρὸς ἄλληλα ἀντίθεσιν.

Οὕτως ἀπεχωρήσαμεν ὁ Κ. Λουριώτης καὶ ἐγὼ, ἀποχαιρετήσαντες τὸν Κ. Βούλγαρη. Οὐδὲν ἄλλο λοιπὸν ἀπολείπεται μοι μετὰ τοσαύτης προσπάθειας πλὴν ἢ νὰ εὐχθῶ ὥστε νὰ μὴ ἀποβῆ ἀνδρὶ σεβαστῷ εἰς ὄλεθρον ἑαυτοῦ τὸ τοσοῦτον αὐτοῦ πῆγμα εἰς τὸ νὰ θεωρῆ ταπεινωτικὸν δι' ἑαυτὸν τὸ ὑπακούσαι τοῖς νόμοις τῆς πατρίδος, καίπερ διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ἀδικούσης αὐτόν.

Z/7.

Τὸ κατηγορητήριον δι' ἀνατροπὴν τῶν καλπτῶν καὶ νόθευσιν τῶν ἐκλογῶν.

Ἡ ἐπὶ τῆς κατὰ τῶν πρώην ὑπουργῶν τοῦ Ἵπουργείου Βούλγαρη κατηγορίας Εἰδικὴ Ἀνακριτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς

Λαβοῦσα γνῶσιν τοῦ ἀνακοινωθέντος αὐτῇ ψηφίσματος τῆς Βουλῆς τῆς 16 Δεκεμβρίου ε.ε. δι' οὗ ἀνετέθη αὐτῇ, ὅπως ἀνακρίνη τὰς ἐν τῷ ῥηθέντι ψηφίσματι καὶ τῇ προτάσει κατηγορίας τοῦ Βουλευτοῦ Κ. Λομβάρδου διατυπωθείσας κατηγορίας κατὰ τῶν πρώην ὑπουργῶν τοῦ Ἵπουργείου Βούλγαρη, Δημητρίου Βούλγαρη, προέδρου τοῦ Ἵπουρ-

γείου καὶ ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, Βασιλείου Νικολοπούλου, ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Οἰκονομικῶν, Ἰωάννου Δεληγιάννη, ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, Ἰωάννου Βαλασσοπούλου, ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, Δημ. Γρίβα, ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, καὶ Δημ. Τριγγέτα ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, ἐπελήφθη ἀμέσως τακτικῶν ἀνακρίσεων καὶ προέβη εἰς τὴν ἐξέτασιν μαρτύρων ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ 18 τὸ ὅλον· ἐζήτησε παρὰ τῶν διαφόρων Ὑπουργείων καὶ τοῦ γραφείου τῆς Βουλῆς τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἔγγραφα, ἐκάλεσε καὶ ἀπήγγειλε κατηγορίαν εἰς τοὺς κατηγορουμένους ὑπουργούς, ἐξ ὧν τὸν Δημ. Γρίβαν διὰ τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν ἐν Λευκάδι Πλημμελειοδικῶν, δι' ὃν ἔλαβε τηλεγραφικῶς καὶ τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ· διὰ δὲ τὸν Ἰωάννην Δεληγιάννην εἰδοποιήθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ὅτι πάσχει οὗτος βαρέως καὶ καθίσταται ἀδύνατος ἢ ἐξέτασίς του. Δι' ὃ καὶ ἀπέσχε νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ. Ἡ ἐπιτροπή, ἐκτὸς τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων εἰδικῶς ἐπὶ τῆς προκειμένης κατηγορίας, ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις τόσον τὰς ἐγγράφους καθὼς καὶ τὰς μαρτυρικὰς, τὰς διεξαχθείσας ἐπὶ τῆς προηγουμένης κατηγορίας κατὰ τῶν αὐτῶν ὑπουργῶν καὶ τὰς ὁποίας μνημονεύει ἐν τῇ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου ἐκθέσει τῆς ἡ Ἐπιτροπῆ ἱστορικῶς ὡς καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν πορίσματα τὰ σημειούμενα ἀπὸ τῆς σελίδος 82 μέχρις 85, πρὸς δὲ τὰς ἐκθέσεις τῶν Βουλευτικῶν ἐκλογῶν τοῦ 1874 καὶ τὰ σχετικὰ ἐκλογικὰ ἔγγραφα τὰ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Βουλῆς ὑπάρχοντα τῶν ἐκλογῶν τῶν ἐπαρχιῶν Μεσολογγίου, Χαλκίδος, Μεγαλοπόλεως, Γορτυνίας, Ζακύνθου, Λεβαδείας καὶ λοιπῶν· ἀκόμη δὲ καὶ τὰς ἀνακριτικὰς ἐκθέσεις καὶ σχετικὰ πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκλογῶν Βουλευμάτων καὶ λοιπὰ ἔγγραφα.

Διεξελθοῦσα τὰς ἀποδείξεις ταύτας μετὰ ἐνδελεχοῦς σκέψεως, ὅσον ὁ χρόνος ἐπέτρεπεν αὐτῇ, καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικτικῶν μέσων ἐξήγαγε τὰ ἐξῆς πορίσματα.

1) Ὅτι τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἐκφράσεις τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ Βούλγαρη, ἃς ἐξέφερε κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 26 Ἀπριλίου 1874 ὅτε καὶ διέλυσε τὴν Βουλὴν «ὅτι ἡ διάλυσις ἐγένετο ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μετασχηματισθῇ τὸ κοινοβούλιον, καὶ ἐξευρεθῇ ὁ τρόπος, καθ' ὃν νὰ κυβερνᾶται τὸ κράτος» παρηκολούθησαν αἱ πράξεις, ἐξ ὧν πρῶται ὑπῆρξαν αἱ ἀπροκάλυπτοι κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐπεμβάσεις, ἃς ἐνήργησε διὰ τῆς στρατιωτικῆς βίας καὶ δι' ὅλων τῶν λοιπῶν ἐκνόμων μέσων.

2) Ὅτι, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐξ ὅλων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων

ἐπὶ τε τῆς προηγουμένης, κατηγορίας (τῆς ἐπὶ ἀντιποίησει καὶ πλαστογραφίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης, καθὼς καὶ ἐξ ὅλης τῆς διαδικασίας τῆς λαβούσης χώραν κατὰ τὰς ἐξελέγξεις τῶν ἐκλογῶν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς τῆς ΣΤ' Περιόδου, ἡ ἐγκαλουμένη Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς διαφόρους ἐπαρχίας διαφόρους ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας καὶ τὸ πλεῖστον ἐντοπίους μὲ ῥητὰς διαταγὰς νὰ ἀποκλείσωσι διὰ τῆς βίας τῶν ὄπλων καὶ ἐκ παντὸς τρόπου τοὺς ἀντιφρονούντας πρὸς τὴν ἐγκαλουμένην Κυβέρνησιν ὑποψηφίους, καὶ κατορθώσωσιν ὥστε νὰ ἐπιτύχωσιν οἱ φίλοι τῆς : τοιαύτας δὲ διαταγὰς ἔδωσε πρὸς τὰς Ἀρχὰς τοῦ Κράτους, καὶ ἰδίως τὰς διοικητικὰς καὶ στρατιωτικὰς· (ὅρα κατὰθεσιν κ. Λομβάρδου, Τιμ. Φιλήμονος, Α. Κατριβάνου, Ἀλεξίου Ἰωάννου, Ἀθαν. Πετιμεζᾶ, Γ. Γεωργιάδου, Ν. Κατσικαπῆ, Π. Χαϊδούλη, Θ. Περραιβοῦ, Γ. Λάπα, Δ. Τσόκα, Β. Βουδούρη καὶ Ι. Τσάτσου· ὅρα καὶ καταθέσεις προηγουμένης κατηγορίας ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς τῆς 5 Δεκεμβρίου ε.ε.).

3) Ὅτι αἱ διοικητικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ αὗται ἐπεμβάσεις ἄς μετῆλθεν ἡ ἐγκαλουμένη Κυβέρνησις, καὶ ἰδίως ἡ στρατιωτικὴ βία, δι' ὧν κατάρθωσε ν' ἀποκλείσῃ πλείστους τῶν ἀντιφρονούντων αὐτῇ ὑποψηφίων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, καὶ ἰδίως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ἀττικῆς, Χαλκίδος, Λεβαδείας, Κορινθίας, Μεγαλοπόλεως, Μεσολογγίου, Ζακύνθου καὶ ἄλλαχού, ἀποτελοῦσιν ἐγκλήματα δυνάμενα νὰ καταλογισθῶσιν οὐ μόνον εἰς τοὺς φυσικοὺς αὐτουργοὺς αὐτῶν διοικητικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς αὐτοὺς τούτους τοὺς ἐγκαλουμένους ὑπουργοὺς ἐκ τῶν διαταγῶν, τῶν παραγγελιῶν καὶ τῆς θελήσεως τῶν ὁποίων ἀπέββον ὅλαι αὗται αἱ ἐγκληματικαὶ πράξεις, εἶναι δὲ πανταχόθεν βέβαιον ὅτι ἐν τοῖς δήμοις Κρωπίας, Ἀχαρνῶν, Φυλῆς καὶ Μαραθῶνος τῆς Ἀττικῆς ἐνηργήθησαν καλπονοθεύσεις τῇ διαταγῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν Δ. Γρίβα, ἐπινεύοντος καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ Δ. Βούλγαρη καὶ τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν· ἐν πολλοῖς δὲ δήμοις τῆς ἐπαρχίας Λεβαδείας ἐγένετο στρατιωτικὸς ἀποκλεισμός, στρατιωτικὴ βία καὶ διάφοροι κακώσεις κατὰ τῶν ἐκλογέων, δι' ὧν κατάρθωθη ἡ ἐπιτυχία τῶν φίλων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ ἀποτυχία τῶν ὑποψηφίων τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλκίδος, ἐν τοῖς δήμοις Κηρέων, Νηλέων καὶ λοιποῖς ἐνηργήθησαν ἐπεμβάσεις, καλπονοθεύσεις καὶ στρατιωτικὴ βία ὑπὸ τῶν διοικητικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως ταύτης, ὧν τελικὸν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὡσαύτως ὁ ἀποκλεισμός καὶ ἡ ἀποτυχία τῶν ὑποψηφίων τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Αἱ αὗται δὲ ἐγκληματικαὶ πράξεις ἔλαβον χώραν καὶ κατὰ

τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπαρχιῶν Κορινθίας καὶ Μεγαλοπόλεως καὶ τὸ αὐτὸ παράνομον ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν τοῦ νὰ ἀποκλεισθῶσιν οἱ ἔχοντες ὑπὲρ ἑαυτῶν ὁμολογουμένως τὴν πλειονοψηφίαν τῶν συμπολιτῶν των, ὡς ἐξάγεται ἐξ ὄλων τῶν ἀποδείξεων. Καθ' ἃ δὲ μαρτυρεῖ ῥητῶς ὁ μάρτυς Κατριβάνος, ὁ τότε ἐνεργῶν ἐν Μεγαλοπόλει τὴν ἐκλογὴν Ἐπαρχος εἶπε πρὸς αὐτὸν παραπονούμενον, ὅτι πάντα ταῦτα γίνονται τῇ διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως, διότι αὐτῶς ἐπιτυγχάνεται ὁ μετασχηματισμὸς τῆς Βουλῆς. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις Μεσολογγίου καὶ Ζακύνθου, τοιαύτη εἶναι ἡ πληθὺς τῶν ἀποδείξεων ἢ παρεχομένη ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ἐκθέσεων, ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων πρακτικῶν, τῶν ἀφορώντων τὰς ἐξελέγξεις τῶν ἐκλογῶν τούτων, ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν ἀνακριτικῶν καὶ βουλευμάτων ἀκόμη, καθὼς καὶ ἐκ πλείστων μαρτυριῶν, ὥστε ἐξ αὐτῶν δὲν μένει ἴχνος ἀμφιβολίας, ὅτι ἐν μὲν τῇ Ἐπαρχίᾳ Μεσολογγίου ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Δ. Γρίβας, τῇ κοινῇ ἀποφάσει τῆς Κυβερνήσεως, ἀπέστειλε, πανταχόθεν τοῦ Κράτους συλλέξας ἐντοπίους στρατιωτικούς ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας, με ῥητὰς διαταγὰς καὶ ῥητὴν ἐντολὴν πρὸς αὐτοὺς δοθείσας, ὅπως ἀποκλείσωσι τοὺς ὑποψηφίους τῆς ἀντιπολιτεύσεως Ε. Δεληγιώργην καὶ Σ. Μακρῆν, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔφερεν εἰς πέρας διὰ τῆς στρατιωτικῆς βίας, ἀποκλείσας διὰ μυρίων βιαίων μέσων καὶ κακώσεων πλείστους τῶν φίλων τῶν ἀνωτέρω ὑποψηφίων ἀπὸ τοῦ νὰ ψηφοφορήσωσι, πλείστους δὲ ἐπηρεάσας ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου καὶ τῆς βίας νὰ συνταχθῶσιν ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ ὑποψηφίων, ἐν δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Ζακύνθου ὅτι ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν καθὼς καὶ ὁ πρωθυπουργὸς μετὰ τῶν συνυπουργῶν αὐτοῦ ἐν Ὑπουργικῇ Συμβουλίᾳ (ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τινων καταθέσεων) ἀπεφάσισαν νὰ μετέλθωσιν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὅλας τὰς δυνατὰς ἐπεμβάσεις διοικητικὰς τε καὶ στρατιωτικὰς καὶ πᾶσαν ἐκλογικὴν παρανομίαν, καὶ κατορθώσωσιν οὕτω νὰ ἀποκλείσωσι τὸν ὑποψήφιον τῆς ἀντιπολιτεύσεως Κ. Λομβάρδον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ συνδυασθέντας φίλους του, ὅπερ καὶ ἐπέτυχον, μεταβαλόντες ὁλόκληρον τὴν νῆσον τῆς Ζακύνθου καθὼς καὶ τὴν Ἐπαρχίαν Μεσολογγίου εἰς ἀληθὲς στρατόπεδον, μετελθόντες δὲ πρὸς τοῦτο πᾶσαν παρανομίαν, πᾶσαν βίαν, πάντα ἀποκλεισμόν, πᾶσαν ἀπειλὴν καὶ πᾶν εἶδος καλπονοθεύσεως.

4) Ὅτι ὅλαι αὗται αἱ παρανομίαι, ἀποτελοῦσαι καθαρὰς ἐγκληματικὰς πράξεις, προνοουμέναις καὶ τιμωρουμέναις ὑπὸ τε τοῦ ποινικοῦ καθὼς καὶ τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, εἶναι καταλογιστέαι καὶ εἰς πάντας ἐγκαλουμένους Ὑπουργοὺς διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: α) διότι εἶναι βέβαιον ἐκ τῆς ὅλης ἀνακρίσεως, ὅτι, καὶ τοὶ καταγγελλομένων πανταχόθεν διὰ

τηλεγραφημάτων, διὰ μηνύσεων καὶ διὰ τοῦ τύπου, ὄλων τῶν παρανόμων πράξεων τῶν Διοικητικῶν καὶ Στρατιωτικῶν ὀργάνων τῆς Κυβερνήσεως, οὐδεμίαν αὐτῆ ἔλαβε πρόνοιαν, ὅπως ἐπαναφέρῃ τὸ κράτος τῶν Νόμων καὶ ἀποσοβήσῃ πάντα ταῦτα τὰ ἀδικήματα, καθ' ὅσον οὐδὲν ἐκ τῶν ὀργάνων αὐτῆς κατεδίωξεν, οὐδὲν ἐτιμώρησε, τούναντίον δὲ πάντων τούτων τὰς πράξεις ἐπεδοκίμασεν, ἐσυγχώρησε καὶ ἐβράβευσεν ἐν πολλοῖς διὰ προβιβασμῶν· β) διότι αὐτῆ ἐξέλεξε πάντα ταῦτα τὰ ὄργανα, διοικητικά τε καὶ στρατιωτικά, καὶ αὐτῆ αὐτῆ ἔδωκε τὰς δεούσας (sic !) πρὸς αὐτὰ ὁδηγίας τῆς διαγωγῆς των κατὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν τούτων. Εἶναι δὲ βέβαιον ἐξ ὄλων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων ὅτι αἱ παρανομοῦσαι αὗται διοικητικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ῥητῶς ἔλεγον, ὅτι ἀκολουθοῦσι τὰς διαταγὰς καὶ τὴν θέλησιν τῆς Κυβερνήσεως καθ' ὅλας των τὰς ἐνεργείας· γ) διότι ἡ Κυβέρνησις αὐτῆ υἰοθέτησε τὰς πράξεις ὄλων τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ἀποδεχθεῖσα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν των καὶ ἐγκρίνασα ἐπίσημως ἐνώπιον τοῦ Κοινοβουλίου τὸ νόθον προῖόν αὐτῶν κατὰ τὰς ἐξελεγχέσεις, ὅτε αὐτῆ αὐτῆ ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς ἐπικύρωσιν ὄλων τῶν παρανομοωτάτων τούτων ἐκλογῶν.

5) "Ὅτι πρὸς τελικὴν καὶ ἀποτελεσματικὴν ἐπιτυχίαν τῆς παρανόμου καὶ ἐγκληματικῆς διαγωγῆς τῆς, ἣν μετῆλθε κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐκείνας ἡ ἐγκαλουμένη Κυβέρνησις, προσέφυγε καὶ εἰς τὸ ἔκνομον μέτρον ν' ἀρνηθῆ εἰσιτήρια εἰς ἔνδεκα βουλευτὰς τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ τοὶ νικητὰς νομίμως ἀναδειχθέντας· οὕτω δὲ κατώρθωσε πρόσκαιρον ἐν τῇ Βουλῇ ἐκείνῃ πλειονοψήφίαν, δι' ἧς πολλὰς μὲν νομίμους ἐκλογὰς ἠκύρωσε καὶ ἀπέβαλεν ἐκ τοῦ Βουλευτηρίου γνησίους καὶ νομίμους ἀντιπροσώπους τοῦ Ἔθνους, ὅλας δὲ τὰς παρανομοωτάτας ἐκλογὰς πολλῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους ἐπεκύρωσε καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὸ Βουλευτήριον νόθους ἀντιπροσώπους ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ Ἔθνους.

6) "Ὅτι δι' ὅλα ταῦτα τὰ ἐγκλήματα εὐθύνονται ἀδιαιρέτως ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι ὑπουργοί, τῆς εὐθύνης αὐτῶν εἴτε πολιτικῆς εἴτε ποινικῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὔσης ἀδιαιρέτου, διότι ἡ διάλυσις Βουλῆς καὶ ἐνέργεια νέων βουλευτικῶν ἐκλογῶν εἶναι ἐξ ὀχως Κυβερνητικῆς πράξις, ἀνήκουσα εἰς κοινὴν ὄλων τῶν μελῶν ἐκάστης Κυβερνήσεως ἀπόφασιν, ἧς ἔνεκα οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν ὑπουργοὶ ἅπαντες συνευθύνονται ἐξίσου διὰ τὴν καλὴν ἢ κακὴν καὶ τὴν ἔννομον ἢ μὴ διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν τούτων.

7) "Ὅτι ἐξ ὄλων τῶν παρανόμων τούτων πράξεων τῆς ἡ Κυβερνήσις αὐτῆ διέπραξε διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς τὰ ἐξῆς ἐγκλήματα· 1)

μετῆλθε βίαν καὶ ἀπειλὰς καὶ προσεπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ καὶ ἡμπόδισε καὶ ἀπέκλεισε διὰ τῆς στρατιωτικῆς βίας τοὺς πλείστους τῶν ἐκλογέων ὅλων τῶν ἄνω ἐπαρχιῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξασκήσωσιν ἐλευθέρως τὸ ἐκλογικὸν αὐτῶν δικαίωμα ἐν καιρῷ τῶν βουλευτικῶν ἐκεῖνων ἐκλογῶν· 2) διετάραξε διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, διοικητικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν, τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀπρόσκοπτον ἐνέργειαν ὅλων τῶν ἐκλογικῶν συλλόγων τοῦ Κράτους, παρεμβαίνουσα, διακωλύουσα καὶ διακόπτουσα τὰς ἐλευθέρως αὐτῶν πράξεις, περὶ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐκλογικοῦ αὐτῶν δικαιώματος ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν ἐκεῖνων· 3) ἐνόθευσε διὰ τῶν αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ὀργάνων τῆς τὰς δημοσίας ἐπὶ τῶν καλῶν σφραγίδας εἰς πολλὰ ἐκλογικὰ τμήματα τοῦ Κράτους, ἀνέτρεψε κάλπας, διεσχόρησε σφαιρίδια, ἐπλαστογράφησε δημόσια καὶ ἰδιωτικά ἔγγραφα, ἐκαλπονόθευσε, ἡλλοίωσε καὶ μετέβαλε τὸ γνήσιον ἐκλογικὸν ἀποτέλεσμα εἰς πολλὰς ἐπαρχίας καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἄνω εἰδικῶς μνημονευθείσας· πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τούτων ὅλων, μετῆλθε διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς καὶ παρανόμους κατακρατήσεις, παράνομον βίαν καὶ ἀπειλὰς κατὰ πολλῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν καὶ πολλῶν ἐκλογέων, ἐπιθέσεις κατὰ προσώπων, ῥαβδισμοὺς καὶ κακώσεις κατὰ πολλῶν ὡσαύτως ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐκλογέων, καὶ ἐν γένει διέπραξε διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς πᾶσαν ἀξιοποιον πρᾶξιν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐκλογικῷ νόμῳ κατονομαζομένων καὶ ρητῶς τιμωρουμένων, συνεχώρησε δὲ ἐν γνώσει, καὶ τοι προΐσταμένη ὅλων τῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους, εἰς ὑφισταμένας αὐτῇ ἀρχάς, τὰς διεξαγαγούσας ἀμέσως τὰς ἐκλογὰς ἐκεῖνας, τὴν παράβασιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν καὶ ὅλας τὰς ἐκνόμους αὐτῶν καὶ ἐγκληματικὰς ἐνεργείας. Ἐπειδὴ ὅλα ταῦτα τὰ πορίσματα τῆς ἀνακρίσεως οὐδόλως ἀναιροῦσι διὰ τῆς ἀπολογίας αὐτῶν οἱ ἐγκαλούμενοι ὑπουργοί, διότι οἱ τέσσαρες ἐξ αὐτῶν ἠρνήθησαν ν' ἀπολογηθῶσιν, ὁ κ. Γρίβας, καὶ τοι ἀπολογηθεὶς καὶ ἀρνηθεὶς τὰς ἀποδιδόμενας αὐτῷ πράξεις, οὐδόλως διέσεισε τὴν περὶ τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ πεποιθήσιν τῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις προκύπτει βεβαιουμένη ἐξ ἀπείρων ἀποδείξεων.

Ἐπειδὴ ὅλαι αἱ πράξεις αὗται, δυνάμεναι νομίμως νὰ καταλογισθῶσιν εἰς πάντας τοὺς ἐγκαλουμένους ὑπουργοὺς ὡς ἠθικούς αὐτῶν αὐτουργοὺς καὶ ὡς συνεργοὺς κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τῶν ἐδαφ. 2 καὶ 3 τοῦ ἄρθρου 56 τοῦ ποινικοῦ νόμου, συνδυαζομένην μετὰ τοῦ ἄρθρου 57 καὶ τοῦ ἄρθρου 495 καὶ τὰ ἄρθρα 71, 72, 73, 74 τοῦ ἰδίου νόμου, ἐπιβαρύνουσιν αὐτούς, ὀφείλοντας διὰ τοῦτο νὰ ὑποστῶσι τὰς ποινάς, ἃς ἐπάγονται κατὰ τοιούτων ἀξιοποιῶν πράξεων οἱ νόμοι τῆς ἡμετέρας Πολιτείας, καὶ δύναται νὰ στηριχθῇ κατ' αὐτῶν δημοσία κατηγορία.

Ἐπειδὴ ἅπασαι αἱ ἀξιόποινι αὐται πράξεις προβλέπονται καὶ τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων, καὶ τῶν ἄρθρων 56, 65 ἐδάφ. 1-4 καὶ 66 τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, συνδυαζομένων μετὰ τὰ ἄρθρα 189, 190, 191, 192, 202, 247, 248, 249, 250, 251, 255, 256, 257, 261, 262, 263, 264, 271, 322, 323, 330, 399 καὶ 495 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀπάντων, δὲ τούτων συνδυαζομένων μετὰ τὰ ἄρθρα 80 καὶ 81 τοῦ Συντάγματος

Διὰ τὰ ὕτα

Ἡ ἐπὶ τῆς κατηγορίας ταύτης τῶν Ὑπουργῶν τοῦ πρῶην ὑπουργείου Βούλγαρη εἰδικὴ ἀνακριτικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς προτείνει πρὸς αὐτὴν τὴν παραδοχὴν τῆς ἐπομένης ἀποφάσεως:

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Κατηγορεῖ 1) τὸν Δημήτριον Βούλγαρην, γεννηθέντα ἐν Ὑδρα, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 73, Βουλευτὴν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην πρωθυπουργὸν καὶ ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν :

2) Τὸν Βασίλειον Νικολόπουλον, γεννηθέντα ἐν Καρυταίνῃ τῆς Γορτυνίας, κάτοικον Ἀθηνῶν, ἐτῶν 54, κτηματῖαν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης καὶ προσωρινῶς τῶν Οἰκονομικῶν.

3) Τὸν Ἰωάννην Βαλασσόπουλον, γεννηθέντα καὶ κατοικοῦντα ἐν Σπάρτῃ, διαμένοντα δὲ ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 55, ἰατρὸν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

4) Τὸν Δημήτριον Γρίβαν, γεννηθέντα εἰς Ναύπλιον, κατοικοῦντα ἐν Πειραιεῖ, ἐτῶν 46, ἀντισυνταγματάρχην καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν.

5) Τὸν Δημήτριον Τριγγέταν, γεννηθέντα εἰς Ζήνιδα καὶ κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 59, ἀνώτερον ἀξιωματικὸν τοῦ Μηχανικοῦ, χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν.

6) Τὸν Ἰω. Δεληγιάννην, γεννηθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, διαμένοντα δὲ ἤδη ἐν Παρισίοις, ἐτῶν 58, κτηματῖαν, χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν,

Ὅτι ἅπαντες ὁμοῦ ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι συναπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπομένων ἀξιοποίνων πράξεων καὶ ἕνεκα ταύτης συνομολογήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν ἐν Ἀθήναις, ὡς ὑπουργοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς 27ης Ἀπριλίου 1874 καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ πέρατος ὄλων τῶν ἐκλογῶν τῆς ΣΤ' Βουλευτικῆς Περιόδου, θέλοντες νὰ σχηματίσουν νόθον Βουλὴν, ὑπέκρουσαν

εἰς τοὺς σκοποὺς, τὰς θελήσεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν ὡς ὑπουργῶν, ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς τῆς Ε' Περιόδου μέχρι τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ 1875 καθ' ὅλας τὰς Βουλευτικὰς ἐκλογάς, ἃς ἐνήργησαν ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι πανταχοῦ τοῦ Κράτους, ἔδωκαν ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις καὶ διεβίβασαν πανταχοῦ τοῦ Κράτους διαταγὰς ἀμέσους, ἐμμέσους, ἡμιεπισήμους καὶ προφορικὰς πρὸς ὅλας τὰς ὑφισταμένας ἀρχὰς τοῦ Κράτους, ἰδίως τὰς διοικητικὰς καὶ στρατιωτικὰς, ὅπως ἐπέμβωσιν εἰς τὰς Βουλευτικὰς ταύτας ἐκλογάς καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τοῦ Κράτους, καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἐπαρχίας Ἀττικῆς, Λεβαδείας, Χαλκίδος, Κορινθίας, Μεσολογγίου, Ζακύνθου καὶ Μεγαλοπόλεως, νοθεύωσι τὴν γνησίαν καὶ ἐλευθέραν θέλησιν τῶν ἐκλογέων καὶ ἀποκλείωσι τοὺς ὑποψηφίους βουλευτὰς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν φίλων καὶ ὑποψηφίων τῆς Κυβερνήσεως, ἣν ἀπετέλουν οἱ Ὑπουργοὶ οὗτοι. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ παρεκίνησαν ὅλας τὰς ὡς εἴρηται ὑφισταμένας ἀρχὰς, Διοικητικὰς τε καὶ Στρατιωτικὰς, ἀπειλοῦντες, βιάζοντες, προστάζοντες, παραγγέλλοντες, ὑποσχόμενοι καὶ χορηγοῦντες εἰς αὐτὰς ἠθικὰ καὶ ὕλικὰ ὀφέλη, καὶ συμβουλευόντες αὐτὰς μετὰ πειθοῦς καὶ φορτικότητος πρὸς ἐκτέλεσιν ὄλων τῶν ἐπομένων ἀξιοποιῶν πράξεων, ἃς ἐξετέλεσαν πανταχοῦ τοῦ Κράτους καὶ ἰδίως εἰς τὰς ἄνω ῥηθείσας ἐπτὰ ἐπαρχίας αἱ ὑπ' αὐτοὺς ὑπάλληλοι ἀρχαὶ ὡς ἐξῆς·

1) Αἱ ὑποδεέστεραι αὐταὶ ἀρχαί, (τίνες; σημ. Σαριπ.) μετερχόμεναι βίαν (ὅποιαν; σημ. Σαριπ.) καὶ ἀπειλὰς, ἐπιθέσεις κατὰ προσώπων καὶ κακώσεις, προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσωσι καὶ ἐμπόδισαν διὰ πολλῶν μέσων (τίνων; σημ. Σαριπ.) καὶ ἀπέκλεισαν διὰ τῆς στρατιωτικῆς βίας τοὺς πλείονας τῶν πολιτῶν ἐκλογέων (τίνας; σημ. Σαριπ.) τῶν ἄνω εἰρημένων ἐπαρχιῶν ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν καὶ ἐξάσκησιν τοῦ ἐκλογικοῦ αὐτῶν δικαιώματος ἐν καιρῷ τῶν βουλευτικῶν ἐκείνων ἐκλογῶν.

2) Αἱ αὐταὶ ὡς ἄνω εἴρηται, ἀρχαὶ διετάραζαν τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀπρόσκοπτον ἐνέργειαν τῶν ἐκλογικῶν Συλλόγων τοῦ Κράτους καὶ ἰδίως ἐν ὄλοις τοῖς δήμοις τῶν ἄνω ῥηθεισῶν ἐπτὰ ἐπαρχιῶν, παρεμβάινουσαι, διακωλύουσαι καὶ διακόπτουσαι τὰς ἐλευθέρως αὐτῶν πράξεις περὶ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐκλογικοῦ αὐτῶν δικαιώματος.

3) Ἐνόθευσαν τὰς δημοσίας ἐπὶ τῶν καλπῶν σφραγίδας εἰς πολλὰ ἐκλογικὰ τμήματα τοῦ Κράτους (Οἱ Ὑπουργοὶ! σημ. Σαριπ.) καὶ ἰδίως ἐν τοῖς δήμοις τῶν ἄνω ἐπτὰ Ἐπαρχιῶν, ἀνέτρεψαν κάλπας, ἰδίως δὲ ἐν τοῖς δήμοις Ἀχαρνῶν καὶ Κρωπίας Ἀττικῆς, ἐν τοῖς δήμοις τῆς ἐπαρ-

χίας Ζακύνθου, Μεσολογγίου, Κορινθίας, Μεγαλοπόλεως καὶ Χαλκίδος, ἐπλαστογράφησαν δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐκαλπινόθευσαν, ἠλλοίωσαν καὶ μετέβαλον τὸ ἀληθὲς ἐκλογικὸν ἀποτέλεσμα ἐν ἅπασιν τούτοις τοῖς ἐκλογικοῖς τμήμασι, μετελθοῦσαι πρὸς ἐκτέλεσιν πάντων τούτων παρανόμους κατακρατήσεις, παράνομον βίαν καὶ ἀπειλὰς κατὰ πολλῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν καὶ πολλῶν ἐκλογέων ἐν ὅλοις τούτοις τοῖς ἐκλογικοῖς τμήμασι.

Μετὰ δὲ τὸ πέρασ ὄλων τῶν ἐκλογῶν τούτων ὅτι ἅπαντες οἱ ὑπουργοὶ οὗτοι ἐνέκριναν (ὕπογραμμίζει ὁ Σαριπ. — Ἡ ἔγκρισις ἐν τοῖς ποινικοῖς δὲν ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐντολήν : σχόλ. Σαριπ.) καὶ ἀπεδέχθησαν ἐντελῶς τὰς ἀνωτέρω παρανόμους πράξεις τῶν ὑποδεστέρων αὐτοῖς ἀρχῶν, Διοικητικῶν τε καὶ Στρατιωτικῶν, καὶ τὸ παράνομον αὐτῶν προῖόν καὶ ἀποτέλεσμα, συγχωρήσαντες ἐν γνώσει εἰς ὅλους τούτους τοὺς ὑποκειμένους εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας, τὴν παράβασιν τῶν νομίμων αὐτῶν καθηκόντων καὶ ὑποπεσόντες ἕνεκα πάντων τούτων εἰς ὄλας τὰς ἀξιοποίνους πράξεις, ἃς ῥητῶς προνοοῦσι καὶ τιμωροῦσι τὰ ἄρθρα 56 ἐδ. 2 καὶ 3 ἄρθρ. 57, 71, 72, 73, 74 καὶ 495 τοῦ ποιν. νόμου συνδυαζόμενα μὲ τὰ ἄρθρα 54, 55, 56, 62, 63, 65 καὶ 66, τοῦ περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν νόμου, καθὼς καὶ μὲ τὰ ἄρθρα 189, 190, 191, 192, 202, 247, 248, 249, 252, 251, 255, 256, 257, 261, 262, 263, 264, 271, 323, 223, 230, καὶ 399 τοῦ ποιν. νόμου καὶ μὲ τὰ ἄρθρα 80 καὶ 81 τοῦ Συντάγματος.

Κατὰ συνέπειαν, ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων παραπέμπει πάντας τοὺς ὡς ἄνω εἴρηται κατηγορουμένους πρῶην ὑπουργοὺς Δημήτριον Βούλγαρην, Βασίλειον Νικολόπουλον, Ἰωάννην Βαλασσόπουλον, Δημήτριον Γρίβαν, Ἰωάννην Δεληγιάννην καὶ Δημήτριον Τριγγέταν ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ Συντάγματος ὀριζομένου εἰδικοῦ δικαστηρίου, σχηματισθησομένου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ Συντάγματος, ἵνα δικασθῶσιν ἅπαντες ὡς ὑπαίτιοι ὄλων τῶν ἀνωτέρω ὡς εἴρηται ἀποδιδομένων εἰς αὐτοὺς ἀξιοποίνων πράξεων.

Πέντε μέλη τῆς Βουλῆς διορισθήσονται ὑπ' αὐτῆς διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ὅπως ἐν ὀνόματι τῆς Βουλῆς καὶ ὡς ἐντολοδόχοι αὐτῆς, εἴτε ἅπαντες ὁμοῦ εἴτε εἰς ἕκαστος ἰδίᾳ, ἐξασκήσωσιν ὄλα τὰ εἰσαγγελικὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα, ἐνεργήσωσιν ὄλας τὰς ἀναγκαίας προεισαγωγικὰς πράξεις καὶ κλήσεις μαρτύρων καὶ ἐπιδιώξωσι καὶ ὑποστηρίξωσι μέχρι τέλους τὴν ὡς ἄνω εἴρηται διατυπωθεῖσαν κατηγορίαν καθ' ἐνὸς ἑκάστου καὶ καθ' ὄλων ὁμοῦ τῶν κατηγορουμένων ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ Συντάγματος

ὀριζομένου καὶ συστηθισομένου εἰδικοῦ δικαστηρίου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἅμα τῇ διὰ κληρώσεως συστάσει αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, θέλει διαβιβάσει ἀντίγραφον τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καθὼς καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τῆς διεξαχθείσης ἀνακρίσεως.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 20 Δεκεμβρίου 1875

Ἡ ἐπιτροπὴ

Β. Πήλληκας, Α. Κατσίνας, Γ. Φλωριάς, Κ. Ἀναγνωστόπουλος

Ὁ Εἰσηγητὴς Γρ. Μ. Μαυρομαρᾶς

Z/8.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς πρώτης συνεδριάσεως διὰ τὴν δίκην ταύτην, δημοσιευόμενα εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ὁρα», φύλλον τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1876, φυλασσόμενον ὑπὸ τοῦ Σαριπόλου ἐν τῷ ἀρχεῖῳ του.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΛΒΗΣ

Οἱ δικάσταί

Ἄρ. Καραντζᾶς	ἄρεοπ.	Δ. Κωτσάκης	ἐφέτης
Μ. Ταταράκης	»	Σ. Μανωλέας	»
Π. Ἰωαννίδης	ἐφέτης	Ἥλ. Χατζηλιάκος	»
Γ. Μαντζούφας	»	Α. Γκιών	»
Π. Ν. Παυλόπουλος	»	Ε. Ἀμβροσιάδης	»
Δ. Τσιβανόπουλος	»	Α. Ἀγαθόνικος	»

Ὁ Γραμματεὺς Φ. Κομνηνός

Ἀναπληρωματικοί

Δ. Κυπαρίσσης	πρ. ἐφετῶν	Ἰάκ. Πανάγος	ἐφέτης
Μ. Ἰδρωμένος	ἐφέτης	Ἐ. Κόνδαρης	»

Οἱ ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς ὑποστηρίζοντες τὴν κατηγορίαν

εἰσαγγελεῖς

Κων. Λομβάρδος	Δ. Βουλπιώτης
Ἄρ. Βαλέττας	Τιμ. Φιλήμων
Ἰω. Μαυρομιχάλης	

Κατηγορούμενοι

Δ. Βούλγαρης, — 'Ι. Βαλασσόπουλος, — Β. Νικολόπουλος, — Δημ. Γρίβας, — Δημ. Τριγγέτας.

'Η συνεδρίασις ἄρχεται τῇ 1 ὥρᾳ 40' λ. μ.μ.

'Ορκίζεται εἰς ὑπογραμματαύς, ὅπως ἀναπληροῖ κωλυόμενον τὸν γραμματέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Νὰ ἐκφωνηθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν κατηγορουμένων.

'Ο κλητῆρ ἀναγινώσκει τὰ ὀνόματα τῶν κατηγορουμένων, ἐξ ὧν παρὼν μόνον ὁ κ. Τριγγέτας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : 'Ο κ. Νικολόπουλος δι' ἐπιστολῆς του λέγει, ὅτι θὰ ἐμφανισθῇ. Ἦδη ἄς παρουσιασθῇ ὁ κ. Τριγγέτας. Πῶς ὀνομάζεσαι ;

ΤΡΙΓΓΕΤΑΣ : Δ. Τριγγέτας ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ μη-χανικοῦ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : 'Ακούσατε τὴν κατηγορίαν σας. Οἱ κ. εἰσαγγελεῖς ἔχουσι τὸν λόγον.

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ (εἰσαγγελεύς) : Οἱ μὴ ἐμφανισθέντες κατηγορούμενοι ἐκλητεύθησαν νομίμως ἐπομένως προτείνωμεν νὰ δικασθῶσιν ἐρήμην.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : 'Επιτρέπομεν τὴν ἐρήμην δίκην τῶν κατηγορουμένων. Κύριε Τριγγέτα ἔχετε συνηγόρους ;

ΤΡΙΓΓΕΤΑΣ : Μάλιστα, τοὺς κ.κ. Κακουλίδην, Παπαδοῦκαν, Τυπάλδον καὶ Σαμαρνώτην.

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ : Τοὺς ὑπὸ δίκην κατηγορουμένους κατηγοροῦμεν διὰ τὰς ἐν τοῖς κατηγορητηρίοις πράξεις. Πρὸς ὑποστήριξιν τούτων ἐκλητεύσαμεν μάρτυρας ὧν κατάλογον σᾶς παραδίδομεν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : 'Ο κλητῆρ ἄς καλέσῃ τοὺς μάρτυρας.

Εἰς κλητῆρ ἀναγινώσκει τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων.

(Προσέρχεται ὁ κατηγορούμενος Βασίλειος Νικολόπουλος).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Πῶς ὀνομάζεσθε ;

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ : Βασίλειος Νικολόπουλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ποῦ ἐγεννηθήκατε ;

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ : 'Εν Δημητσάνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ποῦ κατοικεῖτε ;

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ : 'Εν ταῖς φυλακαῖς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Τί ἐπάγγελμα ἔχετε.

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ : Ἦδη οὐδέν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Καθήσατε καὶ προσέξατε εἰς τὴν κατηγορίαν σας.

Ἄς ἐξακολουθήσῃ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων.

Ὁ κλητὴρ ἐξακολουθεῖ ἀναγινώσκων τὰ ὀνόματα.

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸν κανονισμόν σας οὐδεμίαν ἀσκεῖ ἐπιρροὴν εἰς τὴν πρόοδον τῆς δίκης ὁ λόγος τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῶν κατηγορουμένων δι' οἰονδήποτε λόγον. Ὁ κ. Βούλγαρης, δικαζόμενος ἤδη ἐρήμην ἐπιθυμεῖ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ ἐπομένως κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ παρουσιάσω πιστοποιητικὸν ἱατροῦ βεβαιουῦντος τὸν λόγον τῆς μὴ ἐμφανίσεως τοῦ κατηγορουμένου τούτου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : (ἀναγινώσκει τὸ πιστοποιητικόν). Ὁ ἱατρὸς κ. Βανδῶρος πιστοποιεῖ ὅτι ὁ κ. Βούλγαρης, ἀσθενῶν δὲν δύναται νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον.

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ : Καταθέτω εἰς τὸ δικαστήριόν σας διάφορα σταλέντα τῆ εἰσαγγελίᾳ πιστοποιητικὰ περὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς προσελεύσεως μαρτύρων τινῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : (πρὸς τοὺς κατηγορουμένους) Ἔχετε μάρτυρας ὑπερασπίσεως ;

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Δόσατε τὸν κατάλογον εἰς τὸν κλητῆρα.

Ὁ κλητὴρ ἀναγινώσκει τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Οἱ δικηγόροι νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν ὑπὸ τῶν εἰσαγγελέων κατατεθέντων πιστοποιητικῶν.

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ : Παρακαλοῦμεν νὰ γίνῃ διακοπὴ ἐπὶ 5 λεπτὰ διὰ νὰ τακτοποιήσωμεν τὰ ἔγγραφα μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Εἶναι σύμφωνοι οἱ συνήγοροι τῶν κατηγορουμένων ;

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Γίνεται διακοπὴ ἐπὶ δέκα λεπτά.

Ἡ συνεδρίασις ἐπαναλαμβάνεται μετὰ 15' λεπτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ μένουν διαρκῶς ἐδῶ. Οἱ κύριοι εἰσαγγελεῖς ἔχουσι τὸν λόγον ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐμφανισθέντας μάρτυρας.

ΒΟΥΛΗΠΙΩΤΗΣ : Ἐκ τῶν ἀπόντων κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν ὀνομάτων προσῆλθον τινές, καὶ παρακαλῶ οὗτοι νὰ σημειωθῶσιν ὡς παρόντες. Παραιτούμεθα δὲ τεσσαράκοντα μαρτύρων. Ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἄλλοι μὲν δὲν προσῆλθον ἕνεκα ἀσθενείας, ἄλλοι ἕνεκα ἐλλείψεως μέσων ὅπως ἔλθωσιν ἐνταῦθα δὲν ἦλθον, ἀλλὰ θὰ ἐμφανισθῶσι. Τούτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαταχθῇ ἢ διὰ βίας προσαγωγή. Ἄλλων, ὧν τὰ ὀνόματα σημειῶ, νὰ διαταχθῇ ἢ διὰ βίας προσαγωγή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἐχουν ἀντίρρησιν οἱ κατηγορούμενοι ;

ΤΥΠΑΛΔΟΣ : Ὁχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἡ ὑπεράσπισις ἔχει τὸν λόγον ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐμφανισθέντας μάρτυράς των.

ΚΑΚΟΥΛΙΔΗΣ (συνήγορος) : Τινές τῶν μαρτύρων μας δὲν ἐνεφανίσθησαν ἔτι, ἀλλὰ θὰ ἐμφανισθῶσι, παρακαλοῦμεν δὲ νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ τοῦτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἐχει ἀντίρρησιν ἡ κατηγορία ;

ΒΟΥΛΗΠΙΩΤΗΣ : Ἡμεῖς ἐπιθυμοῦμεν ὅπως οἱ κατηγορούμενοι ἔχωσιν ὅλα τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως, ἐπομένως δὲν ἔχομεν ἀντίρρησιν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ὁ κ. Γραμματεὺς νὰ ἀναγνώσῃ τὰ κατηγορητήρια τῆς Βουλῆς, καὶ πρῶτον τὸ τῆς 16 Δεκεμβρίου, εἶτα τὸ τῆς 23 Δεκεμβρίου.

Ὁ Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὰ κατηγορητήρια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Κατηγορούμενοι ἐγέρθητε. Ἡ κατηγορία περιστρέφεται κυρίως εἰς τὰ ἐξῆς . . .

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Τὰς γνωρίζομεν πολὺ καλά, εἶναι περιττὸν νὰ τὰς ἀναπτύξῃτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ναί, ἀλλὰ ἐγὼ ἔχω καθῆκον νὰ τὰς ἀναπτύξω.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ὅπως θέλετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Κατηγορεῖσθε σεῖς, ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων μὴ παρόντων συγκατηγορουμένων, μὴ ὑπαρχούσης ἀπαρτίας ἐν τῇ Βουλῇ ἐκ συστάσεως προέβητε εἰς νομοθέτησιν, εἶτα ἠπατήσατε τὸν ἡγεμόνα. Ἄντεποιήθητε λοιπὸν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἣτις ἔπρεπε νὰ ᾖναι συγκεκροτημένη. Σᾶς ἀποδίδεται ἐπομένως καὶ πλαστογραφία. Ἡ δὲ δευτέρα κατηγορία εἶναι, δι' ὅσας παραβιάσεις ἐξετέλεσαν αἱ ὑποδεέστεραι ἀρχαὶ κατὰ παραγγελίαν τοῦ ὑπουργείου Βούλγαρη, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1874. Προσέξατε νὰ ὑπερασπισθῆτε. Εἰς τοὺς συνηγόρους ὑπενθυμίζομεν τὸν νόμον.

Διατάσσομεν τὴν ἐναρξιν τῆς συζητήσεως.

Οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας νὰ ἀποχωρήσωσιν ἐκ δεξιῶν καὶ οἱ τῆς ὑπερασπίσεως ἐξ ἀριστερῶν.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοι ἐπιτραπῇ νὰ σᾶς ζητήσω ἔγγραφά τινα. Ἐπιρρίπτονται κατηγορίαι καθ' ὄλων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους. Ἡ προκειμένη δίκη εἶναι πολιτική, πολιτικωτάτη καὶ πρωτοφανής, εὐχάριστος ἀφ' ἑτέρου διότι θὰ δώσωμεν λόγον τῶν πράξεών μας δημοσίᾳ. Ὁ κ. Βούλγαρης ἐδέχθη πάντοτε τὴν ἐξουσίαν προσφερθεῖσαν· ποτὲ δὲν συνώμοσε καὶ πάντοτε ἀπεχώρει ὡς ἂν δὲν ἦδύνατο νὰ πράξῃ τι. Τὰ κόμματα τὰ ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας συνεμάχησαν πρὸς ἄλληλα. Ἡ ἀντιπολίτευσις ἀπεχώρησεν, ἀπεχώρησεν ἐνῶ ἔβλεπε τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς εἰς ἀναστάτῳσιν. Προσεπαθούσαμεν ἡμεῖς τότε νὰ φέρωμεν εἰς τακτοποίησιν τὰ οἰκονομικά. Ἐσκέφθημεν ὅτι ἄλλοτε εἰς Ἀγγλίαν ἔφυγαν οἱ λόρδοι, ἀλλὰ τὸ κοινοβούλιον κατηγόρησεν ἐκείνους καὶ τοὺς κατεδίκασεν ὡς συνωμώτας. Ἡμεῖς ἐκάμαμεν ἕκτακτον σύνοδον, πάλιν δὲν ἤλθον οἱ ἀντιπολιτευόμενοι. Ἀπεχωρήσαμεν τῶν πραγμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Σχετικῶς μὲ τὴν κατηγορίαν.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ἐκεῖ ἔφθασα. Ἐγὼ κατηγοροῦμαι ὅτι ἔδωκα βοήθειαν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν διὰ τὰ ἐπισκοπικά. Κατέφυγα εἰς τὰ δικαστήρια διότι ἐνόμιζα ὅτι παρεβιάσθη ἡ ἐλευθερία μου. Τὰ δικαστήρια εἶπον ὅτι εἶναι ἀναρμόδια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Σχετικῶς μὲ τὰ ἔγγραφα, τί λέγετε ;

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ἐφθασα κ. Πρόεδρε. Μᾶς κατηγοροῦν καὶ μᾶς λέγουν ὅτι συνενώθημεν ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, ἐδώσαμεν διαταγὰς καὶ βοήθειας εἰς τοὺς ὑπαλλήλους. Ζητῶ λοιπὸν νὰ προσαχθῶσιν ἐκ τῶν διαφόρων ὑπουργείων οἱ φάκελλοι οἱ περιέχοντες ἔγγραφα ἀφορῶντα ἐκλογικὰς ἐνεργείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Διὰ τοὺς ἄλλους ὑπουργοὺς μὴ λέγετε σεῖς, μόνον διὰ τὰ ἰδικά σας.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ναί, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ ἐὰν ἐγένοντο ἐκλογαὶ ὡς ἐγένοντο καὶ ἄλλοτε. Διότι κατὰ τὸ 1874 ἐκάμαμεν ἡμεῖς ἐκλογάς, εἰς τὰ 1875 ἔκαμεν ὁ Τρικούπης καὶ ἄλλοτε ἄλλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Προσδιορίσατε τὰ ἔγγραφα.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Τοὺς φακέλλους τῶν ἐκλογικῶν, κύριε Πρόεδρε. Νὰ προσαχθῶσιν ἔτι τὰ διατάγματα τῶν πρὸ τῶν ἐκλογῶν διορι-

σμῶν. Διότι πρέπει διὰ τῶν ἐγγράφων νὰ ἀποδειχθῇ ἂν ἡμεῖς ἐκάμαμεν παραβιάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἡ κατηγορία ἐννοεῖ ὅτι ἐκάματε παραβιάσεις οὐχὶ διὰ τῆς ὑπηρεσίας.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ἐν ἐδώκαμεν χρήματα ἐκ τοῦ ταμείου . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Τοῦτο δὲν εἶναι ἡμέτερον ἔργον· εἶναι τῆς βουλῆς.

ΤΥΠΑΛΔΟΣ : Πῶς ἐβοηθήσαμεν τότε τοὺς ἰδικούς μας βουλευτάς ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Δύναται ὁ ταμίας κατὰ διαταγὴν νὰ σημειοῖ ἄλλα ἂντ' ἄλλων ;

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ ὑπάρχει ὅτι ἡπατήσαμεν τὸν Βασιλέα περὶ τῶν ψηφισθέντων νόμων. Αἱ ἐκθέσεις δι' ὧν ὑπεβλήθησαν οἱ νόμοι ἐκεῖνοι δέον νὰ προσαχθῶσι. Παρακαλῶ τὸν κύριον Πρόεδρον νὰ ζητήσῃ καὶ ἄλλα τινὰ ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων διὰ νὰ ἀποδειχθῇ ἂν οἱ λεγόμενοι στηλίται ἐβλαψαν τὸ ἔθνος καὶ δὲν ἐφρόντιζον διὰ τὸ καλὸν αὐτοῦ. Ἐπιθυμῶ ἔτι νὰ προσαχθῇ καὶ ἐκθεσις περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ὅτε ἀπεχωρήσαμεν, διότι ἡμεῖς ἀνυψώσαμεν τὴν πίστιν τῆς Ἑλλάδος. Ἀφήσαμεν τὰ ταμεῖα τοῦ κράτους γεμάτα. Ἐπράξαμεν ὡς ἐπράξαμεν διότι ἐβλέπομεν τὸ ἔδαφος τῆς Ἀνατολῆς κλυδωνιζόμενον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Οἱ κύριοι εἰσαγγελεῖς ἔχουσι τὸν λόγον ὡς πρὸς τὴν προσαγωγὴν τῶν ἐγγράφων.

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ : Ἡμεῖς δὲν ὀφείλομεν νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ὁμιλίας τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἔνεκα τῆς παρουσίας θέσεως αὐτοῦ, καὶ διότι ἡ ὁμιλία ἐλέχθη πρὸς Ἑλληνας ἀκροατάς. Θ' ἀπαντήσω ὅμως εἰς τὴν αἴτησιν. Δὲν πρόκειται νὰ ζητηθῇ ἀπὸ σᾶς ψῆφος ὑπουργικῆς ἐμπιστοσύνης, οὐδὲ ἤδη ζητεῖται ἡ καθ' ὅλου διοικήσεις τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου. Ἐπομένως τὰ αἰτούμενα εἶναι περιττὰ πλὴν τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ ἐκλογικά. Ταῦτα δὲ πρὸ τῶν κατηγορουμένων ἐζητήσαμεν, καὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὴν δικογραφίαν. Ἐὰν δὲ νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ ζητηθῶσι καὶ ἄλλα ἔγγραφα, ἡ κατηγορία ἐπιθυμεῖ νὰ μὴ παρεμβληθῇ οὐδὲν πρόσκομμα εἰς τὴν ὑπεράσπισιν.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ : Μίαν παρατήρησιν θὰ κάμω. Ὁ κατηγορούμενος ὑπέμνησε ὑπουργεῖα πρὸ καὶ μετὰ τὸ ὑπουργεῖον Βούλγαρη. Εἶπε ῥητῶς νὰ ἔλθωσι τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς ἐκλογὰς τοῦ ὑπουργείου Τρικούπη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Δὲν τὸ εἶπε.

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ : Τὸ εἶπε. Ἐπειδὴ δὲ ἐγώ, μέλος τοῦ ὑπουργείου ἐκείνου, παρακάθημαι ἐνταῦθα, ἐνώνω τὴν φωνήν μου μετὰ τοῦ κατηγορουμένου καὶ ζητῶ νὰ προσαχθῶσιν ὅλα τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκλογῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Τρικούπη, καὶ πρὸ τῶν ἐκλογῶν καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ μετὰ τὰς ἐκλογὰς.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ : Δὲν ἐννοῶ νὰ κατηγορήσω τὸ ὑπουργεῖον Τρικούπη. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου ἐγένοντο τινὰ ὑπὸ ὑποδεεστέρων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ διὰ ταῦτα δὲν ἔχω τὴν κακοήθειαν νὰ κατηγορήσω τὸ ὑπουργεῖον Τρικούπη.

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ : Ἄν τὸ δικαστήριόν σας θεωρήσῃ ἀναγκαίαν τὴν προσαγωγὴν τῶν ἐγγράφων, παρακαλῶ νὰ μὴ περιορισθῇ μόνον εἰς τὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐνέργειαν τῶν τελευταίων ἐκλογῶν ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν προγενεστέρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Τὸ δικαστήριον θέλει σκεφθῆ ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης.

Ἦδη ἀναβάλλεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν αὔριον ὥραν 12.

(Ἦρα 4,15' λεπτ. μ.μ.).

Z/9.

Φύλλον τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος « Ἦρα », ὅπου δημοσιεύονται πρακτικὰ τῆς δίκης, περιλαμβάνοντα ἐνδιαφέρουσαν ἀγόρευσιν τοῦ συνηγόρου Τυπάλδου, στηριζομένου ἰδίως εἰς δικονομικοὺς ἰσχυρισμούς, ὡς καὶ ἀπάντησις τοῦ βουλευτοῦ Βουλπιώτου, ἐκ τῶν ἀσκούντων τὴν ποινικὴν ἀγωγὴν ὡς ἐκπροσώπου τῆς Βουλῆς, κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἐιδικοῦ περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν νόμου.

Ἔτος Α'. Ἀθήνησι, τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1876, Τρίτη

Ἄριθ. 351

Ω Ρ Α

Ἐκδίδεται καθ' ἐκάστην

ΕΣΠΕΡΙΝΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΙΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Πρόεδρος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΑΛΒΗΣ

Οἱ Δικασταὶ

Ἄρ. Καραντζᾶς	ἀρεοπ.	Δ. Κωτσάκης	ἐφέτης
Δ. Κυπαρίσσης πρ.	ἐφετῶν	Σ. Μανωλέας	»
Π. Ἰωαννίδης	ἐφέτης	Ἡλ. Χατζηλιάκος	»
Γ. Μαντζούφας	»	Α. Γκιών	»
Π. Ν. Παυλόπουλος	»	Ε. Ἀμβροσιάδης	»
Δ. Τσιβανόπουλος	»	Α. Ἀγαθόνικος	»

Ὁ Γραμματεὺς : Φ. Κομνηνός

Ἄναπληρωματικοὶ

Μ. Ταταράκης	ἀρεοπ.	Ἰάκ. Πουάγος	ἐφέτης
Μ. Ἰδρωμένος	ἐφέτης	Ε. Κόνδαρης	»

Οἱ ἐκ μέρους τῆς βουλῆς ὑποστηρίζοντες τὴν κατηγορίαν

εἰσαγγελεῖς :

Κων. Λομβάρδος	Δ. Βουλιπώτης
Ἄρ. Βαλέττας	Τιμ. Φιλήμων
Ἰω. Μαυρομιχάλης	

Κατηγορούμενοι

Δ. Βουλγαρῆς, — 'Ι. Βαλασσόπουλος, — Β. Νικολόπουλος, —
 Δημ. Γρίβας, — Δημ. Τριγγέτας

Ἡ συνεδρίασις ἄρχεται τῇ 12 ὥρ. 15' λεπτ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Κύριε Τυπάλδε, ὑπεσχέθητε νὰ φέρητε τὴν
 σημείωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ πελάτου σας ζητηθέντων ἐγγράφων.

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Μάλιστα, θὰ τὴν δώσω εἰς τὸν Γραμματέα μετ'
 ὀλίγον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Καλὸν εἶναι νὰ παρατηρήσητε πρότερον τὰ ἐν τῇ
 δικογραφίᾳ ἔγγραφα.

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Τὰ εἶδαμεν, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ὑπάρχει ἔνστασις τις ;

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Ἐχω ἔνστασιν ἀπαράδεκτου τῆς κατηγορίας. Ὁ
 ἀγὼν εἶναι πολιτικός, ἀλλὰ καὶ νομικός ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς
 κατηγορίας. Ἡ πολιτικὴ ἐπιδιώκει τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας, ἡ δικαιο-
 σύνη γνωρίζει τὸν λόγον δι' ὃν ἀφορᾷ, ὁδηγὸν ἔχουσα τὸν νόμον τῆς
 πολιτείας. Εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ λόγου ἐπὶ τῆς πολιτείας ὑπάρχει
 δικαιοσύνη. Ὁ δικαστὴς δὲν δεσμεύεται ὑπὸ κανόνων ὡς πρὸς τὴν
 ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, δεσμεύεται ὅμως ὑπὸ τῶν τύπων τῆς δια-
 δικασίας, διότι ἐν τοῖς τύποις ἐστὶν ἡ σωτηρία τοῦ
 πολίτου.

Πρόκειται περὶ τύπου ὅστις εἶναι ἀχώριστος τῆς οὐσίας, ἄνευ τοῦ
 ὁποίου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ καταδίωξις· οἱ κατηγορούμενοι ἔρχονται
 ἐνώπιον ἡμῶν χωρὶς νὰ ὀρισθῇ ἡ ἀξιόποινος πράξις δι' ἣν θὰ δικασθῶσιν.

Διὰ τοῦ κατηγορητηρίου τῆς 5 Δεκεμβρίου παραπέμπονται οἱ
 κατηγορούμενοι ἐπὶ ἀντιποιήσει ἀρχῆς καὶ πλαστογραφία, διὰ δὲ τοῦ
 τῆς 23 Δεκεμβρίου παραπέμπονται ἀορίστως δι' ἐκλογικὰς παραβάσεις.
 Τοῦ δευτέρου κατηγορητηρίου προτείνω τὸ ἀπαράδεκτον. Διὰ νὰ κατη-
 γορηθῇ τις πρέπει νὰ ὀρισθῇ ὁ τόπος, ὁ χρόνος καὶ τὰ γεγονότα τὰ
 ἀποτελοῦντα τὴν πράξιν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ περίπτωσις τῆς ὑπα-
 γωγῆς πράξεως εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ νόμου, δεόν νὰ ὀρισθῇ ἡ πράξις.
 Τὸ θεμέλιον τῆς διαδικασίας εἶναι ἡ ἐγκλησις τοῦ παθόντος, ἥτις ἐστὶν
 ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως. Μετὰ τὴν ἐγκλησιν ἔρχεται ἡ ἀνάκρισις
 εἴτε προεισαγωγικὴ εἴτε τακτικὴ. Ὁ Ἄρειος Πάγος παρεδέχθη ὅτι δὲν
 δύναται νὰ εἰσαχθῇ εἰς δίκην ὁ κατηγορούμενος ἄνευ συνοπτικῆς ἀνα-
 κρίσεως. Ὅποῖος δὲ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς προανακρίσεως ; Εἶναι ν' ἀπο-
 δειχθῇ ἡ γενικὴ ἀνάπτυξις τῆς πράξεως, σκοπὸν ἔχουσα νὰ βεβαιώσῃ,

τὰς περιστάσεις καὶ τὰ γεγονότα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν πράξιν. Ἡ ἀνάκρισις ἐνεργεῖται διὰ βουλεύματος παραπέμποντος τὸν κατηγορούμενον νὰ δικασθῆ ὅτι τὴν δεῖνα ἡμέραν εἰς τὸν δεῖνα τόπον ἐπραξε τὴν δεῖνα πράξιν. Μετὰ τὸ βούλευμα διὰ κλητηρίου θεσπίσματος, εἰσάγεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, τὸ δὲ θέσπισμα τοῦτο ὀρίζει τὴν πράξιν. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐπίλογος τῆς κατηγορίας δέον νὰ ὀρίξη τὰς πράξεις, δι' ἃς θὰ κηρυχθῆ ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος.

Οἱ κατηγορούμενοι κατηγοροῦνται ὡς ἔμμεσοι αὐτουργοὶ παραβάσεων ἐκλογικῶν. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ δὲ κατηγορία τις ὀφείλει ν' ἀποδειχθῆ ἢ παραγγελία διὰ τὴν πράξιν, ἢ πράξις αὐτῆ εἶτα, καὶ τέλος ἢ συνάφεια τῆς πράξεως. Τὸ κατηγορητήριον λέγει «παρήγγειλαν, διέταξαν», ἀλλὰ τίνα παρήγγειλαν; «ἔδωκαν διαταγὰς εἰς ὄλας τὰς ἀρχάς», ἀλλὰ πρέπει νὰ ὀρισθῆ τὸ πρόσωπον εἰς ὃ ἐδόθη ἢ διαταγῆ. Τί ἔκαμαν δὲ αἱ ἀρχαί; Κατὰ τὸ κατηγορητήριον «βίας καὶ ἀπειλὰς μετῆλθον». Ἄλλὰ πρέπει νὰ ὀρισθῶσιν αἱ φράσεις αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἀπειλήν. Ἐπειτα κατὰ τίνος ἠπέιλησε; ποίας φράσεις μετεχειρίσθη; Ταῦτα τὸ κατηγορητήριον δὲν ἐξηγεῖ. «Προσεπάθησαν νὰ ἐμποδίσωσι, λέγει τὸ κατηγορητήριον, διὰ διαφόρων μέσων». Ἄλλὰ τὰ μέσα εἶναι θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα, καὶ ἐὰν μετεχειρίσθησαν ἀθέμιτα μέσα ὀφείλει ἢ κατηγορία νὰ τὰ ὀρίσῃ. «Μετεχειρίσθησαν στρατιωτικὴν βίαν», ἀλλὰ διὰ τίνος στρατιώτου, ὀνομαστὶ δὲν λέγει.

«Διετάραξαν τὴν ἡσυχίαν κατὰ τὰς ἐκλογάς». Ἄλλὰ τίς διετάραξε; ποῦ καὶ πῶς;

«Ἐνόθευσαν τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα», ἀλλὰ πῶς ἐγένετο ἡ νόθευσις, ποῖον τὸ πρόσωπον τὸ ποιῆσαν τὴν νόθευσιν, καὶ ἐπὶ τίνος κάλπης ἐγένετο αὕτη;

Ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς ἐλλείψεως τοῦ κατηγορητηρίου, μὴ ὀρίζοντος τὰς πράξεις; Ἐχομεν ἀπειρίαν πράξεων ἵνα δικάσῃτε, διότι ἐκάστη παράβασις ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν πράξιν. Πῶς λοιπὸν γνωρίζετε σεῖς ἐὰν ἐκάστη τῶν παραβάσεων ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν ἣν θὰ δικάσῃτε; Ἐπομένως, δὲν γνωρίζει τὸ Δικαστήριον ἐπὶ τίνος νὰ δικάσῃ, δὲν γνωρίζουσιν οἱ κατηγορούμενοι πῶς θὰ δυνηθῶσι νὰ φέρωσιν ἀποδείξεις τῆς ἀθωότητός των, ἀφοῦ δὲν τοῖς ὀρίζονται αἱ πράξεις ἐφ' αἷς κατηγοροῦνται.

Ἐκ τῶν κληθέντων ὑπὸ τῆς κατηγορίας μαρτύρων ὀλίγοι τινὲς μόνον προανεκρίθησαν. Παρὰ τῶν ἄλλων ἤδη κατὰ πρῶτον θὰ ἀκούσωμεν τὴν παράβασιν ἣν γνωρίζουσιν ὅτι ἐπράξαμεν. Πῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ προπαρασκευάσωμεν ὑπεράσπισιν;

“Ὅταν κατηγορούμεθα ὡς ἔμμεσοι αὐτουργοί, ἐννοεῖται ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄμεσοι αὐτουργοί, οἱ συναίτιοι. Οὗτοι εἶναι ἄγνωστοι. Διατί δὲν ἐγένετο ἀνάκρισις ἵνα ἀνακαλυφθῶσι ; Ἄλλὰ πῶς γνωρίζετε τοὺς ἔμμεσους ἀφοῦ δὲν γνωρίζετε τοὺς ἄμεσους αὐτουργούς ;

Οἱ κατηγορούμενοι κατηγοροῦνται ὅτι ἐκ συστάσεως παρήγγειλαν τὰς πράξεις ταύτας. Ἄλλὰ τί σημαίνει τὸ ἐκ συστάσεως ἀφοῦ ἕκαστος ὑπουργὸς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις τοῦ ὑφ’ ἑαυτὸν ὑπουργείου ; Μόνον ἅπαντες οἱ ὑπουργοὶ εἶναι ὑπεύθυνοι ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι πράξις τις ἀπεφασίσθη ἐν ὑπουργικῷ συμβουλίῳ. Ἡ σύστασις ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ εἶναι κενὴ λέξις, εἶναι ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξε· εἶναι δὲ καὶ ἀόριστος· διότι ἀφοῦ εἶναι ἄμεσος αὐτουργός, τί χρειάζεται ἡ σύστασις ;

Ἐπρεπε δὲ ἡ κατηγορία νὰ εἴπη, τίς τῶν ὑπουργῶν ἔδωκε διαταγὰς, διότι δὲν εὐθύνεται ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δι’ ὕσας διαταγὰς ἔδωκεν ὁ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργός. Πρὸς τίνα δὲ ἐδόθησαν αἱ διαταγαί ; «Ἐμμέσους» κατὰ τὸ κατηγορητήριον, ἀλλὰ διὰ τίνος μέσου», προφορικῶς, ἀλλὰ εἰς τίνα ;

Τοιοῦτο τὸ βούλευμα, ἐξηγούμενον ὡς ἐκ τῆς βίας, διότι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἐγένετο ἡ κατηγορία, ἡ ἀνάκρισις καὶ ἡ παραπομπή.

Ἄλλὰ θὰ μοι εἴπητε, προκειμένου περὶ διατυπώσεως προδικασίας δὲν εἶναι ἡ Βουλὴ κυρία ; Ἀπαντῶ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τούτου, πρόκειται περὶ καταγγελίας. Τὸ Δικαστήριόν Σας καλεῖται νὰ δικάσῃ ἐπὶ μιᾷ ἀξιοποίνου πράξεως, ἀλλὰ τίς αὕτη ἡ ἀξιοποίνος πράξις ;

Ὅλαι αἱ πράξεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ βούλευμα ἀνάγονται εἰς δύο τάξεις, α’. ἐπεμβάσεων καὶ β’. παραβάσεων ποινικοῦ νόμου.

Ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ κατηγορήσῃ, διότι αὕτη συνέπραξε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Τί ;

ΤΥΠΑΛΛΟΣ : Ἐπεκύρωσε τὰς ἐκλογὰς· ἐπομένως δὲν ἔχει δικαίωμα οὔτε νὰ καταγγείλῃ, οὔτε νὰ κατηγορήσῃ. Ἐρχεται λοιπὸν ἡ Βουλὴ εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτήν, καταγγέλλουσα πράξεις ἃς ἐπεκύρωσεν αὕτη.

Δι’ ὅλα ταῦτα ἡ ἀπόφασίς σας ἣτις θὰ κηρύξῃ ἀπαράδεκτον τὴν κατηγορίαν ταύτην καθιεροῦ προηγούμενον σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου.

Δὲν πρόκειται περὶ ἀρμοδιότητος, καθότι ἡ Βουλὴ παρέπεμψεν εἰς ἡμᾶς νὰ δικάσῃτε τὴν πρᾶξιν ταύτην περὶ τῶν ἐκλογικῶν ἀφ’ οὗ ἤδη ἔχετε κληρωθῆ. Ἐγὼ νομίζω ὅτι ὀρθὴ ἦτο ἡ παραπομπή, διότι

ὑπάρχει συνάφεια πράξεων, ὅχι ὅμως καθὼς ἐννοεῖ ἡ κατηγορία. Ὁ νόμος λέγει ὅτι οἱ ὑπουργοὶ δικάζονται ὑπὸ εἰδικοῦ δικαστηρίου, δὲν ὀρίζει ὅμως ἵνα τὸ εἰδικὸν δικαστήριον δικάσῃ ταύτην τὴν πράξιν μόνον δι' ἣν ἐκληρώθη.

Σήμερον ἔχομεν δύο πράξεις εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον παραπεμπομένας, οἱ δὲ κατηγορούμενοι παρακαλοῦν τὸ δικαστήριον, ἐὰν ἀπορρίψῃ τὴν πρότασιν τοῦ ἀπαράδεκτου, νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν καὶ τῶν δύο πράξεων ὡς συναρῶν.

(Γίνεται διακοπὴ ἐπὶ 1/2 ὥραν).

Ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως περὶ ὥραν 2,25' λ. μ.μ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Οἱ εἰσαγγελεῖς ἔχουσι τὸν λόγον.

ΒΑΛΕΤΤΑΣ (εἰσαγγελεύς) : Ὅμιλῶν πρὸς τοὺς κάλλιστα εἰδότας τὰ τῆς ποινικῆς ἡμῶν νομοθεσίας, θεωρῶ περιττὸν ν' ἀναπτύξω τοὺς κανόνας τῆς ποινικῆς ἡμῶν νομοθεσίας. Δὲν ἀνέμενον παρ' ἀνθρώπων καταλαβόντων τὰ ὕψιστα ἀξιώματα τῆς πολιτείας, καὶ ἐρχομένων νὰ δώσωσι δημοσίᾳ λόγον, νὰ ὀχυρωθῶσιν ὀπισθεν τύπου. Ἀνέμενον ἴσως νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι δὲν ἦσαν ἄξιοι οὐδὲ τῆς κατακρίσεως καὶ τῆς καταδιώξεως. Ἐπειδὴ ὅμως ἔπραξαν ἐκεῖνο, θὰ ἀντικρούσωμεν τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν κατηγορουμένων περὶ τοῦ ἀκύρου τοῦ κατηγορητηρίου. Ἀληθῶς ὁ νόμος ὀρίζει τί δέον νὰ περιέχῃ τὸ κατηγορητήριον. Ἡ ὑπεράσπισις ὡς πρὸς τὸν ἀ'. ὄρον ὃν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, δηλ. ν' ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἐθεώρησε τὸ κατηγορητήριον ἄκυρον διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ἀλλὰ ἐπεκτείνουσα τὴν ἐννοίαν τούτου ἰσχυρίσθη ὅτι τὸ κατηγορητήριον εἶναι ἄκυρον διότι δὲν φέρει τὰ ὀνόματα τῶν ἀμέσων αὐτουργῶν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἡ ὑπεράσπισις μετὰ λεπτότητος ἀπέφυγε τὴν λέξιν ἀκυρον καὶ εἶπεν ὅτι τὸ κατηγορητήριον εἶναι ἀπαράδεκτον.

ΒΑΛΕΤΤΑΣ : Εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐρχόμεθα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Βέβαια, ἀλλ' εἶναι μία διαφορὰ.

ΒΑΛΕΤΤΑΣ : Πρέπει ν' ἀποδείξωμεν ὅτι αἱ πράξεις αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τοὺς κατηγορουμένους ἀποτελοῦσιν ἐγκλημα. Ὡς ὀρίσθησαν αἱ πράξεις ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ, ὀρίσθησαν κάλλιστα. Τὰ πρόσωπα τῶν ἠθικῶν αὐτουργῶν, ἔπραξαν τὰς πράξεις δι' ἃς κατηγοροῦνται οὐχὶ ὡς ἄτομα ἀλλ' ὡς ἀρχή. Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ νὰ μὴ ὑπάρχῃ σύγχυσις. Ὁ νομάρχης Μεσολογγίου ἢ ὁ τῆς Ζακύνθου ἢ ἐτέρων νομῶν εἶναι γνωστός. Ὁ ἰσχυρισμὸς ἐπομένως τῆς ὑπερασπίσεως εἶναι ἀβάσιμος.

Ὡς πρὸς τὰς καθ' ἑκάστα πράξεις ἢ ὑπεράσπισις ὠρμήθη ἐκ σφαλερᾶς ἀρχῆς. Ἐνόμισεν ὅτι ἡ Βουλὴ κατηγορεῖ τοὺς κατηγορουμένους διὰ τὰς τότε γενομένας πράξεις καθ' ἑαυτάς. Ἡ Βουλὴ δὲν ἐπράξε τοῦτο. Ἡ κατηγορία ἔχει δύο τὰ οὐσιώδη· α') τὴν ἐντολὴν τὴν δοθεῖσαν πρὸ τῶν ἐκλογῶν εἰς τὰς ὑπαλλήλους ἀρχὰς τῆς κυβερνήσεως καὶ β') τὴν ἀποδοχὴν τῶν πράξεων μετὰ τὰς ἐκλογάς. Διέταξεν ὅλας τὰς ὑπαλλήλους ἀρχὰς ὅπως εἰς τὰς ἐκλογάς ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους πράξωσι πᾶσαν πρᾶξιν ἔχουσαν ἀποτέλεσμα τὸν ἀποκλεισμόν τῶν ἀντιπάλων τῆς. Ἐν τῇ φύσει τῆς παραγγελίας ὑπάρχει ἀοριστία. Διὰ τοῦτο δὲν φέρει ἡ κυβέρνησις ἐκείνη ποινικὴν εὐθύνην ;

Ἡ δευτέρα πρᾶξις εἶναι ὅτι, ἐνῶ κατηγορέθησαν καὶ πρὸς τὰ δικαστήρια καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἐγκληματικαὶ πράξεις τῶν ὑπαλλήλων τῆς κατὰ τὰς ἐκλογάς οὐ μόνον δὲν ἐτιμώρησε τοὺς ἐγκληματίας, ἀλλὰ ἐβράβευσε τούτους. Ἡ κατηγορία δὲν ἠδύνατο νὰ ὀρίσῃ τὰς πράξεις λόγῳ ἀπολύτου ἀδυναμίας. Ἐκτὸς τούτου, ὁ ἰδιώτης δὲν δύναται ἢ ἐν ὀρισμένῳ χρόνῳ καὶ τόπῳ νὰ διαπράξῃ πρᾶξιν τινά. Ὁ ὑπουργὸς δὲν δύναται διὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ νὰ διαπράξῃ διαφόρους πράξεις ἐν παντὶ τόπῳ τοῦ κράτους. Ὁ τόπος ἐπομένως ὅστις δέον νὰ ὀρισθῇ ἐν τοῖς ἐγκλήμασι τῶν ἀτόμων δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ ἐν τοῖς ἀδικήμασι τῶν ὑπουργῶν. Ἄλλως τε ἡ Βουλὴ ὥρισε τὸν τόπον, εἰποῦσα καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας. Αἱ δύο ἀνωτέρω πράξεις ὀρίζονται σαφῶς ὡς πρὸς τοὺς κατηγορουμένους ὑπὸ τοῦ κατηγορητηρίου, λέγοντος «ἐνετείλαντο εἰς πάντας τοὺς ὑφισταμένους, πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἀρχάς».

Ἡ ὑπεράσπισις ἰσχυρίσθη ὅτι διὰ τὰς πράξεις ἐκείνας δὲν ἐγένετο ἐγκλησις, ἐπομένως παρεγράφησαν. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν, διότι ἡ λέξις «καταγγελλόμεναι» τοῦ νόμου δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ἣν ἔδωκεν ἡ ὑπεράσπισις, δηλ. δὲν ἀπαιτεῖ πάντοτε ἐγκλησιν. Ὁ ὑπουργὸς δύναται νὰ κατηγορῇ διὰ πᾶσαν παράβασιν νόμου τοὺς ὑπουργούς. Πρέπει λοιπὸν ἡ Βουλὴ νὰ ἀναμένῃ ἐγκλησιν τοῦ παθόντος διὰ νὰ κατηγορήσῃ ; Ὅχι βέβαια, διότι τότε ἡ Βουλὴ θὰ μετεβάλλετο εἰς κοινὴν εἰσαγγελίαν. Κρίνω περιττὸν ν' ἀντικρούσω τὸ ἐπιχείρημα τῆς ὑπερασπίσεως, ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ κατηγορία κατ' αὐτῶν ὡς παραβατῶν τοῦ ἐκλογικῆς νόμου, διότι ἡ Βουλὴ ἐπεκύρωσε τὰς ἐκλογάς. Ὁ νόμος ὀρίζει ἀκριβῶς ταῦτα.

Ἐλπίζω ὅτι τὸ δικαστήριόν σας, λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὴν φύσιν τῆς κατηγορίας, τῶν πράξεων καὶ τὴν πληθύν αὐτῶν, θέλει ἀπορρίψει τὴν ἔνστασιν τῆς ὑπερασπίσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἐχει νὰ εἴπῃ τι ἡ ὑπεράσπισις ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Ἐχει νὰ ὀμιλήσῃ ἄλλος ;

ΒΟΥΛΠΙΩΤΗΣ : Θὰ ἀναπτύξω τὴν τελευταίαν ιδέαν ἣν ὁ συνάδελφός μου ἐζήτησεν. Ὡς πρὸς τὸ κατηγορητήριον δὲν πρέπει νὰ τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ διατάξεις τῆς κοινῆς ποινικῆς διαδικασίας. Ἡ διαδικασία καθ' ὑπουργῶν εἶναι ὅλως ἑκτακτος. Ἄν ὁ νόμος ἀνεγνώριζεν ὅτι ἔδει ἡ διαδικασία τῶν ὑπουργῶν νὰ γίνηται κατὰ τὴν κοινὴν ποινικὴν διαδικασίαν, δὲν θ' ἀνέγραφε τὴν ἀνάγκην ψηφίσεως εἰδικοῦ νόμου διὰ τοὺς ὑπουργούς. Ἡ Βουλὴ, ὅσον ἦν αὐτῇ ἐφικτόν, εἰργάσθη σύμφωνα πρὸς τὰς διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἀλλ' ἤδη πρόκειται περὶ ἐγκλήματος γινομένου ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος, ἐπομένως ὀρίζεται ὁ τόπος, μὲ τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος. Ἡδύνατο δὲ ἡ Βουλὴ, μὴ ἔχουσα αὐτὴν μόνον τὴν ἐργασίαν, νὰ διατυπώσῃ λεπτομερείας ἃς ζητεῖ ἡ ὑπεράσπισις ;

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Βουλῆς ἐσκέφθημεν ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ πληρώσωμεν τὴν κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν ἀτέλειαν τοῦ κατηγορητηρίου, δι' ἐγκλητηρίου, ἀλλ' εὗρομεν ὅτι τοῦτο μᾶς ἦν ἀπηγορευμένον, διότι ἐν τῷ κανονισμῷ τῆς διαδικασίας ὀρίζεται ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς θεωρεῖται ἐγκλητήριον. Ἀλλὰ ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ διατυποῦνται τὰ ἐγκλήματα μὲ πολλὴν καὶ λεπτολόγον σαφήνειαν· ἐπειδὴ δὲ ἡ φύσις τῆς διαδικασίας καὶ ἡ φύσις τῶν ἐγκλημάτων εἶναι τοιαύτη, θεωρῶ ὅχι ἄσχοπον νὰ ὑπομνήσω εἰς ὑμᾶς ὅτι δὲν δικαιοῦνται οἱ κατηγορούμενοι ν' ἀπαιτήσωσι λεπτομέρειαν κατὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν ἐγκλημάτων. Ἐνταῦθα, ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ καταστήματος, ἃς ἐνθυμηθῶσιν ἤδη ὅλα τὰ ἐγκλήματα, ὅλους τοὺς βιασμούς καὶ τὰς παρανομίας ὡς ἐπραξάν. Τὰς συζητήσεις ἐκεῖνας καθ' ἃς ἤκουσαν τοὺς καταλόγους τῶν ἀποκλεισθέντων ἐπικαλούμεθα.

Πέποιθα ὅτι ἡ ἐνστασις τῶν κατηγορουμένων ἔγινε τὸ μὲν πρὸς ἐπίτευξιν ἔστω καὶ ἐλαφρᾶς τινος ἀποδοκιμασίας τῶν πράξεων τῆς Βουλῆς, τὸ δὲ πρὸς ματαίωσιν τῆς παρουσίας ὑποθέσεως καὶ ἰδίως τῆς ἐκλογικὰ ἀνομήματα ἀφορώσεως.

ΤΥΠΑΛΔΟΣ : Οὐδὲ λέξιν ἤκουσα εἰς ἀπάντησιν τῶν ὄσων εἶπον. Λαμβάνω λοιπὸν τὸν λόγον διὰ νὰ ἐπαναφέρω τὸ ζήτημα εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ,τι ἔθηκα· δηλ. τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ κατηγορητήριον διότι δὲν καταγγέλλει ὠρισμένας πράξεις. Ἐρχονται ὁμῶς 200 μάρτυρες μὴ ἐξετασθέντες εἰς τὴν προανάκρισιν· θὰ σᾶς εἶπουν ὅτι ἔπαθον ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος ἢ τοῦ στρατιώτου. Ἀλλὰ πῶς γω-

ρίζετε ὅτι αἱ 200 αὐται πράξεις ὑπῆρχον ἐντὸς τοῦ βουλευμάτος αὐτοῦ τῆς Βουλῆς ;

Ἡ Βουλὴ δύναται νὰ κανονίσῃ τὴν διαδικασίαν, ἀλλ' ἤδη δὲν πρόκειται περὶ τούτου, πρόκειται περὶ τοῦ ὅτι ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ ἔλλειπει ἀντικείμενον, δι' ὃ νὰ γίνῃ δίκη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Τὸ δικαστήριον θέλει σκεφθῆ ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως ταύτης, ὅταν δὲ ἀποφασίσῃ θέλει γνωστοποιήσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως.

Ἔωρα 3, 1/2 Μ.Μ.

Z / 10.

Ἐκθεσις τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς, γνωμοδοτοῦσης ὅτι δέον νὰ δώσῃ ἡ Βουλὴ ἐντολὴν εἰς ἐιδικὴν ἐπιτροπὴν ὅπως ἀπαγγέλλῃ τὴν κατηγορίαν διὰ τὰ « Σιμωνιακά ».

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ,

Ἐκπληρώσασα τὴν ἐντολὴν τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς πρὸς ἐξέτασιν ὅλων τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις Ἐφέταις εἰσαγγελεὺς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6531 ἐγγράφου τοῦ τῆς 6 Ὀκτωβρίου ἐ.ξ. καὶ ἐξ ὧν ἐγγράφων, ὡς ἐκτίθησιν ὁ εἰσαγγελεὺς οὗτος, προκύπτουσιν ἀποδείξεις ἐνοχῆς ἐπὶ δωροδοκίᾳ δύο πρῶην ὑπουργῶν, τοῦ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου καὶ Βασιλείου Νικολοπούλου, διαπραχθείση κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς ὑπουργῶν.

Μελετήσασα μετ' ἄκρας ἐπιστασίας ἅπαντα ταῦτα τὰ ἔγραφα καὶ ὅλας τὰς ἐν αὐτοῖς περιεχομένας καταθέσεις μαρτύρων, 95 τὸ ὄλον, Παρατηρεῖ καὶ ὑποβάλλει εἰς τὴν Βουλὴν τὰ ἐξῆς.

Ὅτι ἡ ἐνταῦθα εἰσαγγελικὴ ἀρχή, συνεπεῖα κοινῆς φήμης καὶ ὠρισμένων καταγγελιῶν, ἃς ἐποιεῖτο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐγγῶριος δημοσιογραφία περὶ δωροδοκιῶν, λαβουσῶν χώραν κατὰ τὰς γενομένας χειροτονίας ἀρχιερέων διὰ τοὺς ἀρχιεπισκοπικούς θρόνους τῶν ἀρχιεπισκοπῶν Ἀργολίδος, Μεσσηνίας, Πατρῶν καὶ Κεφαλληνίας, ἐπελήφθη ἀνακρίσεων, τὰς ὁποίας διεξήγαγε μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης δραστηριότητος, ἀκριβείας καὶ ἀμεροληψίας, ὡς μαρτυρεῖ τὸ σύνολον τῆς πρὸς τὴν Βουλὴν ὑποβληθείσης ἐργασίας αὐτῆς.

Ὅτι τῷ ὄντι ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐνεργηθείσης ταύτης ἀνακρίσεως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων προκύπτουσι καὶ κατὰ τῶν δύο πρώην ὑπουργῶν, ἦτοι τοῦ Βασιλείου Νικολοπούλου καὶ τοῦ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ὑπουργικῶν αὐτῶν καθηκόντων τὰ ἐξῆς.

Ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπέκειτο ἡ πρώτη χειροτονία διὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀργολίδος, ὁ τότε ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰωάννης Βαλασσόπουλος διὰ διαφόρων αὐτοῦ πρακτόρων ἐξέθηκεν εἰς πλειοδοσίαν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην.

Ὅτι ὠρισμένοι αὐτοῦ πράκτωρ ἐζήτησε παρ' ἐνὸς τῶν ἐπιδιωκόντων τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην 1500 τάλληρα, ἕτερος δὲ μνηστὴρ τῆς ὑψηλῆς ταύτης θέσεως προσέφερον εἰς τὸν ὑπουργὸν Ἰωάννην Βαλασσόπουλον ἀδάμαντας καὶ τιμαλφῆ κοσμήματα καὶ σκευὴ ἀξίας δραχμῶν δέκα χιλιάδων καὶ ἐπέκεινα, ἀλλ' ὅλα δὲν ἐπὶνεγκον πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, διότι ἐπῆλθε τρίτος ἄλλος, ὁ καὶ ἐπιτυχῶν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ὅστις ταχύτατα καὶ πρακτικώτατα κατῴρωσε τὸν ἐπιδιωχθέντα παρ' αὐτοῦ σκοπὸν, διότι καταβαλὼν οὗτος πρὸς τὸν ὑπουργὸν Β. Νικολόπουλον δέκα χιλιάδας φράγκων, διὰ νὰ γίνῃ ἀρχιερεὺς Ἀργολίδος, ἐπέσυρε τὴν ζηλοτυπίαν, τὴν ὀργὴν καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ Ἰω. Βαλασσοπούλου, ὅστις ἐμήνυσε πρὸς αὐτὸν ῥητῶς τάδε : « δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃς διὰ τοῦ παραθύρου, ἀλλὰ διὰ τῆς θύρας », ἀλλ' ἅμα τοῦτο μαθὼν ὁ τότε ἀκόμη ἐπίδοξος ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος κατέβαλε πάραυτα καὶ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τοῦτον Ἰω. Βαλασσόπουλον ἐτέρας δέκα χιλιάδας φράγκων, καὶ ἐπέτυχε μὲν τοῦ σκοποῦ του, ἀλλ' ἐν μέρει μόνον, καθόσον αἱ θυσίαι του αὐταὶ ἐπέφερον μὲν τὴν 30 Ἰουλίου 1874 Β. Διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως αὐτοῦ ὡς ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος, ὅπερ καὶ κατεχωρίσθη εἰς τὸ πρωτόκολλον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τὴν 2 Αὐγούστου 1874 καὶ αὐθημερὸν ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ καὶ τὸ Β. Διάταγμα περὶ ἐπικυρώσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος· τοῦτο ὅμως μόλις ὑπεγράφη τὴν 9ην Αὐγούστου 1874 καὶ κατεχωρίσθη καὶ ἐκοινοποιήθη τὴν 10 Αὐγούστου· ὁλόκληρον δὲ τὸ μεσῶχρονον τοῦτο τὸ ἀπὸ τῆς 2 μέχρι τῆς 9 Αὐγούστου κατηναλώθη πρὸς ἀγορὰν τιμαλφῶν σκευῶν καὶ κοσμημάτων ἀξίας δραχμῶν 9770 ἀπὸ ὠρισμένον χρυσοπωλεῖον τῶν Ἀθηῶν ἕτερα δὲ σκευὴ καὶ πολυτίμα ἀγορασθέντα παρὰ τοῦ ἰδίου τὴν 14 καὶ 16 Αὐγούστου ἐπηύξησαν τὸ ὅλικόν ποσὸν τῆς δαπάνης, ὅλων δὲ τούτων τῶν πολυτίμων εἰδῶν τὸ πλεῖστον ἐδόθη τῷ ὑπουργῷ Ἰωάννη Βαλασσοπούλῳ.

Ὅτι συγχρόνως πρὸς τὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀργολίδος ἐξετέθη εἰς τὴν αὐτὴν πλεοδοσίαν καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Μεσσηνίας· ἐπὶ ταύτης δὲ δύο φαίνονται χρηματικῶς διαγωνισθέντες, ὁ δὲ χρηματικὸς αὐτῶν συναγωνισμὸς ἐλάμβανε χώραν διὰ μέσου τῶν ἰδίων ὠρισμένων πρακτόρων, διότι καὶ ὁ μὲν τούτων παρ' ὠρισμένου προσώπου ἐδανείσθη δραχμὰς δέκα χιλιάδας καὶ κατέθηκεν αὐτὰς παρ' ὠρισμένῳ προσώπῳ ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας, καὶ ὁ δὲ παρὰ τοῦ ἰδίου δανειστοῦ ἐδανείσθη δραχμὰς 11.500, αἵτινες ὅμως, ἀξυθηθεῖσαι εἰς τὸ ποσὸν τῶν 15.000 κατετέθησαν παρὰ τῷ αὐτῷ θεματοφύλακι ὡς καὶ αἱ τοῦ πρώτου, πράκτωρ δὲ τῆς μεσιτείας ἀμφοτέρων τῶν καταθέσεων παρίσταται πάντοτε τὸ αὐτὸ πρόσωπον, θεματοφύλακα δὲ ἀμφοτέρων τῶν καταθέσεων οὐ μόνον πρόσωπον ὠρισμένον, ἀλλὰ καὶ στενὸς συγγενὴς τοῦ ὑπουργοῦ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου· καὶ ἐπὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δὲ ταύτης νικητὴς ἀνεφάνη ὁ τὰ πλείονα προσενεγκών.

Ὅτι ἄλλη Ἀρχιεπισκοπὴ, ἥτις ἐπίσης ὑπῆρξεν ἀντικείμενον σιμωνίας, εἶναι ἐκείνη τῶν Πατρῶν καὶ Ἡλείας. Ἐνταῦθα θὰ ἔχωμεν μὲν ἀποχρώντως βεβαιωμένην τὴν ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπὶ δωροδοκίᾳ διαπραγματεύσεων ἀπελπισίαν τοῦ κατόπιν ἐπιτυχόντος ὑποψηφίου διὰ τὴν πενίαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπίσης εἶναι, βέβαιον ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἡ ἀπελπισία αὕτη διεσκεδάσθη διότι εὐρέθη καὶ δι' αὐτὸν δάνειον δραχμῶν 11.200, ὅπερ παρέσχεν αὐτῷ πρόσωπον ὠρισμένον, ἕτερον δὲ πρόσωπον, ἐπίσης ὠρισμένον καὶ φίλον πρὸς τὸν ὑποψήφιον τοῦτον, ἐνεχείρισε ὀλόκληρον τὸ ἀνωτέρω χρηματικὸν ποσὸν ἀμέσως εἰς τὰς ἰδίας χεῖρας τοῦ ὑπουργοῦ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου. Τοσοῦτον δὲ τὸ γεγονός τοῦτο βεβαιοῦται, ὅσον ἐπίσης ἀληθεύει ὅτι τὸ πρόσωπον τὸ ἐγχειρίσαν τὰ χρήματα ταῦτα πρὸς τὸν ὑπουργὸν Ἰωάννην Βαλασσόπουλον, μαθὼν τὰς ἐνεργουμένας κατόπιν ἀνακρίσεις, κατέφυγε πρὸ τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνακρίσει εἰς νομικὸν τινα σύμβουλον, διὰ νὰ μάθη ἂν ἐκινδύνευε νὰ καταδιωχθῇ ἐπὶ δωροδοκίᾳ, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔθηκεν εἰς τὸν νομικὸν ἀκαδημαϊκῶς τὸ ἐξῆς ζήτημα· «ἂν τιμωρῆται τις δωροδοκήσας ὑπουργὸν ἐν ὀνόματι ἄλλου, καὶ ἂν δύναται νὰ τὸ εἴπῃ ἀφόβως εἰς τὴν ἀνάκρισιν». Δὲν εἶναι δὲ ἄσκοπον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἐνώπιον τοῦ ὑποψηφίου τούτου, εἰς τῶν πρακτόρων τοῦ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου, προσποιούμενος ὅτι τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ, εἶπεν ἐν ὠρισμένῃ οἰκίᾳ ὅτι, ἅμα μάθη τὴν ὑπογραφήν τοῦ διατάγματος, θὰ προσφέρῃ ἐξ ὀνόματός του εἰς ὠρισμένον πρόσωπον ἕνα ἀδαμάντινον δακτύλιον χιλιόδραχμον, τοῦθ' ὅπερ ἀκούσας ὁ προσδοκῶν ὑποψήφιος καὶ ἀποταθεὶς πρὸς παριστάμενον φίλον

του λέγει ἰδιαιτέρως· « Βλέπεις μὲ τί θηρία ἔχομεν νὰ κάμωμεν ; Δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὰ ὅσα ἠναγκάσθην νὰ τοῖς προσφέρω, ἀλλὰ ζητοῦν καὶ ἄλλα, καὶ θ' ἀναγκασθῶ ἴσως νὰ ἐνδώσω».

Ὅτι τελευταία ἔρχεται ἡ ἐπίσης περίβλεπτος καταστάσα διὰ τὰς κατ' αὐτὴν δωροδοκίας Ἀρχιεπισκοπῆ Κεφαλληνίας. Ἐνταῦθα δὲν ἐξήρκεσαν ἢ δὲν ἐκρίθησαν ὡς μόνοι κατάλληλοι οἱ διὰ τὰς λοιπὰς τεθέντες ἐν ἐνεργείᾳ πράκτορες, διότι ἕτερος ἐπισημότερος πράκτωρ ἀναφαίνεται διαδραματίζων τὸ σπουδαιότερον πρόσωπον καθ' ὅλην τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην λαβόντων χώρων γεγονότων. Καὶ δὴ ὁ πράκτωρ οὗτος ἀπροκαλύπτως μετέβαιεν ἀπὸ ὑποψηφίου εἰς ὑποψήφιον λέγων εἰς ἕκαστον « δύναιμι νὰ συντελέσω νὰ χειροτονηθῆς Κεφαλληνίας, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπαιτοῦν χρήματα», ἀλλὰ προσφορώτερον πάντων εὑρίσκει τὸν κατόπιν ἐπιτυχόντα καὶ εἶχεν αὐτὸν διηνεκῶς κατὰ πόδας. Τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ζητοῦντος χρήματα καὶ τοῦ υποψηφίου ἀπαιτοῦντος νὰ ἐγχειρίσῃ μὲν ἀμέσως ταῦτα πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν ὑπουργόν, ἀλλ' ἐπὶ ἀσφαλείᾳ τινί, παρέλαβεν ὁ πράκτωρ τὸν ὑποψήφιον καὶ ἐφ' ἀμάξης μετέβη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰω. Βαλασσοπούλου· ὁ πράκτωρ κατῆλθε μόνος ἐκ τῆς ἀμάξης καὶ μόνος ἀνῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Βαλασσοπούλου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καταβάς εἶπε τῷ ὑποψηφίῳ « ὁ ὑπουργὸς δὲν ὑπογράφει ἔγγραφα, ἐπιμένει δὲ εἰς τὴν ἀπλῆν τῶν χρημάτων ἐγχειρίσιν ». Τότε κατῆλθεν ἐκ τῆς ἀμάξης καὶ ὁ μέλλων Κεφαλληνίας, ἀνῆλθε μετὰ τοῦ πράκτορος εἰς τὸν οἶκον Ἰω. Βαλασσοπούλου, καὶ παρόντος τοῦ πράκτορος, παρέδωκε τῶν ὑπουργῶν τούτῳ 12.000 δραχμὰς εἰς γραμμάτια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἄλλὰ καὶ ὁ ὑποψήφιος οὗτος, ὡς ἐκεῖνος τῆς Ἀργολίδος, δὲν ἐπέτυχεν ἀμέσως τοῦ ποθουμένου, διότι παρενέπεσαν πολλὰ τὰ προσκόμματα ἐκ μέρους τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων, καὶ ἡ ὀριστικὴ ἐπιτυχία ἀπέβαινε προβληματικὴ. Τὴν ὀριστικὴν λοιπὸν νίκην ἔδει νὰ ἐπιφέρῃ μόνον νέα χρηματικὴ θυσία ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ὑπουργοῦ Βαλασσοπούλου, ἣτις ἀνῆλθεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν 8.000 δραχμῶν.

Περίεργον εἶναι τῶντι τὸ πρόσωπον, ὅπερ διεδραμάτισεν ἐπὶ τῆς προκειμένης χειροτονίας ὁ τολμηρὸς αὐτὸς πράκτωρ, περιεργὰ δὲ λίαν τὰ συμβολικὰ αὐτοῦ τηλεγραφήματα, ἅπερ ἐξέπεμπεν ἐντευθεν εἰς Κεφαλληνίαν καὶ ἐξ ὧν διαπρεπέστερόν ἐστι τὸ ἐξῆς : « σ ῑ τ ο ς ἐ π ω λ ῆ θ η ἀ ρ ῑ σ τ η ν τ ι μ ῆ ν, πέμψατε ἀμέσως αὔριον ἀδελφὸν πλοιάρχου φέροντα 3000 δραχμῶν ἀξίαν ».

Καὶ ἀληθῶς τὸ ποσὸν τοῦτο, ἀπαρτίζον τὸ τελευταῖον συμπλήρωμα τοῦ ἀντιτίμου τοῦ σίτου, ἦτοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἥτις κατέστη καθαρὸν ἐμπόρευμα, προώρισται πιθανῶς νὰ ἱκανοποιήσῃ τοὺς κόπους τοῦ πράκτορος, εἰς τὰς χεῖρας τῆς οἰκογενείας τοῦ ὁποίου παρεδόθη καὶ τὸ περὶ ἐγκρίσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας Β. Διάταγμα.

Πολλὰ εἶναι τὰ γεγονότα τὰ ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν μαρτυριῶν προκύπτοντα καὶ πείθοντα ὅτι εἰς ὅλας ταύτας τὰς δωροδοκίας μετέσχε καὶ ὁ ὑπουργὸς Β. Νικολόπουλος· ἡ πραγματικὴ ὅμως ἀμφοτέρων σύστασις καὶ ἡ κατὰ πάντα ἐναρμόνιος αὐτῶν σύμπραξις ἄρχεται ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ νῦν ἀρχιεπίσκοπος Ἀργολίδος κατέβαλε καὶ τῷ Βαλασσοπούλῳ ἰσάζιον ποσὸν τοῦ δοθέντος καὶ τῷ ὑπουργῷ Β. Νικολοπούλῳ.

Οὐ μόνον δὲ τὸ ἀπροκάλυπτον θάρρος μεθ' οὗ ἐνήργει ἅπαντα ταῦτα ὁ ὑπουργὸς Ἰω. Βαλασσόπουλος ἀπέναντι τῆς γενικῆς κατακραυγῆς καὶ τῆς τοσαύτης ἐκ μέρους τοῦ τύπου καταστηλιτεύσεως καὶ καταγγελίας, πείθει εὐλόγως ὅτι οὗτος εἶχε συναρωγὸν καὶ τὸν Β. Νικολόπουλον, ἀλλ' εἰς ἐμπέδωσιν τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς ἔρχονται καὶ ἄλλα σπουδαῖα γεγονότα· καὶ

α) Τὸ ἀξιοσημείωτον γεγονός, ὅτι οὐδέποτε ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἰσήχθησαν, ὡς τοῦτο κατὰ τὸν πρὶν χρόνον ἐγίνετο, πρὸς διάσκεψιν τὰ ἀφορῶντα τὰς χειροτονίας τοσοῦτων ἀρχιεπισκόπων, καίτοι τοιαύτης προκλήσεως γενομένης ἀπὸ ἐν τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργείου ἐκείνου·

β) Τὸ ἀξιοσημείωτον γεγονός, ὅτι ὁ τότε πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐπέβαλε σιγὴν εἰς τὸν προκαλέσαντα τὴν τοιαύτην συζήτησιν ὑπουργόν, εἰπῶν αὐτῷ ὅτι τὰ ἐπισκοπικὰ ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν·

γ) Τὸ γεγονός ὅτι, ἐνῶ ἐν ἀρχῇ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ ὁ Β. Νικολόπουλος, διέκειτο ἔχθιστα καθ' ἐνὸς τῶν πρακτόρων τοῦ Ἰω. Βαλασσοπούλου, αἴφνης κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς χειροτονίας τῶν ἀρχιεπισκόπων ὁ πράκτωρ οὗτος ἀναφαίνεται φίλτατος αὐτοῦ καὶ πρόσωπον μεγίστης ἐμπιστοσύνης·

δ) Εἰς τῶν χειροτονηθέντων ἀρχιερέων, ὑπαγορευῶν καὶ συμβουλευῶν πρὸς ἄλλον κληρικὸν τὸν τρόπον τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ διὰ τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, τῷ εἶπεν : « ἅμα δώσης ἓνα ὠρισμένον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς Νικολόπουλον καὶ Βαλασσόπουλον γίνεσαι ἀρχιερεὺς »· καὶ

ε) Τοσαῦται ῥηταὶ καὶ κατηγορητικαὶ καταθέσεις μαρτύρων, ῥητῶς βεβαιούντων πολλὰς καὶ μεγάλας χρηματικὰς ποσότητας δοθείσας τῷ

Β. Νικολοπούλω πρὸς πώλησιν τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν θρόνων, ὅλαι δὲ αὐται αἱ καταθέσεις ἐνισχύουσι τὰ ἀνωτέρω.

Ἡ τοιαύτη ἀσεβῆς ἀπεμπόλησις καὶ φανερά σιμωνία τῶν ὑψηλοτέρων ἀξιοματῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας προκύπτει ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ δῶα πρῶην ὑπουργῶν, τοῦ Βασ. Νικολοπούλου, ὑπουργοῦ ὄντος τότε τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ Ἰω. Βαλασσοπούλου, ὑπουργοῦ ὄντος τότε τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, οἵτινες ὁμοῦ ἐν τῇ τελείῃ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς ἀνώτατοι δημόσιοι λειτουργοὶ (ὑπουργοὶ) παρίστανται δωροδοκηθέντες μὲ μεγάλας χρηματικὰς ποσότητας καὶ πολυτίμα ἄλλα δῶρα πρὸς ἐκποίησην τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν τεσσάρων θρόνων, τῆς Ἀργολίδος, τῆς Μεσσηνίας, τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Κεφαλληνίας, εἰς τοὺς τὰ πλείονα προσενεγχόντας· τὰ δὲ γεγονότα ταῦτα βεβαιοῦνται ἀπὸ τὸ σύνολον ἀνακρίσεων, περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν ὁποίων πᾶς ὅστις ἐπισταμένως ἀναγνώσει τὸ σύνολον τῆς ἀνακριτικῆς ταύτης ἐργασίας δὲν δύναται παντάπασι νὰ ἀμφιβάλλῃ.

Τοιαῦτα ὅμως πράξεις, ἀντιβαίνουσαι οὐ μόνον εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ καθήκοντα αὐτῶν ὡς ὑπουργῶν, εἰσὶν ἐγκλήματα καὶ κηρύνονται ἀξιοποῖνοι ὑπὸ ῥητῶν νόμων (ἄρθρ. 45ῦ, ἐδ. 3 τοῦ Ποιν. νόμου, καὶ ἄρθρ. 81 τοῦ Συντάγματος)· ἀλλὰ πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν ἀναπόφευκτος καθίσταται ἡ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἐν τοῖς ἄρθροις 80 καὶ 81 καθιερωμένη ἐξαιρετικὴ δικαιοδοσία διὰ τὰ ἐγκλήματα τῶν ὑπουργῶν, ἅτινα διαπράττουσι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ ἄρθρον 81 τοῦ Συντάγματος ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν τοὺς ὑπουργούς, τὸ δὲ ἄρθρ. 80 ὀρίζει τὸ εἰδικὸν δικαστήριον, ὅπερ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δικάζῃ αὐτούς· καὶ ἡ μὲν διαδικασία ἦν τὸ δικαστήριον ὑφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ, ἀφέθη εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαστήριον ὅπως κανόνισῃ αὐτήν, τὰ δὲ πρὸ τῆς δίκης, δηλονότι τὴν ἀνάκρισιν καὶ τὴν παραπομπὴν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν Βουλὴν, εἰς ἣν ἔδωκε τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν, τῆς ἐνασχέσεως τοῦ ὁποίου προηγοῦνται αἱ εἰρημέναι πράξεις καὶ συναποτελοῦσιν αὐτήν, ἀφ' ἐτέρου δὲ οὐδὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ διατάξῃ περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν κειμένων ποινικῶν νόμων, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀνάκρισιν τοῦ ἐγκλήματος, τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς πράξεως καὶ τὴν εἰς δίκην παραπομπὴν ἢ ἀπόλυσιν τοῦ κατηγορουμένου· ἔπεται ὅτι τὸ Σύνταγμα, ἀπονεύμειν εἰς τὴν Βουλὴν τὸ δικαίωμα τοῦ κατηγορεῖν τοὺς ὑπουργούς ἔδωκεν αὐτῇ συγχρόνως τὴν ἐξουσίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ δικαίωματος τούτου

νὰ ἀνακρίνη τὰς καταγγελλομένας πράξεις, νὰ ἐκδίδῃ τὰς ἀναγκαίας κλήσεις ἐμφανίσεως καὶ ἐντάλματα βιαίας προσαγωγῆς, νὰ καλῇ τοὺς κατηγορουμένους εἰς ἀπολογία, νὰ ἐνεργῇ ὅλας τὰς ἄλλας ἀποδεικτικὰς πράξεις οἷον κατ' οἶκον ἐρεύνας, κατασχέσεις καὶ λοιπά, νὰ ἐκδίδῃ ἐντάλματα συλλήψεως καὶ προφυλακίσεως, καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακρίσεως νὰ ἀποφαίνεται ἂν ὑπάρχῃ ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν, νὰ ἀπαγγέλλῃ αὐτὴν καὶ νὰ παραπέμψῃ πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τὸ εἰδικὸν δικαστήριον τοῦ ἀρθροῦ 80 τοῦ Συντάγματος, οὐτινος μόνον ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀρχεται ἡ δικαιοδοσία καὶ ἐνέργεια.

Ἄλλ' ἐν τούτοις ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν ἡ Βουλὴ παρέπεμψε τὴν κατὰ τῶν δύο εἰρημένων ὑπουργῶν ἀνάκρισιν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐντολὴν χωρὶς νὰ ἐνεργήσῃ ὡς ἐπίτροπος τῆς Βουλῆς τὰ εἰρημένα καθήκοντα, ἀπέσχεεν ὁμῶς πάσης τοιαύτης ἐργασίας, ὑπ' ὅσιν ἔχουσα ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπλητεῖτο εἰδικὴ παραγγελία ἐκ μέρους τοῦ Σώματος κα' ὅτι ἐπομένως ἡ ἐπιτροπὴ ἔπρεπε νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν διεξαχθεισῶν δικαστικῶν ἀνακρίσεων καὶ τὴν ἔκθεσιν πρὸς τὴν Βουλὴν τοῦ πορίσματος τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀνωτέρω

Ἡ ἐπιτροπὴ γνωμοδοτεῖ

Ὅπως ἡ Βουλὴ χορηγήσῃ τὴν ἐξουσίαν εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν, ἐκλεχθησομένην ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, διὰ νὰ ἀπαγγείλῃ κατηγορίαν ἐπὶ δωροδοκίᾳ κατὰ τῶν δύο πρῶφην ὑπουργῶν, τοῦ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου καὶ Βασιλείου Νικολοπούλου, διαπραχθείσῃ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς ὑπουργῶν, καὶ ἐκτελέσῃ ὅλα τὰ προεκτεθέντα καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν ἀνακριτῶν, τοῦ Δικαστικοῦ Συμβουλίου, ἐπιφυλαχθῆ δὲ εἰς ἑαυτὴν ἡ Βουλὴ τὸ τῆς παραπομπῆς δικαίωμα καὶ τὸ τῆς ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου εἰδικοῦ δικαστηρίου κατηγορίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1875

Ὁ Πρόεδρος

Σ. Κολλιάτσος

Ὁ εἰσηγητὴς

Γρ. Μ. Μαυρομαρᾶς

Τὰ μέλη

Ν. Δ. Καφετζόγλου, Π. Νεζερίτης, Γ. Παπαλεξόπουλος, Δ. Γ. Δημητριάδης, Γ. Κασβίκης.

Ζ/11.

Ἐπιπένηρον τὸ κατηγορητήριον κατὰ τῶν ὑπουργῶν διὰ τὰ « Σιμουνιακά ».

Διὰ ταῦτα

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς προτείνει πρὸς αὐτὴν τὴν παραδοχὴν τῆς ἐπομένης ἀποφάσεως:

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Κατηγορεῖ ἐπὶ δωροδοκία καὶ ἐκβίασει 1) τὸν Ἰωάννην Βαλασσόπουλον, γεννηθέντα καὶ κατοικοῦντα ἐν Σπάρτῃ, διαμένοντα δὲ ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 65, ἰατρὸν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως· 2) τὸν Βασίλειον Νικολόπουλον, γεννηθέντα ἐν Καρυταίνῃ τῆς Γορτυνίας, κάτοικον Ἀθηναίων, ἐτῶν 55, κτηματῖαν καὶ χριστιανὸν καὶ πρῶην ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης· μόνον δὲ ἐπὶ δωροδοκία τοὺς ἐξῆς, ἦτοι 3) τὸν Δημήτριον Χαριτάκη, γεννηθέντα εἰς Ἁγίον Ἰωάννην τῆς Σπάρτης, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 42, δικηγόρον καὶ χριστιανόν· 4) τὸν Περικλῆν Οἰκονομόπουλον, γεννηθέντα ἐν Νωνάκριδι τῶν Καλαβρῦτων, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 44, πρῶην εἰρηνοδίκην καὶ χριστιανόν· 5) τὸν Νικόλαον Πετρῆν γεννηθέντα ἐν Κέα, κατοικοῦντα ἐν Ἀθήναις, ἐτῶν 40, διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας καὶ πρῶην γυμνασιάρχην καὶ χριστιανόν· 6) τὸν Στέφανον Ἀργυριάδην, γεννηθέντα εἰς Καλάβρυτα, κατοικοῦντα ἐν Καλάμαις, ἐτῶν 58, Ἀρχιεπίσκοπον Μεσσηνίας καὶ χριστιανόν· 7) τὸν Ἀβέρκιον Λαμπέρην, γεννηθέντα εἰς Κάτω Βλασσία τῶν Καλαβρῦτων, κατοικοῦντα ἐν Πάτραις, ἐτῶν 48, Ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν καὶ Ἠλείας καὶ χριστιανόν· 8) τὸν Σπυρ. Κομποθέκραν, γεννηθέντα καὶ κατοικοῦντα ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας, ἐτῶν 40, Ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας καὶ χριστιανόν.

Α') Ὅτι οἱ δύο πρῶτοι, ὁ μὲν Ἰωάννης Βαλασσόπουλος ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὁ δὲ Βασίλειος Νικολόπουλος ὡς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὑπὸ κοινῆς συμφέροντος κινούμενοι συναπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπομένων ἀξιοποίνων πράξεων, καὶ ἔνεκα ταύτης συνομολογήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν, ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὸ ἔτος 1874, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους, προκειμένου νὰ χειροτονηθῶσιν Ἀρχιεπίσκοποι διὰ τὰς χηρευούσας θέσεις τῶν

Ἀρχιεπισκοπικῶν θρόνων τῆς Ἀργολίδος, τῆς Μεσσηνίας, τῶν Πατρῶν καὶ Ἡλείας καὶ τῆς Κεφαλληνίας, Ὑπουργοὶ ὄντες κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων αὐτῶν 1) ἐδέχθησαν καὶ ἔλαβον αὐτοὶ καὶ οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τῶν πρακτόρων καὶ μεσιτῶν αὐτῶν Δημητρίου Χαριτάκη, Περικλέους Οἰκονομοπούλου καὶ Νικολάου Πετρῆ δῶρα εἰς χρήματα καὶ πολύτιμα πράγματα ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις α) ἀπὸ μὲν τὸν Καλλίνικον Τερζόπουλον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἀνά δέκα χιλιάδας φράγκων καὶ πολύτιμα κοσμήματα καὶ σκεύη ὁμοῦ ἀμφότεροι ἀξίας δραχμῶν δέκα χιλιάδων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προτιμήσωσιν, ὡς καὶ ἐπροτίμησαν αὐτόν, ἀπέναντι τῶν δύο ἄλλων ὑποψηφίων Βαρθολομαίου Γεωργιάδου καὶ Γρηγορίου Γιακουμῆ, εἰς τὴν ἐγκρισιν καὶ χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος· β) ἀπὸ τὸν Στέφανον Ἀργυριάδην ὁμοῦ ἀμφότεροι δραχ. δεκαπέντε χιλιάδας καὶ ἄλλα δῶρα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προτιμήσωσιν αὐτόν, ἀπέναντι τῶν δύο ἄλλων ὑποψηφίων Ἀνθίμου Ἀναγνωστοπούλου καὶ Γενναδίου Οἰκονομίδου, εἰς τὴν ἐγκρισιν καὶ χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Μεσσηνίας· γ) ἀπὸ τὸν Ἀβέρκιον Λαμπίρην ὁμοῦ ἀμφότεροι δραχ. ἕνδεκα χιλιάδας διακοσίας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προτιμήσωσιν, ὡς καὶ ἐπροτίμησαν αὐτόν, ἀπέναντι τῶν δύο ἄλλων ὑποψηφίων Σωκράτους Κολιάτσου καὶ Χριστοφόρου Σταματιάδου, εἰς τὴν ἐγκρισιν καὶ χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν καὶ Ἡλείας· δ) καὶ ἀπὸ τὸν Σπυριδῶνα Κομποθέκραν ὁμοῦ ἀμφότεροι δραχ. δεκαπέντε χιλιάδας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προτιμήσωσι, ὡς καὶ ἐπροτίμησαν αὐτόν, ἀπέναντι τῶν δύο ἄλλων ὑποψηφίων Εὐγενίου Δεπάστα καὶ Χαραλάμπους Φωκᾶ, εἰς τὴν ἐγκρισιν καὶ χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας· ὅλας δὲ ταύτας τὰς ἐγκρίσεις καὶ χειροτονίας τῶν τεσσάρων τούτων Ἀρχιεπισκόπων ἐνήργησαν μετὰ προηγούμενον χρηματικὸν συναγωνισμόν πρὸς ἐξαγοράν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ τῶν Ἀρχιεπισκοπικῶν θρόνων, ὃν προεκάλεσαν οἱ ἴδιοι διὰ τῶν συστασιωτῶν καὶ πρακτόρων αὐτῶν Δ. Χαριτάκη, Π. Οἰκονομοπούλου καὶ Ν. Πετρῆ, κατὰ τὸν ὡς ἀνωτέρω εἶρηται τόπον καὶ χρόνον, καὶ ἰδίως πρὸ τῆς ἐγκρίσεως ἐκάστης χειροτονίας, προτιμήσαντες, ἐγκρίναντες πρὸς χειροτονίαν διὰ τοῦ ἀρμοδίου πρὸς τοῦτο Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ι. Βαλασσοπούλου τοὺς ἀνωτέρω τέσσαρας Ἀρχιεπισκόπους, ὡς προσενεγκόντας εἰς αὐτοὺς πλεῖοτέρα χρήματα, παραβάντες οὕτω τὸ καθῆκον αὐτῶν ὡς Ὑπουργοί, ὃ μὲν Ἰωάννης Βαλασσόπουλος ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐναντίον τοῦ Νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1852 περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων, καὶ τοῦ κβ' καὶ λ' Κανόνος τῶν Ἀποστόλων, τοῦ κβ'

Κανόνος τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ β' Κανόνος τῆς Δτῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τῶν Νεαρῶν 6, 123 καὶ 137 τοῦ Ἰουστινιανοῦ, παραβιάσας ἔνεκα τῶν ἄνω δωροδοκιῶν τὸ καθήκον τῆς ἐπιλογῆς ὅπερ ὤφειλε νὰ ἐξασκήσῃ εἰς ἐκάστην ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου ἐλευθέρως καὶ ἀνεπηρεάστως κατ' οἰκείαν κρίσιν καὶ πεποιθήσιν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου κληρικοῦ πρὸς ἔγκρισιν καὶ χειροτονίαν αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἐναντίον τοῦ καθήκοντός του τούτου καὶ κατὰ παράλειψιν αὐτοῦ προτιμήσας δι' ἐκάστην Ἀρχιεπισκοπὴν κληρικούς, ὑποκειμένους εἰς καθαίρεσιν· ὁ δὲ Βασίλειος Νικολόπουλος ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως ὑποστηρίξας τὰς ἀνωτέρω πράξεις διὰ τῆς συνδρομῆς του ἔνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως, ἣν εἶχεν ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐκείνῳ τῆς 9 Φεβρουαρίου 1874, καὶ χορηγῆσας οὕτω πρὸ τῆς ἐκτέλεσεως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν εἰς τὸν Ἰωάννην Βαλασόπουλον τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὁποίας οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰς ἀνωτέρω ἀξιοποιήσας πράξεις·

Β') Ὅτι ἀμφότεροι οὗτοι ἐκ συστάσεως, ἐπάγοντες ὡς ἀπειλὴν τὴν δημοσίαν αὐτῶν ἐξουσίαν, προσεπάθησαν καὶ περιεποίησαν εἰς ἑαυτοὺς δι' ἐκβίασεως ἀθέμιτον ἰδιωτικὸν ὄφελος, ἥτοι διὰ τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῶν Βασιλικῶν Διαταγμάτων τῆς ἐγκρίσεως καὶ ἀναγνωρίσεως, καὶ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι θὰ ματαιώσωσιν αὐτά, ἐξαναγκάσαντες οὕτω ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις τοὺς Καλλίνικον Τερζόπουλον, Στέφανον Ἀργυριάδην, Ἀβέρκιον Λαμπίρην καὶ Σπ. Κομποθέκραν, τὸν μὲν πρῶτον ἀπὸ τῆς 30 Ἰουνίου 1874, ὅτε ἐξεδόθη τὸ περὶ ἐγκρίσεως τῆς χειροτονίας αὐτοῦ Β. Διάταγμα, μέχρι τῆς 10 Αὐγούστου 1874, ὅτε ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν τὸ περὶ ἐπικυρώσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος Β. Διάταγμα, τὸν δὲ δεύτερον ἀπὸ τῆς 30 Ἰουλίου 1874, ὅτε ἐξεδόθη τὸ περὶ ἐγκρίσεως τῆς χειροτονίας αὐτοῦ Β. Διάταγμα, μέχρι τῆς 16 Αὐγούστου 1874, ὅτε ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν τὸ περὶ ἐπικυρώσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Μεσσηνίας Β. Διάταγμα, τὸν δὲ τρίτον ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1874, ὅτε ἐξεδόθη τὸ περὶ ἐγκρίσεως τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν καὶ Ἡλείας Β. Διάταγμα, μέχρι τῆς 16 Αὐγούστου 1874, ὅτε ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν τὸ περὶ ἐπικυρώσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ Βασιλικὸν Διάταγμα, καὶ τὸν τέταρτον ἀπὸ τῆς 25 Νοεμβρίου 1874, ὅτε ἐξεδόθη τὸ περὶ ἐγκρίσεως τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας Β. Διάταγμα, μέχρι τῆς 7 Δεκεμβρίου 1874, ὅτε ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν τὸ περὶ ἐπικυρώσεως καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ Β. Διάταγμα, καὶ λαβόντες ἀπὸ μὲν τὸν Καλ. Τερζό-

πουλον πολύτιμα εἶδη εἰς δραχ. 1690, ἀπὸ δὲ τὸν Στέφ. Ἀργυριάδην καὶ Ἀβέρκιον Λαμπίρην χρήματα καὶ πολύτιμα εἶδη ἀξίας πλέον τῶν χιλίων δραχμῶν ἐξ ἑνὸς ἐκάστου αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τὸν Σπυρ. Κομποθέκραν δραχ. πέντε χιλιάδας·

Γ') "Ὅτι οἱ Περικλῆς Οἰκονομόπουλος, Δημητρ. Χαριτάκης καὶ Νικόλαος Πετρῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω τόπον καὶ χρόνον ἐκ συστάσεως μετὰ τῶν συγκατηγορουμένων πρῶην ὑπουργῶν Ἰωάν. Βαλασσοπούλου καὶ Β. Νικολοπούλου, ὑπὸ κοινῷ συμφέροντος κινούμενοι καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ περιποιήσωσιν εἰς ἑαυτοὺς ἀθέμιτον ὄφελος, συνήργησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προμνημονευθεισῶν πράξεων τῆς δωροδοκίας τῶν πρῶην ὑπουργῶν, διευκολύναντες οὕτω τὴν προμήθειαν καὶ παράδοσιν τῶν δώρων, περὶ ὧν εἴρηται, εἰς τοὺς κατηγορουμένους ὑπουργοὺς καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῶν, καὶ λαβόντες καὶ οὗτοι ἰδιαίτερα δῶρα, ἦτοι ὁ μὲν Περικλῆς Οἰκονομόπουλος εἰς χρήματα καὶ πολύτιμα εἶδη δραχμᾶς πλέον τῶν δέκα χιλιάδων, ὁ δὲ Δημ. Χαριτάκης εἰς χρήματα καὶ πολύτιμα εἶδη πλέον τῶν δεκαπέντε χιλιάδων δραχμῶν, καὶ ὁ Νικ. Πετρῆς δραχ. ἐξ χιλιάδας·

Δ') "Ὅτι οἱ Στέφανος Ἀργυριάδης, Ἀβέρκιος Λαμπίρης καὶ Σπυριδῶν Κομποθέκρας ὑπεσχέθησαν καὶ ἔδωκαν μόνοι καὶ διὰ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων Π. Οἰκονομοπούλου Δ. Χαριτάκη καὶ Ν. Πετρῆ, ὁ δὲ Ἀβέρκιος Λαμπίρης καὶ διὰ τοῦ φίλου του Ἀνθίμου Ἀντωνοπούλου δῶρα εἰς χρήματα καὶ πολύτιμα εἶδη τὰ ὡς ἀνωτέρω μνημονεύμενα ποσὰ πρὸς τοὺς συγκατηγορουμένους πρῶην ὑπουργοὺς Ἰωάν. Βαλασσοπούλου καὶ Β. Νικολόπουλου καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῶν ὡς καὶ εἰς τοὺς εἰρημένους πράκτορας Π. Οἰκονομόπουλου, Δ. Χαριτάκη καὶ Ν. Πετρῆν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προτιμηθῶσι παρὰ τῶν ἀνωτέρω ὑπουργῶν, ὡς καὶ ἐπροτιμήθησαν, εἰς τὴν ἔγκρισιν καὶ χειροτονίαν αὐτῶν ὡς Ἀρχιεπισκόπων, καὶ τοι γινομένην ἐναντίον τῶν Κανόνων τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἐναντίον τῶν ἄνω παρατεθεισῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1852 περὶ Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Κατὰ συνέπειαν, ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων παραπέμπει πάντας τοὺς ὡς ἄνω εἴρηται κατηγορουμένους ἦτοι 1) Τοὺς δύο πρῶην ὑπουργοὺς Ἰωάννην Βαλασσοπούλου καὶ Βασίλειον Νικολόπουλου, 2) Τοὺς ἐπὶ δωροδοκία συστασιώτας αὐτῶν Δημ. Χαριτάκη, Περικλῆν Οἰκονομόπουλου καὶ Νικόλαον Πετρῆν καὶ 3) Τοὺς νῦν Ἀρχιεπισκόπους Στέφανον Ἀργυριάδην, Ἀβέρκιον Λαμπίρην καὶ Σπυριδῶνα Κομποθέκραν ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ Συντάγματος ὀριζομένου εἰδι-

κοῦ δικαστηρίου, σχηματισθησομένου κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ Συντάγματος, ἵνα δικασθῶσιν ἅπαντες ὡς ὑπαίτιοι δι' ὅλας τὰς ὡς εἴρηται ἀποδιδόμενας εἰς αὐτοὺς ἀξιοποιήσους πράξεις.

Διατάσσει τὴν διάρκειαν τῆς ἰσχύος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 50 τῆς 31 Ὀκτωβρίου ε.ε. ἐντάλματος προφυλακίσεως τῶν δῶν πρῶην ὑπουργῶν Βασιλείου Νικολοπούλου καὶ Ἰωάννου Βαλασσοπούλου καὶ τὴν διάρκειαν τῆς φυλακίσεως αὐτῶν μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τῆς προκειμένης κατηγορίας κατ' αὐτῶν.

Πέντε μέλη τῆς Βουλῆς διορισθῆσονται ὑπ' αὐτῆς διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ὅπως ἐν ὀνόματι τῆς Βουλῆς καὶ ὡς ἐντολοδόχοι αὐτῆς εἴτε ἅπαντες ὁμοῦ εἴτε καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ ἐξασκήσωσιν ὅλα τὰ εἰσαγγελικὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα, ἐνεργήσωσιν ὅλας τὰς ἀναγκαίας προεισαγωγικὰς πράξεις καὶ κλήσεις, μαρτύρων, καὶ ἐπιδιώξωσι καὶ ὑποστηρίξωσι μέχρι τέλους τὴν ὡς ἄνω εἴρηται διατυπωθεῖσαν κατηγορίαν καθ' ἑνὸς ἑκάστου καὶ καθ' ὅλων ὁμοῦ τῶν κατηγορουμένων ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ Συντάγματος ὀριζομένου καὶ συσταθησομένου εἰδικοῦ Δικαστηρίου, πρὸς ὃ ἅμα τῇ διὰ κληρώσεως συστάσει αὐτοῦ, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς θέλει διαβιβάσει ἀντίγραφον τῆς παρούσης ἀποφάσεως καθὼς καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τῆς διεξαχθείσης ἀνακρίσεως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 13 Νοεμβρίου 1874.

Ὁ Πρόεδρος
Σ. Κολιάτσος

Ὁ εἰσηγητῆς
Γρ. Μ. Μαυρομαρᾶς

Τὰ μέλη

Ν. Δ. Καφετζόγλου, Γ. Β. Κασβίκης, Γ. Παπαλεξόπουλος
Π. Α. Νεζερίτης

Ὁ Γραμματεὺς
Γ.Δ. Δημητριάδης

—
Ζ / 12.

Ἐντάλμα συλλήψεως τῶν κατηγορηθέντων διὰ τὰ « Σιμωνιακὰ » ὑπουργῶν *I. Βαλασσοπούλου* καὶ *B. Νικολοπούλου*.

Ἄριθ. 34

Ἐνταλμα συλλήψεως

Ἐν ὀνόματι τοῦ Νόμου καὶ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α΄

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς.

Δυνάμει τοῦ Νόμου καὶ τῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων χορηγηθείσης ἡμῖν Εἰσαγγελικῆς καὶ Ἀνακριτικῆς ἐξουσίας διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Ἰβρίου ψηφίσματός της.

Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης Βαλασσόπουλος κάτοικος Σπάρτης καὶ διαμένων προσωρινῶς ἐν Ἀθήναις καὶ Βασίλειος Νικολόπουλος κάτοικος Ἀθηνῶν, ἀμφοτέρωθεν πρόφην Ἰπουργοὶ κατηγοροῦνται ὅτι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν ἵνα περιποιησῶσιν ἑαυτοῖς ἀθέμιτον ὄφελος κατὰ τὸν Ἰούλιον μέχρι τέλους 7βρίου 1874 ἔτους ἐν Ἀθήναις προκειμένου περὶ διορισμοῦ τῶν Ἀρχιεπισκόπων Πατρῶν, Ἀργολίδος, Κεφαλληνίας καὶ Μεσσηνίας, ἔδωροδοκῆθησαν διάφορα πολυτίμητα πράγματα καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἵνα παραβλέψωσιν ἰδίως ὁ Ἰωάννης Βαλασσόπουλος ὡς Ἰπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως τὸ καθήκον των ὡς πρὸς τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα ἐπὶ τῶν προταθέντων ὑπὸ τῆς Συνόδου Ἰποψηφίων, πρὸς δὲ ἐξεβίασαν τοὺς διορισθέντας Ἀρχιερεῖς Καλλίνικον Τερζόπουλον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀργολίδος, Ἀβέρκιον Λαμπέρην Ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν καὶ Ἡλείας, Στέφανον Ἀργυριάδην Ἀρχιεπίσκοπον Μεσσηνίας καὶ Σπυρίδωνα Κομποθέκραν Ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας καὶ οὔτινες ἠνάγκασαν αὐτοὺς καὶ ἔδωκαν πρὸς τοὺς κατηγορουμένους χρήματα καὶ πράγματα ἀξίας 155.000 δραχμῶν, ὅπως διορίσωσι αὐτοὺς Ἀρχιεπισκόπους ὡς καὶ διώρισαν καὶ προετίμησαν.

Ἐπειδὴ αἱ περὶ ὧν πρόκειται πράξεις τῶν κατηγορουμένων εἰσὶν ἀξιόπονοι χαρακτηριζόμεναι εἰς βαθμὸν κακουργήματος προβλεπόμεναι καὶ τιμωρούμεναι ἀπὸ τ' ἄρθρ. 57, 456 καὶ 3 369 1 τοῦ Ποιν. Νόμου καὶ τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουνίου 1852 Νόμου περὶ Ἐπισκόπων καὶ Ἐπισκοπῶν.

Διὰ ταῦτα, ἰδοῦσα καὶ τὰ ἄρθρα 210 καὶ 208 τῆς Ποιν. Δικονομίας, ἐντελλόμεθα τὴν σύλληψιν Ἰωάννου Βαλασσοπούλου καὶ Βασιλείου Νικολοπούλου κατοίκων Ἀθηνῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰβρίου 1875

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Ὁ Πρόεδρος Σ. Κολιάτσος

Τὰ μέλη :

Γ. Σ. Καφετζόγλου, Γ. Κασβίκης, Γρ. Μαυρομαρᾶς, Π. Νεζερίτης

Ὁ Γραμματεὺς Δ. Γ. Δημητριάδης

Ζ / 13.

Ἔνταλμα φυλακίσεως τῶν κατηγορηθέντων διὰ τὴν αὐτὴν περιώνυμον ὑπόθεσιν τὴν γνωστὴν ἔκτοτε ὑπὸ τὸν τίτλον «τὰ Σιμωνιακά». Τὸ ἔνταλμα προφυλακίσεως τοῦ ὑπουργοῦ *I. Βαλασσοπούλου*, ἔχει τηρηθῆ ὑπὸ τοῦ *Σαοιπόλου* εἰς τὸ πρωτότυπον. Κάτωθι τοῦ κειμένου ὑπάρχει ἡ σφραγὶς «*Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων*» καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν μελῶν τῆς ἐκδόσεως τὸ ἔνταλμα «*Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης*». Ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τούτων λίαν ὀυσαναγνώστων, εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωσθοῦν μόνον αἱ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς *Σ. Κολλιιάτσου*, καὶ αἱ τῶν *Γρ. Μανρομαρά*, *Π. Νεζερίτη*, *N. Καφετζόγλου* καὶ *Γ. Κασβίση*.

Ἔνταλμα φυλακίσεως

Ἄριθ. 50

Ἐν ὀνόματι τοῦ Νόμου καὶ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α'

Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς

Δυνάμει τῆς χορηγηθείσης αὐτῇ δὴ τοῦ ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου 1875 ψηφίσματος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους Εἰσαγγελικῆς καὶ Ἀνακριτικῆς ἐξουσίας, καὶ τοῦ ἄρθρ. 81 τοῦ Συντάγματος,

Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης Βαλασσόπουλος, κάτοικος Σπάρτης καὶ διαμένων προσωρινῶς ἐν Ἀθήναις, ἰατρός, κατηγορεῖται ὅτι μετὰ τοῦ Βουλευτοῦ Νικολοπούλου, πρῶην Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι, συναπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπομένων ἀξιοποίνων πράξεων, καὶ ἔνεκα ταύτης συνομολογήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομὴν ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν χειροτονίαν τῶν Ἀρχιεπισκόπων Ἀργολίδος Καλλινίκου Τερζοπούλου, Μεσσηνίας Στεφάνου Ἀργυριάδου, Πατρῶν καὶ Ἡλείας Ἀβερκίου Λαμπίρη καὶ Κεφαλληνίας Σπυρ. Κομποθέτρα, ἀπὸ τὰ μέσα Ἰουλίου μέχρι τέλους Νοεμβρίου 1874, Ὑπουργοὶ ὄντες τότε: 1) ἐδέχθησαν καὶ ἔλαβον ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τῶν πρακτόρων των Περικλέους Οἰκονομοπούλου, Δημ. Χαριτάκη, Νικολάου Πετρῆ καὶ ἄλλων, δῶρα ἀπὸ μὲν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀργολίδος εἰς χρήματα καὶ τιμαλφῆ εἶδη δραχμὰς τεσσαράκοντα χιλιάδας, ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μεσσηνίας δραχ. εἰκοσιπέντε χιλιάδας, ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Πατρῶν καὶ Ἡλείας δραχ. ἐξήκοντα χιλιάδας, καὶ ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κεφαλληνίας δραχ. τριάκοντα χιλιάδας, ἐπὶ σκοπῶ νὰ προτιμήσωσι καὶ ἐδωροδόκησαν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀπέ-

ναντι τῶν δύο ἄλλων ὑποψηφίων, ὁ μὲν Ἰωάννης Βαλασσόπουλος, ἀντι νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον τῆς προτάσεως πρὸς χειροτονίαν κατ' ἐπιλογὴν παραβάς οὕτω τὸ καθήκον του, ἐναντίον τοῦ τε γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ περὶ Ἐπισκόπων καὶ Ἐπισκοπῶν τῆς Θῆς Ἰουλίου 1852 Νόμου διὰ τῆς προτάσεως πρὸς χειροτονίαν κληρικοῦ, ὑποκειμένου κατὰ τὸν νόμον εἰς καθαιρέσιν, ὁ δὲ Βασίλειος Νικολόπουλος, διότι ἐν γνώσει καὶ ἐκ προθέσεως, ὑπεστήριξε τοὺς ἀνωτέρω, πράξας διὰ τῆς συνδρομῆς του, ἔνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως, ἣν εἶχεν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ ἐκείνῳ, χορηγήσας οὕτω πρὸ τῆς ἐκτελέσεως καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, εἰς τὸν ὧς εἴρηται Ἰωάννην Βαλασσόπουλον τοιαύτην βοήθειαν, ἄνευ τῆς ὑποίας οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰς ἀνωτέρω ἀξιολοίμους πράξεις· β) ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἐγκρίσεως ἐκάστης χειροτονίας, διὰ νὰ περιποιήσουν εἰς ἑαυτοὺς ἀθέμιτον ὄφελος, καταχρώμενοι τῆς ἐξουσίας αὐτῶν ὡς Ὑπουργῶν, ἐξεβίαζον διὰ διαφόρων ἀπειλητικῶν μέσων τοὺς δι' ἐκάστην Ἀρχιεπισκοπὴν ὡς ἀνωτέρω εἴρηται ὑποψηφίους νὰ προσφέρωσι πρὸς αὐτοὺς πλείονα τῶν προσενεχθέντων χρήματα καὶ δῶρα καὶ ἀνέβαλον σκοπίμως τὴν ἔκδοσιν καὶ κοινοποίησιν τοῦ προσήκοντος εἰς ἕκαστον τῶν Ἀρχιερέων τούτων Β. Διαταγμάτων τῆς ἐπικυρώσεως καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐξαναγκάσωσιν οὕτως ἕκαστον τῶν χειροτονηθέντων ἀρχιερέων νὰ προσφέρῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἄλλα χρήματα καὶ δῶρα, ἅτινα καὶ προσέφερον οὗτοι εἰς αὐτοὺς.

Ἐπειδὴ αἱ πράξεις αὗται, δι' ἃς κατηγοροῦνται οἱ ῥηθέντες Ἰωάννης Βαλασσόπουλος καὶ Β. Νικολόπουλος, γινόμεναι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων των ὡς Ὑπουργῶν, τοῦ μὲν Ἰωάννου Βαλασσόπουλου ὡς Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τοῦ δὲ Β. Νικολοπούλου ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, προνοοῦνται καὶ τιμωροῦνται ἀπὸ τ' ἄρθρα 2 καὶ 81 τοῦ Συντάγματος 5, 56 § 1 § 2, 456 § 3 καὶ 369 § 1 § 109 τοῦ Ποιν. Νόμου καὶ τοὺς Ἀποστολικούς κανόνας.

Διὰ τὰ ὕτα

Ἰδοῦσα καὶ τ' ἄρθρα 207, 228 καὶ 229 τῆς Ποιν. Δικ. Διατάσσει τὴν προφυλάκισιν τοῦ εἰρημένου κατηγορουμένου Ἰωάννου Βαλασσόπουλου μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τῶν προκειμένων κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν.

Ἐγένετο καὶ ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1875.

Ἡ Ἐπιτροπὴ

(Τ.Σ.) Ὑπογραφαὶ δυσανάγνωστοι *

* Βλ. περὶ τούτων ἀμέσως ἀνωτέρω, σελ. 240.

Ζ / 14.

Ὁ Σαρίπολος διεφύλαξε δύο ἀδείας εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὰς φυλακὰς ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ συνηγόρου τῶν κατηγορουμένων. Ἡ ἀδεια ἐδόθη ἀρχικῶς δι' ἓνα μῆνα, κατόπιν ὁμως ἐδόθη ὡς διαρκῆς.

Ἐπιτρέπεται πρὸς τὸν Κύριον Νικολ. Σαρίπολον νὰ ἐπισκέπτηται τοὺς ἐν τῷ στρατιωτικῷ Νοσοκομείῳ κρατούμενους Β. Νικολόπουλον καὶ Ἰω. Βαλασσόπουλον.

Ἰσχύει ἓνα μῆνα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Νοεμβρίου 1875

Ὁ Ἀντεισαγγελεὺς

Χ. Κουρουσόπουλος

Ἐθεωρήθη αὐθημερόν

Τὸ

Φρουραρχεῖον Ἀθηνῶν

(Τ.Σ.) Ὑπογρ. δυσ/τος

* *

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν κ. Ν. Σαρίπολον νὰ ἐπισκέπτηται τοὺς κ.κ. Β. Νικολόπουλον καὶ Ἰω. Βαλασσόπουλον διαρκῶς ὡς δικηγόρος των.

Ἀθῆναι 2 Ἀπριλίου 1876

Ὁ Νομάρχης καὶ ἀ.α.

Ὁ Γραμματεὺς

Τρ. Ταμπακόπουλος

Ἐθεωρήθη

Τὸ

Φρουραρχεῖον

κ.δ.

Μ. Φιλιππόπουλος

Ζ / 15.

Λημοσία ἐπιστολὴ τοῦ ἐκ Λαμίας Δ. Τσιριμώκου, διαφεύδουσα κατὰθεσιν ἐν τῇ δίκῃ, δημοσιευομένη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀλήθεια» («ἐκδιδομένην πεντάκις τῆς ἐβδομάδος» ἐν Ἀθήναις), τὴν 21 Φεβρουαρίου 1876.

Ἐν Λαμιά τῇ 24 Ἰανουαρίου 1876

Φίλε κύριε Δημητρακόπουλε,

Εἰς τὸ ἀπὸ 21 τρέχοντος ὑπ' ἀριθ. 548 φύλλον τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων» ἀνέγνωσα τὴν ἐνώπιον τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς κατάθεσίν Σας. Ἐν αὐτῇ κάμνετε λόγον καὶ περὶ τινος ὀμιλίας, λαβούσης χώραν μεταξύ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ. Λυποῦμαι, διότι δὲν ἀπήντησα ἐν τῇ καταθέσει σας ταύτῃ τὴν ἀλήθειαν, ἕνεκα τούτου ἔχω καθήκον νὰ μὴ παρίδω τὰ δημοσιευθέντα.

Ἀφίνων κατὰ μέρος τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ἀν ἤρμοζεν ἢ μὴ ἢ μεταξύ φίλων ὀμιλία ὅπως ἰδιαιτέρον φιλικὸν χαρακτῆρα ἔχουσα νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ἕτερον δι' οἷ ο ν δ ἡ π ο τ ε λ ὄ γ ο ν καὶ νὰ κατασταθῇ ἀντικείμενον δημοσιότητος, παρατηρῶ ὅτι ὀφείλω ὄχι μόνον τὸ περιεχόμενον τῆς καταθέσεώς σας ν' ἀποκρούσω, ὡς μὴ ἀληθές, ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἀρχῆς τὴν μεταξύ μας ὀμιλίαν, ὡς ἀληθῶς ἔλαβε χώραν, νὰ ἐκθέσω.

Ἦλθατε ἡμέραν τινὰ τοῦ Ἀπριλίου π.έ. εἰς τὴν οἰκίαν μου· με ἠύρατε μόνον, μοῦ εἶπετε ὅτι δυσάρεστος εἶναι ἡ τῶν κοινῶν τῆς πατρίδος κατάστασις, καὶ ἐγὼ σᾶς ἀπήντησα ὅτι, ὡς ἐλπίζω, θὰ προληφθῇ πᾶν ἀπευκταῖον. Ὑμεῖς μοῦ προσεθέσατε ὅτι ἦλθατε ἐκ Στυλίδος ἐπιτηδες ἵνα με ἀνταμώσῃτε, διότι πολλοὶ ἀξιωματικοὶ διαφόρων ταγματῶν, ὧν καὶ τινες διοικηταί, συνεφωνήσατε νὰ ὑποστηρίξῃτε τὸ πολιτευμα καὶ τὸν θρόνον ἐνόπλιως, ἀλλ' ὅτι δὲν πρέπει νὰ λάβῃτε τὴν πρωτοβουλίαν ἵνα μὴ ἡ πρᾶξις σας φέρῃ τὸν χαρακτῆρα στρατιωτικῆς στάσεως καὶ ὅτι ἀπεφασίσατε νὰ ἀποταθῆτε εἰς ἐμὲ καὶ τὸν κ. Δυοβουνιώτην νὰ ἐγείρωμεν ἡμεῖς πρῶτοι πολλοὺς ἢ ὀλίγους πολίτας καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενα τὰ σύμφωνα στρατιωτικὰ σώματα νὰ ἔλθωσιν εἰς ὑποστήριξιν ἡμῶν. Εἰς ταῦτα σᾶς ἀπήντησα ὅτι ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τὸ διάβημα τοῦτο ἴσως προβῶμεν, ἀλλ' εὐελπίζομαι, σᾶς προσέθηκα, ὅτι ἡ πτώσις τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βούλγαρη θὰ προλάβῃ τὴν λίαν παρεκεκινδυνευομένην τοιαύτην ἀπόφασιν ἡμῶν. Ναί, μ' ἀπεκρίθητε, διότι περιμένετε τὸν εἰς Ἀθήνας ἀποσταλέντα (ὡς δ' ἔμαθον βραδύτερον εἶναι ὁ Ν. Μαρκίδης)· ἀλλ' ἀν ἡ κυβέρνησις, μοῦ προσεθέσατε, θελήσῃ νὰ μεταθέσῃ τινὰς ἐξ ὑμῶν, ἄλλους δὲ νὰ φυλακίσῃ κλπ. τότε χάνεται τὸ σχέδιον. Ἰδοῦ, μοῦ εἶπατε, ὁ διοικητὴς κ. Καρτάλης, μετετέθη καὶ περιμένεται ὁ Μπουκουβάλας, ἀν αὔριον διαταχθῇ ἢ σύλληψις ἐμοῦ — εἴχετε δὲ πολλοὺς περὶ τούτου φόβους — καὶ ἄλλων, καὶ ἡ μετάθεσις ἐτέρων, τὸ οἰκοδόμημα καταρρέει, ὥστε ἀνάγκη νὰ λάβωμεν τὰ ὄπλα ἡμεῖς

(οἱ πολῖται) ἐν ἧ περιπτώσει τὰ τοιαῦτα συμβῶσι καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀπεσταλμένου. Περὶ τούτων σᾶς ἔδωκα τὸν λόγον μου μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ ζητήσω καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Δουβουινιώτου, καὶ ἂν μοῦ ἐγγυᾶσθε ὅτι θὰ πειθαρχοῦν οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ δὲν θὰ βλαφθῇ ἡ τιμὴ, ζωὴ καὶ ἰδιοκτησία κανενὸς πολίτου.

Ἐλίγας ἡμέρας μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπῆλθεν ἡ πτώσις τῆς Κυβερνήσεως ἐκεῖνης· πολὺ βραδύτερον καὶ κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν ἐν Στυλίδι ἐν τῇ οἰκίᾳ σας, ὅπου ἦλθον εἰς ἐπίσκεψίν σας, ὑμεῖς πρῶτος μοῦ ἐκάματε τὸ ἐξῆς παράπονον· ὅτι δῆθεν ἐγώ, ἐνῶ διετέλουν μετ' ὑμῶν καὶ δι' ὑμῶν μετὰ λοιπῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω συνεννοήσεις, ἐπεμπον τὴν παραμονὴν τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως εἰς Ἀθήνας τὸν γυναικάδελφόν μου κ. Κοντογιάννην, ὅπου μεταβάς ἦλθεν εἰς συνεννοήσεις μετὰ τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν κ. Γρίβα καὶ ὅτι διὰ τοῦτο οἱ ἀξιωματικοὶ εἶναι δυσηρεστημένοι. Εἰς ταῦτα σᾶς ἀπήντησα, ὅτι ἀδίκως ὅλως καὶ ἄνευ τινὸς προηγουμένου μ' ἀποδίδεται ἰδιότης, ἧτις δὲν ἀρμόζει εἰς τίμιον ἄνθρωπον· ὅτι εἶναι μῦθοι καὶ συκοφαντία ὅ,τι λέγεται ἐναντίον μου καὶ ὅτι δὲν ἐγνώριζα κἂν ἂν ὁ κ. Κοντογιάννης ἤθελε μεταβῆ εἰς Ἀθήνας, τὸ ἔμαθον δὲ καθ' ἡν ἡμέραν ἀνεχώρει ἐντεῦθεν, δὲν τὸν ἠρώτησα κἂν διατὶ μεταβαίνει καὶ ἀγνοῶ τί ἔκαμεν εἰς Ἀθήνας. Μόνον, ὅταν ἐπανῆλθεν, μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Τρικούπη καὶ βραδύτερον, ὁμιλῶν μετ' αὐτοῦ ἀδιαφόρως καὶ περὶ παρελθόντων, οἰκειῶς, ὡς ὁμιλοῦν συγγενεῖς, τῷ εἶπον τὰ πλεῖστα τῶν ὄσων μέχρι τοῦδε ἀφηγήθη. Ἐκεῖνος δὲ γελῶν μ' ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἐπροφθάναμεν νὰ ἐξέλθωμεν τῶν συνόρων τοῦ Κράτους καὶ ἠννοεῖ προφανῶς ὅτι δὲν ἐφρόνει σπουδαίαν καὶ ἰσχυρὰν τοιαύτην τινὰ ἐπανάστασιν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκρινόμενος καὶ ἐγώ τῷ εἶπον. « Πῶς! μόνον τὰ ἰδικά σας ὄπλα θὰ ἦσαν γεμᾶτα μὲ μπαρούτι; » Ἐπειδὴ δὲ σεῖς, κ. Δημητρακόπουλε, ἐπιμένατε λέγοντες ὅτι ἡ εἰς Ἀθήνας μετάβασις ἐκεῖνου ἦτο σκόπιμος κλπ., σᾶς ἀπήντησα ὅτι καὶ ἂν ἀληθῆ ταῦτα ὑποτεθῶσι, κατὰ τί εὐθύνομαι ἐγώ; καὶ εἴτε πειθόμενος, εἴτε μὴ, ἀπήντησατε ὅτι ἔχω δίκαιον. Πέραν τούτων ὅ,τι ἀναφέρετε, κύριε, ἐν τῇ ἀνακρίσει σας εἶναι μὴ ἀληθές, καί, ὡς ἐπιθυμῶ νὰ πιστεύω, πλάνη τῆς μνήμης σας. Ὅ,τι δὲ λέγετε περὶ ἀγραμματοσύνης κλπ. εἶναι ὅλως ἐδικά σας συμπεράσματα.

Ἐξήλθατε, κύριε Δημητρακόπουλε, τῶν ὀρίων τῆς ἀληθείας εἰς τὸ σύνολον τῶν κατὰ τοῦ Κοντογιάννη λόγων σας, διότι ὡσαύτως ἀνακριβές εἶναι ὅτι ἐφυγεν ὁ Κοντογιάννης τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, διότι οὐδεὶς ποτὲ τοιαύτην ἐπ' αὐτοῦ ἐξήσκησεν, οὐδ' ἀστυνομικῆς

ἐπιτηρήσεως ἔχει ἀνάγκην. Ὡσαύτως ὅλως παραμορφωμένοι εἶναι καὶ τὸ ρηθὲν ἄλλοτε ὅτι ὁ Κοντογιάννης ἔφερεν ἐνταῦθα ἀνθρώπους κλπ. καὶ ὅτι ἐξεφράσθη κατὰ τοῦ συντάγματος, διότι καὶ τότε ἔρρέθη ὅτι ἔφερεν ἄνδρας ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ συντάγματος καὶ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι ἦτο συνεννοημένος μετὰ τινων ἀξιωματικῶν.

Ἄλλὰ, φίλε μου, τίς δαίμων ὤθησεν ὑμᾶς εἰς τὸ διάβημα τοῦτο; Πῶς δυνάμεθα πλέον νὰ ἐμπιστευώμεθα ὁ εἷς τὸν ἕτερον, ὅταν διατρέχουμε τὸν κίνδυνον νὰ συρῶμεθα κατόπιν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ μάλιστα με παραμορφωμένους λόγους καὶ ἔργα;

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἤδη ἐν συνειδήσει ὁμολογεῖτε ὅτι κακῶς ἐπράξατε. Αἱ συνέπειαι, φίλε μου, οὐδένα ἄλλον παρά ὑμᾶς μόνον ἐπιβαρύνουσι.

Τῆς παρουσίας μου θέλω κάμει χρῆσιν δημοσίως.

Ὑγιαίνετε

Ὁ φίλος Σας Δ. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

Z / 16.

Ἐντυπον τετρασελίδων φέρον τὸν τίτλον «Ἐκτακτον παράρτημα τῆς «Ἑλλάδος» ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1875». Ἀποτελεῖ συνηγορίαν ὑπὲρ τῶν κατηγορουμένων Ὑπουργῶν, κατόπιν δὲ τοῦ προοιμίου τὸ ὁποῖον καὶ μόνον καταχωροῦμεν ἐνταῦθα, περιέχει καὶ ὁλόκληρον τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἐκ τῶν κατηγορηθέντων Ὑπουργοῦ Νικολοπούλου.

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ «ΕΛΛΑΔΟΣ»

Ἀθῆναι, 31 Ὀκτωβρίου 1875

Συμπολιταί!

Ἡ Βουλὴ ἤγειρε τὸ κράτος καὶ ἀνύψωσε τὸ θράσος τῆς ὑπὲρ τὴν Βασιλείαν, ὑπὲρ τὸ Σύνταγμα, ὑπὲρ τοὺς νόμους. Ἡ ἐκδίκησις μόνον ἐν αὐτῇ βασιλεύει· αὕτη ὀδηγεῖ εἰς τὴν ποδοπάτησιν παντὸς ἱεροῦ καὶ ὀσίου. Παγιωμένη τιμὴ καὶ ὑπόληψις καταστρέφεται ὡς ἰστός ἀράχνης καὶ ἐν τῇ καταπνίξει τοῦ λογικοῦ βασανίζονται ἄνθρωποι δωρεάν. Δὲν ὑπάρχει πλέον συνταγματικὸν πολίτευμα ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' ὀχλαγωγικόν· δὲν ἔχομεν τριάκοντα τυράννους ἀλλὰ τρεῖς μόνον· αὐτοὶ νομοθετοῦν, αὐτοὶ δικάζουν, αὐτοὶ ἐκτελοῦν.

Χθές περί ὥραν 4 μ.μ. εἶχον κληθῆ συγχρόνως ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς οἱ κ.κ. Νικολόπουλος καὶ Βαλασσόπουλος ἵνα ἐξετασθῶσι διὰ τὰς κατ' αὐτῶν συκοφαντίας· ἀπὸ τῆς ἰδίας ὥρας εἶχε προπαρασκευασθῆ δι' αὐτοὺς καὶ δωμάτιον φυλακῆς. Ἦτο διαγεγραμμένον τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ μόνον ὁ τύπος τῆς νομιμότητος ἔμενε νὰ τὸ καλύψῃ· διότι ἅμα οἱ πρῶην ὑπουργοὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν προθάλαμον τῆς Βουλῆς, ἀμέσως περιεκυκλώθησαν ὑπὸ σμήνους κλητῆρων, χωροφυλάκων καὶ ὑπαστυνόμων, ἀμιλλομένων τις πρῶτος θὰ λάβῃ τὸ ἔργον τοῦ δημίου· ἐτέθησαν εἰς χωριστὰ διμάτια· ἀπηγορεύθη αὐτοῖς πᾶσα συνομιλία μετὰ φίλων ἢ οἰκείων· ἀπεδιώχθη ὁ δικηγόρος κ. Κακουλίδης παραμένων εἰς τι δωμάτιον τῆς Βουλῆς νὰ ἴδῃ τὸ ἔνταλμα τῶν κακουργῶν καὶ ἀνακόψῃ αὐτό. Εἰς ὅλα ταῦτα ὑπάρχει νομιμότης; ὑπάρχει ἀμεροληψία; ὑπάρχει ἀβρότης; Οὐδαμῶς· παντοῦ πάθος, παντοῦ ἐκδίκησις, παντοῦ φατριασμός.

Δημοσιεύοντες τὴν ἀπολογίαὶν τοῦ κ. Νικολοπούλου, σκοπὸν ἔχομεν νὰ διαφωτίσωμεν τὴν κοινὴν γνώμην καὶ νὰ θέσωμεν φίμωτρον εἰς τὸ στόμα τῶν συκοφαντῶν ἐχθρῶν του, οἵτινες τὰ πάντα ἀνεμόγλευσαν ὅπως εὐρωσι καὶ στηρίζωσι κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, καὶ ἐπειδὴ δὲν εὐρον οὐδαμοῦ, τὸ ἔρριψαν εἰς τὰ ἐπισκοπικά.

Z / 17.

Δεύτερον «Ἐκτακτον Παράρτημα» τῆς «Ἑλλάδος» μὴ φέρον ἡμερομηνίαν, ὑπεραμύνεται καὶ πάλιν τοῦ κατηγορηθέντος ὑπουργοῦ Νικολοπούλου, καταλείπει δ' ἄνευ τινὸς ὑπερασπίσεως τὸν ἕτερον κατηγορηθέντα ὑπουργὸν Βαλασσόπουλον. Καταχωροῦμεν μερικὰ ἀποσπάσματα :

«Ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου, ὅπου οἱ ἐπτὰ [μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς] συνεδριάζουσι, χαλκεύονται τὰ αἰσχρότερα ὄργια. Μετέτρεψε τὴν κατηγορίαν, καὶ ἀντὶ τῆς «συστάσεως» κατὰ τοῦ κ. Βαλασσόπουλου, κατηγορεῖ ἤδη ἐπὶ συνεργείᾳ. Ἄνευ πολλοῦ κόπου, ἡ νομικὴ αὐτῆς ἐξουσία μετέτρεψε τὴν κατηγορίαν.

»Ἄλλ' ἂν ἐν ἀρχῇ ὑπῆρξε μωρὰ, τώρα κατεδείχθη καθόλου γελοία. . . Ἄλλὰ τί ἔπρεπε νὰ ἀναμένῃ τις παρ' ἀνθρώπων, οἱοὶ ὁ Κολιάτζος καὶ ἡ συντροφία αὐτοῦ!».

Καταχωρεῖται κατόπιν ἡ «δευτέρα» ἀπολογία τοῦ Νικολοπούλου, καὶ ἐπιλέγει τὸ ἄσθρον τὰ ἐξῆς : «Μετὰ τὴν ἀπολογίαὶν τοῦ κ. Νικολοπούλου ἐξεδόθη τὸ κατ' αὐτοῦ τακτικὸν ἔνταλμα, τοῦ ὁποίου τὴν

ἐκτέλεσιν ἀνέθηκαν εἰς τινα κλητῆρα Φαρμακόπουλον, τὸν ὁποῖον, ὁ κ. Νικολόπουλος, ὑπουργὸς ὢν, εἶχεν ἀπολύσει. Ὁ δὲ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κολιάτζος δὲν τῷ ἐπέτρεψεν αἰτήσαντι νὰ διέλθῃ τῆς οἰκίας του, ἀλλὰ διέταξε τὴν κατ' εὐθείαν εἰς Καρμπολᾶ μεταγωγὴν, περιβληθεὶς οὕτω δικτατορικὴν ἀρχήν, καὶ μὴ συνεννοηθεὶς μετ' οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀρχῆς τοῦ κράτους, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχεν ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ».

Z / 18.

Ἐντυπον φυλλάδιον ἐκδοθὲν ἐν ἔτει 1876 «ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἀγγέλου Καναριώτου, ἐπὶ τῶν ὁδῶν Χρσοσπηλαιωτίσσης καὶ Ἀγίου Μάρκου», περιέχον τὴν ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ἀπολογίαὶν τοῦ ἐπὶ συνεργείᾳ εἰς τὴν πολύκροτον ἐπὶ δωροδοκίᾳ δίκην κατηγορομένου Περικλέους Α. Οἰκονομοπούλου.

Καταχωροῦνται ἐνταῦθα μόνον τὸ προοίμιον καὶ ὁ ἐπίλογος τῆς ἀπολογίας.

Η

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΝΙΟΥ
Α Π Ο Λ Ο Γ Ι Α
ΤΟΥ ΕΠΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΥΚΡΟΤΟΝ ΕΠΙ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΔΙΚΗΝ
ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Α. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Ὅριστε, Κύριε Οἰκονομόπουλε, ἀλλὰ μετὰ σπουδαιότητος.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ. Ὑποθέτω, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι εἰσήλθομεν ἤδη εἰς τὸ στάδιον τῆς σπουδαιότητος.

Θὰ παρακαλέσω τὸν Κύριον Πρόεδρον, ὑπ' ὄψιν ἔχοντα, ὅτι ἐγὼ καὶ ῥήτωρ ἐξ ἐπαγγέλματος δὲν εἶμαι, καὶ περὶ ἰδίας ὑποθέσεως θὰ λαλήσω, νὰ μοι ἐπιδαψιλεύσῃ τὴν εὐμένειάν του, καὶ νὰ μοι ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ ἐκείνην τὴν πλευρὰν (δεικνύων πρὸς τὴν θέσιν τῶν μαρτύρων), τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου.

Κύριοι Δικασταί, δύναμαι μετὰ θάρρους νὰ εἶπω, διότι ἐβεβαιώθη ἐνώπιον ὑμῶν, ὅτι καθ' ἕλρον τὸ στάδιον τοῦ βίου μου, δὲν μοι ἀπεδόθη πρᾶξις, ἀντικειμένη εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Παι-

διόθεν ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ δικαστικὸν στάδιον, προσεπάθησα νὰ μορφώσω ἐν τε τῇ κοινωσίᾳ καὶ τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ θέσιν μικρὰν μὲν ἀναλόγως τῶν μέσων, τὰ ὅποια διέθετον, καὶ τῶν περιστάσεων, αἱ ὅποιαί με περιεστοίχιζον, πάντοτε ὅμως ἔντιμον. Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς ἀρχαίους καὶ διακεκριμένους δικαστὰς τῆς πατρίδος, μέ τινας τῶν ὁποίων με συνδέει καὶ ὑπηρεσιακὴ γνωριμία, διότι μετ' αὐτῶν ἔσχον πολλάκις τὴν τιμὴν νὰ συνεδρεύσω ὡς εἰσαγγελεὺς ἢ δικαστὴς πρὸς συγκρότησιν δικαστηρίων ἢ Κακουργιοδικῶν, Πλημμελειοδικῶν, Πρωτοδικῶν καὶ Ἐμποροδικῶν, λέγω, ἀτενίζων πρὸς αὐτούς, νὰ τοῖς εἴπω ἄνευ συστολῆς, ἄνευ φόβου, ὅτι τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα, ὅπερ μοι ἐνεπιστεύθη ἢ πολιτεία, τὸ ἐθεώρησα ἀείποτε ὡς ἱεράν παρακαταθήκην, καὶ ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐμόχθησα, ὅπως μὴ ὑστερήσω εἰς τὰς εὐλόγους ἀξιώσεις τῆς κοινωσίας καὶ τῆς πολιτείας κατὰ τε τὴν ἀπονομὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ὅσον ἔνεστιν ἀκριβεστέραν διαχείρισιν τοῦ ἀξιώματος τούτου, ὅπερ οὐχὶ ὀλίγα κατὰ σειρὰν ἔτη καθεῖξα.

.....

Ἐπὶ τοῦ νομικοῦ μέρους, κύριοι Δικασταί, δὲν αἰσθάνομαι διόλου τὴν ἀνάγκην νὰ εἴπω τι, διότι πιστεύω, ὅτι δικασταί, οἳοι ὑμεῖς, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην πρῶρως, διὰ νὰ διατρέξωσι τὰ πελάγη τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν τῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκην τοιαύτην, ἥκιστα κατάλληλος πρῶρως θὰ ἦτο ὁ πρῶην μικρὸς καὶ ἄσημος εἰρηνοδίκης. Ἀφιεροῦμαι ἐπομένως εἰς τὴν σοφίαν ὑμῶν ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ὑπερασπίσεώς μου.

Ὁ ἀγὼν οὗτος, κύριοι Δικασταί, δὲν εἶναι ἀγὼν κοινός, εἶναι ἀγὼν τιμῆς, εἶναι ἀγὼν ὑπὲρ τῆς δημοσίας ἠθικῆς γινόμενος, εἶναι ἀγὼν, τοῦ ὁποίου ἀγωνοθέτης εἶναι τὸ δημόσιον συμφέρον, ἢ πολιτεία, κριταὶ εἰσθε ὑμεῖς, ἀγωνισταὶ δὲ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνοι (οἱ μάρτυρες). Κατὰ τοὺς ἀρχαίους, κύριοι Δικασταί, χρόνους, εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς τιμῆς δὲν παρουσιάζοντο ὡς ἀγωνισταὶ οἱ ἐπιμέμπτου παρελθόντος, οἱ ἐπιψόγου βίου. Ἐπρεπε νὰ φέρωσι τὸν στέφανον τῆς τιμῆς, διὰ νὰ ἦναι δεκτοὶ εἰς τὸ πεδῖον τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ, ἄλλως ἦσαν ἀπαράδεκτοι τοιοῦτοι ἀγωνισταί. Τί ζητοῦσι λοιπὸν εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς οἱ πλαστογράφοι, οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος συκοφάνται, οἱ ἀνθρωποκτόνοι, οἱ συλληταὶ τῶν τάφων, οἱ ἐκ τοῦ μοναχικοῦ τάγματος ἀπόβλητοι, οἱ. . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν πρέπει νὰ κάμητε αὐτό.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ. Ἐχω ἔγγραφα (παραδίδει εἰς τὸ δικαστήριον διάφορα βουλευμάτα καὶ ἀποφάσεις δικαστηρίων) τὰ ὅποια

ἀφοροῦν τὸν κ. Γούδαν, ὅστις ὑπεθήκευσεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἀλλότρια κτήματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Δὲν εἶναι συγχωρημένον, ἐὰν δὲν ἔχῃς ἀμέσως τὴν ἀπόδειξιν.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ. Δὲν ἔχω ἐδῶ τὴν κατὰ τοῦ Γούδα δικαστικὴν ἀπόφασιν· τυμβωρῦχον ἐννοῶ ἐκεῖνον, ὅστις ἐνώπιόν σας ὕβρισε τὴν μνήμην νεκροῦ, ἀποκαλέσας ἐκεῖνον μὲν δωρολήπτην, ἑαυτὸν δὲ ἄνευ αἰδοῦς δωροδότῃν· ἀπόβλητον τοῦ μοναχικοῦ τάγματος τὸν Ἄνθ. Ἀντωνόπουλον, ὅστις ἂν ἀληθῆ μαρτυρῆ εἶναι καθαιρετέος (Νεαρ. 123 κεφ. ις' § 2).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. Σᾶς ἀφαιρῶ τὸν λόγον ὡς πρὸς ταῦτα.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ. Τί ζητοῦσι λοιπὸν τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὸ πεδῖον τῆς τιμῆς; Ποῖαν θέσιν διεκδικοῦσιν οὗτοι εἰς τὸ τέμενος τῆς Θεᾶς δικαιοσύνης; Ποῖον δικαίωμα δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τῆς δικαστικῆς συνειδήσεως, ὥστε ν' ἀξιῶσιν ἀπ' αὐτῆς, ὅπως, βασιζομένη ἐπὶ τῶν λεγομένων των, ἐκφέρῃ κρίσιν ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν.

Ἐκ ἄς, Ἐκ ἄς, οἱ βέβηλοι, ἐφώνει ἐν τῷ ἐν Ἐλευσίनि ναῶ ὁ ἱεροκῆρυξ, ὅτε ἐτελοῦντο τὰ μεγάλα μυστήρια, παρὰ τὸ Ῥάριον πεδῖον. Ἐκ ἄς λοιπὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἐκ ἄς ἀπὸ τῆς δικαστικῆς συνειδήσεως οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι, ὧν τὸ παρελθόν, ἢ τιμῆ, εἶναι ἐπίψογα. Ἐνταῦθα δὲ γενομένου μοι τοῦ λόγου, ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὴν πλευρὰν αὐτὴν (δεικνύει τοὺς κ.κ. εἰσαγγελεῖς), διότι, ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἱεροθῦται ἤγον ἐστεμμένον τὸ θῦμα εἰς τὸν βωμόν, οὕτω καὶ αὐτοί, μνησθέντες μετ' ἐπαίνων τοῦ παρελθόντος μου, δὲν ἠθέλησαν νὰ μοι ἀφαιρέσωσι τὸν στέφανον τῆς τιμῆς, τὴν ὁποῖαν ἐτήρησα ἀλώβητον μέχρις οὗ ριφθῶ εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν. Ἐξασφαλίσατέ μοι, κύριοι Δικασταί, ὅ,τι ἡ κακοβουλία πειρᾶται νὰ μοι δολοφονήσῃ. Ἀπόδοτέ μοι δικαιοσύνην.

Ἐνώπιον ὑμῶν, κύριοι Δικασταί, παρίσταμαι ὡσεὶ μικρὸς καὶ προσγειόκλωνος θάμνος, τὸν ὁποῖον ἡ πολιτικὴ καταγιγίς ἀποσπάσασα τῆς θέσεώς του ἔβριψεν ἐνταῦθα· μεταφέρετέ με εἰς τὴν ῥίζαν μου. Ἀναλογισθητε, ὅτι καὶ ἡ τῶν θάμνων σκιά εἶναι χρήσιμος, ὑπ' αὐτὴν εὐρίσκουσι συνήθως ἄσυλον κοχλῖαι. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐμὴν σκιάν ζῶσιν ἑνέα μικροὶ καὶ ἀσθενεῖς κοχλῖαι. Εἶμαι ἀρχηγὸς ἑνεαμελοῦς οἰκογενείας.

Ζ / 19.

Πάλιν περὶ τὰ «Σιμωνιακά». Φυλλάδιον ἐκδοθὲν ἐν «Κεφαλληνία, τύποις «Προόδου» τῷ 1876 ὑπεραμύνεται τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ καταφέρεται κατὰ τινος ἱατροῦ Κοντομοιχάλου μαρτυρήσαντος ἐναντίον τοῦ ἱεράρχου τούτου. Τὸ ὄνομα «Κοντομοίχαλος» γράφεται κατ' ἐπανάληφιν μὲ οἱ, ἀντὶ τοῦ γράμματος ι, πιθανῶς πρὸς καταχλευασμὸν καὶ ἔμμεσον ὕβριν κατὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἱατροῦ.

Η ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ
ΚΑΙ Ο ΙΑΤΡΟΣ ΚΟΝΤΟΜΟΙΧΑΛΟΣ

ἄ σ υ σ τ ὄ λ ω ς ψ ε υ δ ὀ μ ε ν ο ς

« Εἰσὶν γὰρ πολλοί, θρασεῖς καὶ διάβολοι, ἀνυπότακτοι,
» ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν.
» Καὶ ἰδοὺ ἔργομαι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν
» τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου διὰ λόγων πιστῶν
» καὶ ἀληθῶν ».

Διαβοηθέντος καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τοῖς ἔξω μέρεσι, τοῦ περὶ τῶν Ἐπισκοπικῶν ζητήματος, ἔφθασεν, ὡς εἰκός, καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ ἀπλουστεροῦ ἐπαρχιώτου, περιέργου γενομένου καὶ αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμοῦντος νὰ πληροφορηθῇ τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ Πολιτείᾳ συμβαίνοντα.

Μετ' ἐνδιαφέροντος δὲ πολλοῦ ἐζήτει τὴν ἐκδοθεῖσαν καὶ διανεμηθεῖσαν τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς ἔκθεσιν ἵνα μελετήσῃ καὶ μάθη ἐξ αὐτῆς λεπτομερέστερον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Πολὺς χρόνος παρῆλθεν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ῥηθείσης ἐκθέσεως καὶ δὲν ἠδυνήθημεν καὶ ἡμεῖς νὰ εὐρωμεν αὐτήν, καίτοι μετ' ἐρευνης ἐζητοῦμεν. Περιελθούσης ὅθεν εἰς χεῖρας μας, διήλθομεν αὐτήν μετ' ἀνυπομονησίας μέχρις τέλους.

Ἐνδιαφερόμενοι ὁμῶς πρωτίστως περὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κεφαλληνίας, ἐκεῖ καὶ ἐπεστήσαμεν πλείοτερον τὴν προσοχὴν ἡμῶν.

Παραλείποντες δὲ ὅσα ἐμπαθῶς καὶ ἀτόπως ἐξέμεσαν τινὲς τῶν ἀξιοπίστων μαρτύρων, τῶν προκαλεσάντων, ὡς ἠκούσαμεν, τὴν, παρὰ τῆς ῥηθείσης Ἐπιτροπῆς πρόσκλησιν αὐτῶν, ὅπως ἐν τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ χύσωσι τὸν ἰὸν τῆς λύσεως των κατὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἱεράρχου Κεφαλληνίας Σπυρίδωνος, διὰ τὸν φθόνον, ὃν περ πρὸς αὐτὸν ἔτρεφον ἐπὶ τῇ, εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον, ἀναῤῥήσει του, ἐγελάσαμεν

ἄσβεστον γέλωτα κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς μαρτυρικῆς καταθέσεως ἱατροῦ τινος Κοντομοιχάλου, ἅμα δὲ φκτείραμεν αὐτὸν διὰ τὸ χαμερπὲς καὶ πικρὸν ὕφος τῶν ἐκφράσεων καὶ πάθους τοῦ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἡμετέρου Ποιμενάρχου.

Z | 20.

Ἔντυπον φύλλον, ἄνευ χρονολογίας, ἀναφερόμενον ἐπίσης εἰς τὰ «Σιμωνιακά», καταφερόμενον δὲ μὲ ἀσυνήθη δριμύτητα κατὰ τοῦ Μητροπολίτου Προκοπίου. Ἐκ τῶν ἐντύπων αὐτῶν καταφαίνεται ἡ περὶ τὴν δίκην αὐτὴν ἀναπτυχθεῖσα ὀξεῖα ἐμπάθεια καὶ διερωτᾶται τις πῶς ἀτιμωρητὶ ἐδημοσιεύοντο τοιαῦται βαρούταται ὕβρεις.

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η ΑΠΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ

Χθὲς ὁ Μητροπολίτης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν συνοδικοὶ ὕψωσαν ἐπισήμως τὴν σημαίαν τῆς ἀποστασίας κατὰ τοῦ κύρους καὶ τῆς αὐθεντίας τῶν θείων καὶ ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας νόμων καὶ κανόνων, ἀποταξάμενοι τῷ Χριστῷ καὶ συνταξάμενοι τῷ Σατανᾷ, ἀποταξάμενοι τοῖς νόμοις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ συνταξάμενοι τοῖς ἀνόμοις ἔργοις Σίμωνος τοῦ μάγου, ἀποταξάμενοι τῇ εὐσεβείᾳ, τῇ ἠθικῇ, τῇ φρονήσει, καὶ συνταξάμενοι τῇ ἀσεβείᾳ, τῇ κακοηθείᾳ, καὶ τῇ μωρίᾳ, πληρώσαντες οὕτω τὸ εὐαγγελικὸν ἐκεῖνο λόγιον «ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰμὴ βληθῆναι ἐξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων».

.....

Τὸ ΙΓ' ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ νόμου λέγει: «Ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Σύεδροι, ἐὰν ποτε ὡς ἐκ τῆς Συνοδικῆς θέσεώς των περιπέσωσιν εἰς παράβασιν ἐκκλησιαστικοῦ τινος θεσμοῦ, καθίστανται ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἡ κυβέρνησις συγκαλεῖ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου, εἰς ἀνάκρισιν, ἐξέλεγεξιν καὶ τιμωρίαν τῆς παραβάσεως κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας». Ἐπειδὴ δὲ ὁμολογουμένως χθὲς ὁ Πρόεδρος Προκόπιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Σύεδροι ἐδίκασαν ἐναντίον τῶν κανόνων τὸ ἐγκλημα τῆς σιμωνίας, διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ αὐτοὶ εἶναι συνένοχοι τῆς τοῦ ἐγκλήματος, καὶ πρὸ πάντων

ὁ Μητροπολίτης τῆς κακοηθείας Προκόπιος, διὰ ταῦτα ἐγένοντο ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει χωρὶς ἀναβολῆν νὰ συγκαλέσῃ τοὺς κανονικοὺς ἐπισκόπους τοῦ Βασιλείου, διὰ νὰ δικάσωσι τοὺς ἀποστάτας καὶ ἀντάρτας τούτους ἀπὸ τῆς πειθαρχίας καὶ ὑπακοῆς εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς κακοηθείας καὶ μωρίας των ὠθοῦσιν ἤδη εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτοκτονίαν καὶ τὸν ἄτιμον ὄλεθρον.

.....

Ἡ ἀποδοκιμασία κατὰ τῆς ἀντικανονικῆς ἀποφάσεως ἢ γενομένη παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου κυρίου Φρεαρίτου εἶναι ἐχέγγυον ἱκανόν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῇ πρὸς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς ὀφείλει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν θέλησιν τῆς Κυβερνήσεως δι' ἐπισήμου διαδηλώσεως καὶ διὰ νὰ ἐμφράξῃ τὰ στόματα τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες διαβάλλουσι τὸ ἔθνος ὡς διεφθαρμένον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ ὅτι δὲν ἔχει τὸ οὐσιώδες προσὸν τῆς πολιτικῆς ζωῆς καὶ ὑπάρξεως, ἦτοι τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τὸ καθήκον καὶ τὴν πρὸς τοὺς νόμους ἀγάπην.

Z / 21.

Τεῦχος τῆς ἐφημερίδος τῆς Γαλλικῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1789.

Εἰς τὸ σπάνιον αὐτὸ ἔντυπον, τοῦ ὁποίου αἱ σελίδες εἶναι μικραὶ τὸ μέγεθος, ἴσα πρὸς τὰς τοῦ ἀνὰ χειρὸς τόμου, ἀνευρίσκονται τινα ἐνδιαφέροντα περιστατικά, κατὰ τὴν ζέουσαν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ δὴ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ἐφυλάσσετε τὸ τεῦχος τοῦτο ὑπὸ τοῦ Σαριπόλου.

Οὕτως, εἰς τὴν πρώτην σελίδα, ἀναφέρεται πρότασις τοῦ ἱατροῦ Guillotin, ὅπως ἡ θανάτωσις τῶν καταδίκων γίνεται δι' ἀποκοπῆς τῆς κεφαλῆς διὰ τῆς λαμητόμου, ἣτις ὡς γνωστὸν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Guillotin ὠνομάσθη Guillotine.

Εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα ἀναφέρεται καταγγελία τοῦ Mirabeau περὶ παραβιάσεως τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Περαιτέρω, καταγγελία περὶ ἀπαγορεύσεως διαλαλήσεως τῆς προκειμένης ἐφημερίδος ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν, εἰς ἀρσῆς ἀπολογία

τοῦ πληρεξουσίου Malouet, ἀπειλουμένον διὰ τῆς ποιῆς τοῦ θανάτου καὶ διακηρύσσοντος ὅτι εἰς μάτην ἐγένετο ἡ Διακήρυξις τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου.

Καταγγελία τοῦ αὐτοῦ Mirabeau, καθ' ἣν ὑπουργός τις εἶπεν εἰς ὀμάδα γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι μετέβησαν εἰς Βερσαλλίας : «ὅταν εἴχετε ἓνα βασιλέα, εἴχετε ψομί. Τώρα πὺν ἔχετε χιλίους διακοσίους, πηγαίνετε νὰ τοὺς ζητήσετε ψομί».

Πρότασις ἐπισκόπου πληρεξουσίου περὶ ἐξαγορᾶς τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, ἣτις, ὡς γνωστόν, πραγματοποιηθεῖσα κατόπιν, ἀπετέλεσε σημαντικὸν πόρον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ πρότασις προελθοῦσα ἀπὸ ἱερωμένου, προεκάλεσε μεγάλην ἐπιδοκιμασίαν.

Εἶτα ἡ Ἐφημερίς περιλαμβάνει «Εἰδήσεις κλπ. (varieté)» ἐκ τῆς περιοχῆς τῶν Παρισίων.

ASSEMBLÉE NATIONALE

SÉANCE

ET SUITE DES NOUVELLES DE VERSAILLES

Du 10 Octobre 1789, publiées le 11.

SUITE DU COMLOT

DÉNONCIATION DES PROPOS D'UN MINISTRE ET AUTRES

L'ASSEMBLÉE Nationale a enfin décrété hier le Code des Lois criminelles provisoires. On sait que le projet ne contenait que 27 articles ; L'Assemblée a jugé à propos d'en ajouter un autre. M. Guillotin, aussi connu par ses profondes connaissances en politique que par ses talents dans la science d'Hipocrate, a envoyé de Paris où il est actuellement en qualité de Commissaire de l'Assemblée Nationale, six autres articles pour être ajoutés à ce code : on y voit les principes d'humanité, de justice et de raison qui ont toujours distingué l'honorable Membre : il demande que trancher la tête soit la seule peine de mort qui puisse dorénavant être prononcée ; que l'infamie qui rejallit sur les parents du criminel soit anéantie, & qu'ils puissent maintenant être admis aux charges & emplois comme les autres citoyens.

L'Assemblée a applaudi à la belle idée de M. Guillotin. Les articles proposées ont été ajournés à Lundi.

.....

M. le Comte de M i r a b e a u a dénoncé à l'Assemblée Nationale le District de Saint-Roch, pour avoir violé en sa personne le secret inviolable des lettres envoyées par la poste. Cependant, comme la dénonciation du district de Saint-Roch emporterait la dénonciation de tous les citoyens qui demeurent dans son arrondissement, on n'a pas jugé à propos d'énoncer dans le procès-verbal qu'elle portoit sur tout le district, parce qu'effectivement, tous les habitans de la paroisse de Saint-Roch ne sont pas coupables de cette inconséquence ¹.

Bienfaisance patriotique

Parmi les dons patriotiques très considérables dont on a fait lecture hier au soir, nous devons citer l'abandon d'un fonds de trois cents vingt mille livres par le Chapitre de Chambrai.

Madame de Gouge, connue par ses talens littéraires, a fait présent du produit d'un drame de sa composition, & d'une somme de deux cents livres. L'ordre du jour ramenoit aujourd'hui l'Assemblée Nationale au travail sur les finances. M. l'Evêque d'Autun avoit demandé la parole pour une motion sur cet objet ; mais comme il n'était pas encore arrivé, on est revenu à la discussion sur l'article constitutionnel qui n'avoit pas pu être décrété entièrement dans la séance de Jeudi ; il a été entièrement aujourd'hui excepté les mots & de Navarre ou des Navarrois, qu'on voudrait ajouter à cette formule, Louis par la grace de Dieu, Roi des François sur lesquels in ne doit être statué que Lundi.

Nous donnerons cet article lorsqu'il sera parfaitement complet. On a proposé un autre article qui a été renvoyé au Comité de Constitution.

Quelques Membres ont encore demandé des passe-ports, entr'autres Mr. L'Abbé de Merinville, Evêque de Dijon, pour aller

1. Notre Feuille d'hier a été arrêtée par la Patrouille du District des Blancs-Manteaux. M. le Président, d'ailleurs très honnête, m'a présenté une Loi de la Commune, qui défend de proclamer les papiers publics. Je demande a M. le Président ce que c'est qu'une Loi de la Commune? M. le Président m'a invité de défendre à ceux qui vendent ma Feuille de la proclamer. Parce que j'ai répondu à M. le Président que je n'avois pas le droit de faire cette défense, un honorable Membre m'a dénoncé. Je le prie donc de motiver nettement cette dénonciation, ou de convenir qu'il a tort.

a-t-il dit, avant de se rendre à Paris, passer huit jours à Saint-Germain, où il a demeuré vingt années de sa vie; on lui a crié: bon voyage. L'alarme se répand de plus en plus parmi plusieurs Membres de l'Assemblée; on a entendu ce matin une dénonciation faite par M. de Cocherel, de plusieurs particuliers qui ont arrêté sa voiture à Sève: M. le Marquis de Gouy d'Arcy était avec lui. Un d'entr'eux lui a demandé s'il n'était pas M. de Virieux qu'ils vouloient massacrer. M. de Cocherel ayant décliné son nom, on lui a demandé quelle était la personne qui était avec lui; sur la réponse qui leur a été faite que n'était M. de Gouy d'Arcy, «à la bonne heure, ont - ils dit, en se retirant; c'est un bon député; mais nous trouverons M. de Virieux & bien d'autres».

M. Malouet est ensuite monté à la tribune & a demandé si l'Assemblée vouloit ou ne vouloit pas délibérer sur la dénonciation qui lui a été faite... On l'a d'abord interrompu en criant: à l'ordre du jour, à l'ordre du jour; enfin, il a obtenu la parole; insulté, attaqué, poursuivi, il n'a échappé peut-être à la mort que par le secours de la Garde, qui a fait éloigner les ennemis qu'il avoit hors de l'Assemblée...; il s'est élevé avec noblesse et beaucoup de raison, sans doute, contre ceux qui regardent les opinions comme des crimes, lorsqu'elles ne sont pas celles du grand nombre; on trompe le Peuple, a-t-il dit, on le met en fureur par des calomnies par des libelles atroces, combien n'ai-je pas à gémir sur cette manière odieuse de flétrir les opinions & l'audace même de les juger. Je ne crains point la mort; je n'ai point de remords à redouter; si on me croit coupable, je demande qu'on déclare nettement quels sont mes crimes; nous avons décrété, MM., les droits de l'Homme & du Citoyen. Hélas, que sont-ils devenus les droits de l'Homme & du Citoyen? Ces tristes réflexions ont mérité & obtenu beaucoup d'éloges.

Y aurait-il, disait M. de Cocherel, y aurait-il parmi nous un Catilina qui choisit ici ses victimes.

Puisque tout le monde dénonce, s'est écrié M. le Comte de Mirabeau, il est de notoriété publique qu'un Ministre nommé M. de Saint-Priest a dit à la phalange des femmes qui sont venues lundi à Versailles: «lorsques vous n'aviez qu'un Roi, vous aviez du pain; aujourd'hui que vous en avez douze cents, allez leur en demander». Je demande, a ajouté avec fermeté M. le Comte de

Mirabeau que le Comité des recherches soit enjoint d'informer sur ce fait.

Quant on réfléchit sur toutes les intrigues, les complots affreux qu'on ne peut pas croire, & cependant qu'on nous prouve, on se demande avec douleur: Et c'est donc là le siècle de la Philosophie, ce beau siècle de lumières & d'humanité? On a ajourné à ce soir les deux motions de M. Cocherel & de M. le Comte de Mirabeau.

L'Evêque d'Autun, qui est arrivé pendant ce débat, est monté à la tribune, & a demandé que la Nation, dans la crise où se trouvent actuellement les finances ne pouvant plus trouver de ressources dans les impositions, qui ne posent déjà que trop sur les peuples, reprit les biens du Clergé, qu'il évalue à deux milliards cent millions. Il veut que ces fonds soient vendus au profit de la caisse nationale; mais comme il n'y a pas assez de numéraire circulant pour qu'une pareille acquisition puisse être faite, il propose que les créanciers de l'État soient admis à acheter ces biens et les payer en quittances. Cependant les Écclésiastiques seront payés avant tout, de quartier en quartier & par avance. Les Communautés religieuses qui ne seront pas jugées nécessaires, seront supprimées. Cette motion, qui est fort longue & rédigée en forme de loi, a été envoyée à l'impression. Cette motion faite par un Evêque, a été reçue avec des applaudissements inouis. Mais cet Evêque est l'Apôtre de la bonne cause; aucun Membre de l'Assemblée n'a montré plus de dévouement pour la liberté & les principes de la raison.

Variétés. Paris.

Tous les Citoyens ont le plus grand intérêt à veiller sans cesse pour la sûreté commune. Des scélérats parcourent les rues de Paris & marquent les maisons. On en a surpris plusieurs. Maintenant on illumine toute les fenêtres pour connaître les monstres répandus dans cette malheureuse Ville.

Le dame détenue dans les prisons de l'Abbaye se défend, dit-on, avec intrépidité: elle ne veut rien avouer. Quant au Clerc et au Séculier, il sont déjà fait plusieurs aveux qui commencent à

jeter du jour dans cette affaire. Quelques témoins ont été entendus, & plusieurs arrêtés.

Mais la Municipalité ayant ordonné de faire les passages, ils ont été obligés de se cacher. On dit que le Financier qui fournissait de l'argent pour les enrôlements, a voulu quitter la Ville. N'ayant point de passe-port, il a été arrêté à la bassière & obligé de revenir sur ses pas.

C'est dans la Normandie qu'on présume qu'était le foyer de ce complot, & c'est par-là qu'on peut expliquer l'opposition que trouvait dans cette Province le passage de nos convois. Mais sur la lettre de la Municipalité de Paris, qui apprend à quelques Municipalités de la Normandie, quels sont actuellement les hôtes que possède la Capitale, ces Municipalités dévient plus généreuses.

Nous sommes investis de tant de faits, de tant de nouvelles alarmantes, que nous ne savons comment nous y prendre ; nous ne voudrions pas effrayer les bons Citoyens, ni fournir des armes aux méchants ; mais cependant nous voudrions être utile. Souvent ce que des gens prudents croient devoir cacher, peut quelque fois éclairer & produire un effet salutaire.

Nous serions au désespoir d'attaquer aucun corps, aucun Citoyen ; cependant, il faut contribuer à sauver la Patrie, à la mettre en garde contre les événements qui nous menacent. On prétend encore que les Suisses de Vourbevoye ont été occupés pendant quinze jours à faire des cartouches & qu'ils travaillaient le 27 Septembre.

A l'heure où nous écrivons ceci, on invite non-seulement la Garde Nationale, mais encore tous les Citoyens à se mettre sous les armes ; & voici ce que l'on entend répéter :

Un des Membres des plus célèbres de l'Assemblée Nationale disait à un Ministre qui ne pensait pas que le Roi dût accepter purement & simplement les derniers articles qui lui ont été présentés : Monsieur si vous croyez la révolution le Roi ne peut refuser son acceptation, si vous ne la croyez pas achevée il faut en faire une autre.

Un homme déguisé sous un costume qui est étranger à son état, fut rencontré il y a dit-on quinze jours, par un particulier de sa connaissance, à l'encoignure d'un des guichets du Louvre.

Comment, dans quel état vous voilà!... En bien comment va la grande machine? très-bien, dans quinze jours le grand Général aura son affaire. Quelqu'un qui a entendu ce propos a suivi le déguisé; un cabriolet attelé d'un cheval superbe l'attendait. Il y est monté & a fui au grand galop, en prenant la route du Pont-Neuf.

Par M. DE BEAULIEU

Le prix de l'abonnement pour cette Feuille, qui paraît le lendemain de chaque Séance, est de 4 l. 10 f. par mois pour la Province; & 4 liv. pour Paris, franc de port. S'adresser chez l'Éditeur, rue du Urepoix no 24.

A PARIS, de l'Imprimerie de SEGUY - THIBOUST.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η

Ο Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ ΩΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Η/1.

Γενικά παρατηρήσεις.—*Ἦδη εἰς τὸ Κεφάλαιον Α, ἀριθ. 1 (ἄνωτ. σ. 33) κατεχωρίσθη ἐπιστολὴ τοῦ Σαριπόλου πρὸς τοὺς οἰκείους του, ἐν τῇ ὁποία καταφαίνεται ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὴν κλίσιν του πρὸς τὴν ποίησιν.*

Εἰς τὰ αὐτοβιογραφικὰ ἀπομνημονεύματά του, δίδει ἐξήγησιν τῆς κλίσεώς του ταύτης, καὶ σχολιάζει αὐτὴν διὰ τῶν ἐξῆς :

...Μείνας μόνος ἐπὶ γῆς κατελήφθην ὑπὸ μελαγχολίας, ἦτις ἀνέπτυξεν ἐν ἐμοὶ οἰονεῖ τινα πρὸς τὴν ποίησιν κλίσιν, πρὸς τὴν ποίησιν, ἦτις ὅλως ξένη μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἦν μοι.

(Ν. Ι. Σαριπόλου, Αὐτοβιογραφικῶν ἀπομνημονευμάτων σελ. 25).

Διὰ δὲ τοῦ Μουστοξύδου ἄλλοις τε τῶν ἐν Κερκύρα σοφῶν ἐσχετίσθην, καὶ δὴ καὶ τοῖς κλεινοῖς Διονυσίῳ Σολομῶ καὶ Ἰωάννῃ Ζαμπέλλῃ, τοῖς ποιηταῖς, οἵτινες εὐμενῶς τῶν ποιητικῶν ψελλισμάτων μου ἤκουον καὶ ἐνεψύχουν με.

(Αὐτόθι σελ. 27).

...ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν τῆς λύρας μου τὰς χορδὰς ταυῶν, ἐν τοῖς τῆς ποιήσεως παραδείσοις ἐζήτουν παρηγορίαν εἰς τοὺς παρόντας πόνους. Ὀλίγην ἴσως ἀξίαν ἔχουσι τῆς Μούσης μου οἱ καρπούι, ἴσως δι' ὄφειλον καὶ γὰρ νᾶ εἶπω.

«Ἦφαιστε, πρόμολ' ὦδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει»,

ἀλλὰ δὲν τὸ λέγω, διότι τὰ ποιημάτια ταῦτα ἀνακαλοῦσί μοι εἰς τὴν μνήμην ὥρας πικρίας. Ὅσον δὲ πικρὸν τὸ ἀναμιμνήσκεισθαι ἐν δυστυχίαις τῶν ἐν εὐτυχίαις ἡμερῶν, τόσον γλυκύθυμόν ἐστι τὸ ἐν καιροῖς εὐδαίμοσιν, οἱοί εἰσί μοι οἱ νῦν (1863 κέξ.) μεταστρέφειν τὸ βλέμμα πρὸς ἄς διηγάγομεν ἐν ὀδύναις ἡμέρας. Πλὴν ἀπέχω τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, ἴσως δὲ ὑστερότυπος (posthume) γενήσεται ἢ τούτων δημοσίευσις. Εἰ δ' ἄλλοις οὐδενὸς λόγου ἀξία κριθήσονται, ἀλλ' εἰσί μοι παρῶχεις ἀκατονομάστων θελγῆτρων».

[Αὐτόθι σελ. 31].

Παρατίθεται πρὸς τούτοις κριτικὴ διάλεξις τοῦ λόγιου τῆς ἐποχῆς Παναγιώτου Φέρμπου, ὁμιλοῦντος περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Σαρίπολου δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ :

« Ο ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Κυρίαί καί Κύριοι,

Πρὸ δεκαοκτῶ ἀκριβῶς ἐτῶν, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ὥραν, ἠκούομεν τῆς γλυκείας καὶ ἐντόνου φωνῆς εὐφραδοῦς καὶ σοφοῦ συναδέλφου, ὁμιλοῦντος περὶ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐλευθερίας· δύο δὲ ἀκριβῶς ἔτη συμπληροῦνται σήμερον ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Καὶ ὁποῖός τις μὲν ἦτο ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου, οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἀγνοῶν· ἀλλ' ὅτι ὁ Σαρίπολος ἦτο καὶ ποιητής ὀλίγοι τινὲς μόνον ἐγίνωσκον, καὶ οὗτοι ἐκ φήμης μᾶλλον, ἢ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως. Καὶ ὅμως τὰ μετ' οὐ πολὺ ἐκδοθησόμενα μετὰ θάνατον ἔργα αὐτοῦ θὰ ἀποδείξωσιν ὅτι, ἐὰν ἐξηκολούθει γράφων, ὡς ποιητής δὲν θὰ ὑπελείπετο ἴσως πολὺ τοῦ νομοδιδασκάλου. Τῶν ποιημάτων τούτων θὰ ἀναγνώσω εἰς ὑμᾶς τινὰ σήμερον, τελῶν τρόπον τινὰ μνημόσυνον αὐτοῦ, κατὰ καθήκον υἱοῦ τιμῶντος τὴν προσφιλῆ μνήμην τοῦ πατρός.

Τὰ ποιήματα ταῦτα διασαφοῦσι καὶ διαλευκαίνουσι πολλὰ τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ δεικνύουσι εἰς ἡμᾶς τὸν ἀληθῆ Σαρίπολον, ὁποῖος ἦτο ὅτε εὕρισκετο μεταξύ τῶν τέκνων αὐτοῦ, διδάσκων αὐτὰ καὶ συμπαίζων μετ' αὐτῶν μετὰ παιδικῆς φαιδρότητος καὶ προθυμίας, ὁποῖος καὶ ἐγὼ φεῶ! ἠτύχησα νὰ γνωρίσω αὐτόν.

Νεώτατος στερηθεὶς τῶν γονέων καὶ « μείνας μόνος ἐπὶ γῆς, ὡς λέγει ἐν τοῖς βιογραφικοῖς αὐτοῦ Ἀπομνημονεύμασιν, κατελήφθη ὑπὸ μελαγχολίας, ἣτις ἀνέπτυξεν ἐν ἐμοὶ οἶονεὶ τινὰ πρὸς τὴν ποίησιν κλίσιν, πρὸς τὴν ποίησιν, ἣτις ὅλως ξένη μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἦν μοι... Ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν τῆς λύρας μου τὰς χορδὰς ταυῶν, ἐν τοῖς τῆς ποιήσεως παραδείσοις ἐζήτηον παρηγορίαν εἰς τοὺς παρόντας πόνους». Καὶ ὁ μὲν κλεινὸς Ζακύνθιος ποιητὴς Σολωμὸς εὐμενῶς ἠχροᾶτο τῶν ποιητικῶν ψελλισμάτων τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ καὶ ἐνεψύχου αὐτόν, αὐτὸς δὲ ὁ Σαρίπολος ἰδοὺ τί μετριοφρονῶν λέγει περὶ τῶν ἰδίων ἔργων :

« Ὀλίγην ἴσως ἀξίαν ἔχουσι τῆς Μούσης μου οἱ καρποί, ἴσως δ' ὄφειλον κάγῳ νὰ εἶπω :

« Ἡφαιστε, πρόμολ' ὦδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει».

ἀλλὰ δὲν τὸ λέγω, διότι τὰ ποιήματά ταῦτα ἀνακαλοῦσι μου εἰς τὴν μνήμην ὥρας πικρίας. Ὅσον δὲ πικρὸν τὸ ἀναμνησθεσθαι ἐν δυστυχίαις τῶν ἐν εὐτυχίαις ἡμερῶν, τόσον γλυκύθυμόν ἐστὶ τὸ ἐν καιροῖς εὐδαίμοσι, οἳ εἰσὶ μοι οἱ νῦν (1863) μεταστρέφειν τὸ βλέμμα πρὸς ἅς διηγάγομεν ἐν ὁδύναϊς ἡμέρας. Πλὴν ἀπέχω τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν. Ἴσως δὲ μετὰ θάνατον γενήσεται ἡ τούτων δημοσίευσις. Εἰ δ' ἄλλοις οὐδενὸς ἄξια κριθήσονται, ἀλλ' εἰσὶ μοι παροχεῖς ἀκατονομάστων θεληγῆτρων». Ὡστε ὁ νεαρὸς ποιητὴς ἔγραφε διότι ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ γράψῃ, καὶ οὐχὶ ἵνα δημιουργήσῃ ἐπάγγελμα, ἀπηλλαγμένον μάλιστα παντὸς φόρου ἐπιτηδεύματος· ἔψαλλεν ὡς ψάλλει τὸ πτηνὸν ἀδιὰφοροῦν ἐὰν τὸ ἀκούῃ τις. Ἄλλως θὰ ἔσπευδε νὰ τὰ ἐκδώσῃ πρὶν γίνῃ Σαρίπολος.

Ὁ διεξερχόμενος τὰ ποιήματα τοῦ Σαριπόλου δικαίως δύναται νὰ ἀπορήσῃ, πῶς, νέος σπουδαστὴς εἴκοσι μόλις ἐτῶν, ἐπτὰ ὅλα ἔτη διαμένων ἐν Παρισίοις, δὲν ἔγραψε διςχιλίους τοῦλάχιστον στίχους ἐρωτικούς, ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν παντοδαπῶν καὶ παντοίων καλλονῶν τῆς μεγαλοπόλεως, ἀλλὰ πάντα σχεδὸν τὰ ποιήματά του ἀναφέρονται εἰς τὴν Πατρίδα καὶ αἰεὶ ποτε εἰς τὴν Πατρίδα μέχρι καὶ κόρου. Μόνον δὲ μετὰ τὴν κάθοδον εἰς τὴν γενέτειραν ἔγραψεν ἐρωτικά τινα ποιήματα, ἐξ ὧν βλέπομεν ὅτι ὁ σώφρων καὶ φιλόπατρις νέος δὲν ἦτο ὅλως ἀναίσθητος.

Ἄλλ' οἱ νέοι τότε, οἱ μακρὰν τῆς Πατρίδος ζῶντες καὶ ὀλιγίστας ἐλπίδας διαβλέποντες, εἶχον ἐν τούτοις ἐλπίδας. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἀξιωθέντες νὰ ἴδωμεν πράγματα ὅπως δῆποτε τὰς ἀμυδράς ἐκείνων ἐλπίδας, μεμψιμοιροῦμεν καὶ δὲν τολμῶμεν, μὰ τὸ ναί, δὲν τολμῶμεν νὰ ἐλπίσωμεν. Δὲν ἔχομεν, φαίνεται πεποιθήσιν εἰς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ φοβούμεθα μὴ φωραθῶμεν ἄνθρωποι τῶν λόγων. Ἠλπίζον ἐκεῖνοι, διότι ἠσθάνοντο δυνάμεις καὶ σθένος πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἐπιζομένων. Ἐβλεπεν ὁ Σαρίπολος περὶ ἑαυτὸν ἀσφάλειαν καὶ εὐημερίαν καὶ ἐπόνει ἡ καρδία του, ἐμαραίνεται συλλογιζόμενος τὰ δεινὰ τῆς ἀνάξια πασχούσης Πατρίδος, διὰ τὴν εὐεξήγητον ἐπιμονὴν ἰσχυρῶν τινῶν τῆς γῆς καὶ ὅμως δὲν ἀπηλπίζετο. Δύο δὲ ἦσαν τὰ ἀγαπητὰ αὐτοῦ θέματα αἱ ὑπὲρ Πατρίδος ἐλπίδες καὶ ἡ ἰδία αὐτοῦ ἐρημία.

Τῶν ποιημάτων τοῦ Σαριπόλου ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ καθαρεύουσα ἀλλὰ ἡ εὐγενὴς καὶ ζωντανὴ καθαρεύουσα· λόγῳ δὲ εὐγενὴς καὶ ζωντανή, διότι ὅπως ὑπάρχει εὐγενὴς καὶ ζωντανὴ χυδαία, καὶ ἄψυχος καὶ χυδαία χυδαία, οὕτως ὑπάρχει καὶ καθαρεύουσα χυδαία καὶ ἄψυχος. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ, ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ τεχνίτης δύ-

ναται νὰ ποιήσῃ, ἄριστα ἔργα εἴτε ἐκ πηλοῦ εὐτελοῦς εἴτε ἐξ ὕλης πολυτίμου, ἐὰν μόνον ἡ ὕλη εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ τεχνούργημα. Ἄλλὰ περὶ τούτου θὰ πραγματευθῶμεν, Θεοῦ θέλοντος, ἄλλοτε διὰ μακρῶν. Σήμερον δὲ μόνον λέγομεν ὅτι, ἀλλοίμονον εἰς τὸν ποιητὴν καὶ τρεῖς ἀλλοίμονον εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ποιητοῦ, ὅστις τὴν πᾶσαν ἐλπίδα του ἀνατίθησιν εἰς μόνην τὴν γλῶσσαν. Ὁ ἔχων περιουσίαν νοημάτων δὲν ἔχει καιρὸν νὰ σκεφθῇ διὰ ποίου ἐνδύματος εἶνε συμφερότερον νὰ περιβάλλῃ αὐτὰ διὰ νὰ τὰ ἐπιδείξῃ εὐπροσωπότερα. Μόνος ὁ ἔχων πτωχείαν σκέπτεται καὶ ὑπολογίζει ἐὰν εἶναι συμφερότερον νὰ τὰ περιβάλλῃ δι' ἔθνικῶν δῆθεν ἱματίων, ἐπὶ τὸ ὀχλοκρατικώτερον, διὰ νὰ κατακτήσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν ἀπλουστέρων, δημοκοπῶν τρόπον τινὰ καὶ ποιούμενος τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν.

«Πολὺ θέλει πλανηθῆ, λέγει ὁ θεῖος Κοραῆς, ὅστις νομίσῃ ὅτι ἡ καλλονὴ καὶ γλυκύτης τῶν συγγραφέων γεννῶνται ἀπὸ μόνας τὰς λέξεις καὶ τὴν τέχνην τοῦ ὕφους καὶ τῆς συμπλοκῆς τῶν λέξεων. Αἱ λέξεις δὲν εἶναι παρὰ φωναί, μάταια τοῦ ἀέρος κτυπήματα, καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν συμπλεκόμεναι περίοδοι, λόγοι κενοί, ἐὰν τὰ ἀπ' αὐτὰς ἐκφραζόμενα πράγματα δὲν ἀποβλέπωσιν εἰς ὠφέλειαν τοῦ μέλλοντος νὰ τὰς ἀναγνώσῃ ἢ νὰ τὰς ἀκούσῃ» καὶ προσθέτομεν ἡμεῖς, ἐπειδὴ περὶ ποιημάτων ὁ λόγος, ἐὰν δὲν ἐνέχῃσιν τὴν ἀρετὴν ἐκείνην, δι' ἧς τὰ ποιήματα ἀποβαίνουσιν ἀληθῆ ποιήματα.

Ὁ ἀληθὴς ποιητής, ἐπαναλέγω, δὲν προφθάνει νὰ σκεφθῇ περὶ γλώσσης· ἀναλόγως τῶν νοημάτων αὐτομάτως, ἔρχονται εἰς τὰ χεῖλη του καὶ αἱ λέξεις, εἴτε εἰς χυδαίαν εἴτε εἰς καθαρεύουσαν, καὶ δύναται ταυτοχρόνως νὰ ποιῇ τὸ Χάνι τῆς Γραβιάς καὶ τὸν Βορεῖά πού τάρνακια παγώνει. Καὶ ἂν ὁ Βαλαωρίτης ἔγραφεν εἰς τὴν καθαρεύουσαν, τὰ ποιήματά του δὲν θὰ ἦσαν διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον εὐανάγνωστα, ὅπερ ἀκριβῶς παρατηροῦμεν εἰς τὸν Τανταλίδην, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἔχει γράψῃ ἀμίμητα κατὰ τὸ ὕφος ποιήματα εἰς τὴν καθαρεύουσαν, καὶ ἀμίμητα κατὰ τὴν χάριν εἰς τὴν χυδαίαν, καὶ τοῦτο διότι καὶ εἰς ταῦτα καὶ εἰς ἐκεῖνα τὸ ἐνδυμα εἶναι ἀνάλογον τῶν νοημάτων.

Ἄλλὰ πᾶν ἄλλο σκοπῶν ἢ νὰ ἐκθέσω εἰς ὑμᾶς κανόνας ποιητικῆς, προβαίνω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ποιημάτων, πρὸς ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων, ἵνα μὴ εἶπω ἀπόλαυσιν, συνεχάλεσα ὑμᾶς.

.....

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ ποιήματα τοῦ Σαριπόλου, ὡς ἐκ' τῶν ἀναγνωσθέντων δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ τινὰ γνώμην. Μετὰ δὲ τὴν ἀνά-

γνωσιν καὶ μελέτην τοῦ ὅλου αὐτῶν ὅσον οὐπω ἐκδιδομένων, πεποιθάμεν ὅτι θὰ καταλάβωσι θέσιν ἐν τῷ εὐανθεῖ Ἑλληνικῷ Παρνασσῷ μετὰ τῶν μᾶλλον ἀξίων λόγου προϊόντων τῆς πολυπαθοῦς Ἑλληνικῆς Μούσης».

Παναγιώτης Ι. Φέρμπος

(Ἐκ τῶν «Μετὰ θάνατον» τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου).

Τὸ ἀκολουθοῦν ποίημα «Ποιητής Νομικός» ἐνέχει ἐνδιαφέρον, διότι ἀφήνει νὰ ἐνηθηθῇ, πῶς ὁ Σαρίπολος συνεβίβαζεν ἐν τῇ σκέψει του καὶ ἐν τῇ διαθέσει του τὴν ταυτόχρονον αὐτὴν ἀπασχόλησιν εἰς τὴν Νομικὴν καὶ εἰς τὴν Ποίησιν. Ταυτοχρόνος κατηγορεῖ τὴν σύγχρονον νομικὴν ἐπιστήμην ὡς «λαβυρινθώδη» καὶ «βαραθρώδη» καὶ ἀσυμβίβαστον πρὸς ἀνωτέρας ἐμπνεύσεις τῆς φαντασίας. Κατηγορεῖ τοὺς νόμους ὡς «αἰνιγματικούς» καὶ ἀπαιτοῦντας μαντικὴν δύναμιν διὰ τὴν κατανόησίν των.

ΠΟΙΗΤΗΣ ΝΟΜΙΚΟΣ

Θεμιστεῖον δὲ ἀμφέπει σκιάπτον...

ἀγλαΐζεται δὲ καὶ μουσικᾶς ἐν αὐτῷ

Πίνδαρος

- Ποιητὰ ἐξωρισμένε, διατὶ συχνὰ στενάζεις
καὶ ἡ φόρμιγξ σου στὸν τοῖχον κρέμαται σιωπηλή ;
Πῶς τὸ πῦρ σου ἀπεσβέσθη ; ἡ ψυχὴ σου δὲν λαλεῖ ;
Πῶς στὴν λύραν δὲν τονίζεις τῆς καρδίας σου τοὺς πόνους ;
- Ποιητὴς ἐγώ ; παρῆλθον τῆς νεότητος τὰ νέφη
καὶ τὸ πνεῦμα ἐνεκρώθη εἰς τῶν νόμων τὴν σπουδὴν
- Τῆς ποιήσεως τὰ δῶρα, πῶς ; ἡ Θέμις καταστρέφει ;
πῶς ; ἡ Θέμις ἀνακόπτει τὰ τεμένη τῶν Μουσῶν ;
Τῶν λαῶν οἱ νομοθέται τῶν Μουσῶν δὲν ἦσαν βρέφη ;
ὁ Ὀρφεύς, ὁ Λῖνος, Σόλων
ὁ Λυκοῦργος καὶ ὁ Μίνως εἰς ἡχοὺς τερπνῶν ἐπῶν
δὲν ἐποίησαν τοὺς νόμους τῶν ἀρχαίων λαῶν ὅλων ;
- Ἐπεσεκέπτοντο αἱ Μοῦσαι τῆς Ἑλλάδος νομοθέτας,
ἀλλὰ νῦν ἐν λαβυρινθοῖς νέα Θέμις κατοικεῖ
καὶ αἰνίγματα συντάσσει, ὄχι νόμους εὐεργέτας.
Τειρεσίας καὶ Εὐμόλπους
ἀντὶ Λίνων καὶ Ὀρφέων τῶρα μύστας τῆς ζητεῖ
ζητεῖ μάντις, ἐρευνῶντας τῶν βαράθρων τῆς τοὺς κόλπους.

Η / 2.

Ἐφηβικοὶ ἐρωτικοὶ στίχοι τοῦ Σαυρίπολου, κατὰ τὸ ρομαντικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς.

Ἄχ ! Ὁ Κλεάνθης ὅπου στενάζει
 ἀφ' οὗ σὲ εἶδεν σὲ ἀγαπᾷ ;
 ἀπὸ τὰ μάτια ; Ἐρωσ πηγάζει,
 καὶ εἰς τὸ στήθος κατασταλάζει,
 ὅπου τὰ σπλάγχνα διατρυπᾷ.

Δέχου μεσίτην ἐπιτηδεῖα,
 τοῦ ἔρωτός μου τὴν ἀρετὴν,
 καὶ τὴν ζωὴν μου πρέσβυν ἰδία,
 καὶ ὡς ἐνέχυρον τὴν καρδίαν,
 τὸν θάνατόν μου ἐγγυητήν.

Ἡ νικηφόρος σου παρουσία,
 πολιορκία εἶναι νοός,
 καὶ τῆς ζωῆς μου αἰχμαλωσία,
 καὶ τῆς καρδίας μου προδοσία,
 ἄλωσις εἶναι φθοροποιός.

Τὸ ζωογόνον γλυκὸ σου στόμα,
 ὅπου φιλήματα προσκαλεῖ,
 γιατί μιμεῖται τοῦ ῥόδου χρῶμα,
 μὰ ὅταν λέγει ἔχι ἀκόμα,
 τὸν θάνατόν μου διαλαλεῖ.

Ὁ πρὸς τοῖς ἄλλοις γλυκὺς σου γέλως,
 τὸ πρόσωπό σου καλλιεργεῖ,
 κρατεῖ εἰς χεῖρας Ἐρωτος βέλος,
 καὶ σκάπτει λάκκον εἰς ἓν σου μέλος
 καρδίας τάφον δημιουργεῖ.

Ἡ ζωοφόρος λεπτὴ σου μέση,
 καὶ τὸ λαμπρὸν σου ὄλον κορμί,
 πῶς καὶ ταῖς πέτραις νὰ μὴν ἀρέσῃ,
 πῶς καὶ τὰ δένδρα νὰ μὴν πλανέσῃ,
 εἴτε κινεῖται ἢ ἡρεμεῖ.

Η/3.

Δείγματα τῆς νεανικῆς ποιήσεως τοῦ Σαριπόλου.

- 1) Εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἀμερικανικῆς Σημαίας
εἰς Λάρνακα τῆς Κύπρου
(τὸ παλαιὸν Κίτιον, 1834)

Στὴν εὐκαρπον πλὴν δυστυχῆ πατρίδα τῶν Ζηρόνων,
Ἡ σημαία τώρα τὸ πρῶτον τῶν Φραγκλίνων Βασιγκτόνων,

Ἡ σημαία τῶν Ἀρκτῶων
Ἀμερικανῶν ἡρώων
ὑπερήφανα πετᾶ.

Ἡ σκιά τοῦ Στωϊκοῦ μας εἰς τὴν γῆν μας ἀναβαίνει,

Λαμπρὰ βλέπει νέα γένη,
Καὶ μὲ θάμβος ἐρωτᾶ :
—Φίλα τέκνα τοῦ Κιτίου,
τοῦ σημερινοῦ ἡλίου

Αἱ χρυσοειδεῖς ἀκτῖνες ποῖα χρώματα φωτίζουν ;

ποῖοι βόμβοι στὸν αἰθέραν
Τὴν σημερινὴν ἡμέραν
Ὡς αἰσίαν οἰωνίζουσιν ;

—Ἰερὰ τοῦ Στωϊκοῦ μας καὶ ἀθάνατος ψυχῆ,
Ἡ εὐδαίμων ποτὲ Κύπρος, πλὴν τὴν σήμερον ἀθλία,
Χαιρετᾶ ἀγαλλιῶσα τ' ἀμερικανὰ σημεῖα
Στὴν Κυπρίαν παραλίαν ὅλην πέριξ ἀντηχεῖ,
ὅτι ἔθνος μόλις νέον,
καὶ εὐθύς γιγαντιαῖον,

Εἰς τὰς χώρας τὰς βορείους τοῦ νεοημισφαιρίου,
Ἦγειρε ναὸν ἀρόβως τοῦ Διὸς Ἐλευθερίου
Εἰς τὸ σύμβολά του φέρ' εἰκουσιτέσσαρας ἀστέρας,
καὶ ἰσαριθμούς περιέχει πολιτείας ἐλευθέρας
Τῆς Ἐνώσεως τὸ κράτος μὲ αὐτοὺς ἐμβληματίζει,
Κι' ἀγερώχως τοὺς Τυράννους τῆς Εὐρώπης φοβερίζει.

Τότε ὕψωσε τὸ φάσμα τὴν γεροντικὴν του χεῖρα,
 Καὶ εὐχρήθηκεν ἐνθέρμως : Εἶθε πάντοτε ἡ Μοῦρα
 Τὰ ἐλεύθερα τὰ ἔθνη τροπαιοῦχα ν' ἀναδείχνη,
 Καὶ τὰ σκῆπτρα τῶν τυράννων εἰς τοὺς πόδας των νὰ ρίχνη.

Ταῦτα εἶπε καὶ ἐν τῷ ἅμα ὡς νεφέλη διελύθη
 Κι' ἐπανῆλθε στῶν Μακάρων, ὡς καὶ πρότερον τὰ πλήθη.

2) Ἀθανάσιος Χριστόπουλος
 ἢ Τὸ Μέλλον τῶν Ἀθηνῶν (1834)

Ποῦ εἶν' ὁ Χριστόπουλος μας ;
 Ἀνακρέων ὁ καλός μας ;
 Ποῦν' ὁ πρῶτος τῆς πατρίδος
 ὁ γλυκός, ὁ λυρικός,
 Τρόφιμος τῆς Βυζαντίδος,
 Κύκνος ὁ μελωδικός ;
 Σιωπᾶ, δὲν ψάλλει πλέον !
 Τῶν Ἑλλήνων μας τῶν νέων,
 Καραϊσκων τῶν μεγάλων,
 Ἀθανάτων Βοτσαραίων,
 Μικούλων, Τσαμαδαίων,
 Καὶ λαμπρῶν Μαυρομιγῶν
 Ἔργα τὰ ἡρωϊκά,
 Πῶς δὲν τὰ ἀθανατίζει,
 Μ' ἄσματα πινδαρικά ;

Τῆς ποιητικῆς σου Μούσης
 Ἄλλαξε τὴν ἁρμονίαν,
 Πάρ' τὴν λύραν τὴν δωρίαν,
 Ἄνοιξε, ὡς τοῦ πηγάσου,
 Τὰ ποιητικὰ πτερά σου,
 Πέταξε στὸν Ἑλικῶνα,
 Καὶ μὲ δάφνας ἀθανάτους
 Στόλισε τὰ μέτωπά τους
 Εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα.

Στὰ Ἠλύσια πεδία αἱ ὠδαί σου ἄς ἠχῆσουν
 Καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἡρώων ἐκεῖ κάτω ἄς μηνύσουν.
 Αἱ σικαὶ τοῦ Μιλτιάδου, Κίμωνος, Θεμιστοκλέους

Καὶ μεγάλου Περικλέους,
 Ἄς συστήσωσι χορόν,
 Ἄς σκιρτήσουν,
 Ἄς ὑμνήσουν
 Τὸ μεγάλο μας παρόν!

Ἄφες τῆς Τρανσυλβανίας¹ τὰς κατεψυγμένους χώρας
 Ὁ Ὑψίζυγος Κρονίδης ἐδιόρισε τὰς Ὠρας,
 Κι' ἄνοιξαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τ' οὐρανοῦ τὰς χρυσαῖς θύρας.
 Στὰς Ἀθήνας ἐθρονίσθη ἡ θεὰ Ἐλευθερία,
 Πάρεδροί της ἦν ὁ Νόμος κ' ἡ προγονικὴ Σοφία
 Εὐμενεῖς τὸ θεῖον νεῦμα ἔκαμε τὰς σκληρὰς Μοίρας
 Εἰς τὰ τέκνα τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Ἡρώος Θησέως

Στὴν Ἑλλάδα λαὸς νέος,
 Μὲ αἱμάτων πολλῶν ρεῖθρας
 Μὲ ἀνδρῶν λαμπρῶν θυσίας,
 Ἐγενήθη κι' ἐβαπτίσθη
 Εἰς τὴν θεῖαν κολυμβήθραν
 τῆς θεᾶς Ἐλευθερίας.
 Ἔλα, βάρδε τῆς Ἑλλάδος
 Στῆς διογενοῦς παλλάδος
 Ἔδαφος τὸ κλασσικόν,

Ἐύπησε τὸν παλαιόν σου οἶστρον τὸν ποιητικόν,
 Καὶ φοιβόληπτος καὶ ἔνθους, τῶν Μουσῶν ὡς ὑποφήτης
 τοῦ μεγάλου μέλλοντός μας εἰς ἡμᾶς γενοῦ προφήτης
 — «Αἰ κλειναὶ ἡμῶν Ἀθῆναι θὰ ἰδοῦν Ἀκαδημίας;
 Θὰ γεννήσουν Θουκυδίδας, Δημοσθένεις καὶ Λυσίας;

Θὰ ἐγείρωμεν Ὠδεῖον,
 Καὶ Ἑλληνικὸν Μουσεῖον,

1. Ὅπου ἐκατοικοῦσε ὁ γέρον Ἀθανάσιος.

Ἡ Ἑλλάς μας θέλει λάβει διαδόχους τῶν Πλατῶνων,
 Τῶν Εὐριπιδῶν, Αἰσχύλων, Σοφοκλέων καὶ Ἰώνων;
 Ὁ παρῶν μας θέλει ἴδει ὁ ἐλεύθερος αἰὼν
 Νὰ στολίζουν τὰς Ἀθήνας αἱ Στοαὶ κι' ὁ Παρθενῶν;¹
 Θὰ ἀναφανῆ στοὺς κόλπους τοῦ ἀρχαίου Πειραιῶς
 Βιομήχανος, ὡς πάλαι, καὶ θαλασσινὸς λαός;
 Κ' ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ
 Μέγα, ὡς τὸ πάλαι, κράτος ἓνα ὅλη θὰ γενῆ;».

3) Ἡ ἐν Ναυαρίνῳ Ἐνδοξὸς Ναυμαχία (1835)

Ἱερὰ Πύλος! ὦ Σφακτηρία!
 Ἐταπεινώθ' ἡ ὑπεροπλία!

Καπνὸς καὶ φλόγες ἡ ἀτμοσφαῖρα!
 Ἐκσφενδονίζονται στὸν αἰθέρα,
 Στρατὸς ὀλόκληρος, πλοίων σάφη,
 Ὅλος ὁ στόλος ἑκατεστράφη!

Τρέξατε, τρέξατε στὴν Μεσσήνη!
 Εἰς τὴν δυσθέατον, φρικτὴν δίνην,
 Ὅπου σωμαίων, σφαγῶν πυρίνων,
 Καυμένων πλοίων, καὶ ἀνθρωπίνων
 Μελῶν ἀλλόκοτος σωρὸς ὄλος,
 Καὶ τὸν καλύπτει νεφώδης θόλος,
 Ἄφοβον βλέμμα, ὦ Ἕλλην ῥίξι
 Τέφρα εἶν' ἄμόνον ὁ μέγας στόλος
 Σὺ δὲ Ἑλλάδος ὄλεθρε φρίζε.

Ἐπτὰ ὀλόκληρα ἔτη ὄλ' οἱ
 Τῶν τριῶν Νήσων νήπιοι στόλοι
 Ἐσὲ τὸν γίγαντα πολεμοῦσαν
 Ἄν μὲ τὴν ῥώμην των συμμαχοῦσαν
 Μέγεθος πλοίων καὶ πληθὺς πλούτου
 Δὲν ὕστεροῦντο τοῦ ἄθλου τούτου.

1. Ἐννοεῖται ἡ προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀποκατάστασις ὑπὸ Ἑλληνικῆς χειρὸς τῶν ὅσα ἐλωποδύτησεν ὁ Λόρδος Ἐλγίνος, τὸν ὁποῖον ἐστιγμάτισεν ἡ Ἑλληνικὴ Μοῦσα τοῦ ἀθανάτου Βύρωνος (Σημ. Σαρπ.).

Εἶδες, ὦ πόλις τοῦ Μακεδόνος ! *
 Μὲ ἓνα σκάφος πῶς ἤλθε μόνος
 Εἰς τὸν λιμένα σου ὁ Κανάρης
 Ἐπὶ εἰς τὴν Χίον πλὴν δὲν ἐχάρης
 Τῆς οἰκτρᾶς νίκης σου τὰ βραβεῖα,
 ὦ Τούρκων στόλαρχε, ἀλλ' ἐστία
 πυρὸς παμφάγου ἢ Ναυαρχίς σου
 Ἐγένεν ὅλη κι' οἱ σύντροφοί σου,
 Καὶ σὺ μαζί των ἔγινες θῦμα,
 Κ' ἔλαβαν τάφον τὸ πικρὸν κύμα.

Ἦ Σφακτηρία ! νῆσος ἀρχαία !
 Εἰς τοὺς αἰῶνας θεὸς νὰ ὑμῆσαι Σαλαμίς νέα !

Δόξα αἰώνιος στοὺς Συμμάχους !
 Δόξα αἰώνιος στοὺς λαοὺς των !
 Ὅπου κατέταξαν εἰς τὰ Ἕθνη
 Τοὺς κινδυνεύοντας ἀδελφούς των !
 Στοὺς αἰωνίους τῆς Πύλου βράχους,
 Στὸν Παρθενῶνα μας, εἰς τὴν Σπάρτην,
 Εἰς αἰωνίαν Ἑλληνες μνήμην
 Στήλας ἐγείρατε στ' ὄνομά τους,
 Μύσται ὑπῆρξαν τοῦ νέου Κράτους.

Ἦ Πελοπόννησος ! σὲ στεφανώνουν
 Τρία μνημεῖα πού σὲ κυκλώνουν
 Πρῶτος ὁ πόρος¹, ὅπου ὁ Μῆδος κατεποντίσθη
 Τὸ Μεσολόγγι, ὅπου ὁ Ἕλληρ ἐθαυμαστώθη
 Καὶ σὺ, ὦ ἕρμε τῶν Ναβαρίνων !
 ὅπου ἡ τύχη ἐπεσφραγίσθηκε τῶν Ἑλλήνων.

* Ἡ Ἀλεξάνδρεια.

1. τῆς Σαλαμίνας.

ΩΔΗ ΕΙΣ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

- 4) (Ἡ Βουλὴ τῶν Γάλλων ἐσυζητοῦσε περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ βληθῆ εἰς ἐνέργειαν τὸ Σύνταγμα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ τότε Λειτουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κύριος Τιέρς, σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην τῶν Ἀντιπροσώπων, ἀπήτησε ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῆς καλῆς διαχειρίσεως τοῦ συμμαχικοῦ δανείου, τοὺς συνταγματικούς θεσμούς διὰ τὸ νέον βασιλεῖον. Ἡ ἐλπίς ὅτι ὁ βασιλεὺς, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Νεονύμφου τοῦ ἐμελλε βέβαια, ἀναλαμβάνων, ὡς ἐνήλικος τὰς ἡγίας τοῦ Κράτους, νὰ προσφέρῃ τὸν ὄρκον τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ χάρτου, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν παροῦσαν ποίησιν) (Σημ. Σαριπ.).

1835, Ὀκτώβριος

ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ὦ αἰγὶς θεῖα καὶ λαῶν καὶ βασιλέων,
Σύνταγμα, ποῦ ἐγεννήθης εἰς τὴν γῆν τῶν Εὐρωπαίων,
Σύνταγμα, καλῶς μᾶς ἤλθες, σύντροφος τοῦ βασιλέως,
Τοῦ ὁποίου θέλει μείνει στὴν Ἑλλάδα μέγα κλέος.
Χρυσὴ ἄλυσις συνδέεις καὶ λαοὺς καὶ βασιλεῖς,
Καὶ παντοῦ ὅπου δεσπόζεις τὴν εἰρήνην προσκαλεῖς.

Στὸ βαθὺ τῶν Ἀγγλῶν πνεῦμα κατ' ἀρχὰς ἐγκυμονήθη,
Καὶ ἐθῆλασε τὸ γάλα στὰ φρυάττοντά των στήθη,
Ἄπ' αὐτοὺς ἐσπαργανώθη,
Καὶ τὸ Σύνταγμα στὸν θρόνον ἔτι βρέφος ἀνυψώθη.
Τῆς Ἀγγλίας θυγατέρα, ἡ πατρίς τοῦ Βασιγκτῶνος,
Δύοντος τοῦ τελευταίου φιλοσοφικοῦ αἰῶνος,
Τὸν ζυγὸν κατασυντρίβει τῆς τυραννικῆς μητρὸς της,
Καὶ τὸ Σύνταγμα κηρύττει ὁ ἐλεύθερος λαὸς της,
Καὶ τὸ Ἔθνος ἀθανάτου Φράγκλιν καὶ Ἰεφερωῶνος,
Δεύτερος τοῦ δένδρου τούτου γίνεται ἀνδρεῖος κλώνος.

Τρίτος ἀθλητῆς ἐμβαίνει στὸν ἀγῶνα ἡ Γαλλία
Ἡ τοῦ Λουδοβίκου χάνη καὶ παράφρων βασιλεία
Ἐφερε τὸ Ἔθνος τοῦτο στοῦ ὀλέθρου τοῦ τὸ χεῖλος
Πλὴν τὸ Σύνταγμα ἐφάνη, καὶ ὁ πύρινός της στύλος,
Ἡ τριχρῶματος σημαία, ὀδηγεῖ τοὺς ἥρωάς της...

Τὸ βασιλικὸν δὲ χέρι

Τοῦ πατρὸς τοῦ Λουδοβίκου τῷδωκε στὴν Βαυαρίαν,

Καὶ ὁ Ὅθων ἐξ Εὐρώπης Σύνταγμα¹ καὶ Νύμφην φέρει
 Στὴν βασιλικὴν Γραικίαν,
 Καὶ Βενιαμὶν θὰ εἶναι τοῦ Συντάγματος ἡ νέα
 ἡ Πατρίς των ἡ ὠραία

Ὡς πατὴρ ἐν μέσῳ τέκνων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαοῦ του,
 Εἰς τὸ ὄνομα ὁμνῶει
 τοῦ Θεοῦ μας καὶ Θεοῦ του
 Κι' Ἱερὰν συνθήκην κλείει

Ὁ Εὐλογημένος Ὅθων μὲ τοῦ Ἔθνους τοὺς πατέρας,
 Καὶ τὰς ποθουμένας τώρα ἡ Ἑλλάς βλέπει ἡμέρας
 Στὴν ἀνατολὴν ὁμοίως καὶ τῆς νέας Μοναρχίας,
 Καὶ ὁ Ὅθων θέτων βάσεις Ἰσονόμου πολιτείας,
 Καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἔθνους νομοθέτας προσκαλῶν,
 Ἐνδοξον ἀνοίγει μέλλον στὸν Ἑλληνικὸν λαόν,
 Κι' ἀναπαύεται τὸ Ἔθνος στοὺς Ἀρίστους, εἰς τὸν θρόνον,
 καὶ τὴν ἀμοιβὴν λαμβάνει τῶν ἐνδόξων του ἀγώνων.

Πρωταγωνισταί, στρατάρχει καὶ λογάδες τῆς πατρίδος !
 Ὡ σεῖς πρῶτα τῆς Ἑλλάδος τέκνα ὅλα ἠνωμένα,
 Τὰς ἐλπίδας δικαιοῦστε τῆς Μεγάλης Συμμαχίας,
 Δικαιοῦσατε τὰς ψήφους, Ἄριστοι τῶν ἐκλογέων,
 Καὶ θὰ λέγει ὁ Ἕλληρ πλέον :
 «Φύλακες τοῦ Νόμου εἶν' ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ Ἐκλεκτοὶ μας,
 «Θαυμαστή θὰ γένη πάλιν κι' ἐνδοξος αὐτὴ ἡ γῆ μας».

Σύμβουλοι τοῦ Ὅθωνός μας !
 Συνεργοὶ γενήτε τώρα ὅλοι τοῦ Συντάγματός μας,
 Καὶ τῆς Ἱστορίας θέλει σὰς ἀθανατίσ' ἡ Μοῦσα
 Κ' εὐλογεῖ τὸ ὄνομά σας ἡ Ἑλλάς εὐγνωμονοῦσα.

1. Δὲν ἐννοεῖται Σύνταγμα χαλκευμένον εἰς ξένα Ἔθνη, ἀλλ' αἱ πολιτικαὶ
 ιδεαὶ τῶν νεωτέρων τῆς Εὐρώπης Ἔθνῶν ἐφηρμοσμένα κατὰ τὰ ἔθνη, καὶ τὴν
 κατάστασιν τοῦ διοργανιζομένου Κράτους (Σημ. τοῦ Σαριτ.).

5) Περικοπαὶ ἐκ τῆς Ποιήσεως, Ῥήγας ὁ Φεραῖος,
 ἧ ἢ Ἀνάστασις τῆς Ἑλλάδος
 (Ὁ Ῥήγας ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Οὐρανίου πνεύματος διατρέχει
 τὰς αἰθερίους χώρας πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ "Ἅγιον Ὄρος. Ὁ Οὐράνιος
 ὀδηγός του τοῦ δείχνει ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν τοῦ "Ἀθωνος τὴν
 γῆν ὅλην. Τὸ θυμα τῆς Αὐστρίας ρίπτει τὸ βλέμμα του εἰς τὴν Βιένναν)

Εἰς τὸ Σαίνβρουν ὁ Φεραῖος θυμοῦ ρίψας πλήρες βλέμμα
 Κολυμβῶντα εἶδε μέσα τὸν φονέα του εἰς αἷμα,
 Κ' εἰς τὴν κλίνην του τριγύρω πλῆθος ζοφερῶν ἀγγέλων,
 Τρομερὸν καὶ ὄλο φρίκην τοῦ παρίσταναν τὸ μέλλον
 Ὁ δὲ τύραννος ἐκείνων τὰς σπασμωδικὰς του χεῖρας
 Νὰ μακρύνῃ πολεμοῦσε τὰ θεσπίσματα τῆς μοίρας
 Θεῖε ἄγγελε, ὁ ἦρωσ εἶπε εἰς τὸν ὀδηγόν του,
 Τῶν πολυειδῶν καὶ τόσων τρομερῶν κακουργιῶν του
 Ἔχει πῦρ, τροχούς ὁ ἄδης ἀνταξίους τιμωρίας
 Νὰ κολάσῃ τοῦ δημίου τὰς φρικτὰς μαιφονίας,
 Ὁ δὲ ἄγγελος στὸν Ῥήγαν, ποινὴ εἶναι ἀπεκρίθη,
 τῶν τυράννων νὰ φοβοῦνται εἰς τὸν "Ἄδην ὅσα πλῆθη
 Εἰς τὴν γῆν ἐτυραννοῦσαν κ' εἰς τὸ σκότος βυθισμένοι,
 Τοῦ Θεοῦ τὴν παρουσίαν νᾶναι πάντα στερημένοι.

.....

(Ὁ Ἄγγελος δείχνει τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα μετ' ὀλίγον θέλουν
 σκεπάσει νικηφόρα τὸ Αἰγαῖον. Ὁ δὲ Ῥήγας λέγει εἰς αὐτόν :)

Εἰς τὸ γλαφυρὸν του πλοῖον βλέπω ἔν' ἀκουμβισμένον
 Εἰς τὴν χεῖρά του ἐπάνω, κ' εἰς τὸν χάρτην μου¹ σκυμμένον,
 Ἐμπροσθέν του ἐρῶμιμένους διαβήτας καὶ κλειψύδρας

(Ὁ δὲ ἄγγελος τὸν λέγει)

Ὁ Μιαούλης εἶν' ἐκεῖνος, ὁ Θεμιστοκλῆς τῆς Ὑδρας,
 Ἡφαιστος ἡ κεφαλὴ του ναυμαχίας σχεδιάζει,
 Καὶ νὰ πυρπολήσῃ στόλους ἡ καρδία του σφαδάζει.

1. Ὁ Χάρτης τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τοῦ Ῥήγα. (Σημ. τοῦ Σαρ.)

Δείγματα τῆς ὠριμοτέρας ποιήσεως τοῦ Σαριπόλου. Ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ τόμου «Ν. Ι. Σαριπόλου, «Τὰ μετὰ θάνατον», (1890).

Π ρ ὸ ς δ υ ὸ Ν έ ο υ ς

οἴτινες, μὴ ὄντες ποιηταί, ἠγωνίζοντο νὰ ποιήσωσι

Ματαίως εἰς τοῦ Παρνασσοῦ τὰ ἄδυτα νὰ φθάσῃ
ζητεῖ, ὅστις δὲν ἔλαβε μολπὴν ἀπὸ τὰς Μούσας.
Εἰς τοῦ Πηγᾶσου τὰ πτερά ματαίως νὰ πετάσῃ
ζητεῖ, ὅστις δὲν ἤκουσε τὰς Χάριτας λαλούσας.

Ἄλλ' εὐτυχής ! Τὸ βίον του ἀτάραχον διάγει
καὶ δὲν ζητεῖ αἰώνια πλὴν μάταια τεμένη.
Δὲν κυματίζ' εἰς ὑψηλὰ αἰθέρια πελάγη,
ἀλλὰ πεζὸς εἰς τὸ πεζὸν τοῦ κόσμου διαβαίνει.

Ἐ π ἰ τ ῶ ν ἔ χ θ ῶ ν τ οῦ Ἰ λ ι σ σ οῦ

(Ἀπόσπασμα ἐκ τῆς τελευταίας στροφῆς, μὲ ἐπιγραμματικὸν χαρακτήρα)

Κι' ὅταν πλέον ἀποθάνω
εἰς τοῦ οἴκου μου τὴν θύραν ἐπεθύμουν νὰ μὲ θάψουν
κι' εἰς τὸ μνημᾶ μου ἐπάνω
τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις δύο φίλοι μου νὰ γράψουν :
«Ποιητὴς διῆλθε πᾶσαν τὴν ζωὴν του εἰς τὰς πλάνας
κι' ἔκρουε στὴν φόρμιγγά του τῆς Πατρίδος τὰς παιᾶνας».

Vers écrits sur l'album
de Mme Pauline Callerghy

(Ἀπόσπασμα)

Vous m'avez demandé de tracer quelque lignes :
je le fais, car peut-être en parcourant ces signes
Vous vous direz : voici
Celui que la douleur épuise goutte à goutte
Pèlerin de la terre il laisse sur sa route
des amis sans souci.

J'ai vécu bien longtemps sur la terre étrangère,
 J'ai soupiré souvent pour ma patrie si chère...
 Il n'en est plus ainsi ; je suis dans ma patrie
 Ici j'ai des parents, des amis, et ma vie
 est abritée au port ;
 Car ici mon regard doucement se repose
 Sur ce beau ciel d'azur, ces nuages de rose
 et sur la mer qui dort.

Heureux en abordant ces fortunés rivages,
 de rencontrer partout sur ces charmantes plages
 des amis merités,
 Unissant vos vertus, vos talents... espérance !
 Ils me rappelleront et la Grèce et la France
 et ceux que j'ai quittés.

Syra (Grèce), le 10 Nov. 1844

Η/4.

Γύμνασμα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, περιέχον ἐγκώμιον τῆς Τεργέστης καὶ εἰδικώτερον τοῦ Σχολείου, εἰς ὃ ἴσως ἐφοίτησεν ὁ Σαρίπολος. ὑπογραφόμενος ἐδῶ « Σ α ρ ι π ῖ δ η ς ». Μαρτυρεῖ τὴν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν βαθεῖαν οἰκείωσιν τοῦ Σαριπόλου.

Ἐψηλᾶν ἀρετᾶν ἀριστῆων Ἑλλάνων
 Οἱ κατὰ Τεργέστης ἱερὰν οἰκοῦσι πόλεια
 φάμαν οὐ μικρὰν καρποῦμεν ἐοῖσιν γ' ἔργοις
 Ἄσατε Παρνάσιας κοῦρας μελιγάρυας ὕμνους
 ὕμᾶς γὰρ πυκινῆς φροντίδος γ' ἔνεκα ἧς ὑμῶν
 τόσον ἔθεντο χρόνον
 Ἑλλήνων ἐτύμους παῖδας κάμνοντας ἔρεισμα
 Ἄγλαὰν ἀρετῆς πάσης εὐειδέα μορφὰν
 Ὡν πατέρες τόδε λαχόντες ἱερὸν οἰκεῖν ἄστυ
 Βωμὸν ἀνῶρθωσαν πάντων καλῶν ἄωτον
 Καλλίστου δ' ἦν ἀπάντων ἔθνῶν παῖδες ἔσοιτο

Κτήτορες (ὡς μὴν οἴους ἦν) διδασκαλεῖον
 ἤγειραν παιδείας θαλπόμενοι ἰρῶ ἔρωτι,
 Ἦμῶν οὐ μικρὰς φάμας δόξης τ' αὐ ἔκυρσαν
 Ὡς γὰρ ἔγνωσαν ἐξ ἐτέρων ὠρμῶντο πόλεων
 Πολλὰ πληθὺς γ' ἔρμου πόλις¹ ἐσκήρτασε.
 Αὐδῶ τοῦνεκα τὰς προγόνων ἐρέω πράξιαις
 Λιπῶν ὑμῶν τοσσ' ἀμείνοντα, πλείονα τ' ἔργα
 Οἱ πατέρων γεγονάτε ὑπερτάτ' αὐτῶν πολλῶ
 Καλῶν ἔργων ἀμίλλης ἔνεκα ἐριτίμου
 Ὡν γ' ἄ φάμα πᾶσαν ἀνά χθόνα αἰθέρος ἀγνῆς
 Ἰκάνουσα πεδαροὶ ὄχω αὐδοῦ κλέος
 Ἦμετέρᾳ γὰρ κηδεμονία ἀρίστους ἔσχε
 Μουσῶν κατόχους τε καθηγητὰς σχολῆ ἴδε
 Χρυσοῦ γὰρ οὐ φειδόμενοι πλείσταις γνώσεσιν
 ταύτην ὠραῖσατε ἐξ ὧν κάλλος ἔσχε
 Τοῖόν γ' ὡστ' οὐκ ἀμάρτοις ἂν γ' ἔζοχον εἰπῶν.
 Ἄγλαδὸς γὰρ ὄμιλος ἐν αὐτῇ ἀγάλλετο ἀβρῶς
 Ἑλληνίδων Τευτόνων τε Νυσῶνων Μουσῶν
 Σκιρτάων ὑπὸ χαρᾶς τερπνῆς τ' εὐθυμίας
 Ἐνθ' ἐφόρων δυὰς τῶν Περσίδων φίλη οὔσα
 Ἦμαρ ἅπαν ποτὶ τῶν ἀγνῶν ἀρετῆς ὁδὸν αἰῶν
 Οὐ μικρὸν νεολαίαν φοιτάουσα
 Ἐνθ' Ἀσκληπιοῦ φίλος Ἀγαθὸς² ἔδραν πρώταν
 Σχῶν ἐφορίας, Μουσῶν Ταμείου³ ἐπαγρυπνεῖ
 Οὐ Πρυτανεῖον⁴ Ἀουστρίας κλεινῆς ἐνέταξε
 Κηδεμόνα πρόμαχόν τε νέων ἐκπαιδεύσει
 Τῶν ἔνεκ' ἀγαθῶν ὧν εὐπορέει Μουσῶν
 Ταμειῖον τόδε φαεινὸν πέπλον εὐμαθίας
 Πολλὰ πληθὺς ἔχουσα αἰεὶ γ' ἀναδείκνυται
 Οἴους οὖν τούτων πρώτους ἐρέω θ' ὑστάτους
 Γνωρίμων οὐδ' πάντες ὀρῶσι κορυφὰν στέμμα
 Πιερίδων φορέοντας ἅπαντ' ἔργον κοσμοῦντας
 Ποῖοι γοῦν παιδητῆς πέρι τυγχάνετ' ἄνδρας

1. Ἀλληγορικῶς ἢ Τεργέστη.

2. Ἀλληγ. ὁ γενικὸς ἐπιστάτης τῆς Σχολῆς ἐξοχώτατος Γαρζαρόλης.

3. Ἀλληγ. ἢ σχολή.

4. Magistrato (Σημ. τοῦ Σαριπ.).

Οἶοι δ' αὖ εἶν' ἄλλοι γε φέρτεροι.

Πῶς οὖν ἄρξομαι ἢ πόθεν; ἀλλ' ἄπεχε πλέα τόξου

θυμὲ κατάσχε σκοποῦ ἄνδρας ὑμῶν

Οὕς ἂ φάμα γαρεύετ' ἀνά χθόνα πᾶσαν

Τεργέστη τῇ 13 Ἰουλίου 1830 Ν. Σ. Ἰασωνίδης.

Λεμησὸς τῇ 17 Αὐγούστου 1832. Ν. Ι. Σαριπίδης

Μετὰφρασις

Ψάλλατε, ὦ κόραι τοῦ Παρνασσοῦ μὲ μελιρρῦτους ὕμνους τὴν ὑψηλὴν ἀρετὴν τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων οἵτινες κατοικοῦν τὴν ἱερὰν πόλιν τῆς Τεργέστης καὶ ἀποκοτοῦν ὄχι μικρὰν φήμην διὰ μέσου τῶν ἔργων των, διότι σεῖς πρέπει αὐτοὺς νὰ ἐπαινέσητε ἀκριβῶς διὰ τὴν συχνὴν φροντίδα τὴν ὁποίαν ἐκατάθεσαν διὰ σᾶς τόσον πολὺν καιρὸν τοὺς ἀληθεῖς παῖδας τῶν Ἑλλήνων κάμνοντας ἔρεισμα τὴν ἐνδοξὸν καὶ ὠραίαν μορφήν πάσης ἀρετῆς τῶν ὁποίων οἱ πατέρες ἔτυχαν νὰ κατοικοῦν αὐτὴν τὴν ἱερὰν πόλιν καὶ ὠκοδόμησαν ναὸν τὸν ἐκλεκτότερον ἀπὸ ὅλα τὰ καλὰ ἦτον ὅμως κάλλιστον ἀπὸ ὅλα τὰ χαρίσματα ἐὰν οἱ παῖδες των ἦσαν κτήτορες (καθὼς καὶ ἦτο πρέπον) ἤγειραν σχολεῖον. Θερμαινόμενοι ἀπὸ τὸν ἱερὸν τῆς παιδείας ἔρωτα, βέβαια ἀπέκτησαν ὄχι μικρὰν φήμην καὶ δόξαν καὶ καθὼς ἐγὼ ἐγνώρισα ὠρμούσαν ἀπὸ ἄλλας πόλεις πολλὴ πληθὺς. Ἡ δὲ πόλις τοῦ Ἑρμοῦ (ἤγουν ἡ ἐμπορικὴ Τεργέστη) ἐσκήρτησε ἀπὸ τὴν ἡδονήν. Ὅμως διὰ χάριν τούτου θέλω εἰπεῖ ὅσα ἔγιναν πρότερον καὶ διὰ τοῦτο θέλω εἰπεῖ τὰς πράξεις τῶν προγόνων ἀφ' οὗ ἀφήσω τὰ ἰδικὰ σας τόσον καλλίτερα καὶ περισσότερα ἔργα. Οἵτινες ὑπερέβητε τοὺς πατέρας σας κατὰ πολλὰ εἰς τὴν πολυτιμον ἄμιλλαν τῶν καλῶν ἔργων τῶν ὁποίων ἡ φήμη, ἐρχομένη διὰ μέσου τοῦ καθαροῦ ἀέρος εἰς ὅλην τὴν γῆν μὲ ποδαρινὴν ἄμαξαν λέγει τὴν μεγάλην δόξαν, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ σχολὴ μὲ τὴν ἰδικὴν σας φροντίδα ἔλαβεν διὰ καθηγητὰς ἀπογόνους τῶν Μουσῶν, ἐπειδὴ ἐστολίσατε αὐτὴν μὲ πολλὰς γνώσεις μὴ φειδόμενοι τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔλαβεν κάλλος τοσοῦτον ὥστε δὲν θέλεις σφάλλει ἐὰν τὸ ὀνομάσης ἔξοχον. Ἐπειδὴ ἐνδοξὸς λαὸς εἰς αὐτὴν χαιρεῖ τρυφερῶς τῶν Ἑλληνίδων Γερμανίδων καὶ Ἰταλίδων Μουσῶν σκιρτῶν ἀπὸ τὴν τερπνὴν χαρὰν καὶ εὐθυμίαν. Ὅπου ἡ Δυὰς τῶν ἐφόρων οὕσα φιλενάδα τῶν Περσίδων ὅλην τὴν ἡμέραν ἐρχομένη παρακινεῖ ὄχι ὀλίγον τουτέστι μεγάλως τὴν νεολαίαν πάντοτε εἰς τὸν καθαρὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς ὅπου ὁ καλὸς φίλος τοῦ Ἀσκληπιοῦ λαβὼν τὸν πρῶτον τόπον τῆς ἐφορείας τοῦ τα-

μείου τῶν Μουσῶν τὸν ὅποιον τὸ Πρυτανεῖον (Magistrato) τῆς ἐνδόξου Ἀουστρίας τὸν ἐδιώρισε φροντιστὴν καὶ πρόμαχον τῆς προκοπῆς τῶν νέων· τὰ ἀγαθὰ λοιπὸν τὰ ὅποια δίδει τοῦτο τὸ ταμεῖον τῶν Μουσῶν τὸ φωτερόν τῆς προκοπῆς φόρεμα ἔχουσα πολὺ πλῆθος πάντοτε τὸ ἀποδεικνύει ποίους λοιπὸν ἀπὸ τούτους τοὺς γνωρίμους νὰ τοὺς εἰπῶ πρώτους καὶ ποίους ὑστέρους, τοὺς ὁποίους ὅλοι βλέπουσι φοροῦντας εἰς τὴν κεφαλὴν των στέφανον τῶν Πιερίδων καὶ στολίζοντας κάθε ἔργον. Τοιοῦτοι λοιπὸν ἄνδρες εἰσθε διὰ τὴν προκοπὴν οἵτινες μεταξὺ τῶν ἄλλων εἰσθε πολὺ ἀνώτεροι· πῶς λοιπὸν νὰ ἀρχίσω ἢ πόθεν; ἀλλ' ὦ ἐπιθυμία μου, ρίψον τὸ τόξον σου μακρύτερον καὶ βάστα τὴν χεῖρά σου ἀπὸ τὸν σκοπὸν ὑμνοῦσα ἄνδρας τοὺς ὁποίους ἡ φήμη φωνάζει εἰς ὅλην τὴν γῆν μὲ ὤδας.

Η/5.

Γύμνασμα εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν γλῶσσαν, περιέχον μετάφρασιν χωρίου τοῦ Εὐαγγελίου.

Σοφία ὀρθή.

Ἰθυγενὴς σοφία εὐαγγελίοις κλύωμεν.

Εἰρήνη πᾶσι.

Εἰρήνη χαρίεσσα πάρονα δῆμον ἐσειται.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάν. κ.λ.

Ἐκ γὰρ Ἰωάννοιο τό δ' ἐστὶ ἀλλ' ἄγετ' ἀτρεμέσσι χρησιμοῖς λεύσωμεν

Οὔσης ὀψίας...

Ὡς δὴ ἥλιος Φαέθων ἐπὶ ἔσπερον ἦλθε . . . μαθηταὶ ὁμοῦ τε ἠγερέθοντο μυρόμενοι θανάτῳ ἐπ' ἀεικέτ' Χριστοῦ ἀνακτος καὶ χόλον εὐφραίνοντα Ἰουδαίων τρομέοντες. «Ἦλυθε δὲ τότε Χριστὸς ἀναξ θεοειδέϊ μορφῇ εἷη δ' ἐν μέσσω ἀναφανδὸν καὶ φᾶτο μῦθον : εἰρήνη ὑμῖν φίλοι ἡσυχίη τ' ἐρατεινή.

» Ὡς εἰπὼν ἐπέδειξεν ἐν πλευρῇ καὶ χεῖρας, γήθησαν δὲ μαθηταὶ ἐπεὶ εἶδον εὐρυμέθοντα.

» Τοὺς δ' αὖθις προσέειπεν Ἰησοῦς εἰρήνη ὑμῖν φίλοι ἡσυχίη τ' ἐρατεινή· ὡς ἐμὲ πέμψ' πατὴρ ὃς ἐς ὑπέρτατα δώματα,

ᾧδ' ἐγὼ ὑμέας εἰς χθόνα πέμπω εὐρυόδεταν.

«Τοὺς δ' ἀπαμειβόμενος Θωμᾶς προσέειπεν, ἔγνη ἦν μὴ ἴδω μετὰ χεῖρεςιν δάκτυλον ἐμβαλόντ' ἐκείνω ἔνδοθι χειρὸς χεῖρα τ' ἐμὴν εἴσω πλευρῆς οὐποτε ὑμετέροισι λόγοις κεφαλῇ κατανεύσω.

Η / 6.

Φύλλον ἐντυπον περιέχον πατριωτικὸν ποίημα ἀδόκιμον, ἀγνώστου ποιητοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι ἐκ τῶν γραφέντων ὑπὸ τοῦ Σαριπόλου κατὰ τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν.

ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Παιδιά Ἑλλήνων τί καρτερεῖτε ;
 Ἦρματα πιᾶστε, ἦρθ' ὁ καιρὸς !
 Ἐ τοὺς ξένους τόπους ὡς πότ' ἀργεῖτε ;
 Τρέξετ' ἐλάτε, ἔλ' ἐνωθῆτε,
 Καὶ ὁ ἀγῶνας εἶν' ἱερός.
 Ἦ μόν' ἐλπίδα κ' ἡ σωτηρία
 Εἶν' τὸ τουφέκι καὶ τὸ σπαθί !
 Μ' αὐτὰ θεὸς νᾶρθ' ἡ ἐλευθερία,
 Κ' ἡ εὐνομία θὰ στηριχθῆ.

.....

Γραικοὶ γεναῖοι ! τὰ βλέμματά σας
 Τί τὰ γυρνᾶτε πρὸς τὸν βορηᾶ ;
 Εἰς τὴν ὁμόπιστι γειτονιά σας
 Ἄναισθησία γιὰ τὰ δεινά σας !
 Κοιμᾶτ' ὁ θρόνος πολλὰ βαρεῖά !
 Ἐκεῖν' οἱ ἄσπλαχνοὶ Ἰνδιάρχαις,
 Ὅλους ἐμάγευσαν τοὺς μονάρχαις,
 καὶ ἔς τὰ δεινά μας ἀναισθητοῦν.

Ἄν ὅσοι χώραν ἔς τοὺς θρόνους ἔχουν,
 Ὡς λυσσασμένοι τουρκομανεῖς
 Τὸ μισοφέγγαρο τὸ συντρέχουν,
 Μ' ἄγριον πεῖσμα μᾶς κατατρέχουν,
 Μὴ φοβηθῆτε ποσῶς κανεῖς !

Ἡ νίκη εἶναι 'ς τὴν θέλησίν μας,
 Θὲ νὰ συντρίψωμε τὸν ζυγόν !
 Ἄν βάλωμ' ἔλοι τὴν δύναμίν μας
 Καὶ τὴν ὁμόνοιαν ὀδηγόν.

H/7.

Ἄγνωστον διατὶ ἐφύλασσε ὁ Σαρίπολος μακροσκελὲς ἔλεγείον, δημοσιευθὲν εἰς τὸ ἔντυπον «Μέντωρ». Παρατίθεται ὡς δεῖγμα γραφῆς, ἢ πρώτη μόνον στροφὴ αὐτοῦ.

ΕΛΕΓΟΣ
 ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΟΥΣΑΣ

Ἐπὶ τῷ πικροτάτῳ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου μοι
 συζύγου Κ. Καλβοκορέση

ὦ Μοῦσαί μου ! ἀφήσατε τὸν θεῖον Ἑλικῶνα,
 Ἀφήσατε τὰ ρόδα σας, τὰ ἴα καὶ τὰ κρίνα,
 Ἀφήσατε τὰ δώματα τὰ ἀγλαὰ ἐκεῖνα
 Καὶ ἔλθετε πενθήμονες στοῦ βίου τὸν κλαυθμῶνα !
 Ἐλθετε, φίλαι, πρὸς ἐμέ, λιγὺν γοῶδη θρῆνον
 Εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἄδωμεν ! ἀπώλεσα Ἐκεῖνον,
 Ὅν μοι ἐδώσατε Ὑμεῖς
 Συμβοηθόν μοι ἄριστον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς !

.....
 Ἐν Σμύρῃ τῇ 15 Ἀπριλίου 1874
 Σ. ΛΕΟΝΤΙΑΣ ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗ

H/8.

Ὁ Σαρίπολος διεφύλαξε, ὑπὸ χιουμοριστικῆς ἴσως διαθέσεως ἔντυπον *feuille-volante*, τὸ ὁποῖον ἔχει σχέσιν μὲ τὴν καθυστέρησιν

τοῦ Συντακτικοῦ ἔργου τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, καὶ τὸ ὅποῖον εἶχε πιθανώτατα ἐπιδοθῆ καὶ εἰς αὐτόν, ὡς μέλος αὐτῆς.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΜΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

Ἐπειδὴ οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους ἐτρελλάθησαν ὅλοι καὶ ἄλλοι διαμαρτύρονται ἀπὸ ἐδῶ, ἄλλοι ἀπὸ ἐκεῖ· ὥστε ἡ συνέλευσις δὲν ἤμπορεῖ νὰ τελειώσῃ τὰ ἔργα τῆς καὶ τὸ ἔθνος κινδυνεύει νὰ μείνῃ χωρὶς κυβέρνησιν.

Ἐπειδὴ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐκτελεσθῆ· διότι Σύνταγμα θὰ εἴπῃ θέλησις τῶν περισσοτέρων καὶ οὐχὶ τῶν ὀλιγωτέρων.

Οἱ Μάγκες τῆς πρωτευούσης συνελθοῦσαι (sic), κατὰ τὸ δικαίωμα τὸ ὅποῖον δίδει εἰς ὅλους τοὺς πολίτας τὸ Σύνταγμα.

Χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ποῖος ἔχει δίκαιον καὶ ποῖος ἄδικον, διότι ὅλοι ἢ ἐκλεψαν ἢ κλέπτουν ἢ θὰ κλέψουν.

Ἀλλὰ πιστεύοντες ὅτι, ἐπειδὴ οἱ εἰρημένοι κύριοι ἔτυχε νὰ εἶναι πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους, πρέπει νὰ τελειώσῃ τὰς ἐργασίας τῶν.

Ἀποφασίζουσι παμψηφεί

Προσκαλοῦνται οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους νὰ συνέλθωσι καὶ τελειώσωσι τὰ ἔργα αὐτῶν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν.

Ἄλλως ἡ μοσχομάγκες συνελθοῦσαι θέλουσι δώσει εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἄδειαν νὰ εἰσπράξῃ φόρους καὶ νὰ κάμῃ ἔξοδα ἕως ἔτου ἔλθῃ ἡ πρώτη βουλή.

Ἡ παροῦσα νὰ δημοσιευθῇ ἀπὸ τὰς μάγκας εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης καὶ ὅλων τῶν πόλεων τοῦ κράτους.

Βαλτατζῆς¹, Ὑψηλάντης, Βούλγαρης, Κανάρης, Πετσάλης, Κουμουνδοῦρος, Μαυροκορδάτος, Τρικούπης, Δαγρές, Κεχαγιᾶς, Σταῦρος, Σχινᾶς, Σπόνεκ, Τριγγέτας.

Καὶ ἄλλαι τρισχίλια ὑπογραφαί.

1. Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ μάγκαις τῆς πρωτευούσης λαμβάνουσιν ὡς ἴδια ἐπώνυμα τὰ ὀνόματα τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρεξηγήσεως. [ἢ ὑποσημείωσις αὕτη περιλαμβάνεται εἰς τὸ αὐτὸ ἔντυπον].

Η / 9.

Φιλοσοφικὸν ἢ σοφιστικὸν δοκίμιον, συνταχθὲν ἐπὶ τοῦ Σαριπόλου πιθανῶς παιδιᾶς ἔνεκεν, ὡς προκύπτει ἐκ σημειώσεως αὐτοῦ, θεθεμμένης εἰς τὸ περιθώριον, ἐχούσης οὕτω : « Ἀστεϊσμὸς πρὸς Ν. Παντολέοντα ».

Ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, διότι ἀθάνατον ὅ,τι ἀεικίνητον· τὸ δ' ἄλλο κινουὺν καὶ ὑπ' ἄλλου κινούμενον, παῦλαν ἔχων κινήσεως, παῦλαν ἔχει ζωῆς. Μόνον λοιπὸν τὸ κινουὺν ἑαυτό, ὡς μὴ ἀπολείπειν ἑαυτό, οὐδέποτε παύει κινούμενον, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτό ἐστι πηγὴ καὶ ἀρχὴ κινήσεως τοῖς ἄλλοις ὅσα κινουῦνται. Ἡ δ' ἀρχὴ ἀγένητον· ἀνάγκη δ' ἐξ ἀρχῆς τινος γίνεσθαι πᾶν τὸ γινόμενον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἐκ τινος, διότι ἐὰν ἐκ τινος ἡ ἀρχὴ γενῆ, πάντως οὐχὶ αὐτὴ ἦν ἡ ἀρχή. Ἐπειδὴ δ' ἀγένητον, ἀνάγκη ὅπως καὶ ἀδιάφθορον, διότι τῆς ἀρχῆς ἀπολυμένης εἴτε αὐτὴ ποτε ἐκ τινος, εἴτε ἄλλο ἐξ ἐκείνης γενήσεται, ἐὰν ἐξ ἀρχῆς δεῖ τὰ πάντα γίνεσθαι.

Οὕτω λοιπὸν κινήσεως μὲν ἀρχὴ τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινουὺν, τοῦτο δὲ οὐτ' ἀπόλλυσθαι οὔτε γίνεσθαι δυνατόν. Ἄρα ἀπεδείχθη, ὅτι ἀθάνατον τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ κινούμενον, καὶ οὐδεὶς αἰσχυνεῖται, τὸν λόγον τοῦτον ψυχῆς οὐσίαν λέγων.

Πᾶν σῶμα ὃ παρ' ἄλλου ἐξῶθεν λαμβάνει τὸ κινεῖσθαι, ἄ ψ υ χ ὀ ν ἐ σ τ ι, ἐκεῖνο δὲ ὃ ἐνδοθεν καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ κινεῖσθαι ἔχει, ἐ μ ψ υ χ ο ν, ὡς ταύτης οὐσης φύσεως ψυχῆς. Εἰ δ' ἐστὶ τοῦτο οὕτως ἔχον, μὴ ἄλλο τι εἶναι τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινουὺν ἢ ψυχὴν, ἐξ ἀνάγκης ἀγένητον καὶ ἀθάνατον ἢ ψυχὴν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Περὶ δὲ τῆς ιδέας αὐτῆς ᾧδε λεκτέον.

Πᾶσα ἡ ψυχὴ παντὸς ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύχου, πάντα δ' οὐρανὸν περιπολεῖ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλοις εἶδεσι γιγνομένη. Τελεία μὲν οὐσα καὶ ἐπτερωμένη μετεωροπορεῖ καὶ πάντα τὸν κόσμον διοικεῖ, ἡ δὲ πτερορρύησα φέρεται ᾧδε κάκεισε καὶ σῶμα γήϊνον λαβοῦσα αὐτὸ ἑαυτό, κινεῖ φαινόμενον διὰ τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ ὄλον ζῶ ν ἐκλήθη, ψυχὴ δηλαδὴ καὶ σῶμα ὁμοῦ πηγὴν, καὶ θ ν η τ ὀ ν ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν. Ἄλλὰ τίς ἡ αἰτία τῆς ἀποβολῆς τῶν πτερῶν, ἅτινα ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπέβησαν ;

Ἡ τοῦ πτεροῦ δύναμις φύσει ἄγει πρὸς τὰ ἄνω μετεωρίζουσα, ὅπου οἰκεῖ τὸ γένος τῶν ἀθανάτων ὅπου τὸ θεῖον, οὐ κοινωνεῖ ἡ ψυχὴ. Τὸ δὲ θεῖον καλόν, σοφόν, ἀγαθὸν καὶ πᾶν ὅ,τι τοιοῦτον· διὰ τούτων δὲ

τρέφεται καὶ αὐξάνει τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τοῦ αἰσχροῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ τῶν ἐναντίων ἐκείνης φθίνει βαθμηδὸν καὶ διόλλυται.

Ἡ ἀχρώματος καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἀναφῆς οὐσία ὄντως οὔσα ἢ τῆς ψυχῆς οὐσία, μόνῳ τῷ κυβερνήτῃ ἐστὶ θεατῆ· τρεπομένη δὲ διὰ χρόνου ἐξ οὗ ἀγαπᾷ καὶ τοῦτο θεωροῦτα αὐξάνει καὶ εὐπαθεῖ διὰ τῆς ἀληθείας· κατὰ δὲ τὴν περίοδον ταύτην τῶν μελετῶν αὐτῆς, καθορᾷ μὲν δικαιοσύνην αὐτήν, καθορᾷ δὲ σωφροσύνην, καθορᾷ δὲ ἐπιστήμην, οὐχὶ ἐκείνη ἣτις ἔχει γένεσιν, οὐδὲ τὴν ἐν ἄλλῳ ἄλλως ἔχουσαν, ἐξ ἐκείνων ἃ ἡμεῖς ὄντα καλοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ἐπιστήμην ἣτις ἔνεστιν ἐν τῷ ὄντι ἐκείνῳ ὃ ὄντως ὄν ἐστίν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τ' ἄλλα θεασαμένη τὰ ὄντα ὄντως, καταλιποῦσα αὐθις τὸ σῶμα ἐπιστρέφει ὅθεν ἦλθεν, ἦτοι εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἐξηγητέον δὲ νῦν πῶς ἢ τοῦ φιλοσοφοῦντος ψυχὴ καταλαμβάνεται ὡς ὑπὸ μανίας τινὸς καὶ τοῖς κοινοῖς τῶν ἀνθρώπων τοιαύτη φαίνεται. Ὁ Φιλόσοφος πρὸς τὸ ἀληθὲς κάλλος διηνεκῶς ἐστραμμένον ἔχων τὸ ὄμμα, ὡς ὑψιπέτης ἀετὸς πρὸς τὰ ἄνω μετεωριζόμενος οὐδὲ προσοχῆς τινος ἀξιοῖ τὰ κάτω, οἱ λοιποὶ λοιπὸν τῶν ἀνθρώπων θεώμενοι αὐτὸν ἄλλας παρ' ὅ,τι οὗτοι πολιτευόμενον καὶ περὶ ἄλλων μεριμνῶντα, καὶ ἄλλοις τὸν νοῦν προσέγοντα, καὶ τῶν πολλῆς τιμῆς παρ' αὐτοῖς ἐπιγείων περιφρονοῦντα.

Η/10.

Ἐδχετήριον ἔντυπον τοῦ ταχυδρομικοῦ διανομέως. Ὁ Σαρίπολος τὸ ἐφύλαξεν ἕως διὰ τοὺς ὑπαινιγμοὺς ποὺ περιέχει περὶ τῶν πολιτικῶν γεγονότων ὡς καὶ εἰδικῶς περὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

NEON ETOS 1857

A'. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Μανώλης ὁ Διανομὸς τοῖς Παραφένταις Χαίρειν.

Εἶη τὰ ἔτη σας πολλὰ

Καὶ ἄφθονα τὰ στρογγυλά,

Δοκεῖ γὰρ ξυμφέρειν !

- Ἄρδιλα βαρδιχάβιλα ! Καλέ, κύρ Μανουῆλο,
 Ἐσὺ λαλεῖς Ἑλληνικά.
 — Δὲν σᾶς ἀρέσκ' ἀφεντικά ;
 Γυρίζω ἄγὼ τὸ φύλλο·
- Ἄς ἦναι δά, τί νέα ; — Ἀφένταις μὲ ὀδύνη
 Βλέπω λοξὰ πῶς προπατεῖ
 Καὶ ὅτι καρκινοβατεῖ
 Πολὺ ἢ Ρωμιωσύνη·
- Νομίζω δὲ ἀφεντικά ὅτι ἐὰν ταχέως,
 Τὸ δάνειον δὲν πληρωθῆ
 Αἶ ! φόβος εἶναι μὴ ἐλθῆ
 Καὶ πάλιν Πάρχερ νέος·
- Πλὴν πῶς νὰ τὸ πληρώσωμεν ποῦ τὸ πτωχὸν ταμεῖον
 Εἶναι ὀρχήστρα ποντικῶν
 Καὶ μὲν' εἰς τὸ Ἑλληνικὸν
 Ἡ ψεῖρα ὡς χρυσίον ;
- Τὴν ταπεινὴ ἀκούσατε γνώμην τοῦ κύρ Μανώλη,
 Ποῦ ἔχει νοῦν δημιουργόν.
 Ἐπάρχει σπάνις ὑπουργῶν
 Ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὅλη·
- Σ' τὰς τρεῖς Δυνάμεις τὸ λοιπὸν ἂν στείλωμ' ἀπὸ ἑνα.
 Σβύνουν τὸ δάνειον θαρρόω·
 Ἀφεντικά σὰ σᾶς χαρῶ
 Ἀκοῦτέ μου κ' ἐμένα. ·
- Οἱ ὑπουργοὶ φυτρώνουσιν ἐδῶ ὡς ἀμανῖται.
 Ὡς ὑπουργὸς κ' ἐγὼ αὐτὸς
 Εἰς τὴν Ἀγγλίαν πεταχτὸς
 Ἐπάγω ἂν μὲ ἴπῃτε
-
- Ἄσάκις τις Καθηγητῆς ἔς τὸν δρόμον μ' ἀπαντήσῃ
 Βγάνω τὸ φέσι ὡς τὴν γῆ,
 Καὶ λέγω πάντα ἐν σιγῇ
 Ὡς τὰ βουνὰ νὰ ζήσῃ.

Τὸ γάρ ! Πανεπιστήμιον ὡς κλέος τῶν Ἑλλήνων
 Ἐφέντην θεωρῶ ἐγὼ
 Καὶ τῆς Ἑλλάδος ὀδηγὸ
 Καὶ τῆς Τουρκίᾳς καρκίνον.

Ἄλλ' οἱ Σεπτοὶ Καθηγηταί, νὰ ἔχω τὴν εὐχὴ τους
 Τὸν ὑπουργὸν καθηγητὴν
 Τὸν Κωρωνιάζου βουλευτὴν
 Εὐθὺς ἀναντιρρήτως

Ἐγὼ, κατὰ τὸν Σόλωνα, προκρίνω Σικινίτης
 Νὰ ἦμαι παρὰ βουλευτῆς
 Μὲ βίαν καὶ καθηγητῆς
 τὸ γέννημα τῆς Κρήτης

.....

Πᾶ ! Ἐγὼ ἔξενέρισα ἀδελφέ . . . ἐπιάσθη ἡ φωνή μου . . .
 Ἐφένταις, τούρτα στὸ χαρτί
 Καὶ μία λίρα γυαλιστή,
 Νᾶχετε τὴν εὐχὴ μου.

Ο Δ Ι Α Ν Ο Μ Ε Υ Σ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ Ν. Ι. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ

Θ / 1.

Ἐπιστολὴ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σαριπόλου Χρυσήτιδος, ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς μὲ τὸ εὐλαβὲς καὶ ἄβρον ὕφος, τὸ ὁποῖον προσήκεν εἰς τὴν ἐξαιρετον ἀνατροφὴν, τῆς ὁποίας εἶχε τύχει.

Περὶ τῆς ἀνατροφῆς ταύτης ὁμιλεῖ ὁ Σαριπόλος εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματά του, σελ. 56-57 ὡς ἑξῆς :

Τοῦ Ὑψίστου εὐδοκῆσαντος νὰ μὴ δώσῃ ἡμῖν μέχρι τοῦδε εἰμὴ θηλυγονίαν, οὐδόλως ἐπὶ ταύτῃ ἀσχάλλομεν, ἅτε πλήρη τὴν πεποιθήσιν ἔχοντες ὅτι πᾶν τὸ ἀπὸ θεοῦ γινόμενον πρὸς τὸ ἡμέτερον καλὸν γίνεται ἀλλὰ καὶ συννοοῦμεν ὅτι μεγίστη ἐπίκειται ἡμῖν εὐθὺν ἐπὶ τῇ καλῇ ἀγωγῇ τῶν τέκνων, μάλιστα δὲ τῶν θηλέων. Ἐφ' ᾧ μετὰ τῆς Ἀριάδνης μου, τῆς ἀληθοῦς ταύτης μητρὸς τῆς οὐδὲ ἐν τῶν ἐξ ἐπιζώντων θυγατρίων ἡμῶν ἐκδούσης εἰς τροφόν, ἀλλ' αὐτῆς πάντα ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ αὐτῆς γάλακτος ἐκθρεψάσης, ἀπεφασίσαμεν ἴν' ἀπὸ κοινοῦ καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν ἀναδεχθῶμεν, καὶ εἰς τὰ σχολεῖα μὴ ἀποστείλωμεν αὐτά. Καὶ ἡ μὲν Ἀριάδνη πάσας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς, Γαλλικῆς καὶ Ἰταλικῆς ἐδίδαξεν, ἐγὼ δ' ἀπὸ τοῦ 1861 διδάσκω τὴν Χρυσήτιδα καὶ Μαρίαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, τὴν ἱστορίαν, γεωγραφίαν, ἀριθμητικὴν, φυσικὴν, στοιχειώδη χημείαν καὶ φυσικὴν ἱστορίαν, ὡς καὶ τὴν θεματογραφίαν τῆς Ἑλληνικῆς, Ἰταλικῆς καὶ Γαλλικῆς, ἔτι δὲ καὶ τὴν τεχνολογίαν. Ἄλλ' ὁποίας τέρψεις πορίζομαι ἀπὸ τῆς διδασκαλίας ταύτης, ὁποίας δ' ἔχω φιλοσοφημάτων ἀφορμὰς ! Ἐπιστατῶν καὶ δὴ ὑποβοηθῶν τὰς θυγατέρας μου εἰς τὴν ἐν αὐταῖς ἐξεγερσιν τῶν πρώτων ἰδεῶν, αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν σπουδάζω. Τὰ δ' ἤθη αὐτῶν ἀπλᾶ καὶ ἀγὰ διατηροῦνται διὰ τὴν μὴ συγχρότησιν αὐτῶν πρὸς παιδία διαφόρου ἀγωγῆς καὶ ἠθῶν ἀμφιβόλων. Κατὰ πᾶσαν δὲ Κυριακὴν συνερχόμεθα πάντες καὶ ἀναγιγνώσκω ἐγὼ μὲν κεφάλαιόν τι τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐπὶ μίαν καὶ πλέον ὥραν ἐρμηνεύω αὐτό, ἡ δὲ σύζυγος καὶ τὰ θυγάτρια ἐν κατανύξει καρδίας ἀκούουσί μου, καὶ

οὕτω δὴ κατασκευάζεται ἡμῶν ὁ γάμος ἀληθῆς κοινωνία θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων. Ὡ Κύριε Πανοικτίρμων ! μίαν καὶ μόνην δέησιν νυχθημερόν πρὸς Σὲ Πάτερ κατευθύνω· μὴ διακόψῃς ποτὲ τὴν εὐτυχίαν ταύτην, ἣν δέδωκας ἡμῖν, εἴθε δὲ καὶ τὰ τέκνα ταῦτα, ἃ ἐδώρησας ἡμῖν, ζήσωσι μίαν ἡμέραν βίον εὐδαίμονα ὡς ἡμεῖς. Εἴθε ὣσιν ἠνωμένα ἐν μιᾷ πρὸς Σὲ καὶ πρὸς τοὺς συζύγους αὐτῶν καὶ πρὸς ἄλληλα καρδίαι, ὡς ἐγὼ μετὰ τῆς Ἀριάδνης καὶ αὐτῶν ἐνώπιόν Σου ὡς ἐν ἐσμέν !

Ἡ Χρυσῆς εἶχε λάβει ὡς σύζυγον τὸν γνωστὸν διὰ τὰς ἐπὶ τοῦ γλωσσικοῦ πεποιθήσεις του Καθηγητὴν Γ. Μιστριώτην.

Ὁ Σαριπόλος σημειοῖ ἐν τῇ ἐπιστολῇ κατὰ τὴν ἄκρως τυπολογικὴν συνήθειάν του, τὰ ἐξῆς : « Ἐλ.[ήφθη] τῇ 28 Ἰουνίου 1887. Ἀπ.[ἀπησις] τῇ 30 τοῦ αὐτοῦ ».

Ἐλ. τῇ 28 Ἰουνίου 1887

Ἀπ. τῇ 30 τοῦ αὐτοῦ

Ἐν Πόρῳ τῇ 26 Ἰουνίου 1887

Σεβαστοί μου γονεῖς,

Σήμερον ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν Σας, καὶ ἐλυπήθην ὅτι ἡ ὑγεία Σας καλὴ μου πᾶτερ δὲν ἐβελτιώθη.

Ἡμεῖς εἴμεθα πολὺ καλὰ, καὶ ὁ Δημητράκης εἶναι καλλίτερα, ἀλλ' ὄχι ἐντελῶς καλὰ.

Εἰς τὸ ταξείδιον εἶχομεν πολὺ κακὸν καιρὸν, καὶ ὑπέφεραν πολὺ ἡ Ἀριάδνη, Φωτεινὴ καὶ ὁ Δημητράκης, ἐγὼ δὲν ὑπέφερα ἀλλ' ἠναγκάσθην νὰ κρατῶ τὸ μικρὸ, διότι ἐζαλίζετο ἡ Γαρουφαλιά καὶ ἐφοβούμην νὰ μὴ μοῦ τὸ ρίψῃ.

Ἐνταῦθα στενοχωροῦμαι, διότι δὲν εὔρομεν καλὴν οἰκίαν, εἶναι μὲν πλησίον τῆς θαλάσσης, ἀλλ' εἶναι πολὺ στενόχωρος, προσεπαθήσαμεν νὰ εὔρωμεν καλυτέραν, ἀλλὰ δὲν εὔρομεν πλησίον τῆς θαλάσσης, διότι τὰς καλὰς πρόλαβαν καὶ τὰς ἐνοικίασαν· ἔχει μίαν λαμπρὰν οἰκίαν ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ ἡμεῖς θέλομεν τὴν θάλασσαν.

Τὰς ἀδελφὰς καὶ ἀδελφούς ἀσπάζομαι ἐν καρδίαις, τοὺς Κυρίους Λίβαν καὶ Φέρμπον ἀδελφικῶς προσαγορεύω.

Πάντες ἀσπαζόμεθα τὴν δεξιάν Σας

Ἡ θυγάτηρ Σας Χρυσῆς.

Θ / 2.

Ἐπιστολὴ φίλης ἢ συγγενοῦς, ἐπικαλουμένη τὴν προστασίαν τοῦ Σαριπόλου διὰ νὰ λυθῇ κάποιον ἄγνωστον οἰκογενειακὸν δοῦμα.

Οἶκαδε τῆ... Σεπτεμβρίου 1861

Σεβαστέ μου Κ. Σαρίπολε,

Νομίζω καθήκον μου νὰ σᾶς θεωρῶ τόσο γενναῖον ὥστε νὰ μὴν ἐμποδίζεσθε τοῦ νὰ βοηθῆτε τὸν δυστυχῆ διὰ προϋπαρχούσας προφάσεις, εἶμαι ὁ δυστυχέστατος τῶν ἀνθρώπων, ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ μεγαλειτέραν δυστυχίαν. Οἰκτεῖράτέ με, σώσατέ με. Ἦκουσα ὅτι ὡς μόνην διόρθωσιν ἐγκρίνετε νὰ ἀναχωρήσωμεν καὶ αἱ δύο μαζί εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλὰ σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον πλέον νὰ συμβιώσωμεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ ὄχι ἡμέρας καὶ ἑβδομάδας πού χρειάζονται διὰ τὸ ταξεῖδι τῆς Κύπρου. Εἶναι μητέρα μου καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐξηγηθῶ περισσότερο. Σώσατέ με ἀπὸ βέβαιον θάνατον. Εἶμαι 19 ἐτῶν καὶ ὑμεῖς θὰ γνωρίζετε ἂν δύναμαι νὰ ἀπαλαχθῶ τῆς μητρικῆς κηδεμονίας ἢ ὄχι. Θελήσετε νὰ γίνετε ἡ εὐγένειά σας κηδεμών μου, βάλετε με εἰς τὸ σχολεῖον τῶν καλογραϊῶν καὶ ἐλπίζω ὅτι ἔμειναν ἐκ τῆς πατρικῆς μου περιουσίας τόσα τὸ ἐλάχιστον ὅσα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συντήρησίν μου διὰ ἓνα ἢ δύο ἔτη. Διὰ δὲ τὴν ἐπιμέλειάν μου εἶναι ἀρκεταὶ ἐγγυήσεις τὰ τρομερά μου συμβάντα ἀπὸ τὰ ὑποῖα θὰ μὲ σώσετε, καὶ ἡ ἀπειρος εὐγνωμοσύνη πού θὰ σᾶς χρεωστῶ. Ὡστε εἶμαι πεπεισμένη ὅτι καὶ τὰ ἀδύνατα θέλω κάμει δυνατὰ διὰ νὰ κάμω ἐκεῖνο πού θὰ εἶναι ἡ μόνη ἀμοιβὴ πού ἔχω νὰ Σᾶς κάμω διὰ τὴν μεγίστην αὐτὴν ὑπηρεσίαν πού θὰ μοῦ κάμετε, διότι μοῦ σώζετε καὶ ζωὴν καὶ τιμὴν.

Διὰ τὸν Θεόν, μὴ μὲ ἐγκαταλείψετε εἰς τὸν ὕληθρον.

ἡ ἀναξία δούλη σας
Εὐρυδίκη Ν. Ἐλευθεροῦδη

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον Κον
Κύριον Νικόλαον Σαρίπολον

Οἶκαδε
I.X.

Θ / 3.

Εἶναι παρομιώδης καὶ ἀπίστευτος ἡ τάξις μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Σαρί-
πολος ἐτήρει τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἰδιωτικῶν του δαπανῶν μέχρι
τῆς ἐσχάτης λεπτομερείας. Δεῖγμα τῆς συνηθείας του ταύτης εἶναι ὁ
ἀκολουθῶν λογαριασμός.

Ἔφερα μετ' ἐμοῦ ἐκ Μασσαλίας Φρ/ου 16, 1837
ἀπὸ Ἰανουαρίου 9/21 ἕως Ἰουλίου 13/25,
ὅσα ἐξώδευσα εἰς Παρίσιον.

	Φρ. Σ.
"Όσα διὰ μῆνας 4 καὶ ἡμέρας 10 πρὸς 20 Φράγκα τὸν μῆνα οἶκημα	87
"Όσα τοῦ Κου Boyer δι' ἐξοδὰ μου	34
"Όσα τοῦ Ἰδίου διὰ μῆνας 4, 1/3 πρόγευμα	39
"Όσα δύο μῆνας σπουδαστήριον, καὶ ροῦχὰ μου ἐκ Μασσαλίας	21
"Όσα ἐν φόρεμα Redingotte	50
Φρ.	231
"Όσα ἐξ μῆνας γεῦμα	150
"Όσα τοῦ ῥάπτου	70
"Όσα Λοαζελλιέρ ¹ κατ' ἐξέτασιν	115
"Όσα εἰς βιβλία	120
"Όσα εἰς βιβλία διὰ συνδρομῆς	36
Φρ.	722
"Όσα τοῦ διδασκάλου Κου Ῥοβέρτου	20
"Όσα δι' ὑποδήματα	26
"Όσα διὰ πλῦμμα φορεμάτων	13
"Όσα δι' ἓνα μῆνα οἶκημα πρὸς 25	25
"Όσα δι' ἓνα πῦλον καὶ ἐν μανδήλιον	13
Φρ.	819
"Όσα διὰ χαρτί, κονδύλια, μελανοδοχ. κ.τ.λ.	11
"Όσα δι' ἐξοδα ἀπρόβλεπτα καὶ μικρὰ ἐκ τῶν ὁποίων φρ. 18 τοῦ Διδ. τῆς ζ ω γ ρ α ι κ ῆ ς.	40
Φρ.	870

1. Εἶναι ὁ καθηγητής, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε τὴν γαλλικὴν εἰς τὸν Σαρίπολον, ὑποχρεούμενον εἰς ἀντάλλαγμα νὰ διδάσκη τὴν ἑλληνικὴν. Βλ. τὸ συμφωνητικὸν ἄνωτ. σελ. 42.

Αὐγούστου 3 ἔν. "Ὅσα τῆς οἰκοκυρᾶς ὡς ὁ ἰδιαίτερός της λογαριασμός	Φρ.	Σ.	
4 Ἰδίου. "Ὅσα δι' ἓνα μῆνα γεῦμα		54	16
5 Ἰδίου. "Ὅσα τοῦ ὑποδηματοποιῦ.		22	10
12 Ἰδίου. "Ὅσα δι' ἔξοδα εἰς Βερσαλλίας		10	
18 Ἰδίου. "Ὅσα Κου Παπασάββα κλπ.		5	
		10	16
	Φρ.	973	02
15 7βρίου. "Ὅσα τῆς οἰκοκυρᾶς		35	
"Ὅσα τοῦ ῥάπτου		60	
"Ὅσα Βεργές καὶ βιβλία		15	10
"Ὅσα τροφήν		32	15
"Ὅσα τῶν ὑποδηματοποιῶν		11	
	Φρ.	1127	7
15 7βρίου 1837. "Ὅσα Κου Λουφέβρ κ.τ.λ.		8	
"Ὅσα διὰ τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Ἰπποκράτους		1	15
"Ὅσα εἰς μικρὰ ἔξοδα τοῦ Αὐγούστου		7	
	Φρ.	1144	2
ἀφαιρῶ λάθος τοῦ ὀπισθεν λογαριασμοῦ.	Φρ.	8	
	Φρ.	1136	2
3 Νοεμβρίου, τῆς Κυρίας Truche		60	
Καταγραφὴν		50	
Βιβλία		24	
Ἀλεξιβρόχιον		6	10
Κυρίου Γέμινη		30	
Ἵποδηματοποιῦ Βεργές, Γιροῦ		18	
Τροφήν καὶ ἄλλα μικρὰ		7	
	Φρ.	1331	12
6 Δεκεμβρίου, τῆς Κας Truche		35	
Βιβλία συνδρομῆς καὶ δεσίματα		19	
Οἰκονομίδου χρέος, καὶ ὑποδημ.		25	
Περικνημίδες, σάνδαλα		8	10
Μικρὰ ἔξοδα μὲ χρεωστοῦν		7	10
	Φρ.	1426	12

1838		
Ἰανουαρίου 4 ἔν. τῆς Κας Truche	120	
τοῦ ὑποδηματοποιοῦ	12	
δῶρα τοῦ νέου ἔτους κ.τ.λ.	18	
Φεβρουαρίου 10/22, τῆς Κας Truche	150	
τοῦ ράπτου	80	
Τοῦ Δενοῦ	8	
ἐξέτασιν Bachelier ès Sciences	62	
		Φρ. 1876 12
Μαρτίου 15. Καταγραφὴν Δενοῦ, Βεργές	60	
Συνδρομὴν βιβλίων	35	
Ἵποδηματοποιοῦ	16	
Ἀπριλίου 17, Οἰκοκυρᾶς	65	
Ῥάπτου	110	
Λιθογράφου	12	
Δεπόντες ἀπὸ τὰ 20 τοῦ Κου Κλοκέτ	5	
Στοιχεῖα τῆς Βοτανικῆς Α. Ριχάρδου	8	
Ἰουνίου 3, Δεπόντες ἀπὸ τὰ 20 τοῦ Κου Κλοκέτ	15	
"Ὅσα διὰ πανὶ ὑποκαμίσων	25	
πῦλον 10	35	
"Ὅσα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ	20	
"Ὅσα εἰς βιβλία 7 τοῦ Οἰκονομίδου δάνεια 6	13	
Βρετέλλας καὶ ράβδον καὶ ἑταιρείαν	3	50
"Ὅσα περιπλέον δι' ἓν βρακὶ καὶ σαποῦνι κ.τ.λ. ...	6	
"Ὅσα τῆς Κας Truche	165	
Ἰουλίου, "Ὅσα διὰ κάμωμα ὑποκαμίσων	10	50
"Ὅσα τῆς Κας Truche	100	
"Ὅσα καταγραφὴν	50	
		Φρ. 2605 12
"Ὅσα εἰς διάφορα μικρὰ ἐξοδα πρὸς ἐξίσωσιν	40	
		2645 12
Αὐγούστου 2, "Ὅσα διὰ μίαν ἄλυσιν χρυσῆν	105	
"Ὅσα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ	28	10
Καταγραφὴν 50, ἓν φόρεμα 15, ἄλλα τινὰ μικρὰ ..	75	
"Ὅσα εἰς ροῦχα κατὰ τὸν ἰδιαιτέρον λ/. τοῦ (δυσαν.)		
ἀπὸ Λόρμην	92	

Τοῦ Ῥάπτου ἀπὸ Λόρμην	60	70
Ῥοσα εἰς τὸ ταξείδιον Λόρμης κ.τ.λ.	90	
Ῥοσα μ' ἐδάνεισεν ὁ Κουπεντσόγλου	10	
Ῥοσα τῆς Οἰκοκυρᾶς	150	
	<hr/>	
	3255	92
Ῥοσα εἰς πλύσιμον φορεμάτων μέχρι Ὀκτωβρίου ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου 30, ἄλλα τινὰ 19 ...	49	
	<hr/>	
Φρ.	3304	92

Θ / 4.

Ῥετρος λογαριασμός συντεταγμένος μετὰ τὴν ἰδίαν σχολαστικὴν λεπτολογίαν.

Ῥπὸ α' Νοεμβ. ἕως α' Δεκεμβ. εἰς Ἰταλ.	12
Ῥπὸ α' Δεκ. ἕως τὴν ἐσχάτην	28
Ῥγορὰ μεταξωτοῦ τῆς μητριᾶς μου	3
Ῥμβρέλλα τῆς Ἰδίας	3
Δύο ζεύγη ὑποδήματα τοῦ Πατέρα μου	6
Διόρθωσις τῆς καδένας τοῦ Ἰδίου	1
	<hr/>
	53
1 Ταβάρων ἰδικόν μου	18
1 Ῥμβρέλλαν	3
1 Σουρτοῦκ καὶ ἐν βρακί μου	14
1 Σουρτοῦκ διόρθωμα	2
	<hr/>
	90
Ῥνὸς βαούλου ἀγορὰ	7
Διόρθωμα ὑποδημάτων μου	3
1 δωδεκάδα ὑποκάμισα	8
	<hr/>
	108
Μετ' ἐμοῦ φέρω Τάλ/α	85
Πώλησις κραββατίου καὶ δύο φορεμάτων καὶ δύο βαούλων	15
Πώλησις δύο σιάλπων	6
	<hr/>

Θ/5.

Ἀπογραφή τῶν ὑπαρχόντων, τῆς κινήτης του περιουσίας.

Σημείωσις τῶν φορέματων μου

- 6. Σώβρακα βαμβακερά
- 6. Ὅμοια λινά.
- 18. Ζεύγη Κάλτσας.
- 9. μανδήλια λαιμοῦ.
- 9. Ὅμοια μύτης.
- 4. Τερλίκια.
- 2 ¹/₂ μανδήλια μεταξωτά.
- 3. Ζεύγη σινδόνια.
- 6. Ὑποκάμισα κάμπρινα.
- 2. Ὅμοια λινά.
- 5. Μισοῦποκάμισα.
- 1. Μανδῆλι χρωματισμένον.
- 6. Ὑποκάμισα λινά.
- 1. Ταβάρον τσόχινον.
- 3. Βρακία τσόχινα.
- 2. Βρακία καλοκαιρινά.
- 1. Βελάδαν τσόχινην.
- 2. Φορέματα τσόχινα.
- 1. Γιλέκι τσόχινον μαῦρον.
- 1. Ὅμοιον μεταξωτόν.
- 1. Ὅμοιον κασιμίρον.
- 1. Πῖλον καστόρινον.
- 1. Ὅμοιον τσόχινον.

1836

Δεκεμβρίου 12/24

Βιβλία

Τόμοι

- 2. Λεξικὸν Ἑλληνικὸν Κ. Μ. Κούμα.
- 2. Index Français.
- 1. Pouqueville, Régénération de la Grèce.

4. Quide de Florence.
1. Malherbe Poésies.
1. Lafontaine Fables.
1. Κοραῆ Προλεγόμενα.
1. Ἰδίου αἱ τρεῖς τοῦ Ἀ. Παύλου Ἐπιστολαί.
1. Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα.
1. Βουττμάννου Ἑλλην. Γραμματική.
1. Ag. Fabre, Grammatica Francese.
1. Lhomond, Grammaire française.
1. Histoire de la Grèce.
1. Οἰκονόμου κατήχησις.
1. Quide del Camposanto di Pisa.
1. Γεωργίου, Ἑλληνικὸν Λεξικόν.
1. Νέαν Διαθήκην.
1. Πινδάρου ὕμνοι.
1. Θεοκρίτου Βίωνος Μόσχου εἰδύλλια.
1. Σύνοψιν ἱεράν.
1. Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος βίοι
1. Φυσικὴν Δημῶδη.
1. Κ. Μ. Κούμα, Σύνοψιν Φυσικῆς.
1. Γραμματικὴν Ἰταλικήν.
1. Salv/re, Corticelli Grammatica Italiana.
1. Ὠρου Ἀπόλλωνος Ἱερογλυφικά.

Θ / 6.

Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς μὴ φεροῦσης ὑπογραφὴν, ἀλλὰ προερχομένης πιθανώτατα ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου καὶ ἀναφερομένη εἰς ἐμπορικὴν συναλλαγὴν.

Τῷ Ἐκλω Κῶ Μαρίνῳ Ματτέϊ ποτὲ Ἰακώβου.

Σκάλαν

Ἐκλαμπρότατε Κύριε.

Ἀντίγραφον

Ἔχω ἀνά χεῖρας τὴν εἰς τὰς 16/28 τοῦ τρέχοντος σημειωμένην φιλικὴν μοι ἐπιστολὴν σας· εἶδον ἐν αὐτῷ τὰ ὅσα μοι λέγετε περὶ τοῦ καπ. Ραγουζῆν ἣ διὰ κανένα ἄλλον ὁποῦ νὰ ἔμβῃ εἰς φόρτωμα διὰ Τεργέ-

στην διὰ τὸ ὁποῖον καὶ σᾶς εἶμαι εἰς ἄκρον ὑπόχρεως. Εἶδον νὰ μὲ ζητεῖται πληροφορίαν περὶ χαρουπίων περὶ ποιότητος καὶ περὶ τῆς γεωργικῆς ἂν εἶναι ἄφθονος· ὅθεν Κύριέ μου, σᾶς λέγω ὅτι ἡ μὲν ποιότης εἶναι ἀξιόλογος καθὼς τὴν περσινὴν ὁμοίως καὶ ἡ Γεωργικὴ πλέον ἄφθονος ὁποῦ ἡμπορεῖ νὰ ἐβγάλη τὸ μέρος τῆς Λεμισσοῦ Τζίρικα 5000, κἂν καὶ ὄχι περισσότερον. Ἡ ἐρώτησις ὁποῦ μοῦ κάμνετε ὅτι ἂν ἡμπορεῖ τις ἄλλος νὰ κάμη χαρούπια, αὐτὸ δὲν εἶναι ἐμποδισμένον καὶ ἡμπορεῖ ὅποιος ἀγαπᾷ νὰ κάμη, πλὴν ὡς λέγεται ὅτι ἐγιναν ὅλα τὰ τῶν χαρουπίων χωρὶα Δερουκαῖς αὐτὸ εἶναι τῶ ὄντι διὰ τοῦτο καὶ εἶναι ἡ δυσκολία τῆς ἐξαγορᾶς ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς.

Μὲ ἐρωτᾶτε ἂν ἔχω καμμίαν παρτίδαν πλὴν σᾶς λέγω ὅτι δὲν ἔβαλα χέρι εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος, πλὴν ἂν ἀγαπᾶτε καὶ ἔχετε εὐχαρίστησιν, διορίστε με νὰ σᾶς προβλέψω ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐμπορεύωνται αὐτὸ τὸ εἶδος ὅσα κἂν χρειάζεσθε, ἐγνωρίζετε ὅτι ἐστάθηκα πάντοτε φίλος σας καὶ θέλετε με στοχάζεσθαι διὰ πάντα ὡς τοιοῦτον. Ἐδῶ ἀκόμη καμμία τιμὴ χαρουπίων δὲν ἀπεκόπη. καὶ ἂν ἀγαπᾶτε ἰδεάστε με εἰς ποῖαν τιμὴν σᾶς συμφέρει πρὶν φανῆ ἄλλος ἀγοραστής.

Καὶ ἐν τοσοῦτῳ προσκυνῶντάς σας μεθ' ὅλης τῆς εὐγενεστάτου οἰκογενείας σας μένω.

Λεμησὸς τῇ 18/30 Αὐγούστου 1832.

Θ / 7.

Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἀνυπογράφου ἀναφερομένης εἰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς τοῦ πατρὸς τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου, ὅστις ἐδῶ ὀνομάζεται χαρακτηριστικῶς «Σαρίπογλους», ἐξ οὗ παρήχθη βραδύτερον τὸ «Σαρίπουλος» καὶ εἶτα τὸ «Σαρίπολος» (ἀνωτ. σελ. 37).

Λευκωσίαν

Εὐγ* Κύριε

Λεμησὸν τῇ 18 Αὐγούστου 1832

Μετὰ τὰς δουλικὰς μοι προσκυνήσεις καὶ ἔρευναν τῆς ποθητῆς μοι ὑγείας της τῇ δηλοποιῶ ὅτι ὁ Κοινὸς φίλος Χ' Κυργῆς Σαρίπογλους ἐκ τῆς Κπόλως μοι γράφει καὶ μοι συστήνει μίαν ὑπόθεσιν ἐνὸς ἐμπόρου φίλου του ἴσως καὶ φίλου σας ὀνομαζομένου Ἰω' Κατακουζηνοῦ καὶ υἱοὶ διὰ νὰ τοῦ προβλέψω διάφορα εἶδη πραγματείας καὶ μὲ λέγει νὰ τραβήξω διὰ τὸ κόστος των εἰς βάρους τοῦ ἰδίου Κατακουζηνοῦ συνάλλαγμα

καὶ πρὸς τὴν εὐγενεῖαν σας ἵνα μὲ τὸ μέσον σας δοθῇ εἰς τὸν Χατζῆν καὶ νὰ διορίσετε νὰ μοὶ μετρηθῶσιν τὰ χρήματα διὰ νὰ ἐξαγοράσω τὰςπραγματείας καὶ ἐν τ' αὐτῷ μοῦ λέγει ὅτι ἰδέασαν καὶ τὴν εὐγενεῖαν σας περὶ τούτου καὶ σᾶς ἐπαρακάλεσαν περὶ αὐτοῦ τοῦ συναλλάγματος ἵνα εὐκολύνετε τὴν διαπραγματεύσιν του. Ὅθεν Κύριέ μου, σᾶς ἰδεάζω ὅτι ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ πρόβλεψις πραγματειῶν ἔχει νὰ γίνῃ ἐν τάξει καὶ καθὼς τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ἐμπορικὴ τάξις, χρεῖα εἶναι νὰ τραβήξω ἐν συνάλλαγμα ἀπὸ \$ 20.000 εἰς βάρους τοῦ εἰρημένου Κου Ἰω. Κατακουζηνοῦ διὰ τὸ ὅποιον νὰ μὲ ἰδεάσετε ἐὰν τὸ δέχεται ὁ ἐνδοξος ἀγὰ ἐφέντης μας εἰς τὸν Χαζνὲν διὰ νὰ σᾶς τὸ ἐμβάσω νὰ τὸ πραγματεύσετε, εὐέλπις ᾧν ὅτι ὡς ὑποκείμενον σίγουρον εἰς τὴν χάριν τῶν φίλων ὁποῦ σᾶς συστήνουν αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν θέλετε δώσει τέλος καὶ θέλει λάβει τὴν πρέπουσαν ὑποδοχὴν αὐτὸ τὸ συνάλλαγμά μου διὰ τὸ ὅποιον παρακαλῶ, νὰ ἔχω τὴν ἀπόκρισίν σας μὲ τὸν ἴδιον γραμματοκομιστὴν πρὸς ὁδηγίαν μου καὶ ἐν τοσοῦτῳ προσκυνῶντας σας μένω.

Εἰς 31 ἡμέραν προθεσίαν νὰ τὰ πληρώσῃ, διὰ τὸ ὅποιον μοῦ λέγει ὁ φίλος Χ'' Κυργές ὅτι νὰ ἐμβάσω τὸ συνάλλαγμα.

Τῷ Εὐγ^ω Κ^ω Χ'' Ζαχαρία Ἀποστολίδῃ.

Θ / 8.

Μισθωτήριον συμβόλαιον οἰκίας ἀνηκούσης εἰς τὸν Ν. Ι. Σαρίπολον, δοθείσης πιθανῶς ὡς προικὸς εἰς τὸν ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρόν του Καθηγητὴν Γ. Μιστριώτην, ὅστις καὶ ὑπογράφει τὸ συμβόλαιον ἀντὶ τοῦ πενθεροῦ του.

Διὰ τοῦ παρόντος ἰδιωτικοῦ συμβολαίου γενομένου εἰς διπλοῦν συνεφώνησαν ἐξ ἐνός μὲν ὁ Κος Νικόλαος Ι. Σαρίπολος Δικηγόρος ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Κος Νικόλαος Μ. Ζυγομαλᾶς ἔμπορος ἀμφότεροι κάτοικοι Ἀθηνῶν ὡς ἑξῆς.

Α. Ὁ Κος Ν. Σαρίπολος ὡς ἰδιοκτῆτης τῆς ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πατησίων οἰκίας δίδωσι τὸ κάτω πάτωμα αὐτῆς εἰς μίσθωσιν πρὸς τὸν Κον Νικ. Μ. Ζυγομαλᾶν δι' ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἀρχόμενον ἀπὸ πρώτης τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου ἐν.ἔ. καὶ λήγον τὴν 31 Αὐγούστου 1878 (ἑβδόμηκοστοῦ ὀγδόου), ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷματι Δραχμῶν χιλίων ἑκατὸν τεσσαράκοντα (ἀριθ. 1140) τουτέστι δραχμῶν ἐνεήκοντα καὶ πέντε ἀριθ. 95 κατὰ μῆνα, πληρωτέον εἰς τέσσαρας ἴσας δόσεις ἐκ δρχ.

διακοσίων ὀγδοήκοντα καὶ πέντε (ἀριθ. 285) εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης τριμηνίας, ἤτοι τὴν α^{την} Σεπτεμβρίου καὶ τὴν α^{την} Δεκεμβρίου ἐνεστ. ἔτους, τὴν πρώτην Μαρτίου καὶ τὴν α^{την} Ἰουνίου 1878.

Β. Ὅφείλει ἕκαστος τῶν συναλλαττομένων, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ χωρήσῃ ἀναμίσθωσις, νὰ εἰδοποιῇ τὸν ἄλλον τρεῖς μῆνας πρὶν τῆς λήξεως τῆς μισθώσεως, ἤτοι τὴν πρώτην Ἰουνίου τὸ βραδύτερον, ἄλλως δὲ ἄνευ τοιαύτης εἰδοποιήσεως θέλει συμβαίνει ἀναμίσθωσις ἐπὶ τῷ αὐτῷ μισθώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς ὄροις ἐπὶ ἐν ἄλλο ἔτος ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ πρώτου καὶ οὕτω καθεξῆς.

Γ. Ὁ Κορ Νικόλ. Μ. Ζυγομαλᾶς κατέχει ἤδη τὴν οἰκίαν εἰς ἀρίστην κατάστασιν θέλει παραδώσει αὐτὴν ὁμοίως εἰς τὸ τέλος τῆς μισθώσεως.

Δ. Οὐδεμία τροποποίησις δύναται νὰ γενῆ εἰς τὴν οἰκίαν διαρκούσης τῆς μισθώσεως ἄνευ τῆς ἐγγράφου ἀμοιβαίας συναινέσεως τῶν μερῶν.

Ἐπὶ τούτῳ συνετάχθη τὸ παρὸν συμβόλαιον τὴν δεκάτην Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους ἐν Ἀθήναις, ἀναγνωσθὲν δὲ ὑπεγράφη εἰς διπλοῦν ὅπως ἔχη ἐκάτερος τῶν συναλλαξαμένων ἐν πρωτότυπον αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ

10 Μαΐου 1877

Ἀντὶ τοῦ πενθεροῦ μου Ν. Σαριπόλου

Γ. Μιστριώτης

(ἑτέρα ὑπογραφή δυσανάγνωστος)

Θ/9.

Τιμοκατάλογος βιβλίων ἀγορασθέντων ὑπὸ τοῦ Ν. Ι. Σαριπόλου, ἐξ οὗ προκύπτει πόσον εὐρὸς ἦτο ὁ κύκλος τῶν μελετῶν αὐτοῦ.

LIBRAIRIE ÉTRANGÈRE

DE

KARL WILBERG

ATHÈNES

Fourni à Mr Professeur Saripolos.

Athènes, le 1 Janv. 1866

1. Météorologie

4,50

1. Laménais Imitation d. J. Chr.	4
1. Homeri Odyssea ed. Bolhe, 3vol.	15
1. Macaulay Essais littéraires	7
1. Gajus, ed. Boeeking	3,60
1. Machiaveli oeuvres	4
1. Lafontaine fables	3
1. Sophocle théâtre	4
1. Eschyle	4
1, Patin, Etudes sur Sophocle et Eschyle, 2vol.	8

 Dr. 61,10

 Θ / 10.

Ὁ Σαρίπολος ἐπροστάτευε καὶ ἐκηδεμόνευε δύο μαθητὰς τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου». Ἡ ἀλληλογραφία ἢ σχετικὴ μὲ τὴν σχέσιν αὐτὴν εἶναι ὀγκώδης, εἶναι δὲ καὶ πάλιν ἀξιοσημείωτον, ὅτι ὁ Σαρίπολος διетήρει πᾶν σχετικὸν μὴ ἀποροῦσιν ὡς ἄχρηστον οὐδὲ μίαν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὰς συχνὰς καὶ μακροσκελεῖς ἐπιστολὰς τῶν προστατευομένων του.

Ἐξ αὐτῶν σταχυολογοῦνται κατωτέρω τινές. Αἱ παρὰ τῶν προστατευομένων ἀποσταλεῖσαι μαρτυροῦν χαρακτῆρας ὀχληροῦς, μεμψιμοίρους καὶ στερομένου, ὡς φαίνεται, μαθητικῆς εὐσυνειδησίας. Παρὰ ταῦτα, φαίνεται ὅτι ὁ Σαρίπολος ἐξεπλήρου μετὰ τῆς συνήθους αὐτῶ εὐσυνειδησίας τὰ ἐκ τῆς κηδεμονίας ταύτης ἀπορρέοντα καθήκοντά του.

Κύριε Σαρίπολε.

Οἱ παρ' ὑμῶν προστατευόμενοι ἀδελφοὶ Γιαννηκέση τρόφιμοι μαθηταὶ τοῦ Ἑλλην. Ἐκπαιδευτηρίου, ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν ἐφεξῆς χειμερινῶν ἐνδυμάτων. Καὶ ὁ μὲν Μιλτιάδης μιᾶς περισκελίδος, μιᾶς περιθωρακίδος, μιᾶς ἐπίσης περιθωρακίδος τῆς στολῆς, μιᾶς ζώνης τῆς στολῆς κατὰ τὸ παραδεχθὲν ὑπόδειγμα, τριῶν φανελλῶν, ἐνὸς κεπί. Ὁ δὲ Νικόλαος ἐνὸς ἐπενδύτου, μιᾶς περισκελίδος, καὶ μιᾶς ἐπίσης τῆς στολῆς, μιᾶς περιθωρακίδος καὶ μιᾶς ἐπίσης τῆς στολῆς, μιᾶς ζώνης τῆς στολῆς καὶ ἐνὸς κεπί. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι εἰς μὲν τοῦ Μιλτιάδου τὰ ἐνδύματα θέλει εἶσθαι ἐπισημειωμένος διὰ μάρκας ὁ ἀριθμὸς 5 εἰς δὲ τοῦ Νικολάου ὁ 38.

Ἐν Ἀθήναις
τὴν 1 9βρίου 1855

Ὁ διδάσκαλος
Α. Γρηγορίου

Θ / 11.

Ἐπιστολὴ τῶν προστατευομένων, πλήρης αἰτημάτων. Κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν διετηρήθησαν καὶ αἱ ἀνορθογραφαίαι.

Ἀθήνησι τῇ 24 Μαρτίου 1855

Κύριε Σαρίπολε (sic)

Ἐπειδὴ τὴν κυριακὴν δὲν ἐξέλθομεν ὡς τε νὰ σᾶς εἴπωμεν προφορικώς, διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλοῦμεν διὰ ταύτης τῆς ἐπιστολῆς νὰ μᾶς ἀγοράσῃται προσέτι ἐὰν θέληται τὰ ἐξῆς· εἰς μὲν τὸν ἀδελφόν μου Μιλτιάδην, ἐν ζευγος Τυράντιδες, καὶ προσέτι ἐν λεμοδέτιον· εἰς ἐμὲ δὲ ἐν Πύλον, καὶ προσέτι ἐν λεμοδέτιον. Ταῦτα μόνον καὶ σᾶς παρακαλῶμεν ἂν μὲν θὰ μᾶς τὰ ἀγοράσῃται νὰ τὰ ἔχωμαι τὸ Πάσχα· καθότι θέλομεν τὰ φοροῦμεν μόνον ὅτε ἐξερχόμεθα καὶ ὅτε θὰ πηγαίνομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἔπειτα θὰ τὰ βγάζωμεν.

Τὴν δὲ κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἐξερχόμεθα ἀπὸ τὸ πρῶτῷ, δηλαδὴ κατὰ τὴν ὥραν 7 ἢ 8, διότι θὰ κάμωμεν τὸ πρόγευμα. Ἄν ὅμως δὲν προγευματίσωμεν θέλομεν ἐξέλθει εἰς τὰ 6. ἔξ. Ὡς τε ἂν μὲν ὑμεῖς θέλητε νὰ ἐξέλθωμεν σᾶς παρακαλῶμεν νὰ δώσῃται ἢ ἀπόδειξιν εἰς τὸν ἄνδρα οὗτον ἢ νὰ εἴπηται διὰ τοῦ λόγου· ὅπως ὑμεῖς βούλεσθαι, πράξατε. Ταῦτα καὶ οἱ παρ' ὑμῶν προστατευόμενοι σᾶς ἀσπάζουν.

Μιλτιάδης καὶ Νικόλαος
Δ. Γιαννηκέσης.

Θ / 12.

Ἐπιστολὴ τῶν αὐτῶν, πλήρης ἐπίσης αἰτημάτων.

Ἀθήνησι τῇ 29 Νοεμβρίου 1855

Κύριε Σαρίπολε!

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ παραγγείλητε ἐν πανταλόνιον χειμερινόν διότι αὐτὸ τὸ ὅποιον μοὶ ἐκάματε τὸ ἄλλο ἔτος ἀπὸ τὴν πολλὴν τριβὴν ἤρχισε νὰ τρίβηται καὶ δὲν δύναμαι νὰ περάσω ὄλον τὸν χειμῶνα μὲ αὐτό· τὸ πανταλόνιον φαίνεται ὡς καινούριον ἀλλὰ ἐπειδὴ ὄλην τὴν ἡμέραν καθήμεθα εἰς τὰ ξύλα δὲν βαστᾷ πολὺν καιρόν. Ἐχω καὶ ἐν ταμπάρο τὸ ὅποιον μοὶ εἶναι πολλὰ μικρὸν διότι τὸ ἔχω πέντε ἔτη, λοιπὸν σᾶς παρακαλῶ πολὺ ἂν θέλητε νὰ τὸ δώσω ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ με κάμη ἐξ

αὐτοῦ ἐν Σουρδοῦχον καὶ οὕτω νὰ περάσω τὸν χειμῶνα. Ἐκτὸς τούτων ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ μίαν τσατσάρα καὶ ἐν στενὸν κτένι, διότι ἐκεῖνο τὸ ὄποῦον μοὶ ἐπήρατε μὲ τὸ ἐπήραν ἀπὸ τὸ νιπτῆρα μου, καὶ τώρα δὲν ἔχω ἰδικόν μου κτένι ἀλλὰ οἰκονομοῦμαι ἀπὸ τὸν πλησίον μου, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβητε τὸ κόπον νὰ μοὶ τὸ ἀγοράσητε.

Πρὸς τούτοις, κύριε Σαρίπολε, σᾶς παρακαλῶμεν ἀμφοτέρωι νὰ μᾶς κάμητε τὸν χάριν νὰ μᾶς στείλητε τὰ μηνιαῖα τοῦ Ἰουλίου, Αὐγούστου, Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου, διότι μᾶς χρειάζονται ἔχομεν τινὰ βιβλία νὰ δώσωμεν διὰ νὰ μᾶς τὰ δέσουν, καὶ ἔπειτα μεθ' αὐτῶν εἶναι καὶ τοῦ ἀγίου Νικολάου καὶ πρέπει νὰ τρατάρω καὶ ἐγὼ τοὺς συμμαθητάς μου κατὰ τὸ σύνθημα. Ὅθεν σᾶς παρακαλῶμεν πολὺ νὰ μᾶς τὰ στείλητε.

Διὰ δὲ τὰς ζώνας τί θὰ κάμητε, θὰ μᾶς τὰς ἀγοράσητε ἢ ὄχι; Σᾶς παρακαλῶμεν ὅμως καὶ διὰ αὐτὰς νὰ μᾶς στείλητε 12 δραχμάς διὰ νὰ μᾶς δώσωσι καὶ εἰς ἡμᾶς μίαν ζώνην, ἀφοῦ ἐκμάμαμεν φορέματα τῆς Στολῆς διατὶ νὰ μὴν ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς ζώνας ὡς πάντες οἱ μαθηταὶ τοῦ καταστήματος τούτου.

Ταῦτα καὶ σᾶς ἀσπαζόμεθα

Οἱ παρ' ὑμῶν προστατευόμενοι

Μιλτιάδης καὶ Νικόλ. Δ. Γιαννηκέσης

Θ / 13.

Οἱ αὐτοὶ προστατευόμενοι ἀπολογοῦνται δι' ἀποδοθὲν εἰς αὐτοὺς ἀδίκημα καὶ παραπονοῦνται διότι γίνονται ἀντικείμενα κακῆς μεταχειρίσεως καὶ τιμωρίας.

Ἀθήνησι τῆ 9 Νοεμβρίου 1850

Κύριε Σαρίπολε!

Διὰ τῆς παρουσίας ἐπιστολῆς ἀμφοτέρωι μέλλομεν νὰ σᾶς φέρωμεν εἰς κόπον ἀκουσίως, ἐπειδὴ συνέβη κακόν τι συμβάν εἰς τὴν τάξιν μας· δι' οὗ καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσητε διότι σᾶς ἐνοχλοῦμεν.

Τοὺς καταλόγους εἰς οὓς οἱ διδάσκαλοι τοῦ καταστήματος τούτου βαθμολογοῦσι τοὺς κρατοῦν οἱ μαθηταί. Ὁ τῆς τάξεώς μου κρατῶν τὸν κατάλογον ἔβαλε μίαν εὐσημείαν εἰς τοὺς μαθητάς τῆς τάξεώς μας καὶ ἔσβυσεν εἰς τινὰς μίαν κακοσημείαν, αἵτινες ἦσαν σημειομέναι παρὰ τοῦ διδασκάλου τῆς τάξεώς μας Ἰωάννου Δεπάστα, ἄνευ τῆς ἀδείας

του· ἀλλ' οἱ ἔχοντες τὰς κακοσημείας ἐγέλασαν τὸν κρατοῦντα τὸν κατάλογον ὅτι ὁ διδάσκαλος τοῦ εἶπε νὰ τὸν πάωσι νὰ τοὺς σβύσῃ τὰς κακοσημείας, καὶ αὐτὸς τὸ ἐπραξεν. Εἶδεν ὕστερον ὁ κύριος Κάρλος Ποτσῖνος σβυσμένας τὰς κακοσημείας, καὶ ἔγραψεν εἰς τὸν κατάλογον διατὶ σβένει τὰς κακοσημείας, ὁ δὲ διδάσκαλος ἔγραψε πάλιν εἰς τὸν κατάλογον ὅτι δὲν τὰς ἔσβυσεν αὐτός, ἀλλ' ὁ κρατῶν τὸν κατάλογον. Ὁ δὲ κύριος Ποτσῖνος δὲν ἐξετάζει ποῖος τὸ ἔκαμεν ἀλλὰ μᾶς τιμωρεῖ ὅλους, καὶ ὄχι μικράν τιμωρίαν· νὰ μείνωμεν ὅλην τὴν ἐβδομάδα εἰς τὴν τράπεζαν τῆς ἀτιμίας, νὰ μὴ φάγωμεν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐβδομάδος εἰμὴ ὀλίγον ἄρτον, νὰ μὴ ἐξέλθωμεν τὴν Κυριακὴν, δέκα κακοσημείας, καὶ ὅσας εὐσημείας λαμβάνομεν εἰς τὴν διαγωγὴν μᾶς τὰς σβένει.

Ἴδου λοιπόν, κύριε Σαρίπολε, ὁποίας τιμωρίας ὑποφέρομεν ἄνευ σφάλματός τινος, ἡμεῖς δὲ τὸ ἀναφέρομεν εἰς τὸν διδάσκαλον τῆς τάξεώς μας, καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τιμωρηθῶμεν ὅλοι, ἡμεῖς δὲ πάλιν τὸν εἶπομεν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν κύριον Ποτσῖνον νὰ τὸν εἴπη νὰ μὴ μᾶς τιμωρήσῃ ὅλους, ἀλλὰ τοὺς αἰτίους, καὶ αὐτὸς δὲν ἠθέλησεν· ὁ δὲ κύριος Ψαραύτης ὁ δεύτερος ἐπιτηρητής, τὸν ἔγραψε χθὲς τὸ ἑσπέρας νὰ μᾶς συγχωρήσῃ ἢ τοὐλάχιστον νὰ τιμωρήσῃ τοὺς αἰτίους, δὲν συγκατένευσεν οὐδὲ εἰς τὸν κύριον Ψαραύτην, ἀλλὰ τὸν ἀπήνησεν ὅτι, ὅ,τι ἔγραψεν εἰς τὸν κατάλογον πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ· ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν καμεράν του καὶ νὰ τὸν εἴπωμεν ὅτι δὲν ἐκάμαμεν τίποτε, διότι ὅταν ἐρωτήσωμεν τί ἐκάμαμεν μᾶς διπλασιάζει τὴν τιμωρίαν.

Ὡς τε, Κύριε Σαρίπολε, σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ λάβητε τὸν κόπον νὰ ἔλθητε νὰ ὀμιλήσῃτε μὲ τὸν κύριον Παπαδόπουλον, διότι ὡς καὶ βλέπετε αἱ τιμωρίαι μας δὲν εἶναι ὀλίγαι καὶ μικραὶ, καὶ μάλιστα χωρὶς νὰ σφάλλωμεν, καὶ ἂν δὲν μὲ πιστεύητε, κύριε Σαρίπολε, ἐγὼ σᾶς ὀρκίζομαι ὅτι οὔτε κἂν εἶδῃσιν εἶχα τοῦ τοιοῦτου συμβάντος.

Ταῦτα καὶ μένω

Οἱ παρ' ὑμῶν προστατευόμενοι σᾶς ἀσπάζονται
Μιλτιάδης καὶ Νικόλαος Δ. Γιαννηκέσης

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Κύριος Ποτσῖνος δὲν τρώγει μαζί μας, ὁ κύριος Ψαραύτης ἀπὸ καλοσύνην του, καὶ ἐπειδὴ ἤξεύρει ὅτι δὲν σφάλλομεν μᾶς ἀφίνει νὰ τρώγωμεν ὄρθιοι εἰς τὴν τράπεζαν τῆς ἀτιμίας.

Οἱ παρ' ἡμῶν προστατευόμενοι
Μ. καὶ Ν. Δ. Γιαννηκέσης

Πρὸς τὸν Κύριον Κύριον

Νικόλαον Σαρίπολον

Δικηγόρον

Οἶκαδε

Θ / 14.

Ὁ εἷς ἐκ τῶν κηδεμονουμένων ζητεῖ πληροφορίας καὶ διάφορα ἀντικείμενα.

Ἀθήνησι τῇ 15 Δεκεμβρίου 1855 ἔτ.Π.

Κύριε Σαρίπολε!

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ γράψητε μὲ τὸν ὑπηρέτην τοῦ καταστήματος ἐὰν μέλλωμεν νὰ δώσωμεν ἐξετάσεις ἢ ὄχι νὰ ἤξεύρωμεν, διότι ἂν μὲν θὰ μείνωμεν διὰ νὰ δώσωμεν ἐξετάσεις, θέλωμεν νὰ τὸ ἤξεύρωμεν διὰ νὰ ἐπιμεληθῶμεν καὶ εἰς τὰ ἄλλα μαθήματα περισσότερον διὰ νὰ πάρωμεν κανὲν βραβεῖον, ἐὰν δὲ καὶ δὲν θὰ μείνωμεν νὰ τὸ ἤξεύρωμεν πάλιν διὰ νὰ ἀσχοληθῶμεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον εἰς τὴν Ἰταλικὴν καὶ Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἐπειδὴ εἰς μὲν τὴν Γαλλικὴν δὲν εἴμεθα τόσον προωδευμένοι ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν· διότι ἐμάθαμεν παρὰ τοῦ διδασκάλου μας τοῦ Ἰταλοῦ ὅτι τοῦ εἶπετε ὅτι θὰ μείνωμεν μόνον ἐδῶ μέχρι τοῦ Ἀπριλίου καὶ διὰ τοῦτο σᾶς τὸ γράφω διὰ νὰ μὲ εἰδοποιήσητε ἂν εἶναι ἀληθὲς τοῦτο.

Παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ μοὶ στείλητε μὲ τὸν ὑπηρέτην τοῦ καταστήματος τὸ μνηϊάτικόν μου διότι μὲ ἀναγκαιοῦ, ἐπειδὴ ἔδωκα τὸ χουλιάριον μου εἰς τὸν Χρυσοχόον διὰ νὰ μὲ τὸ διορθώσωσι· διὰ δὲ τὴν ἔξοδον Κύριε Σαρίπολε, ὁσάκις ἔχετε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μᾶς ἐξάγητε ἐκ τοῦ καταστήματος ὅταν εἶναι ἔξοδος, δύνασθε νὰ στέλλητε τὸν ὑπηρέτην εἰς τὰς ἔνδεκα καὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἢ διὰ μὴ λαμβάνητε τὸν κόπον νὰ στέλνητε τὸν ὑπηρέτην τοσάκις ὁσάκις ἡμεῖς ἔχομεν ἔξοδον, νὰ λαμβάνωμεν ἀπόδειξιν ἀπὸ τὸν ἐπιτηρητὴν τοῦ καταστήματος, τί ὥρα ἐξερχόμεθα.

Πρὸς τούτοις Κύριε Σαρίπολε, ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ ἓν πανταλόνι, ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ ὁποῖα φοροῦμεν εἶναι ξεσχισμένα, δύο κραβάταις μαῦραις καὶ δύο ζεύγη ὑποδημάτων λουστρήνια διὰ τὰ χριστούγεννα καὶ τὰ κτένια τὰ ὁποῖα ὁ ἀδελφός μου σᾶς ἔγραψε προσέτι σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ λάβητε τὸν κόπον νὰ μᾶς ἀγοράσητε τὰ ἐξῆς βιβλία διότι μᾶς ἀναγκαιοῦσι, πρῶτον ὅλο τὸ σῶμα τοῦ Ξενοφάντος τὴν νέαν ἔκδοσιν τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸ τυπογραφεῖον τοῦ Κυρίου Νάστ διότι ἡμεῖς ἀρχίσαμεν νὰ κάνωμεν μάθημα καὶ δὲν ἔχομεν τοὺς τόμους, δύο δημιουργίας λέξεων τοῦ Χρυσοβέργη καὶ τὸ λεξικὸν τὸ ὁποῖον σᾶς ἔγραψεν ὁ διδάσκαλος τῶν Ἰταλικῶν, ἐπειδὴ μᾶς ἀναγκαίει πολὺ, εὑρίσκεται δὲ αὐτὸ εἰς τὸ τυπογραφεῖον τοῦ Κυρίου Ἀντωνιάδη, ταῦτα δὲ τὰ βιβλία σᾶς παρακαλῶ νὰ μᾶς τὰ ἀγοράσητε ὅσον τὸ δυνατὸν τάχιστα,

ἂν εἶναι δυνατόν καὶ σήμερον νὰ μᾶς τὰ στείλητε. Μᾶς ἔφερε δὲ ὁ διδάσκαλος τῶν Ἱταλικῶν δύο βιβλία τὰ ὅποια σᾶς τὰ στέλλω μὲ τὸν ὑπὲρ τῆς καταστάσεως διὰ νὰ τὰ παρατηρήσετε, καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τοῦ ἐζήτησαν δι' αὐτὰ τὰ δύο τρεῖς δραχμὰς καὶ ἄλλα ἀπ' αὐτὰ δὲν ὑπάρχουν καλλίτερα μᾶς εἶπεν.

Ὁ παρ' ὑμῶν προστατευόμενος
Μιλτιάδης Δ. Γιαννηκέσης

Πρὸς τὸν Κύριον

Κύριον Νικόλαον Σαρίπολον Δικηγόρον
Ἐνταῦθα

Θ / 15.

Ἔτερα αἰτήματα τῶν αὐτῶν.

Ἀθήνησι τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1855

Κύριε Σαρίπολε!

Σᾶς παρακαλῶμεν ἀμφότεροι νὰ λάβητε τὸν κόπον νὰ εἰδοποιήσετε τὸν ῥάπτῃν τοῦ καταστάσεως, ἢ τὸν κύριον Ὀδυσσόπουλον νὰ μᾶς κάμη δύο πανταλόνια τῆς στολῆς χειμερινά.

Πρὸς τούτοις δὲ τὰ Σουρτουῦκα τῆς στολῆς θὰ μᾶς τὰ διορθώσουν· δὲν ἤξεύρω ἂν ἴδῃτέ τινα ἐκ τῶν μαθητῶν μὲ χρυσᾶ εἰς τὸν λαιμὸν καὶ ἐν χρῶμα ὄλο τὸ Σουρδοῦκο.

Σᾶς εἰδοποιῶμεν δὲ καὶ τοῦτο διὰ νὰ τὸ ἤξεύρητε.

Οἱ παρ' ἡμῶν προστατευόμενοι σᾶς ἀσπάζονται

Μιλτιάδης καὶ Νικόλαος

Γιαννηκέσης.

Πρὸς τὸν Κύριον Κύριον

Νικόλαον Σαρίπολον

Δικηγόρον

Οἴκαδε

Θ / 16.

Ἐπιστολὴ Κ. Παπαρηγοπούλου ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀγορὰν ἐνὸς ἵππου.

Ἀξιότιμε φίλε.

Καὶ πάλιν ἔρχομαι νὰ σᾶς ἀνησυχῆσω καὶ παρακαλέσω ἐὰν εἶναι δυνατὸν νὰ μοὶ προμηθεύσητε ἕναν ἵππον, ἔχω ἀνάγκην αὐτοῦ διὰ τὸ κτῆμα, νὰ εἶναι πέντε ἐτῶν, χρώμα ψαρή, ἀνάστημα μέτριον, καὶ τὸ κυριώτερον νὰ ἔχῃ καλὸν βραβάνι, καὶ νὰ μοὶ στείλετε αὐτὸν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου μὲ ἄνθρωπον ἐπὶ τούτου εἰς Χαλκίδα, πρὸς τὸν Κύριον Θεμιστοκλῆν Εὐστρατιάδην, περὶ δὲ τοῦ ἀντιτίμου καὶ ἐξόδων ὅπου θέλετε διατάξει θέλω πληρώσει αὐτά. Ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν ἐνώχλησιν ἣν σᾶς ὀδῶ, καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ νομιζήτε πάντοτε πρόθυμον φίλον σας.

Κ. Παπαρηγόπουλος

7 Μαρτίου 1866

Ἀθῆναι

Θ / 17.

Ἐπιστολὴ τοῦ παραλήπτου τοῦ ἵππου τοῦ προοριζομένου διὰ τὸν Κ. Παπαρηγόπουλον.

Κύριε Ἀθανάσιε Κοντὲ

Ὁ Κύριος Α. Βαρατάσης μοῦ εἶπεν ὅτι ἐντὸς τοῦ Ἀτμοπλοίου ἔχετε ἐν ἄλογον τοῦ Κυρίου Κ. Παπαρηγοπούλου. Σᾶς παρακαλῶ, παραδόσατέ το εἰς τὸν φέροντα ἄνθρωπόν μου Γεώργιον Ζαχαρόπουλον.

Χαλκίς, 20 Ἀπριλίου 1866

Θωμ. Εὐστρατιάδης

Σημείωσις τοῦ Σαριπόλου : Ἐπιστολὴ τοῦ παραλήπτου ἐκ Χαλκίδος, ἣν μ' ἔστειλεν ὅτε ἐπερίλαβεν τὸν ἵππον.

Θ / 18.

Πρόσκλησις εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ νεοϊδρυθέντος τροχιοδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς καὶ περιχώρων. Δὲν φέρει χρονολογίαν.

Tramways d'Athènes, Pirée et extensions

La direction a l'honneur de prier Monsieur Saripolos de bien vouloir assister à l'inauguration de service de la ville, qui aura lieu le 23/5 Mai prochain à 11 1/2 heures précises du matin.

Le Directeur
(Υπογραφή)

Réunion, place de la Constitution

Vous êtes prié de montrer l'invitation en entrant en voiture.

Θ' 19.

Ἐπιστολὴ θωμιστοῦ τοῦ Σαριπόλου ζητοῦντος ἀντίτυπον τῶν Ἀπομνημονευμάτων αὐτοῦ, παρὰ τῆς συζύγου του. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ μνεία ὅτι τὰ Ἀπομνημονεύματα ταῦτα εἶχον ἐξαντληθῆ.

Ἀργοστολίῳ 30 Μαΐου 1889

Κεφαλληνίας

Σεβαστὴ Δέσποινα,

Εὐτυχῆσας νὰ τύχω τῆς ἀγάπης τοῦ σοφοῦ Καθηγητοῦ καὶ ἀειμνήστου συζύγου Σας, συνεκινήθην βαθύτατα ἐπὶ τῷ θανάτῳ του, ὡς ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ δηλώσω καὶ διὰ τῆς συλλυπητηρίου μου.

Μαθὼν ὅτι ἐξεδόθησαν τὰ ἀπομνημονεύματά του, ἔσπευσα νὰ γράψω εἰς Ἀθήνας, ἵνα μοὶ ἀποσταλῶσιν, ἀλλ' ἀτυχῶς μοὶ ἀπήντησαν ὅτι ἐξηντλήθησαν.

Λαμβάνω ὅθεν τὴν τόλμην ν' ἀποταθῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ Σᾶς αἰτήσω ἐν σῶμα τῶν Ἀπομνημονευμάτων τούτων, αἰτούμενος συγγνώμην διὰ τὸ διάβημά μου. Θὰ Σᾶς εἶμαι τὰ μέγιστα εὐγνώμων ἂν με ἀξιώσητε τῆς χάριτος ταύτης, διότι τὸ βιβλίον αὐτὸ θὰ τηρῶ ὡς ἐνθύμημα τοῦ πολυκλαύστου διδασκάλου μου, πρὸς ὃν ὀφείλω τὸ πλεῖστον τῆς μορφώσεώς μου.

Δέχθητε εὐγενῆς Κυρία, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἄκρας ὑπολήψεώς μου.

Ὅπως ὑμέτερος

Δ. Γ. Σπινέλης
